

**National Library
of Sweden**

Denna bok digitaliserades på Kungl. biblioteket år 2012

STATENS OFFENTLIGA UTREDNINGAR 1963:39

Ecklesiastikdepartementet

KYRKOR OCH SAMFUND I SVERIGE

Omfattning och verksamhet

Stockholm 1963

SOL

1963:39 F

STATENS

OFFENTLIGA UTREDNINGAR 1963

Kronologisk förteckning

1. En teknisk institution inom Stockholms universitet. Svenska Reproduktions AB. 114 s. E.
2. Kommunalförbundens lånerätt. Idun. 44 s. I.
3. Utrikesförvaltningens organisation och personalbehov. Idun. 90 s. U.
4. Administrativ organisation inom utrikesförvaltningen. Idun. 95 s. U.
5. Försvarskostnaderna budgetåren 1963/67. Idun. 130 s. Fö.
6. Indelning- och samarbetsfrågor i Göteborgs- och Malmöområdena. Idun. 212 s. I.
7. Utlännings tillträde till offentlig tjänst. Svenska Reproduktions AB. 43 s. Ju.
8. Preliminär nationalbudget för år 1963. Marcus. IV + 97 s. Fl.
9. Universitetens och högskolornas organisation och förvaltning. Hæggström. 509 s. E.
10. Universitetsväsendets organisation. Hæggström. 190 s. E.
11. Upphållstillstånd m. m. för utländska studerande. Idun. 54 s. I.
12. Översättning av fördrag angående upprättande av Europeiska ekonomiska gemenskapen och tillhörande dokument Marcus. 283 s. H.
13. Utbildning av lärare för jordbruk och skogsbruk samt fortbildning av lärare i yrkesämnen. Idun. 269 s. E.
14. Undersökning av taxeringsutfallet. Idun. 155 s. Fl.
15. Vägen genom gymnasiet. Idun. 315 s. E.
16. Sveriges statsskick. Del 1. Lagförslag. Idun. 206 s. Ju.
17. Sveriges statsskick. Del 2. Motiv. Idun. 522 s. Ju.
18. Sveriges statsskick. Del 3. Utkommer senare.
19. Sveriges statsskick. Del 4. Bilagor. Idun. 311 s. Ju.
20. Bärgarlönens fördelning, sjöförklaring m. m. Idun. 111 s. Ju.
21. Sjukhus och öppen vård. Idun. 486 s. I.
22. Kraven på gymnasiet. Idun. 367 s. + 12 s. ill. E.
23. Förslag till lag om vissa gemensamhetsanläggningar m. m. Idun. 290 s. Ju.
24. Mentalsjukhusens personalorganisation. Del. I. Intervju- och frekvensundersökningar m. m. Idun. 259 s. I.
25. Papper och annan skrivmateriel. Kihlström. 74 s. H.
26. Religionens betydelse som samhällsfaktor. AB Wilhelmssons Boktryckeri. 211 s. E.
27. Trafikmål. Beckman. 237 s. Ju.
28. Utsökningsrätt II. Norstedt & Söner. 119 s. Ju.
29. Kommunala renhållningsavgifter. Beckman. 81 s. I.
30. Den statliga konsulentverksamheten på socialvårdens område. Beckman. 119 s. S.
31. Försvar och fiskerinäring. Norstedt & Söner. 235 s. Fö.
32. Listerlandets Älfisken. Kihlström. 67 s. Jo.
33. Skadestånd I. Norstedt & Söner. 81 s. Ju.
34. U-länder och utbildning. Idun. 201 s. U.
35. Lärare på grundskolans mellanstadium. Idun. 91 s. E.
36. Malmen i Norrbotten Svenska Reproduktions AB. 150 s. H.
37. Kommersiellt och handelspolitiskt uvecklingsbistånd. Idun. 151 s. U.
38. Arbetsföreläggande. Idun. 97 s. S.
39. Kyrkor och samfund i Sverige. Idun. 308 s. E.

STATENS OFFENTLIGA UTREDNINGAR 1963:39

Ecklesiastikdepartementet

KYRKOR OCH SAMFUND I SVERIGE

Omfattning och verksamhet

IDUNS TRYCKERIAKTIEBOLAG ESSELTE AB
STOCKHOLM 1963

STATENS OFFENTLIGA BOKHÅLLNINGEN 1923

Tryckt hos Statens tryckeri

KYRKOR OCH SAMFUNN

I SVERIGE

Öfversigt och förteckning

STATENS OFFENTLIGA BOKHÅLLNINGEN

STOCKHOLM 1923

Innehåll

<i>Skrivelse till Herr Statsrådet och Chefen för Kungl. Eklestastikdepartementet</i>	9
INLEDNING	11
Betänkandets omfattning m. m.	12
Avd. I. — Svenska kyrkan s. 12. — Avd. II. — Rörelser i nära anslutning till Svenska kyrkan s. 15. — Avd. III. — De fria evangeliska samfunden s. 15. — Avd. IV. — Ekumeniska organisationer s. 18. — Avd. V. — Övriga samfund och rörelser s. 19. — Avd. VI. — Religiösa program i radio och television s. 19. — Avd. VII. — Sammanfattning s. 19. — Tabellbilaga s. 19.	
Avdelning I	
SVENSKA KYRKAN	21
Kap. I. Inledning	21
Rikets kyrkliga indelning	21
Legal och fri verksamhet	23
Kap. 2. Verksamhet på lokalplanet	25
A. <i>Organisation</i>	25
Legal organ	25
Kyrkokommunala organ s. 25. — Församlingspräster s. 26. — Kyrkomusiker s. 27. — Kyrkovaktmästare m. fl. s. 27.	
Den fria verksamhetens organ	27
B. <i>Lokaler</i>	29
Församlingskyrkor samt prästgårdar och andra tjänstebostäder s. 29. — Småkyrkor, kapell, församlingshem m. fl. s. 29.	
C. <i>Verksamhetens art och omfattning</i>	31
Den legala verksamheten	31
Högmässa s. 31. — Övriga gudstjänster s. 33. — Nattvard s. 35. — Dop s. 35. — Konfirmation s. 36. — Vigsel s. 37. — Medling s. 37. — Enskild själavård s. 38. — Begravningsväsende s. 39. — Folkbokföring s. 40.	
Den fria verksamheten	40
<i>Olika verksamhetsgrenar</i> : Allmänt s. 40. — Sång- och musikverksamhet s. 40. — Församlingsaftnar s. 42. — Familjegudstjänster s. 42. — De gamlas dag s. 42. — Föräldrasamlingar s. 43. — Vardagsarbete med förskoleålderns barn s. 44. — Söndagsskola s. 44. — Juniorarbete s. 45. — Öppet ungdomsarbete s. 45. — Slutet ungdomsarbete s. 46. — Syföreningar s. 47. — Kyrkobröder s. 48. — Studiearbete s. 48. — Övrig verksamhet s. 49. — Församlingsblad s. 50.	
<i>Deltagandets omfattning</i> s. 50.	
<i>Ledare och andra medarbetare</i> : Heltidsanställda ledare (diakonissor, diakoner, ungdomssekreterare, församlingssekreterare och församlingsassistenter) s. 52. — Frivilliga ledare s. 53.	
D. <i>Ekonomi</i>	54
De kyrkliga kommunernas finanser år 1959	54
Inkomster s. 54. — Utgifter s. 56. — Tillgångar s. 57. — Skulder s. 58.	
Utvecklingstendenser	58
Särskilt om den fria verksamhetens ekonomi	59

Kap. 3. Verksamhet på kontraktsplanet.	62
A. <i>Organisation</i>	62
B. <i>Lokaler</i>	63
C. <i>Verksamhetens art och omfattning</i>	63
D. <i>Ekonomi</i>	64
Kap. 4. Verksamhet på stiftsplanet.	65
A. <i>Organisation</i>	65
Legala organ	65
Domkapitel, stiftsnämnd och boställsnämnd s. 65. — Prästerliga befattningshavare s. 66.	
Den fria verksamhetens organ	66
B. <i>Lokaler</i>	69
Domkyrkor s. 69. — Biskopsgårdar och domkapitelhus s. 69. — Stifts- och ungdomsgårdar, folkhögskolor m. m. s. 70.	
C. <i>Verksamhetens art och omfattning</i>	70
Den legala verksamheten.	70
Administration och förvaltning s. 70. — Prästerliga uppgifter s. 70.	
Den fria verksamheten.	71
<i>Olika stiftsorgan: Stiftsråd s. 71. — Arbetsfond s. 71. — Stiftsundomsråd s. 72. — Söndagsskolnämnd s. 73. — Stiftskvinnoråd s. 73. — Kyrkobrödernas stiftskonvent s. 74. — Missionsråd s. 74. — Diakoniråd s. 74. — Sjömansvårdsråd s. 75. — Stiftsstudieförbund s. 77. — Kyrkosångsförbund och Kyrkosångens vänner s. 77. — Småkyrkonämnder s. 77. — Bibelsällskap s. 78. — Pastoratsförbund s. 78. — Stiftsgårdar s. 78. — Ungdomsgårdar s. 81. — Kyrkliga folkhögskolor s. 81. — Stiftspublicationer s. 81. — Prästsällskap, teologiska seminarier etc. s. 82. — Stadsmissioner s. 82. — Övriga stiftsorgan s. 84.</i>	
<i>Deltagandets omfattning m. m. s. 85.</i>	
D. <i>Ekonomi</i>	86
Domkapitel och stiftsnämnder s. 86. — Boställsnämnder s. 86. — Stiftsprästernas avlöningar m. m. s. 87. — Domkyrkor s. 87. — Särskilt om den fria verksamhetens ekonomi s. 88.	
Kap. 5. Verksamhet på riksplanet.	89
A. <i>Organisation</i>	89
Legala organ	89
Kungl. Maj:t, riksdag och kyrkomöte s. 89. — Centrala ämbetsverk s. 89. — Ärkebiskopen s. 89.	
Den fria verksamhetens organ	90
B. <i>Lokaler</i>	91
C. <i>Verksamhetens art och omfattning</i>	91
Den legala verksamheten.	91
Den fria verksamheten.	91
<i>Evangelisation och undervisning: Svenska kyrkans diakonistyrelse s. 91. — Svenska kyrkans lekmannaskola i Sigtuna s. 94. — Sveriges kyrkliga studieförbund s. 94. — Riksförbundet kyrklig ungdom s. 95. — Sveriges kristliga studentrörelse s. 95. — Sveriges kristliga gymnasiströrelse s. 96. — Ansgarsförbundet av kyrkliga juniorer s. 96. — Svenska kyrkans lekmannaförbund, Kyrkobröderna s. 96. — Stiftelsen lekmannatjänst s. 97. — Kyrkliga</i>	

kvinnorådet s. 97. — Föreningen kvinnliga kyrkoarbetare s. 97. — S:ta Katharinastiftelsen s. 97. — Småkyrkorörelsens centralråd s. 98. — Kapellstiftelsen Ansgars minne s. 98. — Gratia Dei-stiftelsen s. 98. — Kyrkosångens vänner s. 99. — Sveriges kyrkosångsförbund s. 99. — Laurentius Petri sällskapet s. 99. — Förbundet för liturgi och dramatik s. 99. — Stiftelsen kyrkliga filmbyrå s. 100. — Ansgarsringen s. 100. — Arbetsgemenskapen kyrklig förnyelse s. 100. — Kyrkliga förbundet för evangelisk-luthersk tro s. 101. — Kyrklig samling för väckelse s. 101. — Kyrklig samling kring bibeln och bekännelsen s. 101. — Lutherska kyrkoförbundet s. 101. — S:t Nicolai stiftelse s. 102. — Societas Sanctae Birgittae s. 102. — Den apostoliska bekännelsens systrakrets s. 102. — Sveriges religiösa reformförbund s. 102. — Sveriges kyrkliga lärarförbund s. 102. — Samfundet Pro Fide et Christianismo s. 103. — J. E. Frykbergs stiftelse s. 103. — Lutherstiftelsen s. 103. — Stiftelsen för Sverige och kristen tro s. 103. — S:t Ansgars stiftelse s. 104. — Laurentiistiftelsen s. 104. — Stiftelsen Norrbyska studenthemmet s. 104. — Övre och nedre Fjellstedtska studenthemmen s. 104. — Stiftelsen kyrkliga arbetsfonden s. 105. — Svenska pastoratens riksförbund s. 105. — Sigtunastiftelsen s. 105. — Geijerskolan s. 106. — Fjellstedtska skolan s. 106. — Göteborgs enskilda gymnasium för blivande präster s. 107. *Social-diakonal verksamhet:* Diakonien centrala råd s. 107. — Ersta diakonissanstalt s. 107. — Diakonissanstalten Samariterhemmet s. 108. — Göteborgs diakonissanstalt s. 109. — Vårsta diakonissanstalt s. 109. — Svenska diakonanstalten Stora Sköndal s. 110. — Lutherska världsförbundets svenska sektion s. 111. — Hjälp åt äldre flyktingar s. 111. — Svenska kyrkohjälpen s. 112. — Gustaf-Adolfsföreningarna s. 112. — Svenska kyrkans utlänningsnämnd s. 112. *Sjömansvård:* Svenska kyrkans sjömansvårdsstyrelse s. 113. *Mission:* Svenska kyrkans missionsstyrelse s. 114. — Svenska kvinnors missionsförening s. 115. — Svenska kommittén av Nordiska kristna buddhistmissionen s. 116. — Svenska Israelsmissionen s. 116. — Svenska Jerusalemsföreningen s. 117. *Tilläg:* *Vetenskapliga sammanslutningar, yrkessammanslutningar och yrkesorgan* s. 117.

D. <i>Ekonomi</i>	118
Riksorganens finansiering s. 118. — Kyrkofonden s. 119. — Särskilt om den fria verksamhetens ekonomi s. 120.	

Kap. 6. De svenska utlandsförsamlingarna	122
Kap. 7. Sammanfattning.	126
Den kyrkliga verksamhetens organ.	126
Den kyrkliga verksamhetens lokaler	127
Den kyrkliga verksamhetens art och omfattning.	128
Den kyrkliga verksamhetens ekonomi.	129

Avdelning II

RÖRELSER I NÄRA ANSLUTNING TILL SVENSKA KYRKAN	135
Missionssällskapet bibeltrogna vänner.	135
Östra Smålands missionsförening.	136
Laestadianismen	137

Avdelning III

DE FRIA EVANGELISKA SAMFUNDEN.	139
Kap. 1. Särart och omfattning	139
Inledning	139
Samfunden och Svenska kyrkan	141
Skillnader s. 141. — Särdrag hos de egentliga frikyrkosamfunden s. 142. — Dubbelt medlemskap s. 143.	
Samfundens uppgift.	144
Kort beskrivning av samfunden	145

	Evangeliska fosterlands-stiftelsen s. 146. — Svenska missionsförbundet s. 146. — Svenska alliansmissionen s. 147. — Metodistkyrkan s. 147. — Frälsningsarmén s. 147. — Svenska frälsningsarmén s. 147. — Svenska baptistsamfundet s. 148. — Fribaptistsamfundet s. 148. — Helgelseförbundet s. 148. — Pingströrelsen s. 148. — Örebromissionen s. 149.	
	Samfundens utbredning	149
	Fördelning på län s. 149. — Fördelning på stad och landsbygd s. 150. — Köns- och åldersfördelning s. 151.	
	Samfundens räckvidd	153
Kap. 2.	Verksamhet på lokalplanet.	157
	<i>Inledning</i>	157
	Församlingen	157
	Medlemskap i församling	157
	A. <i>Organisation.</i>	158
	Uppbyggnad och arbetsfördelning s. 158. — Pastorer och pastorslöner s. 160.	
	B. <i>Lokaler.</i>	160
	C. <i>Verksamhetens art och omfattning</i>	161
	<i>Gudstjänster och andra sammankomster:</i> Söndagsgudstjänster s. 162. — Veckomöten s. 162. — Övriga möten s. 163. — Församlings- och familjeföreläsningar s. 163. — Föräldraföreläsningar s. 164. — De gamlas dag s. 165. — <i>Kyrkliga handlingar</i> s. 165.	
	<i>Barn- och ungdomsarbete:</i> Söndagsskola s. 166. — Kristendomsskola s. 167. — Ungdomsarbete i föreningsform s. 168. — Öppet ungdomsarbete s. 171. — Ledare inom ungdomsarbetet s. 172. — Ungdomsarbetets kostnaders. 172.	
	<i>Kvinnorarbete:</i> Syföreningar s. 173. — Övrigt kvinnorarbete s. 173. — <i>Sång- och musikverksamhet</i> s. 174.	
	D. <i>Ekonomi</i>	175
Kap. 3.	Verksamhet på distriktsplanet.	177
	A. <i>Organisation.</i>	177
	Uppbyggnad och arbetsfördelning s. 177. — Styrelser, råd och kommittéer s. 179. — Anställda s. 180.	
	B. <i>Lokaler.</i>	181
	C. <i>Verksamhetens art och omfattning</i>	181
	D. <i>Ekonomi</i>	182
Kap. 4.	Verksamhet på riksplanet	183
	<i>Inledning</i>	183
	A. <i>Organisation.</i>	184
	Uppbyggnad och arbetsfördelning s. 184. — Anställda s. 187.	
	B. <i>Lokaler</i> — C. <i>Verksamhetens art och omfattning.</i>	189
	Allmänt s. 189.	
	<i>Lokaler och verksamhet inom landet:</i> Teologiska seminarier s. 190. — Folkhögskolor, realskolor och gymnasier s. 192. — Övriga skolor s. 194. — Sociala institutioner s. 194. — Ungdoms- och konferensgårdar m. fl. s. 196.	
	<i>Yttre mission:</i> Allmänt s. 196. — Skolor s. 197. — Sjukvårdsinrättningar s. 198.	
	D. <i>Ekonomi</i>	198
	E. <i>Riksorganisationer för särskilda verksamhetsgrenar</i>	200
Kap. 5.	Organ för samverkan	202
	Samverkan på lokal- och distriktsplanen	202
	Samverkan på riksplanet	204
	Sveriges frikyrkoråd s. 204. — Frikyrkliga ungdomsrådet s. 206. — Sveriges	

Fria kristliga studentförening s. 206. — Fria kristliga gymnasiströrelsen s. 206.
— Frikyrkliga studieförbundet s. 207. — Frikyrkliga filmbyrån s. 207.

Kap. 6. Sammanfattning	209
Samfundens utbredning och räckvidd.	209
Samfundens organ	210
Samfundens lokaler	211
Verksamhetens art och omfattning	212
Samfundens ekonomi	214

Avdelning IV

EKUMENISKA ORGANISATIONER.	217
Inom landet verksamma.	217

Samarbetsorgan: Svenska ekumeniska nämnden s. 218. — Svenska ekumeniska föreningen s. 218. — Sveriges ekumeniska kvinnoråd s. 218. — Sveriges kristna ungdomsråd s. 219. — Svenska söndagsskolrådet s. 219. — Samarbetsnämnden för kristet bildningsarbete s. 219. — Sveriges förenade kristliga lärarförbundet s. 219. — Svenska missionsrådet s. 219. — Svenska ekumeniska kommittén för mellankyrkliga frågor s. 220. — Kommittéerna för Sveriges förenade student- och gymnasiströrelser s. 220.

Organ för kristen fostran och utbildning: KFUM:s riksförbund s. 220. — KFUK:s riksförbund s. 221. — Sveriges kristliga seminariströrelse s. 221. — Förbundet kristna seminarister och lärare s. 222. — Förbundet för kristen fostran s. 222. — Religionspedagogiska institutet s. 222. — Svenska bibelsällskapet s. 222. — Stiftelsen navigatörerna s. 223. — Förbundet för kristen humanism s. 223. — Förbundet soldaternas vänner s. 223.

Organ för social verksamhet m. m.: De kristna samfundens nykterhetsrörelse s. 224. — Svenska sällskapet för nykterhet och folkuppfostran s. 224. — Förbundet för kristet samhällsliv s. 225. — Kristet samhällsansvar s. 225. — S:t Lukasstiftelsen s. 225.

Ekumeniska yrkessammanslutningar: Resande köpmäns kristliga förening s. 226. — Samarbetsdelegationen för kristna affärsmän och näringsidkare s. 226.

Internationellt verksamma.	227
------------------------------------	-----

Nordiska ekumeniska institutet s. 227. — Inomeuropeisk mission s. 227. — Svenska lokalavdelningen av International League for Apostolic Faith and Order s. 228. — Nordisk evangelisk mission bland Östeuropas folk s. 228. — Slaviska missionen s. 228. — Svenska Mongol- och Japanmissionen s. 229. — Svenska missionen i Kina och Japan s. 229. — Svenskälärares missionsförening s. 229. — Lärarinnornas missionsförening s. 229. — Kvinnliga missions arbetare s. 230.

Sammanfattning	230
--------------------------	-----

Avdelning V

ÖVRIGA SAMFUND OCH RÖRELSER	231
Romersk-katolska kyrkan	231
Ortodoxa kyrkan.	237

Grekisk-katolska ortodoxa församlingen s. 237. — Estniska Ortodoxa Kyrkan s. 238. — Finska Ortodoxa Församlingen s. 238.

De mosaiska församlingarna.	239
Adventistsamfundet i Sverige	244
Jehovas vittnen	245
Mormonkyrkan.	246
Moralisk Upprustning.	247

Avdelning VI

RELIGIÖSA PROGRAM I RADIO OCH TELEVISION	248
--	-----

Organisation m. m. s. 248. — De religiösa programmens art och omfattning s. 250. — Fördelning mellan kyrkor och samfund s. 251. — Lyssnarintresse s. 252. — Ibra Radio s. 254.

Avdelning VII

SAMMANFATTNING	256
--------------------------	-----

TABELLBILAGA

Svenska kyrkan

Lokalplanet

Tab. 1. Lokaler för den fria verksamheten	260
Tab. 2. Den legala verksamhetens art och omfattning	262
Tab. 3. Högmässobesökare inom församlingar av olika storlek. Procenttal	262
Tab. 4. Den fria verksamhetens art och omfattning	263
Tab. 5. Den fria verksamheten; ekonomiska uppgifter	266

Kontraktplanet

Tab. 6. Den fria verksamheten	268
---	-----

Stiftsplanet

Tab. 7. a) Utbildningsverksamhet, publikationer och anställda; b) Ekonomiska uppgifter	269
--	-----

Riksplanet

Tab. 8. Utbildningsverksamhet, publikationer och anställda	270
Tab. 9. Ekonomiska uppgifter	272

De fria samfundet

Lokalplanet

Tab. 10. Antalet medlemmar i församlingar och ungdomsorganisationer samt elever i söndagsskolor; procentuell andel av befolkningen i varje län den 1 jan. 1952	274
Tab. 11. Medlemmar med uppdelning på landsbygds- och stadsförsamlingar samt efter kön och ålder	275
Tab. 12. Medlemmarnas procentuella fördelning inom samfundet efter kön och ålder	277
Tab. 13. Antalet medlemmar inom samfundet 1951—1960 enligt Blå boken	279
Tab. 14. Gudstjänster och andra sammankomster	280
Tab. 15. Kyrkliga handlingar	283
Tab. 16. Barn- och ungdomsarbete	284
Tab. 17. Kvinnoarbete	286
Tab. 18. Sång- och musikverksamhet	287

Distriktsplanet

Tab. 19. Verksamhetens art och omfattning	289
---	-----

Riksplanet

Tab. 20. Verksamhetens art och omfattning	290
---	-----

Lokal-, distrikts- och riksplanen

Tab. 21. Anställda samt vissa ledaruppdrag	293
Tab. 22. Ekonomiska uppgifter	294

Ekumeniska organisationer

Tab. 23. Utbildningsverksamhet, publikationer och anställda	298
Tab. 24. Ekonomiska uppgifter	299

Yttre mission

Tab. 25. Allmän svensk missionsstatistik för år 1959 (bearbetning av bilaga till Svensk Missionstidskrift, 1960, nr 3).	302
---	-----

Till

Herr Statsrådet och Chefen för Kungl. Ecklesiastikdepartementet

Den 10 januari 1958 bemyndigade Kungl. Maj:t chefen för ecklesiastikdepartementet att tillkalla högst fem sakkunniga för att utföra en första etapp av en utredning av frågan om den framtida gestaltningen av förhållandet mellan staten och Svenska kyrkan.

Med stöd av nämnda bemyndigande tillkallade departementschefen, statsrådet Edenman, den 27 januari 1958 såsom sakkunniga hovrättspresidenten Ivar Wieslander, sekreteraren hos Landsorganisationen i Sverige jur. kand. Bertil Bolin, läroverksadjunkten numera rektorn Olle Engström, dåvarande docenten numera biskopen Ruben Josefson och dåvarande kyrkoherden numera pastor primarius, ledamoten av riksdagens andra kammare Åke Zetterberg. Åt Wieslander uppdrogs att vara utredningens ordförande. Genom beslut den 30 november 1962 entledigade departementschefen Wieslander från uppdraget att vara ledamot och ordförande i utredningen och utsåg jämlikt bemyndiganden den 10 januari 1958 och den 30 november 1962 justitierådet Erik Tammelin att vara ledamot i utredningen och såsom ordförande leda dess arbete, dock att Wieslander alltjämt skulle vara ledamot och ordförande i vad avsåg arbetet inom utredningen med att färdigställa betänkanden angående dels religionens betydelse som samhällsfaktor, dels kyrkans och samfundets omfattning och verksamhet i Sverige.

De sakkunniga har antagit benämningen 1958 års utredning kyrka-stat.

Till sekreterare åt utredningen förordnades den 12 februari 1958 assessorn i Hovrätten över Skåne och Blekinge, sekreteraren i riksdagens första kammare K.-G. Lindelöw. Till biträdande sekreterare förordnades, bl. a., den 17 april 1959 fiskalen i samma hovrätt Carl Axel Petri. Den 24 juli 1962 entledigades Petri och förordnades assessorn i nämnda hovrätt Iwan Lindh att från och med den 13 augusti 1962 tjänstgöra som biträdande sekreterare. Att såsom experter biträda utredningen förordnades, bl. a., den 14 mars 1960 numera kyrkoherden, teologie doktorn Henrik Ivarsson och den 1 september 1960 pastor Bo Swedberg.

I anförande till statsrådsprotokollet den 10 januari 1958 erinrade depar-

tementschefen om att konstitutionsutskottet — i det utlåtande som låg till grund för riksdagens begäran om en allsidig och förutsättningslös utredning av frågan om den framtida gestaltningen av förhållandet mellan staten och Svenska kyrkan — understrukit att utredningens huvudsyfte borde vara att framlägga material för en fortsatt diskussion av och ett framtida ställningstagande till nämnda fråga. Utskottet uttalade därvid, bl. a., att av grundläggande vikt för utredningen vore, att religionens betydelse som samhällsfaktor klarlades samt att en kartläggning av religionens roll i det nuvarande samhället skulle ha värde för utredningen.

I direktiven till utredningen anslöt sig departementschefen i allt väsentligt till de uttalanden om utredningens syfte och uppläggning, som gjorts i konstitutionsutskottets av riksdagen godkända utlåtande.

Departementschefen anförde härvid bl. a. att det borde undersökas, vilka möjligheter som föreläge och vilka metoder som kunde komma till användning för att tillgodose önskemålet om ett klarläggande av religionens betydelse som samhällsfaktor. Denna fråga har utredningen behandlat i ett den 9 maj 1963 avgivet betänkande om *Religionens betydelse som samhällsfaktor. Möjligheter och metoder för en sociologisk undersökning* (SOU 1963: 26).

Önskemålet om en kartläggning av religionens roll i samhället har synts utredningen omfatta jämväl en undersökning av den verksamhet som utövas av Svenska kyrkan och andra kristna samfund i vårt land. Sedan undersökning härom numera gjorts framlägger utredningen resultatet av densamma i föreliggande betänkande, vilket härmed vördsamt överlämnas.

Såsom utredningen framhållit i sin skrivelse den 9 maj 1963, med vilken utredningen överlämnade sitt ovannämnda betänkande om Religionens betydelse som samhällsfaktor, fortgår utredningens arbete i frågor som mera direkt berör den framtida gestaltningen av förhållandet mellan staten och Svenska kyrkan.

Stockholm den 12 september 1963.

Ivar Wieslander

Bertil Bolin
Ruben Josefson

Olle Engström
Åke Zetterberg

/ K.-G. Lindelöv

Iwan Lindh

INLEDNING

Enligt de för utredningen av statsrådet och chefen för ecklesiastikdepartementet Edenman givna direktiven (anförande till statsrådsprotokollet den 10 januari 1958) har utredningen att utföra en första etapp av en utredning av frågan om den framtida gestaltningen av förhållandet mellan staten och Svenska kyrkan. I direktiven anförde statsrådet Edenman bl. a. att han i allt väsentligt kunde ansluta sig till de uttalanden om utredningens syfte och uppläggning som gjorts i konstitutionsutskottets av riksdagen godkända utlåtande (KU:s utlåtande nr 17 år 1956; riksdagens skrivelse den 28 november 1956, nr 381). I utlåtandet framhöll utskottet att av grundläggande betydelse för en utredning rörande kyrkans förhållande till staten vore att religionens betydelse som samhällsfaktor klarlades samt att en kartläggning av religionens roll i det nuvarande samhället skulle ha värde för utredningen. Departementschefen uttalade att under utredningen borde undersökas vilka möjligheter som föreläge och vilka medel som kunde komma till användning för att tillgodose önskemålet om klarläggande av religionens betydelse som samhällsfaktor. Sistnämnda fråga har utredningen behandlat i ett den 9 maj 1963 avgivet betänkande om *Religionens betydelse som samhällsfaktor. Möjligheter och metoder för en sociologisk undersökning* (SOU 1963: 26).

Det av konstitutionsutskottet framförda önskemålet om en kartläggning av religionens roll i det nuvarande svenska samhället har emellertid synts utredningen innefatta även att den verksamhet som i vårt land utövas av Svenska kyrkan och andra kristna samfund bör klarläggas i sina olika former. Det har därför för utredningen framstått som angeläget att ge en bild av arten och omfattningen av de olika samfundens verksamhet samt av de religiösa brukens utbredning.

I föreliggande betänkande ges en bild av bl. a. anslutningen till Svenska kyrkan och övriga trossamfund i landet, besöksfrekvensen vid gudstjänster och andra religiösa sammankomster, användandet av religiösa handlingar som dop, konfirmation och nattvard samt vigsel och jordfästning i Svenska kyrkans och andra trossamfunds ordning. Redogörelse lämnas vidare för den kristna verksamhetens utformning med söndagsskola och ungdomsverksamhet, arbete bland sjuka och gamla etc. Även de ekonomiska villkor under vilka verksamheten bedrivs uppmärksammas. Uppgifter lämnas sålunda om kyrklig beskattning, kollekter och gåvor samt förmögenhetstillgångar.

Framhållas bör att det varit erforderligt att i olika hänseenden begränsa

omfattningen av de undersökningar rörande Svenska kyrkan och de fria samfunden på vilka betänkandet i huvudsak bygger. Detta har medfört att flera frågor av intresse icke kunnat upptagas av utredningen. Som exempel härpå må nämnas ålderssammansättningen bland högmässobesökarna inom Svenska kyrkan.

I betänkandet återgivna uppgifter avser i regel år 1959. Något jämförbart tidigare material finns i allmänhet icke. Endast i undantagsfall har det därför varit möjligt att påvisa eller göra några uttalanden om utvecklings-tendenser i olika hänseenden.

Betänkandets omfattning m. m.

I betänkandet behandlar utredningen i skilda avdelningar Svenska kyrkan (avd. I), rörelser i nära anslutning till Svenska kyrkan (avd. II), de fria evangeliska samfunden (avd. III), ekumeniska organisationer (avd. IV), övriga samfund och rörelser (avd. V) samt religiösa program i radio och television (avd. VI). Sedan en sammanfattande översikt lämnats (avd. VII) avslutas betänkandet med en tabellbilaga.

Avd. I. — Svenska kyrkan

I ett inledande kapitel (kap. 1) redogöres för rikets kyrkliga indelning samt för en indelningsgrund som tillämpas i den fortsatta redogörelsen och som åtskiljer den kyrkliga verksamhet, vilken är reglerad genom lagstiftning, och den verksamhet, vilken icke är på samma sätt reglerad. I betänkandet benämnes den förra verksamhetsformen legal och den senare fri. — Kyrkan är organiserad och dess verksamhet bedrivs på olika regionala plan: lokal-, kontrakts-, stifts- och riksplan. Verksamheten på vart och ett av dessa plan beskrives i kap. 2—5. För varje plan göres en uppdelning på organisation, lokaler, verksamhetens art och omfattning samt ekonomi. I kap. 6 redovisas för de svenska utlandsförsamlingarna varefter i kap. 7 sammanställs några av de viktigare uppgifterna i den föregående redogörelsen.

Vad angår den legala verksamheten har uppgifter till största delen kunnat inhämtas ur gällande författningar, officiell statistik eller andra omedelbart tillgängliga sammanställningar. Här må nämnas biskoparnas ämbetsberättelser, som avges vid de i regel vart sjätte år återkommande prästmötena i stiftet. Endast när det gäller uppgifter rörande lokaler och ekonomiska förhållanden har det varit erforderligt att införskaffa uppgifter direkt från berörda kyrkliga organ, i första hand stiftsnämnderna.

Redogörelsen för den fria verksamheten grundar sig på uppgifter, som erhållits vid en åren 1960—1962 av Svenska kyrkans diakonistyrelse — efter visst samråd med utredningen — genomförd undersökning av nämnda verksamhet. Den omedelbara ledningen av undersökningen, vilken för- anletts av en motion vid 1958 års kyrkomöte angående »kyrkans bättre an-

passning som folkkyrka», har utövats av dåvarande församlingssekreteraren i diakonistyrelsen, numera kyrkoherden, teologie doktorn Henrik Ivarsson. Ivarsson, som den 14 mars 1960 förordnades att såsom expert biträda utredningen, har bearbetat och sammanställt undersökningsresultaten samt utarbetat bl. a. betänkandets redogörelse för den fria verksamheten inom Svenska kyrkan.

År 1960 utsändes frågeformulär till kyrkans samtliga församlingar, kontrakt och stift för inhämtande av uppgifter angående olika verksamhetsgrenar i fråga om omfattning och ekonomi. Samtidigt utsändes frågeformulär till kyrkliga riksinstitutioner samt till föreningar och sammanslutningar, vilka ej är bundna vid stift, kontrakt eller församlingar och som antingen bildats till stöd för någon form av det fria kyrkliga arbetet eller tillkommit genom frivilliga initiativ och insatser.

De begärda upplysningarna avsåg verksamhetsåret 1959.

Det frågeformulär, som gällde den fria verksamheten på lokalplanet, tillställdes samtliga kyrkoherdar och upptog frågor angående de viktigaste av den fria verksamhetens aktiviteter på församlingsplanet, såsom söndagskola, juniorarbete, ungdomsarbete, syföreningar och församlingsaftnar (jfr uppställningen sid. 41). För varje arbetsgren efterfrågades uppgifter om antal (söndagsskolor, syföreningar etc.), deltagarantal, antal sammankomster (församlingsaftnar, ungdomsaftnar etc.), antal ledare (söndagsskollärare, ungdomsledare m. fl.), antal heltidsanställda (ungdomssekreterare) samt kostnaderna för verksamheten. I sistnämnda hänseende begärdes uppgift om hur stor del av kostnaderna som täcktes av uttaxerade resp. insamlade medel. Då frågeformuläret uppgjordes räknades med att specificerade uppgifter angående kostnaderna icke skulle kunna erhållas beträffande alla enskilda arbetsgrenar. I vissa fall efterfrågades därför icke kostnaderna utan dessa har sedermera beräknats. Särskilda uppgifter begärdes rörande sådana lokaler som närmast kan hänföras till den fria verksamheten, såsom församlingshem, ungdomsgårdar och småkyrkor. Uppgifterna avsåg taxeringsvärden, byggnads- eller inköpskostnader samt drifts- och underhållskostnader. Vidare efterfrågades vem som var ägare till lokalerna i fråga. — Uppgifter rörande studiearbetet på lokalplanet har lämnats centralt av Sveriges kyrkliga studieförbund.

Svar inkom i sådan omfattning att uppgifter erhållits beträffande 98,3 % av församlingarna. Ett mindre antal församlingar, som delvis samordnat sin ekonomi och verksamhet, har inkommit med en gemensam redovisning av sitt arbete. I några fall har redovisningen uppdelats på olika kyrkobokföringsdistrikt inom en församling. Antalet församlingar eller enheter, som lämnat uppgifter, uppgår till 2 469. När utredningen beträffande den fria verksamheten i statistiska och därmed jämförliga sammanhang använder begreppet församling, avses därmed enhet som sålunda lämnat uppgift.

Frågeformuläret rörande verksamheten på kontraktsplanet tillställdes

kontraktsprestarna och upptog frågor angående anställda, förekomsten av särskilda kontraktorgan för det fria arbetet, antal kurser och konferenser samt om influtna medel till det fria kontraktarbetet (kollekt och församlingsanslag). Av kyrkans 189 kontrakt (år 1959) inkom 187 med uppgifter (98,9 %).

Beträffande den fria stiftsverksamheten sändes frågeformulär till samtliga biskopar för inhämtande av uppgifter rörande den verksamhet som knutits till olika stiftsorgan såsom stiftsråd, stiftsmöten, stiftsstämmor, stifts ungdomsråd, söndagsskoloråd, missionsråd, diakoniråd, sjömansvårdsråd, stiftskvinnoråd, kyrkobrödernas stiftskonvent, stiftsstudieförbund, kyrkosångsförbund och stiftsgårdar. För varje organ efterfrågades antal samlingar, kurser, deltagare och anställda samt begärdes specificerade uppgifter angående ekonomin. Samtliga 13 stift lämnade redovisning.

I fråga om verksamheten på riksplanet slutligen tillställdes vederbörande riksinstitution eller sammanslutning frågeformulär, upptagande frågor motsvarande dem som intagits i stiftsblanketten. Vetenskapliga sammanslutningar, yrkessammanslutningar och yrkesorgan omfattades icke av undersökningen. Ej heller medtogs i denna en del mindre föreningar. Sammanlagt 62 riksinstitutioner eller motsvarande erhöll frågeformulär och inkom med uppgifter.

I åtskilliga fall har de i frågeformulären redovisade uppgifterna måst i efterhand kompletteras. På församlingsplanet gäller detta i synnerhet uppgifterna om den fria verksamhetens lokaler. Församlingarna lämnade sålunda i det först utsända formuläret endast i mycket begränsad utsträckning uppgifter angående exempelvis taxeringsvärden och byggnadskostnader. Av denna anledning gjordes förnyade förfrågningar. Uppgifterna rörande ifrågavarande lokaler är dock fortfarande mycket ofullständiga. — För stiftsverksamhetens vidkommande visade det sig nödvändigt att för erhållande av fullständigare uppgifter utsända nya frågeformulär direkt till vederbörande stiftsorgan. Beträffande de ekonomiska uppgifterna på detta plan — liksom också på riksplanet — har en tidsödande utredning av kontrollerande och kompletterande art genomförts.

Undersökningen har ej kunnat ge underlag för en fullständig redogörelse för alla stiftelser och fonder för olika ändamål, som finns inom Svenska kyrkan. Det bör vidare framhållas att de flesta uppgifterna om deltagarantal vid samlingar av olika slag grundar sig på av uppgiftslämnarna utförda beräkningar. Det har icke varit möjligt att redovisa alla förekommande arbetsformer inom den fria verksamheten; endast de viktigaste och mest spridda har medtagits. Allmänt kan emellertid sägas att genom undersökningen erhållits en god bild av den fria verksamhetens art och omfattning.

För den redogörelse rörande de svenska utlandsförsamlingarna, som finns intagen i kap. 6, har material ställts till förfogande av Utredningen rörande de svenska utlandsförsamlingarnas ekonomi m. m. genom den åt nämnda utredning förordnade experten, förste stiftsnotarien A. L. Tingström.

Avd. II. — Rörelser i nära anslutning till Svenska kyrkan

De rörelser, för vilka här kortfattat redogöres, är Missionssällskapet bibeltrogna vänner (uppgiftslämnare redaktören Axel B. Svensson, Stockholm), Östra Smålands missionsförening (uppgiftslämnare nämndemannen John Nilsson, Västervik) och den laestadianska rörelsen (uppgiftslämnare kyrkoherden Oscar Haapaniemi, Övertorneå).

Det kunde ifrågasättas att bland de här ifrågavarande rörelserna redovisa även Evangeliska fosterlands-stiftelsen. Denna har emellertid av skäl, som nedan anges, i betänkandet sammanförts med de fria evangeliska samfundet.

Avd. III. — De fria evangeliska samfundet

Vid sidan av Svenska kyrkan och denna närstående rörelser verkar i vårt land ett flertal andra trossamfund. De fria evangeliska samfundet behandlas i denna avdelning, därvid genomgående benämningen de fria samfundet användes. Övriga samfund behandlas i avd. V.

Till de fria samfundet har hänförts Evangeliska fosterlands-stiftelsen (EFS), Fribaptistsamfundet (FB), Frälsningsarmén (FA), Helgelseförbundet (HF), Metodistkyrkan i Sverige (MK), Pingströrelsen (P), Svenska alliansmissionen (SAM), Svenska baptistsamfundet (SB), Svenska frälsningsarmén (SvF), Svenska missionsförbundet (SMF) och Örebromissionen (ÖM).

Evangeliska fosterlands-stiftelsens ställning i förhållande till Svenska kyrkan är icke entydig. EFS uppstod som en väckelserörelse inom Svenska kyrkan och det sätt, varpå rörelsen f. n. mestadels framträder, kan motivera att fortfarande betrakta den som en sådan rörelse. Dess medlemmar är sålunda på många platser de flitigaste besökarna i Svenska kyrkans gudstjänster och bär på dessa platser i stor utsträckning upp det kyrkliga arbetet. Så är t. ex. förhållandet i stora delar av Norrland. I andra delar av landet intager rörelsen emellertid en mera självständig ställning i förhållande till Svenska kyrkan. Inom rörelsen förekommande diskussioner om egna nattvardsgångar får ses som ett uttryck härför. Då EFS i betänkandet har behandlats i samband med de fria samfundet har detta föranletts av undersökningstekniska skäl. Det har skett i klart medvetande om att rörelsen står i en annan relation till Svenska kyrkan än de samfund tillsammans med vilka den redovisats.

Vid redogörelsen för de fria samfundet har — liksom beträffande Svenska kyrkan — tillämpats en regional indelningsgrund. En indelning i legal och fri verksamhet har däremot av naturliga skäl icke kunnat komma i fråga. Sedan i kap. 1 lämnats vissa uppgifter ägnade att belysa bl. a. samfundets utbredning och räckvidd, redogöres för verksamheten på olika plan, lokalplanet (kap. 2), distriktsplanet (kap. 3) och riksplanet (kap. 4). Därvid har i görligaste mån en uppdelning på organisation, lokaler, verksamhetens art och omfattning samt ekonomi tillämpats. I kap. 5 behandlas

organ för samverkan, varefter i kap. 6 vissa sammanfattande uppgifter lämnas.

Redogörelsen för de fria samfunden grundar sig på en särskild, av utredningen genomförd undersökning. De uppgifter som härvid erhållits har i vissa avseenden kompletterats genom att andra källor anlåtats. Av dessa må särskilt nämnas Blå boken, som är en de ideella rörelsernas — speciellt nykterhetsrörelsens — årsbok. Till boken lämnar olika kristna samfund och organisationer statistiska uppgifter om sin verksamhet.

Undersökningen lades upp som en parallell till diakonistyrelsens undersökning beträffande den fria verksamheten inom Svenska kyrkan. Avsikten var att genom de båda undersökningarna erhålla en i stort sett fullständig bild av den kristna verksamhetens art och omfattning i vårt land. Genom undersökningen rörande de fria samfunden avsågs vidare att skapa möjligheter till vissa jämförelser, inte endast mellan dessa samfund inbördes utan även mellan de fria samfunden, å ena, och Svenska kyrkan, å andra sidan. De anförda synpunkterna föranledde att undersökningen — i den utsträckning det med hänsyn till de olikartade förhållandena inom Svenska kyrkan och de fria samfunden var möjligt — lades upp på motsvarande sätt som den av diakonistyrelsen genomförda. Vissa svårigheter har härvidlag mött. De 11 samfund undersökningen omfattat utgör ej någon enhetlig företeelse. På bestämda punkter föreligger organisatoriska skiljaktigheter och verksamhetsformerna skiftar från samfund till samfund — ett faktum som accentueras genom en i vissa avseenden starkt varierande terminologi. Dessa förhållanden har gjort det svårt att i alla sammanhang få fram fullt jämförbara siffror. Däri torde också ligga en av förklaringarna till att inom ett par av samfunden svarsprocenten är markant lägre än inom de övriga. Svårigheterna har dock ej varit av den arten eller omfattningen att de i nämnvärd mån påverkar slutresultaten av undersökningen eller i mera väsentlig grad försvårar möjligheterna till jämförelser.

Undersökningen avser — liksom diakonistyrelsens undersökning — verksamhetsåret 1959. Den har på utredningens uppdrag utförts av dåvarande sekreteraren i Frikyrkliga samarbetskommittén (fr. o. m. den 1 januari 1963 benämnd Sveriges frikyrkoråd), pastor Bo Swedberg, vilken den 1 september 1960 förordnades att såsom expert biträda utredningen. Swedberg har jämväl bearbetat och sammanställt undersökningsresultaten och svarar för redogörelsen i avd. III.

Som tidigare antytts har undersökningen genomförts på tre olika plan, nämligen lokal-, distrikts- och riksplanet. Det frågeformulär som användes på det lokala planet tillställdes samtliga församlingar, kårer (FA och SvF) och föreningar (EFS) inom de olika samfunden. Sammanlagt utsändes 5 056 formulär. Formuläret upptog cirka 250 olika frågor, sammanförda under följande huvudrubriker: medlemmar, söndagsskola, ungdomsarbete, vardagsarbete med förskolans barn, kvinnoarbete, studieverksamhet, sång-

och musikverksamhet, gudstjänster och möten, kristendomsskola (konfir-
mationsundervisning), församlingsblad, antal ledamöter i olika organ, loka-
ler, ekonomi samt legala akter. — Direkt från resp. studieförbund har in-
hämtats uppgifter rörande studiecirkelverksamheten ävensom vissa kom-
pletterande uppgifter beträffande fritidsgrupper.

Formulären utsändes i slutet av år 1960. Vid en preliminär sammanräk-
ning av återkomna formulär i slutet av år 1961 — före vilken i förekom-
mande fall påminnelser utskickats — framkom att svarsprocenten för såväl
Evangeliska fosterlands-stiftelsen som Pingströrelsen understeg 55 medan
den för övriga samfund uppgick till omkring 90. I anledning härav utsändes
kring årsskiftet 1961—1962 en ny skrivelse jämte frågeformulär till de för-
eningar/församlingar inom EFS och P, vilka ej inkommit med uppgifter.
Svar inkom härvid från ytterligare ett antal föreningar och församlingar,
dock ej i sådan omfattning att svarsprocenten märkbart höjdes.

Vid den nya kontakten framkom — och detta gällde särskilt Pingströrel-
sen — att vid den första utsändningen av formulär ett antal församlings-
grupper, d. v. s. delar av församlingar, medtagits. Frånräknas dessa omfat-
tar undersökningen 4 936 församlingar (här liksom i fortsättningen avses i
förekommande fall med församling även kår och förening). Frågeformu-
lärans fördelning på olika samfund och svarsprocenten inom samfunden
framgår av följande sammanställning (de förut angivna församlingsgrup-
perna är här frånräknade).

Samfund	Antal utsända formulär	Antal besvarade formulär	% besvarade formulär
EFS	1 067 ¹	734	68,8
FB	52	44	84,6
FA	234	225	96,2
HF	105	98	93,3
MK	147	129	87,8
P	582	371	63,7
SAM	384	333	86,7
SB	525	454	86,5
SvF	21	19	90,5
SMF	1 563	1 396	89,3
ÖM	256	222	86,7
	4 936	4 025	81,5

Frånräknas EFS och P är den totala svarsprocenten 88,8. De försam-
lingar, vilka icke inkommit med svar, synes huvudsakligen vara mindre
sådana. Den låga svarsprocenten inom EFS och P är påfallande och tarvar
en förklaring. Inom EFS har under senare år rått en viss organisatorisk
oklarhet. EFS redovisade visserligen åren 1959 och 1960 på det lokala planet
två slag av huvudorganisationer, nämligen missionsföreningar och ung-

¹ I siffran ingår formulär vilka utsändes till sådana ungdomsföreningar som vid tiden för
undersökningen fungerade som missionsföreningar (jfr nedan).

domsföreningar. Sedan ganska lång tid tillbaka hade emellertid dessa fungerat i stort sett parallellt i fråga om arbetsuppgifter och haft en likartad ålderssammansättning. Vid tiden för undersökningen torde därför ett icke litet antal formellt åtskilda föreningar i praktiken ha fungerat som en enhet på varje särskild ort. (Från den 1 januari 1962 har konsekvenserna av den nämnda utvecklingen tagits så tillvida att ungdomsföreningarna i deras tidigare form och med deras särskilda arbetsuppgifter avskaffats och allt vuxenarbete organiserats inom missionsföreningarna.) Även om det anförda kan förmodas vara huvudorsaken till den låga svarsprocenten inom EFS, kan det inte uteslutas att en viss allmän obenägenhet att lämna statistiska uppgifter angående interna förhållanden medverkat. Den låga svarsprocenten inom P torde kunna förklaras med hänvisning till frånvaron av riksorganisation och därmed central statistik men också till en viss principiell ovilja mot statistik.

Den totala svarsprocenten, 81,5 (88,8), anger endast hur många procent av församlingarna som helt eller delvis inkommit med uppgifter. Framhållas bör att de enskilda frågorna i formuläret uppvisar varierande svarsprocent. I vissa fall då svarsprocenten varit otillfredsställande har kompletterande uppgifter kunnat inhämtas direkt från samfunden.

Frågeformuläret rörande verksamheten på distriktsplanet utsändes till resp. samfunds distriktsorganisationer och upptog under 12 huvudrubriker frågor ägnade att belysa — utöver organisatoriska förhållanden — verksamhetens art och omfattning, innehavet av lokaler samt de ekonomiska betingelser, under vilka distriktsarbetet bedrivs. Liksom för lokalplanet inhämtades uppgifter rörande studiecirkelverksamheten direkt från resp. studieförbund.

För erhållande av uppgifter om verksamheten på riksplanet utsändes frågeformulär icke endast till de olika samfunden själva utan även till vissa riksorganisationer, anknutna till samfunden. Formuläret upptog tre huvudrubriker, nämligen institutioner, anställda samt ekonomi. Under den förstnämnda rubriken inrymdes frågor rörande bl. a. skolor, hem och gårdar samt institutioner på missionsfälten. Beträffande anställda efterfrågades bl. a. antal av och kostnader för såväl i central tjänst som i distriktstjänst och i lokal tjänst anställda. Vad gäller ekonomien begärdes uppgifter om bl. a. insamlade medel och erhållna donationer.

De svårigheter som gjort sig gällande vid inhämtandet av uppgifter om samfundens arbete på det lokala planet, har inte i samma utsträckning förekommit i fråga om uppgifter rörande arbetet på distrikts- och riksplanen.

Avd. IV. — Ekumeniska organisationer

I denna avdelning redogöres för organisationer och sammanslutningar av ekumenisk karaktär. Uppgifter om desamma har inhämtats av kyrkoherden Henrik Ivarsson, vilken också utarbetat redogörelsen.

Avd. V. — Övriga samfund och rörelser

Kortfattade redogörelser lämnas här för den verksamhet, som i vårt land bedrivs av romersk-katolska kyrkan, ortodoxa kyrkan (grekisk-ortodoxa kyrkan), de mosaiska församlingarna, adventistsamfundet, Jehovas vittnen och mormonkyrkan. I detta sammanhang lämnas också vissa uppgifter rörande Moralisk upprustning (MRA).

Redovisade uppgifter har erhållits genom utsända frågeformulär och/eller muntligen från företrädare för resp. sammanslutning. I vissa fall har erhållna uppgifter varit ofullständiga.

Avd. VI. — Religiösa program i radio och television

Ett betydelsefullt inslag i den religiösa verksamheten i vårt land utgör de religiösa program, som utsändes i den svenska radion och televisionen.

Efter en redogörelse för de former, under vilka radio- och televisionsverksamheten bedrivs, behandlas i denna avdelning de religiösa programmens art och omfattning samt deras fördelning mellan kyrkor och samfund. Vidare återges vissa uppgifter ägnade att belysa lyssnarintresset för dessa program. Avslutningsvis beröres försöken att över utländsk station sända program, avsedda för svenska lyssnare. I samband därmed redogöres kortfattat för den verksamhet, som bedrivs av Ibra Radio.

Avd. VII. — Sammanfattning

Som tidigare angivits var avsikten med de båda i det föregående redovisade undersökningarna att erhålla en i stort sett fullständig bild av den kristna verksamhetens art och omfattning i vårt land ävensom att skapa möjligheter till jämförelser mellan bl. a. Svenska kyrkan, å ena, och de fria samfundens, å andra sidan. Såsom också tidigare antytts har svårigheter härvidlag mött. Beträffande ett flertal verksamhetsformer har undersökningarna dock kunnat ge underlag för totalangivelser och jämförelser. Dessa upptages i denna sammanfattande avdelning. Såvitt angår ekonomiska förhållanden har sammanfattningen utsträckts till att avse jämväl de rörelser, för vilka redogjorts i avdelning II, och de samfund, som behandlats i avdelning V.

Tabellbilaga

Merparten av de sifferuppgifter som erhållits genom de båda undersökningarna redovisas här i tabellform. Till beaktande vid läsningen av de tabeller, vilka avser verksamheten på lokalplanet, erinras om att vad gäller Svenska kyrkan svar inkommit från 2 469 församlingar/enheter, vilket motsvarar en svarsprocent av 98,3, samt att av de fria samfundens 4 936 församlingar (kårer, föreningar) 4 025, eller 81,5 %, inkommit med uppgifter. Ihågkommas bör även att de enskilda frågorna i resp. frågeformulär

uppvisar varierande svarsprocent. Utöver tabeller, vilka står i samband med de båda undersökningarna, innehåller bilagan sammanställningar vilkas sifferuppgifter härrör från andra källor. Det sagda gäller särskilt de tabeller, som hänför sig till Svenska kyrkans legala verksamhet (uppgifter huvudsakligen ur biskoparnas ämbetsberättelser), och vidare de tabeller, som avser medlemsutveckling m. m. inom de fria samfunden (uppgifter från bl. a. Blå boken). Beträffande den yttre missionen har — efter viss bearbetning — intagits Svenska missionsrådets allmänna svenska missionsstatistik. Därest annat ej anges avser tabelluppgifterna verksamhetsåret 1959.

AVDELNING I
SVENSKA KYRKAN

KAPITEL 1

Inledning

Rikets kyrkliga indelning

I kyrkligt hänseende är riket indelat i församlingar, pastorat, stift och kontrakt. För speciella kyrkliga verksamhetsområden finns kyrkomusikerdistrikt, kyrkobokföringsdistrikt, dövpärdistrikt, områden för stiftsnämnds verksamhet, boställsdistrikt samt valdistrikt och valkretsar.

Indelningen i *församlingar* är den grundläggande. Församlingen motsvarar på landet i stor utsträckning den gamla socknen och utgör den primära enheten för kyrklig verksamhet. Såsom kyrkokommun äger den själv vårda sina angelägenheter. Riket var den 1 januari 1962 indelat i sammanlagt 2 571 territoriella församlingar. Därjämte fanns sex icke-territoriella (eller personella) församlingar. Utom riket finns sju svenska utlandsförsamlingar med av Kungl. Maj:t fastställd kyrkoordning.

För den prästerliga tjänsteorganisationen är *pastoratet* den primära enheten. Ett pastorat är det område, inom vilket en kyrkoherde och jämte honom eventuellt andra anställda präster har att tjänstgöra. Det kan omfatta en eller flera församlingar. Församlings- och pastoratsgränser skär alltså aldrig varandra. Efter nyindelning var riket den 1 januari 1962 indelat i 1 131 territoriella pastorat. Därtill kommer de ovan nämnda icke-territoriella församlingarna och utlandsförsamlingarna, vilka samtliga bildar egna pastorat.

Flerförsamlingspastoratet utgör i kyrkokommunalt avseende en kyrklig samfällighet för handhavande av pastoratsangelägenheter. Även eljest kan skilda församlingar utgöra en kyrklig samfällighet.

Stiftet är området för biskopens och domkapitlets förvaltning. Riket är indelat i 13 stift. Utom de territoriella församlingarna ingår fyra av de icke-territoriella i stiftet. Hovförsamlingen och Skeppsholms församling¹ står

¹ Sedan frågan om församlingens bestånd aktualiserats genom utflyttningen av Stockholms örlogsstation till Stockholms södra skärgård har åt särskild utredningsman uppdragits, bl.a., att göra en närmare undersökning av de problem som är förknippade med en avveckling av församlingen. Utredningsarbetet beräknas kunna avslutas under år 1963.

under tillsyn av hovkonsistorium och ingår ej i något särskilt stift. De svenska utlandsförsamlingarna står under tillsyn av ärkebiskopen och domkapitlet i Uppsala.

Varje stift är indelat i *kontrakt*. Kontraktet är området för kontraktsprostens tjänsteutövning. Efter nyindelning uppgick antalet kontrakt i riket den 1 januari 1962 till 178. Kontrakts- och pastoratsgränser skär aldrig varandra.

Den närmare indelningen i stift, kontrakt, pastorat och församlingar framgår av följande sammanställning:

Indelningen i stift, kontrakt, pastorat och församlingar den 1 januari 1962. *Folkmängd och areal* den 1 november 1960. (De två under hovkonsistorium lydande hovförsamlingen och Skeppsholms församling, vilka båda bildar egna pastorat, ej medtagna liksom ej heller utlandsförsamlingarna).

Stift	Kontrakt	Pastorat	Församlingar	Folkmängd	Areal (land-) i km ²
Uppsala.....	17	98	215	544 393	28 946,43
Linköpings.....	15	90	218	494 881	17 387,84
Skara.....	15	88	372	460 906	12 108,05
Strängnäs.....	12	73	152	448 001	11 297,27
Västerås.....	15	80	124	557 150	36 858,63
Växjö.....	17	114	256	538 821	22 680,04
Lunds.....	21	169	441	1 026 610	13 816,40
Göteborgs.....	16	122	281	904 329	14 348,96
Karlstads.....	12	72	141	396 274	22 051,32
Härnösands.....	14	82	129	425 420	71 631,41
Luleå.....	12	69	77	501 297	154 306,05
Visby.....	3	21	92	54 322	3 140,10
Stockholms.....	9	57	77	1 142 725	2 685,84
Summa	178	1 135	2 575	7 495 129	411 258,34

För kyrkomusikerverksamheten inom de territoriella församlingarna är stiftet indelade i *kyrkomusikerdistrikt*. Varje församling skall i princip utgöra ett sådant distrikt. Församlingar, tillhörande skilda pastorat, får icke förenas till ett kyrkomusikerdistrikt.

Inom folkbokföringen utgör varje församling en enhet, dock att församling enligt förordnande av Kungl. Maj:t kan vara indelad i skilda *kyrkbokföringsdistrikt*.

För de dövas omvårdnad i religiöst hänseende är riket indelat i fem *dövprästdistrikt*. Överinseendet över verksamheten tillkommer domkapitlet i Stockholms stift.

Tjänstgöringsområdena för stiftsnämnderna överensstämmer utom i ett fall med stiftet. Undantaget hänför sig till Stockholms stift, beträffande vilket stiftsnämnderna i Uppsala och Strängnäs handhar tillsynen över den ekklesiastika jorden inom var sin del av stiftet.

Varje tjänstgöringsområde för stiftsnämnd är indelat i *boställsdistrikt*,

som är tjänstgöringsområden för de ecklesiastika boställsnämnderna. För närvarande är riket indelat i 91 boställsdistrikt.

Indelningen i *valkretsar* och *valdistrikt* för olika kyrkliga val torde ha så ringa intresse i detta sammanhang, att den här kan förbigås.

Legal och fri verksamhet

Svenska kyrkans verksamhet är delvis reglerad i lag genom föreskrifter om vilka organ, som skall finnas (»legala organ»), och vilka uppgifter dessa organ skall fullgöra (»legala uppgifter»). Till de legala organen hör t. ex. biskopar och domkapitel, präster och kyrkoråd. Till de legala uppgifterna hör bl. a. gudstjänsterna (till största delen) och de kyrkliga förrättningar-
na men även folkbokföringen, som till stor del är en uppgift av rent borgerlig art.

Vid sidan av denna legala verksamhet har — ungefärligen från seklets början — en rad nya organ och arbetsformer vuxit fram på frivillighetens väg. Som exempel på frivilliga organ kan nämnas stifts- och kontraktsråd samt på församlingsplanet småkyrkoråd, diakoner, diakonissor och ungdomssekreterare. Exempel på frivilliga arbetsuppgifter är söndagsskola, ungdomsarbete och församlingsaftnar. Denna frivilliga verksamhet utgör numera en betydande del av Svenska kyrkans arbete.

Allt eftersom det frivilliga arbetet vuxit i betydelse och omfattning, har emellertid ett påtagligt närmande ägt rum mellan legal och frivillig verksamhet. Som exempel på detta kan nämnas tillkomsten av Svenska kyrkans missionsstyrelse och Svenska kyrkans diakonistyrelse. Genom de av konungen år 1878 utfärdade stadgarna för missionsstyrelsen fick för första gången en frivillig, av gåvomedel helt beroende verksamhet sin plats inom ramen för kyrkans lagfästa ordning. Genom de likaledes av konungen utfärdade stadgarna för diakonistyrelsen år 1910 erhöll kyrkan också ett rättsligt erkänt centralorgan för den frivilliga kyrkliga verksamheten inom landet. Härigenom har denna verksamhet infogats i den officiella kyrkoförfattningens ram och i viss mån legaliserats. Vidare må erinras om att domkapitel enligt 13 § 1 mom. lagen om domkapitel skall, bl. a., befrämja den kristna kärleksverksamheten och ungdomsvården samt barnens kristna fostran, därvid domkapitlet bör samarbeta med frivilliga organisationer för främjande av kyrklig och religiös verksamhet. I domkapitlets tjänstgöringsföreskrifter för prästerskapet inom ett pastorat ges föreskrifter om församlingarnas indelning och församlingsarbetets fördelning på församlingens olika delar eller distrikt. Ofta ges emellertid även vissa allmänna föreskrifter om t. ex. barn- och ungdomsarbete, församlingsaftnar o. dyl. En rad arbetsformer, som länge ansetts vara av frivillig art, har härigenom på sätt och vis legaliserats. Till sist kan även hänvisas till den nya församlingsstyrelselagen, som trätt i kraft den 1 januari 1963 och som till församling-

ens angelägenheter hänför verksamhet bland barn och ungdom, ålderstigna, sjuka och andra, som är i behov av omvårdnad.

Vad nu sagts gör att en klar och otvetydig avgränsning mellan legalt och frivilligt arbete är svår att genomföra. Det visar även de olika försök, som gjorts till en distinktion mellan legalt och frivilligt — och inte minst de röster som höjts för ett slopande av denna åtskillnad. Man har försökt att bestämma det frivilliga arbetet såsom den verksamhet, som till största delen uppbäres av frivilliga, oavlönade krafter eller bekostas av frivilligt insamlade medel. Denna bestämning leder dock vilse och blir i praktiken svår att tillämpa. Emellertid kan utredningen icke ansluta sig till uppfattningen att en distinktion mellan legalt och frivilligt skulle vara utan saklig och praktisk betydelse.

Vid bestämmandet av vad som bör avses med legal resp. frivillig verksamhet bör beaktas att för vissa av Svenska kyrkans organ och uppgifter bestämda former finns föreskrivna (t. ex. för kyrkoråd, högmässa, dop, vigsel). I andra fall föreskrives endast att en verksamhet av viss art bör förekomma men någon legal reglering av formerna därför ges icke (t. ex. söndagsskola, ungdomsarbete). Slutligen finns organ och arbetsformer, som överhuvudtaget icke inskrivits i eller reglerats genom lagstiftning. I de två senare fallen torde det vara berättigat att tala om en frivillig eller bättre uttryckt *fri*, kyrklig verksamhet. Svenska kyrkan har här en sektor, där möjligheten att skapa något nytt och att utforma arbetet efter nya krav är större och enklare att genomföra än inom det område, där bestämda former föreskrivits. Ur kyrkans synpunkt torde därför distinktionen mellan legal och fri verksamhet få anses vara av väsentlig betydelse.

KAPITEL 2

Verksamhet på lokalplanet

A. Organisation

Legala organ

a) Kyrkokommunala organ

Tidigare har nämnts att församlingen såsom kyrkokommun själv äger att vårda vissa angelägenheter. Denna självstyrelse utövas liksom inom den borgerliga kommunen av beslutande och administrativa organ.

Församlingens beslutanderätt utövas av *kyrkofullmäktige* eller å *kyrkostämman*. Om församling har mer än 1 000 invånare eller själv så önskar skall beslutanderätten i princip utövas av fullmäktige. I annat fall tillkommer beslutanderätten kyrkostämman. Rösträtt vid val av kyrkofullmäktige äger svensk medborgare, som är mantalsskriven inom församlingen och som är medlem i Svenska kyrkan. Antalet fullmäktige som skall väljas är beroende av folkmängden i församlingen. Det skall dock uppgå till högst 40 och lägst 15. I kyrkostämman äger alla de som enligt ovan har rösträtt vid val av kyrkofullmäktige rätt att delta.

Förvaltning och verkställighet inom församlingen tillkommer i princip *kyrkorådet*. I kyrkorådet är kyrkoherden eller annan präst ledamot. Övriga ledamöter väljes till ett antal av minst fem av det beslutande organet i församlingen. Kyrkorådet väljer inom sig ordförande och vidare, bl. a., *kyrkovårdar*. Det beslutande organet kan uppdraga viss förvaltningsuppgift åt *särskild nämnd*. Härigenom befrias kyrkorådet i huvudsak från befattningen med denna förvaltningsuppgift.

Den kyrkokommunala organisationen kan ändras när församling ingår i kyrklig samfällighet eller om församlingar på annat sätt samverkar. Om en samfällighet handlägger annat än pastoratsangelägenheter kan församling befrias från skyldigheten att ha kyrkofullmäktige. Under vissa förutsättningar kan församlingar ha gemensamt kyrkoråd.

För de kyrkliga samfälligheterna, till vilka som nämnts flerförsamlingspastoraten räknas, utövas beslutanderätten av samfällighetens fullmäktige, om samfälligheten handhar alla ekonomiska församlingsangelägenheter, och eljest av församlingsdelegerade. *Fullmäktige för samfällighet* väljes på

liknande sätt som fullmäktige i församling. Antalet fullmäktige är i särskild ordning bestämt för varje samfällighet. *Församlingsdelegerade* utses av de särskilda församlingarnas organ, d. v. s. fullmäktige eller stämma. Antalet delegerade som skall väljas är beroende av folkmängden. Det högsta antalet — om man bortser från samfälligheten i Stockholm — är 60 och det lägsta 15.

För förvaltning och verkställighet skall finnas ett *samfällighetens kyrkoråd*. Särskilda nämnder kan tillsättas av samfällighetens beslutande organ. Reglerna för de administrativa organen i samfälligheterna är — om man bortser från Stockholm och Göteborg — i huvudsak lika med dem som gäller för motsvarande organ i församling.

b) Församlingspräster

Den församlingsprästerliga organisationen för hela riket är fastställd av Kungl. Maj:t. I varje territoriellt pastorat finns en *kyrkoherde*. (I domkyrkoförsamlingen är domprosten kyrkoherde. I Visby församling är biskopen kyrkoherde.) Som fasta prästerliga medarbetare i församlingsarbetet kan kyrkoherden ha en eller flera *komministrar* eller *kyrkoadjunkter*.

Antalet församlingsprästerliga tjänster i territoriella pastorat den 1 januari 1962 framgår av följande sammanställning.

Stift	Befattning			Summa befattningshavare
	kh	km	kadj	
Uppsala.....	98	83 ¹	41	222
Linköpings.....	90	71	40	201
Skara.....	88	78	34	200
Strängnäs.....	73	54	31	158
Västerås.....	80	71	43	194
Växjö.....	114	81	48	243
Lunds.....	168	111	77	356
Göteborgs.....	121	95	65	281
Karlstads.....	72	64	28	164
Härnösands.....	82	70	35	187
Luleå.....	69	83	46	198
Visby.....	21	16	3	40
Stockholms.....	55	88	69	212
Summa	1 131	965	560	2 656

¹ I denna siffra har inräknats tre tjänster, som sedermera inrättats vid ändrad pastoratsindelning i Uppsala stad.

Utöver de präster, som innehar sådana befattningar, som upptagits i sammanställningen, kan även andra tjänstgöra i församlingstjänst. Det gäller främst de pastoratsadjunkter, som inom varje stift står till domkapitlets förfogande. Deras antal, som varierar från tid till annan, uppgick den 15 oktober 1962 till 196, varav dock 57 åtnjöt tjänstledighet. Även andra präster kan såsom tjänstebiträden tillfälligtvis tjänstgöra i församling.

I envar av de icke-territoriella församlingarna tjänstgör en kyrkoherde eller motsvarande präst. I två av dem finns därutöver biträdande präster.

Det bör anmärkas, att samtliga prästtjänster till följd av rådande prästbrist icke kunnat besättas. Antalet kyrkoherdar, komministrar och kyrkoadjunkter uppgick den 15 oktober 1962 till 2 387.

c) Kyrkomusiker

I varje kyrkomusikerdistrikt skall minst en kyrkomusiker finnas anställd. Kyrkomusiker kan vara antingen organist, skolkantor, kyrkokantor, orgelspelare, biträdande kyrkomusiker eller församlingsmusiker. Dessutom finns kvar ett antal kyrkomusiker på äldre stat.

Organisttjänst är en självständig kyrkomusikalisk befattning med vilken kan kombineras tjänstgöring som musiklärare. Sådana tjänster finns i de cirka 350 största kyrkomusikerdistrikten. I de mindre distrikten skall kantorstjänster vara inrättade. Innehavarna av dessa kan antingen vara skolkantorer eller kyrkokantorer. *Skolkantorstjänst* är en kombinerad tjänst som folk- eller småskollärare och kyrkomusiker (cirka 1 350 skolkantorer finns för närvarande). *Kyrkokantorstjänst* är en fristående kyrkomusikalisk tjänst, som i allmänhet inte har heltidskaraktär. Antalet tjänstgörande kyrkokantorer torde vid årsskiftet 1961—1962 ej ha överstigit 50. Om lämplig sökande till kantorstjänst ej finns kan en *orgelspelare* anställas (cirka 500 sådana torde finnas). I stora kyrkomusikerdistrikt kan också inrättas tjänst som *biträdande kyrkomusiker* (något 10-tal sådana torde finnas). I åtskilliga kyrkomusikerdistrikt utföres de kyrkomusikaliska göromålen av *befattningshavare på äldre stat* (ett 80-tal). Vissa s. k. *församlingsmusiker* är anställda i kyrkomusikerdistrikten. Dessa anställningar är i allmänhet inte av heltidskaraktär.

d) Kyrkovaktmästare m. fl.

För skötsel av kyrka och församlingshus finns regelmässigt anställda kyrkovaktmästare och annan personal. Enligt tillgängliga uppgifter uppgår antalet sådana i kyrkokommunernas tjänst anställda till mellan 2 600 och 2 700 personer, varav betydligt mer än hälften är deltidsanställda. En del av denna personal — särskilt på landsbygden — deltar även i skötseln av kyrkogårdarna. För dessas skötsel finns enligt uppgifter för år 1961 ytterligare cirka 1 000 personer anställda hos de kyrkliga kommunerna. I denna siffra ingår inte de anställda i Stockholm, där kyrkogårdsväsendet är en borgerligt kommunal angelägenhet.

Den fria verksamhetens organ

På församlingsplanet har den fria verksamheten i första hand knutits till ett av de legala organen, nämligen *kyrkorådet*. Under de två senaste decen-

nierna har en medveten strävan ägt rum att engagera kyrkoråden i församlingsslivets alla angelägenheter. Genom en rad kyrkorådsdagar och kyrkorådskonferenser, som anordnats kontrakts- och stiftsvis, har kyrkoråden stimulerats till ökat ansvarstagande även för den fria verksamhetens olika grenar. Efter hand som det blivit vanligare att uttaxerade medel tages i anspråk för det fria kyrkliga församlingsarbetet (jfr nedan sid. 60) har kyrkorådet också härigenom fått anledning att taga ökat ansvar för detta arbete. Denna utvecklingstendens har ytterligare befästs genom den nya församlingsstyrelselagen, vilken såsom kyrkorådets uppgift anger att »hava omsorg om församlingsslivet och verka för dess utveckling». Enligt denna formulering torde kyrkorådets ansvar få anses omfatta även det församlingsarbete, som icke är i strikt mening legalt reglerat.

Under ett tidigare utvecklingsskede fanns en tendens att skapa särskilda organ för den fria verksamheten på församlingsplanet, s. k. *församlingsråd*. Det lär dock knappast längre förekomma att dylika råd bildas för ledningen av det fria kyrkliga arbetet. Man har funnit det otjänligt att skapa organ, som måste inkräkta på det ansvar och den kompetens som naturligt och rätteligen tillkommer församlingens kyrkoråd. En annan sak är, att tendensen i större församlingar går mot tillskapandet av frivilliga organ, underordnade kyrkoråden, för ledningen av det kyrkliga arbetet i distrikt inom församlingen, vilka till viss del arbetar självständigt. En sådan decentralisering av församlingsarbetet och dess ledning har i större församlingar visat sig medföra betydande fördelar. Dessa organ går under något olika benämningar. De kallas stundom församlingsråd men numera vanligen *småkyrkoråd* eller *distriktsråd* och har i regel 5—10 ledamöter. Det är vanligt att någon eller några av det legala kyrkorådets ledamöter samt distriktets präst ingår i dessa småkyrko- eller distriktsråd.

Enligt undersökningen rörande den fria verksamheten i Svenska kyrkan fanns år 1959 cirka 1 500 ledamöter i småkyrko- eller distriktsråd. Det torde innebära att det vid denna tidpunkt fanns 150—200 sådana frivilliga råd i Svenska kyrkans församlingar. Tendensen pekar mot en ytterligare utveckling av dessa frivilliga organ.

Till lokala, frivilliga organ är vidare att räkna de cirka 290 *hel- eller deltidsanställda medarbetare*, som genom fritt initiativ från församlingarnas sida anställts för biträde inom församlingsarbetets olika grenar. Till dessa medarbetare hör i första hand diakoniarbetare (diakoner och diakonissor), ungdomssekreterare, församlingssekreterare och församlingsassistenter.

Prästerna spelar helt naturligt en aktiv roll i det fria församlingsarbetet. Kyrkoherden utövar med kyrkorådet ledningen av hela församlingsarbetet inom ett pastorat. De övriga församlingsprästernas tid tages också i stor utsträckning i anspråk för planering och genomförande av arbetsuppgifter inom den fria verksamheten. Som exempel kan nämnas, att 1 600 präster år 1959 var lärare i söndagsskola. Det övervägande antalet ledare för de 9 090 studiecirklar, som detta år redovisats av Sveriges kyrkliga studieförbund,

var likaså präster (cirka 70 %). I så gott som alla de arbetsgrenar inom den fria verksamheten, för vilka utredningen senare kommer att redogöra, är församlingsprästerna engagerade. Det enda markanta undantaget utgöres av kyrkokörerna, som i första hand står under kyrkomusikerns direkta ledning. Man kan emellertid spåra en tydlig strävan, att i det fria församlingsarbetet i ökad utsträckning anlita dels heltidsanställda medarbetare — i första rummet för de diakonala och ungdomsvårdande uppgifterna — och dels frivilliga, oavlönade medarbetare bland församlingens medlemmar. Ett exempel kan tagas från söndagsskolans område. År 1954 medverkade 1 700 präster som lärare. År 1959 hade denna siffra sjunkit till 1 600. Under tiden hade antalet lärare i söndagsskolan stigit från 7 500 till 8 500. Motsvarande tendens gör sig gällande också på andra områden, även om den icke kan beläggas med siffror. Genom denna utveckling erhåller prästerna mera tid till de legala uppgifterna men även till nya initiativ på den fria verksamhetens område.

B. Lokaler

Församlingskyrkor samt prästgårdar och andra tjänstebostäder

För varje församling finns en eller flera församlingskyrkor. Två eller flera församlingar kan ha gemensam församlingskyrka. Även om antalet församlingar och församlingskyrkor således icke exakt överensstämmer, kan man utgå från att kyrkorna är ungefär lika många som församlingarna, eller alltså omkring 2 600. Brandförsäkringsvärdet av församlingskyrkorna, vilket synes vara det värde, som i sammanhanget bör användas, var år 1959 1 415,6 miljoner kronor. Underhållet av församlingskyrkan åligger församlingen.

För flertalet församlingspräster finns tjänstebostäder. På landet är dessa i allmänhet inrymda i prästgård. I städerna förekommer också prästgårdar men det är inte ovanligt att tjänstebostad för präst här finns i församlingshem eller i vanligt hyreshus. Där tjänstebostad ej finns har präst att själv skaffa sig bostad. Antalet tjänstebostäder för präster, av vilka bostäder flertalet utgör prästgårdar, uppgick den 1 januari 1962 till cirka 1 750. Taxeringsvärdet av prästgårdarna var år 1959 135,6 miljoner kronor.

Småkyrkor, kapell, församlingshem m. fl.

Undersökningen rörande den fria verksamheten medtog icke endast lokaler för det fria arbetet, utan överhuvud sådana lokaler för kyrkligt arbete, vilka uppförts frivilligt i den meningen att församlingarna icke varit ålagda att uppföra eller anskaffa dem (t. ex. småkyrkor, kapell och församlingshem).

Uppgifterna ger vid handen att småkyrkor, kapell eller liknande lokaler fanns i 14,5 % av församlingarna (i 358), församlingshem i 41,2 % (i 1 016) och övriga lokaler (t. ex. ungdomsgårdar) i 10 % (i 246). Beträffande övriga lokaler angav ytterligare 631 församlingar tillgång till förhyrda eller eljest disponerade utrymmen för den fria verksamheten. Sammanlagt redo-

visades 513 småkyrkor, kapell eller liknande lokaler samt 1 113 församlingshem. Av siffrorna framgår att vissa församlingar har fler än en småkyrka etc. Som exempel må nämnas att bland församlingarna i Luleå stift finns sex som tillhoppa har 92 kapell.

Stora svårigheter uppstår vid redovisningen av undersökningsresultaten i vad avser värdet av lokalerna. I många fall har uppgivits att byggnaden ej äsatts taxeringsvärde. Ofta har den varit så gammal att någon uppgift angående dess byggnads- eller inköpskostnad ej gått att uppbirga. I vissa fall har församlingshemmet varit sammanbyggt med småkyrkan eller annan lokal, varvid taxeringsvärde och byggnadskostnad avsett hela byggnadskomplexet. Understundom har svårigheter uppstått vid klassificeringen av en lokal under någon av rubrikerna småkyrka, kapell, församlingshem och annan lokal.

Det totala värdet av lokalerna framgår av nedanstående sammanställning. I denna har — därest uppgift därom lämnats — taxeringsvärdet använts. I fall då sådant värde ej angivits har använts eventuell uppgift å byggnads- eller inköpskostnad.

Lokaler	Antal församlingar	Värde	Antal församlingar från vilka uppgift om värde saknas
Småkyrkor, kapell etc.	358	31 283 658	83 (= 23,2 %)
Församlingshem.....	1 016	106 424 239	120 (= 11,8 %)
Övriga lokaler.....	246	7 545 260	73 (= 29,7 %)
Summa		145 253 157	

Enligt undersökningen äges 36,3 % av småkyrkorna och kapellen av stiftelser och 48,1 % av församlingarna; 26,1 % av församlingshemmen äges av stiftelser och 71,4 % av församlingarna; 35,8 % av övriga lokaler äges av stiftelser och 55,0 % av församlingarna.

Beträffande fördelningen mellan uttaxerade och frivilliga medel i vad avser täckande av byggnads- eller inköpskostnader samt drifts- och underhållskostnader kan undersökningsresultaten sammanfattas enligt följande:

Lokaler	Byggnads- eller inköpskostnader				Drifts- och underhållskostnader			
	Antal förs. som lämnat uppg. om kostnader	Uttaxerade medel, i %	Frivilliga medel, i %	Ej fördelade kostnader, i %	Antal förs. som lämnat uppg. om kostnader	Uttaxerade medel, i %	Frivilliga medel, i %	Ej fördelade kostnader, i %
Småkyrkor, kapell etc.	209	37,4	40,9	21,7	252	73,4	17,2	9,4
Församlingshem.....	753	59,1	20,4	20,5	816	70,4	19,2	10,4
Övriga lokaler .	148	31,1	53,9	15,0	¹	65,2	21,6	13,2

¹ Se not 1 å tabell 1.

En ytterligare redovisning av undersökningsresultat rörande nu ifrågasvarande lokaler återfinns i tabell 1.

C. Verksamhetens art och omfattning

Den legala verksamheten

a) Högmässan är Svenska kyrkans huvudgudstjänst. Den förekommer i två olika former: högmässa med och utan nattvard. Högmässa skall i princip hållas varje sön- och helgdag i varje församlingskyrka. På grund av pastoratens omfattning kan denna regel icke helt och hållet upprätthållas. I vissa undantagsfall kan gemensam högmässa för flera församlingar medges av domkapitlet. Av dessa anledningar firas icke högmässa varje sön- och helgdag i kyrkans samtliga församlingar. Å andra sidan firas högmässa regelbundet i många större församlingar även på andra platser än i församlingskyrkan: i småkyrkor, kapell, församlingshem eller hyrda provisoriska gudstjänstlokaler. Det genomsnittliga antalet högmässor per sön- och helgdag torde vara större än antalet församlingar.

Uppgifter om deltagandet i högmässorna finns i biskoparnas ämbetsberättelser som avges vid de i regel vart sjätte år återkommande prästmötena. En sådan berättelse innehåller en redogörelse för den verksamhet, som bedrivits inom stiftet under den period som förflutit sedan föregående prästmöte. Redogörelsen grundar sig på uppgifter av statistisk och annan art, som lämnats genom kyrkoherdarna i stiftet. Fr. o. m. början av 1950-talet har uppgifterna, efter överenskommelse mellan stiftet, lämnats enligt samma princip. Efter denna tidpunkt har de också kontinuerligt bearbetats av diakonistyrelsens statistiska kontor. Under hela det kalenderår, som föregått det senaste prästmötet, har fr. o. m. år 1952 i varje församling verkställts räkning av antalet högmässobesökare varje sön- och helgdag. Statistiska uppgifter från dessa räkningar föreligger från samtliga stift utom Lunds stift.¹ Om man slår samman uppgifterna från de 12 stiftet, får man dock icke reda på högmässornas besöksfrekvens under ett och samma år. Stiftens prästmöten äger nämligen rum olika år. En sammanslagning av uppgifterna visar därför besöksfrekvensen vid högmässan i Svenska kyrkan enligt stiftens senast — under olika år men vanligen inom en sexårsperiod — utförda räkning av högmässobesökarna.

Enligt de senaste ämbetsberättelserna uppgår det genomsnittliga antalet högmässodeltagare per sön- och helgdag i de 12 stiftet till sammanlagt 210 800. Detta motsvarar 3,3 % av befolkningen i dessa stift (se tabell 2). Det kan noteras, att i denna sammanräkning ingår uppgifter från ett stift (Luleå), som i siffran för antalet besökare medtagit deltagarna i samtliga gudstjänster under en vecka (högmässa, aftonsång, bygudstjänster m. fl.). Enligt strikt räkning skulle därför siffran för det sammanlagda antalet högmässobesökare per sön- och helgdag vara något lägre. Det har dock ansetts, att Luleå stift med sina stora avstånd står i en särställning, som gör

¹ Betr. Lunds stift se not 2 å tabell 2 (sid. 262).

det missvisande att räkna besöksfrekvensen endast vid högmässan och bortse från de andra gudstjänsterna, som i avlägsna bygder är en direkt ersättning för högmässan.

I de flesta stift har man före 1950-talet använt andra beräkningsgrunder än de som tillämpats i samband med senare prästmöten. Som regel har t. ex. räkningen av kyrkobesökarna tidigare ägt rum endast under en kortare del av året. Detta gör det vanskligt att jämföra uppgifter från tiden före och efter omläggningen. Beträffande 8 stift föreligger emellertid material för en tillförlitlig jämförelse mellan senaste och närmast föregående prästmöte. Dessa stift är Härnösands, Skara, Karlstads, Växjö, Uppsala, Visby, Linköpings och Västerås stift. En jämförelse mellan uppgifterna i de två senaste ämbetsberättelserna i dessa stift visar en ökning av den genomsnittliga besöksfrekvensen från 3,1 till 3,4 % av befolkningen. Samtliga dessa stift redovisar en ökning, i de flesta fall visserligen endast om 0,1—0,2 %. Den största stegringen har noterats i Skara och Visby stift med 0,8 resp. 0,7 %. Beträffande Strängnäs, Göteborgs, Stockholms och Luleå stift vilar en jämförelse på mera osäkert underlag. Enligt ämbetsberättelsernas beräkningar skulle emellertid Strängnäs stift uppvisa en svag ökning och situationen i Göteborgs, Stockholms och Luleå stift vara oförändrad. Sammanfattningsvis torde kunna sägas, att högmässofrekvensen totalt sett hållit jämna steg med befolkningstillväxten och därutöver visar en svagt stigande tendens. Går man ännu längre tillbaka, till ämbetsberättelserna från 1940-talet, finner man i stort sett samma bild. Den tidigare successiva minskningen i besöksfrekvensen har upphört och avlösts av en tendens mot en långsam, successiv ökning.

I ämbetsberättelserna är besöksfrekvensen vid högmässan även redovisad för varje särskild församling. Uppgifterna visar tydligt, att den för besöksfrekvensen mest avgörande faktorn är församlingens storlek. Kyrksamheten är störst i de minsta församlingarna och avtager alltmer ju större församlingarna blir. Det genomsnittliga antalet högmässobesökare i de minsta församlingarna (upp till 300 invånare) motsvarar 13,9 % av invånarantalet. I församlingar med 25—60 000 invånare är genomsnittsprocenten 1,3 och i församlingar med över 60 000 invånare 0,6 (se tabell 3).

Det bör uppmärksammas att de olika procentsiffrorna för högmässodeltagandet är uträknade på hela befolkningen. De omfattar alltså bl. a. även barnen, för vilka kyrkan numera vanligen erbjuder en ersättning för högmässan, nämligen söndagsskolan. I Svenska kyrkans söndagsskolor deltog år 1959 — i samtliga 13 stift — sammanlagt 136 000 barn, vilket motsvarar 1,8 % av befolkningen. Denna siffra bör ses som ett komplement till den siffra som anger högmässans genomsnittliga besöksfrekvens, 3,3 %. Vidare bör beaktas att andra gudstjänster (bl. a. de nedan under b) angivna) tjänar som ersättning för högmässan för sådana kategorier av människor, som av olika skäl är förhindrade att besöka högmässan: äldre, sjuka,

avlägset boende, personer upptagna av söndagsarbete m. fl. Andra regelbundna gudstjänster än högmässan hålles sålunda som regel på ålderdomshem och sjukhus samt i vidsträckta församlingar också i olika byar och samhällen. I kyrkorna hålles därjämte ett flertal gudstjänster av särskild karaktär.

b) Till *övriga gudstjänster* är i första hand att räkna *aftonsången*. Denna förekommer nästan endast i städerna på sön- och helgdagar och består av predikan följd av kort altartjänst. Aftonsången har en väsentligt lägre besöksfrekvens än högmässan. En speciell form av aftonsång är *vespern*, som vanligen har en något rikare liturgisk utformning än den vanliga aftonsången. *Vespern* förekommer sporadiskt även i landsförsamlingar och kan vara förlagd till både sön- och vardagar. *Ottesången* har som regel en ännu mer begränsad förekomst än aftonsången. Den hålles nästan endast i stadsförsamlingar och där enbart på större högtidsdagar. Den mest kända och besökta *ottesången*, *julottan* (som fortfarande är årets mest besökta gudstjänst, tätt följd av högmässan på första söndagen i advent), firas emellertid även på landsbygden, där den dock i många fall sammanslås med högmässan och förrättas i högmässans form. *Ottesången* består av predikan, föregången av altartjänst.

I en del större församlingar hålles i kyrkan regelbundna *morgon- och aftonböner* med psalmsång, bibelläsning och bön enligt föreskriven ordning i svenska kyrkohandboken. I en del fall har dessa böner tidegårdens form och består av växelläsning eller växelsång, byggd på texter från Psaltaren. Dessa gudstjänster samlar som regel endast ett fåtal deltagare.

Nattvard firas ofta i samband med högmässan men kan även firas som särskild *nattvardsgudstjänst* [jfr nästa avsnitt c) om nattvarden].

Veckopredikan eller *veckogudstjänst* förekommer både på landsbygden och i staden. Den har i stort sett aftonsångens form men kan också såsom *bygudstjänst* ha formen av förkortad högmässa eller helt enkelt utgöras av predikan, omramad av psalmsång och bön. Flest deltagare samlar *veckopredikan* när den hålles som *bygudstjänst*. I församlingar med stor ytvidd är *bygudstjänsterna* ofta ganska talrikt besökta. Det är betecknande, att antalet besökare av andra gudstjänster än högmässan i det till ytvidden största stiftet, Luleå stift, överstiger antalet besökare av högmässan.

Passionsgudstjänsten är fastans *veckogudstjänst* och har fortfarande vidsträckt spridning. Den förlägges ofta till andra platser än kyrkan, t. ex. till församlingshem, skolor eller privathem. Deltagarantalet vid dessa gudstjänster är som regel genomsnittligt väsentligt lägre än vid högmässa.

I några ämbetsberättelser upptages *husförhöret* som en del av gudstjänstlivet. *Husförhöret* lever ännu kvar i en del trakter, där kyrklig sed fortfarande är förhållandevis stark. Det har emellertid numera mestadels formen av katekes- eller bibelförklaring och har således förlorat sin karaktär av förhör.

I ökad utsträckning har vidare under senaste tiden anordnats *musikgudstjänster* och — särskilt i städernas cityförsamlingar — *musikandakter* eller andra kortare gudstjänster under lunchtid.

Stundom hålles i församlingarna även särskilda *ungdomsgudstjänster* och, i betydligt större omfattning, *barn- och familjegudstjänster*. Dessa kommer att beröras i samband med redogörelsen för den fria verksamheten, då de har ett intimt samband med ungdomsarbetet och söndagsskolan. De omnämnes emellertid även här, eftersom de är inräknade i ämbetsberättelsernas statistik över antalet besökare av övriga gudstjänster.

Som redan angivits har i Luleå stift besökarna i samtliga gudstjänster inräknats i högmässans deltagarantal. Av övriga stift har 10 redovisat besöksfrekvensen vid övriga gudstjänster. I dessa tio stift är det genomsnittliga antalet besökare per vecka sammanlagt 90 500, eller 1,7 % av de 10 stiftens sammanlagda befolkning. Icke medräknade är Strängnäs, Lunds och Luleå stift.

Om man sammanlägger den för övriga gudstjänster nämnda procentsiffran med den tidigare angivna siffran avseende besöksfrekvensen vid högmässan i 12 stift (3,3 %), erhålles procentsiffran 5. En siffra i den storleksordningen torde kunna användas för att ange den genomsnittliga besöksfrekvensen vid Svenska kyrkans gudstjänster under en vecka. Det bör understrykas att denna procentsiffra, vilken motsvarar i runt tal 370 000 besök, är uträknad på hela befolkningen. Utredningen lämnar åsido den ofta i debatten framförda synpunkten att besöksfrekvensen icke bör beräknas på den totala befolkningen utan endast på det antal personer som icke av en eller annan anledning är hindrade att delta i gudstjänsterna. För barnens del kan söndagsskolans samlingar, vilka ofta har gudstjänstkaraktär, anses utgöra en direkt ersättning för högmässan. Som tidigare nämnts uppgick antalet söndagsskolbarn i Svenska kyrkan år 1959 till 136 000. Några uppgifter angående besöksfrekvens är här icke tillgängliga.

Den ovan nämnda besökssiffran 370 000 motsvarar ej det antal olika personer som deltagit i gudstjänsterna. En person kan nämligen under loppet av en vecka ha besökt mer än en gudstjänst. Dubbelföringen torde dock icke vara av större omfattning, bl. a. på grund därav att i stora delar av landet möjligheterna att besöka flera gudstjänster är begränsade.

Att på grundval av det ovan anförda göra en uppskattning av det genomsnittliga antalet personer som deltagit i Svenska kyrkans gudstjänster (inbegripet söndagsskolans samlingar) under en vecka, är vanskligt. Antalet torde dock kunna antagas uppgå till minst 400 000, varav cirka 75 000 kan bedömas vara barn som deltagit i söndagsskolans samlingar.

I detta sammanhang är den individuella besöksfrekvensen av intresse. För gudstjänsterna (söndagsskolans samlingar ej inbegripna) har i en SIFO-

undersökning från 1955—1956, omfattande 2 400 personer över 18 år, redovisats följande:

Antal besök per månad	0	1	2	3	4	1—4
Antal personer, i %	81	12	4	1	2	19

Av de tillfrågade har således 19 % uppgivit att de under loppet av en månad »besökt en statskyrka». De flesta av dessa kommer till kyrkan endast någon gång i månaden. De söndagliga besökarna är betydligt färre.

c) *Nattvard* firas i Svenska kyrkan dels i samband med högmässa och dels som särskild gudstjänst under sön- eller vardag. Vidare förekommer enskild nattvardsgång i form av sjukkommunion [se nedan avsnitt h) om själavården]. Under de senaste decennierna har tendensen att i ökad omfattning förlägga nattvardsfirandet till högmässan varit mycket tydlig. I städerna blir det emellertid samtidigt mer och mer vanligt att särskild nattvardsgudstjänst anordnas under vardagarna som morgon- eller kvällsmässa. Från samtliga stift redovisas en påtaglig ökning av antalet nattvardstillfällen. Som exempel kan nämnas, att i Stockholms stift skett en ökning från 1 000 nattvardstillfällen år 1944 till 1 900 år 1956.

I 12 stift har antalet deltagare vid nattvardsgång antecknats under en hel sexårsperiod mellan två prästmöten. Därefter har man räknat ut medeltalet per år och fastställt hur mycket detta medeltal utgör i procent av befolkningen (nattvardsfrekvensen). Konfirmandernas nattvardsgång har dock icke medräknats. Genom räkningen har icke fastställts det antal olika personer, som under ett år gått till nattvarden utan endast antalet kommunioner, d. v. s. det antal gånger sakramentet utdelats under ett år. Hur stor del av befolkningen som går till nattvarden kan därför ej anges. Man får dock möjlighet att jämföra församlingarna inbördes och att mäta eventuella förändringar.

Nattvardsfrekvensen i de 12 stifteten var enligt de senaste ämbetsberättelserna 10 % (se tabell 2). Jämför man de två senaste ämbetsberättelserna från de 9 stift där en sådan jämförelse är möjlig (samtliga stift utom Strängnäs, Göteborgs, Stockholms och Lunds stift) finner man en stegring från 8,0 till 10,7 %. Nattvardsfrekvensen visar överlag en stegring som dock företer variationer mellan de olika stifteten. På grundval av nuvarande statistik kan man inte säga, i vad mån ökningen beror på att de enskilda nattvardsbesökarna kommer oftare eller att kommunikanternas antal ökar. I ämbetsberättelserna brukar man nöja sig med att framhålla, att ökade nattvardstillfällen enligt allmän iakttagelse och erfarenhet leder till att antalet kommunikanter, icke endast antalet kommunioner, blir större.

d) *Dop* förrättas i Svenska kyrkan i de ojämförligt flesta fallen som barn-dop. Ämbetsberättelserna redovisar hur stor procent av de inom stifteten födda barnen som döpts inom ett år efter födelsen under perioden mellan två prästmöten. Uppgifterna från 12 stift ger vid handen att 85,5 % av samtliga

barn i dessa stift döpts under första levnadsåret (tabell 2). En jämförelse med uppgifterna från närmast föregående prästmötesperiod kan göras i 9 stift (samtliga stift utom Strängnäs, Göteborgs, Stockholms och Lunds stift). Jämförelsen visar en obetydlig stegring från 85,3 till 85,4 %. Om de barn medräknas, som under en sexårsperiod blivit döpta efter ettårsåldern, stiger procentsiffran till 87,5 % (uppgiften omfattar 12 stift). Ytterligare ett antal barn döpes varje år i samband med konfirmationen. Även vuxendop förekommer i Svenska kyrkan, ehuru i ringa omfattning. Sålunda rapporteras under en sexårsperiod från Göteborgs stift 112 vuxendop och från Linköpings stift 48.

En viss minskning av barndopen synes ha skett i Stockholms, Göteborgs och Strängnäs stift, vilka icke kunnat medtagas i den ovan anförda jämförelsen mellan de två senaste prästmötesperioderna. Totalt sett visar barndopen dock icke någon tillbakagång. Emellertid har antalet odöpta över 18 år ökat i de flesta stift. Följande exempel kan anföras. Antalet odöpta över 18 år var sålunda i Växjö stift 4 700 år 1953 mot 7 300 år 1959, i Skara stift 4 300 år 1952 mot 4 700 år 1958, i Härnösands stift 11 300 år 1951 mot 13 200 år 1957 och i Göteborgs stift 4 800 år 1950 mot 7 300 år 1956. Som förklaring till denna stegring uppger ämbetsberättelserna dels inflyttningen av utlänningar, för vilka ofta saknats anteckning om dop, dels barndotsfrekvensens avtagande under tidigare perioder. Enligt senaste statistik från 11 stift skulle antalet odöpta över 18 år uppgå till 101 300, vilket utgör omkring 2,6 % av den vuxna befolkningen i dessa stift.

Angående barndopen kan slutligen nämnas, att de i ökad utsträckning äger rum i församlingens kyrka. Dopen på sjukhusens BB-avdelningar synes över lag minska.

e) *Konfirmationen* i Svenska kyrkan omfattar tre moment: undervisning, konfirmationsakt och nattvardsgång. Enligt en på biskopsmötets uppdrag utarbetad undervisningsplan skall undervisningstiden normalt omfatta minst 60 timmar. I åtskilliga församlingar överskrides detta timantal men totalt föreligger en tydlig tendens till sänkning av antalet lektionstimmar. Detta har sin grund i svårigheterna att kombinera konfirmandundervisningen med den ordinarie skolgången. Men det beror också på det stora antalet konfirmander per präst i de stora, folkrika församlingarna. F. n. uppvisar undervisningstiden en variation mellan 25 och 120 lektionstimmar. Den vanligaste formen av konfirmandundervisning är den s. k. vinterläsningen från september—oktober t. o. m. april—maj. Undervisningen är då förlagd antingen till eftermiddagen efter skoldagens slut eller till håltimmar i skolans schema en eller två dagar i veckan. En annan undervisningsform är koncentrerad sommarläsning 3—6 veckor, ofta föregången av några månaders regelbundna högmässobesök. I samband med dessa besök meddelas i en del fall en viss inledande undervisning före den egentliga lästidens början. En

speciell form av koncentrerad sommarläsning är internatkonfirmationen, som förlägges till präst- och stiftsgårdar eller andra kyrkliga institutioner, till ungdomsgårdar, scoutläger el. dyl. Denna undervisningsform har under senare tid fått ökad spridning.

Berättelserna från de senaste prästmötena i 12 stift utvisar en konfirmationsfrekvens under senaste prästmötesperioden på sammanlagt 86,6 % av de konfirmationsberättigade i dessa stift (tabell 2). För 9 stift föreligger möjlighet att göra jämförelse med frekvensen vid närmast tidigare period. En stegring kan här noteras från 85,1 till 87,5 %. 5 av stiftens visar en klar ökning, störst i Härnösands stift, nämligen från 76,2 till 85,2 %, näst störst i Luleå stift, från 77,8 till 80,8 % och därefter i Uppsala stift, från 86,1 till 89,0 %. Den största minskningen redovisar Visby stift, från 92,7 till 90,8 %. Bland de stift, som icke kunnat medtagas i denna jämförelse, är Stockholms stift där ämbetsberättelsen emellertid uppger en minskning i konfirmationsfrekvensen med icke mindre än 5,6 % (för perioden 1951—1956). Siffran får dock anses vara osäker, vilket även understrykes i ämbetsberättelsen. Med viss reservation för utvecklingstendensen i Stockholms stift, torde — totalt sett — en stärkning av konfirmationsseden ha skett under de senaste åren.

f) *Vigsel* har enligt ämbetsberättelserna, under de senaste prästmötesperioderna i 91,3 % av samtliga fall förrättats enligt Svenska kyrkans ordning, i 6,7 % enligt borgerlig och i 1,8 % enligt frikyrklig ordning. Övriga vigslar har ägt rum enligt romersk-katolska och mosaiska trosbekännelsens ordning (se tabell 2). De borgerliga vigslarnas procentuella andel uppvisar betydande variationer mellan stiftens. Medan dessa vigslar i Stockholms och Göteborgs stift utgjorde 14,9 resp. 9,1 % av samtliga vigslar, var i exempelvis Luleå och Växjö stift motsvarande procentsiffror endast 1,6 resp. 2,2. En jämförelse med siffrorna från närmast föregående prästmötesperioder i 9 stift (samtliga stift utom Strängnäs, Göteborgs, Stockholms och Lunds stift) visar en minskning på 1 % av antalet vigslar i såväl kyrklig som borgerlig ordning (från 95,1 till 94,1 % resp. från 4,5 till 3,5 %). De frikyrkliga vigslarna har i dessa stift däremot ökat från 0,4 till 2,2 %. Denna utveckling torde huvudsakligen ha sin grund i de nya reglerna för frikyrklig vigsel vilka infördes i samband med religionsfrihetslagen år 1951.

g) Om *medling* ges bestämmelser i giftermålsbalken. Enligt dessa må hemskillnadsmål ej upptagas till prövning med mindre medling ägt rum eller — i vissa fall — försök till medling gjorts. Medling skall ske inför präst i Svenska kyrkan eller inför behörig vigselförrättare inom annat trossamfund, som makarna eller endera tillhör. Medling kan emellertid också verkställas av person, som av kommun utsetts att fortlöpande stå till tjänst

som medlare, eller av någon, som för visst fall av underrätt förordnats att ombesörja medling.

Någon statistik rörande den medlingsverksamhet, som utövas av präster inom Svenska kyrkan är icke tillgänglig. Det är emellertid uppenbart, att huvuddelen av de uppskattningsvis 12 000 medlingar, som årligen äger rum i vårt land, ombesörjes av sådana präster. Antalet borgerliga medlingar är dock på väg att öka. Under tiden 1950—1960 fördubblades antalet och torde sistnämnda år ha uppgått till i det närmaste 4 000. Också antalet borgerliga medlare steg under samma tidsperiod. År 1950 fanns 32 sådana medlare. Antalet hade år 1955 stigit till 57 och utgjorde år 1960 150. Den kraftiga stegringen efter år 1955 torde sammanhånga med att Svenska Stadsförbundet detta år fäste sina medlemskommuners uppmärksamhet på behovet av borgerliga medlare.

h) *Den enskilda själavården* i form av rådgivande samtal, bikt eller enskilt skriftermål och sjukkommunion är en väsentlig sida av prästernas legala ämbetsuppgifter. Enligt kyrkolagen åligger det präst att även okallad besöka sina åhörare och särskilt de sjuka. Svenska kyrkans handbok ger också normerande föreskrifter för förrättandet av sjukkommunion och enskilt skriftermål eller bikt. Fr. o. m. år 1962 har en ny lag om den andliga vården vid sjukhusen trätt i kraft. Genom denna lag har själavården vid sjukhusen införlivats med de ordinarie församlingsprästerliga arbetsuppgifterna. Det åligger numera församlingsprästerna att utan särskilt arvode svara för den andliga vården vid de sjukvårdsinrättningar, som är belägna inom pastoratet. Denna uppgift omfattar icke endast själavård utan även förrättandet av gudstjänster, andaktsstunder m. m. Det är emellertid förutsatt, att tyngdpunkten i den andliga vården vid sjukhusen skall ligga på den enskilda själavårdens område.

Sedan gammalt har själavården bland gamla och sjuka varit den vanligast förekommande formen av prästerlig själavård. I några ämbetsberättelser meddelas, att besök hos sjuka och gamla är »allmänt förekommande», vanligen även utan kallelse. Det s. k. sockenbudet, d. v. s. sjukbesök med nattvardsgång, synes förekomma i ganska skiftande omfattning. I den senaste ämbetsberättelsen från Växjö stift redovisas följande sammanställning över omfattningen av sjukbesök och sockenbud:

	Ofta	Ganska ofta	Ibland	Sällan	Mycket sällan	Aldrig
Sjukbesök	24 förs.	18	138	10	62	2
Sockenbud	23 »	18	125	15	69	4

Från Göteborgs stift uppges att sjukbesök med nattvardsgång år 1956 förekom till ett antal av drygt 7 500. Från Karlstads stift kan noteras, att 150 av 170 uppgiftslämnare meddelat, att sockenbudet är i funktion.

Omfattningen av övriga former av själavård är ytterst svår att ange. Ämbetsberättelsernas uppgifter är knappa och ofullständiga. I många församlingar synes prästerna endast i ett fåtal fall uppsökas för samtal i direkt själavårdande angelägenheter. I några församlingar — i första hand de större, folkrika församlingarna — tycks ett ökat behov av själavård och bikt kunna konstateras. I en del större städer har under de senaste åren en prästerlig jourtjänst inrättats, som gör det möjligt att varje tid på dygnet per telefon nå en präst för själavårdssamtal. En uppsökande själavård i anslutning till kyrkliga handlingar (såsom dop, konfirmation, jordfästning) har också mer och mer kommit att framstå som en naturlig sida av prästens gärning.

I samband med kyrkliga möten, stilla dagar o. dyl. samt verksamheten på stiftsgårdar och andra liknande kyrkliga institutioner har en förnyelse av både själavårdssamtalet och bikten ägt rum. Andra själavårdsuppgifter, som i likhet med de sistnämnda ligger utanför det egentliga församlingsarbetets område och därför endast berör ett mindre antal präster, är den andliga vården vid fångvårdsanstalter och militära förband.

i) *Begravningsväsendet* är, utom i Stockholm, en församlingens uppgift. Det åligger församlingen att vårda och anskaffa allmän begravningsplats. Rätt till gravsättning på sådan begravningsplats är ej beroende av att den avlidne tillhört visst trossamfund eller att jordfästningen ägt rum i viss ordning. Församlingen har att tillse att begravningsplats finns för alla inom församlingen boende personer.

Medan ansvaret för kyrkogårdsväsendet ligger på församlingen såsom kyrkokommun är ombesörjandet av *jordfästning* ett prästerligt åliggande. Avliden som var medlem av Svenska kyrkan skall jordfästas i Svenska kyrkans ordning, därest han icke i livstiden uttryckt önskan om jordfästning i annan ordning. Annan avliden må på framställning av den som ombesörjer begravningen jordfästas i Svenska kyrkans ordning, därest han önskat sådan jordfästning eller det eljest föreligger skäl därtill. Jordfästning i Svenska kyrkans ordning förrättas i kyrkorum, som invigts för Svenska kyrkans gudstjänst eller på kyrkogård eller annan begravningsplats eller i begravningskapell, krematorium eller annat rum, som inrättats för sådant ändamål. För jordfästning i annan ordning än Svenska kyrkans kan upplåtas kyrkorum, som invigts för Svenska kyrkans gudstjänst, om särskilda skäl föranleder därtill. Klockringning vid jordfästning eller gravsättning skall, om det begäres, äga rum på vanligt sätt även om jordfästningen inte förrättas i Svenska kyrkans ordning.

Enligt de senaste ämbetsberättelserna från 12 stift (se tabell 2) har 96,1 % av samtliga jordfästningar förrättats i Svenska kyrkans ordning, 3,8 % i annan kristen ordning, 0,01 % enligt mosaiska trosbekännelsens ordning medan 0,06 % (230 jordfästningar) saknat religiös karaktär. En jämförelse

med siffrorna från närmast föregående prästmötesperioder i de 9 stift, där en sådan jämförelse är möjlig, visar en minskning av jordfästningarna enligt Svenska kyrkans ordning från 96,3 % till 95,8 % samt en ökning av jordfästningarna i annan kristen ordning från 3,7 % till 4,1 %. Jordfästningarna utan religiös karaktär har ökat från 0,03 % till 0,05 %.

j) Inom *folkbokföringen* åligger pastor att i enlighet med härom gällande bestämmelser ombesörja kyrkobokföringen. Denna ingår som ett led i folkbokföringen och innefattar en fortlöpande lokal registrering av befolkningen. Kyrkobokföringen sker i regel församlingsvis. Någon gång förekommer det dock att en del av en församling utgör eget kyrkobokföringsdistrikt med självständig kyrkobokföring. Kyrkobokföringen är förlagd till vederbörande pastorsexpedition, som kan vara gemensam för två eller flera församlingar. Antalet pastorsexpeditioner beräknades före pastoratsindelningsreformen uppgå till cirka 1 800. I Stockholm och Göteborg handhaves folkbokföringen av pastorsämbetena och uppbördverket.

Den på pastor ankommande registreringen inom folkbokföringssystemet sker i ett flertal olika kyrkoböcker och register. Därutöver åligger det pastor att utfärda prästbevis för olika ändamål, att tillhandahålla statistiska centralbyrån vissa uppgifter samt att på olika sätt medverka vid mantalskrivningen.

I kyrkobokföringsarbetet biträdades pastor av övriga i pastoratet tjänstgörande präster och av skrivbiträdespersonal.

Den fria verksamheten

a) Olika verksamhetsgrenar (tabell 4)

De viktigaste verksamhetsgrenarnas art och utbredning framgår av sammanställningen på nästa sida, som främst omfattar några av de mest väsentliga uppgifterna från tabell 4. Beträffande två arbetsgrenar, studiarbete och övrig verksamhet, har uppgifter rörande förekomsten i församlingarna icke kunnat erhållas. Vad gäller studiarbetet kan dock hållas för visst att det är en av de mest utbredda arbetsformerna. Sammanfattningsvis kan därför sägas att av de redovisade 15 arbetsgrenarna 11 förekommer i mer än 50 % av församlingarna.

1. *Sång- och musikverksamhet* bedrevs år 1959 i 87,4 % av församlingarna. Antalet körer och grupper var cirka 3 200 och antalet medlemmar ungefär 41 000. Av kyrkokörerna var 1 240 med ett sammanlagt medlemsantal om 24 000 anslutna till Sveriges kyrkosångsförbund. Antalet icke organiserade körer var omkring 700 med cirka 7 000 medlemmar. Därtill kom omkring 1 000 barn- och ungdomskörer med i runt tal 10 000 medlemmar samt omkring 250 instrumentalgrupper, vars medlemsantal icke kunnat med säkerhet beräknas.

Den fria verksamheten på lokalplanet
(avrundade och i vissa fall ungefärliga siffror)

Verksamhetens art	Församlingar med verksamhet, i %	Antal föreningar etc.	Antal samlingar per år	Antal deltagare (medlemmar)	Antal ledare	Kostnader i kronor	Insamlade medel i kronor
1. Sång- och musikverksamhet.....	87,4					2 150 400	
Organiserade kyrkokörer.....		1 240		24 000			
Icke organiserade kyrkokörer....		700		7 000			
Barn- och ungdomskörer.....		1 000		10 000			
Instrumentalgrupper .		250					
2. Församlingsaftnar.....	86,1		12 130				
3. Familjegudstjänster.....	67,8						
4. De gamlas dag	79,1		1 950	179 000			
5. Föräldrasamlingar.....	58,5		4 950				
6. Vardagsarbete med förskoleålderns barn	2,3			2 090	125	37 400	
7. Söndagsskolor	78,1	3 540		136 000	8 500	1 637 700	
8. Juniorarbete	21,7			19 670	2 070	309 900	
9. Öppet ungdomsarbete...	59,5		7 880		} 3 100	} 1 622 900	
10. Slutet ungdomsarbete...	51,3			47 200			
11. Syföreningar	95,5	5 770		131 900			10 492 600
12. Kyrkobröder	56,5	910		24 350			215 700
13. Studiearbete ¹		9 100		105 600	9 100		
14. Övrig verksamhet.....				8 000			
15. Församlingsblad.....	21,6					350 000	

Kyrkokörernas främsta uppgift är att medverka vid gudstjänsterna för att berika dessa dels genom hjälp och stöd åt församlingssången och dels genom särskilda framträdanden inom gudstjänstens ram, t. ex. utförande av introitus och hymner. Graden av körens aktivitet är mycket skiftande. I mindre och medelstora församlingar torde kören mestadels medverka blott vid de stora högtidsdagarna, i större församlingar vid så gott som varje högmässa. I många fall medverkar kyrkokören även vid församlingsaftnar, särskilda musikgudstjänster och församlingshögtider. Vid sidan av sin kyrkliga uppgift torde kyrkokörerna på många håll fylla en betydelsefull uppgift i det allmänna kulturlivet.

¹ jfr sid. 48 f.

Församlingarnas sammanlagda kostnader för sång- och musikverksamheten uppgick år 1959 till 2 150 391 kronor. Härav utgjordes cirka 2 000 000 kronor av uttaxerade medel. I större stadsförsamlingar utgöres en stor del av kostnaderna av arvoden till körmedlemmarna. I andra församlingar utgår inga arvoden men församlingen betalar i huvudsak kostnaderna för arbetsmateriel, resor till och från gudstjänster och repetitioner, studieresor o. dyl.

2. *Församlingsaftnar* — sådana förekom i 86,1 % av församlingarna — fyller i församlingslivet en viktig gemenskapsfunktion och är vidare ett led i kyrkans undervisnings- och bildningsverksamhet. Genom den information om kyrkans olika verksamhetsgrenar, som församlingsaftonen ger, är den ett väsentligt medel att skapa intresse och stöd för sådana uppgifter som mission, diakoni, sjömansvård och internationell hjälpverksamhet. Församlingsaftonen består vanligen av föredrag och någon form av samkväm samt avslutas som regel med andaktsstund. På landsbygden kan församlingsaftonen ofta samla ett större antal deltagare än vad högmässan genomsnittligt gör. I städerna torde den i de flesta fall icke nå utöver de regelbundna kyrkobesökarnas krets. År 1959 anordnades sammanlagt 12 130 församlingsaftnar med cirka 610 000 besök. I 66,1 % av de församlingar, som anordnat församlingsafton, förekom sådan 1—5 gånger under året, i 24,1 % 6—10 gånger och i 9,8 % ungefär en gång i månaden eller oftare.

3. *Familjegudstjänsten* har omnämnts tidigare i samband med den legala verksamheten. Dess deltagare är inräknade i genomsnittssiffran för besökare i övriga gudstjänster (jfr ovan sid. 34). Familjegudstjänsten kan vara förlagd till högmässotid och förrättas som en högmässa, till vilken föräldrar och barn då särskilt inbjudits. Men den är ofta förlagd till söndagsskoltid och förrättas enligt särskilt ritual för barn gudstjänst. I vissa fall utformas den så, att barnen får sin egen undervisning i närliggande rum, under det att föräldrarna lyssnar till predikan. Familjegudstjänster förekom i 67,8 % av församlingarna, i de flesta fall några gånger om året, i ett mindre antal fall varje månad (114 församlingar) och på några få ställen varje söndag (18 församlingar). Tendensen att komplettera söndagsskolan med familjegudstjänst är tydlig och för varje år ökar dessa gudstjänsters antal. De är som regel väl besökta.

4. *De gamlas dag* är en verksamhetsform, som år 1959 var företrädd i 79,1 % av församlingarna och som samlade 179 000 deltagare. Mestadels anordnas en sådan dag per år. Vanligen göres en utflykt, som kombineras med gudstjänstbesök. Någon form av underhållning och samkväm med måltid eller kaffe brukar också förekomma. Det är icke ovanligt, att syföreningarna, kyrkobröderna eller någon annan arbetskrets svarar för kostnaderna och ger praktisk hjälp vid programmets genomförande.

Vid sidan av de gamlas dag finns en rad andra verksamhetsformer med

syfte att nå de gamla. De är av mycket skiftande art och förekommer mera sporadiskt och kan icke här belysas statistiskt. På några håll svarar ungdomsgrupperna i församlingen för besök hos gamla och ibland även för andaktsstunder och smärre underhållningsprogram på ålderdomshem och kronikerhem. I några församlingar finns en de gamlas klubb, som har månatliga sammankomster för gemenskap och uppbyggelse. Under de senaste åren har i en del församlingar organiserats en diakonal besökstjänst. En grupp lekmän svarar därvid för regelbundna besök hos sådana gamla, som utan att vara i behov av direkt vård är ensamma och isolerade. I övrigt består kyrkans arbete bland de gamla i första hand av gudstjänster och andaktsstunder på ålderdomshem, pensionärshem och sjukhem samt av prästernas och diakonissornas hembesök. (Om diakonissornas verksamhet i åldringsvården, se nedan sid. 52.)

5. Med *föräldrasamlingar*, som under året förekom i 58,5 % av församlingarna, avses i första hand samlingar för konfirmandernas föräldrar men även i viss utsträckning för söndagsskolbarnens föräldrar. I samband med konfirmandernas läsning brukar föräldrarna inbjudas för information och samråd. Ofta anordnas en sådan samling per konfirmandkurs men icke sällan två, en vid läsningens början och en annan före konfirmationsakten och första nattvardsgången. Det händer även att föräldrarna samlas flera gånger under lästiden för att få regelbunden information om barnens läsning. Ofta sker detta i studiegruppens form med genomgång av en konfirmandlärokurs för vuxna. Den hittills vanligaste kontakten med söndagsskolbarnens föräldrar sker genom familjegudstjänsten. Men dessutom förekommer stundom en särskild föräldrasamling per termin eller läsår för information om söndagsskolans syfte och för belysning av något uppfostringsproblem.

År 1959 hölls 4 950 föräldrasamlingar med sammanlagt cirka 184 000 besök. Det torde med ganska stor säkerhet kunna sägas, att dessa siffror höjts betydligt efter detta år. Föräldrakontakten utvecklas mer och mer i kyrkans arbete — både i samband med konfirmationen och söndagsskolan men under de senaste åren också i anknytning till dopet. Sedan 4—5 år tillbaka har en helt ny arbetsform börjat växa fram, den s. k. församlingsfadderverksamheten. Denna innebär att församlingen utser en fadder med uppgift att stå i regelbunden kontakt med hemmen fr. o. m. dopet fram till söndagsskolåldern. En församlingsfadder avlägger varje år, vid årsdagen av barnets dop, besök i hemmet och överlämnar därvid en dophälsning, som bl. a. innehåller råd och anvisningar för barnets och familjens andakt. Genom församlingsfaddrarnas verksamhet väntar man att rekryteringen till söndagsskolan i framtiden skall kunna förbättras. I samband med detta kontaktarbete har också nya former av föräldrasamlingar börjat växa fram. Här kan nämnas föräldraskolan, som är en kortare föreläsningsserie i upp-

fostringsfrågor, samt föräldra- eller mammagruppen, som är en studiecirkel i frågor som rör barnens utveckling och fostran.

6. *Vardagsarbete med förskoleålderns barn* bedrevs endast i 2,3 % av församlingarna och samlade omkring 2 100 barn. Programmet upptoges av berättelser ur bibeln samt olika lekar och sysselsättningar av kindergartentyp. 125 ledare (lekmän) var engagerade i detta arbete. Kostnaderna uppgick till 37 400 kronor.

7. *Söndagsskolan* samlade år 1959 omkring 136 000 barn i 3 540 söndagsskolor. Lärarnas antal utgjorde 8 500, varav 6 900 var lekmän. Antalet barn i söndagsskolan motsvarade 11,6 % av alla barn i åldrarna 4—13 år.¹ Söndagsskolverksamheten inom Svenska kyrkan och de fria samfundet i landet nådde samma år 34,8 % av barnen i dessa åldrar. År 1954 var motsvarande siffra 37,7 %. Här kan man således notera en klart vikande tendens. Denna har emellertid icke visat sig i Svenska kyrkans söndagsskolor, som år 1954 nådde 11,2 % av söndagsskolålderns barn mot 11,6 % år 1959. Söndagsskolor fanns i 78,1 % av församlingarna. Att procenttalet icke är ännu högre torde i första hand bero på att förekomsten av äldre, frikyrkliga söndagsskolor i flera mindre församlingar anses göra en kyrkans söndagsskola överflödig. I några församlingar ersätter regelbundna barngudstjänster söndagsskolan.

Svenska kyrkans söndagsskola, som står öppen för barn fr. o. m. 4-årsåldern fram till konfirmationsåldern, är vanligen indelad i tre åldersgrupper: 4—7 år, 8—10 år och 11—13 år. Endast i mycket små söndagsskolor på avlägsna orter har man blandklasser med barn i samtliga åldrar. 44,2 % av barnen i söndagsskolan tillhörde den lägsta åldersgruppen, vilket motsvarade 14 % av samtliga barn i åldrarna 4—7 år. 33,9 % av söndagsskolbarnen tillhörde åldersgruppen 8—10 år, motsvarande 13,0 % av åldersgruppen i dess helhet, och 21,9 % var i åldern 11—13 år, vilket motsvarade 7,7 % av hela åldersgruppen. Pojkarna i söndagsskolan utgjorde 37,7 % av barnen och flickorna 62,3 %. De anförda procentsiffrorna visar att söndagsskolan har svårast att samla pojkarna och de äldre åldersgrupperna. Från år 1954 har antalet pojkar i söndagsskolan ökat något. Söndagsskolbarnen i åldern 11—13 år har däremot sjunkit från 8,6 till 7,7 % av hela åldersgruppen.

Söndagsskolan ser som sin uppgift att ge barnen tillfälle till kristen undervisning och möjlighet att fira gudstjänst i en för deras ålder avpassad form. Den är därför vanligen så upplagd, att barnen först samlas till en kortare gemensam gudstjänst. De delas därefter upp i olika klasser för undervisning. Denna följer mestadels en kursplan, som godkänts av biskops-

¹ I undersökningen har efterfrågats jämväl 14-åringar (se tabell 4). De 14-åringar som går i söndagsskola, är emellertid så få till antalet att här — liksom vid de fortsatta beräkningarna — bortsetts från dem.

mötet. Under den senaste tiden har ökad tonvikt kommit att läggas på gudstjänstmomentet. Detta har nära samband med en annan tendens, som f. n. präglar söndagsskolarbetet, nämligen en strävan att nå närmare kontakt med hemmen. I detta sammanhang kommer familjegudstjänsten in i bilden som en verksamhet med nära anknytning till söndagsskolan (se ovan sid. 42).

Kostnaderna för söndagsskolan uppgick år 1959 på lokalplanet till 1 637 687 kronor varav cirka 1 058 700 kronor utgjordes av uttaxerade medel.

8. *Juniorarbetet* är söndagsskolans vardagsarbete för barn fr. o. m. 11-årsåldern till konfirmationsåldern. Det är en förhållandevis ny arbetsform, som tillkommit för att ge kyrkan större möjligheter att bevara kontakten med barnen i den övre söndagsskolåldern. Juniorerna samlas på vardagskvällarna för studie- och hobbyverksamhet. Speciella studieplaner, kombinerade med praktiska arbetsuppgifter (byggande av kyrkomodeller, missionsstationer o. dyl.), finns utarbetade. Programmet upptager också sång, musik, lek och friluftsliv. Bland de s. k. Ansgarsjuniorerna bedrivs arbetet efter direkt scoutmässiga principer. Det sammanlagda antalet juniorer uppgick år 1959 till 19 700, varav cirka 6 000 Ansgarsjuniorer. Antalet ledare var cirka 2 100, varav omkring 1 800 var lekmän. Juniorarbete bedrevs då i endast 21,7 % av församlingarna. Verksamheten befinner sig emellertid ännu i ett uppbyggnadsskede. Antalet juniorer har från år 1954 ökat med cirka 6 000 och antalet ledare med ungefär 800. I detta sammanhang bör erinras om att präster i stor utsträckning tjänstgör som ledare även i det scoutarbete, som icke är direkt knutet till Svenska kyrkan (jfr nedan sid. 47). Då det är just i junioråldrarna som scoutarbetet har sin största utbredning är det befogat att anse att det kyrkligt orienterade juniorarbetet når betydligt längre än vad ovanstående siffror ger vid handen.

Juniorarbetets kostnader uppgick till 310 000 kronor, varav 116 500 kronor var uttaxerade medel.

9. I mer än hälften av församlingarna (59,5 %) förekom vad man brukar benämna *öppet ungdomsarbete*. Med ungdomsarbete avses i Svenska kyrkan den verksamhet, som speciellt inriktar sig på åldersgrupperna efter konfirmationen fram till 25-årsåldern. I den »öppna» arbetsformen vänder man sig till all församlingens ungdom med inbjudan till samlingar och program av olika slag. Man söker i denna verksamhet konsekvent undvika föreningsformen med medlemsförteckning och funktionärer av olika slag såsom ordförande och sekreterare. Däremot anknyter man gärna till ungdomsföreningar och organisationer av icke kyrklig karaktär. Det har stundom ansetts, att denna typ av ungdomsarbete står i bäst överensstämmelse med folkkyrkans struktur och arbetssätt. Den har i viss mån tillkommit som en reaktion mot en tidigare, mera sluten, föreningsmässig ungdoms-

verksamhet. F. n. torde tendensen dock ånyo gå mot en mera fast, reglerad organisationsform. Det har visat sig svårt att hålla samman ett arbete av helt öppen karaktär. I mindre församlingar är emellertid det öppna ungdomsarbetet ofta lämpligt och i vissa landsändar håller man av princip fast vid det. Det förekommer naturligtvis också, att ett öppet arbete kombineras med andra organisationsformer.

Det öppna ungdomsarbetets arbetsformer är i första hand ungdomsaftnar med föredrag, samtal, film, frågesport o. dyl. samt ungdomsgudstjänster. År 1959 anordnades 7 880 sådana samlingar och gudstjänster med sammanlagt cirka 320 000 besök. 74,8 % av de församlingar, i vilket öppet ungdomsarbete förekom, hade 1—5 samlingar och gudstjänster per år, 16,6 % hade 6—10 och 8,6 % fler än 10 per år.

10. I ungefär hälften av församlingarna, 51,3 %, förekom s. k. *slutet* eller i mera fasta former organiserat *ungdomsarbete*. Att denna verksamhetsform icke har större utbredning beror bl. a. på att det största antalet av Svenska kyrkans församlingar är landsförsamlingar och att en stor del av dessa är små och har ringa möjligheter att bedriva organiserat ungdomsarbete.

Det slutna ungdomsarbetet kan bedrivas i föreningens form med fasta medlemmar och utsedda funktionärer. F. n. finner man i kyrkans ungdomsverksamhet en tendens mot ett s. k. grupporienterat arbete. Gruppen är mindre fast organiserad än föreningen. Man utser inga funktionärer och lägger mindre vikt vid den formella sidan av verksamheten men slår vakt om kontinuiteten i arbetet, samhörigheten och kamratskapet.

Även i den slutna organisationsformen kan öppna ungdomssamlingar förekomma. Man vänder sig då till all församlingens ungdom eller till en särskild grupp, t. ex. konfirmanderna. Till stor del bedrivs emellertid arbetet gruppvis eller i sektioner. Dessa grupper eller sektioner utgöres av studiecirklar i skilda ämnen och av fritidsgrupper, som sysslar med mindre studiebetonad verksamhet, t. ex. slöjd, teckning, fotografering och motor-kunskap. Kyrkospelet, som framställer det kristna budskapet i dramats form, har de senaste åren tilldragit sig särskilt intresse. Några grupper utför aktiva uppgifter även i annat församlingsarbete, såsom hembesök.

I denna gruppverksamhet samlade enligt undersökningen kyrkan år 1959 47 200 deltagare. Denna siffra omfattar emellertid icke all kyrklig ungdomsverksamhet på lokalplanet med mera fast medlemsantal. Vid landets gymnasier finns sålunda sammanlagt cirka 90 kristliga gymnasistförbund med omkring 2 000 medlemmar. I universitetsstäderna finns särskild kyrklig verksamhet bland studenterna, vilken dels drives av lokala kristna studentförbund och dels av 6 studentpräster. En del av kyrkans ungdomsarbete bedrivs också som scoutarbete. Kyrkans scoutverksamhet hör emellertid i första hand samman med dess juniorverksamhet (jfr ovan sid. 45). Till ungdomsverksamheten bör dock räknas de cirka 10 000 seniorscouterna,

vilka är över 13 år. Det slutna ungdomsarbetet kan beräknas ha omfattat omkring 60 000 ungdomar.

I detta sammanhang kan framhållas att ett nära samarbete förekommer mellan kyrkan och scoutrörelsen över huvud. Svenska scoutförbundet (SSF) med cirka 75 000 medlemmar har sålunda i cirka 50 % av sina kårer präster till ett antal av omkring 400 med i pojkgrupparbetet. Inom KFUK:s och KFUM:s scoutarbete medarbetar i 65 % av kårerna cirka 100 präster. Vidare har Svenska kyrkans diakonistyrelse för verksamhet inom scoutförbunden — SSF, KFUK, KFUM, IOGT och NTO — tillsatt tre scoutsekreterare.

Antalet ledare i ungdomsarbetet var år 1959 3 100. Den största delen av dessa är ungdomar med ledande uppgifter i ungdomsföreningar (ordförande, sekreterare o. s. v.), grupper eller sektioner. Man strävar efter att ge ungdomarna största möjliga ansvar för organisationen av de olika verksamhetsgrenarna. I siffran ingår även vuxna, frivilliga ledare av studiearbete, kyrkospelsgrupper m. m. Därutöver är 31 heltidsanställda ungdomssekreterare medräknade. Av övriga heltidsanställda, icke prästerliga ledare i församlingstjänst — cirka 260 diakoniarbetare och församlingssekreterare — är åtskilliga engagerade i ungdomsverksamhet.

De sammanlagda kostnaderna för församlingarnas ungdomsarbete uppgick till 1 622 991 kronor, varav cirka 977 000 kronor var uttaxerade medel. Härtill kommer kostnader för studiecirklar och fritidsgrupper. Dessa täckes så gott som helt av statsbidrag och kommunala bidrag. Se härom under studiearbetet.

11. *Syföreningarna* är den arbetsgren inom Svenska kyrkans fria verksamhet, som har störst utbredning. Syföreningar förekom år 1959 i 95,5 % av församlingarna och samlade 131 900 deltagare i 5 770 olika syföreningar eller sykretsar. Syföreningarna fyller en viktig gemenskapsfunktion och erbjuder därjämte tillfällen till uppbyggelse och information i form av högläsning, föredrag, samtal och andaktsstunder. I vissa fall är syföreningarnas verksamhet av den art att de erhållit bidrag som studiecirklar. Syföreningarna gör en betydelsefull ekonomisk insats. År 1959 insamlades genom deras försorg 10 492 600 kronor. Som jämförelse kan nämnas att samliga kollekt i Svenska kyrkan samma år uppgick till 13 184 700 kronor. Av syföreningarnas medel gick 4 356 350 kronor, eller 41,5 %, till ändamål inom den egna församlingen. Det är här fråga om sådana ändamål som kyrkans prydnad, fonder till blivande församlingshem och småkyrkor samt finansiering av vissa verksamhetsformer såsom de gamlas dag. De ändamål, som därjämte ges bidrag är missionen, sjömansvården, flyktinghjälpn och diakonien i nämnd ordning. De flesta syföreningarna stöder vanligtvis flera av de här angivna ändamålen. Medel till verksamheten anskaffas till någon del genom avgifter, som erlägges vid varje sammankomst, men väsentligen genom försäljning av de handarbeten, som förfärdigats under sammankomsterna eller som skänkts till försäljning.

12. *Kyrkobröderna* som år 1959 var företrädare i 56,5 % av församlingarna, är på församlingsplanet organiserade i kårer. Nämda år fanns 910 sådana med sammanlagt 24 300 medlemmar. Kårerna är på stifts- och riksplanelt organiserade i stifts- resp. generalkonvent. Kyrkobröderna, som är en sammanslutning enbart för män, ser som sin uppgift att »främja det inre livets fördjupande» och att samla lekmän till aktiva insatser inom Svenska kyrkan. Kårerna har regelbundna samlingar med föredrag, samtal, bibelstudier och olika former av studiecirkelarbeta. Man strävar efter att i så stor utsträckning som möjligt engagera medlemmarna i olika uppgifter inom församlingsarbetet såsom studiearbete, besök på sjukhus och ålderdomshem, medverkan vid församlingsaftnar och andaktsstunder. Kyrkobröderna är också aktiva i det kyrkliga insamlingsarbetet för olika ändamål. År 1959 insamlades 215 700 kronor, varav 105 000 kronor gick till ändamål inom den egna församlingen. Antalet kyrkobrödrakårer i landet har från år 1930 till år 1960 ökat från 137 till 914. Denna ökning kan väntas fortsätta. Kyrkobröderna har haft vissa svårigheter att värva medlemmar bland de yngre åldersgrupperna.

13. För *studiearbetets* del har för verksamhetsåret den 1 juli 1958—den 30 juni 1959 genom Sveriges kyrkliga studieförbund (S. K. S.), som är Svenska kyrkans centrala organ för studiearbete, redovisats 9 090 cirklar med 105 600 deltagare. Av cirklarna var 5 448 statsunderstödda med minst 5 och högst 25 deltagare och arbetade efter en fastställd studieplan med minst 20 studietimmar, fördelade på minst 10 sammankomster. S. k. ungdomscirklar med deltagare i åldern 14—18 år får ersättning genom statsbidrag till $\frac{3}{4}$ av kostnaderna för handledare och studiemateriel. I allmänna studiecirklar svarar staten för hälften av sådana kostnader. Statsbidraget till S. K. S.-anslutna cirklar uppgick verksamhetsåret 1958—1959 till sammanlagt 1 135 200 kronor. De totala kostnaderna för cirklarna belöpte sig till 1 542 200 kronor. Mellanskillnaden, cirka 400 000 kronor, har finansierats dels genom cirkeldeltagarnas medlemsavgifter, dels genom kommunala bidrag till S. K. S:s lokalavdelningar. Endast i obetydlig utsträckning bekostas studiearbetet av uttaxerade eller frivilliga medel. De sammanlagda kostnaderna för de s. k. fritidsgrupperna var verksamhetsåret 1958—1959 592 300 kronor, varav cirka 300 000 kronor utgjordes av statsbidrag.

De icke statsbidragsberättigade cirklarna bedriver studieverksamhet i mindre strikt organiserade former. Antalet studietimmar per cirkel understiger ofta 20. Kostnaderna är helt obetydliga. Ledarna erhåller ej ersättning och tryckt studiemateriel användes endast i mindre omfattning.

Det bör påpekas, att vissa av de aktiviteter, som tidigare redovisats — körer och instrumentalgrupper, kyrkobröder, syföreningar och ungdomsgrupper — till en del bedriver sitt arbete i studiecirkeln form. De uppgår däremot ej helt och hållet i studiearbetet — med undantag för en liten del av det slutna ungdomsarbetet.

Framhållas bör även att en icke obetydlig del av studiearbetet i Sveriges kyrkliga studieförbund bedrivs av rörelser, som — utan att vara organisatoriskt förbundna med kyrkan — har visst samarbete med denna, såsom Svenska scoutförbundet, lottarörelsen m. fl. Till dessa rörelser hörande cirklar kan naturligtvis icke utan vidare räknas till kyrkans fria församlingsarbete. Enligt uppgift från kyrkliga studieförbundet bör av denna anledning omkring 1 000 cirklar med sammanlagt 10—15 000 deltagare dragas från de tidigare nämnda siffrorna för antal cirklar resp. deltagare. Detta innebär, att antalet cirklar i det kyrkliga studiearbetet verksamhetsåret 1958—1959 uppgick till omkring 8 000 och antalet deltagare till cirka 90 000. Kostnaderna för studiearbetet bör av samma skäl justeras och kan beräknas till ungefär 1 200 000 kronor, varav cirka 900 000 kronor i statsbidrag. Vad gäller fritidsgrupperna svarar Svenska scoutförbundet för den ojämförligt största delen av verksamheten. Kostnaderna för de kyrkligt organiserade fritidsgrupperna kan beräknas till 175 500 kronor, varav cirka 90 000 kronor var statsbidrag.

Av de av S. K. S. redovisade 9 090 studiecirkelarna avsåg 2 879 med sammanlagt 25 546 deltagare ämnet religion och livsåskådning. Övriga ämnen var bl. a. filosofi och psykologi (986 cirklar, 12 612 deltagare), uppfostran (880 cirklar, 10 564 deltagare), språk (672 cirklar, 7 115 deltagare), konst (2 320 cirklar, 33 380 deltagare), litteratur (360 cirklar, 4 910 deltagare) samt geografi och hembygdskunskap (235 cirklar, 2 560 deltagare).

Studiearbetets utveckling under de senaste åren framgår av följande sammanställning:

Verksamhetsåret 1955—56	5 518 cirklar med	70 252 deltagare
» 1956—57	7 463 » »	76 996 »
» 1957—58	8 372 » »	91 384 »
» 1958—59	9 090 » »	105 625 »
» 1959—60	9 145 » »	106 230 »
» 1960—61	10 460 » »	112 192 »
» 1961—62	11 146 » »	129 964 »

14. Under *övrig verksamhet* har sammanförts församlings- och småkyrkoråd, diakonikretsar och besöksgrupper. *Församlings-* och *småkyrkoråd* (eller distriktsråd) är frivilliga organ för planering och ledning av det fria församlingsarbetet. De leder arbetet inom ett distrikt eller område av församlingen, som har egen småkyrka eller gudstjänstlokal. Antalet deltagare i dessa grupper uppgick till cirka 1 500.

Diakonikretsarna med cirka 6 000 medlemmar har till uppgift att stödja diakonin med gåvor och intresse. De kan arbeta för någon av kyrkans diakonianstalter eller för att anskaffa medel till en församlingsdiakonissas verksamhet.

Besöksgrupperna utgöres bl. a. av de tidigare nämnda församlingsfadd-

rarna och diakonala besöksgrupperna. Andra besöksgrupper har till uppgift att besöka nyinflyttade för att informera om församlingen och inbjuda till den. Antalet deltagare i besöksgrupperna var år 1959 omkring 800. Denna arbetsform var emellertid då i sin första begynnelse och har sedan icke obetydligt utvecklats. Detta gäller i synnerhet fadderverksamheten.

15. *Församlingsblad* utgavs år 1959 i 21,6 % av församlingarna. I 35 % av dessa utkom församlingsbladet endast en gång om året, i 53 % 2—5 gånger och i övriga församlingar mer än 6 gånger. Det sammanlagda antalet exemplar per utgivning var cirka 1 133 000. Församlingsbladet brukar utdelas gratis till församlingens alla hushåll, antingen per post eller av frivilliga utdelare. Dess uppgift är dels att vara ett evangelisationsblad, som för ut kyrkans budskap till församlingens alla medlemmar, och dels att tjänstgöra som ett informationsblad med meddelanden om församlingens verksamhet. Som regel tjänstgör någon av församlingens präster som bladets redaktör.

Den sammanlagda kostnaden för församlingsbladen torde ha uppgått till cirka 350 000 kronor.

b) Deltagandets omfattning

Vill man skapa sig en bild av den fria verksamhetens omfattning med utgångspunkt från deltagandet i de redovisade arbetsgrenarna, måste man beakta den artskillnad som föreligger mellan olika arbetsformer. Å ena sidan kan urskiljas verksamhetsgrenar av mer eller mindre sluten karaktär, med ett någorlunda fast avgränsat deltagarantal (medlemmar) och med en verksamhet som bygger på ett kontinuerligt deltagande. Å andra sidan finns helt öppna verksamhetsformer. Omfattningen kan här ej mätas med utgångspunkt från ett avgränsat deltagarantal. Som mätvärde får man här i stället använda antalet besök vid olika förekommande samlingar.

För de verksamhetsgrenar som är av mer eller mindre *sluten* karaktär, utvisar en sammanställning av tidigare redovisade siffror följande antal fasta deltagare (avrundade tal):

Sång- och musikverksamhet	41 000
Vardagsarbete	2 000
Söndagsskola	136 000
Juniorarbete	20 000
Slutet ungdomsarbete	60 000
Syföreningar	132 000
Kyrkobröder	24 000
Studiearbete	90 000
Övrig verksamhet	8 000

Summa 513 000

Helt naturligt förekommer att en och samma person deltagar i flera skilda aktiviteter, såsom syförening, kyrkokör och studiearbete. Den angivna summan, 513 000, utvisar därför icke det antal olika personer som är engagerade i ifrågavarande verksamhetsformer. Deltagarna i fyra arbetsgrenar, nämligen söndagsskolan, ungdomsarbetet, syföreningarna och kyrkobröderna, kan dock sammanräknas utan risk att en och samma person räknas flera gånger. En sådan sammanräkning ger antalet 352 000 personer. Hur många av de övriga verksamhetsgrenarnas deltagare (161 000) som kan läggas här till utan risk för dubbelräkning, är svårt att avgöra. Det sammanlagda antalet olika personer som deltagar i de slutna verksamhetsgrenarna torde dock överstiga 400 000. Av intresse i sammanhanget kan vara att konfirmerationsundervisningen, som visserligen är hänförlig till den legala verksamheten men som i likhet med de nu berörda arbetsformerna bygger på kontinuerligt deltagande, år 1959 omfattade cirka 112 000 konfirmander.

För de öppna arbetsformerna kan följande sammanställning göras:

Församlingsaftnar	12 130	samlingar	610 000	besök
De gamlas dag	1 950	»	179 000	»
Föräldrasamlingar	4 950	»	184 000	»
Öppet ungdomsarbete	7 880	»	320 000	»
	<hr/>		<hr/>	
Summa	26 910	»	1 293 000	»

Två arbetsgrenar har icke medtagits i ovanstående sammanställningar, nämligen familjegudstjänster och församlingsblad. Att utgivandet av församlingsblad förbigåtts torde icke fordra någon förklaring. Vad gäller familjegudstjänsterna motiveras utelämnandet av att besökarna i dessa gudstjänster redovisats i samband med redogörelsen för den legala verksamheten (under övriga gudstjänster). — Vid bedömandet av de redovisade siffrorna bör beaktas att besökarna vid de ungdomsgudstjänster, som är att hänföra till det öppna ungdomsarbetet, ingår i den å sid. 34 angivna procentsiffran för besöksfrekvensen vid kyrkans gudstjänster.

c) Ledare och andra medarbetare

Tidigare har framhållits, att präster i stor utsträckning tjänstgör som ledare i det fria församlingsarbetet. Efterhand som den fria verksamheten byggts ut har emellertid församlingarna i ökad omfattning dels anställt heltidsanställda lekmän som ledare och dels engagerat frivilliga, mestadels oavlönade ledare.

1. De heltidsanställda ledarna är i första hand diakoniarbetare och ungdomssekreterare. Under den senaste tiden har tillkommit församlingssekreterare och församlingsassistenter. Under år 1959 fanns följande anställda

i församlingarna för uppgifter inom det fria församlingsarbetet:

- 231 diakonissor
- 22 diakoner (varav 8 tillika stiftsanställda)
- 31 ungdomssekreterare
- 6 församlingssekreterare och församlingsassistenter.

*Diakonissor*na är vanligen verksamma inom sjuk- och åldringsvård eller barn- och ungdomsarbete. Sedan gammalt har i synnerhet sjukvården varit diakonissornas arbetsfält. Det stora flertalet av diakonissorerna har genomgått sjuksköterskeutbildning. En församlingsdiakonissa, som är sysselsatt inom sjukvården, brukar ha tyngdpunkten av verksamheten förlagd till hemsjukvård med besök hos konvalescenter, åldringar, kroniskt och tillfälligt sjuka. Hon har som regel också en mottagning för rådgivning, hjälp med omläggningar, injektioner o. s. v. Genom distriktssjukvårdens utveckling har behovet av sjukvårdsdiakonien i någon mån minskat. Inom åldringsvården finns dock alltså ett behov av diakonissor. Det är vidare vanligt, att en diakonissa, som arbetar med sjukvård, även biträder i söndagsskol- och juniorarbete, studieverksamhet o. dyl. En tydlig tendens föreligger att mer och mer utnyttja diakonissorerna i sådana övriga former av församlingsarbete. Ett växande antal diakonissor är engagerade främst för barn- och ungdomsarbetet.

Diakonissornas utbildning omfattar vanligen 4—4½ år och sker på endera av fyra linjer, nämligen sjukvårdslinjen (genomgång av statligt godkänd sjuksköterskeskola), den sociala linjen (utbildning motsvarande socionomutbildningen vid socialinstitutet), den pedagogiska linjen (kyrkligt barn- och ungdomsarbete) samt den teologiska linjen (avläggande av teologie kandidatexamen). Diakonissutbildningen är förlagd till de fyra diakonissanstalterna: Ersta i Stockholm, Samariterhemmet i Uppsala, Bräcke i Göteborg och Vårsta i Härnösand.

Diakoner, anställda i församlingstjänst för uppgifter inom det fria kyrkliga arbetet, är i huvudsak engagerade som ledare i ungdomsarbetet. I några fall är denna verksamhet kombinerad med uppgifter av social natur såsom arbete bland åldringar, handikappade eller alkoholskadade. Det förekommer även att diakoner utför vissa uppgifter på pastorsexpeditionen. (De diakoner, som helt och hållet eller övervägande tjänstgör som kyrkoskrivare eller kyrkokamrerare faller utanför redovisningen för den fria verksamheten.) I Luleå stift fanns år 1959 8 diakoner anställda av Luleå stifts diakoniförening för församlingsarbete och kyrkligt socialt arbete i några av de större lapplandsförsamlingarna.

Diakonernas utbildning är förlagd till diakonanstalten Stora Sköndal i Stockholm och är som regel 4-årig. F. n. finns tre utbildningslinjer, nämligen den sociala, som motsvarar socionomutbildningen vid socialinstitutet, den kyrkokamerala och den kyrkomusikaliska linjen. För att erhålla dia-

konvigning fordras vidare en f. n. fyra månaders utbildningskurs i församlingsarbete.

Ungdomssekreterarna har i första hand till uppgift att organisera församlingens ungdomsarbete och att i samband därmed värva och instruera frivilliga medarbetare i ungdomsarbetets olika grupper och sektioner. Därutöver tjänstgör ungdomssekreteraren i många fall även som ledare för dessa grupper och som ledare av ungdomsaftnar, ungdomsläger o. dyl. Ungdomssekreterarnas utbildning har länge varit mycket skiftande. De flesta har genomgått en eller flera kortare ungdomsledarkurser, som anordnats av Riksförbundet kyrklig ungdom (R. K. U.). Genom tillkomsten av R. K. U:s ungdomsledarinstitut i Sigtuna år 1961 har nya möjligheter öppnats för en grundligare utbildning. Våren 1962 anordnades en första längre utbildningskurs på 4 månader för ungdomssekreterare. I denna kurs deltog 8 elever. Som förkunskaper för deltagande i ungdomssekreterarkurserna kräves minst två-årig folkhögskolekurs. Det förefaller troligt, att utbildningstiden så småningom kommer att förlängas. Det kan väntas, att det nytillkomna ungdomsledarinstitutet snabbt kommer att öka antalet ungdomssekreterare i församlingstjänst. I församlingarna finns f. n. en ganska stor efterfrågan på heltidsanställda ungdomsledare. Flera utannonserade tjänster har icke kunnat besättas med kompetenta tjänsteinnehavare.

Församlingssekreterarnas och församlingsassistenternas uppgifter är av mera allmän art än ungdomssekreterarnas. De består närmast i ledande och instruerande uppgifter inom hela det fria församlingsarbetets område. Särskild tonvikt ligger på studiearbete och kontaktverksamhet. Församlingssekreterarnas och assistenternas utbildning var år 1959 helt oreglerad och ytterst få tjänster var då inrättade. Församlingssekreterarna har dock som regel haft akademisk utbildning medan församlingsassistenternas utbildning varierat. På grundval av en år 1960 av biskopsmötet gjord rekommendation sker numera en reglerad utbildning av såväl församlingssekreterare som församlingsassistenter. Utbildningen omfattar 11 månaders praktisk utbildning i församlingsarbete. För antagning som församlingssekreterarelev fordras teol. kand.-examen eller därmed jämförbar examen, för antagning som assistentelev erfordras teol. kand.-examens första del, den s. k. översiktskursen. I den första utbildningskursen, som ägde rum år 1961, deltog 4 elever. I vilken utsträckning kandidater till dessa tjänster kommer att anmäla sig i framtiden är omöjligt att avgöra.

2. *De frivilliga ledarnas* antal är svårt att med säkerhet beräkna. Genom undersökningen har uppgifter inhämtats om antalet ledaruppdrag. Detta antal överensstämmer emellertid ej med antalet ledare, då det är vanligt att en och samma person innehar flera ledaruppdrag. En sammanställning över de frivilliga ledaruppdragen kan göras enligt följande:

Ledare i vardagsarbetet	125
Söndagsskollärare	6 900
Juniorledare	1 800
Ledare i ungdomsarbete	3 100
Studieledare	2 200
Ledamöter i församlings- och småkyrkoråd	1 500
Medlemmar i besöksgrupper	800

Summa 16 425

Det bör anmärkas att en del ledaruppgifter av mera tillfällig karaktär icke medtagits i sammanställningen. Ej heller har ledaruppgifter i kyrkligt orienterat scoutarbete medräknats. I sammanhanget bör — med hänsyn till den anknytning till den legala verksamheten som det frivilliga arbetet alltmör fått — nämnas kyrkorådens ledamöter (cirka 20 000). Vidare bör erinras om de cirka 320 lekmannapredikanter som erhållit biskoparnas tillstånd att predika vid allmän gudstjänst.

Det torde kunna sägas att en av de mest påtagliga tendenserna inom Svenska kyrkan f. n. utgöres av strävandena att på skilda områden i församlinglivet aktivisera lekmännens medansvar och medverkan. Som ett exempel på detta kan omnämnas att Sveriges kyrkliga studieförbund lanserat ett brett studieprogram kring temat »Lekmän tar ansvar», avsett att tagas i bruk i församlingsarbetet under år 1963.

D. Ekonomi

De kyrkliga kommunernas finanser år 1959

Uppgifter om de kyrkliga kommunernas ekonomi inhämtas varje år av Statistiska centralbyrån från de olika församlingarna och pastoraten. Centralbyrån redovisar dessa uppgifter i sin serie »Kommunernas finanser». För år 1959 redovisas uppgifter enligt sammanställningen å nästa sida.

I sammanställningen har ej medtagits uppgifter om vad som belöpt på de kyrkliga skoldistrikt, som fanns kvar år 1959. Numera finns inget sådant distrikt.

Till vissa av posterna skall i det följande göras några kommentarer.

1) Inkomster

a) Skatter

Som framgår av sammanställningen får de kyrkliga kommunerna sina ojämförligt största inkomster genom kyrkoskatten. Varje kyrkokommun har beskattningsrätt. Skatten utdebiteras efter samma grunder som är stadgade för kommunalskatt i allmänhet. Kyrkokommunen äger själv besluta om utdebiteringens storlek. Den som utträtt ur Svenska kyrkan betalar 60 procent av vad han som medlem skolat erläggga. Juridiska personer

De kyrkliga kommunernas finanser, i 1000 kr., år 1959

	Församlingar	Pastorat	Inalles	Därav	
				Landsbygd	Städer
<i>Inkomster</i>					
Skatter.....	137 037,8	102 811,3	239 849,1	108 447,5	131 401,6
Statsbidrag.....	37 961,5	31 424,2	69 385,7	52 816,0	16 569,7
Därav: Skatteer- sättning..	37 485,0	—	37 485,0	22 625,5	14 859,5
Till investe- ring.....	220,3	—	220,3	220,3	—
Räntor.....	9 525,4	2 145,3	11 670,7	6 882,0	4 788,7
Avgifter och ersättn.	10 743,9	791,8	11 535,7	3 245,5	8 290,2
Försäljningsmedel..	2 543,1	29 089,1	31 632,2	29 049,1	2 583,1
Övriga.....	16 958,1	20 509,4	37 467,5	28 484,5	8 983,0
Summa	214 769,8	186 771,1	401,540,9	228 924,6	172 616,3
<i>Utgifter</i>					
Anskaffning av fas- tighet.....	63 095,5	8 827,3	71 922,8	36 253,9	35 668,9
Underhåll av fastig- het.....	38 087,1	17 778,1	55 865,2	32 638,7	23 226,5
Inventarier.....	11 621,9	581,5	12 203,4	6 693,5	5 509,9
Löner.....	55 031,9	88 569,4	143 601,3	91 022,8	52 578,5
Pensioner.....	6 153,3	535,0	6 688,3	2 391,2	4 297,1
Räntor.....	4 262,6	1 781,6	6 044,2	3 551,3	2 492,9
Övriga.....	52 049,1	70 680,8	122 729,9	62 537,8	60 192,1
Summa	230 301,4	188 753,7	419 055,1	235 089,2	183,965,9
<i>Tillgångar</i>					
Fastigheter.....	137 570,3	—	137 570,3	62 453,3	75 117,0
Övriga.....	259 137,9	57 938,0	317 075,9	176 187,5	140 888,4
Summa	396 708,2	57 938,0	454 646,2	238 640,8	216 005,4
<i>Skulder</i>					
Långfristiga.....	112 275,2	41 919,0	154 194,2	82 273,2	71 921,0
Kortfristiga.....	15 682,9	4 706,1	20 389,0	8 712,8	11 676,2
Summa	127 958,1	46 625,1	174 583,2	90 986,0	83 597,2

betalar alltid full skatt. Utdebiteringens storlek i rikets församlingar framgår av följande uppställning.

Utdebiteringens storlek i rikets församlingar år 1959

Utdebitering kr.	Landsbygd	Städer	Hela riket
—	2	—	2
—1,00	644	224	868
1,01—2,00	1 441	41	1 482
2,01—3,00	187	2	189
3,01—	7	—	7
Summa	2 281	267	2 548

Av det belopp, som upptagits under »skatter» i sammanställningen på föregående sida, torde cirka 12 % ha erlagts av juridiska personer.

b) Statsbidrag

Såsom statsbidrag har betecknats dels skatteersättning, dels statsbidrag till investering och dels tillskott ur kyrkofonden till präst- och kyrkomusikerlöner. Skatteersättningen utgår i form av skattelindringsbidrag till hårt skattetyngda kommuner antingen jämlikt förordningen den 18 maj 1951 (nr 278) angående bidrag till skattelindring åt synnerligen skattetyngda kommuner eller i anledning av den år 1957 beslutade ortsavdragsreformen. Den största delen av det i sammanställningen såsom skatteersättning upptagna beloppet hänför sig till bidrag av sist angiven art. Beslut om att sådana bidrag skall utgå föreligger för tiden fram till år 1965. Tillskottet ur kyrkofonden till präst- och kyrkomusikerlöner, vilket tillskott uppgick till 31,4 miljoner kronor, utgör inte ett statsbidrag i egentlig mening. Det härrör från den av pastoraten till kyrkofonden inlevererade allmänna kyrkoavgiften och är ett led i skatteutjämningen pastoraten emellan. De egentliga statsbidragen utgår direkt från statsverket ur anslag på riksstaten.

c) Avgifter och ersättningar

De inkomstposter, som redovisas här, utgöres främst av avgifter för upplåtelse av gravplatser och för underhåll av sådana samt av ersättningar som präst erlägger för tjänstebostad.

d) Försäljningsmedel

Av här upptagna medel hänför sig största delen — 29,1 miljoner kronor — till försålt virke från pastoratens skogar (prästlönetillgångar).

e) Övriga inkomster

Härunder inrymmer ett flertal olikartade inkomstposter. Bl. a. ingår viss avkastning av pastoratens prästlönetillgångar, nämligen hyror och arrenden från löneboställen (10,2 miljoner kronor) och räntor på prästlönefonder (3,1 miljoner kronor).

2) Utgifter

a) Anskaffning och underhåll av fastighet

De stora belopp, som i sammanställningen upptagits för anskaffning och underhåll av fastighet, hänför sig icke blott till de av kyrkokommunerna ägda fastigheterna utan även till sådana som förvaltas av dem. Beloppen avser således jämväl kyrkor, prästgårdar, löneboställen m. fl. Däri kan även ingå utgifter för underhåll av t. ex. församlingshem och småkyrkor, som ej äges av kyrkokommunen. Anmärkas bör emellertid, att det även

förekommer att privata stiftelser med egna medel underhåller av dem ägda byggnader.

b) Löner och pensioner

Av det sammanlagda lönebeloppet, 143,6 miljoner kronor, hänför sig 69,6 miljoner kronor till löner åt församlingsprästerskapet och 14,8 miljoner kronor till löner åt kyrkomusiker. Återstoden, 59,2 miljoner kronor, har utbetalats till i kyrkokommunernas tjänst anställda personer, främst kyrkovaktmästare, kyrkogårdsarbetare, diakoner och diakonissor, administrativ och annan i församlingen verksam personal. I sammanställningen har inte upptagits de löner, som utbetalas direkt ur kyrkofonden. Det gäller här främst pastoratsadjunkter (budgetåret 1959/60 1,2 miljoner kronor) och icke prästvigda tjänstebiträden (samma budgetår 0,5 miljoner kronor).

Det belopp, som upptagits som pensioner, hänför sig inte helt till samma personalkategorier som avses med lönebeloppet. Sålunda utgår prästerskapets pensioner (tjänste- och familjepensioner) ur kyrkofonden medan lönerna utbetalas av kyrkokommunerna. Prästerskapets pensioner uppgick budgetåret 1959/60 till sammanlagt 14,9 miljoner kronor. Detta belopp innefattar även pensioner till andra präster än församlingspräster. Numera betalar kyrkofonden även avgifterna för prästernas pensionering enligt lagen om allmän försäkring.

c) Övriga utgifter

Bland det som ingår i denna post må särskilt nämnas den allmänna kyrkoavgift, som pastoraten under året inlevererade till kyrkofonden. Det inlevererade beloppet uppgick ifrågavarande år till 48,4 miljoner kronor. Den allmänna kyrkoavgiften användes till skatteutjämning mellan kyrkokommunerna och därjämte till stifts- och rikskyrklig verksamhet. Vidare ingår i denna post — förutom förbrukningsartiklar av skilda slag — bl. a. församlingarna belastande kostnader för olika grenar av den fria verksamheten.

3) Tillgångar

a) Fastigheter

Bland tillgångarna har i sammanställningen icke upptagits kyrkor, prästgårdar och löneboställen, eftersom äganderättsfrågan här kan vara komplicerad. Bland fastigheterna torde ej heller ha upptagits sådana, som tillhör vederbörande lokalkyrka — ej kyrkokommunen — och ej är prästlöne-tillgång. Enligt Statistiska centralbyråns redovisning för år 1959 uppgick värdet på kyrkor, prästgårdar och löneboställen vid årets slut till följande belopp:

Kyrkor (brandförsäkringsvärde)	1 415,6 milj. kr.
Prästgårdar (tax.värde)	135,6 milj. kr.
Löneboställen (tax.värde)	431,9 milj. kr.

Enligt en av utredningen hos stiftsnämnderna gjord undersökning uppgick värdet av de fastigheter som tillhörde lokalkyrka vid samma tidpunkt till 20,6 miljoner kronor.

b) Övriga tillgångar

En stor del av de tillgångar som sammanförts såsom övriga, består av fonder. Pensionsfonder, kassaförlagsfonder, allmänna och särskilda investeringsfonder, skatteregleringsfonder samt övriga fonder uppgick sålunda tillhoppa till 142,7 miljoner kronor, varav 133,1 miljoner kronor belöpte på församlingarna och 9,6 miljoner kronor på pastoraten.

I tillgångarna har icke inräknats prästlönefonderna, som huvudsakligen utgöres av fonderade medel för försåld prästlönejord. Dessa fonder uppgick till 80,8 miljoner kronor. Ej heller de andelar pastorat kan ha i stifts prästlönefondshemman ingår i tillgångarna. Nämnda hemmans taxeringsvärde uppgick till 1,6 miljoner kronor. Vidare finns inte här redovisade de jordförsäljningsmedel från lokalkyrkojord, vilka fonderats. Dessa uppgick till 2,4 miljoner kronor. Slutligen ingår ej bland tillgångarna till den kyrkliga kulturen hörande lösa inventarier.

4) Skulder

Bland skulderna finns sådana, som hänför sig direkt till tillgångar, som ej medtagits i sammanställningen men som nämnts här ovan under 3). Som exempel härpå kan nämnas, att församling fått taga upp ett lån för att bygga en kyrka eller att pastorat fått låna för att skaffa medel till ombyggnad av ett löneboställe.

Utvecklingstendenser

Under senare år har en ökning skett av kyrkokommunernas inkomster, utgifter, tillgångar och skulder. Detta belyses av följande sammanställning, där ökningen från ett budgetår till ett annat anges i procent.

År	Inkomster	Utgifter	Tillgångar	Skulder
1955/56.....	4,1	13,3	1,6	5,9
1956/57.....	14,7	8,3	10,4	8,5
1957/58.....	0,0	7,9	5,0	18,4
1958/59.....	3,4	1,6	0,2	5,6

De nämnda siffrorna ger endast genomsnitt. Utvecklingen på landsbygden och i städerna har icke varit enhetlig. Landsbygdsförsamlingarna har, trots skatteutjämningen över kyrkofonden och de statliga bidragen till de

hårdast skattetyngda, i allmänhet betydligt högre utdebitering än stadsförsamlingarna. Detta framgår av uppställningen över utdebiteringens storlek sid. 55. Det kan också nämnas att den kyrkliga utdebiteringen år 1959 uppgick till i genomsnitt 0,76 kronor per skattekrona. För landsbygdsförsamlingarna utgjorde den genomsnittliga utdebiteringen 1,01 kronor och för stadsförsamlingarna 0,63 kronor. Sedan dess har utdebiteringen ökat och var år 1961 för riket i dess helhet i genomsnitt 0,79 kronor per skattekrona. Genomsnittsutdebiteringen var samma år för landsbygdsförsamlingarna 1,02 kronor och för stadsförsamlingarna 0,65 kronor.

Av intresse kan vara att göra vissa jämförelser mellan kyrkokommunerna och de borgerliga primärkommunerna i vad gäller inkomstutveckling och skatteuttag.

Följande sammanställning visar utvecklingen under tidsperioden 1955—1959 (inkomstsiffrorna i miljoner kronor).

	Totala inkomster	Skatteinkomster	Skatteinkomster i % av de totala inkomsterna
<i>1955</i>			
Borgerliga primärkommuner..	5 460,8	2 657,4	48,7
Kyrkokommuner.....	316,6	207,3	65,5
<i>1959</i>			
Borgerliga primärkommuner..	7 887,0	3 365,2	42,7
Kyrkokommuner.....	401,5	239,8	59,7

Av tabellen kan utläsas att de borgerliga primärkommunernas inkomster under tidsperioden ökade med 44,4 % och dess skatteinkomster med 26,8 %. Motsvarande siffror för kyrkokommunernas del var 26,6 resp. 15,7 %. De kyrkokommunala inkomsternas andel av de borgerliga primärkommunernas och kyrkokommunernas sammanlagda inkomster utgjorde år 1955 5,5 % och år 1959 4,8 %.

Särskilt om den fria verksamhetens ekonomi

Genom undersökningen har icke erhållits sådana uppgifter att det är möjligt att enbart med utgångspunkt från dem lämna en fullständig redogörelse för de sammanlagda kostnaderna för den fria verksamheten på lokalplanet. Sammanställningarna på nästa sida upptager de arbetsgrenar, för vilka en nöjaktig redovisning kan göras på grundval av undersökningen (jfr tabell 5).

Till de sålunda redovisade siffrorna skall läggas drifts- och underhållskostnaderna för de lokaler, som användes i det fria församlingsarbetet. Dessa har i tabell 1 angivits belöpa sig till sammanlagt 7 042 900 kronor, varav 4 946 000 kronor täcktes av uttaxerade medel och 1 349 800 kronor av frivilliga medel.

	Kostnader i kronor			
	Totalt	Uttax. medel	Insamlade medel	Ej fördelade
Sång- och musikverksamhet.....	2 150 391	2 002 598	125 713	22 080
Vardagsarbete med förskoleålderns barn	37 410	26 837	9 990	583
Söndagsskolor.....	1 637 687	1 058 664	571 842	7 181
Juniorarbete.....	309 855	116 480	190 021	3 354
Ungdomsarbete.....	1 622 991	976 913	614 568	31 510
Summa kronor	5 758 334	4 181 492	1 512 134	64 708

	Kostnader i kronor		
	Totalt	Statsbidrag	Kommunala bidrag, avgifter
Studiearbete.....	1 200 000	900 000	300 000
Fritidsgrupper.....	175 500	90 000	85 000
Summa kronor	1 375 500	990 000	385 000

Den fria verksamhetens kostnader i övrigt måste grunda sig på beräkningar. Kostnaderna för församlingsbladen har tidigare angivits kunna beräknas till cirka 350 000 kronor. I vissa fall har kostnaderna för heltidsanställda ungdomssekreterare inräknats i församlingarnas redovisning för utgifterna för ungdomsarbetet. Kostnaderna för övriga heltidsanställda kan beräknas uppgå till 3 500 000 kronor (genomsnittlig lönegradsplacering 13:e lönegraden). De större utgifter, som därefter återstår, är kostnaderna för församlingsaftnar, föräldrasamlingar och de gamlas dag. Därtill kommer att — såsom tidigare nämnts — cirka 20 % av församlingarna icke lämnat uppgift om drifts- och underhållskostnader för församlingshem och övriga lokaler för den fria verksamheten. En sammanfattande slutsats torde därför få stanna vid att det fria församlingsarbetets kostnader år 1959 torde ha uppgått till ett belopp, som något överstiger 20 miljoner kronor. I detta sammanhang bör understrykas, att de flesta arbetsinsatserna på detta område är oavlönade, varför kostnadssiffran är mindre lämplig att använda som mätare på det fria arbetets omfattning.

Sammanställningarna visar tydligt, att huvudparten, cirka 75 %, av kostnaderna för det fria arbetet bestrides genom uttaxerade medel. Man kan utan tvivel tala om en tydlig tendens att alltmer finansiera församlingsarbetet på detta sätt. Det finns också anledning att förmoda, att denna procentsiffra i stort sett gäller även för ekonomisering av de övriga arbetsgrenarna, för vilka icke exakta uppgifter föreligger. Detta skulle betyda, att cirka 15 miljoner kronor av den fria verksamhetens kostnader på lokalplanet bestrides genom skattemedel. De övriga utgifterna har bekostats av för-

samlingskollekt, syföreningarnas insamlade medel, donationsmedel och enskilda gåvor. Av församlingarna beslutade och medgivna kollekt uppgick år 1959 till 4 639 600 kronor, varav 1 666 000 kronor gick till ändamål inom församlingen. Av syföreningarnas insamlade belopp gick 4 356 350 kronor till samma ändamål. En del av dessa medel har dock avsatts till fonder för blivande församlingshem, småkyrkor o. dyl.

En hänvisning till vad som ovan sid. 30 anförts angående den fria verksamhetens lokaler kan i detta sammanhang vara befogad. Undersökningen visar att 36,3 % av småkyrkor och kapell äges av stiftelser liksom 26,1 % av församlingshem och 35,8 % av övriga lokaler. För dessa stiftelser föreligger inga uppgifter om tillgångar (utöver de fastigheter som redovisats i sammanställningen sid. 30) och skulder. På församlingsplanet finns även stiftelser, som bildats för planering och uppförande av kyrkliga lokaler. Uppgifter föreligger ej heller från dessa. Utöver de kyrkokommunala fonder, som redovisats i sammanställningen sid. 55 och kommentaren sid. 58, föreligger icke uppgifter om förekomsten av fonder. (Motsvarande luckor i den ekonomiska redovisningen finns även på stifts- och riksplanen.) Beträffande fonderna kan anmärkas, att de flesta av dessa torde vara ändamålsbestämda fonder för till största delen sociala ändamål.

KAPITEL 3

Verksamhet på kontraktsplanet

A. Organisation

Legala organ

Kontraktets legala organ är kontraktsposten, som tillsättes av stiftets biskop efter hörande av kontraktets präster. Kontraktsposten är samtidigt församlingspräst i någon av kontraktets församlingar. Kontraktet är en underavdelning av stiftet och kontraktsposten har närmast ställning som biskopens medhjälpare. Beträffande kontraktspostens uppgifter hänvisas till nedanstående avsnitt om verksamhetens art och omfattning.

Den fria verksamhetens organ

Det fria församlingsarbetets utveckling har givit kontraktet en ny betydelse och uppgift. Det har mer och mer börjat fungera som en arbetsgemenskap med nya organ för en del av församlingarnas gemensamma uppgifter, som aktualiserat behovet av en större enhet än församlingen eller pastoratet. I första hand är det fråga om en gemensam kurs- och mötesverksamhet.

Kontraktskonventet är en rent prästerlig sammankomst, som vanligtvis äger rum en till två gånger årligen med uppgift att erbjuda kontraktets präster tillfälle till gemenskap, överläggningar och kyrklig information.

Kontraktsråd finns numera i nära hälften av kontrakten (år 1959 i 43,9 %). Rådet är sammansatt av präster och lekmän, t. ex. en präst och en lekman från varje församling eller pastorat. De prästerliga ledamöterna utses mestadels på kontraktskonventet medan lekmännen väljes av kyrkoråden. Kontraktsrådets ledamöter kan också väljas av en kontraktsstämma. Rådets uppgift är att tjänstgöra som samordnande organ för det fria kyrkliga arbetet i kontraktet.

Kontraktsungdomsråd, som år 1959 fanns i 15 % av kontrakten, har till huvuduppgift att samordna ungdomsarbetets läger- och kursverksamhet.

I några kontrakt finns särskilda *kommittéer* eller utskott för anordnande av kyrkorådsdagar, syföreningsdagar o. dyl.

Kontraktsstämma förekommer i större utsträckning endast i Växjö stift, varefter på stiftsmöte år 1960 fastställdes stadgar för en ny frivillig stiftsorga-

nisation, som bl. a. omfattar inrättande av stiftsting (jfr nedan sid. 68) och kontraktstämman. Stämman väljer stiftstingsombud och behandlar för kontraktet gemensamma ärenden. Den består av kontraktets samtliga präster och av lekmannaombud som väljes av församlingarnas kyrkoråd.

Kontraktsposten är som regel självskriven ordförande i både kontraktsråd och kontraktstämman. Sannolikt kommer kontraktsråd och kontraktstämmor att inom de närmaste åren inrättas i allt fler kontrakt.

I samtliga kontrakt finns särskilda *ombud* — präst eller lekman — för mission, diakoni och sjömansvård. Ombuden — ett för varje kontrakt och verksamhetsgren — tillsättes av missionsstyrelsen, Diakonins centrala råd och sjömansvårdsstyrelsen. Deras uppgift är att vara kontaktmän för de nämnda riksorganisationerna, biträda vid anordnandet av föredragsresor, stödja insamlingar o. s. v. Det kan även förekomma att man inom kontrakten utser ombud — i första hand präster — för andra arbetsgrenar, såsom söndagsskola, ungdomsarbete och kyrkomusik.

År 1959 fanns i kontrakten 6 heltidsanställda och en deltidsanställd *ungdomssekreterare*. Man har på detta sätt sökt lösa ungdomsarbetets behov av medhjälpare i kontrakt, där församlingarna inte är så stora att de var för sig kan anställa en ungdomsledare. Kontraktets ungdomssekreterare svarar då för arbetsuppgifter inom ungdomsverksamheten i alla församlingarna.

B. Lokaler

Särskilda lokaler för kontraktarbetet har rapporterats i tre kontrakt. Det är i samtliga fall fråga om *ungdomsgårdar* för kurs- och lägerverksamhet. I ett av kontrakten äges ungdomsgården av kontraktsrådet, i ett annat kontrakt är ett av pastoraten i kontraktet ägare och uthyr ungdomsgården till en stiftelse som driver verksamheten. I det tredje kontraktet har ett företag kostnadsfritt upplåtit en lokal för ungdomsarbete för en tid av 10 år. Det sammanlagda taxeringsvärdet på de två förstnämnda kontraktsgårdarna uppgår till 61 000 kronor.

C. Verksamhetens art och omfattning

Kontraktspostens legala verksamhet utgöres bl. a. av de visitationer han på biskopens uppdrag förrättar i kontraktets församlingar. Postens visitation är att betrakta som en komplettering till biskopsvisitationen, som kan förrättas på sin höjd vart tionde år i samma församling. På uppdrag av biskopen utför kontraktsposten också vissa vigningsakter (invigningar av kyrkor, kyrkogårdar, församlingshem, kyrkoglar m. m.), någon gång även kyrkoherdeinstallationer. Som regel tjänstgör kontraktsposten som valförrättare vid prästval inom kontraktet. Han förordnas ofta som stiftsstyrelsens ombud vid syner av prästgårdar och boställen. Till hans uppgifter hör också att taga emot kollektmedel (riks- och stiftskollekter) från kontraktets församlingar för vidare befordran till kollektmottagare.

På kontraktsplanet är *den fria verksamheten* i första hand av planerande och samordnande art. Som tidigare nämnts anordnar kontrakten genom sina organ en rad gemensamma möten och kurser. I många fall äger dessa rum årligen, i andra fall är de mera sporadiskt förekommande. De vanligaste är kontraktsungdomsdagar, ungdoms- och konfirmandläger, samlingar för söndagsskollärare, kyrkorådsdagar, syföreningsdagar, kyrkosångsdagar och allmänna kontraktsdagar av uppbygglig karaktär. Med undantag för ungdoms- och konfirmandlägren är de flesta kortare samlingar och varar icke längre än en dag. Sammanlagt anordnades år 1959 av kontrakten 456 läger eller samlingar med 58 600 deltagare (tabell 6).

D. Ekonomi

Kontraktsprostarnas arvoden utbetalas ur kyrkofonden och uppgick år 1959 till cirka 200 000 kronor.

Inkomsterna för den fria verksamheten uppgick till 195 100 kronor, varav 172 200 kronor utgjordes av församlingsanslag och 22 900 kronor av kollektor (tabell 6). Bland inkomsterna har ej medräknats de kursavgifter, som använts till bestridande av kostnader för kursdeltagarnas logi och uppehälle (ev. även för övriga kurskostnader).

KAPITEL 4

Verksamhet på stiftsplanet

A. Organisation

Legala organ

Domkapitel, stiftsnämnd och boställsnämnd

I varje stift finns såsom lokala kyrkligt-administrativa organ ett domkapitel och en stiftsnämnd; sådan nämnd finns dock ej i Stockholms stift, där stiftsnämndsuppgifterna är fördelade mellan statskontoret samt stiftsnämnderna i Uppsala och Strängnäs. Såvitt avser hovförsamlingen och Skeppsholms församling fullgöres domkapitlets uppgifter av hovkonsistorium.

Domkapitlet, som främst handlägger frågor rörande den kyrkliga verksamheten i stiftet och åtskilliga personalfrågor, består av biskopen som preses, domprosten (eller i Visby stift en av Kungl. Maj:t särskilt förordnad kyrkoherde) som vice preses, en av stiftets präster vald präst, en av ombud för pastoraten i stiftet vald lekman samt två av Kungl. Maj:t utsedda lekmän. I stift, där teologisk fakultet finns, skall två av denna valda professorer vara ledamöter i domkapitlet. Vid handläggningen av vissa ärenden inträder stiftssekreteraren som ledamot.

Stiftsnämnden, vars verksamhet hänför sig till kyrkligt-ekonomiska frågor, skall ha fem ledamöter. Tre av dessa utses av Kungl. Maj:t och två väljes av domkapitlet. Domkapitlet brukar välja biskopen och stiftssekreteraren till ledamöter.

Domkapitel och stiftsnämnd har gemensamt kansli för att förbereda och expediera de ärenden, som handlägges av de båda stiftsmyndigheterna. Enligt den personalorganisation som beslutades av 1960 års riksdag skall vid stiftskanslierna följande personal vara anställd.

Befattning	Antal
Stiftssekreterare	13
Stiftskamrerare	1
Förste stiftsnotarie	13
Amanuens-stiftsnotarie	7,5
Kanslist	11
Kansliskrivare	11

Befattning	Antal
Kontorist	3
Kanslibitråde	14
Expeditionsvakt	11
Kontorsbitråde	22,5

Härtill kommer den *skogliga personalen*. Denna biträder stiftsnämnden och utgöres av 12 stiftsjägmästare, 7 stiftsjägmästarassistenter och 1 stifts-skogvaktare. Det må nämnas att för skötseln av pastoratens skogar skall finnas skogsbiträden samt att stiftsnämnd äger föreskriva att skogsbiträde skall anställas av två eller flera pastorat gemensamt.

Såsom närmast ett stiftsnämnden underställt organ finns i varje boställsdistrikt en *boställsnämnd*. Den består av tre ledamöter. Ordföranden jämte en ledamot, som skall vara arrendator av jordbruksfastighet, utses av Kungl. Maj:t. För tjänstgöring som tredje ledamot utser varje pastorat inom nämndens tjänstgöringsområde en ledamot. Boställsnämnderna har inga kanslier utan de löpande göromålen utföres av ordföranden.

Prästerliga befattningshavare

Som stiftets chef fungerar *biskopen* eller — i ärkestiftet — *ärkebiskopen*. I sitt arbete biträdes han (dock ej i Visby stift) av *domprosten*, som även är församlingspräst. Dessutom har han för arbetet i stiftet prästerliga medhjälpare benämnda *stiftsadjunkter*. Därutöver finns i Luleå stift *särskilda kontraktsadjunkter*. Sammanlagda antalet stifts- och kontraktsadjunkter uppgick den 15 oktober 1962 till 34.

Vid flertalet av domkyrkorna finns anställda *domkyrkosyssломän*. Deras verksamhet hänför sig dock mera till domkyrkan än till stiftet.

Slutligen bör nämnas *prästmötet*, som är ett prästerligt organ och som i regel sammanträder vart sjätte år. I detta äger samtliga präster i stiftet delta.

Den fria verksamhetens organ

Den mångförgrenade fria kyrkliga verksamheten har på stiftsplanet lett till inrättandet av en hel rad av frivilliga organ.

I samtliga stift finns numera ett *stiftsråd*, som har till uppgift att taga initiativ till, samordna och stödja fri verksamhet inom stiftet. Stiftsrådets ordförande är biskopen. Övriga ledamöter — som regel 10 präster och lek-män — brukar väljas på stiftsstämman eller stiftsting. Vid stiftsrådets sammanträden, som brukar äga rum två till tre gånger årligen, har ofta de viktigaste av de övriga frivilliga stiftsorganen rätt att ha en representant närvarande.

Till *stiftsstämman* har församlingarna rätt att sända ombud, vanligen utsedda av kyrkoråden. Stiftsstämman överlägger om och beslutar i viktigare frågor som rör det fria stiftsarbetet, väljer stiftsråd och fastställer — i de stift där stiftsstämman förekommer årligen — budget för stiftsrådets verksamhet. Även stiftsstämman ledes av biskopen som ordförande.

I samband med stiftsstämman har i de flesta stift anordnats *stiftsmöten*, som står öppna för allmänt deltagande och närmast har karaktären av allmänna kyrkodagar med gudstjänster, föredrag och gruppsamtal.

Bland övriga stiftsorgan finns sådana som närmast kan betraktas som stiftsrådets utskott för olika verksamhetsgrenar. Hit hör i första hand *stifts ungdomsråd* och *söndagsskolnämnder* samt en rad av utskott som kan variera från stift till stift: *film- och skriftutskott*, *pressbyrå*, *småkyrkonämnd*, *juniorförbund* m. fl. Vidare förekommer — ofta med viss anknytning till stiftsrådet — ett flertal stiftsorgan för rikskyrkliga organisationer. Bland dessa kan nämnas *diakoniråden* med anknytning till Diakoniens centrala råd, *missionsråden* (Svenska kyrkans missionsstyrelse), *sjömansvårdsråden* (Svenska kyrkans sjömansvårdsstyrelse), *stiftskvinnoråden* (Kyrkliga kvinnorådet), *kyrkobrödernas stiftskonvent* (Svenska kyrkans lekmanaförbund, Kyrkobröderna), *stiftsstudieförbunden* (Sveriges kyrkliga studieförbund), *kyrkosångsförbunden* och *Kyrkosångens vänner* (Sveriges kyrkosångsförbund och Kyrkosångens vänner) samt *pastoratsförbunden* (Svenska pastoratens riksförbund).

Till stiftsorganisationen kan också räknas sådana organ som stiftens *bibelsällskap* och *teologiska seminarier* för präster, *prästsällskap* m. fl. Seminarierna och prästsällskapen avser att stödja prästerskapets fortbildning i teologiska ämnen.

I samtliga stift finns även en stiftets *arbetsfond*, som har till ändamål att insamla medel för stiftsarbetet och till en del även att understödja den rikskyrkliga arbetsfonden.

I varje stift fanns år 1959 en *stiftsgård* för stiftets kurs- och konferensverksamhet. I 4 stift fanns sammanlagt 12 *ungdomsgårdar* (i Uppsala stift 1, Lunds 3, Härnösands 3 och Luleå 5). I 5 stift fanns 8 kyrkliga *folkhögskolor* (i Linköpings stift 1, Skara 1, Växjö 2, Göteborgs 1 och Luleå 3).

Särskilda *stifts publikationer* finns i alla stift. Varje jul utges en julbok som en hälsning från stiftet till församlingarna. I 12 stift utges vidare en stiftstidning med 10—12 nummer per år och tidning.

I stiftens tjänst var år 1959 ett 40-tal personer *heltidsanställda* för olika uppgifter inom det fria arbetet. De flesta av dessa tjänstgjorde som ungdoms- eller söndagsskolesekreterare, sekreterare för kyrkliga kvinnorådet eller stiftsstudieinstruktörer. Därutöver fanns hel- och deltidsanställd personal för administration och ekonomi på stiftsbyråer, stifts- och ungdomsgårdar, folkhögskolor, sjömansvårdsinstitut, vårdhem, stadsmissioner och övriga institutioner. I Luleå stiftsråds tjänst var 5 pastorsdiakonier anställda

för predikoverksamhet i de lappländska glesbygdsförsamlingarna. I samma stift tjänstgjorde också 8 diakoner, anställda av stiftets diakoniförening för församlingsvårdande och kyrkligt sociala uppgifter i liknande församlingar (dessa 8 diakoner har redan redovisats på lokalplanet). Sammanlagda antalet heltidsanställda var cirka 550 och antalet fast deltidanställda cirka 60. (Av dessa tjänstgjorde icke mindre än 247 heltidsanställda och 32 deltidanställda hos Stockholms stadsmission).

Ett tecken på det fria stiftsarbetets utveckling är *den nya, utbyggda frivilliga stiftsorganisationen*, som i tre stift (Luleå, Växjö och Linköpings) trätt i kraft efter år 1959. I *Luleå stift* fattades vid stiftsstämman år 1960 beslut om införande av stiftsting som representativt organ för sådana gemensamma stiftsangelägenheter, som inte regleras genom författningar rörande domkapitel och stiftsnämnd. Församling som deltagar i stiftstinget förbinder sig därmed att erlägga årlig avgift efter grunder som stiftstinget beslutar (stiftstingsavgift), dock högst 1 öre per skattekrona. De influtna medlen fördelas av stiftstinget till de olika organ i stiftet, som är i behov av församlingarnas gemensamma stöd. Vid val av ledamöter till stiftstinget utgör varje kontrakt en valkrets, som för en tid av fyra kalenderår utser tre lekmannaledamöter och en prästerlig ledamot. I de största kontrakten utses fyra lekmannaledamöter och två präster. Val av lekmannaledamöter sker genom elektorer, som utses av kyrkofullmäktige, och val av prästerliga ledamöter genom kontraktskonventen. Valbar till elektor är den som är röstberättigad på kyrkostämman. För ledamotskap i stiftstinget gäller vad som är stadgat om valbarhet till kyrkoråd. Biskopen samt tjänsteman hos domkapitlet eller stiftsrådet kan icke väljas till ledamot i stiftstinget men har rätt att delta i förhandlingarna.

Den frivilliga stiftsorganisation, som år 1960 fastställts i *Växjö stift*, skiljer sig i en del hänseenden från Luleå stifts. I Växjö stift gäller följande:

- a. Deltagandet i stiftstinget innebär icke någon förbindelse för församlingarna att erlägga årlig stiftstingsavgift. Tinget beslutar endast ekonomiska rekommendationer till församlingarna.
- b. En fullt utbyggd organisation finns med stadgar för stiftsting, stiftsråd, stiftsmöte, kontraktsstämma och kontraktsråd.
- c. Biskopen är stiftstingets ordförande. Ledamöterna väljes på kontraktsstämma och utgöres av en präst från vart och ett av stiftets kontrakt samt ett lekmannaombud för varje påbörjat 35 000-tal invånare i kontraktet. Kontraktsstämmans ordförande är kontraktsprosten. Stämman består i övrigt av samtliga inom kontraktet tjänstgörande präster samt av lekmannaombud, valda av kyrkoråden. Valbar till ombud i kontraktsstämma och stiftsting är »varje döpt och nattvardsberättigad medlem av svenska kyrkan, som uppnått en ålder av 21 år och som troget deltagar i kyrkans gudstjänstliv». Kontraktsstämman har till uppgift, förutom att välja stiftstingsombud, att behandla andra för kontraktets kyrkliga arbete gemensamma ärenden.

I stadgarna för *Linköpings stifts* frivilliga stiftsorganisation, som trätt i kraft fr. o. m. år 1960, har man bibehållit benämningen stiftsstämman. Till denna stämman äger församlingarna rätt att utse ombud i proportion till församlingarnas storlek. I de fall församlingarna har rätt att utse mer än ett ombud skall ett av dessa vara en inom församlingen tjänstgörande präst. Rösträtt har ombud från församling, som för det innevarande budgetåret erlagt avgift enligt av stiftsstämman fastställda grunder. För ungdomsarbetet har också fastställts stadgar om stifts ungdomsting, stifts ungdomsstämman och stifts ungdomsråd. Stifts ungdomstinget är närmast en motsvarighet till stiftsmötet, d. v. s. en samling för information och uppbyggelse. Stifts ungdomsstämman, som består av ombud tillsatta av församlingarnas kyrkoråd, diskuterar och fattar beslut i frågor av större vikt rörande stiftets ungdomsarbete. Stifts ungdomsrådet är stiftsrådets utskott för ungdomsarbete.

Av ovanstående redogörelse framgår att uppbyggnaden av en ny, frivillig stiftsorganisation varierar starkt i de tre stift, där en sådan kommit till stånd. Det kan förutses, att fler stift inom den närmaste tiden kommer att inrätta en ny stiftsorganisation efter någon av de angivna linjerna. Det fria arbetets utveckling torde nämligen göra det nödvändigt att skapa större samordning av stiftsarbetet och bättre förutsättningar för dess ekonomisering.

B. Lokaler

Domkyrkor

I varje stift finns en domkyrka, där biskopliga och andra stifts kyrkliga förrättningar normalt äger rum. Samtliga domkyrkor användes även som församlingskyrka åt domkyrkoförsamlingen. Församlingskyrkorna i Kalmar och Mariestad, vilka städer tidigare varit biskopssäten, benämnes fortfarande domkyrkor. De sju äldsta domkyrkorna anses som särskilda rättssubjekt och har egen styrelse.

Värdet av domkyrkorna torde, med något undantag, ingå i det för kyrkor å sid. 58 redovisade värdet 1 415,6 miljoner kronor.

Biskopsgårdar och domkapitelhus

Biskopen i varje stift har tjänstebostad, i allmänhet benämnd biskopsgård. I flertalet stift finns särskilda domkapitelhus, i vilka domkapitlets och stiftsnämndens kanslier är inrymda. I vissa fall får lokaler hyras för stifts förvaltningens behov.

Taxeringsvärdet å biskopsgårdarna och de särskilda domkapitelhusen uppgick år 1959 till 2,2 resp. 2,7 miljoner kronor.

Stifts- och ungdomsgårdar, folkhögskolor m. m.

För den fria verksamhetens lokaler redogöres närmare i följande avsnitt, om verksamhetens art och omfattning. De olika lokalernas antal och taxeringsvärde framgår av nedanstående sammanställning.

Stiftsgårdar	13	3 274 200:—
Ungdomsgårdar	12	721 700:—
Folkhögskolor	6	2 649 535:—
Sjömanshem och motsvarande	5	4 149 000:—
Vårdhem och dyl. (redovisade av diakoniföreningar)	9	2 339 400:—
Stadsmissionernas lokaler	1	8 511 600:—
Soldathem	1	80 000:—
Militärhem	1	1 520 000:—
Stiftelsen Hjälmseryds prästgård	1	191 000:—
		<hr/>
		23 436 435:—

¹ Se sid. 82 ff.

C. Verksamhetens art och omfattning*Den legala verksamheten***Administration och förvaltning**

Domkapitlets uppgifter beskrives i domkapitelslagen så, att domkapitlet skall taga noggrann kännedom om stiftets förhållanden samt beflita sig om det kyrkliga livets vård och förkovran. Till uppgifterna hör vidare att genom erforderliga åtgärder tillgodose församlingarnas behov samt befrämja den kristna kärleksverksamheten, ungdomsvården och barnens kristna fostran. Det tillkommer också domkapitlet att hålla hand över att stadgad kyrklig ordning iakttages och att ha inseende över prästerskapets ämbetsförvaltning och leverne samt att även i övrigt fullgöra vissa arbetsuppgifter med avseende å stiftets kyrkliga angelägenheter.

Även om domkapitlets uppgifter enligt lagens ordalag skall omfatta all kyrklig verksamhet, har den på flertalet håll främst kommit att inriktas på den i lag reglerade verksamheten. Frågor om prästers och kyrkomusikers tjänsteförhållanden ingår bland uppgifterna.

Stiftsnämnden har främst två uppgifter. Den ena hänför sig till vården och förvaltningen av den ecklesiastika jorden i stiftet. Den andra rör befattningen med ecklesiastika medel, främst in- och utbetalningar för kyrkofondens räkning. I förvaltningen av jorden biträdes stiftsnämnden av boställsnämnderna. Dessa håller t. ex. ekonomisk besiktning av prästgård och löneboställe samt verkställer s. k. normaluppskattning av löneboställe.

Prästerliga uppgifter

Biskopen har såsom stiftets ledare att fullgöra vissa kyrkliga uppgifter inom stiftet, såsom vigningar, installationsakter och invigningar. Han är

också prästerskapets själasörjare och rådgivare och utövar — bl. a. vid visitationer — kontroll över prästerskapets ämbetsförvaltning. Inom den fria verksamheten intager han regelmässigt den ledande ställningen såsom ordförande i de viktigaste organen. Domprosten är regelmässigt biskopens närmaste medhjälpare och ställföreträdare. I vissa stiftsangelägenheter — främst de som har med domkyrkan att göra — biträdes biskopen av domkyrkosysslomannen.

De övriga stiftsprästerna — stifts- och kontraktsadjunkterna — har i flertalet fall sin verksamhet förlagd inom den fria verksamheten, t. ex. inom ungdomsvården eller som föreståndare för stiftsgården.

Vissa för stiftet gemensamma prästerliga uppgifter fullgöres av prästmötet. Det förrättar bl. a. vissa val.

Den fria verksamheten

Det fria stiftsarbetet låter sig lämpligast skildras genom en kort redogörelse för de olika stiftsorganens verksamhet.

a. Olika stiftsorgan (jfr tabell 7)

1. *Stiftsrådets* uppgift är som redan nämnts att samordna och leda det fria stiftsarbetet. Det tjänstgör som stiftsstämmans beredande och verkställande organ. Från stiftsrådet utgår vanligtvis initiativen till nya arbetsformer inom stiftsarbetet. Stiftsrådet anordnar även möten, kurser och konferenser av olika slag. Den mest betydelsefulla samlingen är *stiftsmötet*, som i de flesta stiftet hålles årligen eller vart annat år och som har till uppgift att stärka gemenskapen och samarbetet inom stiftet. Enligt senaste rapporter samlade senaste stiftsmöte i 12 stift (stiftsmöte hålles icke i Göteborgs stift) sammanlagt 4 740 deltagare. Fortfarande hålles i flertalet stift *stiftsstämman* i samband med stiftsmötet. Som tidigare nämnts är stiftsstämman resp. stiftstinget högsta beslutande organ för det fria stiftsarbetet. Bland övriga möten eller samlingar som stiftsråden anordnar — ensamt eller som medarrangör — kan nämnas kyrkorådskonferenser, syföreningsdagar, kyrkovaktarkonferenser, stilla dagar o. s. v. För år 1959 har redovisats 55 sådana samlingar i de olika stiftet med sammanlagt 6 550 deltagare. En av stiftsrådets viktigaste uppgifter är vidare att anslå medel till olika grenar av stiftsarbetet.¹

Tillgångar: 1 701 025:—, varav fast egendom 168 884:—

Skulder: 897 575:—

Inkomster: 915 632:—, varav kollekt 424 322:— och församlingsanslag 249 365:—

Utgifter: 922 515:—

2. *Arbetsfonden* är ett viktigt bidragsgivande organ inom stiftsarbetet. De första arbetsfonderna tillkom i början av 1950-talet och efterhand har

¹ Angående bl. a. stiftsrådets ekonomiska förhållanden (räkenskapsåret 1948), jfr SOU 1950:31.

sådana fonder inrättats i alla stifteten. Denna utveckling har befordrats av ett initiativ, som togs vid 1953 års allmänna kyrkliga möte. Detta förordade en årlig insamling kring en offerdag i stifteten, vars behållning skulle delas mellan en rikskyrklig fond och stiftsfonder. Initiativet upptogs sedan av biskopsmötet, som beslöt att bilda den »Kyrkliga arbetsfonden» för rikskyrkliga ändamål, under förutsättning att stifteten medverkade genom bidrag från i stifteten anordnade insamlingar. Arbetsfondernas inkomster utgöres av kollekter, församlingsanslag och särskilda stiftsinsamlingar. Huvudparten av insamlade medel brukar årligen utdelas till olika stiftsändamål, en del fonderas för kommande behov och en mindre del överlämnas till riksfonden. För arbetsfondens förvaltning är i de flesta stifteten en särskild ekonominämnd tillsatt.

Tillgångar: 671 718: —

Skulder: 45 768: —

Inkomster: 704 029: —, varav kollekter 288 388: — och församlingsanslag 105 575: —

Utgifter: 489 307: —

3. *Stifts ungdomsråd* eller motsvarande finns i 12 av stifteten och har till uppgift att leda den kyrkliga ungdomsverksamheten på stiftetsplanet. Antalet ledamöter i ungdomsråden varierar från stift till stift. Sammanlagt hade ungdomsråden år 1959 141 ledamöter, varav 67 präster och 74 lekmän. De tillsättes dels av stiftsråden, dels av de s. k. *ungdomstingen*, som består av ombud utsedda av församlingarnas kyrkoråd och närmast är att betrakta som en parallell till stiftsmötena. Till ungdomsrådets främsta uppgifter hör att anordna samlingar, läger och kurser som ett komplement till församlingarnas ungdomsarbete. Flest deltagare samlar ungdomstingen; sammanlagt 5 440 vid stiftets senast anordnade ungdomsting. Ungdomstingen har tillkommit som en ersättning för tidigare anordnade allmänna stifts ungdomsmöten, som stod öppna för all ungdom inom stiftet. Genom att sammansätta ungdomstingen av ombud från församlingarna söker man skapa bredast möjliga kontakt mellan stiftets och församlingarnas ungdomsverksamhet. Bland de läger och kurser som ungdomsråden svarar för kan — utöver stifts ungdomstingen — nämnas läger för nykonfirmerade och särskilda instruktionskurser för ledare i församlingarnas ungdomsarbete. År 1959 anordnades i stifteten 254 sådana läger och kurser med sammanlagt 13 900 deltagare. Ungdomsråden brukar också ställa föredragshållare m. m. till de enskilda församlingarnas tjänst. Av stor betydelse för ungdomsarbetet i stifteten är de för ungdomsarbetet särskilt tillsatta stiftsadjunkterna, som brukar tjänstgöra som ungdomsrådets sekreterare. Förutom en till två stiftsadjunkter avdelade för ungdomsarbetet har de flesta stifteten även en eller flera heltidsanställda — icke prästvigda — ungdomssekreterare.

Tillgångar: 224 784:—

Skulder: 88 213:—

Inkomster: 360 449:—, varav kollektor 161 119:— och församlingsanslag 47 644:—

Utgifter: 375 935:—

4. *Söndagsskolnämnder* eller motsvarande finns i alla stift (sammanlagt 92 ledamöter) och har till främsta uppgift att verka för utbildning och fortbildning av söndagsskollärare. I stiftet hölls år 1959 75 söndagsskollärarkurser med 3 700 deltagare. Vidare anordnades 27 läger för söndagsskolbarn med 1 140 deltagare. Söndagsskolnämnderna står även för samlingarna till tjänst med information om nya arbetsformer och hjälpmedel och ger i vissa fall ekonomiskt stöd åt församlingarna genom stipendier till deltagare i söndagsskollärarkurser.

Tillgångar: 54 364:—

Skulder: 1 000:—

Inkomster: 63 905:—, varav kollektor 29 314:— och församlingsanslag 1 210:—

Utgifter: 50 752:—

I en del stift finns särskilda juniorutskott eller *stiftsjuniorförbund* (sammanlagt 27 ledamöter) med uppgifter inom juniorarbetet, som motsvarar söndagsskolnämndernas uppgifter för söndagsskolan. I övriga stift svarar söndagsskolnämnderna också för juniorverksamheten. Från stiftet har för år 1959 rapporterats 14 juniorledarkurser med 370 deltagare och 45 juniorläger med 2 300 deltagare.

5. *Stiftskvinnoråd* finns i 12 stift (tillsammans 125 ledamöter). De arbetar i stort sett efter två linjer. Man söker dels inspirera och stödja kvinnor som aktivt deltar i församlingsliv och församlingsarbete genom gemenskapsdagar och instruktionskurser, dels nå kontakt med olika slag av kvinnoorganisationer genom möten och kontaktkonferenser. I stiftskvinnorådets regi hölls år 1959 85 möten och konferenser med 6 670 deltagare. Som exempel på dylika samlingar kan nämnas syföreningsveckor, konferenser om kyrkligt hem- och familjearbete samt möten för sjuksköterskor, socialvårdare och hemsystrar. I Härnösands stift är kvinnorådet organiserat som ett kyrkligt kvinnoförbund med lokalavdelningar och fasta medlemmar (cirka 1 500). En liknande organisation finns även i Skara stift. I övriga stift är verksamheten av helt öppen karaktär. I några stift har kvinnorådet en heltidsanställd resesekreterare. Stiftskvinnoråden har ett samarbetsorgan i Kyrkliga kvinnorådet, vars representantskap med deltagare från varje stift sammanträder årligen.

Tillgångar: 64 478:—

Skulder: —

Inkomster: 106 637:—, varav kollektor 37 058:— och församlingsanslag 1 405:—

Utgifter: 103 800:—

6. *Kyrkobrödernas stiftskonvent* — i 12 stift — är samarbetsorgan för stiftets kyrkobródrakårer och består av valda ombud från dessa kårer. Konventet samlas årligen för information och överläggningar. Styrelsen utgöres av ett konventsråd med 10—15 ledamöter. Till styrelsens uppgifter hör anordnandet av gemenskapsdagar, kårledardagar och liknande samlingar, förmedling av föredragshållare, biträde vid bildandet av nya kårer, organiserandet av insamlingar m. m. Kyrkobröderna hade år 1959 22 stiftsamlingar med 2 900 deltagare.

Tillgångar: 27 501: —

Skulder: 1 030: —

Inkomster: 56 553: —, varav kollekt 2 194: —

Utgifter: 45 930: —

7. *Missionsråden* är Svenska kyrkans missionsstyrelsens stödorganisation i stiftet. Ledamöterna utses av missionsstyrelsen och tjänstgör som dess ombud (1—2 ombud för varje kontrakt samt ytterligare några ombud). Missionsråden sammankallas årligen till överläggningar med representanter från missionsstyrelsen. I samband med dessa överläggningar anordnas stundom missionsdagar, som står öppna för allmänheten. Sin huvudsakliga verksamhet utövar missionsråden genom de enskilda ombuden, som har till uppgift att sprida kunskap om missionen, göra upp resplaner för missionsstyrelsens sekreterare och hemmavarande missionärer, förbereda missionsstyrelsens kollekt m. m.

I Lunds och Visby stift finns förutom missionsrådet ett *missionssällskap*, som numera tjänstgör som stödförening till Svenska kyrkans missionsstyrelse. Sällskapen beviljar anslag till denna, utdelar stipendier till blivande missionärer och anordnar årliga missionsmöten. Lunds missionssällskap utger också en tidskrift, »Den evangeliska missionen», som utkommer med sex nummer årligen.

Missionsråden och missionssällskapen anordnade år 1959 17 samlingar med sammanlagt 2 500 deltagare.

Missionsråden har — bortsett från det i Visby stift — icke redovisat någon ekonomisk verksamhet. Nedanstående ekonomiska uppgifter avser endast missionssällskapen.

Tillgångar: 500 348: —

Skulder: 392: —

Inkomster: 40 040: —, varav kollekt 4 599: —

Utgifter: 27 672: —

8. *Diakoniråden* är på motsvarande sätt som missionsråden en ombudsorganisation inom stiftet, nämligen för Diakoniens centrala råd. Rådets ledamöter är diakoniombud från kontrakten, minst ett från varje kontrakt, präst eller lekman. Därtill kommer vanligen adjungerade ledamöter, i första

hand diakoner eller diakonissor, som representerar de olika diakonianstalterna. Diakonirådets och ombudens uppgift är att väcka och underhålla intresset för diakonien, anordna diakonidagar och upprätthålla kontakten med diakoniarbetarna i stiftet. En del av rådets medel användes att stipendiera ungdomar från stiftet, vilka utbildas på diakonianstalterna eller söker sig till de diakonikurser som anstalterna anordnar för att stimulera rekryteringen till diakoniutbildningen. Diakoniråden anordnade år 1959 28 samlingar kring diakonien med tillsammans 4 900 deltagare.

I Luleå stift finns förutom diakonirådet en *diakoniförening* med betydande verksamhet, som i första hand består i anställande och avlöande av diakoner för socialt och religiöst arbete i vidsträckta lapplandsförsamlingar. År 1959 var 8 sådana diakoner anställda. Till stöd för sin verksamhet har föreningen en lång följd av år erhållit rikskollekt. I Växjö stift finns likaledes en diakoniförening, som år 1959 drev fyra vårdhem, nämligen ett spädbarns- och mödrahem (verksamheten har numera upphört), ett vårdhem för sinnesslöa (numera i privat ägo), ett dövtumhem för dövtumma åldringar samt ett barnhem. Vidare har diakoniföreningen sedan år 1958 ett vilo- och rekreationshem i anslutning till Hjelmserysdstiftelsen (jfr nedan sid. 84). Till Växjö stift hör numera även Kalmar stifts diakonikrets, som anordnar kurser och föreläsningar i teologiska och sociala frågor. Diakonikretsen har också instiftat en stipendiefond för yrkesutbildning åt omedlade ungdomar inom Kalmar län. Lunds stifts prästers nykterhets- och diakoniförbund driver två epileptikerhem (ett för manliga patienter, 72 vårdplatser; ett för kvinnliga patienter, 97 vårdplatser) och tre vårdhem för alkoholmissbrukare (60, 45 och 50 vårdplatser).

Den av diakoniråden redovisade ekonomiska verksamheten är av ringa omfattning. Uppgifterna i nedanstående sammanställning hänför sig därför så gott som helt till diakoniföreningarna och motsvarande.

Tillgångar: 4 455 161: —, varav fast egendom 3 219 300: —

Skulder: 4 350 398: —

Inkomster: 3 200 060: —, varav statsbidrag 1 428 378: —, landstingsbidrag 81 568: —, stats- och landstingsbidrag (ej åtskilda i redovisningen) 4 925: —, kollekt 158 938: — och församlingsanslag 21 859: —

Utgifter: 3 139 559: —

9. *Sjömansvårdsråden* består av ombud utsedda av Svenska kyrkans sjömansvårdsstyrelse. Ombuden är dels kontraktombud, dels ombud utan anknytning till kontrakt. De verkar för att sprida kunskap om sjömansvårdens arbete i andra länder i syfte att stärka församlingarnas och enskildas ekonomiska stöd åt denna verksamhet.

Sjömansvårdsråden har som regel icke ansvar för den sjömansvård, som bedrivs i hamnar inom stiftet. För denna uppgift finns som riksorgan ett hemlandsutskott, knutet till sjömansvårdsstyrelsen, och i en del stift särskilda *sjömansvårdsnämnder* eller *utskott* för kyrklig sjömansvård, vilka

tjänstgör som stiftsrådens utskott för inhemsk sjömansvård. I de stift, som har mera omfattande verksamhet inom den inhemska sjömansvården, är dessutom en eller flera stiftsadjunkter avdelade för uppgiften (i Lunds stift tre stiftsadjunkter, i Härnösands stift en särskilt anställd sjömanspastor, i Göteborgs stift en stiftsadjunkt för arbete bland fiskare). Dessa avlägger fartygsbesök och sjukbesök, anordnar sjömanssamkväm och förrättar gudstjänster och andra kyrkliga förrättningar, gör föredragsresor inom stiftet o. s. v.

Enligt uppgift från sjömansvårdsstyrelsens hemlandsutskott fanns år 1959 38 centra för den inhemska sjömansvården inom Svenska kyrkan. De flesta av dessa utgöres av mindre *läs- och skrivrum*, som hyres eller äges av stiftelser eller församlingar. I flera fall är verksamheten av ringa omfattning. Läsrummen är öppna om kvällarna (ej alltid kontinuerligt) och är relativt fåtaligt besökta. En deltidsanställd person svarar för tillsyn och service. De årliga besöken kan vid de mindre läsrummen variera mellan 200 och 3 000. På fem platser finns *större sjömanshem eller sjömansinstitut* med egna fastigheter och en mycket betydande verksamhet. Dessa är:

Sjömansinstitutet i Stockholm. Detta äges av Stiftelsen Stockholms kyrkliga sjömansvård. Förutom sjömansinstitutet äger stiftelsen även ett semesterhem för sjömän. Sammanlagt taxeringsvärde 794 000 kronor; 11 heltidsanställda.

Fritidshem för sjömän i Göteborg. Hemmet äges av Stiftelsen Göteborgs kyrkliga sjömansvård. Taxeringsvärde 850 000 kronor; 10 heltidsanställda.

Sjömansgården i Hälsingborg. Gården äges av stiftelsen Hälsingborgs kyrkliga sjömansvård. Taxeringsvärde 2 100 000 kronor; 2 heltidsanställda.

Sjömanshemmet i Holmsund. Detta äges av Föreningen Sjömännens vänner: Umeå — Holmsund — Luleå. Taxeringsvärde 385 000 kronor; 2 heltidsanställda.

Frivj sjömanskyrka. Kyrkan äges av Gävle församlingars sjömansvårdsstiftelse. Taxeringsvärde 20 000 kronor; 1 heltidsanställd.

En omfattande verksamhet bedrivs också vid sjömanskyrkan i Malmö och sjömansinstitutet i Norrköping, vilka driver sin verksamhet i hyrda lokaler. På dessa platser arbetar sammanlagt sex heltidsanställda.

Vid de större centra göres regelbundna båtbesök och anordnas regelbundet gudstjänster, programaftnar med samkväm, studiecirklar, idrottsövningar m. m.

I nära anslutning till sjömansvården arbetar i Göteborg *Sällskapet för kyrklig verksamhet bland fiskare*, som driver ett fiskareläsrum i staden (två heltidsanställda). I Göteborg finns också en *Stiftelse för kyrkliga byggnader för västkustfiskare i utlandet*, som år 1959 ägde en sjömanskyrka i Hirtshals, Danmark, (år 1962 skänkt till sjömansvårdsstyrelsen), en prästgård i Skagen, Danmark, samt ett fiskareläsrum i Egersund, Norge, (sammanlagt taxeringsvärde cirka en miljon kronor; två heltidsanställda). Tidigare har stiftelsen uppfört en sjömanskyrka i Skagen, som också skänkts till sjömansvårdsstyrelsen.

Sjömansvårdsråden har ingen ekonomisk verksamhet. Vad gäller den in-

hemska sjömansvården i övrigt föreligger ekonomiska uppgifter endast för de fem ovan nämnda större sjömanshemmen och sjömansinstitutet samt för sjömanskyrkan i Malmö och sjömansinstitutet i Norrköping. Dessa uppgifter redovisas nedan.

Tillgångar: 7 020 050: —, varav fast egendom 5 150 614: —

Skulder: 3 156 944: —

Inkomster: 1 148 741: —, varav kollekt 74 715: — och församlingsanslag 10 160: —

Utgifter: 1 120 913: —

10. *Stiftsstudieförbunden* utgör Sveriges kyrkliga studieförbunds distriktsorganisation och tjänstgör som stiftens serviceorgan i studiefrågor. Förbunden verkar för bildandet av studiecirkel och samtalsgrupper i församlingarna samt söker skapa lokalavdelningar av Sveriges kyrkliga studieförbund. Man anordnar vidare studiedagar och kurser för studieledare. 100 sådana kurser med tillsammans 4 220 deltagare har rapporterats för år 1959.

Tillgångar: 186 605: —

Skulder: 66 982: —

Inkomster: 388 547: —, varav landstingsbidrag 307 398: —, kollekt 31 904: — och församlingsanslag 1 710: —

Utgifter: 392 014: —

11. *Kyrkosångsförbunden* och stiftssällskapen *Kyrkosångens vänner* är båda företrädare i de flesta stiftet. I två stift är de organisatoriskt förenade, i några stift finns endast kyrkosångsförbund. Stiftssällskapen Kyrkosångens vänner koncentrerar sig i viss mån på arbete och kursverksamhet bland präster och kyrkomusiker under det att kyrkosångsförbunden i första hand stöder den kyrkliga körverksamheten i stiftet. De kurser som anordnas är instruktionskurser för präster, kyrkomusiker, körledare och körmedlemmar. Vissa år anordnas kyrkosångshögtider för kyrkokörer inom hela stiftet, då de deltagande körerna får tillfälle att sjunga ett gemensamt program och lyssna på framträdanden av mera avancerade körer. Andra år hålles mindre kyrkosångshögtider för delar av stiftet. Enligt senast tillgängliga uppgifter anordnades i stiftet kyrkomusikaliska samlingar med tillsammans 4 400 deltagare.

Tillgångar: 204 753: —

Skulder: 15 276: —

Inkomster: 128 853: —, varav landstingsbidrag 700: —, kollekt 90 400: — och församlingsanslag 300: —

Utgifter: 119 538: —

12. *Småkyrkonämnderna* har till uppgift att hålla kontakt med Småkyrkorörelsens centralråd, att kartlägga behovet av småkyrkor inom stiftet, biträda församlingar där småkyrkobygge är aktuellt med råd och upp-

lysningar, bedriva allmän upplysningsverksamhet för småkyrkotanken, m. m. Den äldsta småkyrkoorganisationen på stiftsplanet är Kyrkfrämjandet i Stockholm, tidigare benämnt Sällskapet för främjande av kyrklig själavård. Kyrkfrämjandet har haft en egen småkyrkobyrå för rådgivning samt en heltidsanställd sekreterare. År 1962 har rådgivningsbyrån uppgått i kyrkans byggnadsbyrå, som inrättats av diakonistyrelsen, Svenska pastoratens riksförbund och Kyrkfrämjandet i Stockholm. En mycket betydande verksamhet på stiftsplanet bedrivs även av Göteborgs småkyrkostiftelse. År 1959 hölls 4 småkyrkokonferenser med sammanlagt 630 deltagare.

Tillgångar: 378 418: —

Skulder: —

Inkomster: 94 992: —, varav kollekt 40 111: — och församlingsanslag 95: —

Utgifter: 12 638: —

(Uppgifter från 4 småkyrkonämnder saknas)

13. *Bibelsällskapen* inom stiftet verkar för bibelspridning genom utdelning av gratisexemplar av biblar samt för spridning av psalmböcker och uppbyggelselitteratur. De bedriver även viss föredragsverksamhet. Stiftens bibelsällskap är i organisatoriskt avseende helt fristående i förhållande till Svenska bibelsällskapet, som är en ekumenisk organisation. Sällskapen anordnade år 1959 5 kurser och konferenser med sammanlagt cirka 1 050 deltagare.

Tillgångar: 482 735: —

Skulder: 49 585: —

Inkomster: 41 167: —, varav kollekt 12 085: —

Utgifter: 32 882: —

14. *Pastoratsförbunden* är en sammanslutning av pastoraten i stiftet och har till uppgift att främja den kyrkokommunala självstyrelsen, tillvarata pastoratens intressen i fråga om den kyrkliga egendomen samt meddela råd och upplysningar i frågor rörande boställsförvaltningen. Förbunden bedriver viss kursverksamhet bland församlingarnas och pastoratens förtroendemän (år 1959 15 kurser med sammanlagt cirka 500 deltagare). Stiftsförbunden är anslutna till Svenska pastoratens riksförbund.

Tillgångar: 160 050: —

Skulder: 3 649: —

Inkomster: 146 553: —

Utgifter: 130 910: —

15. *Stiftsgårdarna* intager en central ställning i det fria stiftsarbetet. De första stiftsgårdarna tillkom i början av 1940-talet. Efterhand har samtliga stift anskaffat stiftsgård. De flesta av dessa har under årens lopp i betydande grad tillbyggt, och verksamheten har år efter år utvecklats. I Luleå stift togs en ny stiftsgård i bruk under år 1963. Den gamla stiftsgården

kommer att användas som ungdoms- och lägergård. I Västerås stift har stiftsrådet hyrt en f. d. prästgård, som tjänar som filial till stiftsgården, och planerar därutöver en andra stiftsgård. I anknytning till den nuvarande stiftsgården i Rättvik har nyligen uppförts en retreatgård, helt och hållet reserverad för stilla dagar. Retreatgårdens byggnadskostnader har uppgått till cirka 800 000 kronor, vilket belopp erhållits genom enskilda gåvor. Till Skara stift har donerats en andra stiftsgård, som kommer att tillfalla stiftet efter donators bortgång. I Linköpings stift äges stiftsgården av stiftsrådet, i övriga stift av stiftelser.

Stiftsgårdarna upplåter plats för möten, kurser och konferenser inom de verksamhetsgrenar, som drives av stiftsråden och med dem samverkande organ. De står även öppna för icke kyrkliga organisationer, som önskar att dit förlägga kurser och möten. En del konferenser anordnas direkt i stiftsgårdarnas regi. De flesta stiftsgårdarna bedriver dessutom gästhemsvksamhet.

Följande utdrag ur senaste ämbetsberättelsen från Karlstads stift (år 1959) är ägnat att belysa stiftsgårdarnas verksamhet:

Konferensverksamhet

På Karlstads Stiftsgård har grupper och enskilda samlats för att gemensamt dryfta angelägna frågor. Stiftets olika arbetsorgan har inbjudit till kurser och konferenser. Inbjudan har dels riktats till människor, som redan varit infogade i ett kyrkligt sammanhang, dels till grupper utan sådan kyrklig anknytning. Sålunda har Stiftskvinnorådet anordnat kurser för bibelstudieledare men också inbjudit till konferens kring femdagarsveckan. Söndagsskolnämnden har anordnat kurser för söndagsskollärare och Studierådet samtalskonferenser kring aktuella livsproblem. Som exempel på årligen återkommande konferenser kan nämnas Dömlekonferensen för lärare och präster, Missions- och Diakonirådets konferenser och Stiftskvinnorådets syföreningsdagar och gemenskapsdagar.

Även andra organ än stiftets egna har årligen anordnat kurser och konferenser på Stiftsgården. Som arrangörer av sådana kan nämnas Länsnykterhetsnämnden, Värmlands husmodersförbund, Försvarsstaben, Kommunskolan i Sigtuna, bankorganisationer, politiska grupper och fackliga sammanslutningar.

Stiftsgårdens föreståndare har som regel på något sätt medverkat vid dessa samlingar, som dessutom alltid planeras så, att konferensdeltagarna fått tillfälle att leva med i Stiftsgårdens gudstjänst- och andaktsliv . . .

Ungdomsverksamhet

Karlstads Stiftsgård har under perioden i allt högre grad fått bli samlingspunkt för ungdomar och ungdomsorganisationer från Värmland och Dal. Stiftsgårdens ungdomsarbete har huvudsakligen varit förlagt till den s. k. lägerbyn, som utgöres av 12 militärbaracker, inköpta av Kronan år 1947.

Stiftets egna ungdomsvårdande organisationer har årligen inbjudit söndagsskollärare och ungdomsledare till grund- och fortbildningskurser på Stiftsgården. Varje år har skidläger anordnats under skolornas vinterlov, vidare valborgsmässoläger och midsommarläger för äldre konfirmander och läger för flickor och pojkar. Under sommaren får 60 konfirmander undervisning på Stiftsgården.

Stiftsgården har även ofta upplåtit sina lokaler för samlingar anordnade av andra organisationer och grupper. Nykterhets- och idrottsfolk, politiska ungdoms-

organisationer, seminarister, gymnasister, scouter etc. har årligen hållit kurser och samlingar på Stiftsgården. Lärare ha i allt högre grad börjat välja Stiftsgårdens som mål för utflykter, skolresor och övernattningar. Dessa samlingar anordnas och ledes av respektive organisationer, men Stiftsgårdens föreståndare medverkar som regel med föredrag och gudstjänster.

För ett femtiotal ungdomsgrupper och deras samlingar får Stiftsgården årligen stå som värd och medarrangör . . .

Gästhemsversamhet

Icke endast i samband med kurser och konferenser har Stiftsgården samlat människor utan har också genom en fortlöpande gästhemsversamhet berett människor tillfälle att komma till Stiftsgården för vila och rekreation. Vid årets stora helger och under vinterloven har gästhemmet alltid varit fullbelagt och dessemellan har alltid några gäster funnits på gästhemmet. Ett glädjeämne är att s. k. husmoderssemestrar allt mera börjat förläggas till Stiftsgården. Helt visst har även denna sida av Stiftsgårdens verksamhet fått betyda mycket för människor. Tack vare gästhemsversamheten har människor beretts tillfälle att fira helger i en miljö, där det kristna budskapet fått stå i förgrunden. Genom den kontakt, som gästerna får med Stiftsgårdens präst, har tillfället till personliga och själavårdande samtal ofta utnyttjats. Till gästhemmets verksamhet hör även de möjligheter den ger enskilda och grupper att välja Stiftsgården som mål för utflykter och kortare samlingar . . .

Stiftsgårdarna samlade år 1959 på kurser och konferenser cirka 45 000 deltagare.

Vid 8 av stiftsgårdarna fanns heltidsanställda föreståndare (som regel en av stiftsadjunkterna). Antalet övriga heltidsanställda uppgick till 56 personer.

Stiftsgårdarna är följande:

- Uppsala stiftsgård i Undersvik, Simeå
- Linköpings stifts ungdomsgård i Vårdnäs, Brokind
- Skara stiftsgård: Stiftsgården Flämslätt, Lerdala
- Strängnäs stiftsgård: Stiftsgården Stjärnholm, Nyköping
- Västerås stiftsgård i Rättvik
- Växjö stiftsgård: Stiftsgården Tallnäs, Skillingaryd
- Lunds stiftsgård i Båstad
- Göteborgs stiftsgård: Stiftsgården Åh, Resteröd
- Karlstads stiftsgård: Stiftsgården Dömle, Deje
- Härnösands stiftsgård: Gålsjö stiftsgård, Björkåbruk
- Luleå stiftsgård: Saxnäs Fjällgård, Marsfjäll
- Visby stiftsgård: Stiftelsen Visby stifts kyrkliga ungdoms- och semestergård i Alskog
- Stockholms stiftsgård: Stifts- och ungdomsgården Graninge, Saltsjö-Boo

Tillgångar: 4 513 456: —, varav fast egendom 3 274 200: —

Skulder: 1 700 521: —

Inkomster: 1 669 845: —, varav kollekt 279 029: — och församlingsanslag 169 700: —

Utgifter: 1 324 383: —

16. *Ungdomsgårdar* fanns år 1959 i 4 stift till ett antal av 12 (se sid. 67). De användes i första hand för lägerverksamhet bland juniorer, scouter, konfirmander och äldre ungdomar. Verksamheten är särskilt livlig under sommarmånaderna men även vintertid utnyttjas ungdomsgårdarna i stor utsträckning för weekend-samlingar av olika slag. De står i mån av utrymme också öppna för möten och kurser för äldre.

Ungdomsgårdarna äges i somliga fall av stiftens ungdomsråd, i något fall av stiftsrådet och i övriga fall av stiftelser.

Det sammanlagda antalet deltagare i kurser och läger på ungdomsgårdarna var år 1959 cirka 10 000. Antalet heltidsanställda uppgick till 2.

Sedan år 1962 disponerar ungdomsrådet och Ansvarsrådet i Stockholms stift en junior- och ungdomsgård, som äges av Österhaninge kommun.

Tillgångar: 892 185: —, varav fast egendom 721 700: —

Skulder: 246 689: —

Inkomster: 350 267: —, varav kollekt 96 585: — och församlingsanslag 17 531: —

Utgifter: 352 009: —

17. *Kyrkliga folkhögskolor* fanns år 1959 i 5 stift: Folkhögskolan i Vadstena i Linköpings stift, Skara stifts folkhögskola i Hjo, S:t Sigfrids folkhögskola i Växjö och Oskarshamns folkhögskola, båda i Växjö stift, Folkhögskolan i Helsjön i Göteborgs stift, samt Samernas folkhögskola i Jokkmokk, Pitedalens folkhögskola i Älvsbyn och Edelviks folkhögskola i Burträsk, samtliga i Luleå stift. Skolornas huvudmän är stiftelser. Styrelsernas ledamöter väljes delvis av stiftsorgan (såsom domkapitel och stiftsråd).

Det sammanlagda antalet elever uppgick år 1959 till 580 och antalet lärare till 60. Utöver lärare fanns 30 heltidsanställda och 10 deltidanställda. I relativt stor utsträckning förlägges olika slag av kurser och konferenser till folkhögskolorna. I sådana deltog år 1959 cirka 3 000 personer.

Tillgångar: 3 740 472: —, varav fast egendom 2 649 535: —

Skulder: 1 377 035: —

Inkomster: 3 096 076: —, varav statsbidrag 752 207: —, landstingsbidrag 300 275: —, stats- och landstingsbidrag (ej åtskilda i redovisningen) 145 290: —, kollekt 79 606: — och församlingsanslag 111 305: —

Utgifter: 2 727 729: —

I Linköpings stift driver Stiftelsen Mariannelundsskolan en real- och handelsskola med syfte »att i samband med kunskapsmeddelande främja elevernas karaktärsdaning i kristen anda». Skolan, som år 1959 hade 255 elever och 9 heltidsanställda lärare, understödes av stiftets organ och församlingar. Nyssnämnda år erhöll sålunda skolan 5 883 kronor i kollekt och 3 685 kronor i församlingsanslag.

18. *Stiftspublikationerna* är i huvudsak av två slag, julböcker och stiftstidningar. De årliga julböckerna innehåller betraktelser, informerande artik-

lar i kyrkliga ämnen samt redogörelser för verksamheten i stiftet under det gångna året. Samtliga stift utger sådana julböcker (i Göteborgs stift utges 2, i Lunds stift även en kyrklig hembygdskalender för Blekinge, i Härnösands stift även en särskild stiftskalender). Den sammanlagda upplagan var år 1959 cirka 140 000 exemplar. Julböckernas överskottsmedel brukar gå till någon eller några av stiftsverksamhetens arbetsgrenar.

Stiftstidning utges i 12 av stiftet med i genomsnitt 10—12 nummer per år (i Göteborgs stift utges 2 stiftstidningar). Stiftstidningarna avser att ge kristen kunskap och aktuell kyrklig information med huvudvikt vid det egna stiftets arbete. Den sammanlagda upplagan var år 1959 cirka 110 000 exemplar. I Göteborgs stift utges också en ungdomstidning och en söndagskoltidning med en upplaga om cirka 6 000 resp. 25 000 exemplar.

Tillgångar: 406 286: —

Skulder: 94 930: —

Inkomster: 990 979: —

Utgifter: 929 095: —

(Uppgifter saknas beträffande två publikationer)

19. *Prästsällskap, teologiska seminarier etc.* är prästerliga sammanslutningar, som förekommer i de flesta stiftet. De har till uppgift att ge prästerna tillfälle till samvaro, överläggningar och teologisk fortbildning. Prästsällskapen brukar endast sammanträda någon gång årligen, de teologiska seminarierna sammanträder vanligen en gång varje månad. Förutom teologiska ämnen behandlas även ämnen som rör det praktiska kyrkliga arbetet.

Tillgångar: 16 957: —

Skulder: —

Inkomster: 25 760: —, varav statsbidrag 8 900: —

Utgifter: 24 756: —

20. *Stadsmissioner* finns i Stockholm, Göteborg, Malmö och Visby.

a) *Stockholms stadsmission* utgöres enligt sina stadgar av »ett sällskap, som har till ändamål att i nära anslutning till förhandenvarande kyrkliga förhållanden främja kristna insatser till folkets bästa och att därvid huvudsakligast verka för barns och ungdoms vård och fostran eller utbildning samt hjälp och vård åt behövande ålderstigna, sjuka eller lytta».

Följande verksamhet bedrivs:

1) Hjälp- och rådgivningsbyråer: a) 2 hjälpbyråer i Stockholm b) en social rådgivningsbyrå på centralstationen i Stockholm c) en familjerådgivningsbyrå i Stockholm d) en nykterhetsvårdsbyrå i Stockholm.

2) Vårdhem för alkoholmissbrukare i Järlåsa (50 vårdplatser).

3) 3 barnhem, i Stjärnhov, Gnesta och Tumba (ett hem för långtidsvård av hjälpklassel elever i åldern 8—14 år, ett hem för debila barn, ett hem för korttidsvård; sammanlagt 60 vårdplatser).

4) Sommarbarnskoloni i Mölnbo (20 platser).

5) 5 inackorderingshem i Stockholm för studerande ungdom från landsorten (sammanlagt 90 platser).

6) Folkhögskola i Vårdinge, Mölnbo (specialskola för elever i åldrarna 16—18 år; 84 elever).

7) En musikskola i Stockholm för elever från folkskolan; musikskolan är fr. o. m. år 1962 självständig men understödes alltjämt av Stadsmissionen.

8) Lanthushålls- och husmodersskola i Mölnbo för kvinnliga elever, som omhändertagits av barnavårdsnämnden (14 platser).

9) 4 skyddade verkstäder för partiellt arbetsföra i Stockholm, nämligen Industrihemmet med ett 50-tal platser och inackorderingshem för 30 personer, Arbetsinstitutet för psykiskt sjuka med 20 platser, Hemarbetscentralen med ett 30-tal partiellt arbetsföra, som utför arbetsuppgifter i hemmen, samt Skrivbyrån med ett 60-tal platser.

10) 2 semesterhem för kvinnor, i Stallarholmen och Mölnbo (sammanlagt ett 70-tal platser, som står öppna för 14-dagars- eller månadssemestrar om sommaren).

11) 2 gästhem, Lejondal i Bro och Vennbo i Mölnbo (sammanlagt 100 platser).

12) Pensionärshem i Svalnäs (ett 40-tal platser).

13) Bageri och restaurangrörelse i Stockholm.

14) Jordbruk och skogsbruk vid Lejondal i Bro och lanthushållsskola i Mölnbo.

15) Frivilligkår på 200 personer, vilka avlägger besök hos gamla och sjuka.

Anställda: 247 heltidsanställda, varav 55 socialvårdande personal, 103 ekonomipersonal, 20 administrativ personal och 69 övrig personal. — 32 deltidanställda, varav 11 socialvårdande personal, 19 ekonomipersonal och 2 administrativ personal

Publikation: Brevet från Stadsmissionen, 52 000 ex., 4 nr per år

b) *Göteborgs kyrkliga stadsmission* har en social rådgivningsbyrå (cirka 8 000 besök per år), en alkoholpoliklinik (cirka 500 besök), ett natthärbärge (20 platser), rum för frigivna (6 platser), bespisning, daghemsverksamhet för hem- och arbetslösa män (startat efter år 1959), klädförråd m. m. Stadsmissionen utför också hem-, sjuk- och fängelsebesök.

Anställda: 11 heltidsanställda, varav 1 präst (föreståndare), 3 diakoner, 1 sjuksköterska och 6 övrig personal. — 4 deltidanställda

Publikation: Stadsmissionen, organ för Göteborgs kyrkliga stadsmission, 15 000 ex., 4 nr per år

c) *Malmö stadsmission* äger och driver ett ungarshotell (nybyggnad år 1960, 87 platser), ett ålderdomshem för män (12 platser; ett ålderdomshem för kvinnor nedlagt år 1962), en social rådgivningsbyrå (8—10 000 besök per år), en kläd- och möbelcentral för utdelning av kläder, husgeråd, möb-

ler m. m. Övrig verksamhet: feriebarnsverksamhet, övervakningsuppdrag m. m.

Anställda: 16 heltidsanställda, varav 1 diakon (föreståndare), 2 assistenter, 1 husmor, 12 övrig personal

d) *Visby stadsmission* bildades ursprungligen som ett stödjande organ åt frivilligt kyrkligt arbete, såsom söndagsskola och diakonal verksamhet. En diakon och en diakonissa har varit anställda av stadsmissionen (de är numera anställda av Visby domkyrkoförsamling). Stadsmissionen samverkar med församlingens anställda diakoniarbetare, utdelar understöd åt behövande i form av julgåvor samt äger och driver ett sommarhem för semestervistelse.

Om de fyra stadsmissionernas ekonomiska förhållanden föreligger följande uppgifter:

Tillgångar: 15 452 247: —, varav fast egendom 8 511 600: —

Skulder: 4 015 585: —

Inkomster: 4 273 893: —, varav kollekt 225 147: —

Utgifter: 3 120 260: —

21. *Övriga stiftsorgan.* — I Härnösands stift finns ett *soldathem*, som äges och drives av stiftsrådet (3 heltidsanställda, en deltidsanställd föreståndare). I Lunds stift driver stiftelsen *Militärhemmet i Karlskrona* soldathemsverksamhet på kyrklig grund (6 heltidsanställda). I Stockholms stift finns ett *pedagogiskt institut*, som bedriver upplysnings- och utbildningsverksamhet på det kyrkliga barn- och familjearbetets område (2 heltidsanställda, en deltidsanställd föreståndare). Inom stiftet ligger *Stockholms teologiska institut*, som anordnar kvällsundervisning i teologiska ämnen tillhörande teologie kandidatexamens första del (omkring 100 elever). Institutet ger också en kurs i studentgrekiska. Verksamheten saknar statsunderstöd och bekostas i första hand av stiftsrådet och församlingarna i Stockholms stift. I samma stift utför stiftelsen *Unga kvinnors värn* ett socialt-diakonalt arbete bland yngre kvinnor (2 heltidsanställda). I Göteborgs stift finns ett organ, *Västkustens efterkrigshjälp*, för hjälpsändningar av kläder och livsmedel till nödlidande länder. I Växjö stift driver stiftelsen *Hjelmseryds prästgård* ett kyrkligt gästhem, retreathem och konferensinstitut (5 heltidsanställda). *Svenska Missions-Sällskapet kyrkan och samerna* i Härnösands och Luleå stift står bakom Samernas folkhögskola i Jokkmokk och bedriver därutöver socialt och evangeliserande arbete i lappmarkerna med hjälp av två heltidsanställda diakoniutbildade nomadpredikanter.

Tillgångar: 3 542 499: —, varav fast egendom 2 497 500: —

Skulder: 705 001: —

Inkomster: 657 343: —, varav kollekt 106 914: —

Utgifter: 640 354: —

(Uppgifterna omfattar ej det i Härnösands stift belägna soldathemmet, beträffande vilket redovisning lämnats tidigare i samband med stiftsrådets ekonomi. Till ovanstående inkomstsiffra bör fogas värdet av de gåvor i natura vilka skänkts till Västkustens efterkrigshjälp. Detta värde har angivits till 740 840:—)

b. Deltagandets omfattning m. m.

Beträffande *kurser, konferenser och möten* kan på grundval av lämnade uppgifter följande sammanställning göras:

	Antal	Deltagare
Stiftsmöten	12	4 740
Övriga av stiftsråd anordnade samlingar (för syföreningar, kyrkoråd m. fl.)	55	6 550
Stifts ungdomsting	12	5 440
Ungdomskurser och läger	254	13 900
Söndagsskollärarkurser	75	3 700
Läger för söndagsskolbarn	27	1 140
Juniorledarkurser	14	370
Juniorläger	45	2 300
Kvinnorådets konferenser	85	6 670
Kyrkobrödernas konferenser	22	2 910
Missionskonferenser	17	2 500
Diakonikonferenser	28	4 900
Stiftsstudiekurser	100	4 220
Kyrkosångskurser	26	4 400
Småkyrkokonferenser	4	630
Bibelsällskapets möten	5	1 050
Pastoratsförbundens kurser	15	500
Summa	796	65 720

Dessa siffror täcker icke all verksamhet på stiftsplanet. Från en del stiftsorgan saknas sålunda uppgifter angående möten och kurser. Vidare förekommer att vissa riksorgan, t. ex. Kyrklig samling kring bibeln och bekännelsen samt Kyrkliga förbundet för evangelisk-luthersk tro, driver konferens- och mötesverksamhet genom stiftskommittéer. Direkt från stifts- och ungdomsgårdar samt folkhögskolor har redovisats cirka 58 000 deltagare på kurser och konferenser. En stor del av dessa deltagare ingår dock i den av sammanställningen framgående siffran 65 720; detta enär stiftsorganens verksamhet ofta varit förlagd till angivna gårdar och skolor. I siffran 58 000 ingår också deltagare i en del kurser och konferenser som anordnats av icke kyrkliga organisationer eller föreningar. Åtskilliga kurser och konferenser kvarstår emellertid, vilka anordnats i gårdarnas och skolornas egen regi. Deltagarna i dessa skall läggas till den i sammanställningen redovisade siffran 65 720. Antalet har emellertid ej kunnat utrönas. Uppskattningsvis torde det sammanlagda antalet deltagare i den fria verksamheten på stiftsplanet kunna anges till cirka 100 000.

Antalet ledamöter i stiftsorganens styrelser uppgår till omkring 2 500

och antalet för den fria verksamheten anställda till cirka 610, varav 550 heltids- och 60 deltidanställda. 33 publikationer med en sammanlagd upplaga å cirka 350 000 exemplar har redovisats av olika stiftsorganisationer.

D. Ekonomi

Stiftet har ej beskattningsrätt och ej heller rätt att kräva bidrag från stiftets församlingar och pastorat. Dess legala verksamhet finansieras genom statsanslag, bidrag ur kyrkofonden och avkastningen av vissa tillgångar. Den fria verksamheten är väsentligen hänvisad till frivilliga bidrag, däri inberäknat anslag från stiftets församlingar av utdebiterade medel.

Det sätt varpå finansieringen av den legala verksamheten sker gör det svårt att särskilt urskilja stiftsplanets ekonomi. I den följande framställningen har gjorts den avgränsningen att sådana inkomster och utgifter medtagits, som direkt hänför sig till stiftsverksamheten, liksom också tillgångar och skulder, vars avkastning utan förmedling av kyrkofonden tillfaller verksamheten i stiftet. Härvid kommer t. ex. biskopslönejorden att redovisas på riksplanet.

Domkapitel och stiftsnämnder

I princip betalas kostnaderna för domkapitlen av statsverket medan kostnaderna för stiftsnämnderna gäldas ur kyrkofonden. Å riksstaten upptages emellertid ett gemensamt anslag för de båda organens verksamhet varefter statsverket ur kyrkofonden tillgodoföres den del av kostnaderna under anslaget som skall belasta fonden.

För budgetåret 1959/60 uppgick anslagen för domkapitlens och stiftsnämndernas verksamhet till följande belopp.

Avlöningar och arvoden	2,68	miljoner kronor
Omkostnader	0,44	» »
	Summa	3,12 miljoner kronor

Av det sammanlagda beloppet belöpte på

statsverket	1,19	miljoner kronor
kyrkofonden	1,93	» »
	Summa	3,12 miljoner kronor

Det kan nämnas, att vid ombyggnad av domkapitels och stiftsnämnds gemensamma lokaler kostnaden brukar fördelas lika mellan statsverket och kyrkofonden.

Boställsnämnder

Boställsnämndernas ordförande och ledamöter får ersättning för sitt arbete i nämnderna från kyrkofonden. I det arvode som utgår till ordföranden är även inräknat ersättning för omkostnader m. m.

Kostnaderna för boställsnämndernas verksamhet uppgick budgetåret 1959/60 till cirka 0,26 miljoner kronor.

Stiftsprästernas avlöningar m. m.

Biskoparna samt stifts- och kontraktsadjunkterna erhåller sina löneförmåner ur kyrkofonden. Budgetåret 1959/60 utgick till biskoparna 1,4 miljoner kronor och till stifts- och kontraktsadjunkterna cirka 1 miljon kronor. I det för biskoparna upptagna beloppet ingår kostnaderna för underhållet av biskopsgårdarna.

Domkyrkosysslomännen får sin avlöning ur respektive domkyrkas medel. Deras avlöningsförhållanden skiftar starkt. Ibland förenar de sin syssломannatjänst med församlingsprästerlig tjänst eller med tjänst som pastoratsadjunkt. Visst bidrag utgår till syssломännens avlöning från riksstaten i form av s. k. indelningsersättning. Detta bidrag uppgick budgetåret 1959/60 dock endast till cirka 8 000 kronor.

I samband med prästmöte uppkommer vissa kostnader. Dessa betalas i princip av deltagarna själva. Bidrag brukar dock utgå ur kyrkofonden för tryckning av prästmötesavhandlingen.

Domkyrkor

De s. k. äldre domkyrkorna har egna tillgångar. Den 1 januari 1960 hade landets domkyrkor — domkyrkobyggnaderna ej medräknade — fast egendom till ett sammanlagt taxeringsvärde av 24,5 miljoner kronor (i beloppet torde värdet av två biskopsgårdar ingå), varav cirka 20 miljoner kronor faller på Lunds domkyrka. Anmärkas bör att till domkyrkoegendom hänförs samtliga domkapitelhus (jfr sid. 69), oaktat äganderättsfrågan beträffande vissa av dessa icke torde vara helt klar. Utöver fast egendom hade domkyrkorna fonderade jordförsäljningsmedel uppgående till 2,3 miljoner kronor. De skulder som åvilade domkyrkorna uppgick till sammanlagt 6,5 miljoner kronor, varav 6,1 miljoner kronor belöpte på Lunds domkyrka.

Den nämnda egendomen är avsedd för domkyrkornas vård och underhåll. Avkastningen användes sålunda till underhållsarbeten och avlöning åt domkyrkornas tjänstemän, t. ex. domkyrkosysslomännen. Endast Lunds domkyrka har emellertid tillräckliga medel för sina utgifter. Inkomsten från all domkyrkoegendom i landet uppgick under det sista räkenskapsåret före den 1 januari 1960 till 0,9 miljoner kronor. Mot detta svarade förvaltningsutgifter å 0,7 miljoner kronor. Domkyrkorna (liksom övergångsvis vissa andra kyrkor) får ersättning från statsverket över riksstaten för vissa numera indragna äldre anslag och räntor. Det sammanlagda beloppet för sådana ersättningar uppgick budgetåret 1959/60 till 0,1 miljoner kronor.

I den mån berörda inkomster inte räcker får domkyrkoförsamlingen träda emellan — domkyrkan är ju samtidigt församlingskyrka. Vid större restau-

rationsarbeten brukar staten betala en del av kostnaderna; i dessa fall anslås över riksstaten medel som bidrag till restaurationen.

Särskilt om den fria verksamhetens ekonomi (tabell 7)

De i avsnittet om verksamhetens art och omfattning ovan behandlade fria stiftsorganen har redovisat tillgångar till ett sammanlagt värde av 45 157 500 kronor, varav 26 421 400 kronor avsåg fast egendom, samt skulder till ett belopp av 17 037 200 kronor. Av tillgångsvärdet belöpte cirka 15 miljoner kronor på de fyra stadsmissionerna.

Inkomsterna — varav cirka 4,3 miljoner kronor hänförde sig till stadsmissionerna — har redovisats enligt följande sammanställning:

Statsbidrag.....	2 246 100
Landstingsbidrag	698 300
Stats- och landstingsbidrag.....	150 200
Kollekter	2 148 300
Församlingsanslag	741 600
Övriga inkomster	13 362 600
Summa kronor	19 347 100

En viss dubbelföring av inkomstposter kan ha förekommit när några stiftsorgan (främst stiftsråden och arbetsfonderna) torde ha lämnat bidrag till andra stiftsorgan. Omfattningen av sådana bidrag kan ej anges. Fördelningen på skilda inkomstposter är osäker då stiftsorganen redovisat inkomsterna på olika sätt. En åtskillnad på *statsbidrag* och *landstingsbidrag* har sålunda ej gjorts genomgående varför en gemensam post måst upptagas för dessa. Bidragen under denna post har helt gått till de kyrkliga folkhögskolorna. Det förefaller vidare osäkert om samtliga *kollekt*er redovisats som sådana. I en del fall torde nämligen kollekt (särskilt församlingskollekt) ha redovisats som övriga inkomster. Kollekterna utgöres till största delen av sådana som beviljats av stift och församlingar samt utgått till stiftsråden, arbetsfonderna och stiftsgårdarna. Rikskollekt, som fastställs av Kungl. Maj:t och upptages inom samtliga församlingar inom Svenska kyrkan, tillföll år 1959 några stiftsorgan (Luleå stiftsråd, Luleå stifts diakoniförening, Svenska missionssällskapet och Stockholms stadsmission). *Församlingsanslagen* utgör endast en mindre del av det fria stiftsarbetets inkomster, nämligen cirka 4 %. I sammanhanget bör erinras om att av kostnaderna för det fria arbetet på lokalplanet huvudparten, eller omkring 75 %, bestrides av uttaxerade medel. Församlingsanslagen utgick år 1959 på stiftsplanet främst till stiftsråd, stiftsgårdar, arbetsfonder och kyrkliga folkhögskolor. *Övriga inkomster* består i huvudsak av gåvor, räntor, kursavgifter, försäljningsinkomster, inkomster av fastighet och en del kollekt, särskilt församlingskollekt.

Slutligen bör beträffande det fria stiftsarbetet — liksom i fråga om den fria verksamheten på lokalplanet — anmärkas att en betydande del av verksamheten uppbäres av frivilliga, oavlönade arbetsinsatser.

KAPITEL 5

Verksamhet på riksplanet

A. Organisation

Legala organ

Kungl. Maj:t, riksdag och kyrkomöte

Kungl. Maj:t är kyrkans högsta administrativa organ. De flesta kyrkliga ärendena handlägges inom ecklesiastikdepartementet, där en särskild kyrkobyrå finns inrättad. En del kyrkliga lagstiftningsärenden handlägges inom justitiedepartementet. Vissa besvärärenden avgöres av regeringsrätten. I vissa kyrkliga mål är Högsta domstolen sista instans.

Riksdagen har att fatta beslut i åskilliga kyrkliga frågor, främst lagstiftningsfrågor, av vilka vissa har stor ekonomisk betydelse för den kyrkliga verksamheten.

Kyrkomötet består av 100 ledamöter, varav 43 präster och 57 lekmän. De prästerliga ledamöterna utgöres av rikets samtliga biskopar, två ombud från var och en av de teologiska fakulteterna samt 26 ombud för stiftet. De sistnämnda är utsedda stiftsvis av alla präster i stiftet. Lekmannaledamöterna väljes av särskilda stiftsvis utsedda elektorers, vilka i sin tur utses av kyrkfullmäktige eller kyrkostämma eller av delegerade, utsedda av något av de två sistnämnda organen. Kyrkomötet sammanträder vart femte år; Kungl. Maj:t kan dock sammankalla mötet oftare.

Centrala ämbetsverk

Åtskilliga kyrkliga ärenden på riksplanet handlägges av centrala ämbetsverk, främst kammarkollegiet och statskontoret men också riksrevisionsverket, kammarrätten, byggnadsstyrelsen, riksantikvarieämbetet, riksar-kivet och statistiska centralbyrån.

Ärkebiskopen

Ärkebiskopen har icke enligt lag någon direkt förmansställning i förhållande till andra biskopar. Han har dock en viss särställning, vilket kommer till synes däri, att han är ordförande i kyrkomötet och i de tre centrala kyrkliga styrelserna, nämligen missionsstyrelsen, diakonistyrelsen och sjömansvårdsstyrelsen. Ärkebiskopen är även ordförande i *biskopsmötet*. Detta

har vuxit fram utanför kyrkans lagfästa ordning och omtalas icke i gällande lagstiftning. Det är således att betrakta som ett frivilligt organ för biskoparnas samråd om kyrkans och de olika stiftens angelägenheter. Till biskopsmöte samlas biskoparna i regel tre gånger om året.

Den fria verksamhetens organ

De tre centrala kyrkliga styrelserna, *Svenska kyrkans missionsstyrelse*, *Svenska kyrkans diakonistyrelse* och *Svenska kyrkans sjömansvårdsstyrelse*, är huvudorganen för den fria verksamheten på riksplanet. De intager en mellanställning mellan legala och frivilliga organ. Stadgarna för samtliga är utfärdade av Kungl. Maj:t, ledamöterna i styrelserna utses av kyrkomötet (vad gäller sjömansvårdsstyrelsen av kyrkomötet och Kungl. Maj:t) och styrelserna har att till kyrkomötet redovisa för sin förvaltning och avge berättelse om sin verksamhet. Diakonistyrelsens sekreterare och sjömansprästerna avlönas delvis genom bidrag från kyrkofonden. Samtidigt intager emellertid de tre organen en ställning, som ger dem både rätt och plikt att i hög grad själva forma sin verksamhet och ordna sin ekonomi. Missionsstyrelsens verksamhet finansieras helt och hållet av insamlade medel (utan bidrag ur kyrkofonden och utan församlingsanslag). Även diakonistyrelsens och sjömansvårdsstyrelsens verksamhet bekostas till största delen med kollekter och gåvor. De tre styrelserna har därför kunnat fritt utvidga sin verksamhet inom sina arbetsområden, så långt de på frivillig väg insamlade medlen givit möjligheter därtill.

Svenska kyrkans missionsstyrelse bildades genom Kungl. brev den 11 september 1874 och har till uppgift att ansvara för Svenska kyrkans mission bland icke kristna folk. Diakonistyrelsen inrättades på kyrkomötets anhållan genom Kungl. Maj:ts beslut den 4 februari 1910 och är Svenska kyrkans centrala organ för den fria verksamheten på evangelisationens och undervisningens område. Sjömansvårdsstyrelsen bildades genom Kungl. brev den 12 maj 1933 med uppgift att ägna sig åt sjömännens andliga vård.

I detta sammanhang bör även nämnas *Diakoniens centrala råd*, som började sin verksamhet på 1940-talet och fick sin nuvarande utformning år 1954. I rådet, som är ett samarbetsorgan för de svenska diakonianstalterna, ingår föreståndare och föreståndarinnor vid de fyra diakonissanstalterna samt direktor och husfader vid diakonanstalten Stora Sköndal. Rådet har helt och hållet frivillig karaktär. Starka önskemål har emellertid framförts om en central nämnd för diakoniverksamheten med en »legalisering» motsvarande den som finns beträffande de centrala styrelserna.

De ovan nämnda organen ävensom andra organ för den fria verksamheten på riksplanet behandlas närmare nedan i avsnittet om verksamhetens art och omfattning.

B. Lokaler

Några särskilda lokaler, hänförliga till den legala verksamheten, finns ej att redovisa.

Vad gäller lokaler som användes i den fria verksamheten hänvisas till följande avsnitt, om verksamhetens art och omfattning, där i anslutning till olika riksorgan anges eventuellt fastighetsinnehav. Lokalernas sammanlagda värde uppgick år 1959 till 47 846 600 kronor.

C. Verksamhetens art och omfattning

Den legala verksamheten

Beträffande lagstiftning, som rör kyrkan, tillkommer beslutanderätten antingen Kungl. Maj:t eller Kungl. Maj:t och riksdagen eller Kungl. Maj:t, riksdagen och kyrkomötet. Kyrkomötets medbestämmanderätt avser kyrkolags- och privilegiefrågor.

Kyrkoadministration på riksplanet utövas dels av Kungl. Maj:t och dels av de centrala ämbetsverken. Kungl. Maj:t handlägger bl. a. åtskilliga utnämningsfrågor, ekonomiska frågor och besvärsärenden. Frågor beträffande den kyrkliga jorden behandlas av kammarkollegiet. Statskontoret förvaltar kyrkofonden. Ärenden om byggande av kyrka och andra kyrkliga byggnader handlägges av byggnadsstyrelsen. Riksantikvarieämbetet har viss tillsyn över de kyrkliga inventarierna. Som central statsmyndighet för arkivväsendet har riksarkivet tillsyn över kyrkoarkiven. Statistiska centralbyrån handlägger åtskilliga frågor rörande folkbokföringen.

I den centrala kyrkoadministrationen spelar ärkebiskopen på det sättet en viktig roll att Kungl. Maj:t bereder honom tillfälle att yttra sig i vissa kyrkliga frågor före avgörandet.

Den fria verksamheten

Liksom på stiftsplanet låter sig den fria verksamheten lämpligast skildras genom en redogörelse för den fria verksamhetens olika organ. Dessa organs verksamhet kan hänföras under endera av följande fyra huvudgrupper: a) evangelisation och undervisning, b) social-diakonal verksamhet, c) sjömansvård och d) mission.

a. Evangelisation och undervisning

1. *Svenska kyrkans diakonistyrelse* har en vitt utgrenad verksamhet. Styrelsen arbetar på en rad olika områden genom egna sekreterare, utskott och nämnder. Åtskilliga fristående organ för den fria verksamheten är organisatoriskt knutna till styrelsen.

De olika verksamhetsgrenarna är organiserade i fyra huvudavdelningar, vartill kommer nämnder för särskilda arbetsuppgifter.

Den första avdelningen, *evangelisation och samhälle*, har till uppgift att studera den moderna samhällsutvecklingen och dess inverkan på kyrkans arbete samt att draga upp nya riktlinjer för och stödja det allmänna församlingsarbetet. Till denna avdelning hör ett socialt utskott och en social-etisk delegation samt ett församlingsutskott, under vilket bl. a. arbetar en särskild kommitté för konfirmandundervisningen. Fem heltidsanställda sekreterare var år 1959 anställda inom avdelningen, nämligen en social-sekreterare, en social-etisk expert, två församlingssekreterare och en kyrkosångssekreterare (efter år 1959 har tillkommit en deltidsanställd konfirmandsekreterare). En av församlingssekreterarna tjänstgjorde samtidigt som föreståndare för S:ta Katharinastiftelsen, som är organisatoriskt knuten till diakonistyrelsen. Till avdelningen hör också ett statistiskt kontor, som kontinuerligt bearbetar statistiska uppgifter angående den kyrkliga verksamheten.

Den andra avdelningen, *kristen fostran och ungdomsarbete*, skall följa utvecklingen inom ungdomsvärlden och verka för kristen undervisning i kyrka, hem och skola. Till avdelningen hör en söndagsskolnämnd med ett juniorutskott och en delegation för hem- och familjefrågor (den senare tillkommen efter år 1959). Hit hör också Riksförbundet kyrklig ungdoms arbetsutskott, som tjänstgör som diakonistyrelsens utskott för ungdomsarbete, samt ett scoututskott. Som heltidsanställda sekreterare inom avdelningen tjänstgjorde år 1959 två söndagsskollsekreterare, två ungdomssekreterare (förste ungdomssekreteraren tillika generalsekreterare i Riksförbundet kyrklig ungdom) och två scoutsekreterare. Vidare fanns en gymnastsekreterare och en skol- och seminaristsekreterare, anställda av diakonistyrelsen och samtidigt verksamma inom Sveriges kristliga gymnast- och seminariströrelser. Efter år 1959 har anställts en hem- och familjesekreterare samt ytterligare en scoutsekreterare.

Den tredje avdelningen, *studie- och folkbildningsverksamhet*, är numera överförd till Sveriges kyrkliga studieförbund, vars studierektor dock fortfarande är diakonistyrelsens sekreterare för folkbildning.

Den fjärde avdelningen, *press och opinion*, söker att genom press, litteratur, radio och television förmedla kyrkans budskap och stimulera en kyrklig opinionsbildning. Till avdelningen hör redaktionen för styrelsens tidning *Vår kyrka*, en nämnd för kyrkans presstjänst, ett radio- och televisionsutskott, ett skriftutskott (som bl. a. granskar och godkänner de skrifter som utges av Diakonistyrelsens bokförlag) samt ett särskilt utskott, bibeltjänst, för utgivning av skriftserier om bibeln. Som heltidsanställda sekreterare tjänstgjorde år 1959 två pressekreterare och en pressombudsman (efter år 1959 har tillkommit en deltidsanställd sekreterare för radio och television).

Utöver de fyra avdelningarna finns som ovan berörts *nämnder för sär-*

skilda uppgifter. En militärnämnd är sålunda tillsatt för den frivilliga verksamheten bland värnpliktig ungdom och en annan nämnd utövar frivilligt kyrkligt arbete bland döva. Styrelsen har vidare tillsyn över cirka 500 stiftelser för kyrkliga ändamål samt förvaltar ett 70-tal fonder för olika ändamål (omslutningen av fondförvaltningen uppgick år 1959 till över 5 miljoner kronor). Styrelsen förvaltar även Svenska kyrkans frivilliga byggnadslånekassa (år 1959 cirka 600 000 kronor, f. n. omkring 800 000 kronor). Till diakonistyrelsens uppgifter hör vidare att anordna de allmänna kyrkliga möten, som hålles vart tredje år och har till syfte att sammanföra ombud från stift och församlingar till uppbyggelse och överläggningar om frågor rörande kyrkans uppgift och verksamhet.

Anställda: 47 heltidsanställda, varav 19 sekreterare och 28 övrig personal. — 4 deltidsanställda

Kurser: 56 med cirka 2 500 deltagare

Publikationer: Vår Kyrka, 60 000 ex., 52 nr per år. — Lillklassen, 67 000 ex., 38 nr per år. — Sveriges Barn, 60 000 ex., 38 nr per år. — Vidare utges några specialtidsskrifter som redigeras av styrelsens sekreterare men närmast hör samman med andra organisationer, nämligen Riksförbundet kyrklig ungdom, Sveriges kyrkliga studieförbund och Sveriges kyrkliga lärarförbund

Tillgångar: 1 375 159:—, varav fast egendom 400 000:—

Skulder: 1 000 861:—

Inkomster: 2 601 762:—, varav lönebidrag ur kyrkofonden 60 200:—, kollekter 652 919:— och församlingsanslag 79 350:—

Utgifter: 2 491 650:—

I nära samverkan med diakonistyrelsen arbetar *Aktiebolaget Svenska kyrkans diakonistyrelsens bokförlag*, som är ett ekonomiskt fristående företag med egen styrelse. Enligt bolagsordningen måste alla skrifter före utgivningen granskas och godkännas av diakonistyrelsens skriftutskott. Sedan lagenlig avsättning till fonder gjorts av bokförlagets årsvinst och viss begränsad utdelning skett till aktieägarna, tillfaller återstoden diakonistyrelsen. Från år 1910, då bokförlaget grundades, t. o. m. år 1959 har cirka 2,7 miljoner kronor överlämnats till diakonistyrelsen, varav 384 000 kronor under de senaste tre åren. Omkring 3 200 större och mindre arbeten, omfattande uppbyggelselitteratur, teologiska arbeten av vetenskaplig art, biografier, skönlitteratur, ungdoms- och barnböcker, läroböcker i kristendom, olika upplagor av bibeln och psalmboken m. m., har utgivits av bokförlaget. Även diakonistyrelsens söndagsskoltidningar utges från bokförlaget jämte en tidning avsedd för sjuka (Ljus och kraft, upplaga 10 400 ex.). Bokförlaget tillhandahåller också vissa blanketter samt material för söndagsskola och konfirmandundervisning. Dess omsättning uppgick år 1959 till 6,7 miljoner kronor.

A.-B. Libraria Kyrklig Konst, ett dotterbolag till diakonistyrelsens bokförlag, förfärdigar och försäljer textilier och övriga konstföremål för i hudsak kyrkobruk. Omsättningen år 1959 var 505 500 kronor.

2. *Svenska kyrkans lekmannaskola i Sigtuna*, grundad år 1922 av diakonistyrelsen, tjänstgör som styrelsens organ för utbildning av lekmän i kyrklig tjänst. Skolans angelägenheter omhänderhaves av en av diakonistyrelsen utsedd styrelse. Dess direktor är en av diakonistyrelsens sekreterare. Lekmannaskolans arbete bedrivs efter följande linjer:

a) kurser för direkt församlingsarbete, t. ex. söndagsskollärarkurser, juniorledarkurser, kurser för lekmannapredikanter, en årlig 3-månaderskurs för allmän utbildning i församlingstjänst samt studieveckor för kyrko-bröder;

b) kurser för speciella yrkesgrupper, t. ex. fortbildningskurser för folk-skollärare och kristendomslärare, studieveckor för socialarbetare, en årlig 4-månaders preparandkurs för inträdessökande vid seminarier samt en årlig 4-månaderskurs i kristen hemkultur;

c) kortare kurser och konferenser av olika slag, t. ex. gemenskapsdagar samt weekendkonferenser för gymnasister, studenter och seminarister.

Skolan upprätthåller kontakt med stiftens bl. a. genom olika landskapsringar av »Lekmannaskolans Vänner», vilka lämnar ekonomiskt stöd och rekryterar lämpliga kursdeltagare till skolan. Nämnas bör att skolan efter år 1959 uppfört en ny kyrkobyggnad.

Anställda: 14 heltidsanställda, varav 2 lärare och 12 övrig personal. — 4 deltid-anställda (jämte ett antal timlärare)

Kurser: 66 med cirka 2 400 deltagare

Publikation: Svensk kyrkotjänst, 11 000 ex., 4 nr per år

Tillgångar: 1 108 192: —, varav fast egendom 700 000: —

Skulder: 608 564: —

Inkomster: 588 075: —, varav kollektor 101 659: — och församlingsanslag 25 000: —

Utgifter: 587 779: —

3. *Sveriges kyrkliga studieförbund* (S.K.S.) är kyrkans centrala organ för studiearbete och innefattar bl. a. samtliga stiftsstudieförbund, som redovisats ovan på stiftsplanet. Därutöver är en rad andra organisationer anslutna till studieförbundet som dess stödorganisationer, nämligen diakonistyrelsen, missionsstyrelsen, sjömansvårdsstyrelsen, Svenska prästförbundet, Kyrkobröderna, Kyrkliga kvinnorådet, Sveriges kyrkosångsförbund, Svenska scoutförbundet m. fl. Förbundets medlemsantal år 1959 var 208 700. Ett representantskap, utsett av stiftsstudieförbunden och stödorganisationerna, tillsätter styrelsen. Studierektor är diakonistyrelsens folkbildningssekreterare. Studieförbundet bedriver studieledarutbildning, utger handböcker och studieplaner samt förmedlar statsbidrag till studiecirklar och fritidsgrupper. Till förbundet är knutet ett förlag som år 1959 utgav 14 handböcker och studieplaner. Beträffande antalet studiecirklar se ovan sid. 48 f.

Anställda: 7 heltidsanställda, varav 1 studierektor, 3 konsulenter och 3 övrig personal

Kurser: 14 med 420 deltagare

Publikation: Kyrkans studiefrent, 3 000 ex., 8 nr per år

Tillgångar: 815 432: —

Skulder: 1 092 271: —

Inkomster: 509 683: —, varav kollekt 80 300: —

Utgifter: 620 503: —

4. *Riksförbundet kyrklig ungdom* är ett samarbetsorgan för ungdomsarbetet inom Svenska kyrkan (ungdom över konfirmandåldern). Förbundet har till uppgift att sammanställa och bearbeta erfarenheterna i det kyrkliga ungdomsarbetet, anordna konferenser och utbildningskurser, utarbeta hjälpmedel samt vara organ för kontakter med andra ungdomsrörelser inom och utom landet.

I förbundet samverkar de olika stiftens centralorgan för ungdomsarbete (stiftsungdomsråden) samt student-, gymnasist- och seminariströrelserna, diakonistyrelsen, missionsstyrelsen, sjömansvårdsstyrelsen och Diakoniens centrala råd. Dessa organ är företrädare i Riksförbundet kyrklig ungdoms representantskap, som är förbundets högsta beslutande organ. Förbundet har numera — sedan år 1961 — ett eget ungdomsledarinstitut i Sigtuna i anknytning till Svenska kyrkans lekmannaskola (byggnadskostnad 600 000 kronor). Föreståndare för institutet är förbundets generalsekreterare, som även tjänstgör som diakonistyrelsens förste ungdomssekreterare.

Anställda: 1 heltidsanställd konsulent för fritidsgrupparbete (en generalsekreterare redovisad under diakonistyrelsen). — 2 deltidsanställda (efter år 1959 heltidsanställda) konsulenter

Kurser: 19 ungdomsledarkurser med sammanlagt 425 deltagare. (Det år 1961 tillkomna ungdomsledarinstitutet har även 4-månaders utbildningskurser för fast anställda ungdomssekreterare)

Publikation: Kyrkans ungdom, ledartidskrift, 4 500 ex., 4 nr per år

Tillgångar: 279 847: —, varav fast egendom 16 150: —

Skulder: —

Inkomster: 245 051: —, varav statsbidrag 95 258: — och kollekt 92 609: —

Utgifter: 165 151: —

5. *Sveriges kristliga studentrörelse* har jämte anknutna rörelser, Sveriges kristliga gymnasiströrelse och Sveriges kristliga seminariströrelse (vilken senare redovisas under ekumeniska riksorgan och numera heter Blivande lärares kristna sammanslutning), cirka 4 200 medlemmar. Den bedriver verksamhet bland studenter och akademiker, dels genom sina lokalförbund, dels genom nära samverkan med studentprästerna, dels genom egna rikssekreterare och dels genom centrala möten och konferenser. Lokalförbund finns i Uppsala, Stockholm, Lund, Göteborg och Malmö. Ett seniorförbund bildades år 1959. Tillsammans med Sveriges kristliga studentförening är studentrörelsen ansluten till Kristliga studentvärldsförbundet.

Anställda: 2 deltidanställda, varav 1 generalsekreterare och 1 missions- och utrikessekreterare (den senare huvudsakligen avlönad av Svenska kyrkans missionsstyrelse)

Kurser: 6 med 300 deltagare

Publikation: Vår lösen, 2 400 ex., 10 nr per år

Tillgångar: 37 744: —

Skulder: 21 708: —

Inkomster: 48 528: —, varav kollekt 29 350: —

Utgifter: 53 936: —

6. *Sveriges kristliga gymnasiströrelse* omfattar cirka 100 lokalförbund vid läroverken med sammanlagt omkring 1 800 medlemmar. Rörelsen verkar bland gymnasister vid såväl de högre allmänna läroverken som de tekniska gymnasierna och handelsgymnasierna, ävensom bland elever i flickskolornas två högsta klasser och realskolans högsta klass. Verksamheten bedrivs dels genom heltidsanställda resesekreterare, dels genom lokalförbunden och dels genom regionala gymnasistmöten. Gymnasiströrelsen är uppdelad på fem regionala avdelningar med egna styrelser och egen mötesverksamhet.

Anställda: 3 heltidsanställda, varav 2 resesekreterare (dessutom tjänstgör diakonistyrelsens gymnasistsekreterare som resesekreterare) och 1 skolpräst i Stockholm. — 1 deltidanställd generalsekreterare (delad med Sveriges kristliga studentrörelse)

Kurser: 10 gymnasistmöten med 1 700 deltagare

Publikation: Gymnasisten, 1 200 ex., 10 nr per år

Tillgångar: 60 795: —

Skulder: 33 146: —

Inkomster: 57 505: —, varav kollekt 29 350: —

Utgifter: 62 405: —

7. *Ansgarsförbundet av kyrkliga juniorer* är en särskild organisation för kyrkans juniorarbete (barn i åldern 10—15 år). Verksamheten bedrivs i stort sett efter scoutmässiga principer. Förbundet ledes av ett förbundsråd och hade år 1959 ett 70-tal anslutna församlingskretsar med 6 000 juniorer.

Anställda: 2 heltidsanställda instruktörer. — 5 deltidanställda

Kurser: 28 med 750 deltagare

Publikation: Ansgarsjuniorerna, 5 000 ex., 12 nr per år (dessutom ett ledarblad, 600 ex.)

Tillgångar: 47 026: —

Skulder: 11 114: —

Inkomster: 23 552: —, varav statsbidrag 10 350: —

Utgifter: 36 764: —

8. *Svenska kyrkans lekmanaförbundet, Kyrkobröderna*, består som riksorganisation av ett generalkonvent, som hålles minst vartannat år med ombud från de 910 kårerna (24 300 medlemmar). Antalet ombud brukar uppgå till cirka 400. Generalkonventet väljer ett generalråd, som fungerar som riksorganisationens styrelse.

Anställda: 1 heltidsanställd resesekreterare. — 4 deltidanställda
Kurser: 2 med 100 deltagare (kurserna, vilka avsåg utbildning av kår- och studieledare, anordnades i samarbete med Svenska kyrkans lekmannaskola)
Publikation: Kyrkobröderna, 24 000 ex., 6 nr per år
Tillgångar: 89 138:—
Skulder: 20 018:—
Inkomster: 95 061:—
Utgifter: 100 248:—

9. *Stiftelsen lekmanntjänst* har till huvuduppgift att genom insamling av penningmedel bidra till avlöning av kyrkliga lekmanamedhjälpare, i första hand de vid lekmannaskolan i Sigtuna tidigare utbildade pastorsdiakonerna, som arbetar i de vidsträckta lapplandsförsamlingarna. Genom anslag och lönebidrag understödes 8 pastorsdiakoner. Vidare utgår pensioner till 2 pastorsdiakoner och 3 änkor.

Anställda: 1 heltidsanställd sekreterare. — 1 deltidanställd
Kurser: 1 utbildningskurs för lekmannapredikanter med 25 deltagare (efter år 1959 har kursverksamheten utvidgats)
Publikation: Lekmanntjänst, 16 000 ex., 4 nr per år
Tillgångar: 146 671:—, varav fast egendom 61 000:—
Skulder: 35 317:—
Inkomster: 134 267:—, varav kollekter 2 698:— och församlingsanslag 29 235:—
Utgifter: 126 063:—

10. *Kyrkliga kvinnorådet* är samarbetsorgan för de olika stiftskvinnoråden resp. stiftskvinnoförbunden. Dessa är företrädare i kvinnorådets representantskap, i vilket också ingår representanter för diakonistyrelsen, Diakoniens centrala råd och missionsstyrelsen. I anknytning till detta representantskap finns en krets av kontaktkvinnor, företrädande olika organisationer och grupper.

Anställda: 1 deltidanställd sekreterare
Kurser: 2 studiedagar samt 1 kontaktstämma med olika kvinnoorganisationer (kurs- och konferensverksamheten bedrivs i nära samverkan med S:ta Katharinastiftelsen)
Tillgångar: 16 748:—
Skulder: —
Inkomster: 5 131:—
Utgifter: 7 947:—

11. *Föreningen kvinnliga kyrkoarbetare* är ett gemenskapsorgan för kvinnor anställda i kyrklig tjänst, såsom ungdomssekreterare, rese- och församlingssekreterare. Föreningen brukar anordna gemenskapsdagar för sina medlemmar (17 år 1959) en gång per år. År 1962 bildades ännu en förening av liknande typ nämligen Svenska kyrkans ungdomssekreterarförbund.

12. *S:ta Katharinastiftelsen* har till ändamål att bedriva kyrklig gästhem- och retreatverksamhet, vara en samlingspunkt för kyrklig kvinno-

gärning, bedriva utbildning för kyrkotjänst samt anordna kurser och konferenser. Åren 1950—1959 hyrde stiftelsen Sparreholms slott i Södermanland men flyttade därefter till ett eget hus i Österskär nära Stockholm. Stiftelsen stödes bl. a. av en understödsförening, kyrkliga kvinnorrådets understödsförening för S:ta Katharinastiftelsen. Som stiftelsens föreståndare tjänstgör diakonistyrelsens kvinnliga församlingssekreterare.

Anställda: 8 heltidsanställda. — 2 deltidsanställda

Kurser: 14 med cirka 500 deltagare. Sammanlagt besöktes stiftelsen av omkring 1 300 personer. På grund av omflyttningen från Sparreholm till Österskär var kurs-, konferens- och gästhemsvetsksamheten år 1959 mindre omfattande än vanligt

Tillgångar: 181 565: —, varav fast egendom 151 000: — (bokfört värde 602 460: —)

Skulder: 416 040: —

Inkomster: 276 716: —, varav kollekter 7 269: — och församlingsanslag 13 289: —

Utgifter: 330 286: —

13. *Småkyrkorörelsens centralråd* har till uppgift att genom skrifter och föredrag sprida kunskap om småkyrkotankens innebörd, att samarbeta med stiftens småkyrkonämnder, att lämna församlingar och kyrkliga stiftelser råd och hjälp vid småkyrkobygge samt att företräda Svenska kyrkan i småkyrkofrågor. Centralrådets ledamöter väljes av biskopsmötet och ett representantskap, som utsetts av stiftens. Rådet förvaltar den år 1957 bildade Svenska kyrkans småkyrkofond (år 1959 cirka 130 000 kronor).

Publikation: Småkyrkobladet, 4 000 ex., 1 nr per år

Tillgångar: 9 690: —

Skulder: —

Inkomster: 5 013: —

Utgifter: 3 458: —

År 1962 startades en *kyrkans byggnadsbyrå* med uppgift att bistå församlingar och kyrkliga stiftelser med råd och anvisningar i byggnadsfrågor. Byrån är inrättad av diakonistyrelsen, Svenska pastoratens riksförbund och Kyrkfrämjandet i Stockholm, vilka svarar för byråns omkostnader.

14. *Kapellstiftelsen Ansgars minne* har till uppgift att förvalta kyrkan på Björkö i Mälaren samt främja minnet av Ansgar och hans gärning. I mån av tillgång skall också medel anslås till fortsatta utgrävningar i Birka.

Anställda: 1 deltidsanställd kapellvärd och vaktmästare

Tillgångar: 137 120: —, varav fast egendom 120 000: —

Skulder: 10 200: —

Inkomster: 4 203: —, varav kollekter 575: —

Utgifter: 4 516: —

15. *Gratia Dei-stiftelsen* bildades med uppgift att uppföra och driva ett hem för pensionerade präster och lekmän samt att bedriva ungdomsvårdande verksamhet. Hemmet med tillhörande kapell för dagliga gudstjänster

är under uppförande i Kristianstad och har delvis tagits i anspråk för sina ändamål.

Tillgångar: 135 288: —

Skulder: —

Inkomster: 38 928: —

Utgifter: 7 763: —

16. För *Kyrkosångens vänners* stiftsorganisationer finns på riksplanet en centralkommitté. Denna är uppdelad i sektioner, nämligen en för liturgi, en för koralsång, en för körsång, en för orgelkonst och en för övrig kyrklig konst. Ett av centralkommittén tillsatt orgelråd står till förfogande med expertis vid ny- och ombyggnad av orglar. Någon centralt ledd kursverksamhet förekommer ej.

Tillgångar: 1 405: —

Skulder: —

Inkomster: 1 415: —

Utgifter: 1 535: —

17. *Sveriges kyrkosångsförbund*, som bedriver verksamhet i samtliga stift, har som sammanhållande organ ett centralråd. Rådet vill stödja och utveckla kyrkosången och är i första hand en arbetsgemenskap för blandade körer (1 240 körer med 24 000 medlemmar var anslutna år 1959) men stöder även verksamheten bland barn- och ungdomskörer (cirka 1 000 körer med 10 000 medlemmar).

Kurser: 2 med 140 deltagare

Publikation: Kyrkosångsförbundet, 11 800 ex., 12 nr per år

Tillgångar: 12 100: —

Skulder: —

Inkomster: 90 836: —

Utgifter: 90 079: —

18. *Laurentius Petri sällskapet* har till uppgift »att på vår svenska reformationstids grundval» förnya en evangelisk tidegärdstradition. Det anordnar för detta ändamål studiekonvent, koraldagar, instruktionskurser m. m. och utger urkunder, som belyser det svenska gudstjänstlivets historia, samt småskrifter.

Kurser: 2 med 60 deltagare

Publikation: Svenskt gudstjänstliv (årsbok)

Tillgångar: 13 392: —

Skulder: —

Inkomster: 8 257: —

Utgifter: 13 270: —

19. *Förbundet för liturgi och dramatik (FLOD)* bedriver kurs- och instruktionsverksamhet i kyrkospelsfrågor, svarar för rådgivning och service

åt kyrkospelsgrupper och anordnar även självt kyrkospel. 72 kyrkospelsgrupper var år 1959 anslutna till förbundet (år 1962 över 100).

Anställda: 1 heltidsanställd instruktör och regissör

Kurser: 19 instruktionskurser med 400 deltagare

Publikation: Evangeliskt Drama, 1 500 ex., 4 nr per år

Tillgångar: 60: —

Skulder: —

Inkomster: 21 300: —, varav statsbidrag 8 306: — och kollekter 8 447: —

Utgifter: 21 240: —

År 1960 bildades ett *hymnologiskt institut* med uppgift att inspirera till psalmförfattande och koralkomponerande, insamla och granska inkommet material samt upprätta ett hymnologiskt bibliotek på Stora Sköndals diakonanstalt.

Samma år tillsattes av biskopsmötet en *liturgisk nämnd* med uppgift att följa den liturgiska utvecklingen, stimulera liturgiskt forsknings- och studiearbete samt ägna uppmärksamhet åt sådant arbete som kan utgöra underlag för kommande revision av kyrkans liturgiska böcker. Nämndens arbete bedrivs i olika sektioner: för ritual, hymnologi, kyrkomusik och kyrkoarkitektur.

20. *Stiftelsen kyrkliga filmbyrån* bedriver konsultativ verksamhet inom Svenska kyrkan i frågor som rör filmproduktion, söker sprida upplysning om filmens användning i det kyrkliga arbetet samt anskaffar och tillhandahåller film för skilda områden av kyrkligt arbete.

Anställda: 3 heltidsanställda. — 4 deltidsanställda

Tillgångar: 68 100: —

Skulder: 34 656: —

Inkomster: 81 539: —

Utgifter: 89 911: —

21. *Ansgarsringen* vill hjälpa och stimulera sina medlemmar till regelbundet andakts- och gudstjänstliv. Verksamhetens årliga överskott delas lika mellan missionsstyrelsen, diakonistyrelsen och Kapellstiftelsen Ansgars minne. Antalet medlemmar uppgick år 1959 till cirka 1 200.

Kurser: 6 med 250 deltagare

Tillgångar: 855: —

Skulder: —

Inkomster: 8 023: —

Utgifter: 8 067: —

22. *Arbetsgemenskapen kyrklig förnyelse*, som bildades år 1959, är en gemenskap av män och kvinnor, som vill vidmakthålla och vidarebefordra den allmänliga kyrkans tro, lära och ordningar enligt bibeln, traditionen och Svenska kyrkans bekännelseskriter. För detta ändamål bedriver gemen-

skapen teologiskt studiearbete, utger skrifter och anordnar kongresser och arbetskonferenser.

Publikation: Meddelanden från Arbetsgemenskapen kyrklig förnyelse, 500 ex., 4 nr per år (utkom första gången år 1960)

Tillgångar: 5 253: —

Skulder: —

Inkomster: 7 535: —

Utgifter: 4 672: —

23. *Kyrkliga förbundet för evangelisk-luthersk tro* arbetar för att samla kyrkfolket kring bibel och bekännelse. Förbundet har sin huvudsakliga anslutning i bygder som varit berörda av 1800-talets kyrkliga väckelserörelser. Särskilda stiftskommittéer finns i Lunds, Göteborgs, Växjö, Skara, Karlstads och Stockholms stift. Förbundet verkar dels genom allmänna möten för präster och lekmän, dels genom sin veckotidning *Kyrka och folk*.

Kurser: 1 (för teologer) med 30 deltagare

Publikation: *Kyrka och folk*, 9 000 ex., veckotidning

Tillgångar: 154 923: —

Skulder: 55 335: —

Inkomster: 120 142: —, varav kollekt 605: —

Utgifter: 119 517: —

(De ekonomiska uppgifterna avser endast publikationen *Kyrka och folk*)

24. *Kyrklig samling för väckelse* är en organisation, som söker anknytning till den lågkyrkliga väckelsen och som arbetar för att inom Svenska kyrkan bevara och befrämja en lågkyrklig, folklig fromhetstyp. Rörelsens verksamhet är numera av ringa omfattning.

25. *Kyrklig samling kring bibeln och bekännelsen* är ett samarbetsråd för olika riktningar inom Svenska kyrkan och vill i trohet mot evangelisk-luthersk tradition verka för kyrkans förnyelse på bibelns och bekännelsens grund. Kyrklig samling anordnar möten för uppbyggelse, information och opinionsbildning samt verkar för spridning av veckotidningarna *Kyrka och folk* (se p. 23 ovan) och *Svensk pastoraltidskrift* (se nedan sid. 118). Kyrklig samling började sin verksamhet först i slutet av år 1958. Kurs- och mötesverksamheten är numera ganska omfattande och en resesekreterare och en pressombudsman har anställts.

Tillgångar: 2 319: —

Skulder: —

Inkomster: 7 759: —

Utgifter: 10 914: —

26. *Lutherska kyrkoförbundet* anordnar föreläsningsserier och konferenser i teologiska ämnen samt utger skrifter i bibel- och bekännelsetrogen anda.

Kurser: 1 med 20 deltagare

Tillgångar: 96 278: —

Skulder: 1 200: —

Inkomster: 4 209: —

Utgifter: 7 764: —

27. *S:t Nicolai stiftelse* har till uppgift att genom insamlingsarbete och anslag stödja den verksamhet för främjande av kristen själavård inom Svenska kyrkan, som bedrivs av *systraskapet Den Helige Andes orden*. Denna orden bedriver själavårdande verksamhet bland studenter i Uppsala. Inom densamma tjänstgjorde år 1962 två vigda systrar och tre noviser.

28. *Societas Sanctae Birgittae* är en sammanslutning för gemenskap och uppbyggelse och anordnar kyrkliga konvent och stilla dagar.

Tillgångar: 228 678: —

Skulder: 60: —

Inkomster: 234 942: —

Utgifter: 11 728: —

(Bland inkomsterna ingår en under året erhållen donation om cirka 227 000 kronor)

29. *Den apostoliska bekännelsens systrakrets* är en sammanslutning för kvinnor och har till uppgift »att fördjupa, stärka och ordna medlemmarnas andliga liv samt att verka för en kyrklig förnyelse på den apostoliska bekännelsens grund». Systrakretsen anordnar konferenser och stilla dagar samt verkar i nära anslutning till den prästerliga sammanslutningen *Den apostoliska bekännelsens brödraskap* (se nedan sid. 118).

30. *Sveriges religiösa reformförbund* vill — i avsikt att bringa kyrkans lära till större samklang med vår tids kultur och vetenskap — verka för »en andlig frigörelse till en förenklad och fördjupad religiös åskådning i evangeliets anda utan dogmatisk bundenhet».

Kurser: 1 konferens med 60 deltagare

Publikation: Religion och kultur, 700 ex., 4 nr per år

Tillgångar: 5 115: —

Skulder: 1 673: —

Inkomster: 7 128: —

Utgifter: 7 578: —

31. *Sveriges kyrkliga lärarförbund* verkar för frivillig fortbildning av lärare i kristendom och för samarbete i olika former mellan kyrka och skola. År 1959 var förbundets medlemsantal cirka 2 000 och lokalföreningarnas antal 47.

Anställda: 2 deltidanställda

Kurser: 14 pedagogiska studiedagar med 4 000 deltagare

Publikation: Kyrka och skola, 4 500 ex., 7 nr per år

Tillgångar: 1 172: —

Skulder: —

Inkomster: 34 556: —

Utgifter: 34 092: —

32. *Samfundet Pro Fide et Christianismo* stöder kristen undervisning och fostran genom att utge kristen litteratur samt utdela stipendier till teologie studerande och bidrag till Fjellstedtska skolans verksamhet. Under de senaste åren har samfundet också ekonomiskt understött anställandet av frivilliga konfirmandlärare (kateketer) i storstadförsamlingar.

Tillgångar: 2 173 625: —, varav fast egendom 1 584 000: —

Skulder: 258 897: —

Inkomster: 124 546: —

Utgifter: 121 873: —

33. *J. E. Frykbergs stiftelse* har till uppgift att ekonomiskt stödja olika former av frivilligt kyrkligt arbete, ungdoms- och bildningsarbete, kristen upplysningsverksamhet o. s. v.

Tillgångar: 344 578: —, varav fast egendom 220 000: —

Skulder: 9 907: —

Inkomster: 44 564: —

Utgifter: 46 204: —

34. *Lutherstiftelsen* befrämjar kristendomsundervisning och teologisk utbildning genom att utge skrifter, tillhandahålla material för söndagsskolans verksamhet samt ge understöd åt teologie studerande i form av stipendier, räntefria lån o. dyl.

Anställda: 1 deltidanställd

Publikation: Lutherstiftelsens tidskrift (medlemsblad)

Tillgångar: 41 070: —

Skulder: —

Inkomster: 52 895: —, varav kollekt 1 798: —

Utgifter: 55 888: —

35. *Stiftelsen för Sverige och kristen tro* verkar för uppväckande och stärkande av kristen tro och fosterlandskärlek. Stiftelsen bedriver upplysningsverksamhet genom föredrag och föreläsningar samt anslår medel till andra organisationer och organ, som arbetar i linje med stiftelsens uppgift. Bl. a. anslås medel för utgivande av tidskriften »Vår lösen».

Anställda: 1 deltidanställd

Kurser: 10 (deltagarantal ej angivet)

Tillgångar: 503 185: —

Skulder: 29: —
Inkomster: 23 732: —
Utgifter: 24 815: —

36. *S:t Ansgars stiftelse* bildades år 1949 i syfte att i Uppsala inrätta ett kyrkligt studenthem, inrymmande bostäder för manliga och kvinnliga studerande, inskrivna vid Uppsala universitet. Hemmet blev inflyttningsklart på hösten år 1960. Det omfattar bostäder för 127 studerande samt samlingslokaler och kapell. Förvaltningen av studenthemmet omhändervades av en särskild dotterstiftelse, Stiftelsen Ansgarsgården. S:t Ansgars stiftelse utövar genom sin styrelse tillsyn över hemmet och utser dess förestandare.

Publikation: Meddelanden från S:t Ansgars stiftelse, 4 000 ex., 4 nr per år
Tillgångar: 1 252 818: —, varav fast egendom 1 088 732: —
Skulder: 929 544: —
Inkomster: 78 279: —, varav kollekt 39 422: —
Utgifter: 930 912: —

37. *Laurentiistiftelsen* har i Lund inrättat ett studenthem för manliga studerande inom samtliga fakulteter. Till studenthemmet hör ett kapell, där det hålles söndagliga högmässor och regelbundna andaktsstunder. Studenthemmet användes under sommarferierna som studie- och rekreationshem och upplåtes då även för andra än studenter.

Anställda: 2 heltidsanställda. — 4 deltidanställda, varav 1 präst (förestandare) och 3 övrig personal
Publikation: Meddelande från Laurentiistiftelsen, 2 800 ex., 4 nr per år
Tillgångar: 492 290: —, varav fast egendom 418 000: —
Skulder: 449 315: —
Inkomster: 72 279: —, varav kollekt 39 422: —
Utgifter: 30 617: —

38. *Stiftelsen Norrbyska studenthemmet* äger ett studenthem i Uppsala, som tillkommit dels för att genom billiga bostäder bereda teologie studerande ekonomisk lättnad under deras vistelse vid universitetet, dels för att ge tillfälle till kamrat- och hemliv under studietiden.

Anställda: 3 heltidsanställda. — 2 deltidanställda
Tillgångar: 106 571: —, varav fast egendom 92 000: —
Skulder: 41 341: —
Inkomster: 41 411: —
Utgifter: 40 419: —

39. *Övre och nedre Fjellstedtska studenthemmen*, vilka har gemensam styrelse, har till uppgift att bereda bostäder i hemmiljö för universitetsstuderande (med företrädare för teologer). I vart och ett av hemmen finns 17 studentrum.

Anställda: 4 heltidsanställda. — 2 deltidanställda
Tillgångar: 318 167: —, varav fast egendom 244 000: —
Skulder: 75 700: —
Inkomster: 82 657: —
Utgifter: 82 541: —

40. *Stiftelsen kyrkliga arbetsfonden*, bildad år 1958, har till ändamål att skapa en fond till stöd för företag och åtgärder av rikskyrklig karaktär, att förvalta fondens tillgångar samt att med fondens kapital och avkastning tillgodose aktuella behov och initiativ, för vilka särskilda insatser fordras. Stiftens arbetsfonder inbetalar som regel årliga bidrag till riksfonden. Fondens representantskap, i vilket ärkebiskopen är ordförande, utgöres av samtliga i tjänst varande biskopar samt en präst och en lekman från varje stift. En särskild förvaltningsnämnd är tillsatt.

Tillgångar: 166 238: —
Skulder: 6 626: —
Inkomster: 73 606: —
Utgifter: 35 128: —

41. *Svenska pastoratens riksförbund* har till ändamål att tillvarataga pastoratens och församlingarnas gemensamma intressen och bistå dem vid fullgörandet av deras uppgifter. Medlemskap i riksförbundet kan vinnas endast av stiftsförbunden. Riksförbundets beslutanderätt utövas av fullmäktige. Förbundets verkställande organ är en styrelse som utses av fullmäktige. Riksförbundet tillhandahåller rättshjälp och annan hjälp samt bedriver i övrigt informerande och utredande verksamhet.

Anställda: 2 heltidsanställda, varav 1 jurist och 1 präst. — 1 deltidanställd
Publikation: Tidskrift för pastoratsförvaltning, 11 000 ex., 8 nr per år (efter år 1959 10)
Tillgångar: 237 258: —
Skulder: 1 398: —
Inkomster: 152 172: —
Utgifter: 141 569: —

42. *Sigtunastiftelsen* har enligt sina stadgar till uppgift »att stödja och bereda hem åt frivilligt arbete för luthersk tro och kyrklig bildning i vårt land».

Stiftelsens verksamhet bedrivs efter tre linjer: 1. skolverksamhet (en folkhögskola och ett statsunderstött humanistiskt internatläroverk med realskola och gymnasium för pojkar och flickor med tillhoppa 570 elever år 1959) 2. kurs- och konferensverksamhet samt 3. gästhemsverksamhet.

Till stiftelsen hör ett bibliotek, som räknar 70 000 volymer, ett arkiv för tidningsurklipp med över 1 000 000 klipp samt ett kapell. Stiftelsen äger och driver även ett lantbruk om cirka 60 tunnland inom Sigtuna stads gränser.

Anställda: 133 heltidsanställda, varav 36 lärare, 7 för administration och förvaltning, 4 vid bibliotek och klipparkiv, 70 vid gästhem och skolhushåll, 5 vaktmästare, 8 för arbete å planteringar och fastigheter samt 3 vid lantbruket. — 14 deltidanställda, varav 7 lärare, 2 vid bibliotek och klipparkiv samt 5 vid gästhem och skolhushåll

Kurser: 38 med 2 300 deltagare (kurserna omfattade teologiska, sociala och kulturella ämnen samt vände sig till bl. a. präster, konstnärer, arkitekter, kyrkospelare, psykoterapeuter, lärare, studenter och gymnasister)

Publikation: Stiftelsen är delägare i tidskriften *Vår lösen*, som kan betraktas som ett stiftelsens organ

Tillgångar: 6 277 954: —, varav fast egendom 5 192 600: —

Skulder: 3 973 869: —

Inkomster: 3 100 269: —, varav statsbidrag 802 960: — och landstingsbidrag 24 775: —

Utgifter: 3 101 588: —

43. *Geijerskolan* i Ransäter är en folkhögskola, som särskilt ser som sin uppgift »att förvalta arvet från hela Geijer: skalden, forskaren, musikern och den kristna kulturpersonligheten». Skolans verksamhet bedrivs på kyrklig grund men utan något bestämt organisatoriskt samband med Svenska kyrkan. År 1959 var antalet elever 110. Vid sidan av folkhögskolans ordinarie kurser anordnas om somrarna en »folkhögskola för gymnasister» under 5 veckor (20 deltagare år 1959). Skolan användes också som kursinstitut och gästhem.

Anställda: 12 heltidsanställda, varav 5 lärare och 7 ekonomipersonal. — Ett växlande antal deltidanställda

Kurser: 2 sång- och instrumentalveckor med 100 deltagare. Uppgift om antalet deltagare vid ett 30-tal kortare kurser av olika slag saknas. En akademisk sommarkurs på 3 veckor brukar ordnas för bl. a. studenter och lärare

Publikation: Elevförbundets tidskrift, 500 ex., 2 nr per år

Tillgångar: 445 303: —, varav fast egendom 306 700: —

Skulder: 53 505: —

Inkomster: 408 553: —, varav statsbidrag 141 307: —, landstingsbidrag 30 000: —, stats- och landstingsbidrag (ej åtskilda i redovisningen) 38 570: —, kollekt 5 210: — och församlingsanslag 7 000: —

Utgifter: 379 488: —

44. *Fjellstedtska skolan* är ett statsunderstött internatläroverk med realskola i tre klasser och gymnasium i fyra ringar med särskild av Kungl. Maj:t fastställd studiegång. Läroverkets uppgift är att, genom en kvalificerad studentexamen, till akademiska studier förbereda dem som önskar ägna sig åt tjänst som präster, missionärer eller kristendoms lärare. Skolan, vars verksamhet började år 1862, inriktar främst sin rekrytering på äldre och medellösa elever. Cirka 800 präster eller teologer har under årens lopp kommit från skolan. År 1959 var antalet elever 129.

Anställda: 11 heltidsanställda, varav 1 rektor, 3 lektorer och 7 ekonomipersonal. — 39 deltidanställda, varav 25 timlärare och 14 övrig personal

Publikation: Årsskrift (organ för föreningen Gamla Fjellstedtare), 800 ex.
Tillgångar: 3 301 890: —, varav fast egendom 980 000: —
Skulder: 205 644: —
Inkomster: 662 283: —, varav statsbidrag 210 750: — och kollekter 96 463: —
Utgifter: 620 051: —

45. *Göteborgs enskilda gymnasium för blivande präster* är ett fyraårigt gymnasium med helklassisk linje. Skolan, som grundades år 1924, vill föra fram ungdomar som ämnar bli präster till studentexamen. Hittills har av skolans elever mer än 100 prästvigts. År 1959 var antalet elever 26. Skolan erhöi år 1962 nybyggda lokaler.

Anställda: 14 deltidsanställda, varav 12 lärare och 2 övrig personal
Publikation: Hälsning från prästgymnasiet i Göteborg, 1 800 ex., 6 nr per år
Tillgångar: 113 575: —
Skulder: —
Inkomster: 84 284: —, varav kollekter 45 909: —
Utgifter: 78 500: —

b. Social — diakonal verksamhet

46. *Diakonien centrala råd* består av föreståndarna för de fem diakoni-anstalterna och är ett samarbetsorgan för dessa anstalter. Rådet har ledande uppgifter inom diakoniens stiftsorganisation och organiserar vidare vissa insamlingar.

Anställda: 1 heltidsanställd generalsekreterare (präst)
Kurser: Rådet anordnar veckokurser rörande diakonifrågor på olika platser i landet, minst 4 gånger per år (deltagarantal för år 1959 ej uppgivet). Stiftens diakonisekreterare brukar dessutom samlas till en årlig konferens
Publikationer: Diakoni, 6 800 ex., 8 nr per år. — Årsskriften Kyrka och tjänst
Tillgångar: 51 183: —
Skulder: 18 619: —
Inkomster: 106 087: —, varav församlingsanslag 64 811: —
Utgifter: 77 010: —

47. *Ersta diakonissanstalt*, Stockholm, bedriver verksamhet efter följande linjer:

1. Utbildningsverksamhet: a) diakonissutbildning (jfr ovan sid. 52), b) sjuksköterskeutbildning vid av staten godkänd sjuksköterskeskola, där de flesta av diakonissorna får sin utbildning men där även sjuksköterskeelever, som icke ämnar bli diakonissor, utbildas. — Det sammanlagda antalet elever år 1959 var 60.

2. Sjukvård: a) kroppssjukhus med medicinsk och kirurgisk avdelning (107 vårdplatser) samt kirurgisk poliklinik b) sjukhem för kroniskt sjuka (15 vårdplatser); båda dessa institutioner är belägna vid anstalten i Stockholm c) arbetshem för kvinnliga epileptiker på Erstagården i Nacka (29 vårdplatser). Anstalten har nyligen erhållit en donation för uppförande av ett nervsjukhem i anslutning till sjukhuset i Stockholm.

3. Åldrvård: a) ålderdomshem för diakonissor i Stockholm (50 platser) b) hem för blinda kvinnor i Uppsala (15 platser).

4. Ungdomsvård: inackorderingshem för unga flickor (Länna hemmet i Drevviken), som drives i samarbete med Unga kvinnors värn (15 platser).

5. Gästhemsverksamhet: a) hospits i Stockholm b) Sjötorps gästhem i Huddinge c) Erstahus i Mölle. (Sammanlagt ett 80-tal platser.)

6. Vilohem för diakonissor: ett i Leksand, ett på Värmdö och ett i Södertälje (sålt efter år 1959); sammanlagt cirka 50 platser.

7. Oblattillverkning: denna tillgodoser Svenska kyrkans hela behov av oblater och sker vid anstalten i Stockholm.

8. Paramentavdelning: tillverkning av kyrkliga textilier.

Av på anstalten utbildade, år 1959 i tjänst varande 263 diakonissor var 118 i församlingstjänst, 61 i statlig eller kommunal tjänst och 84 i annat arbete. Av de sistnämnda var 48 verksamma vid anstaltens egna inrättningar och 5 i utlandstjänst.

Anställda: 220 heltidsanställda, varav 3 präster, 48 diakonissor, 6 läkare, 10 sjuksköterskor, 64 övrig sjukvårdspersonal, 40 ekonomipersonal och 49 övrig personal. — 21 deltidanställda, varav 2 läkare, 2 sjuksköterskor, 12 diakonissor och 5 övrig personal

Kurser: 1 diakonikurs för kvinnlig ungdom med 80 deltagare

Tillgångar: 20 287 359:—, varav fast egendom 15 139 600:—

Skulder: 14 791 431:—

Inkomster: 6 673 835:—, varav statsbidrag 59 500:— och kollekter 179 308:—

Utgifter: 6 602 917:—

48. *Diakonissanstalten Samariterhemmet*, Uppsala, har följande verksamhetsgrenar:

1. Utbildningsverksamhet: a) diakonissutbildning (24 elever år 1959) b) sjuksköterskeutbildning vid av staten godkänd sjuksköterskeskola (48 elever år 1959).

2. Sjukvård: a) Samariterhemmets sjukhus i Uppsala med medicinsk och kirurgisk avdelning (85 vårdplatser) b) Samariterhemmets nervsjukhem i Uppsala (25 vårdplatser).

3. Ungdomsvård: Kållereds flickhem för missanpassad ungdom (23 platser).

4. Åldrvård: sjukhem i Ö. Vemmenhög (7 vårdplatser).

5. Gästhemsverksamhet: diakonisshuset i Uppsala.

6. Vilohem: i Leksand, Marielund och Korsnäs.

Efter år 1959 har Samariterhemmet uppfört ett pensionärshem för diakonissor och missionärer (i mån av plats även för andra). Hemmet rymmer 47 enrumslägenheter, 4 tvårumslägenheter och 12 vårdplatser. Byggnadskostnaderna uppgick till 2 200 000 kronor. En ny byggnad för sjuksköterskeskolan planeras.

Av på anstalten utbildade, år 1959 i tjänst varande 178 diakonissor var 51

i församlingstjänst, 35 i statlig eller kommunal tjänst och 92 i annat arbete. Av de sistnämnda var 22 verksamma vid anstaltens egna inrättningar, 27 på olika sjukvårdsanstalter och 8 i utlandstjänst.

Anställda: 126 heltidsanställda, varav 2 präster, 24 diakonissor, 10 sjuksköterskor, 5 läkare, 3 konsulenter, 45 sjukvårdspersonal och 37 övrig personal. — 13 deltidanställda, varav 4 sjuksköterskor, 8 sjukvårdspersonal och 1 ekonomipersonal
Kurser: 2 diakonikurser för ungdom med 35 deltagare. (Samariterhemmets lokaler användes dessutom i stor utsträckning för olika kyrkliga organs konferenser)
Tillgångar: 6 298 365:—, varav fast egendom 4 838 300:—
Skulder: 4 412 910:—
Inkomster: 2 683 424:—, varav landstingsbidrag 1 154 532:— och kollektor 126 843:—
Utgifter: 2 785 125:—

49. *Göteborgs diakonissanstalt* redovisar följande arbetsgrenar:

1. Diakonissutbildning (23 elever år 1959).
2. Åldringvård: pensionärs- och sjukhemmet i Bräcke Västergård (42 vårdplatser).
3. Vård och behandling av CP-skadade barn och ungdomar: Bräcke Östergård (30 vårdplatser). Ett skolhem för CP-barn med 30 internat- och 20 externatplatser är under uppförande.

Av på anstalten utbildade, år 1959 i tjänst varande 81 diakonissor var 41 i församlingstjänst, 18 i statlig eller kommunal tjänst och 22 i annat arbete. Av de sistnämnda var 9 i utlandstjänst.

Anställda: 58 heltidsanställda, varav 2 präster, 1 läkare, 1 diakonissa, 4 sjuksköterskor, 9 barnsköterskor, 3 sjukgymnaster, 3 förskollärare, 24 sjukvårdspersonal och 11 övrig personal. — 4 deltidanställda
Kurser: 1 diakonikurs för ungdom och 1 utbildningskurs i CP-vård med sammanlagt 46 deltagare
Tillgångar: 3 105 652:—, varav fast egendom 1 666 900:—
Skulder: 3 059 483:—
Inkomster: 737 355:—, varav statsbidrag 2 000:— och kollektor 30 101:—
Utgifter: 775 917:—

50. *Vårsta diakonissanstalt*, Härnösand, har följande verksamhetsgrenar:

1. Utbildningsverksamhet: a) diakonissutbildning (19 elever år 1959) b) hemsysterutbildning vid av staten erkänd hemsysterskola (36 elever) c) kurser för ålderdomshemsföreståndarinnor (två femmånaderskurser, 14 deltagare).
 2. Epileptikervård: hem för kvinnliga epileptiker i Härnösand (19 vårdplatser, utbyggnad till 30 platser planeras).
 3. Konvalescent- och gästhem: i Viskan, Medelpad (24 platser).
- Fristads kronikerhem i Härnösand (30 platser) utgör särskild stiftelse med egen styrelse och ekonomi men har nära samarbete med diakonissanstalten.

Av på anstalten utbildade, år 1959 i tjänst varande 82 diakonissor var 21 i församlingstjänst, 44 i statlig eller kommunal tjänst och 17 i annat arbete. Av de sistnämnda var 11 verksamma vid anstaltens egna inrättningar och 2 i utlandstjänst.

Anställda: 34 heltidsanställda, varav 1 präst, 11 diakonissor, 12 sjukvårdspersonal och 10 övrig personal. — 26 deltidanställda, varav 20 timlärare, 2 läkare och 4 övrig personal

Tillgångar: 2 122 125: —, varav fast egendom 1 173 500: —

Skulder: 456 973: —

Inkomster: 1 057 496: —, varav statsbidrag (till hemsysterskolan) 125 568: —, landstingsbidrag 71 076: —, stats- och landstingsbidrag (ej åtskilda i redovisningen) 86 517: — samt kollekt 73 836: —

Utgifter: 1 040 425: —

51. *Svenska diakonanstalten Stora Sköndal*, Stockholm, bedriver verksamhet efter följande linjer:

1. Utbildningsverksamhet: utbildning av a) diakoner (jfr ovan sid. 522) b) kyrkokamrerare c) kyrkokantorer (startade först hösten 1959) d) socialarbetare e) sjukvårdare (tvåårig sjukvårdarutbildning för kvinnor och män). — Det sammanlagda elevantalet vid anstalten var år 1959 173.

2. Diakonal-social verksamhet: a) epileptikervård vid klinik med 114 manliga observationsplatser och poliklinik samt vårdavdelningar med plats för 215 epileptiker (fr. o. m. år 1961 cirka 250 platser) b) åldringsvård vid gästhem, pensionärshem, pensionärsvillor och sjukhem för långtidssjukla gamla (cirka 110 platser) c) nykterhetsvård vid vårdanstalt för alkoholmissbrukare i Järlåsa (110 vårdplatser) d) arbetsvård för psykiskt skadade i samarbete med Kungl. Arbetsmarknadsstyrelsen.

3. Kursverksamhet: kurser för präster i socialvård och diakoni, utbildningskurser för kyrkvaktmästare samt diakonikurser för pojkar.

Av på anstalten utbildade, år 1959 i tjänst varande 286 diakoner var 44 i församlingstjänst, 116 i statlig eller kommunal tjänst och 126 i annat arbete (verksamma vid anstaltens egna inrättningar, i stiftsarbete, vid vårdanstalter, i stadsmissioner eller i utlandstjänst).

Anställda: 147 heltidsanställda, varav 3 präster, 24 diakoner, 2 läkare, 5 lärare, 7 terapeuter, 23 sjukvårdare och 83 övrig personal. — Cirka 80 deltidanställda, varav de flesta timlärare vid diakonskolan

Kurser: 3 (1 kurs i socialvård och diakoni för präster, 1 kurs för kyrkvaktmästare och 1 diakonikurs för ungdom) med cirka 40 deltagare

Publikation: Diakonen, 8 000 ex., 1 nr per år

Tillgångar: 13 496 219: —, varav fast egendom 10 000 000: —

Skulder: 13 497 934: —

Inkomster: 5 607 520: —, varav statsbidrag 1 342 762: —, kollekt 102 343: — och församlingsanslag 21 340: —

Utgifter: 5 730 099: —

52. *Lutherska världsförbundets svenska sektion* har till uppgift att tjänstgöra som Svenska kyrkans kontaktorgan med Lutherska världsförbundet, som omfattar ett 60-tal medlemskyrkor från 34 länder och har till syfte att stärka gemenskapen mellan de lutherska kyrkorna samt stödja lutherska grupper i behov av andligt och materiellt bistånd. Huvudparten av den svenska sektionens arbete består i insamlingsarbete för Lutherska världsförbundets s. k. världshjälp. För denna hjälpverksamhet finns en särskild kommitté inom den svenska sektionen. Efter år 1959 har sektionen organiserats i sex olika kommittéer: för hjälpverksamhet, mission, flyktingarbete, stipendieutdelning, emigrantvård och teologisk studieverksamhet. Sektionen har en utbyggd stiftsorganisation med ombud i varje stift.

Den svenska sektionens insamlingsarbete, Lutherhjälpen, har år från år starkt utvecklats. Verksamhetsåret 1956—1957 insamlades 400 000 kronor, 1957—1958 750 000 kronor, 1958—1959 1 100 000 kronor, 1959—1960 3 600 000 kronor, 1960—1961 6 500 000 kronor och 1961—1962 cirka 10 000 000 kronor. Huvudparten av beloppen har anslagits till Lutherska världshjälpen i Genève, som förmedlat svenska anslag till en rad lutherska minoritetskyrkor i t. ex. Polen, Östtyskland, Tjeckoslovakien, Jugoslavien, Österrike, Frankrike och England, till de nödhärjade områdena i Fjärran Östern, Främre Orienten och Indien samt till Lutherska världsförbundets arbete för självvård och församlingsbildningar i Latinamerika och till dess radiomission i Afrika. Lutherhjälpen har också arbetat i anslutning till Förenta nationernas »världsflyktingår» och övrigt flyktingarbete. Genom Lutherhjälpen har Svenska kyrkan fått en rad vänortsförsamlingar framför allt i Österrike men också i Jugoslavien, Italien och Frankrike.

Anställda: 11 heltidsanställda, varav 1 direktor (präst), 1 ställföreträdande direktor, 1 resesekreterare (ytterligare 1 anställd efter år 1959) och 8 administrationspersonal. — 2 deltidanställda

Kurser: 1 informationsdag i samband med årsmöte, 50 deltagare

Publikation: Lutherhjälpen, 50 000 ex., 6 nr per år

Tillgångar: 314 226: —, varav fast egendom 106 223: —

Skulder: 86 163: —

Inkomster: 1 118 660: —, varav kollekt 391 300: — och församlingsanslag 19 560: —

Utgifter: 1 050 573: —

53. *Hjälp åt åldriga flyktingar* är en underkommitté till Lutherska världsförbundets svenska sektion men bedriver ett självständigt insamlingsarbete (de senaste åren inbringande cirka 225 000—250 000 kronor per år). Kommittén har till uppgift att omhändertaga åldriga flyktingar i Sverige intill dess de erhållit svenskt medborgarskap. I verksamheten utnyttjas den av stiftelsen Hem för åldriga flyktingar ägda Kumla herrgård i Tyresö församling. År 1959 fanns 20 flyktingar på Kumla herrgård, år 1962 15. Verksamheten är numera under avveckling.

Tillgångar: 153 315: —, varav fast egendom 80 700: —

Skulder: 31 760: —

Inkomster: 322 189: —

Utgifter: 349 664: —

54. *Svenska kyrkohjälpen* har bildats på biskopsmötets initiativ och bedriver insamlingsarbete för kyrklig och humanitär hjälpverksamhet i andra länder. Kyrkohjälpens insamlade medel förmedlas genom Kyrkornas världsråd i Genève. Hjälpinsatserna har i första hand skett i form av flyktinghjälp i Grekland, spetälskevård, brunnsborrning och startande av småindustrier i Syd-Indien, kyrklig verksamhet i Östtyskland samt under de senaste åren brunnsborrning och flyktinghjälp i Afrika (Tanganyika, Nord-Rhodesia, Kongo, Algeriet). Kyrkohjälpen har egen stiftsombudsorganisation. År 1959 insamlades 1 300 000 kronor, år 1960 2 000 000 kronor och år 1961 3 000 000 kronor.

Anställda: 2 heltidsanställda, varav 1 kamrer och 1 resesekreterare. — 5 deltid-

anställda, varav 1 redaktör och 4 administrativ personal

Kurser: 1 (för stiftsombuden) med 20 deltagare

Publikation: Svenska kyrkohjälpen, 35 000 ex., 4 nr per år

Tillgångar: 1 261 388: —

Skulder: 6 930: —

Inkomster: 1 330 366: —

Utgifter: 1 403 741: —

55. *Gustaf-Adolfsföreningarna*, vilka finns i Stockholm, Göteborg, Norrköping, Lund och Båstad, har till uppgift att understödja protestantiskt församlingssliv i icke-protestantiska länder. De insamlade medlen har sänts till bl. a. Polen, Italien, Österrike och Spanien. Föreningarna arbetar i intim kontakt med Gustaf-Adolfsföreningarna i Tyskland och Österrike.

Tillgångar: 170 675: —

Skulder: 14 901: —

Inkomster: 147 192: —, varav kollekt 137 511: —

Utgifter: 151 361: —

56. *Svenska kyrkans utlänningsnämnd* är tillsatt av biskopsmötet och har till uppgift att i samarbete med förefintliga organisationer för kyrkligt flyktingarbete inom landet främja den kyrkliga omvårdnaden om icke-svenska medborgare, som vistas i Sverige, särskilt flyktingar, vilka ej tillräckligt behärskar det svenska språket. Nämnden har under sig särskilda kommittéer för olika språkgrupper: för finsktalande, balter och tysktalande.

Tillgångar: 15 786: —

Skulder: —

Inkomster: 42 138: —

Utgifter: 29 790: —

c. Sjömansvård

57. *Svenska kyrkans sjömansvårdsstyrelse* utövar kyrkans verksamhet bland svenska sjömän och andra landsmän i utlandet — däri dock ej inbegripen vården av de utländska svenska församlingar, som erhållit av Kungl. Maj:t godkänd kyrkoordning, nämligen församlingarna i Paris, London, Köpenhamn, Berlin, Oslo, Helsingfors och Buenos Aires. Sjömansvårdsstyrelsen har även fått i uppdrag att i mån av tillgångar understödja kyrklig verksamhet bland svensktalande trosförvanter i utlandet.

Verksamhet bedrevs år 1959 på följande 26 platser (namnet på orter, där sjömansvårdsstyrelsen äger sjömanskyrka med tillhörande lokaler, nedan kursiverat): *Aberdeen, Alexandria, Antwerpen, Bombay, Buenos Aires, Danzig, Dunkerque, Gdynia, Gent, Genua, Hull, Köpenhamn, Lissabon, London, Melbourne, Middlesborough, West Hartlepool, Misiones, Narvik, Oslo, Philadelphia, Rio de Janeiro, Rotterdam, San Francisco, Skagen och Stettin*. Efter år 1959 har verksamhet påbörjats i Sydney och Lima samt verksamheten i Dunkerque och San Francisco överflyttats till *Rouen* resp. San Pedro. År 1962 övergick också sjömanskyrkan i *Hirtshals* i sjömansvårdsstyrelsens ägo. På 18 av de angivna platserna äger således sjömansvårdsstyrelsen sjömanskyrka med tillhörande lokaler. I Genua, Philadelphia, San Pedro och Sydney arbetar den svenska sjömansvården i norska sjömanskyrkor, i Lima och Lissabon (på det senare stället endast säsongverksamhet) i danska sjömanskyrkor. I Bombay äges kyrkan av Handelsflottans välfärdsråd. Fr. o. m. juli 1962 har sjömansvårdsstyrelsen åtagit sig att avlöna sjömansprästen i Hamburg, där sjömanskyrkan äges av Evangeliska fosterlands-stiftelsen. I Köpenhamn och Oslo disponerar sjömansvården för sin verksamhet de svenska församlingarnas kyrkor.

Verksamheten vid de olika arbetscentra består av gudstjänster, samkväm, läsrums- och biblioteksverksamhet, rådgivning, båtbesök, sjukbesök, arrangerande av sport och sightseeing m. m. Nedanstående statistik avspeglar verksamhetens utveckling:

	1913	1938	1948	1959
Antalet läsrumsbesök	50 481	210 981	178 483	300 890
Deltagare i gudstjänster	35 976	81 790	55 788	85 437
Deltagare i samkväm, fester och andaktsstunder	20 412	72 123	49 903	95 642
Antalet skrivna brev å läsrummen	13 704	45 810	57 538	101 679
Prästers och assistenters skeppsbesök ..	7 581	13 044	9 224	18 799
Prästers och assistenters sjukbesök	3 127	2 701	1 817	2 093

— För sjömansvården *inom landet* finns ett särskilt utskott, tillsatt av sjömansvårdsstyrelsen (se ovan sid. 75 ff., där denna verksamhet är redovisad).

Anställda: I styrelsens sekretariat: 10 heltidsanställda, varav 1 generalsekreterare, 1 biträdande sekreterare, 1 resesekreterare (tjänsten indragen efter år 1959) och

7 administrativ personal, samt 2 deltidanställda. — I utlandet: 48 heltidsanställda, varav 22 sjömanspräster, 3 diakonutbildade assistenter (numera 5), 5 andra assistenter och 18 husmödrar

Publikationer: Ute och Hemma, 15 100 ex. (julnr 53 000 ex.), 13 nr per år. — De Våra i Främmande Land (medföljer Svenska kyrkans missionsstyrelsens tidning Utblick, 31 500 ex., 12 nr per år)

Tillgångar: 1 876 929: —, varav fast egendom 1 350 000: —

Skulder: 1 001 373: —

Inkomster: 1 795 370: —, varav statsbidrag 6 000: —, lönebidrag ur kyrkofonden 176 400: — och kollekter 272 431: —

Utgifter: 1 639 909: —

d. Mission (se vidare tabell 25)

58. Svenska kyrkans missionsstyrelse bedriver verksamhet i utlandet på följande arbetsfält:

1. I Sydafrika (Natal, Zululand och Johannesburg). Verksamheten uppstogs i Sydafrika år 1876. Efter bildandet av den evangelisk-lutherska kyrkan i Södra Afrika, sydöstra regionen, år 1960, har missionsstyrelsens missionsområde uppgått i denna kyrka.

2. I Syd-Rhodesia påbörjades missionsstyrelsens arbete år 1903. Ledningen av detta arbete kommer att från år 1963 överföras till Syd-Rhodesias evangelisk-lutherska kyrka.

3. I Tanganyika inleddes missionsstyrelsens arbete, i Bukoba, år 1947. Allt arbete och all egendom är sedan juni 1961 överförd på Nordvästra Tanganyikas evangeliska kyrka.

4. I Indien övertog missionsstyrelsen Svenska missionssällskapets arbete år 1876. Allt arbete är sedan år 1950 ställt under den Evangelisk-lutherska Tamulkyrkans ledning och all egendom har överlämnats till denna kyrka.

5. I Malaya har missionsstyrelsen fr. o. m. år 1961 i samarbete med Tamulkyrkan upptagit verksamhet bland de där bosatta tamulerna.

6. I Hongkong samarbetar missionsstyrelsen med Lutherska världsförbundet.

7. I Japan och Hongkong bedriver missionsstyrelsen sedan år 1941 verksamhet i nära samarbete med den Nordiska kristna buddistmissionen (jfr nedan sid. 116).

Beträffande de olika verksamhetsgrenarna och deras omfattning, sådan denna avspeglas i den ekonomiska insatsen, har missionsstyrelsen lämnat följande uppgifter (avseende år 1960):

Sjukvård i Afrika och Indien	Kr.	965 000: —
Socialvård i Hongkong	»	29 000: —
Evangelisation i Afrika och Asien	»	1 131 510: —
Skolverksamhet i Afrika och Asien	»	981 448: —
Teologisk utbildning i Afrika och Asien	»	1 208 525: —
Prästutbildning i Hongkong	»	95 000: —

Såväl sjukvården på missionsstyrelsens arbetsområden i Afrika som skolverksamheten i Syd-Rhodesia, Tanganyika och Indien erhåller betydande anslag från respektive länders myndigheter.

Beträffande *egendomen* har uppgivits, att de kyrkor, missionärsbostäder, skolor, sjukhus samt byggnader för andra ändamål, som missionsstyrelsen byggt i Afrika och Asien, kommer — i den mån detta ännu icke skett — att överlämnas till de inhemska kyrkorna. I Indien äger missionsstyrelsen en byggnad för den svenska skolan i Kodaikanal, ett tiotal hus för missionärernas sommarvistelse på samma plats samt en missionärsbostad (sammanslagt värde cirka 400 000 kronor).

Missionärernas antal uppgick till 205, fördelade på följande yrkeskategorier:

35 präster	11 läkare
16 diakonissor	20 sjuksköterskor
5 diakoner	70 missionärshustrur
5 kvinnliga distriktsmissionärer	14 övriga missionsarbetare (kontorister, ingenjörer m. fl.)
29 lärare	

I *hemlandet* bedriver missionsstyrelsen gästverksamhet vid två gästhem, ett i Uppsala (16 platser, 4 heltidsanställda) och ett i Tyringe (38 platser, 6 heltidsanställda). Styrelsen äger vidare 24 missionärsbostäder, huvudsakligen i bostadsrättsföreningar i vilka styrelsen är bostadsrättshavare.

Missionsstyrelsens sekretariat i hemlandet består av följande befattningshavare: en direktor, en prodirektor och sekreterare för Afrika, en sekreterare för Asien och kandidatsekreterare, en ekonomisekreterare, en redaktions- och pressekreterare, en hemlandssekreterare, en litteratursekreterare, en ungdomssekreterare, en student- och studiesekreterare samt en skolsekreterare.

Anställda (vid kansliet i Uppsala): 27 heltidsanställda, varav 1 direktor, 9 sekreterare och 17 övrig personal

Kurser: 5 (i missionärsutbildning och missionskunskap) med 105 deltagare

Publikationer: *Utblick*, 31 500 ex., 12 nr per år. — *Stjärnan från Betlehem*, 18 500 ex., 1 nr per år. — *Missionsinformation*, 4 000 ex., 2—4 nr per år. — *Årsbok*, 4 000 ex.

Tillgångar: 5 339 343:—, varav fast egendom 1 233 500:—

Skulder: 3 147 318:—

Inkomster: 6 827 109:—, varav statsbidrag 18 300:— och kollektor 2 890 700:—

Utgifter: 6 604 623:—

59. *Svenska kvinnors missionsförening* kan betraktas som en stödförening till Svenska kyrkans missionsstyrelse. Föreningen har till ändamål att väcka intresse för missionen bland svenska kvinnor, i synnerhet studerande och lärare, samt att ekonomiskt understödja Svenska kyrkans mission (under de senaste åren har insamlats cirka 100 000 kronor per år). Föreningen har 56 anslutna lokalföreningar och kretsar samt därtill ett hundra-

tal fristående medlemmar. Lokalföreningarna anordnar missionsaftnar och organiserar studiegrupper.

Anställda: 1 deltidanställd sekreterare

Kurser: 2 (missionskurser) med 350 deltagare

Publikation: 20-sidigt cirkulär, 3 500 ex., 1—2 nr per år

Tillgångar: 14 185: —

Skulder: 8 478: —

Inkomster: 93 365: —

Utgifter: 94 852: —

60. *Svenska kommittén av Nordiska kristna buddhistmissionen.* Denna mission bildades år 1922 med uppgift särskilt att nå munkar och nunnor i Öst-Asiens buddhist- och taoistvärld. Verksamheten har sin medelpunkt i det kristna »broderhemmet» Tao Fong Shan i Hongkong, vilket står under kinesisk ledning. Fr. o. m. år 1953 har arbete upptagits också i Japan med Kyoto som huvudstation. Verksamheten stödes av särskilda missionssällskap i Norge och Danmark samt från Sverige genom rubricerade kommitté. Denna, som är tillsatt av Svenska kyrkans missionsstyrelse, leder det svenska insamlingsarbetet och beslutar tillsammans med de norska och danska avdelningarna i frågor, som rör fältarbetet och dess ekonomi.

Anställda: 1 heltidsanställd expeditionsskreterare, 5 missionärer (2 svenska, 2 norska och 1 dansk) samt 12 inhemska medarbetare (10 kineser och 2 japaner)

Publikation: Den kristne Buddhistmisjon, 1 150 ex. (i Sverige), 12 nr per år.

Publikationen utges i Norge

Tillgångar: 12 506: —

Skulder: 32 603: —

Inkomster: 83 657: —

Utgifter: 113 063: —

(De ekonomiska utgifterna avser endast den svenska kommittén)

61. *Svenska Israelsmissionen* bedriver mission bland judar i Sverige, Österrike, Frankrike, Marocko och Israel. I Wien äger missionen en fastighet med kapell, församlingssalar och gästhem (8 rum) där en diakonissa och en deltidanställd präst verkar. Utanför Wien äger och driver missionen ett ålderdomshem med ett 20-tal platser och en gästvåning. I Paris disponerar man en kyrkofastighet och har en präst och en diakonissa anställda. I Casablanca, där en präst och en sjuksköterska är verksamma, äger Israelsmissionen en missionsstation med bostäder och samlings-salar samt en poliklinik (50—80 patienter om dagen). I Jerusalem finansierar missionen Svenska teologiska institutet, som bedriver bibelforskning och mottager stipendiater för kortare studieperioder. Här arbetar en diakonissa och en föreståndare (präst). Inom Sverige bedrivs verksamhet, särskilt i Stockholm, genom en diakonissa.

Anställda: 25 heltidsanställda, varav 1 direktor, 1 missionssekreterare, 1 resekreterare, 9 missionärer (efter år 1959 har antalet ökat till 12), 3 administrativ personal och 10 ekonomipersonal. — 3 deltidanställda

Publikation: Svenska Israelsmissionen, 10 000 ex., 12 nr per år

Tillgångar: 1 122 584: —, varav fast egendom 641 000: —

Skulder: 794 478: —

Inkomster: 512 261: —

Utgifter: 508 500: —

62. *Svenska Jerusalemsföreningen* bedriver mission i Jordanien och Israel. Föreningen äger ett sjukhus i Betlehem, vilket drives av den jordanska staten. I samma stad har föreningen en skola med cirka 100 elever. I Jerusalem samarbetar föreningen med Finska missionsällskapet och understöder dess skolverksamhet i staden.

Anställda: 8 heltidsanställda, varav 2 missionärer (sjuksköterskor) och 6 arabiska lärarinnor. — 3 deltidanställda, varav 2 i Sverige och 1 (präst) i Jerusalem

Publikation: Svenska Jerusalemsföreningens tidskrift, 3 300 ex., 4 nr per år

Tillgångar: 388 061: —, varav fast egendom 43 000: —

Skulder: 240 084: —

Inkomster: 74 277: —, varav kollekter 29 383: —

Utgifter: 72 487: —

Tillägg: Vetenskapliga sammanslutningar, yrkessammanslutningar och yrkesorgan

Som i inledningen till betänkandet anförts omfattade undersökningen rörande den fria verksamheten icke sammanslutningar av vetenskaplig eller facklig art. Nedan följer en kort redogörelse för sådana sammanslutningar och organ (ekonomiska uppgifter saknas).

1. *Nathan Söderblom-sällskapet* har till syfte att främja forskningen på det religionshistoriska och bibelvetenskapliga området. Sällskapet utger *Religion och Bibel* (årsbok) samt *Horae Soederblomianae*.

2. *Svenska religionshistoriska samfundet* har till syfte att främja religionshistorisk forskning.

3. *Religionsvetenskapliga sällskapet i Stockholm* verkar för främjande av den religionsvetenskapliga forskningen.

4. *Uppsala exegetiska sällskap* är en fri sammanslutning av personer med intresse för den exegetiska forskningen. Sällskapet, som år 1959 hade 1 125 medlemmar, utger *Svensk exegetisk årsbok*.

5. *Svenska kyrkohistoriska föreningen* syftar till att främja och utbreda intresset för kyrkohistorisk forskning samt att samla och offentliggöra bidrag till den svenska kyrkohistorien. Föreningen utger *Kyrkohistorisk årskrift* samt en skriftserie.

6. *Kyrkohistoriska arkivet i Lund* har till syfte att utforska det äldre kyrkliga folklivet i vårt land och genom uppteckningar bevara de traditioner som ännu finns kvar. Av arkivet utges *Meddelanden från kyrkohistoriska arkivet i Lund* samt *Opuscula instituti hist. — eccl. lundensis*.

7. *Svenska institutet för missionsforskning i Uppsala* har till uppgift

att stimulera forskningen i missionens nutida problematik och historia. Institutet utger en populärvetenskaplig skriftserie, Missionsforskningsinstitutets serie, och en missionsvetenskaplig serie, *Studia Missionalia Upsaliensia*.

8. *Svenska prästförbundet* har till uppgift att främja kyrkans gärning, tillvarataga prästerskapets intressen och stimulera den fortsatta prästerliga utbildningen. Förbundet, som är anslutet till Sveriges Akademikers Centralorganisation (SACO), utger Meddelanden från Svenska prästförbundet.

9. *Den apostoliska bekännelsens brödraskap* är en prästerlig sammanslutning för gemenskap och uppbyggelse.

10. *Svenska diakonförbundet* har till uppgift att främja diakonien och tillvarataga diakonkårens intressen.

11. *Svenska pastorsdiakonförbundet* är en sammanslutning av de vid lekmannaskolan i Sigtuna utbildade pastorsdiakonerna.

12. *Kyrkomusikernas riksförbund* verkar för kyrkomusikens höjande, för tillvaratagande av kyrkomusikerkårens intressen samt för bättre utbildningsmöjligheter. Förbundets organ är *Kyrkomusikernas tidskrift* (upplaga 3 000 ex.).

13. *Kyrkomusikerorganisationernas samarbetskommitté* är ett samarbetsorgan för Kyrkomusikernas riksförbund, Sveriges kyrkosångsförbund och Kyrkosångens vänner.

14. *Föreningen Sveriges kyrkogårdsföreståndare* har till uppgift att verka för kyrkogårdskulturens höjande och en ändamålsenlig kyrkogårdslagstiftning.

15. *Svensk kyrkotidning* är en kyrklig tidskrift som utkommer varje vecka och närmast är att betrakta som ett prästerligt fackorgan. Den har en upplaga av 2 400 ex. och äges av Svensk kyrkotidnings förlagsaktiebolag.

16. *Svensk pastoraltidskrift* är en kyrklig veckotidskrift av samma karaktär som Svensk kyrkotidning. Den har en upplaga av 2 500 ex. och äges av Stiftelsen kyrkligt forum.

D. Ekonomi

Riksorganens finansiering

Flertalet av de legala organ, som handlägger kyrkliga ärenden på riksplånet, har regelmässigt även borgerliga uppgifter, som är mera omfattande än de kyrkliga. Av ifrågavarande organ finansieras Kungl. Maj:t, riksdagen och de centrala ämbetsverken enbart av statsmedel. Någon utredning av hur stor del av dessa organs kostnader, som belöper på kyrkliga uppgifter, har inte gjorts. Även kyrkomötets kostnader bestrides av statsmedel.

De rikskyrkliga uppgifter, som ärkebiskopen och biskopsmötet fullgör, föranleder såtillvida inga särskilda finansieringsproblem som biskoparna har lön, reseersättning m. m. i egenskap av stiftschefer. Det kan nämnas att

en stiftsadjunkt i Uppsala stift är avdelad för att tjänstgöra som sekreterare åt ärkebiskopen och biskopsmötet samt att ärkebiskopen har visst särskilt anslag för biträdeshjälp. I övrigt finansieras ärkebiskopens och biskopsmötets verksamhet icke genom allmänna medel.

De centrala kyrkliga styrelserna finansieras huvudsakligen med på frivillig väg insamlade medel. Vissa bidrag utgår dock från kyrkofonden. Ur denna utbetalades budgetåret 1959/60 som bidrag till sjömansvårdsstyrelsen 0,23 miljoner kronor och till diakonistyrelsen 0,07 miljoner kronor.

Viss annan rikskyrklig verksamhet finansieras över kyrkofonden. Förut nämnda budgetår utgick sålunda till militärpastorer (inklusive garnisonspastorn i Boden) 0,1 miljoner kronor och till kyrkoherdarna vid utlandsförsamlingarna 0,3 miljoner kronor. Kyrkofonden svarar jämväl för lönerna till kyrkoherdarna för döva (0,14 miljoner kronor). Medlen utbetalas dock över riksstaten, som erhåller bidrag från kyrkofonden med motsvarande belopp. Vissa mindre belopp utgår direkt ur kyrkofonden, t. ex. till studentpräster och vissa teologiska fortbildningskurser.

Kyrkofonden

Kyrkofonden har bildats av en del äldre kapitaltillgångar, avkastningen av kyrklig jord samt till fonden från pastoraten inlevererad allmän kyrkoavgift. Dess kapitalvärde var vid utgången av budgetåret 1958/59 85,6 miljoner kronor.

Kyrkofondens inkomster består till största delen av den allmänna kyrkoavgiften, som varje pastorat har att inleverera till fonden. Avgiften, som utgår i förhållande till antalet skattekoronor och skatteören i pastoraten, bestämmes särskilt för varje år. År 1959 inlevererades till fonden sammanlagt 48,4 miljoner kronor i allmän kyrkoavgift. Från statsverket tillföres fonden årligen 5,05 miljoner kronor, utgörande ersättning för prästerskaps till statsverket indragna tionde m. m. Allmänna kyrko-, biskops- och klockarhemman, vilka taxeringsvärderats till 21,1 miljoner kronor, inräknas ej i fonden. Avkastningen från denna egendom inbetalas dock dit. Nämnda budgetår uppgick den till 1,5 miljoner kronor, mot vilket svarade kostnader å 1,1 miljoner kronor. Till fonden inflyter även vissa andra inkomster som räntemedel o. dyl. (cirka 3 miljoner kronor).

Flertalet av kyrkofondens utgifter har berörts i det föregående. Här må blott erinras om att till löner och pensioner ur fonden utbetalades sammanlagt 23,1 miljoner kronor. En än större utgift utgör i allmänhet de tillskott, som ur fonden utgår till pastorat, som har hög utdebitering för sina präst- och kyrkomusikerlönekostnader. Detta tillskott uppgick år 1959 till 31,4 miljoner kronor. Åtskilliga andra utgifter, som förut icke nämnts, belastar också fonden. De är emellertid i allmänhet förhållandevis små och torde inte behöva redovisas här. Vissa av dem har övergångskaraktär.

Av ovanstående redogörelse framgår, att kyrkofonden har två huvud-

uppgifter. Den ena är att åstadkomma skatteutjämning beträffande präst- och kyrkomusikerlönekostnader kyrkokommunerna emellan. Denna skatteutjämning åstadkommes på så sätt att alla pastorat efter samma grund betalar in allmän kyrkoavgift till fonden medan endast de i nämnda hänseende hårdast belastade erhåller tillskott ur fonden. Fondens andra huvuduppgift är att finansiera riks- och stifts kyrkliga uppgifter. Fondens betydelse är endast i ringa mån beroende av dess kapitalvärde. För att kunna fullgöra sina uppgifter måste den lita till andra inkomster än från kapital. Den allmänna kyrkoavgiften är dess ojämförligt största inkomstkälla.

Särskilt om den fria verksamhetens ekonomi

De i avsnittet om verksamhetens art och omfattning behandlade fria riksorganen har redovisat tillgångar till ett sammanlagt värde av 76 842 100 kronor, varav 47 846 600 kronor hänförde sig till fast egendom, samt skulder till ett belopp av 50 949 300 kronor.

Inkomsterna har redovisats på sätt som framgår av följande sammanställning:

statsbidrag	kr.	2 823 300:—
landstingsbidrag	»	1 280 400:—
stats- och landstingsbidrag	»	125 100:—
lönebidrag ur kyrkofonden	»	236 600:—
kollekt	»	5 467 700:—
församlingsanslag	»	259 600:—
övriga inkomster	»	29 283 500:—
	Summa	kr. 39 476 200:—

En viss dubbelföring av inkomstposter kan ha förekommit, när vissa riksorgan torde ha lämnat bidrag till andra sådana organ. Omfattningen av dubbelförda inkomster kan ej anges. Fördelningen på skilda inkomstposter är liksom på stiftsplanet osäker, beroende på att något enhetligt redovisningssätt ej använts. *Statsbidrag och landstingsbidrag* har ej genomgående skilts åt, varför även en gemensam post fått upptagas för sådana bidrag. Statsbidragen har till stor del utgått till den i olika former bedrivna skolverksamheten, medan landstingsbidragen huvudsakligen lämnats diakonianstalterna. Det bör anmärkas att de bidrag av allmänna medel, som redovisats av nämnda anstalter, till väsentlig del torde utgöras av vårdavgifter, således ersättning för vård som lämnats å anstalternas sjukhus med flera inrättningar. *Lönebidrag ur kyrkofonden* har åtnjutits av diakonistyrelsen och sjömansvårdsstyrelsen. *Kollekterna*, särskilt församlingskollektorna, torde till en del ha redovisats under övriga inkomster. Diakonistyrelsen och missionsstyrelsen har redovisat de största kollektinkomsterna. Sammanlagt 22 riksorgan har beviljats rikskollekt (i vissa fall delad sådan). Även en del av *församlingsanslagen* torde ha redovisats under övriga inkomster. Otvivelaktigt utgör dock dessa anslag totalt sett endast en ringa

del av riksorganens inkomster. De största församlingsanslagen har gått till diakonistyrelsen och Diakoniens centrala råd. Såsom *övriga inkomster* har redovisats — utöver vissa kollektor och församlingsanslag — gåvor, räntor, kursavgifter, inkomster av försäljningar samt inkomster av fastigheter.

Avslutningsvis bör framhållas att en del riksorgan sedan år 1959 väsentligt utökat sin verksamhet, varför de redovisade ekonomiska uppgifterna icke alltid är representativa för nuvarande förhållanden. Det sagda gäller främst Lutherska världsförbundets svenska sektion (Lutherhjälpen), Svenska kyrkohjälpen samt Kyrklig samling kring bibeln och bekännelsen men även bl. a. diakonistyrelsen, lekmannaskolan i Sigtuna, Riksförbundet kyrklig ungdom, Kyrkliga filmbyrån, missionsstyrelsen och diakonanstalten Stora Sköndal.

KAPITEL 6

De svenska utlandsförsamlingarna

Med svensk utlandsförsamling i rättslig mening avses sådan församling i utlandet, för vilken Kungl. Maj:t fastställt kyrkoordning. Kyrkoordningen kan sägas vara den handling, enligt vilken svenska staten erkänt församlingen som ett offentlig-rättsligt subjekt. Uppmärksammas bör att en verksamhet likartad utlandsförsamlingarnas ofta bedrivs i anslutning till bl. a. sjömansvårdsstyrelsens kyrkor i utlandet (jfr sid. 113).

Svenska utlandsförsamlingar finns i Paris, London, Berlin, Köpenhamn, Helsingfors, Oslo och Buenos Aires. Äldst är Parisförsamlingen, som bildades redan år 1626, yngst församlingen i Buenos Aires, som tillkom år 1947. Församlingen i London räknar sin tillvaro sedan år 1710. Övriga församlingar har bildats under de första årtiondena av 1900-talet.

Församlingarnas yttre verksamhet regleras i kyrkoordningarna. Som förebild till kyrkoordningarna har i stort sett tjänat de föreskrifter, som gäller i fråga om verksamhet och organ i hemlandsförsamlingarna. I kyrkoordning finns sålunda bestämmelser om kyrkostämma och kyrkoråd, om granskning och inventering av församlingens räkenskaper, om underställning av och besvär över församlingens och kyrkorådets beslut samt om ändring i kyrkoordningen. Vidare finns bestämmelser om pastor. Slutligen regleras i kyrkoordningen frågan om medlemskap i församlingen.

Syftet med bildandet av utlandsförsamlingar har i första hand varit att bereda bofasta svenskar på respektive platser andlig omvårdnad. *Verksamheten* vänder sig emellertid också till mer tillfälligt besökande svenskar, som sökt sig till församlingen, exempelvis sjöfolk och studerande. Ej heller har verksamheten begränsats till enbart kyrkligt-religiösa uppgifter utan svällt ut att omfatta även olika grenar av social och kulturell aktivitet. Sålunda förekommer understödsverksamhet i penningar och in natura samt en omfattande uppsökande verksamhet bland sjuka och gamla församlingsbor. Av resp. församling eller denna närstående förening drivet ålderdomshem finns i samtliga sju städer. I Paris och Oslo finns därjämte sjukhem. Församlingarna bedriver vidare en betydande social verksamhet bland svensk ungdom. Särskilt omfattande är denna verksamhet i Paris och London, där ett stort antal svenska ungdomar samlas för studier eller annat arbete. För denna ungdom anordnas klubbafnär och utflykter. Vidare står pastor och annan

personal till ungdomarnas förfogande för rådgivning och hjälp i personliga frågor.

Den kulturella verksamheten omfattar föreläsnings- samt sång- och musikafnär ävensom undervisnings- och biblioteksverksamhet. Svensk skola finns i Paris och Berlin i församlingens regi och i London med en särskild skolförening som huvudman. I Paris kan elev avlägga svensk realexamen. Utlåningsbibliotek finns i de flesta utlandsförsamlingarna. På några håll finns även regelbunden tillgång till svensk dagspress.

Det ungefärliga antalet inskrivna medlemmar i de skilda församlingarna den 1 januari 1960 var i Paris 800, i London 700, i Berlin 375, i Köpenhamn 2 150, i Helsingfors 2 550, i Oslo 3 500 och i Buenos Aires 225. På samtliga platser finns dock ytterligare svenskar, som deltagar i gudstjänster eller har annan kontakt med församlingen. Därtill kommer i Paris och London det stora antalet studerande, som i regel icke skriver sig i församlingen men som ofta utnyttjar de möjligheter, som församlingens verksamhet erbjuder dem.

I församlingarna är *anställda* — förutom kyrkoherden — kyrkomusiker, församlingssystemer, kontorsbiträde och vaktmästare samt i förekommande fall lärare, sjukvårds- och annan vårdpersonal ävensom köksbetjäning.

Kostnaderna för utlandskyrkoherdarnas avlönande bestrides ur kyrkofonden. Församlingen i London skall dock själv bidra med 10 000 kronor till kyrkoherdens avlönande. För detta ändamål skall tagas i anspråk församlingen tillfallande s. k. skeppsavgifter. Sådana avgifter äger församlingen sedan år 1716 uttaga av varje svenskt fartyg, som anlöper hamn i Storbritannien. Avgifterna utgår i förhållande till fartygets dräktighet. Utlandsförsamlingarna skall hålla pastor med hyresfri bostad samt fritt lyse och bränsle. Kostnaderna härför samt för avlöandet av övrig personal och för verksamheten i församlingen gäldas av församlingen själv.

Församlingarnas huvudsakliga *inkomster* utgöres av medlemsavgifter, gåvor och andra frivilliga bidrag samt inkomster från basarer. Församlingarna i Paris och Berlin har härutöver under en lång följd av år erhållit medel genom en i hemlandets kyrkor upptagen rikskollekt (tillhoppa 185 000 kronor budgetåret 1961/62). Sådan kollekt har under senare år även vart annat år tillfallit Londonförsamlingen. Köpenhamnsförsamlingen åtnjuter för närvarande ganska betydande årliga inkomster från avgifter för vigselförrättningar (1 033 vigslar år 1961). Statsbidrag utgår till skolverksamheten. I Paris täcker emellertid icke detta bidrag utgifterna, utan där måste terminsavgifter uttagas.

Samtliga utlandsförsamlingar äger *lokaler*. I varje församling utom i Berlin finns kyrka med därtill anslutna byggnader, inrymmande bostad för pastor och lokaler för församlingsändamål. I Berlin förstördes kyrkan under andra världskriget. Gudstjänsterna där förrättas i församlingssalen, som är belägen i ett nybyggt församlingshem. Uppförandet av byggnaderna har i

huvudsak finansierats av församlingarna själva. I Paris äges kyrkobyggnaderna jämte tillhörande lokaler samt sjuk- och ålderdomshemmet av svenska staten, som erhållit byggnaderna som gåva av församlingen under villkor, att församlingen skall äga disponera desamma. I kyrkobyggnaden i Buenos Aires, som uppförts med viss ekonomisk hjälp från Svenska kyrkans sjömansvårdsstyrelse, är denna styrelse till viss del meddelägare. Byggnaderna i övriga församlingar äges av församlingen.

Slutligen må nämnas, att kyrkoherde i svensk utlandsförsamling utnämnes av Kungl. Maj:t sedan yttrande angående de sökande avgivits av ärkebiskopen och vederbörande församling samt beträffande kyrkoherdetjänsten i Buenos Aires även av sjömansvårdsstyrelsen. Kyrkoherden lyder i sin verksamhet under domkapitlet i Uppsala.

Vissa uppgifter rörande utlandsförsamlingarnas verksamhet och ekonomi har sammanställts nedan. Uppgifterna rörande ekonomin hänför sig till budgetåret 1961/62, medan övriga uppgifter avser verksamhetsåret 1961.

1. Gudstjänster:

a) antal	630
b) genomsnittligt antal deltagare per gudstjänst, sammanlagt för de 7 församlingarna	535

2. Förrättningar m. m.:

a) antal dop	120
b) » konfirmander	103
c) » vigslar	1 237
d) » jordfästningar	78

3. Ungdoms- och församlingsaftnar:

a) antal	435
b) genomsnittligt antal deltagare per sammankomst, sammanlagt för de 7 församlingarna	733
Från församlingen i Helsingfors rapporteras dessutom 200 deltagare i ungdomscirklar.	

4. Söndagsskola (uppgifter saknas från 4 församlingar):

a) genomsnittligt antal deltagare, sammanlagt för 3 församlingar	65
b) antal lärare	6

5. Skolor:

a) elevantal	79
b) lärarantal	9
Huvudman för skolan i London är svenska skolföreningen. Skolan är emellertid inrymd i församlingen tillhörig fastighet.	

6. Social verksamhet:

a) antal vårdplatser på ålderdomshem	143
b) » » » sjukhem	36

7. *Personal* (utöver kyrkoherdarna):

Assisterande sjömanspastor	1
Kyrkomusiker	5
Sekreterare	5
Vaktmästare	8
Lärare	6
Övriga	14

S:a 39

8. *Ekonomi:*Tillgångar: 13 322 800:—, varav fast egendom 11 195 000:—¹

Skulder: 120 800:—

Inkomster: 842 900:—

Utgifter: 896 500:—

¹ Av församlingarna angivna värden avser i allmänhet brandförsäkringsvärde eller byggnadskostnad. Av beloppet hänför sig 1 600 000 kronor till byggnader, vilka äges av svenska staten.

KAPITEL 7

Sammanfattning

Den kyrkliga verksamhetens organ

Riket var den 1 januari 1962 indelat i 2 571 territoriella församlingar vartill kom 6 icke-territoriella församlingar. Utom riket fanns 7 svenska utlandsförsamlingar. Antalet territoriella pastorat uppgick vid samma tidpunkt till 1 131, vartill kom de icke-territoriella församlingarna och utlandsförsamlingarna, vilka samtliga bildar egna pastorat. De 13 stiftet var den 1 januari 1962 indelade i 178 kontrakt.

På lokalplanet är de främsta legala organen kyrkofullmäktige eller kyrkostämman samt kyrkoråd. Den församlingsprästerliga tjänsteorganisationen i territoriella pastorat den 1 januari 1962 omfattade 2 656 församlingspräster, varav 1 131 kyrkoherdar, 965 komministrar och 560 kyrkoadjunker. Antalet kyrkomusiker kan beräknas till mellan 2 300 och 2 400. Kyrkovaktmästarnas antal torde uppgå till 2 600—2 700. För kyrkogårdarnas skötsel finns därutöver cirka 1 000 personer anställda (kyrkogårdsväsendet i Stockholm därvid undantaget). För den fria verksamheten fanns år 1959 i församlingarna 150—200 distrikts- eller småkyrkoråd. Antalet heltidsanställda medarbetare för nämnda verksamhet (diakoner, diakonissor, ungdomssekreterare och församlingssekreterare) var samma år 290.

Kontraktorganen utgöres av — förutom kontraktspastorerna — kontrakttskonvent samt i vissa fall kontraktsråd och kontrakttsstämma. I kontrakten fanns år 1959 6 heltidsanställda och en deltidanställd ungdomssekreterare.

I varje stift finns biskop, domkapitel och stiftsnämnd (stiftsnämnd saknas dock i Stockholms stift). Enligt år 1960 beslutad personalorganisation skall vid stiftskanslierna finnas sammanlagt 107 befattningshavare. Härtill kommer den skogligen personalen, 20 personer. Såsom ett närmast stiftsnämnden underställt organ finns i varje boställsdistrikt en boställsnämnd. Biskopens prästerliga medhjälpare i stiftsarbetet utgöres av — förutom domprosten, där sådan finns — stiftsadjunker och (i Luleå stift) särskilda kontraktadjunkter. 34 sådana medhjälpare var i tjänst den 15 oktober 1962. De viktigaste organen för den fria stiftsverksamheten är stiftsråd, stiftsstämmor och stiftsgårdar. Sammanlagt ett 20-tal olikartade organ, av vilka flertalet förekommer i de flesta stiftet, har omfattats av undersökningen och redovisats i det föregående. Antalet anställda inom dessa organ uppgick till sammanlagt cirka 550 heltids- och 60 deltidanställda.

De legala organen på *riksplanet* utgöres av Kungl. Maj:t, riksdagen, kyrkomötet, ärkebiskopen och de centrala ämbetsverken. Inom den fria verksamheten har redovisats 62 olika organ varjämte kortfattat redogjorts för 16 sammanslutningar eller organ av vetenskaplig karaktär eller yrkeskaraktär. En särställning bland de redovisade organen intager diakonistyrelsen, missionsstyrelsen och sjömansvårdsstyrelsen, vilkas stadgar fastställts av Kungl. Maj:t och vars styrelser utses av kyrkomötet. Inom de fria riksorganen fanns år 1959 cirka 1 480 anställda, varav omkring 1 210 på heltid. Antalet präster som är verksamma inom de nämnda organen torde uppgå till något över 100. I sammanhanget kan återges en uppgift ur Statistisk matrikel över Svenska kyrkans prästerskap, nämligen att den 15 oktober 1962 86 präster var verksamma inom mission, diakoni och sjömansvård samt 88 i stiftelser m. fl.

Den kyrkliga verksamhetens lokaler

I följande sammanställning har upptagits antal och värde (i miljoner kronor; angivna värden avser mestadels taxeringsvärden) av olika lokaler för den kyrkliga verksamheten:

a. Lokalplanet

Församlingskyrkor.....	cirka 2 600	1 415,6 ¹
Prästgårdar.....	» 1 750 ²	135,6
Småkyrkor, kapell etc. ³	513	31,3
Församlingshem ⁴	1 116	106,4
Övriga lokaler ⁵		⁶ 7,5
	S:a milj. kr	1 696,4

b. Kontraktplanet

Ungdomsgårdar.....	3	0,06
	S:a milj. kr	0,06

c. Stiftsplanet

Domkyrkor.....	13	⁷
Biskopsgårdar.....	13	2,2
Domkapitelhus.....	8	2,7
Stiftsgårdar.....	13	3,3
Ungdomsgårdar.....	12	0,7
Folkhögskolor.....	6	2,7
Sjömanshem och motsv.....	5	4,1
Vårdhem o. dyl. (redovisade av diakoniråd eller motsv.)	9	2,3
Stadsmissionernas lokaler.....	⁸	8,5
Soldathem.....	1	0,1
Militärhem.....	1	1,5
Stiftelsen Hjelmserids prästgård.....		0,2
	S:a milj. kr	28,3

¹ Brandförsäkringsvärde.

² Se sid. 29.

³ Uppgifter saknas från 23,2 % av församlingarna.

⁴ » » » 11,8 » » »

⁵ » » » 29,7 » » »

⁶ I 246 församlingar (jfr tabell 1).

⁷ Värdet ingår i det under a) för församlingskyrkor angivna.

⁸ Se sid. 20 ff.

d. Riksplanet

Beträffande detta plan har undersökningen rörande den fria verksamheten icke varit upplagd på sådant sätt att en uppdelning — motsvarande den som ovan skett för övriga plan — kan göras på olika slag av lokaler. Det sammanlagda värdet av lokalerna, vilka i huvudsak utgöres av kyrkobyggnader, utbildningsanstalter, sjukhus och vårdanstalter samt bostadsfastigheter, har redovisats till cirka 47,8 miljoner kronor.

Den kyrkliga verksamhetens art och omfattning

Den kyrkliga verksamheten har sin tyngdpunkt på *lokalplanet*. Det är också församlingarnas verksamhet som lättast låter sig avspeglas i siffror. Det kan konstateras att det är genom den *legala* verksamheten i form av kyrkliga handlingar och förrättningar som Svenska kyrkan har de bredaste kontakterna med svenska folket. Följande siffror har här redovisats:

96,1 % av samtliga jordfästningar förrättas i Svenska kyrkans ordning;

91,3 % av samtliga vigslar förrättas enligt Svenska kyrkans ordning;

86,6 % av samtliga ungdomar i konfirmationsåldern konfirmeras i Svenska kyrkan;

85,5 % av samtliga barn döpes under det första levnadsåret i Svenska kyrkans ordning (om de barn medräknas, som under en sexårsperiod döpes efter ettårsåldern, stiger procentsiffran till 87,5).

Den genomsnittliga besöksfrekvensen — räknad i procent av hela befolkningen — i gudstjänsterna under en vecka har ansetts kunna anges till cirka 5 %. Med beaktande av, å ena sidan, att för barnens del söndagsskolans samlingar tjänar som ersättning för högmässan och, å andra sidan, att i siffran ingår dubbelföring av vissa personer, har utredningen ansett det kunna antagas att i Svenska kyrkans gudstjänster (inbegripet söndagsskolans samlingar) under en vecka i genomsnitt deltagar minst 400 000 personer, varav omkring 75 000 bedömts vara barn som deltagar i söndagsskolans samlingar (sid. 34). Den individuella besöksfrekvensen har icke i förevarande sammanhang kunnat särskilt undersökas, utan har utredningen i detta hänseende hänfört sig till en SIFO-undersökning från 1955—1956 (se sid. 35).

I redogörelsen för den *fria församlingsverksamheten* har skilts mellan den verksamhet, som bygger på mera kontinuerligt deltagande, och helt öppna arbetsformer. I den förra verksamheten har redovisats cirka 500 000 deltagare (i söndagsskola, syföreningar, studiearbete, ungdomsföreningar, kyrkokörer, juniorarbete samt viss annan verksamhet). För de öppna arbetsformerna (församlingsaftnar, föräldrasamlingar, de gamlas dag och öppet ungdomsarbete) har redovisats omkring 1 293 000 besök. Församlingsbladens sammanlagda upplaga uppgick till cirka 1 133 000 ex. Antalet frivilliga medarbetaruppdrag utgjorde cirka 16 400 (uppdrag som ledare

i vardagsarbetet, söndagsskollärare, juniorledare, ungdomsledare, studieledare, medlemmar i besöksgrupper samt ledamöter i småkyrkoråd). Om medlemmar i kyrkokörer, syföreningar och kyrkobrödrakårer medräknas stiger antalet till omkring 214 000.

Omfattningen av verksamheten på *kontraktspanet* kan siffermässigt beläggas endast genom en redovisning av det fria kontraktarbetets kurser och samlingar. Dessa uppgick år 1959 till 456 och samlade 58 600 deltagare.

På *stiftsplanen* — liksom också på riksplanen — är det den fria verksamheten som i förevarande sammanhang tilldrager sig det huvudsakliga intresset. I denna verksamhet har i det föregående redovisats omkring 280 organ, vilka år 1959 anordnade kurser och samlingar med tillhoppa cirka 100 000 deltagare. Någon rättvisande bild av den fria stiftsverksamhetens omfattning erhålles emellertid ej av en sålunda angiven siffra enär ett stort antal organ har helt andra uppgifter än att anordna kurser och samlingar. Detta gäller exempelvis organen för den inhemska sjömansvården samt folkhögskolorna, stadsmissionerna, de diakonala organen och arbetsfonderna.

De 62 på *riksplanen* redovisade organen för den fria verksamheten anordnade år 1959 339 kurser med sammanlagt 17 200 deltagare. Olika utbildningsanstalter (folkhögskolor, prästgymnasier och diakonianstalter) hade tillhoppa 1 252 elever. Dessa siffror speglar dock mycket ofullständigt omfattningen av verksamheten. Bland de arbetsområden som icke belyses av siffrorna må nämnas planläggning och rådgivning för den kyrkliga verksamheten, utgivning av litteratur och hjälpmedel, socialvård, sjömansvård och mission. Beträffande dessa verksamhetsgrenar hänvisas till den tidigare framställningen.

Den kyrkliga verksamhetens ekonomi

I den tidigare framställningen har för varje särskilt plan lämnats vissa ekonomiska uppgifter. Här skall göras ett försök att ge en sammanfattande översikt av hela den kyrkliga verksamhetens ekonomi. Med hänsyn till det sätt varpå Svenska kyrkans ekonomi är uppbyggd är detta förenat med stora svårigheter. De inkomst- resp. utgiftsbelopp vilka framkommit vid undersökningen rörande den fria verksamheten kan icke utan vidare sammanläggas med de belopp som i andra sammanhang — närmast i anslutning till kyrkans legala verksamhet — redovisats. En del av den fria verksamheten, huvudsakligen på lokalplanen, bekostas nämligen av skattemedel. Vidare är att märka att den stifts- och rikskyrkliga verksamheten till viss del bekostas av medel som i en eller annan form tillskjutits av församlingarna och som alltså redan redovisats av dessa.

En sammanställning av Svenska kyrkans *inkomster* torde dock kunna göras med utgångspunkt från den å sid. 55 intagna uppställningen över de kyrkliga kommunernas finanser. Där redovisade inkomster kompletteras

med — till en början — en del på stifts- och riksplanen redovisade inkomster, vilka icke står i samband med undersökningen rörande den fria verksamheten. I den mån bland uppställningens inkomstposter finns sådana, vilka grundas på enbart en avräkning mellan kyrkliga institutioner (pastorat och kyrkofonden), får därav föranledda justeringar vidtagas. I enlighet härmed kan upprättas en sammanställning över sådana inkomster (i miljoner kronor), vilka närmast av avsedda att täcka utgifter för den legala verksamheten. Icke medtagna är sålunda i princip inkomster, vilka är att hänföra till den fria verksamheten (t. ex. kollekt och insamlade medel).

Inkomster	Kyrko- kommunalt uttaxerade medel	Statsmedel	Andra medel
Skatter.....	239,8		
Skatteersättning.....		37,5	
Statsbidrag till investering m. m.....		0,5	
Räntor till kyrkokommuner.....			11,7
Avgifter och ersättningar till kyrkokommuner.....			11,5
Försäljningsmedel.....			31,6
Övriga kyrkokommunala inkomster.....			37,5
Statsbidrag till domkapitlen.....		1,2	
Avkastning av domkyrkornas tillgångar .			0,9
Ersättning för tionde m. m.....		5,0	
Avkastning av allmänna kyrkohemman m. fl.....			1,5
Ränta på kyrkofondens medel.....			3,0
S:a milj. kr	239,8	44,2	97,7

I sammanställningen har bland de i form av statsmedel erhållna inkomsterna — utöver bidrag till domkapitlen och ersättning för tionde m. m. — endast upptagits två belopp om resp. 37,5 (skatteersättning) och 0,5 (statsbidrag till investering m. m.) miljoner kronor. Återstoden av det i uppställningen å sid. 55 såsom statsbidrag redovisade beloppet, eller 31,4 miljoner kronor, utgöres av tillskott ur kyrkofonden till präst- och kyrkomusikerlöner (se sd. 56). Det är här fråga om en intern avräkning mellan pastoraten och kyrkofonden och beloppet har därför ej medtagits.

Den framräknade inkomstsiffran, 381,7 miljoner kronor, motsvarar icke hela det belopp som år 1959 ställdes till de kyrkliga organens förfogande för verksamheten. Till nämnda siffra skall i princip läggas dels vad som under året tillfördes i form av frivilliga medel (kollekt, insamlade medel, gåvor o. dyl.), dels sådana medel (vissa statsbidrag, kursavgifter o. dyl.) som utan förmedling av de kyrkokommunala organen tillfördes kyrkan i dess fria verksamhet.

Vad gäller lokalplanet kan antagas att gåvor o. dyl. till huvudsaklig del ingår i det i inkomstsammanställningen under övriga kommunala inkomster

redovisade beloppet, varför på detta plan intresset främst knytes till kollektorer och insamlade medel. Av församlingarna beslutade och medgivna kollektorer uppgick år 1959 till omkring 4 640 000 kronor, varav 1 666 000 gick till ändamål inom den egna församlingen. För samma ändamål insamlade systerföreningarna cirka 4 356 000 och kyrkobröderna 105 000 kronor. I den mån kollektorer och insamlade medel ej använts för församlingsändamål kan de antagas ha i huvudsak gått till ändamål på kontrakts-, stifts- eller riksplanet och skall beaktas där. För lokalplanet del kan därför summan av frivilliga medel beräknas till cirka 7,1 miljoner kronor ($1\,666\,000: - + 4\,356\,000: - + 105\,000: -$). De medel, som tillförts utan förmedling av de kyrkokommunala organen och som i detta sammanhang skall beaktas, hänför sig helt till studiearbete och fritidsgrupper. Det sammanlagda beloppet uppgår till 1,4 miljoner kronor (sid. 60). Från lokalplanet härrör alltså inkomster å 8,5 (7,1 + 1,4) miljoner kronor, som skall läggas till inkomst-siffran 381,7 miljoner kronor.

Av redogörelsen för ekonomien på kontraktsplanet (sid. 64) framgår att verksamheten icke har den omfattningen att särskild hänsyn behöver tagas till förekomsten av sådana medel som nu är av intresse.

På stiftsplanet har för den fria verksamhetens organ redovisats en sammanlagd inkomstsumma om cirka 19,3 miljoner kronor (sid. 88). Av inkomsterna hänförde sig omkring 0,7 miljoner kronor till församlingsanslag och ingår således bland de tidigare för lokalplanet angivna inkomsterna. Återstoden, 18,6 miljoner kronor, utgöres av sådana inkomster som i förevarande sammanhang skall beaktas.

De fria riksorganens inkomster belöpte sig till cirka 39,5 miljoner kronor (sid. 120), varav omkring 0,3 miljoner kronor utgjordes av församlingsanslag. Frånräknas församlingsanslagen återstår 39,2 miljoner kronor.

I enlighet med det anförda skulle Svenska kyrkans totala inkomster kunna beräknas till cirka 448,0 miljoner kronor ($381,7 + 8,5 + 18,6 + 39,2$). De osäkerhetsfaktorer som gör sig gällande med avseende å den framräknade siffran har i stort sett angivits i den föregående framställningen. Här må endast erinras om att en viss ofullständighet vidlåder de genom undersökningen rörande den fria verksamheten erhållna uppgifterna ävensom att — något som verkar i reducerande riktning — vissa organ på stifts- och riksplanen lämnat bidrag till andra organ på samma plan. Slutligen bör framhållas att uppgifterna beträffande vissa av den fria verksamhetens organ, särskilt på riksplanet, icke avser kalenderåret 1959 utan budgetåret 1959/60. Jämväl till kyrkofonden hänförliga siffror avser samma budgetår.

Beträffande Svenska kyrkans *utgifter* kan — med utgångspunkt från den å sid. 55 intagna uppställningen över de kyrkliga kommunernas finanser — uppgöras följande sammanställning över sådana utgifter (i miljoner kronor), som närmast avser den legala verksamheten. Dessa utgifter synes vara de som i förevarande sammanhang har det största intresset.

Utgifter	Från kyrko-kommuner	Från dom-kyrkor	Från kyrko-fonden	Från riks-staten	Summa
Anskaffning och underhåll av fastighet.	127,8	0,7	1,1		129,6
Inventarier.	12,2				12,2
Löner och pensioner					
prästerskapet.	69,6		20,1		89,7
övriga.	80,7		3,0		83,7
Räntor.	6,0				6,0
Övriga utgifter.	74,3		0,6		74,9
Kostnader för domkapitel.				1,2	1,2
S:a milj. kr	370,6	0,7	24,8	1,2	397,3

Det från kyrkofonden utgående delbeloppet 1,1 miljoner kronor avser förvaltningskostnaderna för allmänna kyrkohemman m. fl. I löne- och pensionsbeloppet 3,0 miljoner kronor (från kyrkofonden) ingår bl. a. löner till icke prästvigda tjänstebiträden och till befattningshavare vid domkapitel och stiftsnämnder samt arvode åt ordförande och ledamöter i boställsnämnder. Av det i uppställningen å sid. 55 under övriga utgifter upptagna beloppet 122,7 miljoner kronor avser 48,4 miljoner vad pastoraten i form av allmän kyrkoavgift inlevererat till kyrkofonden. Det är här fråga om en intern avräkning, varför under övriga utgifter i sammanställningen ovan införts allenast beloppet 74,3 (122,7 — 48,4) miljoner kronor.

Att sammanställa *tillgångar* och *skulder* är förenat med stora vanskligheter, inte minst med hänsyn till oklara äganderättsförhållanden. Utan att därmed taga någon ställning i äganderättsfrågan redovisar utredningen nedan såsom kyrkliga samtliga kyrkokommunala tillgångar ävensom fastigheter i övrigt, vilka användes för den kyrkliga verksamheten. Värderingen av tillgångarna måste med nödvändighet bli mycket osäker då det ofta är fråga om tillgångar som inte ger någon avkastning och som saknar egentligt marknadsvärde. Som värde å den fasta egendomen har utredningen i allmänhet använt taxeringsvärdet. För kyrkobyggnaderna har brandförsäkringsvärdena använts och för vissa av den fria verksamhetens fastigheter på lokalplanet byggnads- eller inköpskostnaden. I ett fall — beträffande en av de fria riksorganens fastigheter — har vederbörande fastighets bokförda värde måst angivas. De tillgångar och skulder, som har anknytning närmast till Svenska kyrkans legala verksamhet, har sammanförts i uppställningen överst på nästa sida. Samtliga i densamma intagna siffror har tidigare i olika sammanhang redovisats.

I uppställningen saknas i stort sett sådana tillgångar och skulder som framkommit vid undersökningen rörande den fria verksamheten.

På lokalplanet har — med viss ofullständighet i uppgiftslämnandet — för den fria verksamhetens del redovisats fastigheter till ett sammanlagt

	Tillgångar	Skulder
Kyrkokommunerna.....	454,6	174,6
Kyrkor.....	1 415,6	
Prästgårdar.....	135,6	
Löneboställen.....	431,9	
Prästlönefonder.....	80,8	
Stifts prästlönefondshemman .	1,6	
Kyrkofonden.....	85,6	
Allmänna kyrko-, biskops- och klockarhemman.....	21,1	
Biskopsgårdar.....	2,2	
Domkyrkornas egendom.....	26,8	6,5
Lokalkyrkornas egendom.....	23,0	
S:a milj. kr	2 678,8	181,1

värde av omkring 145 miljoner kronor (sid. 30). En del av dessa fastigheter, nämligen de som äges av församling, ingår dock bland de kyrkokommunala tillgångarna i uppställningen ovan. Med utgångspunkt från å nyssnämnda sida angivna värden och procentsiffror avseende äganderätten kan värdet av de fastigheter, som sålunda ingår, beräknas till omkring 95 miljoner kronor. Härefter återstår fastigheter till ett värde av i runt tal 50 miljoner kronor, vilka kan antagas icke omfattas av redovisningen i sammanställningen. Uppgift saknas om till dessa fastigheter eventuellt hänförliga skulder.

På kontraktplanet förefintliga tillgångar är alltför obetydliga för att i detta sammanhang behöva medtagas.

För de fria stiftsorganens del har redovisats tillgångar till ett sammanlagt värde av 45,2 miljoner kronor, varav 26,4 miljoner kronor avseende fast egendom, samt skulder till ett belopp av 17,0 miljoner kronor. På riksplanet slutligen har värdet av de fria organens tillgångar angivits till 76,8 miljoner kronor, varav fast egendom 47,8 miljoner kronor. Skulder har redovisats till ett belopp av 51,0 miljoner kronor.

Om det antages att de fastigheter på lokalplanet, vilka faller utanför den kyrkokommunala redovisningen, icke är skuldbelastade kan följande sammanställning göras av tillgångar och skulder.

	Tillgångar	Skulder
Enligt uppställningen ovan...	2 678,8	181,1
Fastigheter på lokalplanet (ej redovisade tidigare).....	50,0	—
Stiftsplanet (fria verksamheten).....	45,2	17,0
Riksplanet (fria verksamheten)	76,8	51,0
S:a milj. kr	2 850,8	249,1

De av utredningen tidigare anförda reservationerna i fråga om oklarheten i äganderättsförhållandena och osäkerheten vid värderingen bör hållas i minnet vid bedömandet av ovanstående siffror. Särskilt bör bemärkas att bland tillgångarna ingår kyrkor till ett värde (brandförsäkringsvärde) av 1 415,6 miljoner kronor. I vart fall omkring hälften av tillgångsvärdet avser således egendom som ej ger någon avkastning och som saknar egentligt marknadsvärde. Slutligen bör erinras om att bland tillgångarna icke ingår samtliga fonder (se sid. 61).

2 078,8	1 415,6	663,2
2 078,8	1 415,6	663,2
2 078,8	1 415,6	663,2

Om det antogs att de fastigheter på lokalplanen till en följande sammanställning göras av tillgångar och skulder.

2 078,8	1 415,6	663,2
2 078,8	1 415,6	663,2
2 078,8	1 415,6	663,2

Om det antogs att de fastigheter på lokalplanen till en följande sammanställning göras av tillgångar och skulder.

2 078,8	1 415,6	663,2
2 078,8	1 415,6	663,2
2 078,8	1 415,6	663,2

Om det antogs att de fastigheter på lokalplanen till en följande sammanställning göras av tillgångar och skulder.

2 078,8	1 415,6	663,2
2 078,8	1 415,6	663,2
2 078,8	1 415,6	663,2

AVDELNING II

RÖRELSER I NÄRA ANSLUTNING TILL SVENSKA KYRKAN

Till rörelser i nära anslutning till Svenska kyrkan kan i första hand räknas Evangeliska fosterlands-stiftelsen, Missionssällskapet bibeltrogna vänner, Östra Smålands missionsförening samt den laestadianska väckelserörelsen i norra Sverige. Dessa rörelser framträder som från Svenska kyrkan i vissa hänseenden avgränsade grupper. De har sålunda i stor utsträckning egna gudstjänster och bedriver egen missionsverksamhet, har egna predikanter och till stor del egna gudstjänstlokaler samt egna lokalavdelningar eller föreningar och — utom laestadianerna — egen central organisation. Den nära anknytningen till Svenska kyrkan visar sig däri, att dessa rörelser i princip icke har egen sakramentsförvaltning samt att de själva räknar sig såsom rörelser inom Svenska kyrkan och i många avseenden samverkar med denna. En stor del av rörelsernas medlemmar deltagar också regelbundet i Svenska kyrkans gudstjänster, och rörelsernas egna gudstjänster — i vilka icke sällan präster i Svenska kyrkan medverkar — förlägges i åtskilliga fall till Svenska kyrkans gudstjänstlokaler.

Evangeliska fosterlands-stiftelsen har — av skäl, för vilka redogjorts i inledningen — i detta betänkande sammanförts med de fria evangeliska samfunden och förty ingått i den särskilda undersökning, som företagits beträffande dessa.

Missionssällskapet bibeltrogna vänner

Sällskapet är historiskt att betrakta som en förgrening av Evangeliska fosterlands-stiftelsen och hette, innan det år 1911 framträdde som självständig missionsorganisation, Evangeliska fosterlands-stiftelsens bibeltrogna vänner. Inom sällskapet är man angelägen att betona karaktären av missions-sällskap; verksamheten är också i ännu högre grad än inom t. ex. Evangeliska fosterlands-stiftelsen anknuten till Svenska kyrkan, och sällskapet framstår i skilda avseenden som en väckelserörelse inom kyrkan.

Missionssällskapet bibeltrogna vänner består av »till detsamma anslutna föreningar, ombud, som därtill kallats, och av enskilda medlemmar» (§ 3 i stadgarna).

Omkring 600 *lokala sammanslutningar* understöder regelbundet Bibel-trogna vänners verksamhet. Flertalet är organiserade som missionsföreningar med direkt anslutning till missionssällskapet.

Antalet *medlemmar* har angivits till cirka 30 000. Denna siffra får betraktas som mycket osäker, såväl på grund av att själva medlemsbegreppet är svårbestämbart som också med hänsyn bl. a. till svårigheten att beträffande sådana sammanslutningar, vilka understöder sällskapets verksamhet men ej är fast anslutna till sällskapet, erhålla uppgifter om medlemsantal.

Missionsföreningarna har i allmänhet egna *samlingslokaler* — missionshus (i södra Sverige) eller bönhus (i norra Sverige). Dock förekommer det i viss utsträckning, att Bibeltrogna vännar för sina gudstjänster använder sig av Svenska kyrkans gudstjänstrum. Uppgifter om antalet missionsföreningar som har eget gudstjänstrum är inte tillgängliga.

Predikanterna är anställda av sällskapet som sådant och tjänstgör som resepredikanter. Missionsföreningarna själva anställer således ej egna predikanter. Av de omkring 90 predikanter som f. n. finns inom sällskapet är ungefär en tredjedel heltidsanställda, medan resten även har annan sysselsättning. Någon särskild utbildningsanstalt för predikanter har sällskapet ej, och särskilda krav på utbildning för predikanter ställes inte.

Missionsföreningarnas verksamhet inriktas i stort sett i lika mån på lokalt arbete inom landet — gudstjänster, söndagsskola, ungdomsarbete och syföreningar — och ansvarstagande för Bibeltrogna vännars yttre mission, i Eritrea, Etiopien och Kenya. Uppgifter angående omfattningen av de olika verksamhetsgrenarna i Sverige är inte tillgängliga; insatserna i andra länder framgår av tabell 25. Sällskapet hade år 1959 31 missionärer anställda.

En tidning, *Nya Väktaren*, äges av sällskapets nuvarande ordförande och kan i viss mån anses vara ett språkrör för Bibeltrogna vännar. Den har en upplaga på cirka 8 000 ex. Officiellt organ för sällskapet är Bibeltrogna vännars missionstidning med en upplaga på omkring 5 000 ex.

Uppgifter angående *ekonomien* föreligger beträffande missionssällskapets men ej de enskilda missionsföreningarnas verksamhet. År 1959 uppgick sällskapets inkomster, vilka till största delen utgjordes av gåvor och bidrag från missionsföreningarna och andra understödjande grupper, till omkring 1 030 000 kronor. Den största utgiftsposten, 660 000 kronor, hänförde sig till yttre mission.

Östra Smålands missionsförening

Föreningen, som bildades år 1863, har vuxit fram på den rosenianska väckelsens grund och betraktar sig som en rörelse helt inom Svenska kyrkan. I föreningens stadgar anges dess uppgift vara att i överensstämmelse med den evangeliskt-lutherska bekännelsen verka genom utsändande av predikanter. Rörelsen har sin verksamhet koncentrerad till östra Småland och södra Östergötland. Verksamhet bedrivs vidare på olika platser i södra och norra Sverige. Ehuru föreningsbeteckningen användes, saknar föreningen

vissa föreningsmässiga karakteristika (såsom medlemsförteckning) och är närmast att anse som en organisation för predikoverksamhet och stöd åt den yttre missionen.

I städer där verksamhet bedrivs finns *lokalföreningar* med matrikel-förda medlemmar. På landsbygden finns vanligen icke på detta sätt organiserade föreningar utan närmast lokala kretsar av öppen karaktär. Uppgift på de lokala sammanslutningarnas antal eller på antalet *medlemmar* i den centrala föreningen har till följd av sistnämnda förhållande ej stått att få.

Predikoverksamhet bedrivs på sammanlagt 163 platser. På flera av dessa finns av de lokala föreningarna eller kretsarna uppförda *missionshus* (antalet har ej kunnat uppges) medan på andra platser missionshusen äges av de lokala sammanslutningarna tillsammans med missionsföreningar tillhörande Evangeliska fosterlands-stiftelsen eller Bibeltrogna vänner. På några platser förlägges gudstjänster och sammankomster till hyrda lokaler, enskilda hem eller Svenska kyrkans gudstjänstrum.

I missionsföreningens tjänst finns 7 heltidsanställda *predikanter* som regelbundet besöker de lokala sammanslutningarna. Predikanterna, vilka är anställda och avlönade av den centrala föreningen, har biskoplig venia att förrätta gudstjänster i Svenska kyrkans församlingar.

Utöver predikoverksamhet bedrivs verksamhet genom syföreningar, försäljningar och en serie årliga större sammarmöten, som brukar vara förlagda till kyrkor tillhörande Svenska kyrkan. På några platser finns också söndagsskolor. En viktig verksamhetsgren är stödet åt den yttre missionen, i första hand åt den missionsverksamhet som bedrivs av Bibeltrogna vänner.

Föreningen utger Östra Smålands Missionsblad, som har en upplaga på 1 600 ex.

Vad gäller *ekonomien* föreligger uppgifter endast beträffande den centrala föreningen. År 1960 uppgick inkomsterna, vilka i huvudsak utgjordes av årsavgifter, gåvor och kollektor från de lokala föreningarna och kretsarna, till cirka 160 000 kronor. Tillgångarnas värde vid utgången av samma år var omkring 1 015 000 kronor.

Laestadianismen

Laestadianismen är en evangelisk pietistisk väckelserörelse som stöder sig på de lutherska bekännelseskrifterna. Rörelsen har i Sverige stannat kvar inom Svenska kyrkan. Väckelsen uppstod i Karesuando år 1845 och har sin huvudsakliga utbredning i norra Sverige. Sedan sekelskiftet är rörelsen delad i två riktningar, västlaestadianismen med centrum i Gällivare och östlaestadianismen med centrum i Tornedalen och Kalix älvdal. Laestadianis-

men har vunnit anslutning även i Finland och Nordnorge samt i USA och Kanada.

Den laestadianska rörelsen i Sverige har varken central styrelse och ledning eller lokala föreningar. Den framträder närmast som lokala grupper vilka samlas till möten och genom kollekt understöder de inom rörelsen verksamma predikanterna. Uppgift saknas på antalet sådana lokala grupper. *Antalet laestadianer* i Sverige beräknas till cirka 20 000 (i Finland till 250 000, i Norge till 15 000 och i USA—Kanada till 30 000).

Inom rörelsen i Sverige finns omkring 25 *lekmanpredikanter*. Dessa ägnar sig, under en väsentlig del av året, åt predikoverksamhet vid sidan av sina borgerliga yrken. Predikanterna förrättar söndagliga gudstjänster, i allmänhet på sådana platser där kyrka icke finns. Vid dessa gudstjänster brukar det genomsnittliga antalet deltagare uppgå till 20—60 personer. Gudstjänsterna kan vara förlagda till enskilda hem, »bönhus» eller kyrkliga lokaler. En stor del av rörelsens *bönhus*, vilkas sammanlagda värde har uppskattats till 1,5 miljoner kronor, är uppförda med bidrag från Svenska kyrkan.

Under sommarmånaderna anordnas på skilda platser s. k. *laestadianska stormöten* med gudstjänster under flera dagar i följd. Antalet deltagare i dessa möten brukar uppgå till 2 000—6 000.

På svenska språket utger rörelsen två tidningar, nämligen Sions missions-tidning (utgivningsort i Finland) och Fadersrösten. På finska språket utges tre tidningar. Den sammanlagda upplagan av de fem tidningarna torde uppgå till cirka 20 000 ex.

Några närmare uppgifter om *ekonomien* har ej kunnat erhållas. Nämnas bör att rörelsens verksamhet helt finansieras genom frivilliga bidrag. Lokala kassor svarar för verksamheten inom ett visst område.

AVDELNING III

DE FRIA EVANGELISKA SAMFUNDEN

KAPITEL I

Särart och omfattning

Inledning

De första fria evangeliska samfundet i vårt land framträdde vid mitten av 1800-talet. Kännetecknande för dessa nya rörelser, vilka kom att sätta sin prägel på utvecklingen av det religiösa livet i vårt land under senare delen av 1800-talet, var dels deras principiellt frikyrkliga uppfattning om förhållandet mellan stat och kyrka, dels uppfattningen att den kristna församlingen skulle vara en troendeförsamling, d. v. s. bestå uteslutande av människor som bekände personlig tro på Jesus Kristus som Frälsare och Herre. Historiskt sett utvecklades och markerades dessa karakteristiska drag i motsatsförhållande till den lutherska kyrkan. Samfundet har fram till vår egen tid bevarat samma grundkaraktär. Detta har skett under positiv värdering av både den principiella frikyrkligheten och den personliga kristna bekännelsen som grundval för församlingstillhörighet men i stort sett utan den motsatsställning till den lutherska kyrkan som från början kunde iakttagas.

Den kyrkliga enhetskultur som tidigare präglade de religiösa förhållandena ersattes från mitten av 1800-talet successivt av en situation, där Svenska kyrkan och en rad fria trossamfund existerade sida vid sida. Detta nya läge har undan för undan bekräftats i lagstiftningen, senast genom 1951 års religionsfrihetslag, som för samtliga samfund införde den enhetliga beteckningen trossamfund, varmed i lagen förstås, förutom Svenska kyrkan, »sammanslutning för religiös verksamhet, vari ingår att anordna gudstjänst».¹

Framväxten av det differentierade svenska samfundslivet låter sig historiskt sett till en del förklaras med hänvisning till andliga strömningar som

¹ Även Svenska kyrkan betecknas sålunda som trossamfund men undantages från definitionen »sammanslutning för religiös verksamhet, vari ingår att anordna gudstjänst». Väsentligt är att enligt denna lag också Svenska kyrkan betraktas som en sociologisk enhet, ur vilken man kan utträda.

gjorde sig gällande också i andra länder, såväl i Europa som i Nordamerika. Sålunda står baptismen och metodismen i vårt land historiskt i mycket nära samband med motsvarande amerikanska och engelska trosriktningar och kyrkobilddningar. Andra samfundsbildningar kan historiskt bäst förklaras och förstås mot bakgrunden av de religiösa förhållandena i vårt eget land och inom den lutherska kyrkan. Detta gäller t. ex. Evangeliska fosterlands-stiftelsen och Svenska missionsförbundet, även om det sällan går att förklara religiösa samfunds framväxt enbart med hänvisning till historiskt påvisbara förhållanden.

Beteckningen *de fria samfunden* motiveras väsentligen av att de samfund varom här är fråga — antingen de själva använder beteckningen frikyrkosamfund eller ej — har det gemensamt att de står i en annan relation till statsmakten än Svenska kyrkan gör, och av att denna skillnad ur samfundens synpunkt är uttryck för en principiell uppfattning om hur förhållandet mellan stat och kyrka bör vara ordnat.

Flera försök har i olika sammanhang gjorts att gruppera det dryga tiotal fria samfund som nu existerar i vårt land med hänsyn till deras inbördes släktskap. Någon självklar eller allmänt tillämpad indelningsgrund finns knappast. Samfunden uppvisar visserligen långtgående likheter, men skiljaktigheter existerar som försvårar grupperingen. Professor *Gunnar Westin* indelar i sin bok *Trossamfund i Sverige* (2 uppl. 1951) här aktuella trossamfund i lutherska, baptistiska och metodistiska på följande sätt.

Lutherska samfund:

(Svenska kyrkan)

Evangeliska fosterlands-stiftelsen (EFS)

Svenska missionsförbundet (SMF)

Svenska alliansmissionen (SAM)

Baptistiska samfund:

Svenska baptistsamfundet (SB)

Fribaptistsamfundet (FB)

Missionssällskapet Helgelseförbundet (HF)

Pingströrelsen (P)

Örebromissionen (ÖM)

Metodistiska samfund:

Metodistkyrkan i Sverige (MK)

Frälsningsarmén (FA)

Svenska frälsningsarmén (SvF)

En annan indelning, som ur vissa synpunkter ter sig mer ändamålsenlig och i alla händelser markerar skiljelinjer som i det praktiska sam-

fundslivet framträder klarare än skillnaderna mellan de tre ovan nämnda grupperna, särskiljer de egentliga frikyrkosamfunden från övriga fria samfund. Till *de egentliga frikyrkosamfunden* hänföres därvid Fribaptistsamfundet, Helgelseförbundet, Metodistkyrkan, Svenska alliansmissionen, Svenska baptistsamfundet, Svenska frälsningsarmén, Svenska missionsförbundet och Örebromissionen. Till *övriga fria samfund* hör Evangeliska fosterlands-stiftelsen och Frälsningsarmén därför att de ej är frikyrkliga samt Pingströrelsen därför att den varken är principiellt frikyrklig eller ett samfund i samma mening som de andra samfunden. Bland de egentliga frikyrkosamfunden brukar man skilja mellan *de äldre* (SB, MK, SMF) och *de yngre*, varvid indelningen inte enbart tjänar att ange tidsföljden för samfundens framträdande. Se vidare härom i kap. 5 nedan.

Samfunden och Svenska kyrkan

Skillnader

De fria samfunden skiljer sig från Svenska kyrkan väsentligen i följande avseenden.

Medlemskapet i en församling tillhörande något av de fria samfunden bygger på personligt bekänd kristen tro. Något medlemskap till följd av t. ex. föräldrarnas kyrkotillhörighet existerar icke, och ej heller förekommer det att barn — även om de är döpta inom samfundet — tillhör församlingen förrän de personligen kunnat taga ställning till frågan om medlemskap. Territoriella församlingar, som kännetecknar Svenska kyrkan, är främmande för den syn på församlingens väsen som är gemensam för de fria samfunden.

De fria samfunden saknar genomgående en formulerad *trobekännelse*. Detta är icke att uppfatta som en brist eller ett förbiseende utan är uttryck för uppfattningen att anvisningar angående tro och lära av varje generation skall hämtas direkt ur bibeln. I princip anses samma rätt och förpliktelse tillkomma varje enskild kristen, ehuru även inom vart och ett av de fria samfunden i viss utsträckning en normerande tolkning förekommer. En sådan tolkning anses dock ej kunna åberopas eller göras gällande mot de resultat en enskild församling eller en enskild kristen under sin rannsakan av bibeln kommit till.

För de fria samfundens *gudstjänstliv* är kännetecknande att det i princip icke är liturgiskt — predikan har alltid stått i gudstjänstens centrum och dess inramning utformas med hänsyn till aktuella behov och möjligheter. Stort utrymme ges för lekmännens medverkan i skilda former och för moment som aktualiseras av förhandenvarande omständigheter. Denna gudstjänstlivets grundkaraktär har icke hindrat en utveckling under senare år i riktning mot en rikare och mer formbestämd gudstjänst. I synnerhet församlingens huvudgudstjänst på söndagen har inom flera av samfunden utvecklats i sådan riktning.

I viss mån som en konsekvens av de två senast nämnda karakteristiska dragen hos de fria samfundet kännetecknas dessa vidare av en framträdande *kongregationalism*, vars positiva innebörd är den lokala församlingens självständighet, självbestämmanderätt och direkta ansvarstagande för sitt eget arbete i vad gäller både innehåll, utformning och ekonomi. Inom några samfund har denna kongregationalism tagit sig uttryck i miss-tänksamhet mot central styrelse i alla former, vilket i viss mån försvagat den inre sammanhållningen. På senare år har emellertid — som redovisas utförligare under kap. 4 nedan — en syntes uppnåtts mellan församlingens självbestämmanderätt och en samverkan under gemensam ledning för förverkligandet av gemensamma arbetsuppgifter.

Särdrag hos de egentliga frikyrkosamfundet

De ovan angivna karakteristiska dragen återfinns både hos de samfund som ovan benämnts egentliga frikyrkosamfund och hos dem som betecknats som övriga fria samfund.

De egentliga frikyrkosamfundet uppvisar ytterligare två grunddrag som saknas hos de övriga fria samfundet.

De egentliga frikyrkosamfundet företräder sålunda en *principiell frikyrklighet*, som visserligen i detaljer kan variera till sin innebörd från samfund till samfund och vars praktiska konsekvenser kan förändras från tid till tid, men som under alla förhållanden innebär krav på frihet för samfundet att ordna sina inre angelägenheter i fullt oberoende av staten. Ett organisatoriskt samband mellan stat och kyrka avvisas av dessa samfund med hänvisning till samfundets karaktär av en Guds församling, som inte kan erkänna någon annan herre än Kristus själv. I överensstämmelse med denna grundsyn finner de egentliga frikyrkosamfundet det naturligt att på olika sätt aktivt verka för sådana förhållanden, att samfundets frihet från beroende av statliga myndigheter i vad avser tro och bekännelse, villkor för medlemskap, kvalifikationer för tjänster och över huvud taget utformningen av samfundets liv och arbete i största möjliga utsträckning är säkrad.

De egentliga frikyrkosamfundet skiljer sig vidare från övriga fria samfund därigenom att de starkare framhäver samfundets karaktär av *en enhet med markerade gränser och totala arbetsuppgifter* med avseende på de människor som är medlemmar i samfundet eller eljest personligen beröres av dess verksamhet.

Beteckningen väckelserörelserna har i vida kretsar bestämt uppfattningen om de fria samfundets karaktär av rörelser. Det här ovan sist nämnda grunddraget hos de egentliga frikyrkosamfundet är emellertid ägnat att i detta avseende avgränsa dessa från de övriga fria samfundet. Det är också endast de senare som själva föredrager beteckningen väckelserörelse, ofta med tillägget inom Svenska kyrkan. Denna beteckning är adekvat i fråga om Evangeliska fosterlands-stiftelsen och Frälsningsarmén,

vilka saknar grundläggande kännetecken på ett kyrkosamfund, t. ex. sakramentsförvaltning. Om beteckningen väckelserörelse inom Svenska kyrkan bör användas med avseende på Pingströrelsen är däremot något tveksamt, då Pingströrelsen har egen sakramentsförvaltning och även i övrigt uppvisar drag som skapar intrycket av ett klart avgränsat samfund vid sidan av Svenska kyrkan.

Dubbelt medlemskap

Mot bakgrunden både av den principiella frikyrklighet som alltjämt är utmärkande för de frikyrkliga samfunden och av uppfattningen att den personligt bekända tron skall utgöra villkor för medlemskap i en kristen församling är det motiverat att ställa frågan, varför medlemmarna i de egentliga frikyrkosamfunden i så liten utsträckning som fallet är begagnat sig av möjligheten att utträda ur Svenska kyrkan. Hela antalet utträdade — frikyrkliga och andra — utgör ännu, mer än 10 år efter den nya religionsfrihetslagens ikraftträdande, mindre än 1 % av befolkningen.

Motiven för frikyrkofolkets fortsatta medlemskap i Svenska kyrkan har aldrig gjorts till föremål för någon egentlig undersökning. Frikyrkliga utredningskommittén, Sveriges frikyrkoråds organ för utredningsarbete gällande kultur- och samhällsfrågor, har emellertid uppmärksammat frågan och redovisat en rad motiv som brukar anföras. Utredningskommittén har ifrågasatt bärkraften i dessa motiv. De ger dock en uppfattning om hur vissa grupper inom de fria samfunden ser på sitt medlemskap i Svenska kyrkan och redovisas fördenskull här. Självfallet får man räkna med dels att motiven inte alltid är klara och medvetna, dels att flera motiv samtidigt kan göra sig gällande.

Bland de anförda motiven kan urskiljas dels en grupp som uttrycker en positiv värdering av medlemskapet eller i alla händelser utgår från att ett utträde skulle ha en för Svenska kyrkan negativ effekt, dels en grupp innebärande att medlemskapet betraktas som en i huvudsak formell och därmed i stort sett betydelselös företeelse.

Till den förra gruppen hör följande motiv.

1. Svenska kyrkan skulle komma att försvagas genom ett mera allmänt utträde bland frikyrkofolket. Den kristna fronten får inte *splittras* i en tid då alla goda krafter måste samverka för kristendomens fortsatta inflytande över vårt folks liv.

2. Om Svenska kyrkan försvagas, vilket alltså anses ske genom ett mera omfattande utträde bland de folkgrupper det här gäller, förmodas *kristendomsundervisningen* i skolorna komma i ett allvarligt läge. En sådan utveckling vill man som kristen inte bidra till.

3. Om man utträder ur Svenska kyrkan, förlorar man möjligheterna att genom *deltagande i kyrkliga val* påverka arbetet i kyrkofullmäktige och kyrkoråd och underlättar därmed för t. ex. kommunisterna att göra sitt politiska inflytande gällande i de kyrkliga organen.

4. Om man utträder ur Svenska kyrkan och har barn, ställer man *bar-nen* utanför varje form av kyrkotillhörighet, eftersom man ju inom de frikyrkliga samfundet som regel inte tillämpar medlemskap för barn.

5. Utträdet uppfattas som en mot Svenska kyrkan riktad, *ovänlig handling*, som blir speciellt motbjudande där personlig vänskap existerar mellan t. ex. Svenska kyrkans präst och medlemmar av frikyrkoförsamlingar.

Följande motiv utgår från att medlemskapet i Svenska kyrkan är av i huvudsak formell karaktär.

1. Man *anser sig religiöst sett inte tillhöra Svenska kyrkan*, eftersom medlemskap i en kristen församling enligt frikyrklig uppfattning förutsätter ett personligt ställningstagande och medlemskapet i Svenska kyrkan vanligtvis inte är resultatet av ett sådant. »Jag har aldrig begärt inträde, då skall jag inte heller begära utträde. Det spelar egentligen inte heller någon roll om jag är med eller inte — mitt verkliga medlemskap har jag i alla händelser i frikyrkoförsamlingen.»

2. Man *betraktar inte Svenska kyrkan som en kyrka* i samma mening som det egna samfundet och anser att ett utträde skulle innebära ett erkännande i det avseendet. Ett sådant erkännande är man inte villig att ge.

Till de här redovisade motiven torde i många fall komma en olustkänsla inför det hittills gällande kravet på personlig inställelse hos pastor för utträde ur Svenska kyrkan.

Det torde emellertid finnas anledning räkna med också andra faktorer som förklaring till det redovisade låga utträdet. Gränserna mellan samfundet är i vårt land inte lika markerade som i många andra länder. Det har t. ex. redan påpekats att några samfunds arbete väsentligen försiggår inom Svenska kyrkans ram. Till detta kommer att det inom flera samfund inte är ovanligt att människor upplever en dubbel religiös lojalitet: till det fria samfund de tillhör och till Svenska kyrkan. För människor i den situationen ter det sig naturligt att, även sedan möjlighet att utträda ur Svenska kyrkan skapats, behålla sitt medlemskap där.

Samfundens uppgift

Trossamfund bestämmes i 1951 års religionsfrihetslag till sin innebörd som en »sammanslutning för religiös verksamhet vari ingår att anordna gudstjänst». Denna vida bestämning passar självfallet in på vart och ett av de fria samfundet. Det är för övrigt i ögonen fallande hur kortfattat och summariskt samfundens uppgifter beskrives i de ändamålsparagrafer vilka som regel finns i resp. samfunds stadgar.

I Svenska missionsförbundets stadgar beskrives uppgiften i den inledande paragrafen på följande sätt: »Svenska Missionsförbundets ändamål är att förena kristna församlingar och missionsföreningar i landet till gemensam verksamhet för såväl inre som yttre mission ävensom bereda emvar

tillfälle att genom personligt arbete, gåvor, testamenten och annorledes bidra till evangelii spridning.»

Svenska baptistsamfundets uppgift anges i dess stadgar (§ 1) så: »Sällskapet Svenska Baptistmissionen (Svenska Baptistsamfundet) är en sammanslutning mellan baptistförsamlingarna i Sverige och har till uppgift att på den Heliga Skrifts grund och i enlighet med baptisternas trosåskådning verka för Kristi rikets utbredande inom och utom vårt land.»

Liknande formuleringar återfinns i flertalet övriga samfundets stadgar.

Under ett tidigare skede kunde en skillnad iakttagas i samfundens sätt att uppfatta sin uppgift. Medan några av samfundet fann det naturligt att söka tillfredsställa människors alla religiösa behov, såg andra som sin huvudsakliga uppgift att vara organ för samordning av missionsinsatser i första hand utom landet. Samfundens namn avspeglar alltså denna ursprungliga skillnad i målsättningen. Till de samfund som börjat som mer eller mindre renodlade missionssällskap hör Missionssällskapet Helgelseförbundet, Svenska alliansmissionen och Örebromissionen, medan t. ex. Metodistkyrkan och Svenska baptistsamfundet redan från början hade en klarare inriktning på en egentlig samfundsbildning. En konsekvens av den starka inriktningen på uppgiften att vara missionssällskap innebar under ett tidigare skede att de förstnämnda samfundet inte alls eller i mycket ringa omfattning räknade med församlingsbildning eller församlingars anslutning till samfundet utan väsentligen byggde på personligt medlemskap av stödjare inom skilda samfund. Detta kom att innebära att förhållandet till Svenska kyrkan ofta var oklart. Svenska alliansmissionen hade t. ex. tidigare förankring inom både Svenska kyrkan och olika frikyrkosamfund men har, särskilt under de två senaste årtiondena, allt klarare framträtt som ett frikyrkosamfund. Detta har markerats bl. a. genom att samfundet, sedan år 1952, låtit sig representeras i Sveriges frikyrkoråd.

Under de senaste årtiondena har en förskjutning ägt rum dithän att numera praktiskt taget samtliga samfund fäster betydande avseende vid just samfundskaraktären och ser som en väsentlig uppgift att erbjuda människor reell kyrkotillhörighet inom samfundets ram. Detta har bl. a. kommit att innebära att gränserna mot Svenska kyrkan klarnat och att samfundets verksamhet fått större bredd än vad som tidigare genomgående varit fallet. Fortfarande kan emellertid skillnader påvisas mellan olika samfund. Alltjämt framstår t. ex. Evangeliska fosterlands-stiftelsen och Frälsningsarmén som mindre skarpt konturerade i här berörda avseende. I någon mån gäller detta även Pingströrelsen, vilket i praktiken dock inte synes utgöra något hinder att erbjuda medlemmarna reell samfundstillhörighet.

Kort beskrivning av samfundet

Även om påtagliga överensstämmelser föreligger mellan de fria samfundens arbetsuppgifter, sådana de finns beskrivna i resp. samfundets stadgar,

och en i stora drag likartad utvecklingstendens på senare år gjort sig gällande, kan vissa skillnader iakttagas i såväl dogmatiskt som organisatoriskt avseende. En kort redogörelse för dessa skillnader är ägnad att klargöra det säregna för vart och ett av de fria samfunden. Samtidigt visar en sådan redogörelse att dessa skillnader inte alltid är av den arten eller omfattningen, att de restlöst kan förklara den uppdelning på ett flertal likartade samfund som sedan många årtionden kännetecknar den religiösa situationen i vårt land. Följande kortfattade karakteristiker ansluter i viss mån till ovan nämnda arbete av *G. Westin: Trossamfund i Sverige.*

Evangeliska fosterlands-stiftelsen (EFS) har — som i inledningen till betänkandet anmärkts — medtagits bland de fria samfunden trots att den inte utan reservationer bör karakteriseras som ett samfund i vanlig bemärkelse. Den framträdde ursprungligen som ett fritt missionssällskap och en väckelserörelse inom Svenska kyrkan. Samhörigheten med Svenska kyrkan markeras av att egen sakramentsförvaltning sällan förekommer — när det sker är det uteslutande fråga om nattvard, aldrig om dop — utan ombesörjes av präster inom Svenska kyrkan. Vid olika tidpunkter har visserligen diskussioner förekommit rörande rätten till egna nattvardsgångar, i samband varmed också frågan om en mera markerad samfundskaraktär aktualiserats. Den ursprungliga karaktären har emellertid i stort sett bevarats. I EFS' stadgar anges förhållandet till Svenska kyrkan samt stiftelsens uppgift sålunda: »Evangeliska Fosterlands-Stiftelsens uppgift och ändamål är att efter den nåd Herren giver på den evangelisk-lutherska bekännelsens grund befrämja Kristi rikets tillväxt, i vilket avseende Stiftelsen, med fri anslutning till vårt kyrkosamfunds inrättningar, vill utgöra en föreningspunkt för frivilliga krafter, som inom vårt land på spridda orter verka i evangelii tjänst» (§ 1).¹

Svenska missionsförbundet (SMF), som bildades år 1878, är historiskt att betrakta som en förgrening av Evangeliska fosterlands-stiftelsen. Efter hand har inflytandet från anglosaxisk frikyrklighet kommit den reformerata traditionen att få allt större betydelse. SMF kan nu karakteriseras som ett kongregationalistiskt frikyrkosamfund på den personliga trons grundval och med orden »liv och frihet» som vägledande i de praktiska ställningstagandena. Innebörden i dessa ord, hämtade ur en programskrift från 1930-talet, tolkas inom SMF så, att den personliga bekännelsen om tro på Kristus och liv i honom är ensamt avgörande villkor för medlemskap i församlingen och att frihet råder i fråga om både förkunnelse, ordningar (såväl barndop som vuxendop praktiseras) och församlingsgemenskapen i stort. Sekundärt torde många inom samfundet anse »frihet» också syfta på församlingarnas oberoende av en central kyrkostyrelse, d. v. s. samfundets kongregationalistiska karaktär.

¹ I formuleringen »med fri anslutning till vårt kyrkosamfunds inrättningar» syftas på Svenska kyrkans inrättningar.

Svenska alliansmissionen (SAM) har sina rötter i den nyevangeliska väckelsen under 1800-talet. Samfundet bildades år 1919 genom förening av Jönköpings missionsförening och en avdelning av Skandinaviska alliansmissionen. Den ursprungligen lutherska grundkaraktären har försvagats genom starka inflytelser från anglosaxisk väckelsekristendom, och efter de senaste årtiondenas utveckling är samfundet närmast att betrakta som ett kongregationalistiskt frikyrkosamfund, i vilket såväl lutherska som reformerta inflytelser gör sig gällande.

Metodistkyrkan (MK) i Sverige utgör en del av den internationella metodist-episkopala kyrkan och kom till vårt land redan vid mitten av 1800-talet genom de internationella kontakter som förmedlades av sjömän och återvändande emigranter. De två första metodistförsamlingarna i Sverige bildades år 1868. År 1876 blev Metodistkyrkan lagligen erkänd i vårt land och bildade egen »årskonferens» i förhållande till den amerikanska metodistkyrkan. I svenskt religiöst liv har Metodistkyrkan sin egen profil genom sin starka betoning av »den fullkomliga helgelsen» och genom sin redan från början markerade frikyrkokaraktär samt genom att den är en del av en internationell kyrka. Från övriga fria samfund skiljer sig Metodistkyrkan därjämte genom att den tillämpar ett förberedande medlemskap samt genom att den har en fast kyrkoordning, står under biskoplig ledning och har en fast gudstjänstordning, reglerad genom bestämmelser i kyrkoordningen.

Frälsningsarmén (FA) skiljer sig från flertalet övriga samfund i vårt land därigenom att den helt saknar sakramentsförvaltning och över huvud intager en ställning mellan Svenska kyrkan och de egentliga frikyrkosamfunden. Den framstår som — och vill själv utgöra — en aktionsgrupp, en »armé» vid sidan av kyrkogrupperingarna snarare än en kyrka eller ett samfund i vanlig mening. Den militära organisationen understryker karaktären av aktionsorgan, samtidigt som det personliga medlemskap som tillämpas bidrager till att framhäva släktskapen med de fria samfunden i övrigt.

Frälsningsarmén växte fram i England under 1870-talet till följd av metodistpastorn William Booths arbete i Londons slumområden och har genom åren bevarat sin teologiska släktskap med metodismen. Till Sverige kom den år 1882. Den svenska förgreningen utgör alltjämt en del av den världsomfattande rörelse som står under ledning av högkvarteret i London.

Svenska frälsningsarmén (SvF) bildades år 1905 som en utbrytning ur Frälsningsarmén till följd av motsättningar som gjort sig gällande inom denna, främst i fråga om den internationella ledningens maktbefogenheter i förhållande till det nationella och lokala arbetet. Det metodistiska arvet och de speciella verksamhetsmetoder som kännetecknar Frälsningsarmén har bevarats också inom Svenska frälsningsarmén. Utom i fråga om förhållandet till den internationella ledningen skiljer sig Svenska frälsnings-

armén från Frälsningsarmén också däri, att den antagit en alltmer markerad samfundskaraktär med egen sakramentsförvaltning.

Svenska baptistsamfundet (SB) är det äldsta av de svenska frikyrkosamfundet. Den första svenska baptistförsamlingen bildades år 1848. Internationella inflytanden gjorde sig härvid starkt gällande, och samhörigheten särskilt med engelsk och amerikansk baptism kännetecknar allttjämt samfundet. Teologiskt har det en övervägande reformert inriktning, frikyrkokaraktären är framträdande och den kongregationalistiska principen om församlingarnas självständighet har varit vägledande för samfundets uppbyggnad.

Fribaptistsamfundet (FB) bildades år 1872 som en utbrytning ur Svenska baptistsamfundet. Teologiska divergenser, som numera inte torde spela på långt när samma roll, och olika uppfattningar i en rad praktiska frågor var de direkta orsakerna till samfundets bildande.

Helgelseförbundet (HF) bildades år 1887 som en fri missionsorganisation och framträdde länge som »ett osekteriskt missionsällskap» med personliga medlemmar tillhörande skilda samfund. Numera är Helgelseförbundet till sin grundstruktur baptistiskt och samfundskaraktären framträder allt klarare genom att församlingar med egen sakramentsförvaltning bildats och anslutits till samfundet.

Pingströrelsen (P) är till sitt ursprung i vårt land främst knuten till baptismen och är i teologiskt avseende alltfört väsentligen baptistisk. Vid sekelskiftet framträdde i vårt land under inflytande av internationella strömningar vad man så småningom kom att kalla »den nya rörelsen», en extatiskt präglad väckelserörelse med speciell betoning av den Helige Andes verk och med en i vart fall i praktiken starkt kritisk inställning till existerande samfund och kyrkor. Denna nya rörelse fick sitt fäste i några av baptistsamfundets församlingar, och dess ledare blev Lewi Pethrus, vid den tiden pastor inom Svenska baptistsamfundet. Starka spänningar uppstod inom detta samfund, en rad församlingar lämnade det och nya »fria» baptistförsamlingar bildades utan anslutning till något samfund eller till någon riksorganisation över huvud taget. En långt driven kongregationalism är allttjämt kännetecknande för Pingströrelsen, även om i praktiken både tidnings-, bokförlags- och radioverksamhet bedrivs som en för hela rörelsen gemensam angelägenhet. Filadelfiaförsamlingen i Stockholm har fått en ledande — och i viss mån företrädande — ställning bland landets pingstförsamlingar, och dess pastor har kommit att framstå som hela rörelsens ledare.

Det starkt markerade kravet på personlig omvändelse, dopet som villkor för inträde i församlingen och församlingstuktens roll inom församlingarna ger intryck av klart avgränsad samfundsbildning. Pingströrelsens ledning presenterar emellertid av gammalt rörelsen som en väckelserörelse inom Svenska kyrkan och en överväldigande del av medlemmarna står

kvar i Svenska kyrkan. Det dubbla medlemskapet, som — om än inte lika markerat — förekommer också inom andra fria samfund har från ledningens sida förklarats med hänvisning till det faktum att medlemskapet i Svenska kyrkan inte uppfattas som samfundstillhörighet av samma personligt förpliktande innebörd som medlemskapet i den församling inom Pingströrelsen man tillhör.

Örebromissionen (ÖM) hör också till raden av baptistiska samfund i vårt land. Den har uppstått genom en särutveckling av den del av baptist-samfundets arbete som fanns organiserat i Örebro missionsförening alltifrån år 1892. Vissa motsättningar ledde till att församlingar som understödde Örebro missionsförening från början av 1930-talet utträdde ur baptistsamfundet. Dessa motsättningar hörde nära samman med »den nya rörelsen», för vilken pastor John Ongman, missionsföreningens ledare under flera årtionden, var starkt intresserad. Vid mitten av 1930-talet accentuerades motsättningarna genom olika uppfattningar i en rad praktiska spörsmål, t. ex. inställningen till den ekumeniska rörelsen.

Under de senaste åren har samfundets samhörighet med internationell baptism åter starkare betonats och de motsättningar som ledde till dess bildande har inte kommit att spela lika stor roll.

Samfundens utbredning

De fria samfunden räknar i princip hela landet som sitt verksamhetsområde. Betraktade som en enhet finns de företrädde i praktiskt taget samtliga kommuner. Flertalet samfund har lokalförsamlingar i stort sett i hela landet, även om olika samfunds verksamhet kommit att bli olika omfattande i skilda delar av landet. Några av samfunden — t. ex. Fribaptist-samfundet och Svenska frälsningsarmén — har dock så få lokala enheter, att de av den anledningen i praktiken knappast kan betraktas som riksomfattande. Några samfund — det gäller speciellt Svenska alliansmissionen — har, fastän de inte hör till de minsta samfunden, sin verksamhet så starkt koncentrerad till vissa delar av landet, att också de har svårigheter att upprätthålla en riksomfattande organisation. Sammanlagt omfattar de fria samfunden — om man medräknat dem som är personligt anslutna som medlemmar i församlingarna men ej medlemmar i ungdomsorganisationer och andra föreningar eller elever i söndagsskolor — cirka 355 000 personer (se sid. 153), vilket utgör omkring 4,7 % av befolkningen i dess helhet (jfr not 1 å nästa sida).

Fördelning på län (tabell 10)

I vissa delar av landet förekommer en koncentration av de fria samfundens församlingar. Detta är fallet i t. ex. Jönköpings län med nära 12 % av

hela befolkningen tillhörande något fritt samfund.¹ Svenska alliansmissionen har sin tyngdpunkt just i Jönköpings län, men också Svenska missionsförbundet och i viss mån Pingströrelsen har stor utbredning där. Ett motsvarande förhållande råder i Örebro län, där särskilt de baptistiska samfunden men också Svenska missionsförbundet har stor anslutning och där de fria samfundens andel av befolkningen utgör omkring 8 %. Andra delar av landet där en relativt hög procent av befolkningen tillhör något av de fria samfunden är Västerbottens län, där Evangeliska fosterlandsstiftelsen och Pingströrelsen är starkast företrädna, Värmlands län, där Svenska missionsförbundet har en stark ställning, samt Skaraborgs län och Östergötlands län, där i båda fallen Svenska missionsförbundet och Pingströrelsen är de talrikast företrädna samfunden och där de som tillhör något fritt samfund utgör mer än 6 % av befolkningen i dess helhet.

Den minsta medlemsanslutningen har de fria samfunden i Hallands och Malmöhus län — där mindre än 2 % av befolkningen tillhör något av samfunden — samt i Jämtlands, Göteborgs och Bohus, Kristianstads och Stockholms län och Stockholms stad, där mindre än 3 % av befolkningen är medlemmar i något av samfunden.

Enstaka samfund har jämförelsevis stor utbredning inom vissa områden, utan att de fria samfundens andel av befolkningen fördenskull uppgår till någon ens relativt sett hög procent. Detta är fallet i t. ex. Västernorrlands och Norrbottens län, där Evangeliska fosterlandsstiftelsen och Pingströrelsen har betydande utbredning, medan i t. ex. Älvsborgs och Kronobergs län samt Stockholms och Uppsala län Svenska missionsförbundet är starkt företrätt.

Fördelning på stad och landsbygd (tabell 11)

Ej heller i fråga om fördelningen av de olika samfundens församlingar och deras medlemmar på stad och landsbygd² företer samfunden någon enhetlig bild. Metodistkyrkan, Frälsningsarmén och Svenska frälsningsarmén har sina församlingar/kårer starkt koncentrerade till städerna, medan övriga samfund har fler församlingar på landsbygden än i städerna. Mest

¹ Denna procentsiffra avser situationen i början av 1950-talet, då på uppdrag av Frikyrkliga samarbetskommittén en undersökning rörande de fria samfundens utbredning genomfördes på kommunplanet. Även övriga siffror utvisande de fria samfundens procentuella andel av befolkningen inom olika län är hämtade från denna undersökning: *De fria kristna samfunden i Sverige*, Frikyrkliga samarbetskommittén, 1958.

Det bör uppmärksammas, att vid angivande av siffrorna för samfundens procentuella andel av befolkningen för samfundens del endast medräknats antalet till församlingarna personligt anslutna medlemmar, medan medlemmar i söndagsskola och ungdomsorganisationer utelämnats. Antalet församlingsmedlemmar har ställts i relation inte till den vuxna befolkningen utan till befolkningen i dess helhet. Medräknas antalet medlemmar i församlingar och ungdomsorganisationer samt elever i söndagsskolor, blir procenttalen givetvis väsentligt högre: för hela landet 10,34 och i Jönköpings län, där samfunden också enligt denna beräkning har den största procentuella andelen av befolkningen, 24,07.

² Med landsbygd avses här även tätorter, om de ej är städer.

markerad är denna övertikt inom Svenska alliansmissionen och Evangeliska fosterlands-stiftelsen, som har mindre än 5 % av sina församlingar i städerna. Inom Helgelseförbundet och Svenska missionsförbundet återfinns cirka 90 % av församlingarna på landsbygden.

Bilden blir emellertid en annan, om man väljer att i stället för församlingarna undersöka antalet medlemmar och deras fördelning på stad och landsbygd. Inom Svenska alliansmissionen återfinns visserligen endast 10 % av medlemmarna i stadsförsamlingar, men för Svenska missionsförbundets del har den pågående folkomflyttningen från landsbygd till stad, vilken resulterar i större stadsförsamlingar och mindre landsbygdsförsamlingar, medfört att över en tredjedel av medlemmarna återfinns i städerna mot endast cirka 10 % av församlingarna. Sammanlagt hänför sig 777 (16 %) av de fria samfundens 4 936 församlingar till städerna, medan 135 405 (47 %) av totalt redovisade 285 636 medlemmar tillhör stadsförsamlingar. Det genomsnittliga antalet medlemmar per församling uppgår på landsbygden till cirka 45 och i städerna till cirka 200.

Köns- och åldersfördelning (tabellerna 11 och 12)

Undersökningen bekräftar i fråga om *könsfördelningen* den redan tidigare gjorda iakttagelsen, att medlemskap i något av de fria samfunden är ungefär dubbelt så vanligt bland kvinnor som bland män.

Av 270 212 församlingsmedlemmar, beträffande vilka uppgifter om kön lämnats, är 92 437 eller 34,1 % män och 177 775 eller 65,9 % kvinnor. För 15 424 medlemmar saknas uppgift angående kön. Särskilt markant är den större anslutningen av kvinnor inom Frälsningsarmén, där av 31 472 medlemmar, för vilka uppgift föreligger om kön, 7 589 eller 24,1 % är män och 23 883 eller 75,9 % är kvinnor. Uppgift om kön saknas för 1 739 medlemmar. Bästa jämvikten i här berörda avseende föreligger inom Svenska alliansmissionen där av 12 390 medlemmar för vilka uppgifter om kön föreligger 5 135 eller 41,5 % är män, 7 255 eller 58,5 % kvinnor. För 447 medlemmar saknas uppgift om kön. Av befolkningen i dess helhet är 49,9 % män och 50,1 % kvinnor.

Det förefaller som om könsfördelningen skulle sammanhänga med resp. samfunds utbredning i stad och på landsbygd. Svenska alliansmissionen med den jämnaste fördelningen mellan män och kvinnor är samtidigt det samfund som har sina flesta medlemmar och församlingar på landsbygden. De samfund som har sin starkaste förankring i städerna — Frälsningsarmén och Metodistkyrkan — företer också den ojämnaste fördelningen mellan män och kvinnor. Totalt utgör i städerna männen 31,5 % och kvinnorna 68,5 % av medlemmarna, medan på landsbygden procent-siffrorna är 36,7 resp. 63,3. Av befolkningen i dess helhet är enligt 1960 års folkräkning i städerna 48,2 % män och 51,8 % kvinnor samt på landsbygden 51,6 % män och 48,4 % kvinnor.

Åldersfördelningen inom de olika samfundens församlingar kännetecknas av att de högre åldrarna är rikligare företrädda än de lägre. En skillnad i detta avseende kan iakttagas mellan de äldre samfunden, där ojämnheten i åldersfördelningen är mer markerad, och de yngre samfunden, där den är mindre framträdande men ändå fullt tydlig. Av 270 212 åldersredovisade medlemmar befinner sig 65 336 eller 24,1 % i åldern över 65 år, medan endast 32 039 eller 11,9 % är i åldrarna upp till 25 år. Åldersfördelningen inom könen framgår av följande siffror. Av 65 336 medlemmar över 65 år är 20 354 eller 31,2 % män och 44 982 eller 68,8 % kvinnor. Motsvarande siffror för 32 039 medlemmar i åldern upp till 25 år är 11 651 eller 36,4 % män och 20 388 eller 63,6 % kvinnor.

Som exempel på skillnaderna i fråga om åldersfördelning mellan äldre och yngre samfund kan nämnas, att inom Svenska baptistsamfundet 30,6 % och inom Svenska missionsförbundet 27,8 % av medlemmarna är i åldrarna över 65 år medan motsvarande siffra inom t. ex. Pingströrelsen är 16,7 %. Av såväl Svenska baptistsamfundets som Svenska missionsförbundets medlemmar är vidare cirka 9 % i åldrarna upp till och med 25 år. Motsvarande procentsiffra inom Pingströrelsen är 19,9.

Inom befolkningen i dess helhet är 10,5 % i åldern över 65 år. Direkta jämförelser mellan de fria samfunden och befolkningen i dess helhet beträffande de yngsta åldersgrupperna låter sig inte göras, då medlemskap i de fria samfunden inte är vanligt i dessa grupper. En jämförelse avseende åldersgruppen 18—25 år utvisar att 7,2 % av medlemmarna i de fria samfunden tillhör denna åldersgrupp, medan av befolkningen i dess helhet 9,7 % är mellan 18 och 25 år. Även för denna åldersgrupp gäller dock i viss mån den ovan för de yngsta grupperna angivna reservationen.

I stort sett saknas uppgifter angående den vanliga *minimiåldern för inträde i församling* inom de fria samfunden. Tydligt är emellertid att inom Pingströrelsen dop och medlemsintagning förekommer vid väsentligt lägre åldrar än vad som är vanligt inom övriga samfund, inte sällan redan i tioårsåldern eller ännu tidigare. Detta förklarar till viss del att Pingströrelsen har en högre procent medlemmar i åldern upp till 25 år än övriga samfund. Att *minimiåldern för inträde* är lägre inom Pingströrelsen sammanhänger med att rörelsen saknar särskilt ungdomsarbete. Detta medför att medlemskap i församlingen ofta aktualiseras för unga människor redan vid en ålder, då det inom andra samfund är naturligt att uppleva anknytningen till församlingen genom medlemskap i någon av dess ungdomsorganisationer.

Inom Svenska missionsförbundet företogs vid mitten av 1950-talet en omfattande undersökning rörande samfundets ungdomsarbete.¹ Därvid ägnades uppmärksamhet även åt frågan om den vanligaste åldern för in-

¹ *Ungdomen kommer*, Missionsförbundets förlag, Sthlm, 1956.

träde i församling. Undersökningen avsåg en åldersgrupp med gränserna 12 och 18 år. Enligt undersökningen var medelåldern för inträde i församling 15,4 år på landsbygden, 16,2 år i städer i allmänhet och 15,6 år i storstäderna Stockholm och Göteborg.

Erfarenheterna från ungdomsarbetet inom andra samfund ger vid handen, att förhållandena i stort sett är likartade. Sammanfattningsvis kan sägas, att inträde i församling inom de fria samfunden är vanligt vid 14—16 års ålder.

Samfundens räckvidd

Antalet medlemmar inom de olika fria samfunden, som redovisats genom uppgifter från församlingarna, är cirka 285 000 (tabell 11). Denna siffra motsvarar dock ej det verkliga antalet medlemmar i samfunden; ej heller kan samfundens räckvidd mätas eller beräknas enbart med utgångspunkt från antalet medlemmar.

Den redovisade siffrans bristande tillförlitlighet sammanhänger med att statistiska uppgifter vid undersökningen inte kunnat erhållas från samtliga lokala enheter. Svarsprocenten inom nio av de elva samfunden uppgick visserligen till 88,8, men genom större bortfall inom de två återstående samfunden reducerades den totala svarsprocenten till 81,5. Uppgifter angående medlemsantalet föreligger emellertid även från samfunden. I flera fall bygger de sålunda erhållna siffrorna på årligen från församlingarna inhämtade uppgifter. Vid utgången av år 1959 uppgick medlemsantalet inom samfunden enligt deras till Blå boken lämnade uppgifter till 357 309 med följande inbördes fördelning: EFS 40 000, FB 1 500, FA 40 191, HF 5 623, MK 11 246, SAM 14 916, SB 33 077, SvF 2 000, SMF 97 000, ÖM 19 756 och P 92 000. Den största skillnaden mellan dessa genom samfundens försorg inhämtade siffror och de uppgifter som lämnats till undersökningen hänför sig till Pingströrelsen och Evangeliska fosterlands-stiftelsen, där de direkt av samfunden lämnade siffrorna med sammanlagt närmare 45 000 överstiger de siffror som lämnats till undersökningen. Denna skillnad förklaras väsentligen av den jämförelsevis låga svarsprocenten inom dessa samfund.

Om medlemsutvecklingen under t. ex. tioårsperioden 1951—1960 kan man få endast en ungefärlig uppfattning, eftersom i flera fall exakta siffror inte är tillgängliga. En sammanställning av de uppgifter som av samfunden år från år lämnats till Blå boken återfinns i tabell 13. Av denna framgår att medlemssiffrorna för Evangeliska fosterlands-stiftelsen mellan år 1951 och år 1960 sjunkit från 70 000 till 40 000 men att denna markanta decimering formellt ägde rum från år 1955 till år 1956. Detta tyder på att tidigare uppskattade siffror vid denna tidpunkt korrigerats till bättre överensstämmelse med faktiska förhållanden. Motsvarande gäller Svenska alliansmissionen, som från år 1953 till år 1954 reducerade sina medlemssiffror från

35 000 till 22 000; sedan dess har medlemsantalet successivt sjunkit till cirka 15 000 år 1960.

Svenska missionsförbundet och Svenska baptistsamfundet företer en under hela tioårsperioden jämn minskning. Sålunda sjönk medlemsantalet inom SMF från 103 896 år 1951 till 96 731 år 1960 och inom SB från 36 979 år 1951 till 32 540 år 1960. Fribaptistsamfundet, Metodistkyrkan och Svenska frälsningsarmén företer också någon minskning under perioden. Beträffande Helgelseförbundet och Örebromissionen kan ingen tendens utläsas, då uppgifter föreligger endast för de sista åren av perioden. Siffrorna för Frälsningsarmén och Pingströrelsen slutligen företer någon höjning under perioden, för FA från 37 815 till 41 015 och för P från 90 000 till 92 000.

De egentliga frikyrkosamfunden företer alltså under tioårsperioden genomgående någon minskning. Utgår man från att Svenska alliansmissionens medlemsantal vid periodens början utgjorde högst 20 000 och att siffrorna för Helgelseförbundet och Örebromissionen var 4 500 resp. 20 000, uppgick det sammanlagda medlemsantalet inom de egentliga frikyrkosamfunden år 1951 till cirka 201 000 och år 1960 till cirka 184 000. En minskning av dessa samfunds medlemsantal med drygt 8 % ägde alltså rum under den aktuella tioårsperioden. För de övriga fria samfunden — bortsett från Evangeliska fosterlands-stiftelsen, vars siffror är osäkra — kan en viss ökning iakttagas. Vid bedömandet av förändringarna i fråga om samfundens medlemsantal bör man beakta att övergång från ett samfund till ett annat i viss utsträckning förekommer. Särskilt under 1920- och 1930-talen skedde sådana övergångar i icke ringa omfattning.

Det bör i detta sammanhang uppmärksammas att lokala församlingar i viss utsträckning samtidigt är anslutna till två samfund. Största omfattningen har denna dubbelanslutning inom Svenska alliansmissionen och Svenska missionsförbundet, i det att 91 församlingar med sammanlagt 3 787 medlemmar är anslutna till båda dessa samfund. Omfattningen av sådan dubbelanslutning har tidigare varit större, men genom gemensamma åtgärder från samfundens sida har en klarare gränsdragning under senare år åstadkommit.

Sex församlingar med tillsammans 389 medlemmar är anslutna till såväl Svenska alliansmissionen som Helgelseförbundet, och likaledes sex församlingar med sammanlagt 919 medlemmar är anslutna till både Svenska baptistsamfundet och Örebromissionen. Antalet församlingar inom Svenska baptistsamfundet vilka samverkar med Örebromissionen — utan att dock formell anslutning till Örebromissionen skett — är väsentligt större.

Denna form av dubbelanslutning, som givetvis vid ett exakt angivande av samfundens medlemsantal bör medföra en reducering av de sammanlagda siffrorna, förklaras bäst genom en hänvisning till förhållandena vid den tid då Svenska alliansmissionen, Helgelseförbundet och Örebromissionen inte hade lika framträdande samfundskaraktär som nu utan starkare betonade karaktären av fria missionsorganisationer med understödjande

enskilda medlemmar och församlingar inom olika samfund. Utvecklingen har emellertid som nämnts senare gått mot en klarare samfundsprägel med församlingarna direkt representerade i eller anslutna till samfundet. En del av de församlingar inom andra samfund som samverkat med missionsorganisationen har detta oaktat behållit sin anknytning dit och till följd av den inträdda strukturförändringen kommit att få en dubbel samfundstillhörighet. I samband med framväxten under senare år av ett starkare samfundsmedvetande inom praktiskt taget samtliga fria samfund har denna form av dubbelanslutning kommit att te sig mindre naturlig och ändamålsenlig. Försök har därför gjorts från samfundsledningarnas sida att i görligaste mån begränsa densamma. Vid tidpunkten för undersökningen kan antalet medlemmar i församlingar med dubbel samfundsanslutning beräknas till cirka 5 000.

Som tidigare nämnts kan räckvidden av de fria samfundens verksamhet inte mätas enbart med utgångspunkt från antalet medlemmar. Ytterligare ett par faktorer bör sammanfattningsvis beröras, även om de göres till föremål för vidare uppmärksamhet i annat sammanhang.

Genom sitt arbete bland barn och ungdom utövar de fria samfunden ett inflytande utanför de personligt anslutna församlingsmedlemmarnas led. Enligt uppgifter som lämnats av vederbörande riksorganisationer omfattar det organiserade ungdomsarbetet inom samfunden cirka 180 000 medlemmar, vartill kommer deltagarna i öppen ungdomsverksamhet, vilka inte registreras i samma ordning. Söndagsskolan har, även om elevantalet sjunkit på senare år, fortfarande stor utbredning och räknade år 1959 enligt Svenska söndagsskolorådets statistik inom de fria samfunden 266 302 elever i 7 257 skolor.

En del dubbelregistreringar har självfallet inte kunnat undvikas i de uppgifter som församlingarna lämnat till undersökningen. Sålunda tillhör i viss utsträckning elever i söndagsskolorna även någon sammanslutning inom det organiserade ungdomsarbetet. Till följd av söndagsskolelevernars låga ålder förekommer sådan dubbelanslutning dock i jämförelsevis liten omfattning. En viss dubbelregistrering föreligger otvivelaktigt i fråga om personer som tillhör olika grenar av det organiserade ungdomsarbetet och samtidigt är anslutna till församlingen. Omfattningen av sådan dubbel tillhörighet har inte klarlagts genom undersökningen och är mycket svår att beräkna.

Professor Gunnar Westin anger i sin skrift Trossamfund i Sverige antalet medlemmar i de fria samfundens församlingar samt elever i söndagsskolor och medlemmar i ungdomsorganisationer till sammanlagt cirka 815 000. Denna siffra avser situationen i början av 1950-talet. Motsvarande siffra år 1959 var cirka 800 000. Enligt dessa siffror skulle alltså en viss minskning ha ägt rum i fråga om antalet anslutna församlingsmedlemmar samt elever i söndagsskolor och medlemmar i ungdomsorganisationer.

Vill man mäta räckvidden av samfundens inflytande måste beaktas att

varje lokal församling räknar med en viss krets av människor som — utan att vara medlemmar i församlingen — står i regelbunden kontakt med denna, deltagar i gudstjänstlivet samt betraktar församlingen och dess kyrka som sitt andliga hem.

Medräknar man denna grupp till viss del aktiva vänner och sympatisörer ävensom sådana personer som till följd av någon familjemedlems engagemang eller eljest på olika sätt har regelbunden närmare kontakt med de fria samfundens verksamhet, blir antalet personer som direkt beröres av de fria samfundens arbete givetvis väsentligt högre än vad de redovisade medlems- och elevsiffrorna ger vid handen.

KAPITEL 2

Verksamhet på lokalplanet

Inledning

Församlingen

De fria samfundens primära enhet är *den lokala församlingen*. I de fall då beteckningen församling inte användes, är detta uttryck för en annan syn på den lokala enhetens funktion än den som är kännetecknande för majoriteten av de fria samfunden i vårt land.

Inom Frälsningsarmén användes beteckningen kår, vilket antyder den lokala enhetens karaktär av aktionsgrupp. Samma beteckning användes också inom Svenska frälsningsarmén, fastän församlingskaraktären där är mera framträdande. Beteckningen är historiskt betingad och kan vidare förklaras med hänvisning till att verksamhetsformerna gör det naturligt att också i en situation då församlings- och samfundskaraktären är mer framträdande bevara den militära terminologien.

Inom Evangeliska fosterlands-stiftelsen förekommer inte heller beteckningen församling. De lokala enheterna är missionsföreningar och medlemmarna torde i stor utsträckning uppleva Svenska kyrkans församling som sin.

I övrigt användes inom samtliga de fria samfunden beteckningen församling. Därmed förstår man den form i vilken den kristna kyrkan lokalt framträder. Att den lokala församlingen dessutom är en juridisk person, står som ägare av fast och lös egendom o. s. v., har stundom medfört en oklarhet med avseende på hur man inom de fria samfunden uppfattar den kristna församlingens väsen.

I betänkandet avses med församling jämväl kår och missionsförening.

Medlemskap i församling

Gemensamt för de fria samfunden är att de hävdar, att endast den som bekänner personlig kristen tro skall tillhöra en kristen församling. Inom Metodistkyrkan förekommer dock ett s. k. förberedande medlemskap, i vilket barn till medlemmar i församlingen inträder genom dop vid späda ålder. Detta medlemskap skall emellertid för att övergå till fullt medlem-

skap ges en personlig bekräftelse innan barnet fyllt 16 år; i annat fall upphör medlemskapet.

Medlemskap i lokal församling tillhörande något av de fria samfunden vinnes som regel på grundval av dels personlig bekännelse om kristen tro, dels dop. Inom de baptistiska samfunden ställes kravet att dopet skall ske vid en tidpunkt då vederbörande kommit till personlig kristen tro (troendepop). För medlemskap i Frälsningsarmén gäller endast kravet på personlig bekännelse. Detta är i princip fallet också inom Svenska missionsförbundet, ehuru också där praktiskt taget alla medlemmar är döpta.

Medlemskap kan upphöra av två olika anledningar. Medlem kan personligen anmäla sitt utträde. Detta sker oftast i form av en ansökan om utträde, vilken behandlas av församlingen, som också har att besluta i ärendet. I praktiken existerar dock ej möjligheten att avslå en sådan ansökan. Reellt är det alltså fråga om en anmälan. Medlemskapet kan vidare upphöra till följd av beslut därom inom församlingen utan ansökan från medlemmens sida (uteslutning). Detta kan ske när det efter vederbörlig prövning visat sig att medlem inte längre bekänner eller i levernet visar prov på personlig kristen tro.

Medlemskapet i en församling tillhörande något av de fria samfunden är inte förknippat med förpliktelser av formell och juridisk art. I Svenska missionsförbundets förslag till stadgar för församlingarna heter det i § 20: »Medlem har ingen personlig äganderätt till församlingens egendom eller personlig ansvarsskyldighet för dess förbindelser.» Medlemsavgifter och uttaxeringar förekommer inte. Till följd av de fria samfundens struktur och det genomgående draget att deras hela verksamhet både personellt och ekonomiskt förutsätter stora frivilliga insatser, är emellertid religiöst och moraliskt sett ett betydande personligt ansvar också av ekonomisk natur förknippat med medlemskapet.

A. Organisation

Uppbyggnad och arbetsfördelning

Den lokala församlingen intager som regel juridiskt sett en självständig ställning i förhållande till samfundet och äger och förvaltar själv kyrkor och annan egendom. Många församlingar har dock inskrivit sådana bestämmelser i sina stadgar, att samfundets medgivande fordras för bl. a. upplösning av församling och försäljning av fast egendom.

Som exempel härpå kan nämnas § 21 mom. 1 och § 22 mom. 3 i ovan nämnda förslag till stadgar för församlingar inom Svenska missionsförbundet:

§ 21. Mom. 1. Upplöses församlingen eller frångår den principen att i full församlingsgemenskap upptaga alla, som bekänna sig tro på Jesus Kristus, eller

lämnar den sin anslutning till Svenska Missionsförbundet, tillfaller äganderätten av dess tillgångar Svenska Missionsförbundet.

§ 22. Mom. 3. För ändring av § 21 fordras, att Svenska Missionsförbundets styrelse lämnar sitt medgivande därtill.

En annan ordning än inom övriga samfund gäller inom Frälsningsarmén och Metodistkyrkan. »All Frälsningsarméns egendom i Sverige äges av dess juridiska personer Frälsningsarméns Förlagsaktiebolag och Svenska Stiftelsen för Frälsningsarmén», heter det i en redogörelse för Frälsningsarméns ekonomi i dess årsbok 1962. De lokala kårerna är i flera avseenden beroende av beslut inom det nationella högkvarteret. Metodistkyrkans församlingar är de enda, vilkas hela arbete regleras av en för hela riket gällande kyrkoordning, som f. ö. är gemensam för Metodistkyrkan i alla länder. Den lokala församlingen äger dock kyrkobyggnaderna. Genom distriktsföreståndarna utövar emellertid rikskyrkan tillsyn över och har avgörande inflytande i fråga om såväl ny- som ombyggnader.

Församlingen är — om den har stadgar och styrelse, vilket regelmässigt är fallet — en juridisk person av det slag som benämnes ideell förening. Inom Svenska missionsförbundet är församlingsstyrelsens ordförande en lekman. Inom övriga samfund är som regel församlingens pastor även dess ordförande. En sammanblandning av pastorala och administrativa uppgifter torde härvid ofta kunna inträffa, då inga klara gränser dragits mellan pastorerna befogenheter som pastor och som församlingens ordförande. Inom flertalet samfund är pastorn i denna sin egenskap församlingens talesman, i det att såväl pastorala som administrativa befogenheter tillkommer honom. Även inom Svenska missionsförbundet synes det i praktiken vara så, att församlingens angelägenheter i vad avser administrativa uppgifter i viss utsträckning handhas av pastorn.

Med undantag för Frälsningsarmén och Metodistkyrkan, inom vilka samfund tillsättning av officerare/pastorer sker genom beslut inom samfundets högsta ledning, tillsättes pastor av lokalförsamlingen som kallar den pastor den önskar, varvid denne själv har att avgöra om han skall acceptera eller avböja kallelsen. Inom flera av samfunden finns ett centralt samrådsorgan för frågor av detta slag, församlingsråd (eller motsvarande). Tendensen är att dessa råd får allt större betydelse.

Inom t. ex. de baptistiska samfundens församlingar utgör som regel diakonkåren, som ursprungligen ansågs ha en praktiskt religiös funktion, samtidigt församlingens styrelse. Såväl de baptistiska som de övriga samfunden uppvisar emellertid så betydande variationer i organisationsbilden, att någon enhetlig framställning av lokalförsamlingens organisation knappast kan ges. Klart är emellertid att lekmannainflytandet över församlingens verksamhet är mycket betydande. Inom flertalet samfund hålles regelbundet församlingsmöten, där hela församlingen aktivt deltar i planläggning och be-

slut rörande församlingens samlade verksamhet, varvid styrelsen (diakonkåren) endast fungerar som beredningsorgan.

Pastorer och pastorslöner

Till undersökningen har redovisats 3 146 pastorer, verksamma på lokalplanet (se tabell 21). Det totala antalet pastorer inom samfunden år 1959 kan med ledning av uppgifter, som i detta och andra sammanhang (bl. a. till Blå boken) lämnats, beräknas ha uppgått till cirka 3 500. I den härvid för Pingströrelsen medräknade uppgiften om 1 500 pastorer ingår dock även evangelister, d. v. s. pastorernas medhjälpare. Evangelisterna inom andra samfund ingår däremot ej i siffran 3 500.

Pastorernas löner varierar starkt inte bara från samfund till samfund utan också mellan olika församlingar inom samma samfund. Detta sammanhänger med att pastorererna vanligtvis är anställda av den lokala församlingen, ej av samfundet, och med att enhetliga normer rörande pastorernas anställnings- och avlöningsförhållanden ej finns inom flertalet samfund. Att ur tillgängliga uppgifter framräkna en genomsnittslön låter sig heller knappast göra, då de närmare villkoren i varje särskilt fall — fri bostad och övriga förmåner — har avgörande betydelse och uppgifter därom inte är tillgängliga.

Inom åtminstone ett par av samfunden — Svenska baptistsamfundet och Svenska missionsförbundet — förekommer emellertid normerande rekommendationer från samfundet till församlingarna. Avsikten med dessa rekommendationer är i första hand att förbättra de lägst avlönade pastorernas förhållanden och de har fördenskull inom Svenska missionsförbundet utformats som förslag om minimilön. Svenska missionsförbundet rekommenderade år 1959 församlingarna en minimilön om 9 120 kronor jämte fri bostad. Motsvarande siffra år 1963 utgör 10 870 kronor jämte fri bostad. Samfundet garanterar under vissa förutsättningar minimilönen. Svenska baptistsamfundet har givit vissa allmänna rekommendationer, i vilka hänsyn tages såväl till församlingarnas storlek som pastorernas tjänsteår.

B. Lokaler

När de fria samfundens verksamhet började i vårt land, gjorde sig behovet av egna lokaler för gudstjänster och samlingar av skilda slag snart gällande. Vid utformningen av lokalerna kom den funktionella synpunkten att bli avgörande. Eftersom predikan intog en central plats i sammankomsterna och gudstjänsterna i stort hade en icke liturgisk prägel, kom predikstolen att få den mest framskjutna platsen i gudstjänstrummet. På sådant sätt utformade »bönhus», »kapell» eller »missionshus» har, särskilt på landsbygden, ända in i våra dagar varit karakteristiska för de fria samfunden. Emellertid har en viss ändring kommit till stånd. Särskilt under det senaste årtiondet har en omfattande kyrkobyggnadsverksamhet förekommit inom

alla samfund. Därvid har gudstjänstrummet ofta fått en utformning som ger uttryck för skilda drag i de olika samfundens teologiska struktur.

Varje församling inom de fria samfunden har — med mycket få undantag — minst en kyrka, och det är inte ovanligt att en församling har flera kyrkor eller kapell, varvid dock de s. k. utpostkapellen i allmänhet är mindre och enklare byggnader än församlingens huvudkyrka.

Utöver de cirka 4 000 huvudkyrkor som redovisats har uppgifter lämnats till undersökningen om 1 535 andra gudstjänstrum. För att få en samlad bild av förekomsten av kyrkobyggnader inom de fria samfunden måste hänsyn tagas till att uppgifter saknas från cirka 900 församlingar. Var och en av dessa kan beräknas ha minst en kyrka. Åtskilliga har med säkerhet dessutom andra gudstjänstrum. Det sammanlagda antalet kyrkor och andra gudstjänstrum inom de fria samfundens församlingar kan beräknas till mellan 6 500 och 7 000.¹

Kyrkor och andra gudstjänstrum har så gott som undantagslöst byggts för frivilligt insamlade medel. Allmänna medel har tagits i anspråk utslutande för speciella ungdomslokaler i anslutning till kyrkobyggnad och detta endast under de senaste åren och i jämförelsevis ringa omfattning.

Det sammanlagda redovisade taxerings- eller byggnadsvärdet av kyrkor och andra gudstjänstrum uppgår till 217 miljoner kronor (tabell 22), vartill bör läggas värdet av de lokaler, beträffande vilka inga uppgifter föreligger.

Som ovan berörts var de fria samfundens gudstjänstrum till att börja med i första hand och ofta utslutande lokaler för gudstjänster och andra större gemensamma sammankomster. Allt efter som församlingarnas verksamhet differentierades inrymdes emellertid i kyrkobyggnaderna lokaler för t. ex. ungdomsarbete och olika former av gruppverksamhet bland vuxna. Icke minst under det senaste årtiondet har i samband med den omfattande renoverings- och nybyggnadsverksamheten särskilda ungdomslokaler inrättats i många kyrkor.

Utöver kyrkobyggnader har av de lokala församlingarna redovisats ungdomsgårdar, ålderdomshem och sommarhem samt tjänstebostäder, främst för pastorer och vaktmästare, till ett sammanlagt värde av cirka 25,6 miljoner kronor (tabell 22).

C. Verksamhetens art och omfattning

Någon entydig bild av verksamheten inom de fria samfunden och deras församlingar kan av naturliga skäl inte ges. Skillnader i fråga om samfundens struktur, församlingarnas storlek och belägenhet, personella och ekonomiska resurser samt ställning i stadens eller bygdens liv gör bilden rik på

¹ Beräkningen kan jämföras med de uppgifter som direkt av samfunden lämnats till Blå boken år 1959. Det totala antalet kyrkor uppges där vara 5 795, varvid dock uppgifter rörande Fri baptistsamfundet, Frälsningsarmén och Svenska alliansmissionen saknas. Med ledning av antalet församlingar kan antalet kyrkor inom dessa tre samfund uppskattas till cirka 1 000.

variationer. En församling med ett litet medlemsantal och små personella resurser kan utöva ett betydande inflytande i en bygd. Å andra sidan kan en församling, trots ansevärd resurser i olika avseenden och ett omfattande arbete, komma att endast i obetydlig utsträckning påverka förhållandena inom sitt verksamhetsområde. De större samfundens församlingar svarar dock för en verksamhet som i många hänseenden företer påtagliga yttre och inre överensstämmelser. En samlad bild av aktiviteterna torde därför, med de reservationer som antytts, i stort sett kunna tjäna att ange konturerna av det sociala, kulturella och religiösa inflytande de fria samfunden i vårt land har.

I. Gudstjänster och andra sammankomster (tabell 14)

Gudstjänster och möten

De fria samfundens verksamhet kännetecknas av ett omfattande och differentierat gudstjänstliv. Någon fastställd gudstjänstordning användes vanligtvis inte inom dessa samfund, men *söndagsförmiddagens gudstjänst* tenderar att få en alltmer genomtänkt utformning och samtidigt att intaga platsen som veckans huvudgudstjänst. Inom de äldre samfunden ägnas förtäring uppmärksamhet åt gudstjänstlivets utformning, och en fastare ordning synes vara på väg, särskilt för söndagsförmiddagens gudstjänst. Predikan utgör den dominerande delen. Inslaget av lekmanamedverkan är betydande, och sång och musik spelar här liksom i gudstjänstlivet i övrigt stor roll.

Av totalt 4 025 församlingar som lämnat uppgifter till undersökningen har 3 436, eller 85,4 %, besvarat frågor rörande gudstjänstlivets omfattning. Av dessa 3 436 församlingar har 2 207 eller 64 % regelbundna söndagsgudstjänster varje vecka, 583 eller 17 % var fjortonde dag, 171 eller 5 % var tredje vecka och 475 eller 14 % endast en gång per månad.

Söndaglig gudstjänst är vanligast inom samtliga samfund. 75 % av de församlingar som tillämpar en annan ordning återfinns inom två av samfunden, Evangeliska fosterlands-stiftelsen och Svenska missionsförbundet. Inom EFS gör bundenheten till Svenska kyrkans högmässa det på många håll naturligt att inte ordna motsvarande gudstjänst inom det egna samfundet. Inom SMF förekommer i stor utsträckning församlingskretsar, d. v. s. flera små församlingar utgör tillsammans en arbetsenhet under en gemensam pastors ledning. Pastorernas stora arbetsfält och många predikoplatser utgör här den väsentligaste förklaringen till den jämförelsevis ringa omfattningen av söndagliga huvudgudstjänster.

Det redovisade deltagarantalet i de söndagliga gudstjänsterna är sammanlagt 131 342 per gång.

Veckomötet utgör sedan gammalt ett regelbundet återkommande inslag i de fria samfundens gudstjänstliv. Tidigare torde denna gudstjänstform, som präglas av, förutom predikan, stark lekmanamedverkan i form av sång

och musik, ha haft en starkare ställning än söndagens huvudgudstjänst. Veckomötet utgjorde då den väsentliga kontaktpunkten med den utanför församlingen stående delen av befolkningen. Dessa gudstjänster kallades ofta — och så sker ännu — väckelsemöten. Som redan nämnts har en förskjutning av tyngdpunkten till förmån för söndagsförmiddagens gudstjänst ägt rum på senare år.

Av de 3 436 församlingar, som lämnat uppgifter angående gudstjänstlivets omfattning och utformning, redovisar 2 745 regelbundna veckomöten. Av dessa har 1 935 eller 70,5 % sådan gudstjänst en gång per vecka eller oftare och 810 församlingar eller 29,5 % varannan vecka. Fördelningen av dessa veckomöten på de olika samfundens visar, att veckomöte två gånger per vecka är vanligast inom Frälsningsarmén och Pingströrelsen, vilket särskilt vad gäller Pingströrelsen kan förmodas sammanhänga med att verksamhetsformerna inte är lika starkt differentierade som inom andra samfund.

De redovisade veckomötena samlar per gång sammanlagt 62 907 deltagare.

Tendensen inom flertalet samfund är att den speciella gudstjänstform som veckomötet utgör alltmer förlorar sin centrala plats till förmån för andra gudstjänst- och gemenskapsformer, ofta med ganska speciell inriktning både i fråga om innehåll och i vad gäller den kategori av deltagare de i första hand tager sikte på. Denna omstrukturering av gudstjänstlivet har gjort sig starkare gällande inom de äldre samfundens, varvid förekomsten av t. ex. ett utbyggt ungdomsarbete och de speciella kontaktbehov och -möjligheter som detta aktualiserar varit av avgörande betydelse.

Ett stort antal sammankomster och deltagare har redovisats såsom *övriga möten*. Detta utgör en illustration till den ovan nämnda strukturförändringen av gudstjänstlivet. Här torde ha redovisats t. ex. en stor del av den bibelstudieverksamhet som inom flera av samfundens under senare år kommit att komplettera och i viss mån ersätta de traditionella veckomötena. Vidare har under denna rubrik upptagits missionsmöten och andra sammankomster som har till uppgift att informera om och intressera för olika grenar av samfundens arbete samt en under senare år framvuxen föreläsningsverksamhet, som till följd av sin nära samhörighet med församlingarnas gudstjänstliv ofta inte redovisats som studie- eller föreläsningsverksamhet i vanlig ordning.

Dessa övriga möten har angivits förekomma minst en gång i månaden inom 1 895 eller 55,2 % av de 3 436 församlingar, som redovisat gudstjänstlivets omfattning, och samlar totalt 56 493 deltagare per gång.

Andra sammankomster

Gränsen mellan gudstjänster och andra sammankomster är givetvis svår att draga. När t. ex. *församlings- och familjeaftnar* i undersökningen efterfrå-

gats separat, sammanhänger detta dels med intresset av att kunna avläsa omfattningen av denna verksamhet, dels med att dessa sammankomster, även om de alltid innehåller ett andaktsmoment, i det väsentliga har annan struktur än gudstjänsterna. Dessa församlings- och familjeaftnar utformas självfallet något olika såväl inom skilda samfund som i skilda delar av landet. Karakteristiskt är emellertid, att de präglas av en familjär anda, att den personliga gemenskapen har stor plats och att de ämnen som behandlas är av mer allmänt intresse. Reseskildringar samt föredrag om sociala förhållanden i vårt eget land och i andra länder förekommer ofta vid dessa aftnar liksom också sång och musik, ljusbilder och film. Den nära släktskapen med en del av den verksamhet som presenterats ovan under Gudstjänster och möten är påtaglig. Missionsmöten organiseras ofta som församlings- eller familjeafton och vice versa, och de på sina håll — särskilt på landsbygden och i mindre tätorter — rikligt förekommande offentliga symötena, där både män och kvinnor deltagit och som endast i begränsad omfattning är symöten, utgör egentligen bara en annan beteckning för samma starkt familjära gemenskapsform för en stor del av bygdens folk.

En särskild variant av dessa församlings- och familjeaftnar utgör de *föräldraaftnar* samt speciella *mamma-* och *pappaträffar*, som under senare år fått allt större omfattning inom de samfund som har ett utbyggt ungdomsarbete. Denna verksamhetsform tager i första hand sikte på föräldrar till ungdomar i församlingarnas olika ungdomsorganisationer men användes också i viss utsträckning för kontakt med föräldrar till elever i söndags-skolan.

Ur dessa till att börja med ofta sporadiskt förekommande föräldraträffar har inte sällan vuxit fram mera fast organiserade föräldraföreningar eller stödföreningar antingen för en speciell förening eller kår inom en församling eller för församlingens hela ungdomsverksamhet. Ungdomsfrågor i allmänhet hör till de ämnen dessa föräldrasammankomster framför allt sysslar med, antingen verksamheten är av mer sporadisk natur eller har stabiliserat sig i en fast föreningsbildning. Verksamheten inom föräldraorganisationerna leder ofta till fastare samarbete mellan ungdomsorganisationerna och hemmen och ett större ansvarstagande från föräldrarnas sida för en del av församlingarnas verksamhet. Föräldrarna engageras ofta i speciella uppdrag eller i allmänt ledarskap inom ungdomsarbetets ram.

Av naturliga skäl förekommer denna verksamhetsform inte alls eller endast i obetydlig omfattning inom de samfund som inte bedriver ungdomsarbete i organiserade former eller där sådant ungdomsarbete har ringa omfattning (Pingströrelsen, Fribaptistsamfundet och Helgelseförbundet).

Föräldraaftnar förekommer enligt de lämnade uppgifterna inom 186 församlingar varannan månad eller oftare, medan särskilda mammaträffar och pappaträffar redovisas till ett antal av 320 resp. 38 per år. Ett stort antal församlingar torde ordna sådana föräldrasamlingar, utan att det förekom-

mer så ofta som varannan månad. Träffar för söndagsskolbarnens föräldrar redovisas till ett antal av 1 444 och för scouternas föräldrar till 758.

Denna verksamhet bland föräldrar bedrivs oberoende av deltagarnas församlings- och samfundstillhörighet, i samma utsträckning som eleverna i söndagsskolan och medlemmarna i ungdomsorganisationerna kommer såväl från hem med tidigare anknytning till församlingen som från hem utan sådan anknytning.

De gamlas dag utgör också en variant av den speciella arbetsform för vilken församlingsafton är det vanligaste uttrycket. Dess program anknyter helt naturligt till de äldres speciella intressen, men i stort sett har sammankomsten samma allmänna inriktning som församlingsaftnarna i övrigt. Dessa pensionärssamlingar utformas ofta som utfärder, till vilka ortens pensionärsföreningar stundom får ett visst antal biljetter. Inom jämförelsevis många församlingar återkommer de gamlas dag en gång om året, medan en större frekvens är ovanlig. Totala antalet deltagare vid senaste de gamlas dag inom 944 församlingar som redovisat sådan verksamhet var 63 014.

2. Kyrkliga handlingar (tabell 15)

För att få en uppfattning om förekomsten av olika kyrkliga handlingar inom de fria samfunden har i frågeformulären till församlingarna uppgifter begärts om antalet dop, barnvålsignelser, vigslar och jordfästningar under treårsperioden 1957—1959.

Av de redovisade siffrorna kan man i någon mån utläsa olikheter beträffande samfundens (församlingarnas) funktion som kyrkosamfund för de egna medlemmarna vid några av livets avgörande tillfällen. För Evangeliska fosterlands-stiftelsens del har mycket låga siffror redovisats för samtliga efterfrågade kyrkliga handlingar. Detta bekräftar en tidigare iakttagelse, att medlemmarna inom EFS i största utsträckning tager Svenska kyrkans tjänster i anspråk i dessa avseenden.

Då uppgifter i stort sett saknas rörande totala antalet dödsfall och ingångna äktenskap inom samfunden kan siffrorna endast användas för en grov jämförelse mellan dessa. Rörande två samfund finns dock i fråga om dödsfall fullständigare uppgifter tillgängliga. Inom Svenska baptistsamfundets församlingar avled under åren 1957—1959 tillsammans 2 209 personer, medan för samma år redovisas sammanlagt 1 482 jordfästningar. Inom Svenska missionsförbundets församlingar avled under samma tid 6 045 personer, medan antalet rapporterade jordfästningar utgjorde 3 448. Av jordfästningarna avsåg 51 inom SB och 230 inom SMF personer som inte tillhörde resp. samfund. Ungefär två av tre jordfästningar inom SB och ungefär varannan inom SMF synes alltså äga rum i resp. samfunds ordning. Hänsyn bör emellertid tagas till att uppgifterna angående dödsfall inhämtats direkt från samfunden och utgör det totala antalet dödsfall, medan uppgiften angående jordfästningar hänför sig endast till de församlingar som

lämnat uppgifter till undersökningen i denna del. Detta förhållande medför att antalet i resp. samfunds ordning förrättade jordfästningar är något högre än vad som ovan framräknats.

3. Barn- och ungdomsarbete (tabell 16)

Under praktiskt taget hela detta århundrade har en successiv utbyggnad av det organiserade arbetet bland barn och ungdom som en väsentlig del av samfundens verksamhet ägt rum. Delvis tog detta arbete sin början vid mitten av förra århundradet och växte således fram i stort sett parallellt med samfunden själva. Detta gäller i första hand söndagsskolan, för vilken de fria samfunden varit föregångare i vårt land, men också — ett par årtionden senare — speciella föreningsbildningar för unga män och unga kvinnor.

Söndagsskolan

Söndagsskolan är den verksamhetsform som, näst efter skilda slag av gudstjänster, nått den största utbredningen och omfattats med det ojämförligt största intresset inom de fria samfunden. Söndagsskolverksamhet förekommer också inom samtliga de fria samfunden och är inte, som en del andra verksamhetsformer, koncentrerad till församlingar av viss storlek och struktur. Totalt finns mer än en söndagsskola per församling. Särskilt på landsbygden samlar de fria samfundens söndagsskolor stundom inom ett begränsat område så gott som samtliga barn i de aktuella åldrarna.

Statistiska uppgifter angående söndagsskolverksamheten insamlas av Svenska söndagsskolrådet som regel vart femte år, senast för år 1959. Enligt dessa uppgifter fanns vid årsskiftet 1959—60 inom de fria samfunden 7 257 söndagsskolor med sammanlagt 266 302 elever och 27 974 lärare.

Svenska söndagsskolrådets statistiska uppgifter avseende år 1959

Samfund	Antal skolor	Antal lärare	Antal elever
EFS.....	889	2 433	25 439
FB.....	34	125	1 300
FA.....	362	1 300	24 557
HF.....	119	594	3 633
MK.....	184	790	7 315
SAM.....	344	1 885	9 666
SB.....	810	3 402	28 547
SvF.....	18	50	580
SMF.....	2 562	11 212	87 951
ÖM.....	435	2 183	17 314
P ¹	1 500	4 000	60 000
	7 257	27 974	266 302

¹ Siffrorna uppskattade.

Lärarna i söndagsskolorna är till klart övervägande delen lekmän som fullgör läraruppgiften som en frivillig insats. Söndagsskolan är därmed den

verksamhetsgren inom de fria samfunden, där det största antalet lekmän anlitas för lärar- och ledaruppdrag.

Av totalt till undersökningen redovisade 218 247 elever i söndagsskolorna har 141 837 fördelats på olika åldersgrupper. Av eleverna är 61 635 eller 43,5 % i åldern upp t. o. m. 7 år, 47 396 eller 33,4 % i åldern 8—10 år, 31 336 eller 22,1 % i åldern 11—14 år samt 1 315 eller 0,9 % i åldern 15—17 år. Ungdomar över 18 år och vuxna deltagare i söndagsskolan redovisas till ett antal av totalt endast 155 (0,1 %). Dessa siffror visar att elevåldern är låg. Endast cirka 23 % av eleverna är i åldern över 10 år.

Kristendomsskolan

Inom vissa av samfunden — främst Evangeliska fosterlands-stiftelsen — finner man det naturligt att helt utnyttja den konfirmationsundervisning som Svenska kyrkan erbjuder. Även inom de egentliga frikyrkosamfunden förekommer det inte sällan att barnen deltagar i Svenska kyrkans konfirmationsundervisning.¹

Inom Metodistkyrkan anordnar församlingarna sedan länge egen konfirmationsundervisning och förrättar konfirmation. Inom övriga samfund — med undantag för Fribaptistsamfundet, Frälsningsarmén och Svenska frälsningsarmén — utgör *kristendomsskolan* en motsvarighet till konfirmationsundervisningen. Av naturliga skäl förekommer ingen konfirmation och skolan avslutas icke med nattvardsgång. Något varierande benämning användes inom olika samfund; den vanligaste jämte kristendomsskola torde vara *bibelskola*. Även benämningen konfirmationsundervisning förekommer undantagsvis och då framförallt när man — vilket inte är ovanligt — vänder sig också till ungdomar vilkas föräldrar icke är församlingsmedlemmar.² Vanligast torde vara att de fria samfundens kristendomsskolor är avsedda i första hand för ungdomar som redan på ett eller annat sätt är knutna till församlingens verksamhet. De utgör då den naturliga fortsättningen på en undervisning i bibel- och samfundskunskap som i olika former meddelats i söndagsskolan och de olika ungdomsorganisationerna. Redovisningen av frekvensen av denna verksamhet är otillfredsställande. De uppgifter som kunnat inhämtas direkt från Svenska missionsförbundet, som har tillgång till kontinuerliga statistiska uppgifter direkt från församlingarna och där verksamheten är jämförelsevis omfattande, är endast ägnade att belysa verksamheten från andra sidor.

¹ En vacklande praxis förekommer inom Svenska missionsförbundet. I en undersökning år 1960, till vilken 254 församlingar lämnat uppgifter om 129 kristendomsskolor med sammanlagt 1 117 deltagare, redovisas att 182 barn till medlemmar i församling tillhörande Svenska missionsförbundet deltagit i Svenska kyrkans konfirmationsundervisning men ej i församlingens kristendomsskola, medan 62 deltagit såväl i konfirmationsundervisningen som i kristendomsskolan.

² I den nämnda specialundersökningen rörande kristendomsskolverksamheten inom Svenska missionsförbundet uppges att av totalt 1 117 redovisade deltagare 220 kom från hem, där föräldrarna inte var medlemmar i någon församling tillhörande Svenska missionsförbundet.

Till undersökningen har för treårsperioden 1957—1959 redovisats sammanlagt 13 021 elever i kristendomsskolor fördelade på 5 080 pojkar och 6 011 flickor. För 1 930 elever saknas uppgift om kön. Uppgifterna har inhämtats för en treårsperiod när kristendomsskola inom åtskilliga församlingar förekommer endast vartannat eller vart tredje år.

I undersökningen har också efterfrågats åldersfördelningen bland eleverna i kristendomsskolan. De erhållna uppgifterna är otillfredsställande så till vida att de anger förhållandena inom endast en mindre del av samfundens församlingar. Fullständigare uppgifter om åldersfördelningen har emellertid inte kunnat införskaffas. Åldersuppgifter har lämnats för 9 349 deltagare. Av dessa är 568 eller 6,1 % under 13 år, 3 046 eller 32,6 % 13 år, 4 239 eller 45,3 % 14 år, 1 035 eller 11,1 % 15 år och 461 eller 4,9 % över 15 år. Ett allmänt önskemål torde vara att åldern för deltagande i kristendomsskola höjes något. Inom Pingströrelsen är elevernas ålder jämförelsevis låg. Inom detta samfunds kristendomsskolor är av totalt 1 298 åldersredovisade elever 252 eller 19,4 % under 13 år. Inom Svenska baptistsamfundet, som kommer därefter, är 122 eller 9,9 % av 1 234 åldersredovisade elever så unga. Svenska missionsförbundet, som totalt redovisar de flesta eleverna, har endast 126 eller 2,4 % av 5 170 åldersredovisade elever i åldern under 13 år.

Vad gäller kristendomsskolans längd föreligger uppgifter endast beträffande Svenska missionsförbundet. Enligt den inom samfundet år 1960 genomförda undersökningen (se sid. 167) omfattade 91 skolor 2 terminer medan 30 omfattade 2—3 veckor (koncentrerade studier). Antalet timmar (=lektioner) utgjorde:

inom 14 skolor	mindre än 30
» 30 »	30—40
» 29 »	41—50
» 26 »	mer än 50

Ungdomsarbete i föreningsform

Med undantag för Pingströrelsen, som konsekvent undvikit andra former av organiserat barn- och ungdomsarbete än söndagsskola och vissa former av sång- och musikverksamhet, bedriver de fria samfunden ett särskilt barn- och ungdomsarbete. Detta har under senare år alltmer inriktats på former som nära ansluter till de pedagogiska strävandena inom ungdomsorganisationerna i allmänhet i vårt land. Arbetet har merendels organiserats i särskilda förbund, av vilka de äldsta bildades vid sekelskiftet.

De ursprungliga föreningsbildningarna — de separata jungfru- och ynglingaföreningarna — efterföljdes snart av *ungdomsföreningar* med medlemmar av båda könen. Inom vissa samfund, t. ex. Evangeliska fosterlandsstiftelsen, utvecklades dessa ungdomsföreningar med tiden till i viss mån

parallella företeelser till missionsföreningarna och förlorade sin speciella karaktär av sammanslutningar för ungdom. Även inom andra samfund har medlemskapsvillkor och verksamhetens allmänna inriktning tidvis skymt undan uppgiften att vara ungdomens egna fora. Den huvudlinje som i stort sett följts och som innebär att ungdomsföreningarna skulle vara fora för ungdomens egna initiativ, en gemenskapsform där man skolades till en viss parlamentarism och framförallt fick uppleva gemenskap i fria former, har under senare årtionden blivit mer dominerande. Ungdomsföreningarna har på detta sätt och genom en brett upplagd programverksamhet givit en orientering i sociala, kulturella och religiösa frågor.

Minimiåldern för medlemskap i ungdomsföreningarna har tidigare som regel varit 18 år. Någon övre åldersgräns har i allmänhet inte existerat, vilket inte sällan kommit att innebära en svårighet att bevara karaktären av ungdomsförening. Under senare år har emellertid inom flera samfund dels införts en övre åldersgräns på 35 eller 40 år, dels minimiåldern sänkts till 16 år.

30 212 personer redovisas som medlemmar i ungdomsföreningarna. 17 690 eller 58,6 % av dessa hänför sig till Svenska missionsförbundets ungdom (SMU).

Det är av intresse att uppmärksamma den förändring av hela organisationsbilden inom SMF:s ungdomsarbete som efter en omfattande utredning genomfördes år 1956. Förändringen innebar att de olika föreningsbildningarna närmare sammanlänkades. Detta motiverades bl. a. av påtagliga svårigheter att bevara kontinuiteten mellan medlemskadrerna i övergången mellan de olika föreningsformerna. Medan tidigare tre olika riksorganisationer, SMU, SMJ och VP—VF (Svenska missionsförbundets ungdom, Svenska missionsförbundets juniorer och Våra pojkar — Våra flickor), självständigt svarat för ungdomsarbetet skapades nu en enda riksorganisation. I samband därmed genomfördes en enhetlig organisation på lokalplanet och sänktes minimiåldern, som ovan berörts, från 18 till 16 år inom den organisation som tidigare kallats SMU och som nu fick benämningen SMU-senior.

Organisationen av ungdomsarbetet inom SMF har sitt speciella intresse därför att den synes ha blivit i viss mån normerande för ungdomsarbetet inom de övriga fria samfunden. Utöver vad som redan sagts innebär den genomförda omorganisationen en viss försvagning av föreningskaraktären, vilket successivt synes medföra en övergång till friare och mera öppna verksamhets- och gemenskapsformer inom de olika åldersgrupperna och en primär tillhörighet till den gemenskap som de olika åldrarna tillsammans utgör. Detta kommer inom SMU till uttryck i benämningen SMU-senior, SMU-junior och SMU-scout, där SMU hela tiden är huvudordet.

Juniorföreningarna har traditionellt omfattat flickor och pojkar i åldern 12—18 år. Också här har emellertid åldersgränserna förskjutits, varvid den

väsentliga förändringen är att den övre åldersgränsen inom flera samfund flyttats från 18 till 16 år. Inom juniorrörelsen, som framväxte under 1920- och 1930-talen, har föreningskaraktären tidigare varit framträdande. Under senare år har arbetet emellertid mer och mer byggts upp på den lilla gruppens funktion. Programverksamhet under aktiv medverkan av ungdomarna själva är alltså en huvudlinje i uppläggnings- och verksamheten, samtidigt som olika former av hobbyverksamhet med åren kommit att få större utrymme.

Till undersökningen har redovisats 46 197 juniorer. Även om denna siffra inte täcker den totala förekomsten av juniorföreningsverksamhet, visar den dock att juniorrörelsen alltså är den verksamhetsform inom de fria samfundet som samlar de flesta ungdomarna i tonåren.

Scouting har, sannolikt till följd av juniorarbetets stora utbredning, aldrig fått någon större omfattning inom samfundet. Endast inom Svenska missionsförbundet (17 501 scouter redovisade) och Frälsningsarmén (3 949 scouter redovisade) intager scouting någon framträdande plats i ungdomsarbetet. Frälsningsarméns scoutarbete är sedan länge organiserat i ett särskilt förbund, som samarbetar med övriga scoutförbund i Svenska scoutrådet resp. Sveriges flickscoutråd. Efter omorganisationen av Svenska missionsförbundets ungdomsarbete har SMU-scout, som bildades på grundval av vad som tidigare kallades VP—VF anslutits till Svenska scoutrådet och Sveriges flickscoutråd. Scoutkårerna inom Metodistkyrkan, Svenska baptistsamfundet och Svenska frälsningsarmén är anslutna till KFUK:s och KFUM:s scoutförbund. Det arbete som rapporterats under scouting från t. ex. Evangeliska fosterlands-stiftelsen och Örebromissionen saknar sådan anknytning till den vidare scoutgemenskapen. Till sitt innehåll är det snarare att jämföra med vad som inom t. ex. Svenska baptistsamfundet går under benämningen GK (Goda kamrater) och som är ett scoutliknande arbete utan att fördenskull i egentlig mening vara scouting.

Scoutarbetet omfattar väsentligen åldersgruppen 11—14 år. SMU-scout har dock åldersgränserna 10 och 13 år. Inom övriga samfund fortsätter scoutarbetet i viss utsträckning också bland ungdom i åldrarna upp till 15—16 år.

Med *arbete bland ungdom under scoutåldern* avses i huvudsak det arbete som främst berör åldrarna 9—11 år. Detta arbete har utformats på varierande sätt inom de olika samfundet. Som regel är det fråga om scoutliknande arbete som har sin naturliga fortsättning i scouting. Hit hör Frälsningsarméns Vargungar (pojkar) och Solstrålar (flickor), GG (Gott gry) inom Metodistkyrkan, GK (Goda kamrater) inom Svenska baptistsamfundet och FG—PG (Flickgrupper och Pojkgrupper) inom Evangeliska fosterlands-stiftelsen. Det bör nämnas att arbetet inom EFS omfattar åldrarna 9—12 år och att detta fördenskull till viss del redovisats under denna rubrik, till viss del — i vad avser 11—12-åringar — som scoutarbete.

Sammanlagt har i detta arbete redovisats 12 161 deltagare, fördelade på Evangeliska fosterlands-stiftelsen 2 780, Fribaptistsamfundet 25, Frälsningsarmén 2 205, Helgelseförbundet 109, Metodistkyrkan 949, Svenska alliansmissionen 95, Svenska baptistsamfundet 4 857, Svenska frälsningsarmén 223, Svenska missionsförbundet 394 och Örebromissionen 524.

Uppgifter rörande deltagandet i olika grenar av det i föreningsform bedrivna ungdomsarbetet saknas från ett icke obetydligt antal församlingar, varför de ovan redovisade siffrorna icke anger den totala omfattningen av ifrågavarande arbete. Som förut (sid. 155) nämnts kan på grundval av uppgifter direkt från vederbörande riksorganisationer antalet medlemmar i det organiserade ungdomsarbetet beräknas uppgå till cirka 180 000.

Öppet ungdomsarbete

Under senare år har tidigare existerande krav på personlig kristen tro som villkor för medlemskap i ungdomsföreningar (senior) undan för undan avskaffats. Detta skedde inom SMU i samband med den tidigare nämnda omorganisationen år 1956. Särskilt under 1950-talet företogs på många håll ombyggnad av gamla kyrkor och igångsattes många nybyggen, varvid genomgående stor uppmärksamhet ägnades åt behovet av ändamålsenliga lokaler för ett differentierat ungdomsarbete. Resultatet av den allmänna inriktning, för vilken detta bara var ett av uttrycken, har blivit att en växande del av medlemmarna i de olika ungdomsorganisationerna kommer från hem där föräldrarna inte är medlemmar i någon församling inom resp. samfund. De öppna ungdomsaftnar som är en av verksamhetsformerna i detta ungdomsarbete rapporteras ha förekommit till ett antal av 6 508.

Från mitten av 1950-talet har *fritidsgruppen* som arbetsform kommit att spela en allt större roll inom de fria samfundens ungdomsarbete liksom inom andra ungdomsorganisationer i vårt land. Fritidsgruppen har därvid tjänat två väsentliga syften:

1) att höja kvaliteten och därmed attraktionsförmågan hos de redan existerande formerna av ungdomsarbete; detta har möjliggjorts genom ökade ekonomiska resurser (främst statsbidrag) och genom den bl. a. därav föranledda mer planmässiga programuppläggnigen,

2) att aktivisera föreningarna i deras strävan att utvidga sin verksamhet till nya grupper av ungdom. Fritidsgruppen har härvid ofta varit den verksamhetsform som särskilt väl lämpat sig för den första kontakten, vilken senare lett till medlemskap i någon av de existerande organisationsformerna.

Av samfundens ungdomsförbund och studieförbund har för budgetåret 1959/60 redovisats sammanlagt 3 770 fritidsgrupper med 60 254 deltagare.

Studiecirkeln har på liknande sätt kommit att utgöra en under senare år — speciellt från slutet av 1950-talet — starkt utnyttjad verksamhetsform inom de fria samfundens ungdomsarbete. Enligt en av resp. studieförbund

lämnad redovisning förekom budgetåret 1959/60 inom samfunden sammanlagt 6 548 studiecirklar med 87 485 deltagare.

Ledare inom ungdomsarbetet

Ledaransvaret för ungdomsarbetet bäres i största utsträckning av frivilliga krafter. Till undersökningen har redovisats sammanlagt 13 925 ledaruppdrag (tabell 21). Det bör uppmärksammas, att antalet ledaruppdrag inte sammanfaller med antalet personer engagerade i dessa uppdrag, då det i stor utsträckning förekommer, att en person samtidigt innehar flera ledaruppdrag. Omfattningen av sådana dubbla uppdrag är svårt att bilda sig en klar uppfattning om. På grundval av uppgifter som inhämtats direkt från de ungdomsförbund som har kontinuerliga uppgifter angående ledarkadrerna kan antalet ungdomsledaruppdrag inom de fria samfunden år 1959 beräknas ha uppgått till cirka 16 000. Ett visst antal pastorer innehar ledaruppgifter inom ungdomsarbetet, men det finns anledning att med utgångspunkt från pastorskårens storlek och ungefärliga ålderssammansättning beräkna att pastorerna utgör uppskattningsvis högst 10 % av samtliga ledare.

Det genomsnittliga antalet ungdomar per ledare är drygt 8, om man ser till samfunden som en totalitet. Detta medeltal gäller för flertalet samfund, dock så att inom Svenska baptistsamfundet det finns en ledare på cirka 10 medlemmar och inom Metodistkyrkan en ledare på cirka 13 medlemmar.

Ungdomsarbetets kostnader

I syfte att få en bild av kostnaderna för det ungdomsarbete som bedrivs inom de fria samfundens församlingar har efterfrågats dels den totala kostnaden, dels hur denna fördelar sig på frivilliga medel och bidrag från stat och kommun. Redovisningen är här inte fullständig — dels har inte alla församlingar besvarat denna fråga, dels har i vissa fall endast totalsumman angivits utan fördelning på frivilliga medel och bidrag av allmänna medel. Siffrorna utvisar dock en tendens som torde gälla för de fria samfundens ungdomsarbete i stort.

Kostnader för ungdomsarbetet

	Frivilliga medel	Statliga bidrag	Kommunala bidrag	Angiven total kostnad
EFS.....	176 225	23 846	9 729	246 399
FB.....	4 196	375	1 750	6 321
FA.....	195 831	11 313	25 047	254 880
HF.....	12 556	1 956	680	15 192
MK.....	160 009	9 721	16 036	199 788
SAM.....	167 584	14 089	6 671	227 763
SB.....	261 088	19 001	23 557	327 149
SvF.....	4 446	515	500	7 397
SMF.....	1 907 757	116 280	107 734	2 503 833
ÖM.....	51 253	5 642	3 595	69 203
P.....	—	—	—	—
	2 940 945	202 738	195 299	3 857 925

4. Kvinnoarbete (tabell 17)

Syföreningar

De fria samfundens kvinnoarbete har sitt ursprung i de syföreningar som, när samfundens mission i främmande länder sköt fart, växte fram med uppgift att utnyttja kvinnornas möjligheter att genom praktiskt arbete stödja missionen. Denna bakgrund har medfört att kvinnoarbetet genomgående fått en starkt social inriktning. Huvudparten av de kvinnosammanslutningar som existerar inom de fria samfundens församlingar är alltså syföreningar med ofta mycket praktiska och konkreta uppgifter på sitt program. Samtidigt fyller dessa syföreningar funktionen som gemenskapsform för inte bara församlingarnas medlemmar utan ofta också grupper av andra kvinnor som hyser intresse för en praktisk hjälpinsats. Redan från början kombinerades den praktiska arbetsinsatsen med olika former av kontakter med de missionsfält för vilka man arbetade. Syföreningarna har utgjort och utgör alltså både en utgångspunkt för vidgad kunskap, särskilt om främmande länder och främmande folks förhållanden, och ett tillflöde av personligt engagemang och personlig offerinsats för dessa främmande folk.

En viss förskjutning av arbetsprogrammet har under senare år kunnat iakttagas, vilket kan utläsas av tabell 17, som bl. a. redovisar de ändamål för vilka syföreningarna arbetar. Projekt av social natur eller uppgifter inom samfunden som visat sig vara svåra att ekonomisera på andra vägar har syföreningarna ofta kunnat svara för.

Övrigt kvinnoarbete

Inom flertalet samfund förekommer också kvinnoarbete av mindre fast organiserad karaktär, där föreningsformen inte tillämpas och det fördenkskull inte ansetts lämpligt att redovisa verksamheten som syföreningar, även om programuppläggning och arbetsuppgifter i stort sett sammanfaller med syföreningarnas. Inom några av samfunden finns vidare kvinnosammanslutningar med uppgift att vara lokalavdelningar för riksomfattande kvinnoförbund. Dessa lokalavdelningars verksamhet är till viss del av liknande slag som den syföreningarna bedriver men har som regel ett något starkare inslag av föreningsmässig programverksamhet. Klara gränser torde knappast kunna dragas mellan dessa olika former av kvinnoarbete, och i alla händelser sammanfaller uppgifterna i så stor utsträckning, att hela detta arbete kan betraktas som en enhet. En viss dubbelföring av medlemmar/deltagare torde inte ha kunnat undvikas vid redovisningen. Man kan beräkna att betydligt mer än 100 000 kvinnor genom den särskilda kvinnoverksamheten årligen svarar för ett ekonomiskt engagemang på minst 5 miljoner kronor, av vilken summa cirka 2 miljoner kronor går till ändamål utanför den egna församlingen.

5. Sång- och musikverksamhet (tabell 18)

Sång- och musikverksamheten intager sedan gammalt en framträdande plats i samfundens församlingliv. Den är i största utsträckning knuten till gudstjänstlivet och har som väsentligaste uppgift att tjäna detta. Denna verksamhets nära samband med gudstjänstlivet har fått som konsekvens, att gudstjänsternas utformning och inriktning i hög grad har bestämt valet av de musikformer som kommit till användning. En under senare år iakttagbar förskjutning av gudstjänstlivets tyngdpunkt, redovisad ovan under rubriken »Gudstjänster och andra sammankomster», har medfört en motsvarande förskjutning inom det musikaliska livet.

Kyrkokörer förekommer i större utsträckning inom de äldre samfunden än inom de yngre. Tendensen är att den för alla kyrkor och samfund i stort sett gemensamma skatten av äldre och nyare kyrkomusik får allt större plats på repertoaren. Sammanlagt 11 813 körsångare redovisas, av vilka något mer än hälften tillhör körer inom Svenska missionsförbundets församlingar.

Damkörer resp. *manskörer* förekommer i relativt ringa omfattning. Här redovisas 2 962 resp. 1 949 deltagare, i stort sett fördelade mellan samfunden på samma sätt som deltagarna i kyrkokörerna. Dessa körer torde väsentligen bestå av personer som samtidigt är medlemmar i någon kyrkokör.

Ungdomskörer har under det senaste årtiondet vuxit fram ungefär samtidigt inom flera av samfunden. Tendensen på detta område är, att en kraftig tillväxt äger rum och att arbetet — i alla händelser inom de äldre samfunden — inriktas på såväl klassisk som modern kyrkomusik samt i viss utsträckning även på profanmusik. 3 623 deltagare redovisas i dessa ungdomskörer. Uppmärksammas bör dock, att i den för Frälsningsarméns del lämnade uppgiften ingår deltagare i viss verksamhet som egentligen inte är att hänföra under denna rubrik.

Barnkörer förekommer huvudsakligast inom Svenska missionsförbundet och Pingströrelsen. Inom Pingströrelsen torde barnkörernas — liksom ungdomskörernas — relativt sett rikliga förekomst sammanhånga med att ungdomsarbete i de former som är vanliga inom övriga samfund inte förekommer och att barn- och ungdomskörerna till viss del fyller den funktion ungdomsorganisationerna har inom övriga samfund. Totalt redovisas 1 989 deltagare i barnkörer, men också här bör deltagarsiffran för Frälsningsarmén (299) reduceras, då även annan barnmusikverksamhet än barnkör redovisats under denna rubrik.

Musikföreningarna utgör med sina sammanlagt 40 196 redovisade medlemmar den dominerande sång- och musikformen inom de fria samfunden. De är en för svenskt religiöst liv ganska unik företeelse. En- eller tvåstämmig sång ackompanjeras med piano, gitarr, fiol och andra stråkinstrument, dragspel etc. Musikföreningarna svarar i flertalet församlingar inom de flesta av samfunden för det väsentliga musikaliska inslaget i gudstjänsten, och detta är ofta ganska framträdande.

Tendensen är att i samma mån som förmiddagsgudstjänsten får en mer dominerande plats i gudstjänstlivet och andra verksamhetsformer än det traditionella veckomötet i vidgad omfattning kommer i bruk, musikföreningen förlorar sin kraftiga dominans till förmån för t. ex. olika former av körsång.

Stråkensembler redovisas huvudsakligen från församlingar inom Svenska missionsförbundet och Pingströrelsen. De saknas helt inom flera av samfundet och har över huvud taget liten utbredning med totalt 679 deltagare i ensembler av sådan fast organisation att det ansetts motiverat att redovisa arbetet här.

Hornmusikkårer, vilka i allmänhet bildas för ungdom, redovisas i större omfattning endast från Frälsningsarmén, Pingströrelsen och Svenska missionsförbundet. Dessa svarar tillsammans för 3 661 av totalt 4 949 deltagare. Hornmusikkårererna fungerar ofta som en del av ungdomsarbetet inom resp. samfund.

Av en redovisad totalkostnad för sång- och musikarbetet på 724 644 kronor utgöres 87 921 kronor av statliga medel och 37 339 kronor av kommunala medel, medan 556 020 kronor redovisas som frivilliga medel och specifikation saknas för 43 364 kronor. Den totala kostnaden för sång- och musikverksamheten inom de fria samfundet torde uppgå till väsentligt högre belopp än den slutsumma som här angivits. Till de redovisade kostnaderna kommer bl. a. kostnader för lokaler, vilka dock som regel bäres av församlingarna och inte av de organisationer inom dessa som utnyttjar lokalerna och är beroende därav för sin verksamhet.

D. Ekonomi

Den frivilligkaraktär som är utmärkande för de fria samfundet gör sig i hög grad gällande i fråga om deras ekonomi. En jämförelse mellan det arbete, som bedrivs uteslutande med frivilliga medel, och det arbete, för vilket allmänna medel i viss utsträckning tages i anspråk, visar att den ojämförligt största delen av samfundets verksamhet finansieras med frivilliga medel. Detta överensstämmer med den principiella uppfattningen inom samfundet om hur den kristna församlingens arbete bör finansieras. Av den från församlingarna till undersökningen redovisade totala summan om cirka 70 miljoner kronor som tillförts dem under år 1959, utgjorde endast cirka 975 000 kronor statliga och kommunala bidrag, främst till ungdomsarbete och studieverksamhet.

De lokala församlingarna har ofta stora ekonomiska åtaganden att svara för. Utöver kostnaderna för byggnader, pastorer och i förekommande fall anställda ungdomsledare och organist, hela den reguljära verksamheten med kontinuerligt gudstjänstliv, söndagsskola, ungdomsarbete, studiearbete, kvinnoarbete, sång och musik, åtager sig församlingarna ofta ett stort ansvar för både distriktsorganisationens och samfundets arbete. Försam-

lingarna bidrager med betydande summor till samfundets mission både inom och utom landet, samfundets skolverksamhet, ekonomiskt mindre bärkraftiga församlingar, insamlingar för sociala ändamål o. dyl.

Dessa många och ofta stora ekonomiska åtaganden kräver givetvis att församlingarna har en ordnad ekonomi. En tendens är att församlingarna i växande omfattning tillämpar olika former av regelbundet offrande. Det spontana offrandet har emellertid alltså stort utrymme och stor betydelse för församlingarnas och därmed samfundens ekonomi. Det bör understrykas, att även när församlingarna övergår till mera systematiskt offrande, medlemmarnas ekonomiska bidrag är helt frivilliga. Någon form av medlemsavgifter eller beskattning förekommer inte inom de fria samfundens församlingar.

Till undersökningen har från församlingarna redovisats en sammanlagd summa för insamlade medel — donationer undantagna — på 56 996 200 kronor, varav 29 162 500 kronor använts för församlingarnas lokala verksamhet och 15 940 200 kronor lämnats främst till samfundens (och inom Pingströrelsen den lokala församlingens) mission inom och utom landet. För 11 893 500 kronor, som ingår i den totala summan insamlade medel, saknas uppgifter om fördelning på olika ändamål.

Till de sålunda redovisade insamlingssummorna skall läggas vad som insamlats inom de minst 20 % av församlingarna som ej lämnat uppgifter till undersökningen i denna del. Fogas därtill siffran för donationer och på annat sätt än genom insamling tillförda medel, torde den totala inkomstsumman under ett år för de fria samfundens församlingar kunna beräknas uppgå till cirka 85 miljoner kronor.

Församlingarnas inkomster, fördelade på insamlade medel, gåvor och donationer, bidrag av allmänna medel samt försäljningsinkomster redovisas i tabell 22.

KAPITEL 3

Verksamhet på distriktsplanet

A. Organisation

Uppbyggnad och arbetsfördelning

De fria samfunden har för sin regionala verksamhet som regel någon form av distriktsorganisation. Denna, vars uppbyggnad varierar från samfund till samfund, spelar dock inte samma roll inom alla samfund; detta avspeglar sig i redovisningen för distriktsverksamheten.

Inom Pingströrelsen saknas distriktsorganisation helt, liksom riksorganisation. Av de övriga fria samfunden har Svenska frälsningsarmén det minst utbyggda regionala arbetet. Svenska alliansmissionens distriktsarbete bedrivs — utom i ett distrikt — organisatoriskt som en del av samfundets centrala arbete.

Distriktsorganisationens huvuduppgifter är olika inom de skilda samfunden. Inom några samfund, t. ex. Svenska missionsförbundet, är distriktsorganisationen närmast att betrakta som ett samfundets — riksorganisationens — organ för kontakt med de lokala församlingarna. Detta kommer bl. a. till uttryck i att tjänstemän för verksamhet inom distriktet anställs och avlönas direkt av samfundet och i att ledamöterna i det organ som har att leda och ansvara för distriktsarbetet — *distriktsrådet* — utses av samfundets generalkonferens. Inom andra samfund, t. ex. Örebromissionen, framstår distriktsarbetet i första hand som en församlingarnas angelägenhet. Distriktsorganisationens huvuduppgift är i dessa fall att erbjuda forum för samråd och samarbete mellan församlingarna i distriktet, ge stöd särskilt åt mindre församlingsgrupper och anpassa planläggningen i stort av verksamheten inom distriktet till aktuella behov.

Man kan sålunda på distriktsplanet urskilja två olika organisatoriska huvudlinjer. Detta framgår även därav att organisationer av båda slagen i viss utsträckning existerar sida vid sida. Inom t. ex. Svenska missionsförbundet finns sålunda i vissa distrikt dels det ovan nämnda, av samfundets generalkonferens utsedda distriktsrådet, dels därjämte en eller flera länsföreningar med egen styrelse. Även andra organisationsformer förekommer. Inom några av samfunden är församlingarna formellt sett endast sekundärt eller ej alls anslutna till distriktsorganisationen. Inom andra samfund är

organisationen så ofullständig, att det sammanhållande bandet begränsar sig till ett råd eller en kommitté. I praktiken synes emellertid det regionala arbetet spela en betydande roll, oavsett vilken organisatorisk form som valts för detsamma.

Distriktsorganisationens uppbyggnad och arbetsuppgifter framgår vanligtvis av bestämmelser därom i samfundens stadgar. Här må som exempel anföras vad Svenska baptistsamfundets och Svenska missionsförbundets stadgar innehåller om distriktsorganisationen.

Av §§ 2 och 3 i Svenska baptistsamfundets stadgar framgår även hur förhållandet mellan samfundet och distriktsorganisationen reglerats:

§ 2. a) De i Sällskapet Svenska Baptistmissionen förenade församlingarna äro indelade i distriktsföreningar, vilka utgöra provinssammanslutningar med syfte att bedriva mission och att främja och bevara samhörighetskänsla och ett gott förhållande församlingarna emellan.

b) Distriktsföreningarna arbeta enligt särskilda av Sällskapet Svenska Baptistmissionen godkända stadgar. Fråga om bildande eller upplösande av distriktsförening avgöres av Sällskapet vid dess årskonferens.

§ 3. a) Församling som önskar inträda i Sällskapet Svenska Baptistmissionen, anmäler detta till vederbörande distriktsförening, som översänder ansökan jämte utlåtande däröver till Sällskapets Missionsstyrelse, vilken beslutar om intagning.

b) Församling, som beviljats inträde i Sällskapet, är i och med detta intagen i vederbörande distriktsförening.

c) Endast sådan församling, som beviljats inträde i Sällskapet Svenska Baptistmissionen, är medlem av vederbörande distriktsförening.

e) Församling, som är ansluten till Sällskapet Svenska Baptistmissionen och som följaktligen har rätt att deltaga i beslut om dess mission i hemlandet och på utländska missionsfält, bör också efter förmåga och möjlighet deltaga i de av konferensen beslutade offerdagarna och kollekterna för Sällskapets mission.

I Svenska missionsförbundets stadgar handlar § 14 om distriktsorganisationen:

§ 14. Mom. 1. Svenska Missionsförbundets församlingar och föreningar böra sammanföras i distrikt. Antalet och omfattningen av dessa distrikt bestämmas av generalkonferensen. Inom varje distrikt hålles, såvitt möjligt, årligen distriktsmöte för behandling av frågor rörande verksamheten inom distriktet. Till distriktsmöte väljas ombud för församlingar och ungdomsföreningar enligt samma grunder som gälla för ombudskap vid generalkonferensen, respektive Svenska Missionsförbundets Ungdoms årsmöte. Vid mötet sker val av ledamot i generalkonferensens valkommitté, varvid endast församlingarnas ombud äga rösträtt. Därjämte sker val av ledamot i Svenska Missionsförbundets Ungdoms valkommitté, varvid endast ungdomsföreningarnas ombud äga rösträtt.

Mom. 2. För varje distrikt anställer Svenska Missionsförbundet en distriktsföreståndare, som väljes av generalkonferensen. Likaså väljer generalkonferensen ett distriktsråd, bestående av minst fem ledamöter, bosatta inom distriktet. Distriktsråden väljas för en tid av tre år. Förslag på ledamöter till distriktsråden upprättas av respektive distrikt. Ledamöterna kunna väljas ur länsföreningarnas

styrelser. Distriktsrådets ledamöter äga rösträtt vid distriktsmöte i samma utsträckning som församlingarnas ombud.

Där olika länsföreningar samarbeta inom samma distrikt kan rådet uppdelas i en sektion för vardera länsföreningen. Förutom de valda ledamöterna är distriktsföreståndaren självskriven ledamot av och ordförande i distriktsrådet liksom i sektionerna, där sådana förekomma.

Mom. 3. Till distriktsrådets verksamhet hör:

a) att jämte distriktsföreståndaren och i överensstämmelse med Svenska Missionsförbundets stadgar handhava alla till ledningen av distriktet hörande angelägenheter;

b) att verkställa de beslut, som av generalkonferensen eller Svenska Missionsförbundets styrelse hänskjutas till rådet, samt att besluta i ärenden, vilka höra till den löpande verksamheten;

c) att till Svenska Missionsförbundets styrelse inkomma med förslag rörande missionens angelägenheter.

— — —

Ansvarig ledare för det regionala arbetet är *distriktsföreståndaren*.¹ Om dennes arbetsuppgifter innehåller t. ex. Svenska Missionsförbundets stadgar, §§ 15 och 16, följande:

§ 15. Distriktsföreståndarna skola på kallelse av Svenska Missionsförbundets missionsstyrelse sammanträda för att dels för sig själva, dels i samband med missionsstyrelsen överlägga om den inre missionens angelägenheter. De vid distriktsföreståndarnas enskilda överläggningar fattade besluten hänskjutas såsom förslag till missionsstyrelsen.

§ 16. Till distriktsföreståndarnas uppgift hör:

a) att jämte distriktsråden och i överensstämmelse med Svenska Missionsförbundets stadgar ansvara för ledningen av verksamheten inom distriktet;

b) att anordna distriktsmöten, predikantmöten, evangelistkurser, kurser för söndagsskollärare och ungdomsledare samt att ombesörja evangelistverksamhet, särskilt på i andligt avseende mörka och vanlottade trakter inom distriktet;

c) att med Guds ords predikan uppbygga församlingarna samt vid förefallande behov bistå dem med råd och upplysningar såsom t. ex. vid anställande av predikant, vid sökande av lagfart å egendom, vid antagandet av stadgar och vid församlingstisters biläggande samt för övrigt i allt sådant, som hör till församlingens livets stärkande;

d) att vid verksamhetsårets slut inlämna till Svenska Missionsförbundets missionsstyrelse en kortfattad redogörelse över verksamheten.

Styrelser, råd och kommittéer

Det regionala ungdomsarbetet har inom några samfund — t. ex. Svenska baptistsamfundet — en organisation som direkt motsvarar organisationen av det regionala arbetet i stort. Sålunda finns speciella *distriktsungdomsförbund* med anställda sekreterare och självständig ekonomisk förvaltning. Denna organisationstyp tillämpas dock ej inom andra samfund, vilket gör det vanskligt att redovisa ungdomsarbetet separat; det hör i flera fall orga-

¹ Inom en del samfund användes beteckningen distriktssekreterare; inom de samfund som har distriktsföreståndare är distriktssekreterare beteckning på dennes medhjälpare.

nisatoriskt samman med det övriga regionala arbetet och redovisas i det följande som en del av detta.

I ledningen för det regionala arbetet inom de fria samfunden är lekmanna- inslaget betydande. Av 860 redovisade ledamöter i distriktsorganisationer- nas styrelser år 1959 var 587 lekmän och 218 pastorer, medan för resteran- de 55 personer ingen uppdelning mellan pastorer och lekmän gjorts. Ytter- ligare 696 personer — varav 488 lekmän och 187 pastorer (beträffande 21 personer saknas uppgift i detta avseende) — var genom distriktsungdoms- förbundens styrelser (och motsvarande) engagerade i regionala ledarupp- gifter.

Det totala antalet förtroendeuppdrag inom de fria samfundens regionala arbete i form av ledamotskap i styrelser, permanenta kommittéer och råd framgår av nedanstående sammanställning, som bygger på uppgifter som inhämtats från distriktsorganisationerna.

	Ledamöter i			Summa
	huvudorgani- sations dis- triktsstyrel- se	ungdomsför- bunds dis- triktsstyrelse (motsvar- ande)	söndagsskol- råd eller un- dervisnings- nämnd inom distrikt	
Evangeliska fosterlands-stiftelsen...	188	88	14	290
Fribaptistsamfundet.....	6	5	0	11
Frälsningsarmén.....	0	124	0	124
Helgelseförbundet.....	116	31	0	147
Metodistkyrkan.....	11	7	0	18
Svenska alliansmissionen.....	10	9	0	19
Svenska baptistsamfundet.....	213	148	25	386
Svenska frälsningsarmén.....	0	0	0	0
Svenska missionsförbundet.....	253	265	122	711 ¹
Örebromissionen.....	63	19	0	82
Summa	860	696	161	1 788 ¹

¹ Härei ingår 71 ledamöter i kvinnoråd.

Anställda (tabell 21)

Den redovisning som lämnats av samfundens distriktsorganisationer om- fattar ej samtliga för distriktsarbetet anställda. Detta sammanhänger med att inom några samfund vissa tjänstemän, t. ex. distriktsföreståndarna, är helt eller delvis anställda och avlönade direkt av samfundet. Sålunda redo- visar Fribaptistsamfundets, Metodistkyrkans, Svenska alliansmissionens och Svenska frälsningsarméns distriktsorganisationer inga eller ytterst få anställda.

Det av distriktsorganisationerna och samfunden redovisade sammanlagda antalet *distriktsföreståndare* eller *distriktssekreterare* uppgår till 116 i hel- tidstjänst och 21 i deltidstjänst.

Ungdomssekreterare, undervisningssekreterare och *söndagsskolsekrete- rare* har redovisats till ett antal av sammanlagt 98 i heltidstjänst och 25 i del-

tidstjänst. Undervisningssekreterare i regional tjänst har anställts först på senare tid och förekom år 1959 endast inom Evangeliska fosterlandsstiftelsen (2) och Svenska missionsförbundet (12).

B. Lokaler

En betydande del av distriktsorganisationernas verksamhet bedrivs vid distrikts- och ungdomsgårdar, som är centra både för organisationernas lägerverksamhet och för deras kursverksamhet. Dessa gårdar fyller också en mera allmän uppgift som samlingspunkt för unga människor, särskilt under sommarmånaderna.

Ungdomsgårdar redovisas till ett antal av 44 och förekom inom samtliga samfund utom Svenska alliansmissionen och Svenska frälsningsarmén. Inom Svenska missionsförbundet fanns vidare 6 distriktsgårdar med inriktning på verksamhet för alla åldrar. Distrikts- och ungdomsgårdarnas sammanlagda redovisade taxeringsvärde uppgick till 3 752 100 kronor (tabell 22).

Antalet deltagare i kurser m. m. på distriktsorganisationernas gårdar har angivits till 124 908, fördelade på något mer än 400 olika arrangemang. En del av dessa har anordnats i resp. gårdars egen regi och omfattas således ej av de kurser m. m., som redovisats av olika organisationer på distriktsplanet.

C. Verksamhetens art och omfattning

Distriktsorganisationernas verksamhet (se tabell 19) kan ur praktiska synpunkter uppdelas i dels mötesverksamhet, dels kurs- och lägerverksamhet. Denna indelning täcker visserligen inte organisationernas hela verksamhet men avgränsar de områden på vilka tyngdpunkten genomgående torde ligga inom samtliga samfund som har särskild organisation för det regionala arbetet.

Med *mötesverksamhet* avses både den gudstjänstverksamhet som distriktsorganisationens anställda svarar för i de olika församlingarna och de kortare distriktssamlingar — ofta med inriktning på något särskilt ämnesområde — som anordnas i syfte att stärka samhörigheten mellan distriktets olika arbetsorgan och stimulera den lokala verksamheten. Kontakten mellan lokalförsamlingarnas medlemmar och samfundets centrala organ sker också ofta vid sådana regionala samlingar, t. ex. vid distriktsmöten. Distriktsmötena, som vanligen hålles en gång per år, har både en beslutande funktion — fungerar som administrativa årsmöten — och en allmänt inspirativ uppgift.

En ungefärlig bild av den icke lokalt inriktade delen av distriktsorganisationernas mötesverksamhet ger uppgifterna att under år 1959 inom de olika samfunden hölls 474 distriktssamlingar med sammanlagt 76 192 deltagare och att vid senaste distriktsmöten 21 334 personer deltagit. Till den senare

siffran bör läggas de 21 152 deltagarna i motsvarande samlingar inom ungdomsarbetets distriktsorganisationer.

Läger och kurser utgör en väsentlig del av verksamheten. Detta gäller inte endast ungdomsförbundens distriktsorganisationer utan också — i synnerhet i de fall då sådan organisation saknas — samfundens distriktsorganisationer. Såväl läger- som kursverksamheten har väsentligt utvidgats under senare år, både i fråga om omfattning och inriktning. Lägerverksamheten, som tidigare ofta var begränsad till ett läger per distrikt och år, förlagt till sommaren, har under senare år kompletterats med läger för olika åldersgrupper även vintertid, varvid lägren ofta planerats för speciella intressegrupper.

408 läger med sammanlagt 31 420 deltagare redovisas för år 1959. För att erhålla en fullständig bild av lägerverksamheten inom de fria samfundens måste hänsyn tagas till att såväl riksorganisationerna som vissa lokalförsamlingar bedriver en ganska omfattande lägerverksamhet, vilken ej redovisas i detta sammanhang.

Vad gäller kursverksamheten sammanhänger inriktningen därav på olika ämnesområden i stort sett med vem som står som arrangör. Av sammanlagt 378 distriktskurser med 17 242 deltagare redovisas 241 med 8 798 deltagare av ungdomsorganisationerna, 111 med 5 495 deltagare av distrikts-söndagsskolråd eller regional undervisningsnämnd (söndagsskollärarkurser) samt 26 med 2 949 deltagare av distriktskvinnoråd. De av ungdomsorganisationerna anordnade kurserna var mestadels ungdomsledarkurser.

Samma påpekande som tidigare gjorts beträffande lägerverksamhetens omfattning måste göras i fråga om kursverksamheten. Ett stort antal kurser av skilda slag anordnas sålunda av riksorganisationer och specialsammanslutningar, t. ex. de till samfundens knutna folkbildningsorganisationer och deras distriktsorgan.

D. Ekonomi

Av distriktsorganisationerna redovisade kostnader för anställda uppgick år 1959 till 2 324 700 kronor, varav 1 911 600 kronor hänförde sig till löner och 413 100 kronor till övriga kostnader. De regionala huvudorganisationernas inkomster uppgick till sammanlagt 4 712 700 kronor, varav 1 025 900 kronor utgjorde anslag från församlingarna. Av totalsumman hänförde sig 2 823 400 kronor till Evangeliska fosterlands-stiftelsen. Härav framgår att EFS' distriktsverksamhet är av särskilt stor omfattning, något som bekräftas av redovisningen i övrigt.

De redovisade inkomsterna för distriktens ungdomsorganisationer uppgick till 822 700 kronor, varav 252 600 kronor inflöt som kollekt och 65 900 kronor utgjorde församlingsanslag. Av den totala summan hänförde sig 515 600 kronor till Svenska missionsförbundets ungdomsverksamhet.

Till undersökningen redovisade ekonomiska uppgifter avseende det regionala arbetet återfinns i tabell 22.

KAPITEL 4

Verksamhet på riksplanet

Inledning

I det föregående har den avgörande roll de lokala församlingarna spelar i de fria samfundens liv betonats och en redogörelse lämnats för distriktsorganisationens uppbyggnad och funktion. I detta kapitel skall tecknas en bild av samfundens centrala organisation och riksorganisationernas betydelse för samfundslivet i stort beröras.

Såsom i de kortfattade redogörelserna för resp. samfunds särart ovan framhållits, präglar i allmänhet en kongregationalistisk uppfattning de fria samfundens liv i vårt land. Dock finns exempel på samfund som tillhör den episkopala kyrkotypen (Metodistkyrkan) och samfund som, utan att bygga på episkopatet, i praktiken — när det gäller samfundets ledning — fungerar på liknande sätt (Frälsningsarmén).

Den kongregationalistiska uppbyggnadens praktiska konsekvenser kan uttryckas sålunda, att församlingarnas oberoende och självbestämmanderätt starkt hävdas, samtidigt som ett samarbete mellan församlingarna, för vilkets vidmakthållande och utbyggnad den centrala samfundsorganisationen spelar en avgörande roll, uppfattas som både naturligt och nödvändigt.

En kongregationalism av denna innebörd är dock knappast för handen inom t. ex. Pingströrelsen. Inom detta samfund har hävdandet av församlingens självständighet och oberoende så kommit att dominera, att det samarbete mellan församlingarna som förekommer, endast undantagsvis tagit organiserade former och ej lett till en central samfundsorganisation av det slag som finns inom övriga samfund. Inom Örebromissionen har den kongregationalistiska grundsynen medfört, att samfundets riksorganisation kommit att utgöra en sammanslutning inte av lokala församlingar utan av enskilda medlemmar. Funktionellt torde Örebromissionen i här berörda avseende dock endast obetydligt skilja sig från övriga samfund.

I allmänhet är samfundet att betrakta som *en sammanslutning av de lokala församlingarna*. Att man inte räknar med en samfundets självständiga existens, oberoende av lokalförsamlingarnas, framgår bl. a. därav, att det som regel inte är möjligt att vara medlem av ett samfund utom via medlemskap i en lokal församling. Möjlighet till direkt medlemskap existerar

dock som förut nämnts inom Örebromissionen och även inom t. ex. Helgelseförbundet. Detta har delvis sin förklaring däri att dessa samfund tidigare i första hand uppfattats som missionsällskap. Inom Svenska alliansmissionen räknas — utom församlingarna — jämväl ungdomsföreningarna »samt andra grupper av understödjare» (§ 2 i stadgarna) såsom medlemmar i samfundet.

Samfundet som riksorganisation har samtliga sina befogenheter till följd av att uppgifter delegerats dit av församlingarna. Utan sådan delegering saknar riksorganisationen enligt kongregationalistisk uppfattning alla befogenheter. Det sagda innebär emellertid inte, att samfunden som riksorganisationer skulle sakna betydelse eller spela en underordnad roll i församlingarnas liv och verksamhet. Tvärtom har samfunden med åren kommit att få en allt större betydelse både för församlingarnas lokala verksamhet och för genomförandet av gemensamma arbetsuppgifter såväl i vårt land som i andra länder. Denna utveckling kan endast till viss del förklaras med hänvisning till behovet av företrädande riksorgan, ett behov som allmänt sett sammanhänger med att de stora intresseorganisationerna kommit att få allt större betydelse i vårt samhällsliv. Väsentligen torde utvecklingen vara att uppfatta som ett resultat av att det religiöst betingade samfundsmedvetandet vuxit sig starkare, inte minst under inflytande av den ökade konfessionalism som internationellt sett gör sig alltmer gällande.

A. Organisation

Uppbyggnad och arbetsfördelning

Samfundets högsta beslutande organ är *konferensen* (allmänna konferensen, generalkonferensen el. dyl.). I t. ex. Svenska missionsförbundets stadgarter det härom i § 3: »Högsta ledningen av Svenska Missionsförbundets angelägenheter utövas av dess medlemmar genom befullmäktigade ombud, vilka sammanträda en gång om året till generalkonferens.»

Med medlem förstås enligt § 2 i samma stadgar församling eller missionsförening.

Konferensen utgöres, förutom av ombud för församlingarna och motsvarande lokala enheter (jämför t. ex. ovan angående Svenska alliansmissionen), inom några av samfunden också av ombud för distriktsorganisationerna.

Konferensen har likartade uppgifter inom alla de fria samfunden. Mindre olikheter förekommer dock i fråga om delegering av arbetsuppgifter. Som exempel på de befogenheter konferensen kan ha må anföras bestämmelserna därom i § 9 i Svenska baptistsamfundets stadgar:

Konferensen, som öppnas av missionsstyrelsens ordförande, mottager redogörelse för det gångna årets förvaltning, fattar beslut om verksamheten för kommande år, väljer missionsstyrelse jämte två revisorer och 2 revisorssuppleanter att granska Sällskapets alla räkenskaper och behandlar övriga föreliggande ären-

den. Därjämte mottager konferensen rapport från läroverket Betelseminariet samt andra med Sällskapet samverkande organ och beslutar om insamling av erforderliga medel.

Eftersom konferensen sammanträder endast en gång om året, delegeras i praktiken i stor utsträckning uppgifter, som i princip tillkommer konferensen, till andra organ. I första hand sker detta till *missionsstyrelsen*. Denna är inte bara styrelse för missionen i begränsad och speciell mening utan är samfundets verkställande organ och dessutom, mellan konferenserna, dess högsta beslutande organ med arbetsuppgifter som berör samfundets verksamhet i dess helhet. Missionsstyrelsen består inom alla samfund av såväl lekmän som pastorer. Antalet ledamöter är som regel 10—24.

I Svenska alliansmissionens stadgar nämnes konferensen endast i förbigående, medan det i § 3 utsäges, att »Svenska alliansmissionens angelägenheter handhaves av en styrelse».

Om missionsstyrelsens befogenheter finns utförliga bestämmelser i Svenska missionsförbundets stadgar, där det i § 8 heter:

§ 8. Mom. 1. Missionsstyrelsen tillkommer

- a) att förbereda de ärenden som skola förekomma vid generalkonferensen;
- b) att verkställa generalkonferensens beslut;
- c) att själv besluta i mindre frågor samt i sådana som uppstå under tiden mellan generalkonferensens sammanträden och äro av den beskaffenhet, att de icke kunna till generalkonferensens nästa sammanträde uppskjutas;
- d) att övervaka Svenska Missionsförbundets såväl inre som yttre mission samt vidtaga de åtgärder, som för detta ändamål prövas nödiga;
- e) att omhändervärd och bestämma över all Svenska Missionsförbundets egendom, så i fast som löst, dock att intet av Svenska Missionsförbundets fasta egendom må av densamma avyttras utan generalkonferensens beslut;
- f) att mottaga och förvalta alla medel, som för Svenska Missionsförbundets verksamhet insändas;
- g) att i Svenska Missionsförbundets namn upptaga lån, när så behöves.

Mom. 2. Missionsstyrelsen är för alla sina beslut och åtgärder ansvarig inför generalkonferensen. Dock vare den ledamot, som icke närvarit vid beslutsfattande eller mot fattat beslut anmält reservation, fri från allt ansvar för detsamma.

Smärre skillnader förekommer mellan samfunden i fråga om fördelningen av arbetsuppgifterna på olika organ, men i stort sett tillämpas likartade regler för delegering av uppgifter som de vilka gälla inom SMF. Överensstämmelsen i stora drag framgår av en jämförelse med motsvarande bestämmelser i t. ex. Svenska baptistsamfundets stadgar, § 12:

Missionsstyrelsen, som själv väljer sina tjänstemän, har till uppgift att leda Sällskapets missionsverksamhet, förvalta dess egendom, intaga församlingar, mottaga rapporter och förslag från distriktsföreningarnas styrelser rörande verksamheten, besluta om missionsmedlens användning samt att verkställa, vad konferensen beslutat.

Olikhet råder dock mellan SB och SMF i fråga om befogenheten att anställa personal. I SMF:s stadgar heter det härom i § 4 mom. 5:

På förslag av missionsstyrelsen utser generalkonferensen missionsföreståndare, ekonomidirektör, sekreterare för inre och yttre mission, sekreterare för ekonomiärenden, distriktsföreståndare, missionärer, evangelister, inspektör och ordinarie lärare vid Missionsskolan, socialsekreterare och sekreterare för Svenska Missionsförbundets Ungdom (S.M.U.), för junior- och söndagsskolverksamheten samt redaktörer för Svenska Missionsförbundets tidningar.

I § 17 i SMF:s stadgar behandlas befogenheten att uppsäga personal:

Uppsägning av tjänsteman, vald av generalkonferensen, skall dock ske genom konferensen själv på förslag av missionsstyrelsen. I svårartade fall äger missionsstyrelsen befogenhet att från tjänstgöring avstånga tjänsteman intill tiden för nästa generalkonferens, och skall missionsstyrelsen inför generalkonferensen redogöra och ansvara för sin åtgärd. Gillar generalkonferensen åtgärden, skall uppsägningen anses hava skett den dag, då vederbörande avstängdes från tjänstgöringen.

Bland de permanenta styrelser, råd och kommittéer som väljes för handläggning av speciella uppgifter må särskilt nämnas *församlingsrådet* (eller motsvarande), vilket på senare år fått ökad betydelse inom flera av samfundet. Som exempel på församlingsrådets uppgifter och sammansättning må anföras § 19 i SMF:s stadgar:

För att handlägga omflytningsfrågor och andra predikantfrågor tillsättes ett råd, Svenska Missionsförbundets Församlingsråd, bestående av: två representanter för församlingarna och två pastorer, valda av generalkonferensen på förslag av resp. valkommittén och Predikanternas Riksförbund för en tid av tre år, inre missionens sekreterare, Missionsskolans rektor samt distriktsföreståndarna. Församlingsrådet sammanträder högst fyra gånger årligen. Inom rådet tillsättes ett arbetsutskott.

I fråga om ordningen för kallande av pastor har inom SMF utbildats den praxis, att en församling kallar pastor endast efter rekommendation av församlingsrådet och att en pastor antager kallelse endast om han av församlingsrådet rekommenderats därtill. Denna praxis bör ses mot bakgrund av § 18 i stadgarna:

Församlingarna och föreningarna böra icke låta predikanter verka hos sig, vilka äro okända eller sakna rekommendation av respektive distriktsföreståndare.

Den ovan skisserade organisationsbilden gäller som tidigare nämnts icke för Frälsningsarmén, Metodistkyrkan och Pingströrelsen.

Inom Frälsningsarmén finns inte behov av eller utrymme för en samfundskonferens eller -styrelse, då samfundets verksamhet i sin helhet, inbegripet disponeringen av tillgängliga officerare, regleras genom beslut av kommandören och det nationella högkvarteret.

Inom Metodistkyrkan begränsas samfundskonferensens befogenheter bl. a. av att man har en kyrkoordning med internationell räckvidd att följa och av att samfundets hela arbete står under ledning av en biskop. Denne har också — i Kabinettet, som utom biskopen består av kyrkans distriktsföreståndare — avgörandet i fråga om pastorstillsättningar.

Pingströrelsen representerar en i förhållande till Metodistkyrkan motsatt avvikelse från den organisationsbild som är kännetecknande för flertalet samfund. Till följd av att riksorganisation saknas, finns varken årskonferens eller central missionsstyrelse. Församlingarna har ej heller något gemensamt organ för handläggning av frågor rörande pastorers tillsättning och tjänsteförhållanden.

För ledningen av resp. samfunds centrala arbete finns inom samtliga samfund utom de tre nyss nämnda samt Fribaptistsamfundet och Svenska frälsningsarmén en *missionsföreståndare*. Denne, som är samfundets högste tjänsteman, saknar dock i stort sett andra befogenheter än sådana som följer av beslut som fattats av konferensen eller missionsstyrelsen eller som stödes på praxis.

I lärofrågor saknar missionsföreståndaren, i likhet med samfundets övriga tjänstemän, speciella befogenheter. Inom de samfund, där en formell *läromyndighet* över huvud taget existerar, tillkommer den konferensen eller på dess särskilda uppdrag missionsstyrelsen. Som exempel må nämnas förhållandena inom Svenska baptistsamfundet. Detta har enligt § 1 i sina stadgar till uppgift att verka för Kristi rikets utbredande inom och utom vårt land »på den Heliga Skrifts grund och i enlighet med Baptisternas trosåskådning». I § 4, mom. 2 i stadgarna heter det i anslutning härtill:

Om församling omfattar läror, som prövas oförenliga med baptisternas trosåskådning eller om den på annat sätt kommer i det tillstånd, att den inte längre har den karaktär eller motsvarar de krav, som gälla för inträde i Sällskapet, skall den, i fall icke vederbörande distriktsförenings föreställningar och försök att åstadkomma ändring i förhållandet leda till äsyftat resultat, av Missionsstyrelsen efter distriktsförenings yttrande avskiljas från Sällskapet Svenska Baptistmissionen. Beslut om avskiljande av församling från gemenskapen på grund av i närmast föregående mening anförda skäl skall dock, innan det träder i verkställighet, underställas konferensens prövning och godkännande.

I Svenska missionsförbundets stadgar finns en motsvarighet i § 13, vilken behandlar beslut i anledning av klagomål. Dessa kan, ehuru det ej direkt utsäges, även gälla lärans utformning och tillämpning. Paragrafen lyder:

Anmäles hos missionsstyrelsen klagomål mot någon församling eller missionsförening, som tillhör Svenska Missionsförbundet, och kan förefintligt missförhållande icke genom missionsstyrelsens åtgärd rättas, så hänskjutas dessa klagomål av missionsstyrelsen till generalkonferensen, som beslutar om de åtgärder, som med anledning därav böra vidtagas.

Anställda (tabell 21)

De lokala församlingarnas dominerande roll inom de fria samfundens liv och verksamhet har redan tidigare framhållits. Denna roll markeras också därav, att av de pastorer och andra ledare som svarar för samfundens arbete på lokal-, distrikts- och riksplanet, bara en ringa del är anställda direkt av samfunden eller av riksorganisationerna. De i församlingarna verksamma

pastorerna är som regel anställda av resp. församling. Undantag utgör pastorerna inom Metodistkyrkan och officerarna inom Frälsningsarmén, vilka är lokalt verksamma men anställda direkt av samfundet.

För den egentliga ledningen av den centrala verksamheten inom de tio samfund, som har riksorganisation, svarade år 1959 sammanlagt 32 personer i missionsföreståndares eller missionssekreterares ställning. För speciella uppgifter inom barn- och ungdomsarbete samt undervisningsverksamhet fanns sammanlagt 72 sekreterare anställda i central tjänst och för det sociala arbetets riksledning 6 sekreterare. Av 223 i central tjänst redovisade övriga anställda återfinns ej mindre än 150 inom Frälsningsarmén. Detta förklaras dels av den speciella organisationsform som är kännetecknande för samfundet, dels av den kraftiga utbyggnad det sociala arbetet där har.

Det tidigare angivna förhållandet, att riksorganisationerna i viss utsträckning bedriver verksamhet på distriktsplanet genom direkt av samfundens anställda personer, avspeglar sig däri att sammanlagt 105 personer var anställda av riksorganisationerna för distriktstjänst. 44 av dessa var distriktsföreståndare, varav 13 inom Evangeliska fosterlands-stiftelsen, 11 inom Frälsningsarmén, 4 inom Svenska alliansmissionen och 16 inom Svenska missionsförbundet. Av 12 centralt anställda distriktssekreterare (eller motsvarande) fanns 7 inom Frälsningsarmén och 5 inom Helgelseförbundet. 18 centralt anställda söndagsskollsekreterare i distriktstjänst fördelade sig med 8 på Evangeliska fosterlands-stiftelsen och 10 på Frälsningsarmén. Av sammanlagt 31 övriga av riksorganisationerna för distriktstjänst anställda hänförde sig 28 till Frälsningsarmén.

Anställda av samfundens riksorganisationer är, utom de ovan redovisade föreståndarna och sekreterarna för samfundens arbete på riks- och distriktsplanet, framförallt *missionärerna*. Eftersom någon riksorganisation ej finns inom Pingströrelsen, anställs missionärerna där ej centralt. Pingströrelsens missionärer får i stället som regel sitt ekonomiska underhåll av en eller flera lokala församlingar. Även inom andra samfund förekommer att enskilda lokalförsamlingar tager speciellt ansvar för en eller flera missionärer, men detta sker då oftast inom ramen för samfundets centrala personalorganisation och motiveras i första hand av en önskan att genom den personliga anknytningen konkretisera missionsansvaret i den lokala församlingen.

Beteckningen missionär avser av gammalt alla som är verksamma i kyrkosamfundens arbete i de s. k. missionsländerna. Som missionärer finns anställda både personer med utbildning för pastoral tjänst och t. ex. läkare, sjuksköterskor, lärare och administratörer. Det är inte ovanligt att missionärer tillhörande någon av de senare yrkeskategorierna även har viss utbildning vid teologiskt seminarium. Det förekommer också att missionärer med pastorsutbildning har någon form av specialutbildning för uppgifter vid sidan av den rena förkunnelseverksamheten. Vanligtvis får missionärer-

na utöver sin egentliga uppgift, antingen denna faller på förkunnelsesidan eller något annat område, taga administrativt ansvar och göra insatser på arbetsområden som gränsar till deras huvuduppgift.

Att missionärerna i stor utsträckning anförtros arbetsuppgifter av flera slag gör det svårt att ge en rättvisande bild av fördelningen på olika områden av missionärernas insatser. En ungefärlig uppfattning härom kan dock erhållas genom de uppgifter om antalet olika institutioner på missionsfälten som lämnas i tabell 20. Dessa institutioner betjänas i stor utsträckning av svenska läkare, sjuksköterskor och lärare i ansvarig ställning. Antalet missionärer inom de fria samfundet uppgick år 1959 till 1 251 (se tabell 25).

B. Lokaler — C. Verksamhetens art och omfattning

Allmänt

I betraktande av den betydelse de lokala församlingarna har i de fria samfundens liv och verksamhet framstår det som anmärkningsvärt, att samfundet som riksorganisationer direkt svarar för så omfattande insatser, som fallet är, både i vårt land och i andra länder. Man kan i sammanhanget peka, å ena sidan på de betydande ekonomiska engagemang samfundet måste åtaga sig för att genomföra dessa insatser, å andra sidan på samfundets praktiskt taget totala beroende av de lokala församlingarnas offervilja. De fria samfundets verksamhet på riksplanet finansieras i stor utsträckning med medel som insamlas inom de lokala församlingarna på frivillig väg.

Samfundets arbetsuppgifter kan schematiskt indelas i fyra grupper enligt följande.

1. Den mest omfattande gruppen arbetsuppgifter innefattar skilda åtgärder med syfte att hjälpa de lokala församlingarna att fullgöra sitt evangelisationsuppdrag och att därvid lösa praktiska problem som kräver för hela samfundet giltiga lösningar.

Som exempel på sådana åtgärder kan nämnas stöd åt små och ekonomiskt svaga församlingar, tillhandahållande av hjälpmedel för olika grenar av församlingarnas arbete och av specialarbetare för vissa uppgifter samt handläggning av vissa gemensamma ekonomiska angelägenheter (t. ex. försäkrings- och pensionsfrågor). Vidare kan nämnas planläggning av och stöd åt nya initiativ samt upptagande av arbete inom nya områden. Slutligen hör till denna grupp av uppgifter att samfundet företräder församlingarna inför statliga och andra myndigheter och även eljest tillvaratager deras intressen i sammanhang, där inte varje församling för sig kan föra talan.

Bland den personal som är anställd för dessa uppgifter kan i första hand nämnas sekreterare för inre mission, centralt anställda söndagsskol-, un-

dervisnings- och ungdomssekreterare samt av samfunden anställda distriktsföreståndare och distriktssekreterare.

2. Den andra gruppen arbetsuppgifter som tillkommer samfundet som riksorganisation är åtgärder ägnade att främja utbildning, undervisning och opinionsbildning.

Inom flertalet samfund finns undervisningsanstalter för utbildning av evangelister, pastorer och missionärer samt organ för utbildning av söndagsskollärare och ungdomsledare. Åtskilliga folkhögskolor drives i de fria samfundens regi. Inom flera av samfunden har under de senaste åren organiserats särskilda undervisningsavdelningar för främjande av kristen fostran och undervisning i församlingarna och deras ungdomsorganisationer. Speciella studieförbund svarar för ett folkbildningsarbete i vidare bemärkelse.

Varje samfund har för information och opinionsbildning ett eller flera tidningsorgan. Till vart och ett av samfunden finns knutet ett organ för produktion och distribution av sådan litteratur som det ligger i samfundets intresse att sprida. I några fall har dessa företag påtagit sig, utom ren serviceverksamhet åt samfunden, även andra uppgifter och nått betydande omfattning.

3. En rad sociala institutioner drives i samfundens regi. Till sådant kontinuerligt bedrivet arbete kommer hjälparbete som tager sikte på att fylla akuta behov t. ex. bland flyktingar och av naturkatastrofer drabbade människor.

4. För utlandsarbetet (det arbete som traditionellt gått under beteckningen yttre mission) gäller att enhetlig organisation som regel finns för samfundets hela ansvarstagande i andra länder, oavsett om insatsen göres i form av undervisning, sjukvård eller förkunnelse. En del insatser i vissa europeiska länder av rent social karaktär handlägges dock av samfundets socialsekretariat.

Lokaler och verksamhet inom landet (tabell 20)

Teologiska seminarier

Av de elva fria samfund som undersökningen omfattat saknar tre — Fribaptistsamfundet, Svenska frälsningsarmén och Pingströrelsen — speciella utbildningsanstalter för pastorer och missionärer. Anledningen är i de två förra fallen till en del att söka i samfundens ringa utbredning och relativt obetydliga behov av heltidsanställda pastorer. Samfundens struktur spelar emellertid också en viss roll. Detta gäller särskilt Fribaptistsamfundet, inom vilket man av gammalt ansett formell utbildning för predikantuppgiften vara mindre nödvändig. En sådan uppfattning kan vidare tillmätas stor betydelse som förklaring till att inte heller Pingströrelsen, som ju är ett av de största samfunden, har någon utbildningsanstalt för pastorer och missionärer. En viss, men mycket begränsad uppgift fyller visserligen för

detta samfunds räkning Kaggeholms folkhögskola. Denna kan dock ej jämföras med de övriga samfundens teologiska seminarier.

Av de resterande åtta samfunden har Frälsningsarmén på sin krigsskola tvåårig¹ kurs, Helgelseförbundet tvåårig bibelskola och Svenska alliansmissionen treårig utbildning, medan övriga samfund har fyraåriga kurser. Till de fyraåriga kurserna gäller därjämte högre inträdeskrav. Inom Metodistkyrkan förekommer efter genomgången kurs vissa obligatoriska fortsatta studier, s. k. konferensstudier. Tidigare har för inträde vid teologiskt seminarium krävts endast folkskola och — inom några samfund — viss verksamhet i samfundets tjänst som evangelist. På senare år har inträdeskraven höjts. Detta gäller i första hand de äldre samfundens seminarier, men tendensen är likartad inom de flesta samfunden. Vanligen kräves numera realexamen eller två års studier vid folkhögskola. Tidigare gav seminarierna i stor utsträckning undervisning även i allmänna ämnen. Höjningen av inträdeskraven har gjort det möjligt att genomföra en redan tidigare eftersträvad omläggning av kursplanerna, innebärande en starkare koncentration på teologiska ämnen. Utöver rent teologiska ämnen ingår dock alltjämt i flertalet seminariers kursplaner bl. a. samhällslära, filosofi och psykologi samt pedagogik med särskild inriktning på de verksamhetsområden för vilka eleverna förbereder sig.

Kurslitteraturen vid seminarierna är till icke obetydlig del densamma som förekommer i undervisningen vid universitetens teologiska fakulteter. Studiet av det egna samfundets trosåskådning, historia o. s. v. upptager en jämförelsevis ringa del av undervisningen.

Lärarna vid de fria samfundens teologiska seminarier har i stor utsträckning fått sin utbildning vid svenska eller utländska universitet. Vid de äldre samfundens seminarier är sålunda de fast anställda lärarna genomgående universitetsutbildade, medan så ännu inte är fallet vid övriga seminarier. Baptistsamfundets, Metodistkyrkans och Missionsförbundets seminarier har den teologiskt mest välmeriterade lärarkåren med sammanlagt 2 teologie doktorer, 3 teologie licentiat och 6 teologie kandidater.

Verksamheten vid de teologiska seminarierna drives uteslutande med hjälp av frivilliga medel och krävde år 1959 en insats direkt från samfundet av 668 630 kronor. De lokala församlingarna lämnar därjämte icke obetydliga bidrag direkt till seminarierna, vilket förklarar att samfundet redovisar så relativt ringa kostnader för denna verksamhet. I sammanhanget kan nämnas att vid flera seminarier förekommer gemensamt elevhushåll, till vilket eleverna själva insamlar medel i församlingarna.

Eleverna vid de fria samfundens teologiska seminarier erhåller icke statliga stipendier. Någon framställning att eleverna skall bli berättigade därtill har ej gjorts från samfundens sida. Smärre stipendiefonder, ofta inrättade

¹ Tvåårig utbildning har införts först under år 1961. Dock krävdes redan tidigare, medan ettårig utbildning tillämpades, fortsatta studier för befördran.

genom gåvor från enskilda personer, förekommer. Studiekostnaderna har kunnat väsentligt begränsas genom de ovan redovisade arrangemangen med elevhushåll och genom att eleverna under ferierna praktiserar i församlingarna och därvid ofta får särskilda ekonomiska bidrag till skolans verksamhet.

Sammanlagt undervisades år 1959 313 elever av 28 heltidsanställda och 44 deltidanställda lärare (tabellerna 20 och 21). Tillströmningen av elever varierar. De senaste åren synes den inte helt ha motsvarat behovet av nya pastorer.

För utbildning av evangelister, vilka som regel tjänstgör som medhjälpare åt pastorerna i det evangeliska arbetet eller i mindre församlingar självständigt ansvarar för detta, förekommer s. k. *bibelskolor*. Dessa omfattar i allmänhet 5—6 veckors koncentrerad utbildning och anordnas på riks- eller distriktsplanet. Särskilt inom Pingströrelsen arbetar man i stor utsträckning genom evangelister, såväl kvinnliga som manliga.

För deltagande i bibelskolorna kräves inga förkunskaper utöver vad som ges i den obligatoriska skolan. I allmänhet kan det inte bli fråga om några mera systematiska studier. Orientering i skilda ämnen såsom bibelkunskap, samfundskunskap och evangelistarbetets metodik med direkt inriktning på den praktiska arbetsinsats som väntar, dominerar dessa evangelistkurser. Det är vanligt att evangelisterna årligen deltar i bibelskolan så länge de tjänstgör som evangelister. Då kurserna i stort sett har samma uppläggning och innehåll från år till år, innebär det upprepade deltagandet dock knappast någon vidareutbildning.

Vanligen utgör evangelisttjänsten ett led i utbildningen till pastor. Evangelisttjänsten blir därvid av jämförelsevis kort varaktighet och omfattar endast ett eller ett par år. Främst inom Pingströrelsen, där gränserna mellan evangelister och pastorer inte upprätthålles strikt, men också inom t. ex. Helgelseförbundet och Örebromissionen förekommer det dock inte sällan att evangelisttjänsten sträcker sig över flera år. Några exakta siffror rörande antalet evangelister har ej kunnat erhållas, delvis till följd av att anställningsförhållandena ofta är osäkra och att åtskilliga evangelister tjänstgör endast delar av året. Uppskattningsvis kan dock sägas, att Pingströrelsen torde ha omkring 700 evangelister och Helgelseförbundet och Örebromissionen tillsammans cirka 350.

Särskilda *studiedagar* för pastorer förekommer inom flera samfund. De synes ha störst betydelse inom Pingströrelsen, vilket sammanhänger med att denna rörelse saknar särskild utbildningsanstalt för pastorer. Inom detta samfund kan studiedagarna sägas utgöra en fortsättning på evangelistutbildningen.

Folkhögskolor, realskolor och gymnasier

Sammanlagt 18 folkhögskolor drives med något av de fria samfunden som huvudman. Evangeliska fosterlands-stiftelsen har 8 skolor, Svenska mis-

sionsförbundet 5 och Frälsningsarmén, Pingströrelsen, Svenska alliansmissionen, Svenska baptistsamfundet och Örebromissionen vardera en. Medan de övriga samfund som driver folkhögskolor stöder denna verksamhet med ekonomiska bidrag direkt från samfundet, har inom EFS skett en stark decentralisering som innebär att distriktsorganisationerna och de lokala missionsföreningarna tagit det väsentliga ansvaret för folkhögskolorna. Från samfundet utgår årligen endast närmast symboliska bidrag på sammanlagt 10 000—15 000 kronor.

Folkhögskoleverksamheten är ett av de områden där de fria samfunden i största utsträckning utnyttjar möjligheterna till statliga och kommunala bidrag. Av folkhögskolornas sammanlagda inkomster om 7 832 751 kronor år 1959 utgjordes 2 667 538 kronor av statliga bidrag och 768 266 kronor av landstings- och kommunala bidrag. Samfundens egen nettoinsats uppgick till cirka 370 000 kronor, i vilken summa inte ingick de ekonomiska bidrag som lämnats av distriktsorganisationer och församlingar. Resterande medel inflöt väsentligen i form av elevavgifter. Sammanlagt 1 950 elever undervisades av 107 heltidsanställda och 106 deltidsanställda lärare (tabellerna 20 och 21).

I viss utsträckning förekommer också att ett eller flera samfund står som huvudman för realskolor och gymnasier eller att samfunden är företrädare i ledningen för sådana skolor.

De olika skolornas belägenhet och samfundsanknytning framgår av nedanstående uppställning.

Folkhögskolor

	Län	Samfund
Folkhögskolan i Mellansel, Mellansel	Västernorrlands	EFS
Glimåkra folkhögskola, Glimåkra	Kristianstads	EFS
Hagabergs folkhögskola, Östertälje	Stockholms	EFS
Hjälmareds folkhögskola, Alingsås	Älvsborgs	EFS
Hållands folkhögskola, Hålland	Jämtlands	EFS
Solviks kristliga folkhögskola, Frostkåge	Västerbottens	EFS
Strömbäcks folkhögskola, Stöckeby	Västerbottens	EFS
Sundsgårdens folkhögskola, Råå	Malmöhus	EFS
Breviks folkhögskola, Lidingö ¹	Stockholms	SMF
Karlskoga praktiska läroverk, Karlskoga	Örebro	SMF
Mellersta Norrlands ungdomsskola, Härnösand	Västernorrlands	SMF
Norrbottnens ungdomsskola, Kalix	Norrbottnens	SMF
Södra Vätterbygdens folkhögskola	Jönköpings	SMF
Dalarö folkhögskola, Dalarö	Stockholms	FA
Mullsjö folkhögskola, Mullsjö	Skaraborgs	SAM
Sjöviks folkhögskola, Folkärna	Kopparbergs	SB
Liljeholmens folkhögskola, Rimforsa	Östergötlands	ÖM
Kageholms folkhögskola, Ekerö	Stockholms	P

¹ Inköptes år 1961.

Realskolor och gymnasier

	Län	Samfund
Anundsjöbygdens realskola, Bredbyn	Västernorrlands	EFS
Restenässkolan, Ulvesund	Göteborgs o. Bohus	EFS ¹
Palmgrenska samskolan, Stockholm	Stockholms stad	SB, MK och SMF

Övriga skolor

Med något av de fria samfunden som huvudman drives en sjuksköterskeskola (Metodistkyrkan), en församlingssystems skola (Svenska missionsförbundet) och en barnsköterskeskola (Frälsningsarmén). Församlingssystemskolan, som saknar egna lokaler för undervisningen, fyller Svenska missionsförbundets behov av utbildade församlingssystrar.

Ingen av nu nämnda skolor erhåller statsbidrag, men landstingsbidrag och kommunala bidrag utgick år 1959 med 72 000 kronor till sjuksköterskeskolan och med 53 958 kronor till barnsköterskeskolan. År 1959 undervisades i sjuksköterskeskolan 78, i församlingssystems skolan 12 och i barnsköterskeskolan 5 elever av sammanlagt fem heltidsanställda lärare.

Under huvudmannaskap av Sveriges frikyrkoråd driver de egentliga frikyrkosamfunden i samverkan Stockholms hemsystems skola, som år 1959 hade 36 elever och för verksamheten erhöll bidrag av allmänna medel med 48 000 kronor.

Samtliga här nämnda skolor arbetar med den dubbla målsättningen att erbjuda gedigen yrkesutbildning och att i denna utbildning för blivande arbetare inom de människovårdande yrkena aktualisera och aktivera de kristna värderingarna som en väsentlig motivering för sociala insatser.

Sociala institutioner

Betydelsen av att äga möjligheter till samverkan i större enheter än de lokala församlingarna kan erbjuda har framträtt särskilt tydligt i fråga om de fria samfundens sociala verksamhet, liksom beträffande den yttre missionen. Flertalet sociala institutioner drives av samfundens riksorganisationer, samfunden själva eller deras ungdomsförbund.

Beträffande Frälsningsarmén gäller sålunda att samtliga sociala institutioner, enär all fast egendom inom Frälsningsarmén äges av en organisation på riksplanet, redovisats på detta plan. För de andra samfunden har sociala institutioner redovisats jämväl på lokal- och distriktsplanen. Det bör emellertid i sammanhanget framhållas att FA är det samfund som — även totalt sett — har det utan jämförelse mest omfattande sociala arbetet. — Den nedan lämnade redogörelsen upptager de sociala institutioner som drives direkt av samfunden.

¹ I samarbete med Bibeltrogna vänner och Svenska alliansmissionen.

Av 5 förekommande *pojkhem* tillhör 1 Frälsningsarmén, 2 Metodistkyrkan och 2 Svenska baptisternas ungdomsförbund. Av ungdomsförbundets hem är det ena ett *pojkhem* i egentlig mening och det andra avsett för pojkar i högre ålder, som inte längre får bo på ett vanligt *pojkhem*. På de fem hemmen fanns år 1959 sammanlagt 228 pojkar. Kostnaderna uppgick till cirka 1 200 000 kronor. Av allmänna medel erhöles bidrag med 746 465 kronor. Övriga bidrag — speciella insamlingar o. dyl. — uppgick till 179 797 kronor och den egna ekonomiska insatsen utgjorde 156 648 kronor.

Frälsningsarmén drev också 2 *flickhem* med tillsammans 24 inneboende flickor.

De *upptagnings- och inackorderingshem* som redovisats är delvis av samma art som *pojkhem* och *flickhemmen*. I Frälsningsarméns uppgifter om 19 hem under denna rubrik ingår också t. ex. barnhem. Upptagnings- och inackorderingshemmen drives med hjälp av stats- och landstingsbidrag. Av de totala kostnaderna för dessa hem — 2 554 535 kronor — var 1 404 390 kronor bidrag av allmänna medel. Den väsentliga delen av resterande belopp utgjordes av på olika sätt insamlade medel, vilka tillfördes hemmen utan förmedling av samfundens riksorganisationer. Dessa organisationers direkta ekonomiska bidrag begränsade sig till cirka 67 000 kronor.

Ålderdomshem har tidigare redovisats på det lokala planet. 7 ålderdomshem drives direkt av samfunden. Dessa hem fördelar sig med 1 på vardera Fribaptistsamfundet, Svenska alliansmissionen, Svenska baptistsamfundet och Svenska missionsförbundet samt 3 på Frälsningsarmén. De har i första hand till uppgift att erbjuda personer inom samfunden plats på ålderdomshem som präglas av kristen anda. Hemmen är i stort sett ekonomiskt självbärande.

Med nära anknytning till Metodistkyrkan drives 4 *sjukhus och sjukhem*, nämligen Betaniastiftelsens sjukhus i Stockholm samt sjukhem för långvarigt sjuka i Göteborg, Malmö och Stocksund.

Barnkolonier och *sommarhem för gamla* har redovisats av Frälsningsarmén till ett sammanlagt antal av 25. Också andra samfund driver barnkolonier. Så har t. ex. Svenska baptistsamfundet en sommarkoloni för CP-barn och en för barn från Tyskland.

Utöver ovan särskilt angivna sociala institutioner har ytterligare 38 sådana redovisats, varav 36 av Frälsningsarmén. De utgöres av främst *hospits, ungarlshem* och *slumstationer*.

Av speciell karaktär är de 4 *missionärshem* som redovisas med 1 av vardera Evangeliska fosterlands-stiftelsen, Metodistkyrkan, Svenska alliansmissionen och Svenska missionsförbundet. SMF har därjämte ett särskilt hem för missionärsbarn, vilkas föräldrar befinner sig utomlands. Missionärshemmen är i första hand avsedda för missionärer under den tid de vistas i hemlandet mellan arbetsperioderna på missionsfälten. Verksamheten bedrivs utan stöd av allmänna medel.

Svenska missionsförbundet har även 3 *student- och seminaristhem*. Ytterligare 2 sådana hem äges och drives av särskilda stiftelser med anknytning till något av de fria samfundet. Dessa hem, vilkas driftbudget uppgick till 432 597 kronor, drives efter sådana ekonomiska principer, att samfundet, trots att inga bidrag av allmänna medel utgår, inte behöver tillskjuta medel för driften.

Ungdoms- och konferensgårdar m. fl.

Ungdomsgårdar i riksorganisationernas ägo redovisas till ett antal av 49, nämligen 40 av Frälsningsarmén, 8 av Metodistkyrkan och dess ungdomsförbund samt 1 av Svenska alliansmissionen. Verksamheten vid dessa gårdar är genomgående självbärande och erhåller ej bidrag av allmänna medel. Flertalet ungdomsgårdar äges och drives av distriktsorganisationerna och har redovisats i samband med redogörelsen för verksamheten på distriktsplanet.

Konferens-, sommar- och semestergårdar förekommer till ett antal av 14, varav 4 inom Frälsningsarmén, 1 inom Helgelseförbundet, 3 inom Metodistkyrkan och dess ungdomsförbund, 1 inom Svenska baptistsamfundet, 1 inom Svenska frälsningsarmén, 2 inom Svenska missionsförbundet och 2 inom Örebromissionen. Endast Frälsningsarmén gör en egen ekonomisk insats av större omfattning för driften, nämligen 104 000 kronor. Praktiskt taget inga bidrag av allmänna medel utgår till driften av dessa gårdar. Verksamheten bedrivs till viss del som pensionatrörelse, ofta med en bestämd målsättning och kombinerad med omfattande kurs- och konferensverksamhet i samfundens regi.

Yttre mission (tabellerna 20 och 25)

Allmänt

Redan tidigt började de fria samfundet bedriva mission i andra länder, främst i Afrika, Asien och Sydamerika. Den yttre missionen — som detta arbete kommit att kallas — spelar stor roll inom praktiskt taget alla de fria samfundet. Några av dessa har ju också vuxit fram ur de missions-sällskap som under 1800-talets sista decennier och i början av 1900-talet bildades för att kanalisera och administrera det växande missionsintresset. Stora penningssummor har årtionde efter årtionde satsats av de fria samfundet, som också i samband med upprättandet av en rad institutioner — främst i Afrika — svarat för en omfattande byggnadsverksamhet. Storleken av de investeringar som gjorts i fast egendom är svår att beräkna. Den fasta egendomen har erbjudit en viktig utgångspunkt för de inhemska kyrkornas insatser, när de under senare år övertagit ansvaret för arbetet.

De fria samfundens insatser i andra länder motiverades från början av en önskan att där förkunna det kristna budskapet. Den direkta förkunsel-verksamheten kombinerades mycket snart med olika former av socialt arbe-

te och med insatser på undervisningens område. Dessa olika sidor av missionen hör numera så nära samman, att det i praktiken är svårt att skilja mellan förkunnelseverksamhet och annan verksamhet.

Förkunnelseverksamheten har från början bedrivits med missionsstationerna som centrum. Kring kyrkan har undan för undan grupperat sig skolor, sjukhus, flickhem och andra institutioner, vilka alla bidragit till att göra missionsstationen till ett både religiöst och socialt centrum för en ofta ganska stor befolkning. Räckvidden av missionärernas arbete har emellertid aldrig varit begränsad till missionsstationerna. Genom regelbundna resor i angränsande områden har missionärerna kommit att utföra en pionjärinsats inte bara som förkunnare av den kristna tron utan också genom att meddela undervisning och öva sjukvård inom områden utan andra resurser i dessa avseenden.

De nationella frihetssträvanden, som framträtt särskilt i Afrika och till vilka samfunden genomgående ställt sig positiva, har gjort det naturligt för samfunden att påskynda arbetet för att få till stånd fria inhemska kyrkor under nationell ledning inom sådana områden där svensk mission tidigare både svarat för arbetet, skjutit till pengarna och ägt den fasta egendomen. Ett överlämnande av samfundens fasta egendom i Afrika har i enlighet med dessa strävanden påbörjats och har för t. ex. Svenska baptistsamfundets och Svenska missionsförbundets del genomförts i de båda Kongo-republikerna, där samfunden under lång tid haft sin mest omfattande verksamhet. Hänsyn till detta överlämnande, som skett efter år 1959, har icke tagits vid sammanställande av uppgifterna i de i rubriken nämnda tabellerna.

Några uppgifter om Pingströrelsens yttre mission har ej inhämtats. Inom detta samfund förekommer nämligen inte någon egentlig samordning av utlandsarbetet, utan varje församling administrerar i stort sett själv sin verksamhet också i vad gäller yttre mission. Uppgifter ägnade att belysa även Pingströrelsens yttre mission finns dock tillgängliga i den årliga sammanställning som Svenska missionsrådet gör över de svenska samfundens missionsinsatser utomlands (se tabell 25).

Den mission som Frälsningsarmén och Metodistkyrkan bedriver i andra länder sker inom resp. internationella organisations ram. Någon fast egendom på missionsfälten finns därför ej i de svenska samfundens ägo och redovisning av dessa båda samfunds insatser på sätt som skett beträffande övriga samfund kan ej lämnas.

Skolor

Särskilt i Kongo men också i andra såväl afrikanska som asiatiska och sydamerikanska länder har samfunden fått taga ett omfattande ansvar för den elementära skolverksamheten. I Kongo har t. ex. skolväsendet i dess helhet — så långt det gäller den elementära utbildningen — anförtratts åt missio-

nerna, vilket i sin tur förklarar de betydande statliga bidrag som erhållits för detta arbete.¹ Svenska missionsförbundet svarar för den mest omfattande skolverksamheten med 203 primärskolor och 23 351 elever. Verksamheten finansierades så gott som helt genom statsbidrag.

Utöver primärskolor finns i begränsad utsträckning bl. a. realskolor och yrkesskolor samt seminarier för utbildning av inhemska lärare och pastorer. Det förekommer också, att svenska missionärer undervisar i högre skolor som ej står under missionens administration.

Sammanlagt rapporterade de fria samfunden — Frälsningsarmén och Metodistkyrkan undantagna — år 1959 1 296 skolor i missionsländerna. Antalet elever i skolor och kurser uppgick till cirka 107 500.

Sjukvårdsinrättningar

Medan den ekonomiska insats samfunden gör i skolverksamheten alltså är av ringa omfattning, användes en väsentlig del av de summor som insamlas för den yttre missionen för sjukvårdsarbete. Till detta utgår nämligen från de stater där arbetet bedrivs endast obetydliga bidrag av allmänna medel.

Sammanlagt 115 sjukhus och polikliniker i de fria samfundens regi hade år 1959 tillsammans cirka 490 000 patienter. Genom bristande specifikation i redovisningen är det inte möjligt att exakt ange kostnaderna för sjukvårdsinrättningarna. Det kan emellertid anmärkas att samfunden för år 1959 till undersökningen uppgivit en sammanlagd insats för — i huvudsak — skolor och sjukvårdsinrättningar om 6 755 169 kronor.

D. Ekonomi

Som redan tidigare berörts bygger samfundens ekonomi väsentligen på medel som insamlas inom församlingarna. Detta gäller verksamheten både på riks-, distrikts- och lokalplanet. Genom regelbundna tillskott från församlingarna skapas förutsättningarna för distriktsorganisationernas och riksorganisationernas verksamhet. Några fasta avgifter till dessa organisationer förekommer inte för församlingarna eller de enskilda medlemmarna. Detta medför att inkomsterna ej med någon större exakthet kan beräknas i förväg. Ofta får man nöja sig med att, mot en i detalj beräknad utgiftsstat, på inkomstsidan föra upp en post »att insamla», varvid man förlitar sig på församlingarnas fortsatta offerande.

Trots denna osäkerhetsfaktor finns en betydande kontinuitet och stabilitet i samfundens verksamhet, också när det gäller ekonomin. Genom åren har utvecklats ett system av åtgärder ägnade att säkra de nödvändiga inkomsterna och åstadkomma den fördelning av gåvomedlen som bäst svarar mot de aktuella behoven. För de olika former av inkomster, med vilka sam-

¹ Det är här liksom i fortsättningen när det talas om bidrag av allmänna medel till missionen fråga om bidrag som lämnats av den stat, inom vilken arbetet bedrivs.

funden i första hand har att räkna, lämnas här nedan en redogörelse (jfr tabell 22).

Genom *regelbundna offerdagar* — i vilka flertalet församlingar inom samfunden deltagar — för olika centrala ändamål lägges grunden för de stora ekonomiska åtaganden som samfunden har att svara för. Med viss variation från samfund till samfund i fråga om utformningen förekommer speciella offerdagar för yttre och inre mission, för ungdomsarbetet, för skolverksamheten o. s. v. Dessa offerdagar spelar stor roll också för att manifestera den gemensamma uppslutningen kring olika missionsändamål. Som exempel på det ekonomiska resultatet av en sådan offerdag kan nämnas, att inom Svenska missionsförbundets församlingar på en enda dag göres insamlingar för den yttre missionen som år efter år överstiger 2 miljoner kronor. År 1962 uppgick denna »annandagsinsamling» (den hålles annandag jul) till cirka 2,4 miljoner kronor.

Som regel beslutar samfundens årskonferenser att vädja till församlingarna att ordna sådana speciella offerdagar efter ett visst schema. Det står sedan församlingarna helt fritt att följa rekommendationerna eller ej. En tendens synes emellertid vara att en allt större uppslutning sker kring dessa offerdagar, vilket avspeglar sig i ständigt ökade insamlingsresultat.

Inte på långt när samma betydelse har de *donationer, testamenten och större gåvor av enskilda*, som tidigare spelat en ganska avgörande roll för samfundens ekonomi. Ännu förekommer det i viss utsträckning att medel på detta sätt kommer samfunden till handa. Värdet därav utgör emellertid endast en ringa del av de samlade inkomsterna under året. Medan värdet av donationer, testamenterad egendom och enstaka större gåvor direkt till samfunden under år 1959 utgjorde 1 614 800 kronor, uppgick summan av insamlade medel samma år till 20 970 100 kronor.

För vissa delar av sitt arbete mottager de fria samfunden bidrag av *allmänna medel*. Detta gäller i första hand skolverksamhet, studiearbete, ungdomens fritidsverksamhet och social verksamhet. I någon utsträckning lämnas bidrag av kommunala medel även till söndagsskolverksamhet och till sådant organiserat ungdomsarbete i församlingarna som ligger utom ramen för de generella bidragen till fritidsverksamhet.

Bidragen till studieverksamheten avser såväl den centrala organisationen med dess månggrenade verksamhet och de regionala arbetsorganen som de lokala studiecirkelarna. Ungdomens fritidsverksamhet får stöd av allmänna medel genom bidrag till instruktörer och ledarkurser samt till de lokala grupperna.

Genomgående gäller att de fria samfunden erhåller bidrag av allmänna medel på samma villkor som andra organisationer med motsvarande verksamhet. Det torde inte finnas något exempel på att allmänna medel utgår exklusivt till någon de fria samfundens verksamhetsform.

Nedan har gjorts en sammanställning utvisande för vilka verksamhets-

	Statsbidrag	Landstings- och/eller kom- munala bidrag	Summa
Skolverksamhet (folkhögskolor och utbildningsanstalter för social verksamhet).....	2 705 538	904 224	3 609 762
Sociala institutioner.....	827 907	1 502 095	2 330 002
Ungdomsgårdar.....	3 000	1 050	4 050
Studieverksamhet.....	623 356	201 592 ¹	824 948
Fritidsverksamhet till instruktörer.....	115 000		
till ledarkurser.....	138 500		
till fritidsgrupper.....	269 655		523 155
Summa kronor	4 682 956	2 608 961	7 291 917

former och i vilken utsträckning de fria samfunden erhåller bidrag av allmänna medel (siffrorna avser samtliga plan).

I sammanhanget bör nämnas de statsbidrag, som samfunden i skilda länder erhåller till sin där bedrivna yttre missionsverksamhet. Dessa bidrag utgjorde år 1959 3 619 600 kronor.

Ekonomiska uppgifter rörande av samfunden ägda *affärsföretag* — tidningsföretag, tryckerier, bokförlag samt bok- och musikaffärer — har lämnats av samfunden i mycket ofullständig omfattning. Man kan dock utgå från att dessa företag lämnar ett visst överskott som går till samfundens centrala verksamhet.

E. Riksorganisationer för särskilda verksamhetsgrenar

Samfundens riksomfattande arbete i dess olika förgreningar har sitt centrum och sin gemensamma förankring direkt i samfunden. Aktiviteter inom dessa som är av den omfattningen och har den speciella karaktären, att en separat riksorganisation kunde vara motiverad, har ofta samfundet som sådant som sin huvudorganisation och en av missionsstyrelsen utsedd rikskommitté som verkställande organ. Detta är t. ex. fallet inom några av samfunden i fråga om kvinnoarbetet, arbetet bland ungdom, söndagsskolverksamheten samt sång- och musikverksamheten. Denna organisationsbild torde till viss del kunna förklaras med hänvisning till motsvarande förhållanden på det lokala planet; den lokala församlingen fungerar ofta som huvudman för all den aktivitet som förekommer inom församlingens ram.

Inom flertalet samfund existerar emellertid vid sidan av de centrala och primära huvudorgan, som samfunden har i konferens, missionsstyrelse, samfundsexpedition och centrala tjänstemän, också andra riksorganisationer.

¹ Härtill kommer bidrag till studieverksamheten inom Evangeliska fosterlands-stiftelsen och Frälsningsarmén. Dessa samfunds studieförbund hör icke till de erkända studieförbunden. Uppgifter beträffande den icke centrala delen av verksamheten har icke varit för utredningen tillgängliga.

tion och ansvariga tjänstemän, distriktsorganisation och en rad institutioner i förbundens ägo samt självständig ekonomisk förvaltning. Några av samfunden saknar dock en fullt utbyggd organisation för ungdomsarbetet. Detta gäller, förutom Pingströrelsen och de minsta samfunden, även t. ex. Örebromissionen.

Det är naturligt att ungdomsförbunden i första hand har olika former av ungdomsarbete på sitt program och såsom riksorganisationer sett det som sin speciella uppgift att stimulera sådant arbete och skapa förutsättningar för dess tillväxt genom ledarutbildning o. dyl. Flera av ungdomsförbunden har emellertid inte begränsat sig till ungdomsarbete i denna egentliga mening utan erbjuder även andra former för ungdomens sysselsättning och personliga ansvarstagande. Så har t. ex. Svenska missionsförbundets ungdom (SMU) under många år drivit en ganska omfattande yttre mission med ett flertal missionärer anställda direkt av ungdomsförbundet. Svenska baptisternas ungdomsförbund (SBUF) har under några decennier svarat för en stor del av Svenska baptistsamfundets sociala verksamhet och driver t. ex. självt två pojkhem. Längst i fråga om ansvarstagande vid sidan av den rena ungdomsverksamheten har De ungas förbund (DUF) inom Evangeliska fosterlands-stiftelsen gått. De ungdomsföreningar som ursprungligen bildades med uppgift att vara organ för ungdomsarbetet utvecklades nämligen så småningom till parallellföreteelser till missionsföreningarna. Riksorganisationen genomgick i viss mån en motsvarande utveckling. En omorganisation av hela EFS' arbete har emellertid genomförts i början av 1960-talet. Därvid har ett nytt ungdomsförbund, Evangeliska fosterlands-stiftelsens ungdom (EFU), bildats med mera avgränsade arbetsuppgifter.

I de till betänkandet fogade tabellerna redovisas ungdomsförbundens arbete som en del av samfundens arbete. Detta ter sig naturligt både därför att den organisationstyp som valts för ungdomsförbundens arbete gör en separat redovisning svår att genomföra, och därför att ett långt drivet organisatoriskt samband existerar mellan samfund och ungdomsförbund också inom de samfund där ungdomsförbunden har den mest självständiga ställningen.

Inom Metodistkyrkan och Svenska baptistsamfundet finns speciella *kvinnoförbund*. Inom de andra samfunden ledes kvinnoarbetet av en kommitté utsedd av samfundets missionsstyrelse. På motsvarande sätt förekommer särskilda *sångarförbund* såväl för körsångare som för utövare av skilda slag av instrumentalmusik.

KAPITEL 5

Organ för samverkan

Som framgått av den tidigare redogörelsen föreligger i skilda avseenden inte oväsentliga olikheter mellan de fria samfunden i vårt land. Skillnaderna avser såväl den organisatoriska uppbyggnaden som den teologiska strukturen. Å andra sidan föreligger i viktiga avseenden påtagliga överensstämmelser mellan samfunden. Det är därför naturligt att samfunden kommit att samverka i en rad praktiska arbetsuppgifter. En utbyggd samverkan och en fördjupad gemenskap brukar också motiveras från teologiska utgångspunkter. Ett fastare samarbete äger rum särskilt mellan de egentliga frikyrkosamfunden men har icke sällan — framför allt på lokalplanet — en vidare omfattning.

Samarbetet sker i regel på riks- eller lokalplanet, mera sällan på det regionala planet. Detta gäller såväl praktisk samverkan som gemensamt arbete med teologiska frågor i syfte att närma samfunden till varandra.

Samverkan på lokal- och distriktsplanen

Som redan nämnts förekommer speciella organ för samverkan mellan de fria samfunden i mycket liten omfattning på det regionala planet. Ett undantag utgör Frikyrkliga studieförbundets distriktsorganisationer, som ofta i högre grad än vad som är fallet på riksplanet erbjuder forum för praktisk samverkan inte bara mellan de egentliga frikyrkosamfundens distriktsorgan utan också mellan dessa och t. ex. Pingströrelsen.

Samverkan på det lokala planet sker i skiftande former och omfattning, ofta utan att särskilt organ därför tillskapats. De samlingsorgan som bildats har varierande arbetsuppgifter och anslutning. Ibland sker samarbetet direkt mellan församlingarna i ett för dem gemensamt organ. I en sådan samverkan ingår i en del fall samtliga kristna församlingar på orten, således även Svenska kyrkans församling, i andra fall åter samtliga de fria kristna församlingarna eller endast de egentliga frikyrkoförsamlingarna. Särskilt då endast de egentliga frikyrkoförsamlingarna ingår, brukar samlingsorganet benämnas lokalt frikyrkoråd. Ledamöterna i samlingsorganet utses vanligen av församlingarna genom val och kan vara såväl pastorer som lekmän. Emellertid förekommer också att organ som primärt är pasto-

ralföreningar och alltså består endast av pastorer, fungerar som samarbetsorgan även mellan församlingarna.

Samverkan förekommer vidare inom särskilda delar av församlingarnas arbete, såsom för ungdomsarbetet, söndagsskolorna, studiearbetet eller nykterhetsarbetet. Vad beträffar ungdomsarbetet och söndagsskolorna kan samarbetet omfatta antingen samtliga kristna församlingar på orten, endast de fria samfundens församlingar eller endast de egentliga frikyrkoförsamlingarna. I fråga om studiearbetet förekommer samarbete i regel endast mellan de egentliga frikyrkoförsamlingarna medan beträffande nykterhetsarbetet samarbetet vanligen omfattar samtliga kristna församlingar.

Några säkra uppgifter angående förekomsten av olika samarbetsorgan är inte tillgängliga. En mindre undersökning, genomförd år 1956 av Frikyrkliga samarbetskommittén, gav närmast vid handen att på flertalet orter ej fanns något samarbetsorgan. Där någon form av samarbetsorgan fanns, främst i städer och tätorter, var det långt vanligare med organ för samverkan mellan de fria samfunden än med samarbetsorgan där även Svenska kyrkan var representerad.

Det bör framhållas att benämningen lokalt frikyrkoråd ofta användes ehuru i organet ingår också representanter för fria församlingar, som ej är anslutna till något av de egentliga frikyrkosamfunden. De lokala frikyrkoråden har hittills också endast i ringa omfattning fungerat som lokala kontaktpunkter för Sveriges frikyrkoråd, som är ett samarbetsorgan för de egentliga frikyrkosamfunden på riksplanet.

Sveriges frikyrkoråd har vid olika tidpunkter i rekommendationens form skisserat allmänna riktlinjer för de lokala frikyrkorådets verksamhet. Huvuduppgifterna har därvid angivits vara att vara Sveriges frikyrkoråds kontaktorgan på orten, att arbeta med de lokala ekumeniska frågorna samt att på olika sätt göra gemensamma aktioner och avge opinionsyttringar på församlingarnas vägnar.

I en promemoria angående det lokala samarbetet, fogad till ett vid 1953 års frikyrkomöte framlagt förslag till konstitution för ett svenskt frikyrkoförbund,¹ exemplifieras de praktiska arbetsuppgifterna för sådana lokala samarbetsorgan på följande sätt:

1. att på mindre orter genom samråd medverka till att större högtider och möten inte på ett ogynnsamt sätt sammanfaller
2. att i god tid planera byggandet av nya kyrkor, så att de får gynnsammaste läge ur evangelisationssynpunkt; detta gäller särskilt i de nya storkommunerna
3. att samordna söndagsskolarbetet vad beträffar lärarutbildningen och elevrekryteringen
4. att samråda om arbetet bland den studerande ungdomen (önskvärt är att en bestämd pastor under viss tid tar särskilt ansvar för detta arbete)
5. att anordna gemensam sång- och musikutbildning
6. att samråda om det sociala arbetets uppläggning och överlägga om möjlig-

¹ På väg mot frikyrklig enhet, Stockholm 1953 sid. 207.

heterna av samverkan härvidlag, t. ex. genom anställande av gemensam församlingssystem, upprättandet av socialbyrå etc.

7. att ordna gemensamma gudstjänster och möten i den mån som sådana anses kunna stärka och effektivisera det kristna arbetet på platsen

8. att anordna bibelstudier, samtal och kurser i tros- och evangelisationsfrågor

9. att planera gemensam eller strategiskt uppdelad evangelisation särskilt i områden med ny bebyggelse

10. att sammanföra sådana medlemmar ur de olika församlingarna, som bor i samma kvarter, stadsdel eller dylikt, eller har gemensam arbetsplats, till evangelisationsgrupper

11. att där så befinnes lämpligt bilda särskilda ungdomskommittéer.

På många håll torde i praktiken den viktigaste uppgiften för de lokala samarbetsorganen vara att planera gemensamma gudstjänster, exempelvis s. k. alliansmöten. En annan form av samarbete, kring vilken församlingarna i största utsträckning sluter upp, är Evangeliska alliansens bönevecka i början av varje år. I Stockholm och Göteborg har resp. frikyrkoråd bl. a. anställt lokalt verksamma sekreterare för arbete på skolorna i anslutning till Fria kristliga gymnastiströrelsens (FKG) verksamhet. Frikyrkoråden i nämnda städer har också tagit som sin uppgift att planera den frikyrkliga verksamhetens utbyggnad i nya stadsdelar.

Genom framväxten under senare år av en organiserad frikyrklig insats i skolor, vid sjukhus och på fångvårdsanstalter synes de lokala frikyrkoråden vara på väg att få större betydelse än tidigare som kontaktpunkter för Sveriges frikyrkoråd. När det gäller denna insats fungerar de lokala frikyrkoråden som allmänt administrativa organ och som förslagsställare i fråga om personval.

Samverkan på riksplanet

De egentliga frikyrkosamfundet har i *Sveriges frikyrkoråd* (t. o. m. år 1962 benämnt Frikyrkliga samarbetskommittén) sitt huvudorgan för samverkan på riksplanet. Frikyrkliga samarbetskommittén bildades år 1918 av Metodistkyrkan, Svenska baptistsamfundet och Svenska missionsförbundet. Dessa tre samfund har inte minst genom det långvariga samarbetet i Frikyrkliga samarbetskommittén i många hänseenden kommit att företräda en gemensam linje trots de teologiska skiljaktigheter, som alltjämt förefinns mellan dem. Under 1940-talet och början av 1950-talet vidgades Frikyrkliga samarbetskommittén till att omfatta även Fribaptistsamfundet, Helgelseförbundet, Svenska alliansmissionen, Svenska frälsningsarmén och Örebromissionen.

Frikyrkliga samarbetskommitténs arbetsuppgifter fanns preciserade i en enkel arbetsordning, där det bl. a. hette:

§ 1. Frikyrkliga samarbetskommittén har till uppgift att verka för samförstånd mellan de olika frikyrkliga samfundet, att vara ett organ för samarbete dem emellan i syfte att befrämja deras gemensamma intressen samt att föra deras

talán i de fall, då ett gemensamt uppträdande kan anses vara till gagn för den sak de alla vilja tjäna.

§ 7. I överensstämmelse med kommitténs i § 1 nämnda uppgift bör den, när så kan finnas lämpligt, i samråd med de olika samfundens styrelser anordna frikyrkomöten, till vilka församlingarna skola äga rätt att sända ombud. Därjämte kan kommittén, när den finner det vara av nöden, anordna gemensamma opinionsmöten för befrämjandet av sådana intressen som falla inom området för dess program.

Dessa riktlinjer gäller i allt väsentligt också för Sveriges frikyrkoråd. Uppgifterna har med åren vidgats alltmer. De kan sammanföras till tre olika grupper enligt nedan.

Sveriges frikyrkoråd företräder frikyrkosamfunden

Rådet är sålunda huvudman för följande arbetsorgan:

a) Frikyrkliga pastoralinstitutet. Detta är sedan år 1956 samfundens organ för gemensam teologisk fortbildning. Institutet bedriver väsentligen kursverksamhet, avsedd att stödja eleverna i deras enskilda studier.¹

b) Frikyrkliga pressbyrån. Denna förser sedan år 1957 kontinuerligt den allmänna pressen med nyhetsmaterial och artiklar rörande samfundens verksamhet.¹

c) Stockholms hemsysterskola.

d) Fria kristliga gymnasiströrelsen (FKG), dock endast i vad gäller ansvaret för de tre resesekreterare som f. n. arbetar inom rörelsen. I övrigt är FKG en självständig organisation, med viss historiskt betingad anknytning till Sveriges fria kristliga studentförening (FKS).

Vidare företräder rådet samfunden

e) som remissorgan för avgivande av yttranden till statsdepartement och riksdagsutskott,

f) som kontaktorgan gentemot vederbörande myndigheter i fråga om frikyrklig representation i den andliga vården inom fångvården, sjukvården och krigsmakten,

g) som beslutande instans i fråga om den gymnasistpastorsinstitution som under senare år upprättats för frikyrkoförsamlingarnas kontakter med de högre skolorna.

Rådet har uppgifter av opinionsbildande art

Dessa fullgöres

a) genom de som regel vart femte år återkommande frikyrkomötena, där för samfunden och deras församlingar aktuella frågor avhandlas; information härom och förslag till åtgärder lämnas ofta till församlingarna och olika organ inom samfunden och samhället,

b) genom Frikyrkliga utredningskommittén, vars uppgift är att »för opinionsbildande och beslutande organ framlägga utredningsmaterial och rekommendera åtgärder i angelägna kultur- och samhällsfrågor»,

c) genom Frikyrkliga radioutskottet, vars uppgift är att kontinuerligt följa radio- och TV-verksamheten, att ägna uppmärksamhet åt ur samfundens synpunkt betydelsefulla förhållanden och tendenser inom radioföretaget samt frågor om utbildning m. m. av betydelse för frikyrkosamfundens insatser i de religiösa programmen.

¹ Huvudmannaskapet för Frikyrkliga pastoralinstitutet och Frikyrkliga pressbyrån har år 1963 övergått å Frikyrkliga studieförbundet.

Rådet arbetar för frikyrklig enhet

Den uppgift som genom åren kvarstått oförändrad och som man från samfundens sida på längre sikt knyter de största förhoppningarna till, är rådets uppgift att arbeta med frågan om de frikyrkliga samfundens förhållande till varandra med sikte på någon form av frikyrklig enhet. Dessa strävanden har gått i viss mån parallellt med de allmänna ekumeniska strävandena. Vid 1953 års frikyrkomöte framlades av dåvarande Frikyrkliga samarbetskommittén ett förslag till ett svenskt frikyrkoförbund. Planerna kunde inte då genomföras, men frikyrkorådet arbetar alltså med frågan.

Frikyrkliga ungdomsrådet är samarbetsorgan för de egentliga frikyrkosamfundens ungdomsförbund. Rådet handlägger frågor om gemensamma praktiska arbetsinsatser, såsom kurs- och konferensverksamhet, gemensamt material för ledarutbildning m. m. Vidare hålles fortlöpande överläggningar, inte minst om formerna för en utbyggd samverkan och gemenskap. Trots att rådets organisation är föga omfattande — först år 1962 fick det en fast anställd sekreterare — har det visat sig vara av stor betydelse. Representerade i rådet är Svenska missionsförbundets ungdom (SMU), Svenska baptisternas ungdomsförbund (SBUF), Metodistkyrkans ungdomsförbund (MKU), Örebromissionens ungdom (ÖMU), Svenska alliansmissionens ungdomsförbund (SAU) och Svenska frälsningsarméns ungdom (SFU) samt Sveriges Fria kristliga studentförening (FKS) och Fria kristliga gymnasiströrelsen (FKG).

Sveriges Fria kristliga studentförening (FKS) och *Fria kristliga gymnasiströrelsen* (FKG) är gemensamma frikyrkliga organ för arbete vid universitet resp. gymnasier.

FKS, som bildades år 1912, har lokalföreningar i Göteborg, Lund, Stockholm och Uppsala och hade år 1959 inom lokalföreningarna och som riksanslutna sammanlagt cirka 1 400 medlemmar. Föreningen utger tillsammans med Frikyrkliga studieförbundet den frikyrkliga kulturtidskriften *Kristet forum*. Med anknytning till FKS' lokalföreningar arbetar en frikyrklig studentpastor i vardera Göteborg, Stockholm och Uppsala. I Göteborg är studentpastorn anställd av Svenska baptistsamfundet och i de två andra städerna av Svenska missionsförbundet.

FKG bildades år 1921 på initiativ av en grupp frikyrkliga studenter och drevs under mer än tre årtionden som en del av FKS' arbete. Så småningom skedde en fastare anknytning direkt till de egentliga frikyrkosamfundet. Från början av 1950-talet kom denna anknytning till organisatoriskt uttryck däri, att Frikyrkliga samarbetskommittén övertog ansvaret för rese-sekreterarnas anställning.

I samband med den snabba tillväxten av antalet studenter och gymnastier under 1950-talet har både FKS och FKG ökat sitt medlemsantal i motsvarande grad. År 1962 hade FKS 1 600 medlemmar och FKG — som år 1959 hade cirka 1 000 medlemmar — drygt 1 500. Under senare år har som medlemmar i FKS och FKG inträtt åtskilliga studenter och gymnastier, som tillhör något av de övriga fria samfundet, inte minst Pingströrelsen.

FKG:s arbete vid gymnasier har under senare år avsevärt utvidgats, dels genom anställandet av ytterligare resesekreterare för gymnasiarbetet, dels genom att på så gott som varje gymnasieort någon pastor fått Sveriges frikyrkoråds och FKG:s uppdrag att vara frikyrkoförsamlingarnas speciella representant för kontakt både med FKG-föreningen och med skolan.

Utöver FKS och FKG finns ytterligare en student- och gymnasiestorganisation med anknytning till de fria samfunden, nämligen Sveriges evangeliska student- och gymnasieströrelse (SESG) med huvudsaklig förankring inom Evangeliska fosterlands-stiftelsen. Denna organisation arbetar inte i samma utsträckning som FKS och FKG med lokalföreningar och det är svårt att ange anslutningen till den.

Ett visst samarbete förekommer mellan FKG och den till Svenska kyrkan anknutna Sveriges kristliga gymnasieströrelse i form av s. k. blandföreningar, d. v. s. lokalföreningar som är anslutna till båda rörelserna. Sådana föreningar förekommer dock till endast ett ringa antal och särskilt vid mindre gymnasier, där två kristna gymnasiestorganisationer inte ansetts motiverade.

Frikyrkliga studieförbundet, som bildades år 1947, utgör ett av de erkända studieförbunden och erhåller förty statsbidrag. Dess uppgift är »att leda och organisera studie- och annan bildningsverksamhet» (§ 2 i stadgarna). Då denna uppgift emellertid i överensstämmelse med ett i stadgarnas § 1 formulerat principprogram alltsedan förbundets start givits en vid tolkning, har Frikyrkliga studieförbundet kommit att bli ett de egentliga frikyrkosamfundens organ för aktiviteter av skilda slag på kultur- och samhällslivets olika områden.

Förbundets principprogram har enligt § 1 i stadgarna följande lydelse: »Frikyrkliga studieförbundet vill, med kristen livsåskådning som grund, slå vakt om individens integritet och främja förmåga till självständiga ställningstaganden och samarbete, aktualisera bredast möjliga ämnesregister under särskilt uppmärksammande av livsåskådnings- och kristendomsstudiet och dess pedagogik, samt företräda och stimulera till ansvarigt engagemang i samhälls- och kulturliv.»

I studieförbundet ingår de egentliga frikyrkosamfunden utom Helgelseförbundet och vidare samfundens ungdomsförbund och olika ämnessammanslutningar, speciellt för sång och musik, de frikyrkliga student- och gymnasieströrelserna samt Kristliga esperantoförbundet.

I studieförbundets regi drives *Frikyrkliga filmbyrån* med uppgift att dels producera audiovisuella hjälpmedel för församlingarna och deras organisationer, dels svara för en pedagogiskt vägledande verksamhet.

I viss mån fungerar Frikyrkliga studieförbundet som organ för samverkan även utanför de egentliga frikyrkosamfunden. När det gäller relationerna till anslagsgivande myndigheter har nämligen en betydande del av den studiecirkelverksamhet som förekommer inom Pingströrelsen administrativt sammanförts med de egentliga frikyrkosamfundens studieverksamhet, fastän rörelsen som sådan icke är representerad i förbundet. Evangeliska

fosterlands-stiftelsen och Frälsningsarmén har egna studieförbund. Den administrationsordning, som angivits för Pingströrelsen, gäller dock i stort sett också beträffande Frälsningsarmén.

För budgetåret 1959/60 har av Frikyrkliga studieförbundet redovisats sammanlagt 6 548 studiecirklar med tillhoppa 87 485 deltagare och 72 367 sammankomster. Av cirkelarna var 3 610 statsbidragsberättigade. 2 551 cirklar, varav 1 197 med statsbidrag, avsåg ämnet religion och livsåskådning samt 2 821, varav 1 639 med statsbidrag, ämnena instrumentalmusik och sång.

Evangeliiska fosterlands-stiftelsen, somna organisationer vid det är avsett att utsträcka sig som FKS och FKO med lokaliteter och det är avsett att ange anslutningen till dem.

En viss samarbetsförekomst mellan FKS och den till Svenska kyrkan anknuten Svenska kristna gymnasieförbundet för att i bland annat i

d. v. s. lokaliteter som är anslutna till båda förbunden. Någon jämförningar förekommer dock till exempel vid olika skol- och kursverksamheter.

Gymnasier där två kristna gymnasieförbund har anslutit sig till Svenska kyrkans studieförbundet som till exempel i 1957, något av utvecklingen

studieförbundet och såväl FKS som FKO. Dessa uppgifter är till exempel och organiserade studier och annan utbildningsverksamhet. De 2 förbunden

Da denna uppgift emellertid i överensstämmelse med ett i februari 1957 formulerat principprogram tillkännaget tillkännaget efter givits en tydlig förklar-

ing för Frikyrkliga studieförbundet kommer till till ett av de grundläggande

samarbetsorgan för aktivitet av såväl statliga som kommunala och kyrkliga

inriktningarna omfatta.

Förbundets principprogram har enligt § 1 i stadgarna tillkommit Frikyrkliga studieförbundet till med kristna livsåskådning som grund

sta valt en individens integritet och kristna förhållning till samhället och

utbildningen och samhällets utveckling. Detta innebär en utveckling av

undervisningen utveckling av yrkesutbildning och kristna förhållning

diät och dess pedagogiska och estetiska och andra utbildningsverksamhet

man i samhällets och kulturens

1 studieförbundet ingår de egna till verksamheten utom förbunden

förbundet och vidare samarbetas ungdomsförbundet och olika kyrkliga

manslagningar, speciellt församling och kyrka, de kristliga skol- och

gymnasieförbundet samt kristna ungdomsförbundet.

1 studieförbundet har även Frikyrkliga ungdomsförbundet uppgifter till

produktionsverksamhet tillkännaget i förhållande till de kristna ungdoms-

frånvar, dels svar för en kristna kyrkliga verksamhet.

1. I vissa andra kyrkliga studieförbund som avses av denna förordning

kan även nämna de kristliga förbunden som nämna. För till exempel kristna

na till anslutningarna myndigheter har nämligen en betydelse till de

studieförbundet som förkommer inom Kristna ungdomsförbundet.

1. I sammanfattning med de egna till verksamheten studieförbundet

länslän förhållande som sådana till de kristna ungdomsförbundet.

KAPITEL 6

Sammanfattning

Svårigheter möter när man med hjälp av det material, som i det föregående redovisats, söker erhålla en entydig och fullständig bild av de fria samfundens och av betydelsen av deras verksamhet för vårt folks religiösa liv. Svårigheterna sammanhänger med — förutom att fullständiga uppgifter i skilda avseenden ej kunnat erhållas genom undersökningen — att samfundens har olika struktur och är uppdelade på många enheter, inte bara på lokal- och distriktsplanen utan även på riksplanet. I detta kapitel skall sammanställas olika redovisade siffror och i vissa hänseenden belysas den totala omfattningen av de fria samfundens verksamhet och deras betydelse på skilda områden.

Samfundens utbredning och räckvidd

De fria samfundens räknar i princip hela landet som sitt verksamhetsområde. Betraktade som en enhet finns de företrädde i praktiskt taget samtliga kommuner. I vissa delar av landet förekommer en koncentration av de fria samfundens församlingar. I t. ex. Jönköpings län tillhör 11 % av befolkningen något fritt samfund och i Örebro län cirka 8 % medan i exempelvis Hallands och Malmöhus län procentsiffran understiger 2. För riket i dess helhet kan beräknas att 4,7 % av befolkningen tillhör något av de fria samfundens.¹

Av landets 4 936 frikyrkoförsamlingar finns 777, eller 15,7 %, i städer medan 4 159, eller 84,3 %, finns på landsbygden. Av medlemmarna återfinns emellertid 47,4 % i städer och 52,6 % på landsbygden.

Av medlemmarna är 24,1 % i åldrarna över 65 år medan av befolkningen i dess helhet endast 10,5 % befinner sig i dessa åldrar. Det kvinnliga inslaget bland medlemmarna är påfallande och uppgår till 65,9 %.

Antalet medlemmar i församlingar tillhörande de fria samfundens har — med beaktande av att en del församlingar har dubbel samfundsanslutning — ansetts kunna beräknas till omkring 350 000 vid utgången av år 1959. Av dessa var cirka 184 000 att hänföra till de samfund vilka utredningen betecknat som egentliga frikyrkosamfund (Fribaptistsamfundet,

¹ Procentsiffrorna, som avser förhållandena den 1 januari 1952 (se sid. 150), är beräknade på hela befolkningen. Det bör i sammanhanget beaktas att i allmänhet barn ej kan vara medlemmar i samfundens.

Helgelseförbundet, Metodistkyrkan, Svenska alliansmissionen, Svenska baptistsamfundet, Svenska frälsningsarmén, Svenska missionsförbundet och Örebromissionen).

Vill man försöka ange det sammanlagda antalet personer med vilka de fria samfunden upprätthåller en mera regelbunden och organiserad kontakt måste man medräkna — utöver församlingsmedlemmar — icke församlingsanslutna medlemmar eller deltagare i de organisationer för speciella ändamål vilka är knutna till församlingarna, såsom söndagsskolor, ungdomsorganisationer, studiecirklar, fritidsgrupper, kvinnoföreningar och sammanlutningar för sång och musik. Vidare måste beaktas de kontinuerliga kontakter som, utan att ha lett till någon form av medlemskap, upprätthålles med t. ex. regelbundna gudstjänstbesökare samt anhöriga till medlemmar i församling eller någon dess speciella organisation.

År 1959 uppgick antalet elever i de fria samfundens söndagsskolor till cirka 265 000 och antalet medlemmar i ungdomsorganisationer till omkring 180 000. Som förut nämnts kan antalet medlemmar i församlingarna vid samma tid beräknas till 350 000. Nämnade siffror kan icke utan vidare sammanläggas om man vill ange det antal olika personer som är knutna till nämnda former av de fria samfundens verksamhet. En del personer är nämligen dubbelräknade och därför måste den sammanlagda siffran, 800 000, reduceras något. Deltagarna i mera fast organiserade studiecirklar och fritidsgrupper samt medlemmarna i kvinnoföreningar, föräldraföreningar och sammanslutningar för sång och musik är i allmänhet samtidigt medlemmar i församling eller någon av dess ungdomsorganisationer och ingår i denna sin egenskap i ovannämnda summa. Hur många som allenast är anknutna till studiecirkel eller annan verksamhet av nyssnämnda slag och därför bör läggas till nämnda summa, är svårt att ange. Lika svårt är att beräkna antalet av dem som på grund av familjemedlems medlemskap i församling eller av annan anledning kommit att känna stark samhörighet med en församling och dess strävanden utan att ha manifesterat detta genom någon form av medlemskap. Ur samfundens och deras församlingars synpunkt utgör den sist omnämnda gruppen en viktig företeelse. De kontakter denna grupp representerar ses nämligen som uttryck för församlingens uppgift att inte begränsa sin verksamhet till att avse endast dem som är medlemmar i församlingen eller någon av dess organisationer.

Samfundens organ

Den organisatoriska uppbyggnaden varierar starkt mellan samfunden. Den organisationsbild, som erhålles av nedanstående redogörelse, får därför icke uppfattas såsom gällande för alla samfunden.

På *lokalplanet* är som tidigare angivits de fria samfunden organiserade i 4 936 församlingar. Den lokala församlingen intager i regel juridiskt sett en självständig ställning i förhållande till samfundet. Ledningen av försam-

lingens verksamhet utövas i allmänhet av en styrelse. Antalet ledamöter i församlingsstyrelserna har redovisats till något över 21 000. Inom Svenska missionsförbundet är styrelsens ordförande en lekman medan inom övriga samfund som regel församlingens pastor samtidigt är dess styrelses ordförande. Det totala antalet pastorer eller motsvarande år 1959 har uppskattats till cirka 3 500. I det härvid för Pingströrelsen beräknade antalet 1 500 pastorer ingår även evangelister, d. v. s. pastorernas medhjälpare.

För sitt arbete på *distriktsplanet* har de fria samfunden som regel någon form av distriktsorganisation. Pingströrelsen saknar dock distriktsorganisation, liksom också riksorganisation. Inom övriga samfund finns i allmänhet tillsatta ett antal styrelser, råd och kommittéer, vilka tillsammans med en distriktsföreståndare (-sekreterare) svarar för ledningen av distriktsarbetet. Sammanlagt cirka 1 800 ledamöter i sådana styrelser, råd och kommittéer har redovisats. Utöver distriktsföreståndare (-sekreterare) finns sekreterare anställda för speciella uppgifter (ungdoms-, undervisnings- och söndagsskolesekreterare). Tillhoppa 123 sådana sekreterare, varav 98 i heltidstjänst, har redovisats.

Vad gäller *riksplanet* saknas, som tidigare nämnts, riksorganisation inom Pingströrelsen. Inom flertalet övriga samfund utgör konferensen (allmänna konferensen, generalkonferensen el. dyl.) samfundets högsta beslutande organ. I konferensen ingår, förutom ombud för församlingarna och andra lokala enheter, inom några samfund också ombud för distriktsorganisationerna. Som verkställande organ förekommer den s. k. missionsstyrelsen, som består av såväl pastorer som lekmän, samt missionsföreståndare. Såsom i central tjänst verksamma har — utöver lärare vid olika utbildningsanstalter — redovisats sammanlagt 334 anställda, varav 32 i missionsföreståndares eller missionssekreterares ställning och 78 sekreterare för speciella uppgifter (inom barn- och ungdomsarbetet, undervisningsverksamheten och det sociala arbetet). Enligt Allmän svensk missionsstatistik (tabell 25) uppgick år 1959 antalet missionärer inom de fria samfunden till 1 251.

Samfundens lokaler

Antalet till *lokalplanet* hänförliga kyrkor och andra gudstjänstrum har beräknats till mellan 6 500 och 7 000. Värdet av dem har skattats till 217 miljoner kronor. Till undersökningen har vidare redovisats ungdomsgårdar till ett värde av 3,3 miljoner kronor, ålderdomshem till ett värde av 3,0 miljoner kronor och sommarhem till ett värde av 5,5 miljoner kronor. Därjämte har lämnats uppgift om andra lokaler till ett sammanlagt värde av 13,8 miljoner kronor.

På *distriktsplanet* har redovisats 44 ungdomsgårdar (värde 3,4 miljoner kronor) och 6 distriktsgårdar (värde 0,4 miljoner kronor).

På *riksplanet* slutligen, där för Frälsningsarméns del även flertalet av

de till lokal- och distriktsplanen hänförliga lokalerna redovisats, har uppgifter om lokaler (utom kyrkor) inom landet erhållits enligt nedanstående sammanställning.

<i>Antal</i>	<i>Lokal</i>
8	seminarier
17	folkhögskolor
2	sjuksköterske- och barnsköterskeskolor
34	pojkhem m. fl.
3	student- och seminaristhem
49	ungdomsgårdar och scoutstugor
14	konferensgårdar m. fl.
5	missionärshem m. fl.
7	ålderdomshem
4	sjukhus m. fl.
25	övriga hem och gårdar
<hr/> 168	

Till de nämnda lokalerna kommer ytterligare 38 lokaler för sociala uppgifter, varav 36 inom FA (hospits, slumstationer o. dyl.). Det sammanlagda värdet av till riksplanet hänförliga fastigheter har redovisats till cirka 102 miljoner kronor (värdet innefattar utöver särskilt redovisade skolor, institutioner o. dyl. jämväl bl. a. hyresfastigheter i samfundens ägo).

Verksamhetens art och omfattning

På samma sätt som gäller beträffande Svenska kyrkan är det på *lokalplanet* som de fria samfundens verksamhet har sin tyngdpunkt.

Såvitt angår kyrkliga handlingar och förrättningar må i första hand hänvisas till vad i redogörelsen för Svenska kyrkan anförts om vigslar och jordfästningar. Nämnas bör här att av de till undersökningen för treårsperioden 1957—1959 redovisade 2 925 vigslarna i frikyrklig ordning cirka 700 var sådana där endast ena parten tillhörde det fria samfund som redovisat vigseln, och att av de för samma treårsperiod redovisade 8 457 frikyrkliga jordfästningarna cirka 500 avsåg personer som ej tillhörde det samfund som redovisat jordfästningen. För nämnda period har antalet dop angivits till cirka 10 650, varav omkring 8 500 utgjordes av vuxendop.

Omfattningen av deltagandet i de fria samfundens gudstjänster och därmed jämförliga samlingar är svår att ange. Svårigheterna sammanhänger bl. a. med förefintliga skillnader mellan församlingarna i vad gäller frekvensen av gudstjänster och möten. En uppfattning i frågan erhålles dock om man — på motsvarande sätt som skett beträffande Svenska kyrkan — anger deltagandet vid alla gudstjänster och möten under en vecka. Omräknas tidigare i ifrågavarande hänseenden angivna uppgifter till att avse antalet besök

under en vecka kommer man fram till en siffra på i runt tal 235 000. Denna siffra hänför sig till de församlingar beträffande vilka uppgifter om gudstjänstlivets omfattning erhållits genom undersökningen. Med beaktande av att uppgifter till undersökningen helt saknas från nära 20 % av församlingarna samt att en del av de församlingar, som inkommit med uppgifter, underlåtit att besvara frågor rörande gudstjänstlivet, är det rimligt att antaga att under en vecka omkring 300 000 besök göres i de fria samfundens gudstjänster och möten. Om man vill få fram antalet olika personer som siffran hänför sig till måste siffran reduceras. Under loppet av en vecka kan nämligen en person ha gjort mer än ett besök. Den härav betingade dubbelföringen är svår att beräkna men den torde i vart fall vara av större omfattning än som antagits beträffande Svenska kyrkan (sid. 34). Med stark reservation för uppskattningens tillförlitlighet torde kunna antagas att den ovan redovisade besöks-siffran 300 000 hänför sig till cirka 225 000 olika personer. I det nu förda resonemanget har hänsyn icke tagits till deltagarna i söndagsskolornas samlingar (cirka 266 000 barn inskrivna i söndagsskolorna år 1959). Om man utgår från att besöksfrekvensen vid dessa samlingar överensstämmer med den som antagits beträffande Svenska kyrkans söndagsskolor (se sid. 34), kommer man fram till att det genomsnittliga antalet personer (inbegripet söndagsskolbarn), som under en vecka deltagar i de fria samfundens gudstjänster och möten, skulle uppgå till omkring 370 000, varav cirka 145 000 hänförliga till söndagsskolornas samlingar.

Vad gäller församlingsverksamheten i övrigt inom de fria samfunden kan — liksom skett i sammanfattningen för Svenska kyrkan — en uppdelning göras mellan sådan verksamhet, som bygger på mera kontinuerligt deltagande (söndagsskola, syföreningar, studiearbete, ungdomsarbete i föreningsform samt körer och musikföreningar), och helt öppna arbetsformer. Sammanlägges de genom undersökningen erhållna uppgifterna om antalet deltagare i olika grenar av den förra verksamheten erhålles en deltagarsiffra på omkring 650 000. För de helt öppna arbetsformerna kan — av undersökningstekniska skäl — någon deltagar- eller besöks-siffra icke anges.

För *distriktsplanets* del kan verksamhetens omfattning siffermässigt bäst beläggas genom uppgift å antalet deltagare i de distriktssamlingar av olika slag (t. ex. distriktsmöten, kurser och läger) som distriktsorganisationerna redovisat. Detta antal uppgår till cirka 180 000.

Att genom siffersammanställningar ange omfattningen av verksamheten på *riksplanet* ställer sig svårt. Beträffande verksamheten på detta plan får utredningen därför i första hand hänvisa till den tidigare redogörelsen ävensom till tabellerna 20—22. I detta sammanhang må emellertid erinras om att skolverksamheten (teologiska seminarier, folkhögskolor m. fl.) redovisas ha dragit en kostnad som överstiger 9,5 miljoner kronor, vartill kan läggas den till minst 1,5 miljoner kronor uppgående kostnaden för det i

form av studiecirkel, föreläsningar och kurser bedrivna studiearbetet. Den totala kostnaden för samfundens sociala arbete, i vilket Frälsningsarméns insats är påfallande stor, redovisas ha uppgått till över 9 miljoner kronor. För den yttre missionen insamlades år 1959 inom de fria samfundet mer än 13 miljoner kronor i Sverige. Antalet missionärer uppgick samma år till omkring 1 250.

För att i någon mån ytterligare belysa den totala omfattningen av samfundens verksamhet kan slutligen nämnas att år 1959 det sammanlagda antalet anställda — utom missionärer — uppgick till cirka 4 000 samt att antalet frivilliga lärar-, ledar- och andra förtroendeuppdrag inom samfundet kan beräknas till omkring 60 000.

Samfundens ekonomi

Att ge en samlad bild av de fria samfundens ekonomiska förhållanden på grundval av de uppgifter som erhållits genom undersökningen är förenat med betydande svårigheter. Dessa sammanhänger icke endast med att ekonomiska uppgifter erhållits i ofullständig omfattning — utöver att uppgifter till undersökningen helt saknas från nära 20 % av församlingarna har en del eljest uppgiftslämnande församlingar underlåtit att besvara frågor rörande ekonomien — utan även därmed att dubbelredovisning i viss utsträckning föreligger. Så t. ex. gäller generellt att av det på lokalplanet redovisade inkomstbeloppet en del använts för distrikts- och riksändamål. Till denna del kan det antagas ha redovisats som inkomst jämväl på distrikts- eller riksplanet. Vad angår redovisningen av tillgångar må nämnas att Frälsningsarméns kårer redovisat innehav av exempelvis kyrkor och ungdomsgårdar oaktat enligt samfundets stadgar äganderätten till all samfundets egendom i Sverige är knuten till riksplanet.

Med utgångspunkt från de i tabell 22 intagna uppgifterna synes vissa beräkningar i fråga om ekonomien dock kunna göras.

För de olika planen har i tabellen redovisats följande inom landet erhållna *inkomster*, nämligen för lokalplanet cirka 70 miljoner kronor, för distriktsplanet cirka 6 miljoner kronor och för riksplanet cirka 29 miljoner kronor, eller således tillhopa cirka 105 miljoner kronor. Vad gäller redovisningen på lokalplanet är denna som ovan nämnts ofullständig. Från ett icke ringa antal församlingar saknas nämligen uppgifter rörande ekonomiska förhållanden. Som i annat sammanhang (sid. 176) angivits kan de totala inkomsterna på lokalplanet beräknas till omkring 85 miljoner kronor. Beträffande inkomsterna på distrikts- och riksplanen grundar sig siffrorna visserligen på en fullständig redovisning, men som ovan berörts utgöres en del av inkomstbeloppen av medel som tillskjutits av församlingarna och som förty ingår bland de på lokalplanet redovisade inkomsterna. I vilken utsträckning detta är fallet är vanskligt att avgöra. Vad gäller distriktsplanet kan det hållas för visst att inkomsterna vid distrikts- och distriktsundoms-

gårdarna (0,7 miljoner kronor) icke till någon del ingår bland de församlingsredovisade inkomsterna. Beträffande de övriga på distriktsplanet angivna inkomsterna, bortsett från församlingsanslagen (1,0 miljoner kronor), synes det rimligt att antaga att ungefär hälften eller cirka 2,3 miljoner kronor, tillförts distriktsorganisationerna utan förmedling av församlingarna. Bland de på riksplanet redovisade inkomsterna ingår donationer, testamenten o. dyl. (1,6 miljoner kronor), bidrag av allmänna medel (6,0 miljoner kronor) och övriga bidrag (0,9 miljoner kronor). Dessa inkomstposter är av den beskaffenheten att det med hög grad av sannolikhet kan antagas att de direkt tillförts riksorganisationerna. En stor del av de såsom insamlade redovisade medlen, cirka 21 miljoner kronor, kan däremot med visshet antagas härröra från församlingarna. Lika säkert är emellertid att en icke oväsentlig del av nämnda medel tillförts samfunden eller andra organisationer på riksplanet utan förmedling av församlingarna. Som exempel på sistnämnda påståendes riktighet kan anföras att medan samfunden för den yttre missionen redovisat insamlade medel till ett belopp överstigande 13 miljoner kronor, församlingarna för samma ändamål insamlat uppskattningsvis endast 10 miljoner kronor (vid uppskattningen har till den i hänseendet redovisade siffran, cirka 8 miljoner kronor, lagts vad som kan antagas belöpa på de församlingar beträffande vilka ekonomiska uppgifter saknas). Vidare gäller att den sociala verksamheten på riksplanet i stor utsträckning finansierats av medel som direkt tillförts samfundet eller resp. institution. Med stark reservation för uppskattningens tillförlitlighet torde — med ledning av bl. a. de uppgifter församlingarna enligt ovanstående och i övrigt lämnat om de ändamål, vartill de på lokalplanet insamlade medlen använts — den del av ifrågavarande 21 miljoner kronor, som icke omfattas av redovisningen på lokalplanet, kunna beräknas till en tredjedel, eller således till cirka 7 miljoner kronor.

I enlighet med det ovan anförda kan följande inkomstsammanställning upprättas (beloppen i miljoner kronor).

	Totala ink.	Därav bidrag av allm. medel ¹
Lokalplanet	85,0	1,0
Distriktsplanet	3,0	—
Riksplanet	15,5	6,0
Summa	103,5	7,0

¹ Jfr uppställningen sid. 200.

Det bör erinras om att den sålunda lämnade inkomstsiffran till stor del framkommit som ett resultat av beräkningar och antaganden som gjorts av utredningen. Den kan därför endast ge en ungefärlig uppfattning om storleken av de inkomster som står till samfundens förfogande för deras verksamhet.

I de länder där samfunden bedrev yttre mission uppgick de totala inkomsterna till cirka 6,2 miljoner kronor (enligt Svenska missionsrådets statistik). Härav utgjorde — enligt uppgifter till undersökningen — omkring 3,6 miljoner kronor bidrag av allmänna medel.

Till undersökningen har specificerade *utgifter* redovisats till ett sammanlagt belopp av omkring 57 miljoner kronor. Bland de största utgiftsposterna märkes lönekostnader, cirka 25 miljoner kronor, samt kostnader för skolor, cirka 9,5 miljoner kronor, och för det sociala arbetet, cirka 9 miljoner kronor. I utgiftsbeloppet ingår icke samfundens insatser för den yttre missionen vilka enligt Svenska missionsrådets statistik uppgick till cirka 12,6 miljoner kronor.

De *tillgångar*, som redovisats, utgöres till övervägande delen av fastigheter. För de tre planen har redovisats fast egendom till ett sammanlagt värde av omkring 350 miljoner kronor. För Frälsningsarméns vidkommande torde dubbelredovisning föreligga i det att värdet av den på lokal- och distriktsplanen redovisade fasta egendomen ingår i det på riksplenet för samfundet angivna värdet för fastigheter. Detta föranleder en reducering av den nyss upptagna summan till omkring 320 miljoner kronor. Utöver fast egendom har såsom tillgångar redovisats allenast fonderade medel, cirka 20 miljoner kronor. Värderingen av den fasta egendomen är helt naturligt mycket osäker. De värden som använts är i allmänhet taxeringsvärdena. I några fall — då uppgift om sådant värde ej varit tillgängligt — har byggnads- eller inköpskostnaden använts som värdemätare.

Genom undersökningen har uppgifter om *skulder* ej erhållits i vidare mån än att till fastigheter på lokalplanet hänförliga skulder angivits uppgå till omkring 67 miljoner kronor.

AVDELNING IV

EKUMENISKA ORGANISATIONER

En betydande verksamhet av kristen karaktär utföres av en rad organisationer som är fristående i förhållande till både Svenska kyrkan och de fria samfunden. Vissa av dessa s. k. ekumeniska organisationer har till huvuduppgift att vara organ för samråd och samverkan mellan kyrkor och samfund i vårt land samt, i allmänhet, att därjämte fungera som kontaktorgan med internationella ekumeniska organisationer. Andra åter bedriver egen verksamhet inom sådana områden som kristen fostran, kristet socialt arbete och mission. En del av de ekumeniska organen får ekonomiskt stöd av Svenska kyrkan eller de fria samfunden. Som exempel kan nämnas att Ekumeniska nämnden, Svenska bibelsällskapet, Förbundet soldaternas vänner och Inomeuropeisk mission flera år erhållit rikskollekt från Svenska kyrkan. Omvänt förekommer att ekumeniska organ ekonomiskt stöder vissa verksamhetsgrenar, t. ex. yttre mission, inom Svenska kyrkan eller de fria samfunden.

De ekumeniska organisationerna verkar i allmänhet på riksplanet. Lokalt organiserad verksamhet förekommer men är då i allmänhet av mindre omfattning. När det gäller KFUM och KFUK samt Förbundet soldaternas vänner är den lokala verksamheten dock av stor betydelse.

Beträffande flertalet organisationer saknas uppgifter rörande eventuella lokala avdelningars och föreningars verksamhet och ekonomi. Där i det följande ekonomiska och andra uppgifter lämnas avser de därför, utom i enstaka fall, icke de lokala gruppernas förhållanden; uppgifter å medlemsantal avser dock även sådana grupper.

I den följande redogörelsen behandlas var för sig sådana organ som är verksamma främst inom landet och sådana som bedriver internationell verksamhet.

Inom landet verksamma

De organ som verkar inom landet kan indelas i a) samarbetsorgan, b) organ för kristen fostran och utbildning, c) organ för social verksamhet samt d) ekumeniska yrkessammanslutningar.

a. Samarbetsorgan

1. *Svenska ekumeniska nämnden*, som bildades år 1932 genom sammanslagning av tidigare ekumeniska kommittéer, är det viktigaste ekumeniska organet i Sverige. Nämnden har till uppgift att etablera samråd och samverkan mellan kristna samfund och rörelser i Sverige, främja kunskapen om det ekumeniska arbetet, förmedla kontakt med Kyrkornas världsråd, ombesörja svenskt deltagande i utländska konferenser o. s. v. Till nämnden är knutna olika kommittéer och utskott, nämligen ett socialt utskott som anordnar konferenser och studiegrupper samt utger en regelbunden pressöversikt, en Faith and Order-kommitté som behandlar teologiska frågor samt en kommitté för hemmaekumenik.

Anställda: 5 deltidsanställda, varav 1 huvudsekreterare, 1 socialsekreterare, 1 resekreterare, 1 redaktör och 1 kassaförvaltare

Kurser: 5 med sammanlagt 120 deltagare (3 sociala konferenser och 2 Faith and Order-konferenser)

Publikation: Kristen gemenskap, 800 ex., 4 nr per år

Tillgångar: 255 566: —

Skulder: 1 515: —

Inkomster: 169 948: —, varav statsbidrag 25 000: — och kollektor 111 800: —

Utgifter: 132 303: —

2. *Svenska ekumeniska föreningen* ser som sin uppgift att på lokalplanet stödja de strävanden som Svenska ekumeniska nämnden företräder. För detta ändamål anordnas konferenser och gemenskapsdagar (vanligen 6 årligen) i skilda delar av landet, varvid förekommer föredrag och samtal i samkristna frågor.

Kurser: 6 konferenser och gemenskapsdagar med sammanlagt cirka 10 000 deltagare

Tillgångar: 540: —

Skulder: —

Inkomster: 11 121: —, varav kollektor 4 558: —

Utgifter: 11 013: —

3. *Sveriges ekumeniska kvinnoråd*, bildat år 1959, vill vara ett forum för de kristna samfundens och organisationernas kvinnliga medlemmar. Rådet består av representanter för skilda kristna kvinnoorganisationer. Det samlas till gemensamma överläggningar och anordnar kontaktkonferenser med andra organisationer och grupper. Det har också till uppgift att stimulera till bildande av lokala ekumeniska kvinnoråd. Sådana finns i Stockholm, Göteborg och Malmö. Rådet bedriver även ekonomiskt understödjande verksamhet och utdelar stipendier till högre utbildning för kristna kvinnor i Afrika och Asien.

Kurser: 2 studie- och gemenskapsdagar med sammanlagt 30 deltagare

Tillgångar: 5 773: —

Skulder: —

Inkomster: 25 611: —, varav kollekt 24 200: —

Utgifter: 24 968: —

4. *Sveriges kristna ungdomsråd* bildades år 1950 och tjänstgör som eku-
meniskt samarbetsorgan för samtliga kristna ungdomsrörelser i Sverige.

Kurser: 3 konferenser med sammanlagt 200 deltagare

Tillgångar: 1 338: —

Skulder: —

Inkomster: 9 611: —

Utgifter: uppgift saknas

5. *Svenska söndagsskolrådet*, bildat år 1925, är ett samarbetsorgan för
kyrkligt och frikyrkligt söndagsskolarbete. Rådet är anslutet till Världs-
rådet för kristen fostran.

Tillgångar: 9 532: —

Skulder: —

Inkomster: 8 106: —

Utgifter: 7 894: —

6. *Samarbetsnämnden för kristet bildningsarbete*, som tillkom år 1948,
är ett organ för samråd och samarbete mellan kristliga riksorganisationer
på folkbildningens område. Medlemsorganisationer är Sveriges kyrkliga stu-
dieförbund, Frikyrkliga studieförbundet, KFUM/KFUK:s studieförbund,
Förbundet för kristen fostran samt Frälsningsarméns, Evangeliska foster-
lands-stiftelsens och Alliansmissionens studieförbund.

Tillgångar: 3 085: —

Skulder: —

Inkomster: 2 107: —

Utgifter: 2 865: —

7. *Sveriges förenade kristliga lärarförbund*, bildat år 1947, är ett sam-
arbetsorgan för följande lärarorganisationer: Förbundet för kristen fostran,
Sveriges kristliga seminariströrelse (numera Blivande lärares kristna sam-
manslutning), Förbundet kristna seminarister och lärare, Fosterlands-stif-
telsens seminarist- och lärarförbund samt Sveriges kyrkliga lärarförbund.
Det förenade lärarförbundet söker samordna de olika förbundens arbete
bland lärare och lärarkandidater, avger gemensamma yttranden och skri-
velser i skolfrågor till myndigheterna, anordnar teologisk-pedagogiska kur-
ser, samarbetar med nordiska kristna lärarförbund o. s. v.

Tillgångar: 42: —

Skulder: —

Inkomster: 1 500: —

Utgifter: 1 463: —

8. *Svenska missionsrådet* bildades år 1912 och har till uppgift att främja
samarbetet mellan missionsorganisationerna och tillvarataga deras gemen-

samma intressen, bl. a. i förhållande till utländska organisationer och myndigheter.

Anställda: 2 deltidanställda

Kurser: 2 med sammanlagt 55 deltagare

Publikation: Svensk missionstidskrift, 1 300 ex., 4 nr per år

Tillgångar: 51 388: —

Skulder: 15 265: —

Inkomster: 50 098: —

Utgifter: 44 426: —

9. *Svenska ekumeniska kommittén för mellankyrkliga frågor* tillsattes år 1950 av Svenska ekumeniska nämnden och Svenska missionsrådet för att följa utvecklingen på det internationella området, att tjäna som organ för gemensamma rådslag och åtgärder samt att, när så påfordrades, bidra till en kristen opinionsbildning i internationella frågor (t. ex. rasfrågor och kärnvapenfrågan). Som exempel kan nämnas att boken *Kärnvapenfrågan*, utgiven år 1959, tillkommit på initiativ av kommittén.

10. *Kommittéerna för Sveriges förenade student- och gymnasiströrelser* handlägger samarbetsfrågor mellan de kyrkliga och frikyrkliga student- och gymnasiströrelserna. Förenade kommittén för studentrörelsen svarar även för kontakterna med Kristliga studentvärldsförbundet.

b. Organ för kristen fostran och utbildning

11. *KFUM:s riksförbund* (Kristliga Föreningar av Unge Män) har till ändamål att främja ungdomens vård, fostran och utbildning. Förbundet är anslutet till KFUM:s världsförbund. KFUM vill i sin ungdomsverksamhet särskilt stödja sådana åtgärder som är ägnade att främja samförstånd och samarbete mellan enskilda kristna och mellan kyrkosamfund. Förbundet bedriver *pojilverksamhet* genom det s. k. Triangelförbundet (66 avdelningar med cirka 5 000 medlemmar) och KFUM/KFUK:s scoutförbund (209 kårer med cirka 12 000 medlemmar), *idrott* genom KFUM/KFUK:s idrottsförbund (56 avdelningar med cirka 4 000 medlemmar), *studieverksamhet* genom KFUM/KFUK:s studieförbund (730 cirklar med cirka 8 000 deltagare). Förbundet driver därutöver *socialt arbete* genom inackorderingshem för ungdom, studentbostäder etc. Bland övriga verksamhetsgrenar kan nämnas lägerverksamhet, konfirmandkurser, sång- och musikverksamhet genom KFUM-körer (18 körer med sammanlagt 650 sångare) samt internationella kontakter. KFUM har omkring 40 000 medlemmar, fördelade på cirka 200 lokala föreningar.

Anställda: cirka 230 heltidsanställda, varav 90 sekreterare, 25 kontorspersonal, 30 husmödrar, 10 vaktmästare och 75 övrig personal. — Omkring 75 deltidanställda

Kurser: 120 med cirka 2 300 deltagare (ungdomsledarkurser, scoutkurser, idrottskurser, studieledarkurser)

Publikationer: Sveriges Unge män, Sveriges pojkar, Triangelledaren, Scouting, Idrottsledaren och KFUM-sången. Sammanlagd upplaga 11 000 ex., 4—6 nr per år och publikation

Tillgångar: 3 954 160: —, varav fast egendom 3 216 400: —

Skulder: 3 759 089: —

Inkomster: 592 825: —, varav kommunala bidrag 10 350: —

Utgifter: 620 453: —

12. *KFUK:s riksförbund* (Förbundet för Sveriges Kristliga föreningar av Unge Kvinnor) har till uppgift att i kristen anda verka för barns och kvinnlig ungdoms vård, fostran och utbildning. Förbundet är en gren av en ekumenisk och internationell ungdoms- och kvinnorörelse och är anslutet till KFUK:s världsförbund. Verksamheten omfattar *ungdomsarbete* i sångkörer, hobbygrupper, flickklubbar, idrotts- och gymnastikgrupper, »öppen verksamhet» med läger, ungdomsaftnar m. m., *arbete bland kvinnor* i systerföreningar, mödragrupper och studiecirklar, *socialt arbete* genom daghem och barnträdgårdar, inackorderingshem, vilo- och semesterhem, hospits och rådgivningsverksamhet för svenska flickors utlandsvistelse samt *internationell verksamhet* genom deltagande i internationella kurser och konferenser, stöd åt internationellt hjälparbete m. m. Gemensamt med KFUM har KFUK tre specialförbund, nämligen scoutförbund, studieförbund och idrottsförbund. KFUK har cirka 18 000 medlemmar, fördelade på ett 60-tal lokala föreningar.

Anställda: 67 heltidsanställda, varav 16 sekreterare, 5 kontorspersonal, 8 husmödrar, 13 kökspersonal och 42 övrig personal. — 55 deltidanställda. (Flera tjänster, i synnerhet sekreterartjänster, är samordnade med KFUM och redovisade i dess statistiska uppgifter)

Kurser: uppgift saknas

Publikation: Sveriges KFUK, 4 000 ex., 10 nr per år

Tillgångar: 519 269: —, varav fast egendom 355 000: —

Skulder: 251 443: —

Inkomster: 158 570: —, varav statsbidrag 29 146: — och kollektor 2 724: —

Utgifter: 158 570: —

13. *Sveriges kristliga seminariströrelse*, numera Blivande lärares kristna sammanslutning, bildades år 1908 och tjänstgör som stödjande organ till de kristna föreningar, som finns vid olika lärarutbildningsanstalter i landet. Antalet medlemmar i dessa lokala föreningar är f. n. cirka 1 000, varav ungefär 300 är medlemmar i sammanslutningen.

Anställda: 1 deltidanställd resesekreterare och redaktör

Publikation: Kyrka och skola, 4 500 ex., 7 nr per år

Tillgångar: 26 042: —

Skulder: —

Inkomster: 15 753: —, varav kollektor 9 550: —

Utgifter: 22 700: —

14. *Förbundet kristna seminarister och lärare*, bildat år 1918, verkar för att med bortseende från kyrko- och samfundstillhörighet samla i tjänst varande och blivande lärare vid alla skolformer till kristen gemenskap och gemensamt arbete för kristen undervisning och fostran.

Anställda: 2 deltidanställda, varav 1 redaktör och 1 expeditionssekreterare

Kurser: 4 (sommarmöte och studieveckor) med 305 deltagare

Publikation: *Kristendom och skola*, 5 100 ex., 7 nr per år

Tillgångar: 4 024: —

Skulder: —

Inkomster: 83 156: —

Utgifter: 83 180: —

15. *Förbundet för kristen fostran* (tidigare Svenska folkskolans vänner), bildat år 1883, söker värna om skolans kristna karaktär och främja kristendomsundervisningen i skolorna. Förbundet har 32 lokalavdelningar och en medlemssiffra på omkring 2 500.

Publikation: *Kristen fostran*, 2 300 ex.

Tillgångar: 37 711: —

Skulder: 250: —

Inkomster: 32 000: —, varav kollekt 964: —

Utgifter: 33 036: —

16. *Religionspedagogiska institutet* stiftades år 1953 i syfte att främja kristendomsundervisningen i alla dess former, verka för religionspedagogisk forskning samt bidra till utbildning och fortbildning av kristendoms-lärare.

Anställda: 1 deltidanställt skrivbiträde

Kurser: 3 religionspedagogiska fortbildningskurser med sammanlagt 80 deltagare

Inkomster: 15 418: —, varav statsbidrag 10 000: — och kollekt 323: —

(Ekonomiska uppgifter i övrigt saknas)

17. *Svenska bibelsällskapet* stiftades år 1815 och fick sina stadgar stadfästa av Kungl. Maj:t samma år. Sällskapetets ändamål är att verka för bibelns spridning i vårt land och andra länder. Under år 1959 utdelade sällskapet gratis 1 215 biblar, 800 Bibel för barn, 2 178 Nya testamenten, 3 709 bibeldelar med stor stil (avsedda för äldre personer), 1 276 psalmböcker samt 2 785 exemplar av bibeltidskriften *Dagen gryr*. Till sällskapet är knutet ett institut, som bedriver föreläsningssverksamhet i samarbete med olika kyrkliga organisationer.

Publikation: *Svenska bibelsällskapets årsberättelse*, 5 000 ex.

Tillgångar: 363 714: —

Skulder: 58 418: —

Inkomster: 118 733: —, varav kollekt 89 769: —

Utgifter: 141 717: —

18. *Stiftelsen navigatörerna* är en bibelstiftelse, bildad år 1955. Den leder sitt ursprung från en verksamhet i USA, som från början var speciellt inriktad på arbete inom amerikanska marinen. Stiftelsen bedriver verksamhet huvudsakligen genom bibelstudiekurser per korrespondens och samlingar för dem som genomgått korrespondenskurserna. Verksamheten står numera öppen för alla och är icke begränsad till någon speciell yrkesgrupp.

Anställda: 4 heltidsanställda vid korrespondensinstitutet

Kurser: 1 större årlig samling med cirka 150 deltagare samt några smärre kurser

Publikation: *Navigatören*, 22 000 ex., 4 nr per år

Tillgångar: —

Skulder: —

Inkomster: 49 000: —, varav kollekt 14 000: —

Utgifter: 51 500: —

19. *Förbundet för kristen humanism* bildades år 1937 i syfte att stödja en aktiv kristen humanism och förbindelsen mellan den kristna kyrkan och kulturlivets skilda områden. Förbundet har 4 lokalavdelningar och 600 medlemmar.

Publikation: Årsbok för kristen humanism, 1 200 ex.

Tillgångar: 5 228: —

Skulder: —

Inkomster: 12 034: —, varav statsbidrag 2 500: —

Utgifter: 12 887: —

20. *Förbundet soldaternas vänner*, bildat år 1899, är en sammanslutning av olika organisationer (stiftelser, sällskap, föreningar och samfund), vilka bedriver soldathemsverksamhet eller på annat sätt sörjer för den andliga verksamheten vid militära förband. Ett 40-tal kristna organisationer är anslutna till förbundet och genom dessa 30 soldathem (antalet icke anslutna soldathem uppgår till 11). Förbundets centralstyrelse äger och driver själv ett av soldathemmen, Vitså örlogshem vid Hårsfjärden.

Förbundet har till uppgift att stödja de till detsamma anslutna organisationerna, att tillse att soldathemmen bedrivs enligt förbundets grundsatser, att hos allmänheten söka väcka intresse för soldathemsverksamheten, att ordna utbildningskurser för soldathemsföreståndare, att tillhandahålla litteratur till soldathemmen, att sprida fälttestamenten, att anordna konferenser för de anslutna organisationerna, m. m.

De statistiska uppgifter som lämnats rörande verksamheten vid de till förbundet knutna soldathemmen under år 1959 har sammanställts å nästa sida [siffra inom parentes anger hur många hem (organisationer), som lämnat uppgifter].

Anställda: Vid centralstyrelsens eget soldathem: 2 heltidsanställda, varav 1 föreståndare och 1 husmor. (Vid övriga soldathem finns som regel en heltidsanställd föreståndare och en heltidsanställd husmor.) — Vid förbundsexpeditionen tjänstgör 4 deltidanställda, varav 2 förbundssekreterare

Verksamhet m. m.	Antal samlingar	Antal deltagare
Gudstjänster och andaktsstunder (28).....	610	26 000
Bibelstudium, studiecirklar i livsåskådningsfrågor (24).....	625	7 200
Andra studiecirklar (8).....	93	1 280
Etisk fostran och allmänbildning (26).....	255	15 900
Samkväm (30).....	420	32 500
Samlingar utan särskilt program (TV, utflykter m. m.) (22).....	1 200	102 000
Övriga besök på hemmen (utom vid ovan angivna sammankomster) (21).....		975 000

Kurser: En fortbildningskurs för föreståndare vartannat år, 30—50 deltagare

Publikation: Soldathemmet, 1 500 ex., 4 nr per år

Tillgångar: 100 515: —, varav fast egendom 60 000: —

Skulder: —

Inkomster: 163 363: —, varav statsbidrag 10 000: — och kollekter 91 286: —

Utgifter: 154 317: —

c. Organ för social verksamhet m. m.

21. *De kristna samfundens nykterhetsrörelse* (DKSN), bildad år 1920, är ett organ för de kristna samfundens och riksorganisationernas gemensamma nykterhetsarbete. DKSN ser som sin uppgift att på helykterhetens grund verka för alkoholsedens tillbakaträngande och driver för detta ändamål upplysnings- och undervisningsverksamhet, särskilt bland ungdomen, samt söker väcka intresse för och medverka till såväl enskilda som samhälleliga insatser på detta område. I samband med sociala kurser och endagsbesök, ledda av instruktörer från skilda samfund, bereser DKSN landets alla delar. Arbetet utföres till cirka 40 % i samarbete med Svenska kyrkans och Evangeliska fosterlands-stiftelsens församlingar resp. föreningar, medan den övriga delen sker i samarbete med frikyrkoförsamlingarna. Ungefär 50 % av fältarbetet utgöres av verksamhet bland barn, ungdom och ungdomsledare.

Anställda: 13 heltidsanställda, varav 1 generalsekreterare, 1 expeditionssekreterare, 5 instruktörer och 6 övrig kontorspersonal. — 5 deltidsanställda, varav 3 instruktörer

Kurser: 6 social-etiska länskurser och 68 social-etiska plats- och kommunkurser med sammanlagt 124 180 besök vid kursernas föreläsningar och möten

Publikation: Folkets väl, 15 000 ex., 6 nr per år

Tillgångar: 52 840: —

Skulder: 56 162: —

Inkomster: 509 839: —, varav statsbidrag 190 060: —, landstings- och kommunala bidrag 113 694: — samt kollekter 63 310: —

Utgifter: 519 694: —

22. *Svenska sällskapet för nykterhet och folkuppfostran*, bildat år 1837, har enligt stadgarna till uppgift »att på grundvalen av kristlig livsåskådningsmedverkan till stärkande av svenska folkets sedliga kraft» och utger

årligen skrifter till gratispridning samt anordnar konferenser i nykterhetsfrämjande anda. Sällskapet har omkring 50 medlemmar.

Kurser: 1 konferens med 40 deltagare

Tillgångar: 227 572: —

Skulder: 239 706: —

Inkomster: 15 350: —, varav statsbidrag 3 000: —

Utgifter: 23 581: —

23. *Förbundet för kristet samhällsliv*, som bildades år 1918, vill enligt sina stagar »arbeta för en tillämpning i samhället av de rättfärdighetens och kärlekens lagar, vilka innehållas i Jesu evangelium». Förbundet anordnar för detta ändamål konferenser och utger en tidskrift. Det har omkring 900 medlemmar.

Kurser: 1 konferens med 110 deltagare

Publikation: *Kristet samhällsliv*, 2 000 ex., 10 nr per år

Tillgångar: 16 000: —

Skulder: 9 500: —

Inkomster: 26 000: —, varav kollekt 11 000: —

Utgifter: uppgift saknas

24. *Kristet samhällsansvar (KSA)*, som bildades år 1956, vill utan hänseende till konfessionell eller partipolitisk tillhörighet verka för en kristen målsättning i samhällsarbetet och en kristen opinionsbildning samt för en aktivisering av de kristet övertygade medborgarna. Till verksamheten är ett mindre antal lokala avdelningar knutna. Organisationen har cirka 1 000 aktivt arbetande »intressenter». Den centrala ekonomiska verksamheten var år 1959 av mycket begränsad omfattning.

25. *S:t Lukasstiftelsen* stiftades år 1939 som en ekumenisk sammanslutning med uppgift att genom själavård hjälpa människor i psykiska konflikt- och svaghetstillstånd. I stiftelsen samarbetar läkare, präster, pastorer och psykologer. Stiftelsens verksamhet kan uppdelas på följande fyra huvudgrenar, nämligen 1. institut för själavård och psykisk rådgivning på sex olika platser i landet; 2. ett utbildningsinstitut för själavård och psykisk rådgivning i Stockholm; 3. gästhemverksamhet på av stiftelsen ägt gästhem i Dalarö; samt 4. lokalavdelningarnas verksamhet. Ett tiotal lokalavdelningar finns på olika platser i landet med uppgift att ekonomiskt stödja stiftelsen och sprida kännedom om dess verksamhet samt att genom föredrag och studieverksamhet väcka förståelse för den kristna själavårdens betydelse för kroppslig och själslig hälsa.

Anställda: 6 heltidsanställda, varav 1 direktor, 1 expeditionssekreterare och 4 anställda å stiftelsens gästhem. — 17 deltidanställda, varav 10 å stiftelsens rådgivningsinstitut, 2 på gästhemmet och 5 vid instituten utanför Stockholm

Kurser: 1 utbildningskurs i själavård och psykisk rådgivning med cirka 40 deltagare

Tillgångar: 52 554:—

Skulder: 40 468:—

Inkomster: 40 267:—, varav kollekt 751:—¹

Utgifter: 22 975:—

År 1960 startades stiftelsen *Personlig människovård* i Göteborg med uppgift att »driva, understödja och samordna personligt människovårdande verksamhet». Stiftelsen vill särskilt nå olika yrkeskategorier i människovårdens tjänst, t. ex. sjuksköterskor, åldringsvårdsarbetare, ungdomsledare, arbetsledare, präster och pastorer och siktar således inte på enskilda hjälpbehövande. Den bedriver livlig kursverksamhet.

d. Ekumeniska yrkessammanslutningar

26. *Resande köpmäns kristliga förening* (Gideoniterna), stiftad år 1919, är en ekumenisk yrkessammanslutning, som numera i första hand tjänstgör som ett bibelsällskap med uppgift att förse landets hotell med biblar. Föreningen har cirka 500 aktiva medlemmar och därutöver ungefär 1 000 understödjande medlemmar.

Anställda: 1 deltidanställd sekreterare

Kurser: 1 årlig konferens med cirka 100 deltagare samt därjämte 7—8 mindre samlingar på olika platser i landet

Publikation: Kvartalsbladet, 2 000 ex., 4 nr per år

Tillgångar: 61 633:—

Skulder: —

Inkomster: 57 565:—

Utgifter: 45 931:—

27. *Samarbetsdelegationen för kristna affärsmän och näringsidkare* (KAN-SAM) är samarbetsorgan för 13 lokalföreningar med sammanlagt cirka 900 medlemmar. Lokalföreningarna vill tjänstgöra som organ för gemenskap, uppbyggelse och evangelisation. Samarbetsdelegationen bedriver sin evangelisationsverksamhet genom ett särskilt organ, *Stiftelsen all-kristen offensiv* (AKO), vars styrelse har samma sammansättning som samarbetsdelegationen. AKO:s verksamhet består av årliga evangelisationskampanjer, som förlägges till olika städer i landet. Den första evangelisationskampanjen ägde rum år 1955. Sedan dess har sådana evangelisationskampanjer (vanligen omfattande sex veckor) ägt rum på 25 olika platser.

Anställda: KAN-SAM: 1 heltidsanställd (sekreterare) och 4 deltidanställda (tillsammans med Stiftelsen navigatörerna). — AKO: 5 heltidsanställda pastorer och sångare (år 1962 inga anställda)

Publikationer: KAN-Kontakt, 1 000 ex., 4 nr per år. — AKO-Posten, 4 nr per år

Tillgångar: 30 500:—

Skulder: —

Inkomster: 105 000:—, varav kollekt 8 000:—

Utgifter: 105 500:—

¹ För budgetåret 1963/64 har statsbidrag beviljats.

Utöver de under 26. och 27. nämnda sammanslutningarna finns ett flertal andra ekumeniska yrkessammanslutningar, för t. ex. läkare, officerare och socialvårdsarbetare. Uppgifter från dessa sammanslutningar föreligger icke.

Internationellt verksamma

De ekumeniska riksorgan vilka bedriver *internationell verksamhet* är i stort sett följande.

28. *Nordiska ekumeniska institutet* bildades år 1940 och har till uppdragsgivare de ekumeniska huvudorganisationerna i de fem nordiska länderna. Institutet söker främja samverkan mellan Nordens kyrkor inbördes samt mellan dessa å ena sidan och Kyrkornas världsråd och utomnordiska kyrkor å andra sidan. Institutets verksamhet är huvudsakligen av informatorisk art, nämligen att till Nordens kyrkor ge information om Kyrkornas världsråd och utomnordiska kyrkor samt att till Kyrkornas världsråd och till utomnordiska kyrkor och tidningar ge information om Nordens kyrkoliv.

Anställda: 3 deltidsanställda, varav 1 direktor, 1 redaktör och 1 sekreterare
Kurser: 2, varav 1 nordisk kyrkoledarkonferens och 1 nordisk ekumenisk sekreterarkonferens

Publikationer: Ett informationsblad på engelska och tyska (Church News from the Northern Countries och Kirchliche Nachrichten aus den Nordischen Ländern), 500 ex., 10 nr per år

Tillgångar: 294: —

Skulder: —

Inkomster: 51 148: —

Utgifter: 50 955: —

29. *Inomeuropeisk mission* (IM) är en ekumenisk sammanslutning för kristen missionsgärning i diakoniens form bland andligt och materiellt nödställda människor i Europa. I största utsträckning vill IM förmedla sin hjälp personligt, »människa mot människa». IM började sitt arbete år 1939 under namnet »Praghjälpen» och konstituerades som en rikssammanslutning år 1944. Under åren 1945—1959 har IM upprättat 18 fasta hjälpcentraler i olika delar av Europa. Av dessa är 15 allttjämt i funktion. Bland verksamhetsgrenarna kan nämnas livsmedelsdistribution, kläddutdelning, uppsökande kuratorsverksamhet, egnahemsbyggen genom frivilliga internationella arbetslag, barnhem, inackorderingshem för ungdom, konvalescentvård och ålderdomshemsvård. Det år 1945 öppnade Vrigstadshemmet i Småland gör numera tjänst som internationellt rekreativshem och utbildningscentral för blivande utlandsarbetare. IM:s fastighet i Lund har åren 1957—1958 utökats med en studentbostadsstiftelse om 37 rum.

Anställda: 50 svenska och 120 utländska heltidsanställda. — 15 svenska och 11 utländska deltidanställda

Kurser: 2 konferenser och 1 informationsdag med sammanlagt 900 deltagare

Publikationer: Svenskspråkigt organ: Inomeuropeisk mission — Individuell människohjälp, 42 000 ex., 8—10 nr per år. — Tyskspråkigt organ: Individuelle Menschenhilfe, 3 500 ex., 4 nr per år

Tillgångar: 1 773 046: —, varav fast egendom 1 004 300: —

Skulder: 1 555 844: —

Inkomster: 2 206 399: —, varav kollekt 396 985: — och församlingsanslag 100: —

Utgifter: 2 375 874: —

30. *Svenska lokalavdelningen av International League for Apostolic Faith and Order* (ILAFO), bildad i England år 1950, har till uppgift att i ekumeniska sammanhang samla »catholic minded christians» till gemensamma framträdanden. Lokalavdelningens medlemsantal är cirka 150. Kontakten mellan medlemmarna upprätthålles genom regelbundna stencilerade rundbrev och årliga samlingar.

31. *Nordisk evangelisk mission bland Östeuropas folk* är en nordisk utvidgning av en dansk missionsorganisation, grundad år 1908, och har till uppgift att genom anordnande av bibelkurser, genom distribution av biblar och bibeldelar och annan kristen litteratur samt genom predikoresor verka bland slaver, som vistas som flyktingar i Västeuropa. I mån av möjlighet deltagar den svenska kommittén för missionsverksamheten också i materiell hjälpverksamhet bland slaviska flyktingar.

Anställda: 2 heltidsanställda och 1 deltidanställd (missionärer, ej svenskar)

Kurser: 5 bibelkurser i utlandet med sammanlagt 125 deltagare

Publikationer: Nordisk Østmission (utges i Danmark), 1 000 ex. (i Sverige), 6 nr per år. — 2 icke nordiska publikationer, sammanlagt 2 600 ex., 6 resp. 12 nr per år

Tillgångar: 15 718: —

Skulder: —

Inkomster: 43 909: —, varav kollekt 24 842: —

Utgifter: 38 219: —

(De ekonomiska uppgifterna avser den svenska kommittén)

32. *Slaviska missionen* (Sällskapet för evangeliets utbredande bland slaviska folk), grundad år 1903, bedriver mission på ekumenisk grund med följande verksamhetsgrenar: förkunnelse, bibelspridning, bibelkorrespondenskurser samt hjälparbete bland ryssar och andra slaviska folk. Missionsarbete utföres av missionärer i Hongkong, Österrike, Tyskland och Australien. Sällskapet samarbetar med bl. a. två tyska missionsorganisationer.

Anställda: 11 heltidsanställda, varav 4 missionärer och 7 övrig personal. — 7 deltidanställda, varav 3 missionärer och 4 övrig personal

Kurser: 8 bibelkorrespondenskurser

Publikationer: Ljus i Öster, 6 500 ex., 11 nr per år. — Andlig väckelse, 4 000 ex., 4 nr per år

Tillgångar: 86 988: —

Skulder: 22 465: —

Inkomster: 204 126: —

Utgifter: 309 067: —

33. *Svenska Mongol- och Japanmissionen* är en ekumenisk missionsorganisation, som började sin verksamhet år 1897 och som f. n. arbetar i Japan och bland mongolflyktingar i Tyskland.

Anställda: 14, varav 11 missionärer och 3 övrig personal

Publikation: Ljusglimtar, 7 250 ex., 12 nr per år

Tillgångar: 166 512: —, varav fast egendom 80 000: —

Skulder: 24 815: —

Inkomster: 240 180: —

Utgifter: 239 931: —

34. *Svenska missionen i Kina och Japan* började år 1887 mission i Kina. Sedan 1950-talet är verksamheten, som bedrivs på ekumenisk grund, förlagd till Japan.

Anställda: 12 heltidsanställda, varav 9 missionärer och 3 övrig personal. — 2 deltidsanställda

Kurser: 1 bibel- och missionsvecka

Publikation: Missionstidningen Sinims land, 3 100 ex., 12 nr per år

Tillgångar: 277 403: —, varav fast egendom 135 000: —

Skulder: 50 255: —

Inkomster: 236 198: —

Utgifter: 171 404: —

35. *Svenska lärares missionsförening* bildades år 1908 och har till uppgift att understödja pedagogiskt utbildade manliga missionärens verksamhet på olika missionsfält. Missionsföreningen har inga egna missionärer utan tjänstgör som understödjande organ åt andra missionsorganisationer inom olika samfund och sammanslutningar, f. n. Svenska kyrkan, Svenska missionsförbundet, Metodistkyrkan, Örebro missionsförening, Evangeliska fosterlands-stiftelsen och Bibeltrogna vänner. Föreningen understöder f. n. 9 missionärer. Antalet medlemmar uppgår till cirka 600.

Kurser: 1 med 25 deltagare

Publikation: Underrättelser till Svenska lärares missionsförening, 600 ex., 4 nr per år

Tillgångar: 54 510: —, varav fast egendom 50 500: —

Skulder: 22 500: —

Inkomster: 32 430: —, varav statsbidrag 16 215: — och kollekter 673: —

Utgifter: 17 292: —

36. *Lärarinnornas missionsförening*, som bildades år 1899, hade år 1959 cirka 5 800 medlemmar. Föreningen är en ekumenisk sammanslutning, som

samarbetar med och understöder 15 olika missionssällskap. År 1959 underhöll föreningen 30 missionärer och gav därjämte understöd åt 2 missionärens verksamhet. Den förmedlar vidare gåvor till flyktinghjälp i Asien och Europa samt beviljar i mån av tillgång anslag till skolor, sjukhus och kyrkbyggen på missionsfälten. I hemlandet bedrivs missionsinformation i synnerhet vid skolorna. Föreningen äger ett gästhem i Alingsås.

Anställda: 8 heltidsanställda, varav 4 för administration och ekonomi samt 4 vid gästhemmet. — 1 deltidanställd kontorist

Kurser: 9 med sammanlagt 1 120 deltagare

Publikationer: Meddelande till LMF, 6 000 ex., 9 nr per år. — Snödroppsbladet, 16 500 ex., 4 nr per år

Tillgångar: 438 099: —, varav fast egendom 158 000: —

Skulder: 110 152: —

Inkomster: 520 581: —

Utgifter: 469 010: —

37. *Kvinnliga missions arbetare*, som stiftades år 1894, är en ekumenisk organisation med arbetare dels inom den yttre missionen (församlings-, skol- och sjukvårdsarbete i Indien, barn- och kvinnoarbete i Tunisien samt sjukvårdsarbete i Tanganyika), dels bland samerna i Sverige (ålderdomshemmet för samer i Jämtland). Antalet medlemmar är cirka 2 000.

Anställda: 16, varav 9 missionärer, 3 vid föreningens expedition och 4 vid ålderdomshemmet

Kurser: 4 med sammanlagt 500 deltagare

Publikation: När och fjärran, 3 300 ex., 11 nr per år

Tillgångar: 266 127: —, varav fast egendom 64 200: —

Skulder: 146 272: —

Inkomster: 333 698: —

Utgifter: 212 578: —

Sammanfattning

Av de olika ekumeniska organ för vilka redogjorts i det föregående har redovisats sammanlagt 500 heltids- och 150 deltidanställda. Antalet kurser och konferenser har angivits till 265 med cirka 140 000 redovisade deltagare (besök). Av deltagarna (besöken) hänför sig omkring 124 000 till kurser anordnade av De kristna samfundens nykterhetsrörelse. 33 publikationer utges med en sammanlagd upplaga av nära 175 000 ex.

Vad gäller ekonomin har redovisats tillgångar till ett värde av 8,9 miljoner kronor, varav fast egendom 5,1 miljoner kronor, samt skulder till ett belopp av 6,4 miljoner kronor. Inkomsterna har angivits till sammanlagt 6,2 miljoner kronor, varav statsbidrag 0,4 och kollekter 0,9 miljoner kronor. Utgifter slutligen har redovisats till ett belopp något överstigande 6,1 miljoner kronor.

AVDELNING V

ÖVRIGA SAMFUND OCH RÖRELSER

Romersk-katolska kyrkan

Den nedan lämnade redogörelsen bygger på uppgifter, som lämnats i utsända frågeformulär, och avser, där ej annat särskilt anges, tiden den 1 juli 1959—den 30 juni 1960.

Sverige utgör ett romersk-katolskt stift under ledning av en biskop med säte i Stockholm. Biskopen biträdes vid stiftets ledning av en generalvikarie.

Stiftet är indelat i följande 19 församlingar (den efter församlingen angivna orten är församlingens postadressort; i flertalet fall gäller, att församlingen har medlemmar inom ett helt län):

S:t Eriks församling, S:ta Eugenia församling och Marie Beådelse församling, samtliga i Stockholm

S:t Sigfrids församling i Borås

Heliga korsets församling i Eskilstuna

S:t Pauli församling i Gävle

Kristus Konungens församling i Göteborg

S:t Clemens församling i Hälsingborg

S:t Franciskus' församling i Jönköping

S:t Görans församling i Karlskoga

Vår Frus av Rosenkransen församling i Karlstad

S:ta Katarinas av Vadstena församling i Ludvika

Vår Frälsares församling i Malmö

S:ta Birgittas församling i Norrköping

S:ta Maria församling i Oskarström

S:t Olofs församling i Sundsvall

Heliga Familjens församling i Västerås

S:t Mikael's församling i Växjö samt

S:t Eskils församling i Örebro.

Inom stiftet finns 11 kyrkor och 26 kapell samt 59 präster. Präster i speciell själavård för italiensk-talande medlemmar finns i Stockholm, Göteborg, Malmö och Västerås, för ungersk-talande i Stockholm, Göteborg och Malmö, för polsk-talande i Malmö samt för spansk-talande i Stockholm.

Följande ordnar och kongregationer är representerade i stiftet: Birgittasystrar i Djursholm och Vadstena; dominikanersystrar dels i S:t Dominikus romerska kongregation i Stockholm och Karlstad, dels i Les Tourelles: Stif-

telsen S:t Dominikus i Lund; S:ta Elisabeths grå systrar i Stockholm, Kalhäll, Malmö, Norrköping, Gävle och Uppsala; S:t Josefsystrar i Stockholm; karmelitersystrar i Gantofta; Mariasystrar från Pleszew i Hälsingborg och Oskarström samt från Osnabrück i Stockholm, Göteborg och Västerås; skolsystrar i Stockholm, Storängen och Göteborg; jesuiter i Stockholm och Uppsala; dominikaner i Stockholm och Lund; salesianer i Stockholm; passionistfäder i Jönköping och Växjö samt franciskaner i Stockholm.

Antalet medlemmar i de katolska församlingarna i stiftet var den 30 juni 1940 5 183, varav 2 210 utlänningar, 2 353 svenskar och 620 av blandad nationalitet. Den 30 juni 1960 var medlemsantalet 29 189, varav 21 629 utlänningar, 6 001 svenskar och 1 559 av blandad nationalitet. Antalet konversioner under tiden den 1 juli 1940—den 30 juni 1960 var 2 746 och antalet utträdde under samma tid 679.

I fortsättningen redovisas i skilda avsnitt verksamheten på församlingsplanet och på stiftsplanet (hela riket); till sistnämnda avsnitt hänföres även uppgifter om verksamhet på församlingsplanet som ej kan redovisas församlingsvis.

Verksamheten på församlingsplanet

Undervisning av barn i skolåldern

2 katolska folkskolor finns inom stiftet, nämligen en i Stockholm inom S:t Eriks församling och en i Göteborg. Vardera skolan har 6 klasser. Sammanlagda antalet lärare var vid den tid undersökningen avser 13, varav 7 heltids- och 6 deltidanställda. Antalet inskrivna elever var 211. Kostnaderna för de båda skolorna uppgick till sammanlagt 18 950 kronor.

Särskild religionsundervisning för skolorngdom bedrivs i samtliga katolska församlingar i stiftet. Under redovisningsåret fanns 326 avdelningar, varav 79 i Stockholm och Stockholms län, 44 i Malmö och 31 i Göteborg. Sammanlagda antalet inskrivna elever var 2 284. De undervisades av 66 lärare, varav 1 heltids- och 65 deltidanställda. Antalet undervisningstimmar per elev och år har angivits till cirka 33. Kostnaderna för denna undervisning uppgick till 42 230 kronor, varav 500 kronor inflöt i elevavgifter.

Undervisning m. m. för barn i förskoleåldern

Barndaghem finns i Malmö och Oskarström. De hade ifrågavarande år tillsammans 36 inskrivna barn och en vårdpersonal om 8 heltidsanställda personer. Kostnaderna för hemmen uppgick till 19 261 kronor per år, vilket allt bestreds av vårdavgifter.

Vidare finns lekskolor eller barnträdgårdar i Stockholm, Göteborg, Hälsingborg och Malmö med tillsammans 8 avdelningar och 138 inskrivna barn. Antalet lärare eller andra ledare uppgick till 8, varav 7 heltids- och 1 deltidanställd. I genomsnitt beräknas antalet undervisningstimmar per

barn och år ha uppgått till cirka 847. Sammanlagda kostnaden för lekskolorna uppgick till 37 334 kronor, varav 28 440 kronor utgjordes av elevavgifter.

Religionsundervisning för barn i förskoleåldern förekom i Stockholm, Eskilstuna och Göteborg. Antalet lärare var 4 och antalet barn 70. Det genomsnittliga antalet undervisningstimmar per elev och år har uppgivits till cirka 28.

Annat ungdomsarbete

Ungdomsföreningar fanns under redovisningsåret i Stockholm, Göteborg, Hälsingborg, Ludvika, Malmö och Örebro. De hade tillsammans 362 medlemmar i åldern 15—30 år. I Jönköping fanns dessutom en juniorförening för barn i åldern 9—12 år med 14 medlemmar. Scoutkårer fanns i Stockholm, Stockholms län och Malmö. Medlemmarna, som tillhör åldersgruppen 8—18 år, var 142. Föreningar för barn under scoutåldern, avseende barn i åldern 7—12 år, fanns i Stockholms län och i Örebro. Medlemsantalet var 25. I Stockholm, Göteborg, Ludvika och Malmö fanns studiecirkelar och fritidsgrupper till ett sammanlagt antal av 10. Sammanlagda antalet deltagare var 170.

Antalet ledare och medhjälpare i församlingarnas ungdomsarbete var 49; samtliga arbetade på deltid. Av ledarna och medhjälparna var 21 män och 28 kvinnor.

Sammanlagda kostnaden för ovan berörda ungdomsarbete utgjorde 13 800 kronor, varav 163 kronor erhöles i statliga och 940 kronor i kommunala bidrag.

Föreningar för vuxna

Karitativa föreningar fanns i 8 församlingar till ett sammanlagt antal av 9. De olika föreningarna har uppgivits tillgodose följande ändamål: hjälp åt behövande och annan karitativ verksamhet, hjälp åt kyrkan och sjuka barn, hjälp till församlingens ekonomi samt kyrkobyggnadsfond. Antalet medlemmar uppgick till 354, varav 54 män.

575 personer, varav 193 män, var medlemmar i 20 religiösa föreningar, vilka anges tillgodose följande ändamål: personlig helgelse, katolsk aktion, hjälp åt kyrkan, religiös bildning, marianskt fromhetsliv och religionskunskap.

Vidare fanns 7 familjeföreningar med ändamål att bereda tillfälle till kristlig samvaro eller sällskapsliv. De hade sammanlagt 500 medlemmar, varav 244 män.

Ordnar och kongregationer

Antalet ordnar och kongregationer uppgick till 27. De hade tillsammans 223 medlemmar, varav 38 män. Ändamål som tillgodosågs av dessa institu-

tioner var sjukvård, ålderdomsvård, själavård, skola, församlingsarbete, kontemplation och barnavård.

Studiearbete

I 7 av församlingarna fanns sammanlagt 16 studiecirklar, varav 5 bibelstudiecirklar, 8 livsåskådningscirklar samt 3 sång- och musikcirklar. Kostnaden uppgick till 1 950 kronor, varav 360 kronor erhöles i statliga bidrag.

Sång- och musikverksamhet

I 9 av församlingarna fanns kyrkokör (sammanlagt 124 deltagare), i 1 församling damkör (9 deltagare) och i 1 församling ungdomskör (9 deltagare). Sammanlagda kostnaden uppgick till 13 807 kronor, varav 158 kronor erhöles i statliga bidrag.

Gudstjänster och möten

Antalet söndagsgudstjänster av typ församlingsgudstjänst uppgick under redovisningsåret till 4 448. Det genomsnittliga antalet deltagare per gudstjänst har angivits till 76. Vardagsgudstjänster hölls till ett antal av 14 402 med ett genomsnittligt deltagarantal per gudstjänst av 11.

Andra gudstjänster hölls under året till ett antal av 874. Det genomsnittliga deltagarantalet per sådan gudstjänst var 22.

Andra församlingssammanskomster, församlingsaftnar o. dyl. ägde rum 39 gånger i 12 av stiftets församlingar och samlade i genomsnitt 111 deltagare per gång. För skolbarnens föräldrar anordnades i 5 församlingar tillhoppa 20 sammankomster. Det genomsnittliga antalet deltagare var 38. Sammanskomster för föräldrar till barn, som deltog i ungdomsarbetet, förekom i 3 församlingar 4 gånger. De gamlas dag anordnades under året 2 gånger med 40 deltagare varje gång.

Församlingsblad

Församlingsblad utgavs i 8 församlingar med tillhoppa 26 nummer per år. Det genomsnittliga antalet exemplar per nummer har beräknats till 1 137.

Ledamöter i församlingsråd m. m.

I de s. k. församlingsråden fanns sammanlagt 85 ledamöter, varav 5 kvinnor. Sociala kommittéer fanns i 2 församlingar med tillhoppa 8 ledamöter, varav 6 kvinnor.

Lokaler tillhöriga församling

Sammanlagda taxeringsvärdet å församlingarnas 11 huvudkyrkor uppgick till 1 270 000 kronor. Byggnads- eller inköpskostnaderna har beräknats till 2 480 000 kronor. Byggnaderna belastande gäld uppgick till 725 000 kronor. Drifts- och underhållskostnaderna under redovisningsåret var 22 900 kronor.

De 26 kapellen i stiftet uppges ha ett sammanlagt taxeringsvärde om 357 000 kronor. Byggnads- eller inköpskostnaderna har beräknats till 285 300 kronor och skulden å fastigheterna till 149 000 kronor. Drifts- och underhållskostnaderna var 50 789 kronor.

Församlingshem finns i Stockholm och Malmö. Sammanlagda taxeringsvärdet för de båda hemmen uppgick till 612 000 kronor. Byggnads- eller inköpskostnaderna för dem har beräknats till 500 000 kronor. Drifts- och underhållskostnaderna var 29 380 kronor.

Sommarhem finns i Stockholm, Göteborg och Malmö. Hemmens sammanlagda taxeringsvärde var 94 000 kronor. Drifts- och underhållskostnaderna för de tre hemmen uppgick till 13 500 kronor.

Byggnads- eller inköpskostnaderna för skolbyggnader i Göteborg och Malmö har angivits till 1 175 000 kronor. Fastigheterna belastande gäld var 270 000 kronor och drifts- och underhållskostnaderna 7 700 kronor.

Församlingarnas ekonomi

Sammanlagda taxeringsvärdet å församlingarnas fasta egendom uppgick den 30 juni 1960 till 8 451 490 kronor och skulden å samma egendom till 3 766 700 kronor.

Inkomsterna under redovisningsåret uppgick till sammanlagt 710 417 kronor. Härav utgjorde 148 415 kronor medlemsavgifter, 136 511 kronor insamlade medel (kollekt), 39 722 kronor gåvor och donationer samt 19 284 kronor anslag eller understöd, 141 886 kronor bidrag från annan kyrklig organisation och 224 598 kronor avkastning av fast och lös egendom (hyror, räntor, utdelningar m. m.).

Verksamhet på stiftsplanet och uppgifter som ej kan redovisas församlingsvis

Legala akter m. m.

Sammanlagda antalet dop under tiden den 1 juli 1957—den 30 juni 1960 (3 år) var 3 010, varav 2 984 barn dop och 26 vuxendop. Under samma tid förrättades 1 060 vigslar, varav 428 där båda parterna och 632 där endast ena parten tillhörde katolska kyrkan. Sammanlagda antalet jordfästningar och konfirmerade under nyssnämnda tid var 348 respektive 734. Under det inledningsvis angivna redovisningsåret den 1 juli 1959—den 30 juni 1960 var antalet kommunikanter 166 700, antalet bikter 57 334 och antalet personer som erhöll sista smörjelsen 83.

Skolor och andra institutioner

Franska skolan i Stockholm ingår i den katolska kyrkans verksamhet i Sverige men tillhör S:t Josefsyrstrarna i Frankrike. Skolan hade 15 heltidsanställda och 50 deltidanställda lärare samt 940 elever. Driftbudgeten för skolan uppgick till 850 000 kronor. Skolan erhöll bidrag från svenska staten

med 310 000 kronor per år, kommunala bidrag med 250 000 kronor och bidrag från franska staten med 40 000 kronor.

Inom stiftet fanns vidare 5 pojke- eller flickhem, tillhörande olika ordnar, med 62 inneboende.

Sjukhem fanns till ett antal av 7 med 85 inneboende. Dessutom fanns 2 ålderdomshem med 33 inneboende. För ålderdomshemmen var driftbudgeten 85 530 kronor och byggnadernas sammanlagda taxeringsvärde 715 000 kronor. Birgittasystrarna hade 2 vilohem med 23 inneboende och med en driftbudget om 163 000 kronor, och dominikanersystrarna ägde stiftelsen Röglebäck i Lund.

Tidskrifter

Utom församlingsblad, vilka redovisats på församlingsplanet ovan, utgavs tidskrifter enligt följande sammanställning.

Namn	Antal nummer/år	Antalet tryckta exemplar/nummer
Hemmet och Helgedomen.	22	2 800
Credo	5	900
S:t Mikael	8	450
Skyddsängel	11	500
Lumen	5	500
Italiensk tidning	12	3 000
Ungersk tidning	12	2 500
Rundbrev till katolska hem	5	2 000
Latitude Nord	4	1 000

Anställda

Antalet anställda inom stiftet — kontorspersonal har ej medräknats — var i central tjänst 2 präster och 2 systrar, i församlingstjänst 57 präster, 5 bröder och 18 systrar samt i övrigt 165 systrar.

Kostnaderna för de i central tjänst anställda uppgick till 15 000 kronor, för de i församlingstjänst anställda till 135 000 kronor och för övriga anställda till 7 150 kronor.

Stiftets ekonomi

Stiftets fonderade medel uppgick den 30 juni 1960 till 420 000 kronor. Sammanlagda taxeringsvärdet å stiftets fastigheter var 2 480 000 kronor. Insamlade medel under redovisningsåret 1959/60 uppgick, för yttre mission till 3 000 kronor och för mission inom landet till 4 302 kronor. I bidrag från katolska kyrkan i utlandet erhöll stiftet under samma tid 166 000 kronor samt genom gåvor och testamenten 25 000 kronor.

Ortodoxa kyrkan

Ortodoxa kyrkan, som i Sverige vanligen kallas grekisk-ortodoxa kyrkan, betraktar sig som direkt arvtagare till fornkyrkan och dess traditioner. Den utgör en gemenskap mellan självständiga kyrkor och har sin huvudsakliga utbredning på Balkanhalvön, i Ryssland och inom östra Medelhavs-bäckenet. Hela antalet ortodoxa i Sverige har uppskattats till 10—11 000, av vilka dock inemot hälften icke synes vara samfundsanslutna inom landet. Den ortodoxa kyrkan representeras i Sverige främst av Grekisk-katolska ortodoxa församlingen i Sverige samt av Estniska Ortodoxa Kyrkan och den gemensamt med denna administrerade Finska Ortodoxa Församlingen i Sverige. Den förstnämnda församlingen lyder under metropoliten för den ryska diasporan i Paris medan Estniska Ortodoxa Kyrkan — liksom också Finska Ortodoxa Församlingen — lyder under patriarken i Konstantinopel. — Den fortsatta redogörelsen bygger på uppgifter, som i utsända frågeformulär lämnats av kyrkoherden Stefan Timtchenko (beträffande Grekisk-katolska ortodoxa församlingen) och av kyrkoherden Martin Juhkam (beträffande Estniska Ortodoxa Kyrkan och Finska Ortodoxa Församlingen).

Grekisk-katolska ortodoxa församlingen

Utöver själva församlingen i Stockholm finns grupper i Eskilstuna, Borås, Örebro och Långshyttan. Den centrala ledningen utövas av »Grekisk-katolska ortodoxa församlingens i Sverige Kyrkoråd».

Antalet medlemmar uppgick den 31 december 1959 till 1 259, varav 677 män och 582 kvinnor. Medlemsantalet den 31 december 1949 har angivits till 1 719.

Religionsundervisning — däremot ej särskild konfirmationsundervisning — bedrivs. Speciellt ungdomsarbete förekommer ej i nämnvärd utsträckning.

Föreningar för vuxna saknas. Kyrkokörer finns på tre orter (sammanlagt 40—50 deltagare). Huvudgudstjänster avhålls till ett antal av omkring 250 per år (genomsnittligt deltagarantal cirka 70). Andra gudstjänster förekommer vid omkring 300 tillfällen (genomsnittliga antalet deltagare per sådan gudstjänst cirka 50). Församlingsaftnar och andra möten brukar årligen äga rum vid omkring fem tillfällen med i genomsnitt cirka 100 deltagare per gång.

Församlingsblad (stencilerat) utges med tio nummer per år. Antalet exemplar per nummer har uppgivits till 800.

Under treårsperioden 1957—1959 förrättades 40 barndop, 20 vigslar (varav 9 med endast ena parten tillhörande samfundet) och 28 jordfästningar. Samtliga jordfästningar avsåg ortodoxa trosbekännare.

Församlingen äger icke kyrka eller annan byggnad. Under år 1959 inflöt i medlemsavgifter 11 147 kronor och insamlades kollektor — för den egna

församlingens verksamhet — till ett belopp av cirka 2 800 kronor, varjämte församlingen erhöll gåvor till ett värde av 1 200 kronor. De huvudsakliga utgifterna under nämnda år utgjordes av hyres- och därmed jämförliga kostnader (omkring 8 750 kronor) och löner. I sistnämnda hänseende utgick till en präst 1 800 kronor och till två andra funktionärer tillhopa 3 600 kronor.

Estniska Ortodoxa Kyrkan

Församlingar finns i Stockholm, Göteborg, Norrköping, Borås och Halmstad. Antalet medlemmar i de fem församlingarna uppgick vid utgången av år 1959 till sammanlagt omkring 3 000 (motsvarande siffra vid utgången av år 1949 var 3 500).

För församlingarna finns ett centralt organ, Estniska Ortodoxa Kyrkans Synod, om sju ledamöter. Varje församling ledes av en församlingsstyrelse och ett råd.

Särskild konfirmationsundervisning bedrivs och därjämte förekommer i begränsad utsträckning organiserat arbete bland barn och ungdom i form av föreningsverksamhet, ungdomsgudstjänster och ungdomsaftnar.

Två kvinnoföreningar — med ett sammanlagt medlemsantal av 34 — insamlade under år 1959 för flyktinghjälp ett belopp av 500 kronor. — En förening för »förlags- och kulturell verksamhet» insamlade under samma år cirka 5 000 kronor.

Huvudgudstjänster avhölls under år 1959 till ett antal av 57 och andra gudstjänster till ett antal av 26. Det genomsnittliga antalet deltagare i huvudgudstjänst uppgick till 30 och i annan gudstjänst till nio. Utöver gudstjänster förekom församlingsaftnar och andra möten vid 16 tillfällen. I genomsnitt 33 personer deltog i varje sådant möte. — I förefintliga fem kyrkokörer var sammanlagt 52 personer verksamma.

Under treårsperioden 1957—1959 döptes 18 barn, förrättades sju vigslar (varav två med endast ena parten tillhörande det egna samfundet) och jordfästes nio samfundsmemmar.

Samfundet äger icke kyrka eller annan byggnad. År 1959 uttogs i församlingsavgifter 2 540 kronor och insamlades kollekt — använda för det egna samfundets verksamhet — till ett belopp av omkring 4 600 kronor. Utöver vad sålunda upptagits hade samfundet under samma år till arten icke uppgivna inkomster om cirka 3 900 kronor. — Bland samfundets utgifter under året märkes hyreskostnader med 4 650 kronor samt löner och reseersättningar till präster och diakoner (fyra respektive två) med 1 862 kronor.

Finska Ortodoxa Församlingen

Församlingen har cirka 1 500 medlemmar, spridda i smärre grupper över hela landet. Verksamheten ledes av en styrelse om 5 ledamöter och ett råd om 13 ledamöter.

Religionsundervisning eller särskilt ungdomsarbete förekommer icke. Två kvinnoföreningar med sammanlagt 50 medlemmar insamlade under år 1959 cirka 1 000 kronor, vilket belopp användes för församlingsändamål.

År 1959 avhölls 24 huvudgudstjänster och 16 andra gudstjänster. Det genomsnittliga antalet deltagare per gudstjänst har uppgivits till 20. Församlingsaftnar och andra möten — med ett genomsnittligt deltagarantal av 25 personer — ägde rum vid tio tillfällen.

Under treårsperioden 1957—1959 döptes tre barn samt förrättades fyra vigslar och tre jordfästningar. I samtliga vigselfall tillhörde endast den ena parten församlingen. Jordfästningarna avsåg endast samfundsmedlemmar.

Församlingen, som saknar egen kyrkobyggnad, uppbar under år 1959 medlemsavgifter med 405 kronor. Summan av insamlade kollektor — för församlingens egen verksamhet — uppgick samma år till 812 kronor. Församlingen hade i övrigt nämnda år ospecificerade inkomster till ett belopp av 5 484 kronor. Bland församlingens utgifter märkes främst hyreskostnader (cirka 2 500 kronor) samt resekostnader för präst och kantor (cirka 3 000 kronor). Särskild avlöning utgick icke till den under året verksamme prästen.

De mosaiska församlingarna

Antalet mosaiska trosbekännare i Sverige torde uppgå till 13—14 000. Av dessa var vid utgången av år 1959 omkring 8 700 medlemmar av mosaisk församling. Flertalet tillhörde församlingarna i Stockholm (cirka 5 700), Göteborg (cirka 1 300) och Malmö (cirka 1 600). Såvitt utredningen kunnat konstatera finns församlingar — med tillhoppa ett 100-tal medlemmar — därutöver endast i Norrköping, Karlskrona och Kalmar. De församlingar, som tidigare funnits i Växjö, Karlstad och Sundsvall, torde helt eller så gott som helt ha upphört med sin verksamhet. Detta kan åtminstone i någon mån antagas sammanhänga med att den skyldighet att tillhöra mosaisk församling, som förut ålåg envar mosaisk trosbekännare i landet, upphörde i samband med ikraftträdandet av 1951 års religionsfrihetslag. Den fortsatta redogörelsen, vilken bygger på uppgifter, lämnade i utsända frågeformulär, begränsas till att avse förhållandena inom församlingarna i Stockholm, Göteborg och Malmö.

Envar av församlingarna har ett synnerligen vidsträckt upptagningsområde för medlemmar. Församlingen i Stockholm omfattar sålunda mosaiska trosbekännare boende i bl. a. Stockholm, Lidingö, Uppsala, Västerås, Köping och Eskilstuna, församlingen i Göteborg trosbekännare inom Göteborgs och Bohus län, Älvsborgs län ävensom delar av Hallands, Skaraborgs och Kronobergs län samt församlingen i Malmö trosbekännare inom Malmöhus län, Kristianstads län och södra delen av Hallands län.

I spetsen för varje församling står en styrelse, vilkens ledamotsantal synes stå i proportion till medlemsantalet. År 1959 bestod styrelsen i Stock-

holmsförsamlingen av 31 ledamöter (varav 2 kvinnor), styrelsen i Göteborgsförsamlingen av 5 ledamöter och styrelsen i Malmöförsamlingen av 7 ledamöter.

Frågeformulären har varit så uppställda att svaren skulle ge en så fullständig bild som möjligt av den inom varje församling bedrivna verksamheten. Formulären upptager i skilda avdelningar frågor rörande religions- och därmed jämförlig undervisning, ungdomsarbete, barnhem och likartade verksamhetsformer, kvinnoarbete, eljest förekommande social verksamhet, studieverksamhet, sång- och musikverksamhet, gudstjänster och möten, församlingsblad, lokaler, ekonomi samt legala akter. Svaren är i vissa fall icke entydiga. På grundval av dem torde dock kunna lämnas en nöjaktig redogörelse för de olika verksamhetsformerna inom församlingarna.

Religionsundervisning för skolungdom förekommer regelmässigt inom de tre församlingarna. Sammanlagda antalet inskrivna elever år 1959 utgjorde 1 015 (Stockholm 510, Göteborg 173 och Malmö 332). Det genomsnittliga antalet undervisningstimmar per elev och år varierar mellan 54 (Malmö) och 70 (Stockholm). 20 lärare var år 1959 engagerade i denna undervisning. — I den speciella religionsundervisningen för pojkar såsom förberedelse för »Bar-mizwa» — en religiös ceremoni, som äger rum när pojkarna fyller 13 år och som närmast motsvarar konfirmationen inom Svenska kyrkan — deltog år 1959 sammanlagt 54 pojkar. Antalet innebär en ökning i jämförelse med år 1957, då endast 33 pojkar deltog i motsvarande undervisning. — Särskild konfirmationsundervisning — huvudsakligen för flickor — äger varje år rum inom Stockholms- och Göteborgsförsamlingarna (sammanlagda deltagarantalet år 1959 utgjorde 35). Sådan undervisning bedrivs ej inom Malmöförsamlingen.

Konfessionellt inriktad undervisning, motsvarande grundskolans klasser 1—6, bedrivs vid Hillelskolan i Stockholm. Skolan har cirka 150 elever.

Organiserat arbete bland barn och ungdom förekommer i icke oväsentlig utsträckning. Såväl ungdoms- som juniorföreningar — med ett totalt medlemsantal av mellan 900 och 1 000 — är verksamma inom församlingarna. Scoutkårer finns inom Stockholms- och Malmöförsamlingarna. Sammanlagda medlemsantalet har angivits till omkring 90. Inom sistnämnda båda församlingar brukar speciella ungdomsgudstjänster anordnas samt viss studiecirkelverksamhet bedrivs. — Ungdomsarbetet inom församlingarna ombesörjes helt av frivilliga (och oavlönade) krafter.

Av församling driven lekskola finns i Göteborg och Malmö, vardera med ett barnantal av omkring 20. Stockholmsförsamlingen saknar egen lekskola men lämnar ekonomiskt stöd åt två privata lekskolor. Sistnämnda församling driver ett barndaghem (uppgivet barnantal 30), för vilken verksamhet statliga och kommunala bidrag utgår.

Inom samtliga tre församlingar är kvinnoarbetet organiserat i föreningsform. Uppgivna antalet sammankoster under år 1959 varierar mellan nio

(Göteborg) och 33 (Stockholm, varest två föreningar finns). Antalet deltagare (varje person har räknats endast en gång) har angivits, i Stockholm till 50, i Göteborg till 40—50 och i Malmö till cirka 125. Totalt insamlade kvinnoföreningarna under år 1959 omkring 195 000 kronor. De insamlade medlen torde till väsentlig del ha använts för ändamål inom den egna församlingen.

I församlingarnas sociala verksamhet intager utgivandet av understöd en framskjuten plats. Under år 1959 utgivna understödsbelopp har angivits till resp. 418 000 kronor (Stockholm), 55 000 kronor (Göteborg) och cirka 40 000 kronor (Malmö). Sannolikt finansierades understödsverksamheten till betydande del genom bidrag från utlandet. Malmöförsamlingen har sålunda uppgivit att av det utgivna beloppet cirka 30 000 kronor erhållits från fonder i USA. Understöden torde i huvudsak utgå till trosförvanter, vilka kommit till Sverige som flyktingar. Ätminstone såvitt angår Stockholmsförsamlingen synes utgivandet av understöd icke vara begränsat till församlingsmedlemmar utan omfatta trosfränder över hela landet. — Församlingen i Stockholm har församlingsssköterska anställd ävensom kuratorer. De senares verksamhet synes icke vara begränsade till den egna församlingens medlemmar.

I Stockholmsförsamlingens sociala verksamhet ingår den vård, som lämnas vid Judiska sjukhemmet och Judiska pensionärshemmet. Till denna verksamhet, vilken drives i föreningsform (respektive Föreningen Judiska sjukhemmet i Stockholm och Föreningen Judiska pensionärshemmet i Stockholm), utgår kommunala bidrag. Finansieringen synes i övrigt huvudsakligen ske genom uttagande av vårdavgifter samt med hjälp av gåvor och bidrag från enskilda. I pensionärshemmets årsredogörelse 1959 redovisas såsom inkomst från »Mosaiska församlingen, fondunderstöd m. m.» ett belopp av 35 000 kronor. Motsvarande inkomstkälla återfinns icke i sjukhemmets årsredogörelse. Antalet vårdade personer under år 1959 uppgick å sjukhemmet till 42 och å pensionärshemmet till 48. — Det må anmärkas att ett kombinerat pensionärs- och församlingshem invigts i Malmö i början av år 1963.

Viss studieverksamhet bedrivs inom samtliga tre församlingar medan sång- eller musikverksamhet endast förekommer inom Stockholmsförsamlingen (en blandad kör och en damkör).

Gudstjänstlivets tyngdpunkt ligger i de varje vecka återkommande lördagsgudstjänsterna. Det genomsnittliga antalet deltagare i sådan huvudgudstjänst anges av Stockholmsförsamlingen till 100—120, av Göteborgsförsamlingen till 40 och av Malmöförsamlingen till omkring 60. Gudstjänster förekommer härutöver inom församlingarna till ett varierande antal. Vid vissa av gudstjänsterna synes deltagarantalet vara ganska stort. Stockholmsförsamlingen har sålunda angivit antalet deltagare vid församlingens stora högtidsgudstjänster till cirka 1 200 medan motsvarande siffra för

Göteborgsförsamlingens vidkommande angivits till 200. Andra församlingssammanskomster än gudstjänster äger rum i begränsad utsträckning. — Särskilda sammankomster för föräldrarna till dem, som deltagar i religionsundervisning, förekommer till ett antal av 1—2 per år. Antalet deltagare per gång anges av Stockholmsförsamlingen till 15—100, av Göteborgsförsamlingen till 40 och av Malmöförsamlingen till omkring 30. — De gamlas dag anordnades under år 1959 i Stockholm och Göteborg (i Stockholm vid två tillfällen). Vid varje tillfälle deltog cirka 60 personer.

Församlingsblad utges av Stockholmsförsamlingen. Bladet, som utkommer med fem nummer om året, har en upplaga av 3 050 exemplar.

Envar av församlingarna äger synagoga, i Malmö uppförd å ofri grund. Synagogornas taxeringsvärden har — med anmärkning för Stockholmsförsamlingens vidkommande att värdet av förefintligt församlingshem ingår i den lämnade siffran — uppgivits vara resp. 2 000 000 kronor (Stockholm), 360 000 kronor (Göteborg) och 30 000 kronor (Malmö). Synagogorna har uppförts resp. åren 1870, 1855 och 1903. Uppgift å byggnads- eller inköpskostnad finns tillgänglig endast såvitt angår synagogan i Malmö (65 000 kronor). Synagogorna i Göteborg och Malmö innehåller förutom gudstjänstlokaler olika utrymmen, som kommer till användning i församlingsverksamheten. Församlingshem finns förutom i Stockholm och Malmö jämväl i Göteborg (invigt i december 1962). — Församlingen i Stockholm redovisar en till dess barndaghem knuten sommarkoloni (taxeringsvärde 69 900 kronor). — Mosaisk kyrkogård finns i envar av de tre städerna.

De tre församlingarnas ekonomi framgår av nedanstående tabell, utvisande den ekonomiska ställningen den 31 december 1959.

	Tillgångar (taxeringsv. å fast egendom inom parentes)		Skulder
Stockholm	10 096 400	(3 287 900)	8 860 938 ¹
Göteborg	1 048 710	(673 000)	175 409
Malmö	1 106 100	(202 000)	190 000

¹ I summan ingår värdet av donationsfonder till ett belopp av 6 835 719 kronor.

Församlingarnas inkomster under år 1959 har redovisats i enlighet med uppställningen överst å nästa sida.

De för Stockholmsförsamlingens del lämnade siffrorna torde böra kompletteras såtillvida att församlingen i annat sammanhang redovisat statligt bidrag för drivandet av barndaghemmet med 3 550 kronor och kommunalt bidrag för samma ändamål med 42 536 kronor.

Församlingsavgifterna utgör en betydande del av församlingarnas inkomster. Procenttalet för utdebiteringen ävensom grunderna för beräknan-

	Stockholm	Göteborg	Malmö
Församlingsavgifter	809 310	274 608	171 000
Kollekter eller dyl.....	—	—	3 860
Gåvor och donationer	45 500	10 000	4 000
Hyror, räntor, utdelningar etc.	656 500	23 727	50 900
Bidrag från utlandet	676 500	10 000	50 000
Anslag från staten	—	1 690 ¹	—
» » kommun.....	—	13 300 ¹	—
	2 187 810	333 325	279 760

¹ till lekskoleverksamheten.

det i övrigt av medlem åvilande avgift varierar inom församlingarna. Utdebiteringsprocenten utgjorde år 1959 i Stockholmsförsamlingen 2,7, i Göteborgsförsamlingen 3,5 och i Malmöförsamlingen 4. Den »skattepliktiga» inkomsten bestäms i princip med utgångspunkt från medlemmens till statlig inkomstskatt taxerade (i Stockholm beskattningsbara) inkomst med tillägg av — i förekommande fall — viss del av medlemmens förmögenhet. Från sålunda framräknad inkomst medges avdrag, bestämda med hänsyn till den avgiftsskyldiges försörjningsbörd.

Församlingarnas bokförda utgifter under år 1959 har angivits belöpa sig till resp. 1 461 792 kronor (Stockholm), 268 952 kronor (Göteborg) och 222 838 kronor (Malmö). De i frågeformulären lämnade svaren ger möjlighet att göra en viss — om ock ofullständig — sammanställning över församlingarnas utgifter i olika hänseenden.

	Stockholm	Göteborg	Malmö
Religionsundervisning för skolgång	105 734 ¹	—	60 000
Ungdomsarbete	25 500	2 300	4 000 ²
Församlingssköterska	14 458	—	—
Kuratorer	91 872	—	—
Understödsverksamhet	418 100	55 000	40 000
Sång- och musikverksamhet	34 237	—	—
Drifts- och underhållskostnad för synagoga	82 000 ³	7 654	7 000
Avlöning till rabbin (-er)	82 816	24 725	—
» » religionslärare	75 552 ⁴	27 531	34 347 ⁴
Avlöning till kantor (-er)	62 624	26 827	16 000

¹ I beloppet ingår bidrag med 9 517 kronor till privatdriven judisk dagskola.

² Endast en del av beloppet belastar församlingen.

³ I beloppet ingår drifts- och underhållskostnader jämväl för församlingshem.

⁴ Beloppet torde ingå i det för religionsundervisning för skolgång upptagna.

Legala akter i form av vigslar och jordfästningar förekom under treårsperioden 1957—1959 i enlighet med nedanstående uppställning.

	Stockholm	Göteborg	Malmö
Vigslar	56	17	3
Jordfästningar/därav avseende icke mosais- ka trosbekännare ..	263/10	47/0	52/0

Såsom en legal akt kan också anses omskärelsen. Uppgifter om antalet sådana under den förutnämnda tidsperioden har icke kunnat erhållas i vidare mån än att församlingen i Malmö för sitt vidkommande angivit antalet till 12. I övrigt har upplysts att företagna omskärelser mera sällan torde komma till församlingens kännedom då ingreppen numera regelmässigt utföres av läkare. Församlingen i Stockholm har uppgivit att det måste antagas att det övervägande antalet av de inom församlingen under treårsperioden födda 64 pojkar undergått omskärelse.

Adventistsamfundet i Sverige

Samfundet är närmast att betrakta som en kristen kyrka med huvudintresse kring frågan om Jesu återkomst och med en stark gammaltestamentlig anknytning. Det har sålunda sin helgdag på lördagen och dess medlemmar förpliktar sig till avhållsamhet från exempelvis svinkött. Medlemmarna är vapenvägrare. Samfundet är känt för en omfattande hälsoverksamhet. Under dess ledning drives sålunda Nyhyttans badanstalt (Västmanland), Hultafors sanatorium (Västergötland), Ekebyholms sanatorium (Uppland) och Stockholms fysikaliska kuranstalt.

Antalet vuxna medlemmar den 31 december 1959 uppgick till 3 224, varav 38 % män och 62 % kvinnor. Medlemsciffran vid utgången av år 1949 har uppgivits till 3 392.

Organisatoriskt är landet indelat i två distrikt, tillsammans inrymmande 56 församlingar och 22 grupper.

I samfundets tjänst var år 1959 anställda — förutom ett icke uppgivet antal litteraturevangelister — sammanlagt 315 personer. Av dessa var 34 predikanter och 7 evangelister, 210 var anställda vid sanatorier och kurbad och 34 vid en i Ekebyholm bedriven internatskola.

Samfundet utger ett flertal publikationer, nämligen Tidens Tecken (upplaga 10 500), Sundhetsbladet (13 600), Ungdomens budbärare (1 345), Missionären (3 225) och I Livets vår (800). De fyra förstnämnda publikationerna utkommer med 12 nummer per år medan den sistnämnda utkommer varje vecka.

Antalet kyrkor i samfundets ägo uppgår till 16 (taxeringsvärde 1 217 000 kronor). Samfundet hade vid utgången av år 1959 tillgångar till ett värde av cirka 6,0 miljoner kronor och skulder till ett belopp av cirka 2,6 miljoner

kronor. Bland tillgångarna ingick fast egendom till ett värde av omkring 4,3 miljoner kronor. Budgeten balanserade samma år på ett belopp av 1 013 467 kronor. Några uppgifter om den närmare beskaffenheten av samfundets inkomster och utgifter har ej erhållits.

Jehovas vittnen

Jehovas vittnen i Sverige utgör en del av den världsomfattande religiösa rörelse, vars arbete ledes av The Watch Tower and Tract Society med huvudkvarter i Brooklyn, N.Y., USA. I den religionsvetenskapliga litteraturen räknas rörelsen vanligtvis inte som kristen, oaktat Jehovas vittnen i sin förkunnelse i stor utsträckning arbetar med samma stoff som de kristna samfundet. För den kristna tron centrala avsnitt i bibeln tolkas av Jehovas vittnen på ett allegoriskt sätt. På bibeltolkning grundar sig deras markerat negativa hållning till alla kristna samfund vilka officiellt karakteriserats som »Satans redskap i världen». I förhållande till staten intager rörelsen en särpräglad och i viss mån avvisande hållning. Dess bekännare vägrar sålunda regelmässigt att fullgöra värnplikt, även i icke militära former.

Det svenska arbetet ledes av Bibel- och traktatsällskapet Vaktornet med säte i Jakobsberg. Sällskapet är inte att betrakta som en samfundsorganisation i samma mening som t. ex. de fria samfundens riksorganisationer. Enligt stadgarna kan sällskapet i dess helhet bestå av högst 20 personer. Någon representation från församlingarna förekommer ej. Endast män kan vara medlemmar i sällskapet, i vilket nya medlemmar antages »på förslag av någon, som förut är medlem i Sällskapet».

Någon organisation omfattande hela landet och samtliga Jehovas vittnen existerar icke. Sällskapet tillämpar dock en viss distriktsindelning. Dels är landet indelat i två områden under ledning av områdestjänare, dels förekommer 20 kretsar under ledning av kretstjänare. Sällskapet redovisar 250 församlingar. Medlemsiffror är svåra att ange. Detta sammanhänger med att man inom Jehovas vittnen inte räknar medlemmar på samma sätt som inom andra samfund. Dopet, som sker i form av vuxendop, markerar inte bekännelse till den lära Jehovas vittnen förkunnar eller inträde i den lokala församlingen och därmed samfundet, utan anses i första hand symbolisera inträdet i uppgiften att tjänstgöra som »förkunnare». I en av sällskapets skrifter säges att »en församling av Jehovas vittnen utgörs av ett antal förkunnare» samt att »antalet förkunnare som utgör en församling erhålls genom att man räknar antalet kort i det löpande förkunnarregistret». Registret revideras månad från månad med hänsyn till förkunnarnas aktiva tjänstgöring. Medlemsantalet i församlingarna och därmed samfundet fluktuerar därför ganska starkt. Det största antal förkunnare som någon månad rapporterats i vårt land är 9 500 med en genomsnittlig verksamhetstid av drygt åtta timmar under denna månad. Medeltalet av förkunnare per månad under år 1961 utgjorde 8 412. Vid sidan av förkunnarna finns en grupp

människor som aktivt lever med i församlingens gemenskap utan att ha bekräftat sin tillhörighet genom att gå in i uppgiften som förkunnare. En uppskattning av denna grupps storlek är svår att göra.

Församlingarnas mötesverksamhet har främst till syfte att utbilda förkunnare. Mötena, vilka i viss mån har gudstjänstkaraktär och vid vilka sång och bön förekommer, tager inte sikte på andra än dem som redan tillhör Jehovas vittnen. I viss utsträckning anordnas emellertid offentliga samlingar med föredrag. Med förkunnelse avses främst den verksamhet för litteraturspridning och samtal i religiösa ämnen som sker vid hembesök. Syftet är att få till stånd ett bibelstudium i hemmet. För år 1961 har uppgivits att i medeltal 4 310 hembesök per månad resulterat i bibelstudier.

Uppskattningsvis högst 25 av församlingarna har egna samlingslokaler, vanligtvis kallade Rikets sal, medan ungefär 75 stadigvarande hyr lokaler för församlingarnas sammankomster. Resten av församlingarna hyr mer eller mindre tillfälligt lokaler eller förlägger sina samlingar till privathem.

Jehovas vittnen svarar för en omfattande framställning och spridning av böcker, tidningar, broschyrer m. m. Tidningen Vaktornet, som är rörelsens huvudorgan i Sverige, utges varje vecka och har en upplaga på cirka 52 000 ex. Ungefär samma upplaga har tidningen Vakna, som i stor utsträckning innehåller kommentarer till aktuella världshändelser.

Några uppgifter om de ekonomiska villkor, under vilka rörelsen arbetar, har ej erhållits.

Mormonkyrkan

Mormonkyrkan, eller Jesu Kristi Kyrka av Sista Dagars Heliga, är en egen från USA härrörande religionsbildning med kristna inslag. Den anser sig vila — utom på bibeln — på en särskild profetisk uppenbarelse och utgör ett konsekvent försök att i modern miljö skapa en teokrati, en gudsstat. Medlemmarna uppmanas till ett rättskaffens och allmännyttigt liv med mål att uppnå »gudomlighet» och betraktar sitt samfund som den enda sanna kyrkan. Nattvarden firas med bröd och vatten när bruk av alkohol — liksom tobak — är förbjudet. Samfundet bedriver en intensiv mission och missionsplikt — i regel tvåårig — åvilar de unga medlemmarna.

Verksamheten i Sverige, där den första församlingen bildades år 1853, ledes av en kyrkoföreståndare. Landet är indelat i nio distrikt, inrymmande 31 grenar eller församlingar. För ledningen av distrikt respektive församling finns en föreståndare. Varje föreståndare — även kyrkoföreståndaren — har vid sin sida två rådgivare och en sekreterare. Kyrkoföreståndaren samt dennes rådgivare och sekreterare antages av distrikten vid distriktskonferenser eller av kyrkans medlemmar å allmänt kyrkomöte (generalkonferens). Distriktsföreståndare och dennes medhjälpare antages vid distriktskonferens av medlemmarna i de församlingar, som ingår i distrik-

tet. Ledarna inom församling slutligen antages av församlingens medlemmar vid grenskonferens.

Samfundets medlemsantal har hösten 1962 uppgivits till cirka 3 000.

Samfundet äger 28 gudstjänstlokaler. I landet verkade på hösten 1962 175 missionärer. Samfundet utger månadstidskriften Nordstjernen.

Några uppgifter rörande samfundets ekonomiska förhållanden har ej erhållits.

Moralisk Upprustning

Moralisk Upprustning (MRA) är en internationell rörelse utan fast organisation som i vårt land framträder med angivet ändamål att levandegöra en realistisk gudsuppfattning och kristendomens moraliska innehåll, koncentrerat i de fyra s.k. absoluterna, nämligen absolut ärlighet, renhet, osjälviskhet och kärlek.¹ Rörelsen, som i sin verksamhet appellerar till den enskildes fria initiativ och ansvar, saknar inskrivna medlemmar och central ledning.

I Sverige stödes rörelsen av en stiftelse, Stiftelsen för Moralisk Upprustning. Denna bildades år 1952 väsentligen för att på ett ur redovisnings-synpunkt betryggande sätt kunna mottaga, distribuera och redovisa gåvor, förvärva fast egendom och ingå andra rättshandlingar. Stiftelsen äger fastigheten Alnäs på Djurgården i Stockholm, som användes som hem och centrum för MRA:s verksamhet. För handläggningen av ekonomiska uppgifter, distribution av litteratur m. m. förhyr stiftelsen kontorslokaler i Stockholm. Stiftelsen utger en publikation, MRA Information. Den utkommer varannan vecka med 2 000 exemplar per nummer. Vidare distribueras en svensk upplaga av den i Genève tryckta bildtidningen »Ny värld i bild» via prenumerationer, lösnummerförsäljning och gratisspridning.

Stiftelsen redovisade den 31 december 1961 tillgångar till ett värde av cirka 62 500 kronor samt skulder och eget kapital till ett belopp av omkring 66 500 kronor. Vinst- och förlusträkningen för år 1961 balanserade på cirka 742 000 kronor. Bland intäkterna, vilka så gott som helt rubricerades som gåvomedel, hänförde sig den största posten, omkring 434 000 kronor, till »ideologiska aktioner».

¹ Se t. ex. dr Frank N. D. Buchman: Remaking the world, London 1961, professor Eiliv Skard: Ideologiens tidsalder, Oslo 1950, biskop Bengt Jonzon: MRA — ett sätt att leva, i Stockholms stiftsbok 1962—63.

AVDELNING VI

RELIGIÖSA PROGRAM I RADIO OCH TELEVISION

De religiösa program som utsändes över den svenska radion och televisionen är av intresse ur ett flertal, inom ramen för utredningens arbete liggande synpunkter. Utredningen inskränker sig nu till att redogöra för — utöver de organisatoriska former, under vilka radio- och televisionsverksamheten bedrivs — vad som står i samband med den kartläggning av religiös verksamhet, som betänkandet i övrigt innehåller. De frågor rörande radio och television, som det eljest finns anledning att behandla, avser utredningen att upptaga i annat sammanhang.

Den här nedan lämnade redogörelsen bygger — utom såvitt angår organisationen — i huvudsak på uppgifter, som lämnats av pastor Gunnar Dahmén vid Sveriges Radio.

Organisation m. m.

Sveriges Radio är ett aktiebolag, som genom en överenskommelse den 15 maj 1959 med svenska staten tillförsäkrats ensamrätt att bestämma vilka rundradioprogram som skall utsändas över svenska sändare, samt att inom landet producera rundradioprogram för utsändning över svenska sändare. Överenskommelsen, vilken beträffande de grundläggande principerna godkänts av riksdagen, gäller till den 1 juli 1964.

Samtliga 10 800 aktier i bolaget, vars aktiekapital uppgår till 1 080 000 kronor, äges av enskilda företag, institutioner och organisationer, representerande tre olika grupper: tidningar eller tidningssammanslutningar, folkrörelser och näringslivet. Aktieinnehavet är så fördelat mellan grupperna, att gruppen tidningar eller tidningssammanslutningar äger 4 320 aktier, gruppen folkrörelser likaledes 4 320 aktier samt gruppen näringslivet 2 160 aktier. De största aktieägarna inom gruppen folkrörelser är Kooperativa förbundet, Landsorganisationen i Sverige, Riksförbundet landsbygdens folk och Tjänstemännens centralorganisation (750 aktier vardera). De kristna intressena är representerade genom Svenska kyrkans diakonistyrelse och Sveriges frikyrkoråd, vilka äger vardera 375 aktier.

Bolagsordningen har fastställts av Kungl. Maj:t. Enligt denna består styrelsen av ordförande jämte tio ledamöter och tio suppleanter, utsedda för ett år i sänder. Bolagsstämman väljer fem ledamöter och fem suppleanter,

vilka genom aktieägaravtal fördelas så, att pressen och folkrörelserna utser vardera två ledamöter och två suppleanter samt näringslivet en ledamot och en suppleant. Kungl. Maj:t utser ordförande ävensom övriga ledamöter och suppleanter. Ledamöter och suppleanter skall representera kulturella och samhällseliga intressen samt administrativ, ekonomisk och teknisk sakkunskap. Bolagets verkställande direktör, radiochefen, utses av styrelsen och är ansvarig gentemot denna och bolagsstämman.

Överenskommelsen med svenska staten ålägger Sveriges Radio att följa vissa allmänna riktlinjer för programverksamheten, avsedda att garantera god kvalitet, allsidighet och opartiskhet. Vidare stadgas att Kungl. Maj:t har att utse en särskild nämnd, radionämnden, med uppgift att granska bolagets handhavande av programverksamheten. Skulle skäl finnas att antaga att bolaget brustit i sina åtaganden enligt överenskommelsen, må Kungl. Maj:t för förebringande av erforderlig utredning hänskjuta frågan till tre utredningsmän, utsedda på sätt gällande skiljemannalag föreskriver. Om utredningen ger anledning därtill, äger Kungl. Maj:t skilja bolaget från programverksamheten.

I radionämndens instruktion, som fastställts av Kungl. Maj:t, stadgas att nämnden, som består av 24 ledamöter, vid granskningen av programverksamhetens handhavande huvudsakligen skall granska de allmänna riktlinjer, efter vilka programverksamheten planlägges och bedrivs. Nämnden har ej att taga direkt befattning med det löpande arbetet för programmets anordnande och sammansättning. I praktiken har radionämndens viktigaste uppgift blivit att taga ställning till inkommande klagomål och att avge uttalanden i anledning av dessa.

Programplanering och enskilda avgöranden i programfrågor åvilar radiochefen. Såvitt angår de religiösa programmen biträdes radiochefen av en för Svenska kyrkans diakonistyrelse och Sveriges frikyrkoråd gemensam kommitté av rådgivande och idégivande karaktär. Kommittén, vars åtta ledamöter utses av Sveriges Radio, sammanträder fyra gånger om året för att diskutera gångna och kommande program eller allmänna principfrågor. Kyrkor och samfund som ej är representerade i kommittén upprätthåller kontakt med radioledningen vid sidan av kommittén. Den programtjänsteman — f. n. en präst i Svenska kyrkan — som inom radions kulturredaktion närmast har till uppgift att sköta de religiösa programmen, är ansvarig endast inför Sveriges Radio och representerar icke sin egen kyrka. Detsamma gäller den tjänsteman med anknytning till de fria samfundet, som f. n. biträder programtjänstemannen. Nu angivna ordning beträffande den religiösa programverksamheten gäller sedan år 1952. Före detta år hade diakonistyrelsen resp. dåvarande Frikyrkliga samarbetskommittén bestämt från vilka kyrkor sändningar skulle göras. Från radions sida hade endast ställts tider till förfogande efter viss fördelningsprincip.

Inom radioledningen har efterhand vissa principiella riktlinjer fram-

kommit för den religiösa programverksamhetens bedrivande. I »Regler för programverksamheten 1961» uttryckes dessa i bl. a. följande ordalag:

»Vid sändning av församlingsgudstjänster svarar Sveriges Radio för valet av gudstjänstlokal men ingriper i regel icke i utformningen av gudstjänsten. Allmänt respekteras dock den principen, att alla lyssnare och icke blott samfundets egna medlemmar räknas som deltagare i gudstjänsten, varför man i utsändningen undviker sådant som kan uppfattas som polemik mot andra kyrkor eller samfund eller ställningstagande i en aktuell debatt. I program och vid annonsering anges den kyrka eller det samfund varifrån sändningen kommer.

För sändning av uppbyggelseprogram från studion gäller i huvudsak samma regler som för andra program. Sålunda begär Sveriges Radio i regel manuskript, t. ex. för att undvika upprepningar i fråga om ämnesval eller för att på grundval av erfarenheter om lyssnarnas förmåga att förstå eller missförstå, ge råd och anvisningar beträffande programmets utformning och framförande. Vilken kyrka eller vilket samfund den medverkande tillhör anges icke direkt, även om detta stundom indirekt kan framgå av den medverkandes titel.»

Vidare anföres i nämnda regler:

»I andra hand kan olika religiösa riktningars intressen tillgodoses genom föredrag, diskussioner m. m. Det bör understrykas att Sveriges Radio på grund av opartiskhet icke bör ta någon egen ställning vare sig till olika kyrkor eller samfund eller till religiösa eller areligiösa riktningar.»

I detta sammanhang bör framhållas att samtliga gudstjänster och flertalet andaktsstunder sändes direkt; de är alltså inte i förväg inspelade på band.

De religiösa programmens art och omfattning

Gudstjänster och andaktsstunder fick tidigt sin plats i de svenska radioprogrammen. Den första gudstjänsten sändes på juldagen 1923 från S:t Jacobs kyrka i Stockholm. Den 18 april 1924 sändes den första frikyrkliga gudstjänsten (från Immanuelskyrkan i Stockholm). Efterhand har den religiösa programverksamheten byggts ut och erhållit andra former än enbart sändning av gudstjänster och andaktsstunder. Utvecklingen har gått därhän att religiösa program i stor utsträckning sändes regelbundet och på fasta tider. För närvarande — december 1962 — förekommer regelbundna program i radio enligt denna sammanställning:

Söndagar	11.00—12.15	Gudstjänst från kyrka
	17.10—18.00	Gudstjänst från kyrka, eller annan typ av religiöst program
	22.10—22.15	Kvällsandakt

Vardagar	6.20— 6.30	Morgonandakt
	7.30— 7.40	Religiös musik på grammofon (utom lördagar)
	7.40— 8.00	Morgonandakt
	22.05—22.10	Kvällsandakt
Tisdagar	7.00— 7.25	Andliga sånger på grammofon
Torsdagar	16.25—16.40	Religiös musik
	16.40—17.00	Andakt
Fredagar	13.30—14.00	Andliga sånger på grammofon
Lördagar	18.00—18.10	Helgmålsringning

Utöver ovanstående fasta program förekommer ganska ofta religiöst betonade tal- och musikprogram, de förra av upplysande innehåll eller av debattkaraktär. Nyheter från det religiösa området intages i nyhetssändningar såväl i riksprogrammet som i regionalprogrammen. Skolradion har under terminerna ett antal morgonsamlingar och skolprogram kring ämnen i anslutning till skolans kristendomsundervisning. Till utlandet sändes på kortvåg regelbundna missionärsprogram jämte program av uppbyggligt innehåll.

Enligt programstatistik, intagen i Sveriges Radios årsbok 1962, sändes under tiden den 1 juli 1961—den 30 juni 1962 i radions program 1 och 2 »Gudstjänster och andra religiösa program» (program med religiös musik här undantagna) under sammanlagt 300 timmar, motsvarande cirka 2,5 % av den totala sändningstiden, 12 048 timmar. I den totala sändningstiden ingår cirka 5 000 timmar som, till större delen i P 2-kanalen, utsänts under rubriken Melodiradion.

För televisionens vidkommande gäller att denna varje vecka (som regel på söndagen) sänder något religiöst program. Förut angivna programstatistik utvisar, att under tiden den 1 juli 1961—den 30 juni 1962 televisionsprogram tillhörande ämnesområdet »Religion» sändes under sammanlagt 33 timmar 36 minuter, motsvarande 2,8 % av den totala sändningstiden.

Fördelning mellan kyrkor och samfund

Fördelningen av gudstjänstutskickningar mellan å ena sidan Svenska kyrkan och å andra sidan de fria samfunden kom tidigt att ske efter vissa normer. Rundradioutredningen 1935 konstaterade att man från början skapat regeln att av fyra söndagar Svenska kyrkan skulle ha tre utsändningar på högmässotid och en aftonsång medan »frikyrkorna» enligt Frikyrkliga samsarbetskommitténs förslag skulle dela de övriga gudstjänsttillfällena. Endast vid kyrkans stora högtider hade Svenska kyrkans intressen i viss grad fått träda i förgrunden. Rundradioutredningen fann att den sålunda tillskapade ordningen alltså bestod och att den vitsordats såsom lämplig och rättvis både av Svenska kyrkans representanter och av frikyrkofolket. —

Ännu vid mitten av 1940-talet följde man i stort sett de angivna fördelningsprinciperna. Under senare delen av nämnda årtionde erhöll de fria samfunden dock flera sändningstillfällen på förmiddagstid. År 1940 hade sålunda på förmiddagstid sänts 37 kyrkliga och 23 frikyrkliga gudstjänster medan motsvarande siffror år 1947 var 32 respektive 27. Den förut omnämnda, år 1952 genomförda organisationsändringen, varigenom radion själv övertog ansvaret för fördelningen av gudstjänstutsändningarna, synes icke ha inneburit någon rubbning av proportionen mellan kyrkliga och frikyrkliga gudstjänstutsändningar — de för år 1947 angivna siffrorna torde vara representativa för nuvarande förhållanden — men medfört en större frihet för radion att välja inom respektive kyrkor och samfund.

Studiogudstjänster infördes år 1947. I radions berättelse för verksamhetsåret 1947—1948 anges en fördelning mellan kyrkliga och frikyrkliga studiogudstjänster av en kyrklig på tre frikyrkliga. Med hänsyn till den ekumeniska karaktär dessa gudstjänster ofta har, är det svårt att ange den numera tillämpade fördelningen.

Ur synpunkten av befolkningens formella kyrkotillhörighet innebär de principer, som tillämpas för fördelningen av gudstjänstutsändningar mellan Svenska kyrkan och de fria samfunden, att de senare beretts en proportionsvis större plats i programmen. Fördelningen har uppgivits få ses mot bakgrunden av att antalet gudstjänstbesökare inom Svenska kyrkan och de fria samfunden antagits vara ungefär lika stort en vanlig söndag medan det vid de stora helgerna beräknats vara större inom Svenska kyrkan.

Även för televisionsutsändningar av gudstjänster söker man tillämpa en fördelning mellan Svenska kyrkan och de fria samfunden efter de principer, som gäller för ljudradion.

Vad gäller fördelningen av sändningstid mellan de fria samfunden inbördes består en ordning, som redan tidigt kom till uttryck och som innebär en i stort sett lika fördelning mellan Svenska missionsförbundet, Svenska baptistsamfundet och Metodistkyrkan i Sverige. Pingströrelsens gudstjänster fick först under 1950-talet något egentligt utrymme i programmen. I radions planer för år 1962 ingick utsändning av sex gudstjänster från pingstförsamlingar, vartill kom ytterligare program av annan karaktär, i vilka krafter från pingströrelsen avsågs medverka. — Sedan år 1953 är det regel att på ordinarie gudstjänsttid sända en katolsk gudstjänst årligen från en kyrka i Sverige.

Lyssnarintresse

Under årens lopp har ett flertal undersökningar gjorts, vilka gått ut på att söka fastställa lyssnarnas intresse för de religiösa programmen. Resultaten från några av undersökningarna skall här i korthet anges.

Den första undersökningen — år 1928 — hade karaktären av en omröst-

ning bland licensinnehavarna. Av 364 000 utsända formulär kom 160 000 tillbaka. Svaren gav vid handen, att »medelklassen» var mest och »arbetarklassen» minst gudstjänstintresserad. Intresset var större bland kvinnorna än hos männen och vidare större på landsbygden än i storstaden.

År 1942 gjordes den första Gallupundersökningen på nu ifrågavarande område. Undersökningen, vilken avsåg en söndag i februari månad, visade att högmässan samlat 29 % lyssnare. För aftongudstjänsten var procent-siffran 13. Liksom vid undersökningen år 1928 framkom att »medelklassens» lyssnarintresse dominerade, att kvinnornas intresse var större än männens samt att intresset var större på landsbygden än i städerna.

En Gallupundersökning år 1943 omfattade 6 938 personer över 15 år och avsåg 8,5 programdagar under tiden den 27 mars—den 24 april. Den utvisade att högmässan hade »största lyssnarantalet näst efter rapporterna och grammofonmusiken». Lyssnarsiffrorna, i procent av de tillfrågade, var för högmässan 43, för aftongudstjänsten 27 och för morgonandakten 42.

I en undersökning (Gallup) vid slutet av år 1946 ställdes bl. a. frågan, huruvida programmen innehöll för mycket gudstjänster och andakter. Av de tillfrågade besvarade 6 % denna fråga jakande.

Vid en Gallupundersökning år 1948 på uppdrag av diakonistyrelsen uppgav 70 % av de intervjuade att de oftare lyssnade till gudstjänsten i radio än deltog i gudstjänsten i kyrkan. 10 % sade sig varken lyssna på radiogudstjänst eller gå i kyrkan.

År 1953 utfördes en Gallupundersökning omfattande 1 198 intervjuer. De procentsiffror, som därvid framkom, utgjorde för högmässan 29, för aftongudstjänsten 17 och för morgonandakten 27.

Under åren 1955 och 1956 insamlade Svenska Institutet för Opinionsundersökningar (Sifo) material i avsikt att studera opinioner och förändringar i allmänhetens åsiktsbildning. Undersökningspersonerna — 4 100 — bildade ett miniatyrsmhälle av befolkningen i alla åldrar över 11 år. Materialet har ur religionssociologisk synpunkt bearbetats av docenten Berndt Gustafsson och resultaten av bearbetningen — ävensom framkommet siffermaterial — finns intagna i dennes år 1958 utgivna skrift »Kristen i 50-talets Sverige». Gustafsson, som i sammanhanget använder begreppet »radioförsamlingen» — varmed han avser alla, som säger sig lyssna på söndagens förmiddagsgudstjänst i radio — sammanfattar bearbetningsresultaten, såvitt nu är av intresse, på i huvudsak följande sätt.

Radioförsamlingen utgör en ytterst heterogen skara, omfattande inte mindre än två tredjedelar av den vuxna befolkningen. Betydligt mer än hälften av svenska folket skulle åtminstone någon gång under en månad ha radion på, när förmiddagsgudstjänsten sändes. Därmed är självfallet icke sagt att man verkligen lyssnar. Framkomna siffror för avlyssnandet av radiohögmässan måste därför bedömas med starka reservationer. Detta är så mycket nödvändigare, som antalet lyssnare till radiohögmässan är väsentligt större även än det antal, som säger sig försöka vara »verkligt kristna». Radioförsamlingen torde därför rymma en ganska bred mar-

ginal av människor, som har ett mera svalt religiöst intresse. Den rymmer emellertid också grupper, som är starkt religiöst engagerade, men som av olika skäl har svårt att komma till gudstjänst i kyrka eller frikyrka.

Av den vuxna befolkningen är det endast 36 %, som icke någon gång under en månad lyssnat till radiogudstjänsten söndag förmiddag. Männens lyssnar mera sporadiskt än kvinnorna, vilka senare lyssnar nästan dubbelt så ofta som männen helt regelbundet. Radioförsamlingens åldersstruktur är mera jämn än kyrk- och frikyrkomenigheternas. En överrepresentation av äldre föreligger dock. De gifta kvinnorna lyssnar mera regelbundet till söndagens förmiddagsgudstjänster än de ogifta. Radiogudstjänsterna synes ha störst betydelse för landsbygden; av de regelbundna lyssnarna är mer än hälften bosatta på landsbygden. Socialgrupp 1 är förhållandevis mycket svagt företrädd i radioförsamlingen och socialgrupp 3 underrepresenterad bland de regelbundna lyssnarna, även vad kvinnorna beträffar.

Vid bedömandet av radions och televisionens betydelse i religiöst hänseende måste beaktas den ökning av den totala lyssnarskaran, som efterhand skett och som återspeglas i antalet lösta radio- och televisionslicenser. Antalet radiolicenser uppgick i början av 1930-talet till omkring en halv miljon men hade den 30 juni 1962 stigit till över 2 900 000. Antalet televisionslicenser nämnda dag uppgick till cirka 1 500 000. Vidare bör beaktas att ett flertal av de religiösa programmen, av vilka merparten sändes i program 1, är placerade å sådana tider — t. ex. i anslutning till nyhetssändningar — då lyssnarfrekvensen är hög.

Den Sveriges Radio genom överenskommelsen med staten tillförsäkrade ensamrätten till rundradioutsändningar utesluter icke möjligheten för svensk fysisk eller juridisk person att över utländsk sändarstation sända program, avsedda för svenska lyssnare.¹ *Ibra Radios* verksamhet och särskilt utsändningarna över dess sändarstation i Tanger förtjänar att i detta sammanhang uppmärksammas.²

Ibra Radio AB är ett dotterbolag till *Tidnings AB Dagen*, i vilket bolag aktierna äges av pingströrelsens församlingar i Sverige.

Bolagets sändningar över Tanger började den 29 juli 1955 och pågick till december 1959, då genom ett marockanskt regeringsbeslut privata utsändningar förbjöds.

Målsättningen för programproduktionen var ursprungligen att sändningstiden — 6 timmar per dag — skulle delas ungefär lika mellan profana och andliga program. Efterhand kom dock en förskjutning att ske till förmån för de religiösa programmen. Till en början riktade sig sändningarna huvudsakligen till svenska lyssnare. Utländska missionsprogram fick emellertid så småningom en allt större plats i programproduktionen, vilken kom att innefatta sändningar på sammanlagt 23 olika språk.

¹ Icke heller lagen den 6 juni 1962 med förbud i vissa fall mot rundradioutsändning på öppna vatten m. m. utesluter denna möjlighet. Lagen straffsanktionerar endast sändningar från radioanläggning på öppna havet eller i lufrummet däröver.

² Upplysningar beträffande *Ibra Radio* har lämnats av verkställande direktören i *Ibra Radio AB*, Hans Carlsson.

Programmen på svenska omfattade bl. a. sändning av gudstjänster, andliga sång- och musikprogram, barn- och ungdomsprogram med kristen prägel, reportage och intervjuer, uppläsningar och föredrag.

Kretsen av medverkande var icke begränsad till krafter från pingströrelsen. Av 190 svenska program, sända under juli månad 1959, svarade andra svenska trossamfund för 54. De medverkande samfundet var följande (siffran inom parentes anger det antal program, för vilket samfundet svarat):

Svenska kyrkan (3)	Frälsningsarmén (5)
Svenska missionsförbundet (18)	Metodistkyrkan (4)
Örebro missionsförening (9)	Helgelseförbundet (2)
Svenska baptistsamfundet (11)	Ev. fosterlands-stiftelsen (2)

Några uppgifter speciellt om det svenska lyssnarintresset är icke tillgängliga för utredningen. Som värde-mätare på det totala lyssnarintresset må återges uppgiften att Ibra Radio under den tid utsändningarna från Tanger pågick, mottog sammanlagt 120 000 lyssnarbrev från skilda delar av världen.

De årliga kostnaderna för Ibra Radios verksamhet under den aktuella tiden uppgick till mer än 3 miljoner kronor. Under samma tid insamlades för verksamheten cirka 12,5 miljoner kronor. Medel erhöles vidare i form av medlemsavgifter i Ibra Radio Federation, ett internationellt lyssnarförbund, som år 1957 hade mer än 57 000 medlemmar.

Med förbudandet av sändningarna över Tanger har Ibra Radios verksamhet ej upphört. För närvarande (hösten 1962) bedriver Ibra Radio missionssändningar över cirka 15 lokala sändare i olika delar av världen, vilka sändningar bekostas av lyssnarförbundet. Program på svenska förekommer inte i vidare mån än att två 15-minutersprogram i veckan utsändes på kortvåg över en sändarstation i Quito (»Andernas röst»). Planer finns emellertid på att få till stånd en sändare i Europa. Avsikten är att från denna station dagligen under två timmar sända program på svenska. Den ena timmen avses bli förbehållen pingströrelsen, medan den andra timmen skall — mot ersättning — få disponeras av andra kristna samfund.

AVDELNING VII

SAMMANFATTNING

I betänkandet har utredningen bl. a. sökt att ge en bild av den religiösa verksamhetens omfattning i vårt land sådan densamma kan mätas i siffror ävensom att ge en uppfattning om de ekonomiska betingelser under vilka denna verksamhet bedrivs.

Den rådande differentieringen av det svenska samfundslivet medför en motsvarande differentiering av de former i vilka den religiösa verksamheten tager sig uttryck. Detta gör det svårt inte bara att för olika aktivitetsformer få fram fullt jämförbara siffror utan även att siffermässigt belägga den samlade religiösa aktiviteten. På några punkter synes detta dock möjligt, i vart fall då det gäller Svenska kyrkan och de samfund som i betänkandet sammanförts under beteckningen de fria evangeliska samfunden.

Antalet besökare under en vecka i de fria samfundens *gudstjänster* och *möten* kan beräknas till cirka 225 000 (sid. 213). För Svenska kyrkans del har antalet besök vid gudstjänsterna under en vecka beräknats till omkring 325 000 (sid. 34). I de fria samfundens gudstjänster och möten samt Svenska kyrkans gudstjänster uppgår antalet besökare under en vecka således till i runt tal 550 000. Bemärkas bör att i siffran icke ingår besökarna i t. ex. församlingsaftnar. För Svenska kyrkans del har för år 1959 redovisats cirka 610 000 besök vid församlingsaftnar. Beträffande besöksfrekvensen vid de fria samfundens motsvarande samlingar, se tabell 14. I anslutning till det här sagda bör erinras om de samlingar som sker inom söndagsskolans ram ävensom om den religiösa aktivitet som sker i form av lyssnande till radiogudstjänster och som behandlats i avd. VI.

Konfirmationsundervisningen inom Svenska kyrkan omfattade år 1959 cirka 112 000 konfirmander. I den för de fria samfundens del närmaste motsvarigheten till denna undervisning — kristendomsskolan — deltog under treårsperioden 1957—1959 omkring 13 000 elever, vilket ger ett genomsnitt per år av cirka 4 300.

Svenska kyrkans *söndagsskola* samlade år 1959 cirka 136 000 och de fria samfundens omkring 266 000 barn. Det sammanlagda antalet, 402 000, motsvarar 34,8 % av barnen i de aktuella åldrarna. År 1954 var motsvarande siffra 37,7 %.

Vad gäller övrigt *barn- och ungdomsarbete* får av praktiska skäl en jäm-

förelse begränsas till att avse verksamhet som bedrivs i organiserade former. Till sådan verksamhet är att hänföra vad som i redogörelsen för Svenska kyrkan rubricerats som juniorarbete (sid. 45) och slutet ungdomsarbete (sid. 46) samt i redogörelsen för de fria samfunden som ungdomsarbete i föreningsform (sid. 168).

För Svenska kyrkans del ger en sammanställning av redovisade siffror vid handen att ifrågavarande verksamhetsformer omfattar cirka 80 000 barn och ungdomar. Beträffande de fria samfunden har den häremot svarande siffran angivits till 180 000 (sid. 171). Denna siffra, som bygger på uppgifter direkt av samfunden (bl. a. till Blå boken), ger en fullständigare bild av verksamheten i fråga än den deltagarsiffra som erhålles på grundval av församlingarnas uppgifter till undersökningen (cirka 115 000) och synes därför böra användas i detta sammanhang.

Som tidigare nämnts täcker ovanstående siffror icke vad som i betänkandet rubricerats såsom öppet ungdomsarbete. Särskilt inom Svenska kyrkan har detta arbete en betydande omfattning. Vidare ingår endast sådana scouter som är medlemmar i rent »kyrkliga» resp. »frikyrkliga» scoutkårer. Framhållas bör att det inom scoutverksamheten i övrigt är mycket vanligt att präster — och i viss utsträckning företrädare för de fria samfunden — är engagerade såsom ledare.

Det i form av studiecirklar bedrivna *studiearbetet* inom Svenska kyrkan har beräknats omfatta cirka 90 000 personer (sid. 49). För de fria samfundens del har i samma verksamhet redovisats 87 500 deltagare.

I *syföreningar* eller motsvarande kvinnoarbete deltog inom Svenska kyrkan 132 000 och inom de fria samfunden cirka 100 000 kvinnor. Sammanlagt insamlades av berörda grupper över 15 miljoner kronor, varav cirka 10,5 miljoner kronor inom Svenska kyrkan.

Inom *sång- och musikverksamheten* slutligen har för Svenska kyrkan redovisats cirka 41 000 deltagare i olika körer och instrumentalgrupper. För de fria samfundens del uppgår motsvarande deltagarsiffra till i runt tal 65 000. Framhållas bör den dominerande plats musikverksamheten (musikföreningar, stråkensembler och hornmusikkårer) intager inom de fria samfunden. I det närmaste 46 000 deltagare har redovisats i denna verksamhet.

När det gäller ekonomin synes en sammanfattning kunna utsträckas till att i vissa hänseenden avse jämväl de rörelser, som behandlats i avd. II, och de samfund, som redovisats i avd. V. Bemärkas bör emellertid att ekonomiska uppgifter beträffande dessa rörelser och samfund i vissa fall icke erhållits och i andra fall lämnats i mycket ofullständig omfattning. Med denna reservation och med ett förnyat understrykande av de reservationer som tidigare anförts beträffande Svenska kyrkan och de fria samfunden, kan följande sammanställning göras (siffrorna i miljoner kronor).

	Inkomster			Tillgångar	Skulder
	Totalt	Skatter	Allmänna medel		
Svenska kyrkan	440	240	52	2 846	249
Vissa rörelser (avd. II)....	1	—	—	1	1
De fria samfunden	104	—	7	340	1
Övriga samfund (avd. V)...	6	—	—	30	16

¹ Den redovisning som skett är alltför ofullständig för att något belopp lämpligen bör anges. Beträffande skulderna inom de fria samfunden jfr sid. 216.

Avslutningsvis bör framhållas att i denna sammanfattning berörts endast en del av de former för kristen verksamhet, för vilka redogjorts i den tidigare framställningen. Sammanfattningen ger således ej någon fullständig bild av verksamhetens art och omfattning. Såvitt angår den ekonomiska sammanställningen ovan bör beträffande Svenska kyrkans inkomster hållas i minnet att dessa inkomster till betydande del tages i anspråk för utgifter av borgerlig karaktär, t. ex. folkbokföring och begravningsväsende.

Tabellbilaga

Gruppnamn	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	
Enheten för...	10	12	15	18	22	28	35	45	55	70	85	100	120	140	160	180	200	220	240	260	280	300	320	340	360	380	400	420	440	460	480	500	520	540	560	580	600	620	640	660	680	700	720	740	760	780	800	820	840	860	880	900	920	940	960	980	1000
Enheten för...	10	12	15	18	22	28	35	45	55	70	85	100	120	140	160	180	200	220	240	260	280	300	320	340	360	380	400	420	440	460	480	500	520	540	560	580	600	620	640	660	680	700	720	740	760	780	800	820	840	860	880	900	920	940	960	980	1000
Enheten för...	10	12	15	18	22	28	35	45	55	70	85	100	120	140	160	180	200	220	240	260	280	300	320	340	360	380	400	420	440	460	480	500	520	540	560	580	600	620	640	660	680	700	720	740	760	780	800	820	840	860	880	900	920	940	960	980	1000

Tabell 1. Lokaler för den fria verksamheten

Stift	Antal förs. med lokaler	Ägare (fördelade på församlingar)				Antal lokaler	Drifts- och underhållskostnader ¹ (i 1 000-tals kronor)							
		Förs.	Stiftelse	Annan	Antal ej uppg.- lämnande förs.		Total- kostn.	Därav bestridda med			Antal ej uppg.- lämnande förs.			
								Uttax. medel	Frivil- liga medel	Ej fördel. medel				
<i>Uppsala stift</i> (209 förs.)														
Småkyrkor, kapell etc.....	35	18	10	6	1	45	251,1	220,4	26,1	4,6	8			
Församlingshem.....	80	57	22	1	—	89	297,4	201,3	84,4	11,7	13			
Övriga lokaler.....	21	12	7	—	2	..	187,1	157,8	21,7	7,6	..			
<i>Linköpings stift</i> (214 förs.)														
Småkyrkor, kapell etc.....	20	8	6	6	—	20	58,9	9,7	30,3	18,9	9			
Församlingshem.....	88	46	38	—	4	91	342,6	216,6	111,8	14,2	10			
Övriga lokaler.....	22	13	7	2	—	..	51,2	37,7	13,2	0,3	..			
<i>Skara stift</i> (337 förs.)														
Småkyrkor, kapell etc.....	29	13	13	3	—	30	60,6	50,0	8,9	1,7	6			
Församlingshem.....	107	73	33	—	1	128	470,5	205,1	96,4	169,0	24			
Övriga lokaler.....	29	11	10	2	6	..	81,9	22,7	8,6	50,6	..			
<i>Strängnäs stift</i> (140 förs.)														
Småkyrkor, kapell etc.....	22	9	7	4	2	24	75,6	62,9	12,7	—	6			
Församlingshem.....	63	45	16	2	—	66	240,8	182,7	32,5	25,6	7			
Övriga lokaler.....	13	6	6	—	1	..	49,2	33,3	5,9	10,0	..			
<i>Västerås stift</i> (118 förs.)														
Småkyrkor, kapell etc.....	24	13	4	6	1	26	52,3	49,3	3,0	—	8			
Församlingshem.....	45	30	10	1	4	51	328,9	268,5	56,7	3,7	9			
Övriga lokaler.....	7	5	1	—	1	..	28,0	26,1	0,2	1,7	..			
<i>Växjö stift</i> (239 förs.)														
Småkyrkor, kapell etc.....	21	12	5	2	2	23	64,9	47,1	16,8	1,0	7			
Församlingshem.....	98	62	28	5	3	115	389,8	301,7	84,4	3,7	18			
Övriga lokaler.....	27	16	6	3	2	..	65,7	21,9	12,4	31,4	..			

Lunds stift (437 förs.)										
Småkyrkor, kapell etc.....	35	8	4	41	207,1	147,3	54,8	5,0	8	
Församlingshem.....	182	28	13	188	500,3	356,2	87,2	56,9	42	
Övriga lokaler.....	36	17	2	..	72,8	54,6	17,7	0,5	..	
Göteborgs stift (265 förs.)										
Småkyrkor, kapell etc.....	48	24	4	56	215,7	172,6	43,1	—	13	
Församlingshem.....	89	36	2	95	318,0	159,3	138,1	20,6	25	
Övriga lokaler.....	20	4	2	..	141,4	103,2	33,0	5,2	..	
Karlstads stift (140 förs.)										
Småkyrkor, kapell etc.....	19	8	—	23	52,2	47,4	4,8	—	8	
Församlingshem.....	72	7	—	80	200,7	171,1	23,2	6,4	13	
Övriga lokaler.....	20	5	—	..	73,6	59,0	2,5	12,1	..	
Härnösands stift (131 förs.)										
Småkyrkor, kapell etc.....	42	13	2	51	100,5	96,9	2,5	1,1	13	
Församlingshem.....	85	9	2	87	320,8	281,7	26,8	12,3	15	
Övriga lokaler.....	20	5	1	..	47,1	41,8	3,5	1,8	—	
Luleå stift (77 förs.)										
Småkyrkor, kapell etc.....	37	14	1	142	138,8	67,2	34,1	37,5	11	
Församlingshem.....	46	21	—	56	194,2	143,5	47,5	3,2	7	
Övriga lokaler.....	19	6	—	..	55,0	19,2	21,6	14,2	..	
Visby stift (91 förs.)										
Småkyrkor, kapell etc.....	3	1	—	3	0,4	0,2	0,2	—	1	
Församlingshem.....	21	16	2	21	12,8	6,3	2,5	4,0	8	
Övriga lokaler.....	4	3	—	..	2,5	0,5	—	2,0	..	
Stockholms stift (71 förs.)										
Småkyrkor, kapell etc.....	23	11	2	29	218,1	128,3	19,4	70,4	8	
Församlingshem.....	40	34	2	46	853,1	650,2	68,9	134,0	9	
Övriga lokaler.....	8	4	—	..	221,3	124,7	92,4	4,2	..	
Hela riket (2 469 förs.)										
Småkyrkor, kapell etc.....	358	123	19	513	1 496,2	1 099,3	256,7	140,2	106	
Församlingshem.....	1 016	703	31	1 113	4 469,9	3 144,2	860,4	465,3	200	
Övriga lokaler.....	424	82	25	..	1 076,8	702,5	232,7	141,6	..	

¹ Kostnaderna för »övriga lokaler» hänför sig endast delvis till de i tabellen medtagna lokalerna. I kostnaderna ingår jämväl hyreskostnader för församlingar, vilka för församlingsarbetet mest disponera skolsalar, bygdegårdar o. dyl. Se not 4.

² Häri ingår 5 förs., där stiftelse + församling angivits som ägare.

³ Häri ingår 14 förs., där stiftelse + församling angivits som ägare.

⁴ Härtill kommer 631 förs., som för församlingsarbetet har tillgång till hyrda lokaler.

Tabell 2. Den legala verksamhetens art och omfattning¹

Stift ²	Präst- mötes- period	Högmässa		Dop	Kon- firma- tion	Natt- vard	Vigslar			Jordfästningar	
		Högmässo- besökare					Döpta % ⁴	Kon- firme- rade % ⁵	Natt- vards- gäster % ⁶	Kyrkliga	Fri- kyrk- liga
		Abs. tal	% ³								
Uppsala	1953—59	14 520	2,7	82,7	89,0	6,5	24 088	504	1 237	38 682	1 428
			(2,3)	(84,6)	(86,1)	(4,8)					
Linköpings	1954—60	16 071	3,2	87,3	89,3	9,4	20 679	668	1 089	33 879	1 729
			(3,1)	(87,1)	(90,3)	(7,4)					
Skara	1953—58	23 091	5,1	92,5	90,0	13,6	17 607	617	574	25 664	1 567
			(4,3)	(92,3)	(91,2)	(10,5)					
Strängnäs	1948—55	8 729	2,0	72,4	79,0	7,2	23 611	312	1 906	36 667	1 853
Västerås	1955—60	12 021	3,3	75,7	84,5	6,0	20 519	311	924	30 966	1 263
			(3,2)	(76,8)	(83,3)	(3,8)					
Växjö	1953—58	25 207	4,7	90,2	91,0	17,0	19 699	741	450	31 220	1 499
			(4,5)	(89,0)	(89,2)	(12,6)					
Göteborgs	1951—56	40 532	4,6	95,9	94,7	15,2	36 280	425	3 717	51 060	1 184
Karlstads	1953—58	12 317	3,1	80,8	91,5	5,4	15 273	363	727	24 414	1 298
			(3,0)	(80,8)	(91,8)	(4,7)					
Härnösands . . .	1952—57	12 257	2,8	80,9	85,2	6,3	16 795	197	399	25 157	687
			(2,7)	(79,5)	(76,2)	(5,1)					
Luleå	1953—58	31 645	6,3	92,0	80,8	20,2	20 659	272	348	23 689	599
			(92,0)	(77,8)	(16,6)						
Visby	1954—59	2 966	5,4	90,8	90,8	13,4	1 948	50	116	3 748	198
			(4,7)	(90,7)	(92,7)	(9,9)					
Stockholms . . .	1951—56	11 410	1,1	85,0	77,1	5,0	45 548	748	7 906	49 946	1 607
		210 766	3,3	85,5	86,6	10,0	262 706	5 208	19 393	375 092	14 912
			(3,1)	(85,3)	(85,1)	(8,0)					

¹ Siffra inom parentes avser närmast föregående prästmötesperiod. — ² Uppgifter från Lunds stift, avseende prästmötesperioden 1956—1962, har blivit tillgängliga så sent att hänsyn ej kunnat tagas till dem i betänkan- det. Följande procentsiffror redovisas: för högmässobesökare 2,3, för döpta 95, för konfirmerade 95 och för nattvardsgäster 14,4. Av förekomna vigslar anges 47 768 vara kyrkliga, 313 frikyrkliga och 2 373 borger- liga. Vad slutligen angår jordfästningar redovisas 72 195 ha ägt rum enligt Svenska kyrkans ordning och 827 enligt annan kristen ordning. — ³ Jfr sid. 31 f. — ⁴ Jfr sid. 35 f. — ⁵ Jfr sid. 36 f. — ⁶ Jfr sid. 35.

Tabell 3. Högmässobesökare inom församlingar av olika storlek. Procenttal

Förs. storlek (ant. inv.)	Besöksfre- kvens %	Förs. storlek (ant. inv.)	Besöksfre- kvens %	Förs. storlek (ant. inv.)	Besöksfre- kvens %
—299	13,9	1 000—1 099	7,1	4 000— 4 999	3,9
300—399	11,4	1 100—1 199	6,7	5 000— 7 999	3,5
400—499	9,2	1 200—1 299	6,3	8 000— 9 999	3,1
500—599	9,5	1 300—1 499	6,1	10 000—14 999	2,2
600—699	8,8	1 500—1 999	5,5	15 000—24 999	1,6
700—799	8,2	2 000—2 499	5,6	25 000—60 000	1,3
800—899	7,2	2 500—2 999	4,4	60 000—	0,6
900—999	7,6	3 000—3 999	3,7	—	—

Tabell 4. Den fria verksamhetens art och omfattning

Verksamhetsform	Stift											Hela riket 2 469 förs.	
	Uppsala 209 förs.	Linkö- pings 214 förs.	Skara 337 förs.	Sträng- näs 140 förs.	Västerås 118 förs.	Växjö 239 förs.	Lunds 437 förs.	Göte- borgs 265 förs.	Karl- stads 140 förs.	Härnö- sands 131 förs.	Luleå 77 förs.		Visby 91 förs.
1. Sång- och musikverksamhet													
Antal förs. med sång- och mu- sikverksamh.	189	190	202	134	114	223	372	234	118	120	69	65	69
Därav med:													
kyrkokör	183	172	238	129	108	204	315	223	110	118	67	62	60
barnkör	69	85	66	41	61	83	152	79	40	34	26	10	40
ungdomskör	17	18	20	7	18	32	53	18	8	18	12	1	26
instrumentalgrupp	20	21	14	11	17	22	43	27	11	23	17	6	18
2. Församlingsaftnar													
Antal förs. med förs.aftnar..	169	193	297	125	103	211	402	170	125	118	68	78	67
Därav med:													
1—5 förs.aftnar per år	124	135	213	93	49	138	280	142	78	42	20	72	20
6—10 » »	29	50	67	25	29	61	106	24	29	37	24	5	26
mer än 10 förs.aftnar per år	16	8	17	7	25	12	16	4	18	39	24	1	21
Antal samlingar	910	922	1 403	622	872	1 087	1 910	654	754	1 358	735	214	693
Totalantal deltagare under året	35 605	42 706	68 255	30 816	34 642	51 361	106 168	40 244	30 424	58 705	47 670	12 240	51 910
Genomsnittligt antal delta- gare per samling	39	46	49	50	41	47	56	62	40	43	65	57	75
3. Familjegudstjänster													
Antal förs. med familje- gudstj.	140	159	253	96	85	178	284	112	87	95	61	62	61
4. De gamlas dag													
Antal församlingar med de gamlas dag	172	196	282	117	104	223	330	102	117	119	67	72	51
Totalantal deltagare vid se- naste samling	17 767	18 287	18 862	10 440	13 919	17 338	24 556	6 653	12 595	15 179	13 383	3 256	6 782
Genomsnittligt antal delta- gare per samling	103	93	67	89	134	78	74	65	108	128	200	45	133
5. Föräldrasamlingar													
Antal förs. med föräldrasaml. Därav med:	111	141	186	93	91	184	221	105	89	82	44	37	59
1—5 samlingar per år	105	122	169	83	72	168	194	93	83	76	32	36	30
6—10 » »	2	12	14	7	14	13	15	7	4	5	8	1	13
mer än 10 samlingar per år	4	7	3	3	5		12	5	2	1	4	—	16

ungdomskrets.....	23	37	101	28	12	53	163	43	23	17	25	13	53	571
ungdomsgille.....	3	2	4	3	4	5	—	—	1	2	—	—	5	30
arbetslag o. d.....	4	15	30	8	5	10	7	5	10	5	5	—	10	114
fritidsgrupper.....	35	49	27	29	18	54	39	14	18	27	31	5	21	367
kyrkoerogrupper.....	18	22	26	7	18	18	22	8	11	14	15	3	17	205
bibelstudiegrupper.....	13	14	64	16	18	35	26	35	8	14	15	3	23	284
ungdomsctrklar.....	23	21	26	19	7	22	13	10	8	12	12	4	23	200
annan kontinuerlig verks..	35	43	62	35	28	44	62	41	19	51	29	12	33	494
Antal deltagare i ungdomsarb.	4 625	5 073	4 137	2 637	2 333	4 191	6 386	2 490	1 931	4 115	5 752	380	11 468	255 518
Antal ledare.....	313	369	388	198	166	359	503	142	145	248	341	16	476	23 664
Därv ungd.sekr.....	2	4	4	4	1	3	2	4	2½	—	1	—	4	31½
11. Sjöföreningar														
Antal förs. med syföreningar	204	212	332	136	117	239	414	218	139	121	76	82	69	2 359
Antal syföreningar.....	480	566	666	307	466	721	705	430	394	214	469	103	245	5 766
Antal förs.⁴ med syförening arb. för														
mission.....	172	205	321	122	109	231	362	140	126	100	65	71	51	2 075
sjömansvård.....	164	167	310	106	95	195	326	100	97	73	26	62	49	1 770
diakoni.....	122	144	274	86	73	177	292	104	85	58	16	28	36	1 495
egna förs.....	189	195	302	131	96	211	382	201	129	79	62	78	65	2 120
flyktninghjälp.....	129	164	260	101	89	158	275	110	105	78	38	37	27	1 581
annat el. okänt ändamål	93	96	172	57	50	92	163	51	54	38	15	34	27	942
Antal deltagare.....	8 758	13 626	13 724	6 710	9 073	14 687	18 178	11 366	7 671	8 135	10 695	1 647	7 581	131 851
Förs. ej redov. delt.antal.....	9	9	16	8	2	15	4	7	4	11	1	5	4	95
12. Kyrkobroder														
Antal förs. med kyrkobroder	158	112	276	81	66	145	217	69	76	54	44	60	39	1 397
Antal medlemmar.....	2 255	2 140	3 982	1 307	1 655	2 917	2 947	1 308	1 510	1 007	1 622	457	1 246	24 353
13. Studiearbets														
Antal studiecirklar.....	8 000
Antal deltagare i dessa.....	90 000
14. Övrig verksamhet														
Antal delt.⁵ i förs.råd.....	131	122	48	34	37	20	13	59	33	125	200	10	35	867
» » småkyrkoråd.....	11	72	27	31	72	33	24	59	54	101	103	—	49	636
» » besöksgrupper.....	63	74	90	18	41	30	55	105	12	9	10	—	149	656
» » diakonikretsar	806	739	859	15	762	322	359	1 345	24	422	62	15	175	5 905
15. Församlingsblad														
Antal förs. med församlings- blad.....	38	41	68	44	30	26	123	38	28	30	11	15	42	534
Därv med 1 nr per år.....	20	25	15	18	18	9	23	14	13	18	3	9	2	187
» » 2-5 nr per år.....	15	9	41	23	12	16	88	21	9	11	7	6	23	281
» » mer än 5 nr per år	3	7	12	3	—	1	12	3	6	1	1	—	17	66
Församlingsbladens upplaga.	57 550	40 355	45 060	86 000	63 100	48 650	174 470	160 925	20 105	41 300	30 150	8 135	357 045	1 132 845

¹ Antal deltagare i familjgudstjänster är inräknade i siffran för besökare i övriga gudstjänster. — ² I siffran ingår 8 295 scouter. — ³ Siffran, i vilken ingår 560 scoutledare, omfattar även ledare inom det öppna ungdomsarb. — ⁴ De flesta syföreningar stöder mer än ett ändamål. — ⁵ Se sid. 48 f. — ⁶ För 3 småkyrkoråd, 5 besöksgrupper och 13 diakonikretsar har deltagarantalet ej angivits.

Tabell 6. Den fria verksamheten

Stift	Antal kontrakt med kontraktorgan			Ungdomssekreterare	Kurser och konferenser		Inkomster (i 1 000-tals kr)		Antal redov. kontrakt ¹
	Kontraktsråd	Kontraktungsdomsråd	Andra kontraktorgan		Antal	Antal deltagare	Kollekter	Förs.-anslag	
Uppsala	11	—	3	1	55	5 936	4,4	13,7	19
Linköpings	11	3	—	½	36	5 230	0,3	14,5	18
Skara	2	3	—	—	49	7 652	7,1	3,9	16
Strängnäs	8	2	1	3	31	2 873	1,4	68,6	15
Västerås	9	—	2	—	46	5 038	0,2	12,6	15
Växjö	18	4	5	—	99	16 067	3,6	19,8	18
Lunds	8	3	7	—	43	6 094	1,1	2,9	25
Göteborgs	—	—	1	—	11	513	—	1,9	15
Karlstads	4	3	—	—	26	3 684	1,0	7,5	12
Härnösands	8	7	3	2	40	2 348	2,7	25,0	13
Luleå	3	3	1	—	11	2 901	0,8	0,8	9
Visby	—	—	—	—	—	—	—	1,0	3
Stockholms	—	—	—	—	9	245	0,3	—	9
Summa	82	28	23	6 ½	456	58 581	22,9	172,2	187

¹ Uppgifter från två kontrakt saknas.

SVENSKA KYRKAN

(stiftsplanet)

Tabell 7. Den fria verksamheten

a) Utbildningsverksamhet, publikationer och anställda

Utbildningsverksamhet		Publikationer		Anställda	
Antal kurser	Antal deltagare	Antal publikationer	Upplaga	Antal anställda	Därav heltidsanställda
c:a 800	c:a 100 000	33	c:a 350 000	c:a 610	c:a 550

b) Ekonomiska uppgifter

Stiftsorgan	Inkomster (i 1 000-tals kr)				Utgifter (i 1 000-tals kr)	Tillgångar (i 1 000-tals kr)		Skulder (i 1 000-tals kr)
	Kollekter	För-saml-an-slag	Bidrag av allm. medel ¹	Övr. in- komster		Fastig- heter	Övr. till- gångar	
1. Stiftsråden.....	424,3	249,4	—	241,9	922,5	168,9	1 532,1	897,6
2. Arbetsfonderna.....	288,4	105,6	—	310,1	489,3	—	671,7	45,8
3. Stiftsungsdomsråden.....	161,1	47,6	—	151,7	375,9	—	224,8	88,2
4. Söndagsskolnämnderna..	29,3	1,2	—	36,0	54,0	—	55,1	1,0
5. Stiftskvinnoråden.....	37,1	1,4	—	68,2	103,8	—	64,5	—
6. Kyrkobrödernas stifts- konvent.....	2,2	—	—	54,4	45,9	—	27,5	1,0
7 a. Missionsråden.....	—	—	—	0,1	0,2	—	0,1	—
b. Missionsällskapen....	4,6	—	—	35,4	27,7	—	500,3	0,4
8 a. Diakoniråden.....	25,6	0,5	—	9,5	36,2	—	33,2	—
b. Diakoniföreningarna..	133,4	21,4	² 1 514,9	1 494,8	3 103,3	3 219,3	1 202,7	4 350,4
9 a. Sjömansvårdsråden....	74,7	10,2	—	1 063,9	1 120,9	5 150,6	1 869,4	3 156,9
b. Sjömansinstitutet....	—	—	—	—	—	—	—	—
10. Studieförbunden.....	31,9	1,7	³ 307,4	47,5	392,0	—	186,6	67,0
11. Kyrkosångsförbunden och kyrkosångens vänner....	90,4	0,3	³ 0,7	37,5	119,5	—	204,8	15,3
12. Småkyrkonämnderna....	40,1	0,1	—	54,8	11,6	—	378,4	—
13. Bibelsällskapen.....	12,1	—	—	29,1	32,9	—	482,7	49,6
14. Pastoratsförbunden....	—	—	—	146,6	130,9	—	160,1	3,6
15. Stiftsgårdarna.....	279,0	169,7	—	1 221,1	1 324,4	3 274,2	1 239,3	1 700,5
16. Ungdomsgårdarna.....	96,6	17,5	—	236,2	352,0	721,7	170,5	246,7
17. Kyrkliga folkhögskolor:								
a. Folkhögskolorna.....	79,6	111,3	⁴ 1 197,7	1 707,4	2 727,7	2 649,5	1 090,9	1 377,0
b. Mariannelundsskolan..	5,9	3,7	⁵ 65,0	809,4	837,8	228,1	232,5	221,3
18. Stiftspublikationerna....	—	—	—	991,0	929,1	—	406,3	94,3
19. Prästsällskap, teologiska seminarier etc.....	—	—	8,9	16,9	24,8	—	17,0	—
20. Stadsmissionerna.....	225,1	—	—	4 048,7	3 120,3	8 511,6	6 940,6	4 015,6
21. Övriga stiftsorgan.....	106,9	—	—	550,4	640,4	2 497,5	1 045,0	705,0
Summa	2 148,3	741,6	3 094,6	13 362,6	16 923,1	26 421,4	18 736,1	17 037,2

¹ Därest annat ej säges, utgöres bidragen av statsbidrag.

² Varav landstingsbidrag 81 568 kronor; betr. 4 925 kronor har i redovisningen åtskillnad ej gjorts mellan stats- och landstingsbidrag.

³ Landstingsbidrag.

⁴ Varav landstingsbidrag 300 275 kronor; betr. 145 290 kronor har i redovisningen åtskillnad ej gjorts mellan stats- och landstingsbidrag.

⁵ Varav landstingsbidrag 8 396 kronor.

Tabell 8. Utbildningsverksamhet, publikationer och anställda

Riksorgan	Utbildningsverksamhet			Publikationer			Anställda	
	Antal elever i ord. utb.	Antal kurser	Antal kursdeltagare	Antal publikationer	Antal nummer per år	Upplaga	Antal anställda	Därav heltidsanställda
<i>A. Evangelisation och undervisning</i>								
1. Sv. kyrkans diakonistyrelse.....	—	56	c:a 2 500	3	52	60 000	51	47
					38	67 000		
					38	60 000		
2. Sv. kyrkans lekmannaskola.....	—	66	c:a 2 400	1	4	11 000	18	14
3. Sveriges kyrkliga studieförbund.....	—	14	420	1	8	3 000	7	7
4. Riksförbundet kyrklig ungdom.....	—	19	425	1	4	4 500	3	1
5. Sveriges kristliga studentrörelse.....	—	6	300	1	10	2 400	2	—
6. Sveriges kristliga gymnasiströrelse...	—	10	1 700	1	10	1 200	4	3
7. Ansgarsförbundet av kyrkliga juniorer	—	28	750	2	12	5 000	7	2
					12	600		
8. Sv. kyrkans lekmannaförbund, Kyrko- bröderna.....	—	2	100	1	6	24 000	5	1
9. Stiftelsen lekmannatjänst.....	—	1	25	1	4	16 000	2	1
10. Kyrkliga kvinnorådet.....	—	3	ej ang.	—	—	—	1	—
11. Föreningen kvinnliga kyrkoarbetare..	—	1	17	—	—	—	—	—
12. S:ta Katharinastiftelsen.....	—	14	500	—	—	—	10	8
13. Småkyrkorörelsens centralråd.....	—	—	—	1	1	4 000	—	—
14. Kapellstiftelsen Ansgars minne.....	—	—	—	—	—	—	1	—
15. Gratia Dei-stiftelsen.....	—	—	—	—	—	—	—	—
16. Kyrkosångens vänner.....	—	—	—	—	—	—	—	—
17. Sveriges kyrkosångsförbund.....	—	2	140	1	12	11 800	—	—
18. Laurentius Petri sällskapet.....	—	2	60	1	1	ej ang.	—	—
19. Förbundet för liturgi och dramatik...	—	19	400	1	4	1 500	1	1
20. Stiftelsen kyrkliga filmbyrån.....	—	—	—	—	—	—	7	3
21. Ansgarsringen.....	—	6	250	—	—	—	—	—
22. Arbetsgemenskapen kyrklig förnyelse	—	—	—	1	4	500	—	—
23. Kyrkliga förbundet för evangelisk- luthersk tro.....	—	1	30	1	52	9 000	—	—
24. Kyrklig samling för väckelse.....	—	1	ej ang.	—	—	—	—	—
25. Kyrklig samling kring bibeln och be- kännelsen.....	—	—	—	—	—	—	12	11
26. Lutherska kyrkoförbundet.....	—	1	20	—	—	—	—	—
27. S:t Nicolai stiftelse.....	—	—	—	—	—	—	—	—
28. Societas Sanctae Birgittae.....	—	—	—	—	—	—	—	—
29. Den apostoliska bekvännelsens systra- krets.....	—	—	—	—	—	—	—	—
30. Sveriges religiösa reformförbund....	—	1	60	1	4	700	—	—
31. Sveriges kyrkliga lärarförbund.....	—	14	4 000	1	7	4 500	2	—
32. Samfundet Pro Fide et Christianismo	—	—	—	—	—	—	—	—
33. J. E. Frykbergs stiftelse.....	—	—	—	—	—	—	—	—
34. Lutherstiftelsen.....	—	—	—	1	ej ang.	ej ang.	1	—
35. Stiftelsen för Sverige och kristen tro .	—	10	ej ang.	—	—	—	1	—
36. S:t Ansgars stiftelse.....	—	—	—	1	4	4 000	—	—
37. Laurentiistiftelsen.....	—	—	—	1	4	2 800	6	2
38. Stiftelsen Norrbyska studenthemmet	—	—	—	—	—	—	5	3
39. Övre och nedre Fjellstedtska student- hemmen.....	—	—	—	—	—	—	6	4
40. Stiftelsen kyrkliga arbetsfonden.....	—	—	—	—	—	—	—	—
41. Svenska pastoratens riksförbund....	—	—	—	1	8	11 000	3	2
42. Sigtunastiftelsen.....	570	38	2 300	4)	—	—	147	133
43. Geijerskolan.....	130	2	100	1	2	500	12	12
44. Fjellstedtska skolan.....	129	—	—	1	1	800	50	11

Tabell 8. (forts.)

Riksorgan	Utbildningsverksamhet			Publikationer			Anställda	
	Antal elever i ord. utb.	Antal kurser	Antal kursdeltagare	Antal publikationer	Antal nummer per år	Upplaga	Antal anställda	Därav heltidsanställda
45. Göteborgs enskilda gymnasium för blivande präster	26	—	—	1	6	1 800	14	—
<i>B. Social-diakonal verksamhet Inom landet</i>								
46. Diakonien centrala råd.....	—	4	—	2	1 8	ej ang. 6 800	1	1
47. Ersta diakonissanstalt	60	1	80	—	—	—	241	220
48. Diakonissanstalten Samariterhemmet.	72	2	35	—	—	—	139	126
49. Göteborgs diakonissanstalt	23	2	46	—	—	—	62	58
50. Vårsta diakonissanstalt	69	1	18	—	—	—	60	34
51. Svenska diakonanstalten Stora Sköndal.....	173	3	c:a 40	1	1	8 000	227	147
<i>Internationell verksamhet</i>								
52. Lutherska världsförb. sv. sektion ...	—	1	50	1	6	50 000	13	11
53. Hjälps åt åldriga flyktingar.....	—	—	—	—	—	—	1	1
54. Svenska kyrkohjälpen	—	1	20	1	4	35 000	7	2
55. Gustaf-Adolfsföreningarna.....	—	—	—	—	—	—	—	—
56. Svenska kyrkans utlänningsnämnd..	—	—	—	—	—	—	—	—
<i>C. Sjömansvård</i>								
57. Svenska kyrkans sjömansvårdsstyrelse	—	—	—	2	12 13	⁵ 15 100 31 500	60	58
<i>D. Mission</i>								
58. Svenska kyrkans missionsstyrelse ...	—	5	105	4	1 2—4 1 12	4 000 4 000 18 500 31 500	242	242
59. Svenska kvinnors missionsförening ...	—	2	350	1	1—2	3 500	1	—
60. Svenska kommittén av Nordiska kristna buddhistmissionen.....	—	—	—	1	12	1 150	18	18
61. Svenska Israelsmissionen.....	—	—	—	1	12	10 000	28	25
62. Svenska Jerusalemsföreningen	—	—	—	1	4	3 300	11	8
Summa	1 252	339	c:a 17 250	46	—	529 950	1 479	1 207

¹ Därutöver ett stort antal timplärare. — ² Utkom första gången 1960. — ³ Anställda efter 1959. — ⁴ Deläg. i Vår Lösen som kan betraktas som stiftelsens organ, Vår Lösen upptagen under 5. — ⁵ Julnr. 53 000 ex.

Tabell 9. Ekonomiska uppgifter

Riksorgan	Inkomster (i 1 000-tals kr)				Utgifter (i 1 000-tals kr)	Tillgångar (i 1 000-tals kr)		Skulder (i 1 000-tals kr)
	Kol- lekter	För- saml- anslag	Bidrag av allm. medel ¹	Övriga inkoms- ter		Fastig- heter	Övr. till- gångar	
<i>A. Evangelisation och undervisning</i>								
1. Sv. kyrkans diakonistyrelse..	652,9	79,4	260,2	1 809,3	2 491,7	400,0	975,2	1 000,9
2. Sv. kyrkans lekmannaskola..	101,7	25,0	—	461,4	587,8	700,0	408,2	608,6
3. Sveriges kyrkliga studieförb..	80,3	—	—	429,4	620,5	—	815,4	1 092,3
4. Riksförb. kyrklig ungdom...	92,6	—	95,3	57,2	165,2	16,2	263,7	—
5. Sveriges kristliga studentrörelse.....	29,4	—	—	19,2	53,9	—	37,7	21,7
6. Sveriges kristliga gymnasist-rörelse.....	29,4	—	—	28,2	62,4	—	60,8	33,1
7. Ansgarsförbundet av kyrkliga juniorer	—	—	10,4	13,2	36,8	—	47,0	11,1
8. Svenska kyrkans lekmanaförbund, Kyrkobröderna.....	—	—	—	95,1	100,2	—	89,1	20,0
9. Stiftelsen lekmannatjänst....	2,7	29,2	—	102,3	126,1	61,0	85,7	35,3
10. Kyrkliga kvinnorådet.....	—	—	—	5,1	7,9	—	16,7	—
11. Föreningen kvinnliga kyrkoarb.....	—	—	—	0,3	0,2	—	0,3	—
12. S:t Katharinastiftelsen.....	7,3	13,3	—	256,2	330,3	151,0	30,6	416,0
13. Småkyrkorörelsens centralråd.	—	—	—	5,0	3,5	—	9,7	—
14. Kapellstiftelsen Ansgars minne.....	0,6	—	—	3,6	4,5	120,0	17,1	10,2
15. Gratia-Dei-stiftelsen	—	—	—	38,9	7,8	—	135,3	—
16. Kyrkosångens vänner.....	—	—	—	1,4	1,5	—	1,4	—
17. Sveriges kyrkosångsförbund ..	—	—	—	90,8	90,1	—	12,1	—
18. Laurentius Petri sällskapet...	—	—	—	8,3	13,3	—	13,4	—
19. Förbundet för liturgi och dramatik	8,4	—	8,3	4,5	21,2	—	0,1	—
20. Stiftelsen kyrkliga filmbyrån.	—	—	—	81,5	89,9	—	68,1	34,7
21. Ansgarsringen.....	—	—	—	8,0	8,1	—	0,9	—
22. Arbetsgemenskapen kyrklig förnyelse.....	—	—	—	7,5	4,7	—	5,3	—
23. Kyrkliga förbundet för evangel.-luth. tro.....	0,6	—	—	119,5	119,5	—	154,9	55,3
24. Kyrklig samling för väckelse	Ingen verksamhet 1959							
25. Kyrklig samling kring bibeln och bekännelsen.....	—	—	—	7,8	10,9	—	2,3	—
26. Lutherska kyrkoförbundet...	—	—	—	4,2	7,8	—	96,3	1,2
27. S:t Nicolai stiftelse.....	—	—	—	0,6	0,9	—	7,2	—
28. Societas Sanctae Birgittae ...	—	—	—	234,9	11,7	—	228,7	0,1
29. Den apostoliska bekännelsens systrakrets.....	Obetydlig ekonomisk verksamhet							
30. Sveriges religiösa reformförb.	—	—	—	7,1	7,6	—	5,1	1,7
31. Sveriges kyrkliga lärarförb. ...	—	—	—	34,6	34,1	—	1,2	—
32. Samfundet Pro Fide et Christianismo.....	—	—	—	124,5	121,9	1 584,0	589,6	258,9
33. J. E. Frykbergs stiftelse	—	—	—	44,6	46,2	220,0	124,6	9,9
34. Lutherstiftelsen	1,8	—	—	51,1	55,9	—	41,1	—
35. Stiftelsen för Sverige och kristen tro.....	—	—	—	23,7	24,8	—	503,2	—
36. S:t Ansgars stiftelse.....	39,4	—	—	38,9	930,9	31 088,7	164,1	929,5
37. Laurentiistiftelsen	39,4	—	—	32,9	30,6	418,0	74,3	449,3
38. Stiftelsen Norrbyska studenthemmet.....	—	—	—	41,4	40,4	92,0	14,6	41,3

Tabell 9. (forts.)

Riksorgan	Inkomster (i 1 000-tals kr)				Utgifter (i 1 000- tals kr)	Tillgångar (i 1 000-tals kr)		Skulder (i 1 000- tals kr)
	Kol- lekter	För- saml- anslag	Bidrag av allm. medel ¹	Övriga inkoms- ter		Fastig- heter	Övr. till- gångar	
39. Övre och nedre Fjellstedtska stutenthemmen	—	—	—	82,7	82,5	244,0	74,2	75,7
40. Stiftelsen kyrkliga arbetsfon- den	—	—	—	73,6	35,1	—	166,2	6,6
41. Svansta pastoratens riksförb. 42. Sigtunastiftelsen	—	—	—	152,2	141,6	—	237,3	1,4
	—	—	803,0	2 272,5	3 101,6	5 192,6	1 085,4	3 973,9
			⁴ 24,8					
43. Geijerskolan	5,2	7,0	141,3	186,5	379,5	306,7	138,6	53,5
			³ 38,6					
			⁴ 30,0					
44. Fjellstedtska skolan	96,5	—	210,8	355,1	620,1	980,0	2 321,9	205,6
45. Göteborgs enskilda gymnasium för llivande präster	45,9	—	—	38,4	78,5	—	113,6	—
<i>B. Social-diakonalt verksamhet</i>								
46. Diakonens centrala råd	—	64,8	—	41,3	77,0	—	51,2	18,6
47. Ersta diakonissanstalt	179,3	—	59,5	6 435,0	6 602,9	15 139,6	5 147,8	14 791,4
48. Diakonissanstalten Samariter- hemmet	126,8	—	⁴ 1 154,5	1 402,0	2 785,1	4 838,3	1 460,1	4 412,9
49. Göteborgs diakonissanstalt ..	30,1	—	2,0	705,3	775,9	1 666,9	1 438,8	3 059,5
50. Vårsta diakonissanstalt	73,8	—	125,6	700,5	1 040,4	1 173,5	948,6	457,0
			⁴ 71,1					
			⁵ 86,5					
51. Svansta diakonanstalten Stora Sköndal	102,3	21,3	1 342,8	4 141,1	5 730,1	10 000,0	3 496,2	13 497,9
52. Lutherska världsförbundets sveiska sektion	391,3	19,6	—	707,8	1 050,6	106,2	208,0	86,2
53. Hjälp åt åldriga flyktingar ...	—	—	—	322,2	349,7	80,7	72,6	31,8
54. Svansta kyrkohjälpen	—	—	—	1 330,4	1 403,7	—	1 261,4	6,9
55. Gusta-Adolfsföreningarna ...	137,5	—	—	9,7	151,4	—	170,7	14,9
56. Svansta kyrkans utlännings- nänd	—	—	—	42,1	29,8	—	15,8	—
<i>C. Sjömansvård</i>								
57. Svansta kyrkans sjömans- vårdsstyrelse	272,4	—	⁶ 182,4	1 340,5	1 639,9	1 350,0	526,9	1 001,4
<i>D. Mission</i>								
58. Svansta kyrkans missionssty- relse	2 890,7	—	18,3	3 918,1	6 604,6	1 233,5	4 105,8	3 147,3
59. Svansta kvinnors missionsför- enig	—	—	—	93,4	94,9	—	14,2	8,5
60. Svansta kommittén av Nor- diska kristna buddhistm... ..	—	—	—	83,7	113,1	—	12,5	32,6
61. Svansta Israelsmissionen ...	—	—	—	512,3	508,5	641,0	481,6	794,5
62. Svansta Jerusalemsföreningen	29,4	—	—	44,9	72,5	43,0	345,1	240,1
Summa	5 467,7	259,6	4 465,4	29 283,5	39 739,8	47 846,6	28 995,5	50 949,3

¹ Därest annat ej säges, utgöres bidraget av statsbidrag.² Lönebidrag ur kyrkofonden.³ Avser bokförda värdet.⁴ Landstingsbidrag.⁵ Stats- och landstingsbidrag.⁶ Varav länbidrag ur kyrkofonden 176 400 kronor.

DE FRIA SAMFUNDEN
(lokalplanet)

Tabell 10. Antalet medlemmar i församlingar och ungdomsorganisationer samt elever i söndagsskolor; procentuell andel av befolkningen i varje län den 1 jan. 1952 (Siffrorna hämtade från undersökningen *De fria kristna samfundet i Sverige, Frikyrkliga samarbetskommittén, 1958*)

Län	Församlings- medlemmar		Medl. i förs. och ungd.org. samt elever i söndags- skolor		Län	Församlings- medlemmar		Medl. i förs. och ungd.org. samt elever i söndags- skolor	
	Antal	% av befolkn.	Antal	% av befolkn.		Antal	% av befolkn.	Antal	% av befolkn.
Stockholms stad	22 382	2,98	42 729	5,68	Göteborgs o. Bohus	14 928	2,66	35 157	6,25
Stockholms län	9 910	2,71	23 011	6,30	Älvsborgs	19 405	5,36	44 935	12,41
Uppsala	8 930	5,73	19 769	12,69	Skaraborgs	16 156	6,50	34 132	13,74
Södermanlands	9 718	4,50	20 697	9,58	Värmlands	18 074	6,39	42 141	14,89
Östergötlands	21 714	6,20	48 262	13,77	Örebro	20 230	8,14	44 102	17,73
Jönköpings	32 246	11,76	66 030	24,07	Västmanlands	10 401	5,02	24 110	11,63
Kronobergs	5 728	3,61	12 764	8,05	Kopparbergs	14 078	5,22	33 920	12,58
Kalmar	11 029	4,64	24 632	10,37	Gävleborgs	16 228	5,65	36 088	12,57
Gotlands	3 045	5,17	8 109	13,78	Västernorr.	16 455	5,77	37 747	13,25
Blekinge	4 589	3,13	11 489	7,84	Jämtlands	3 691	2,56	9 773	6,78
Kristianstads	6 959	2,68	18 473	7,12	Västerbottens	15 876	6,85	40 166	17,32
Malmöhus	9 805	1,67	25 620	4,37	Norrbottnens	8 680	3,56	24 405	10,00
Hallands	2 149	1,31	5 535	3,37	Hela riket	322406	4,54	733796	10,34

DE FRIA SAMFUNDEN
(lokalplanet)

Tabell 11. Medlemmar med uppdelning på landsbygds- och stadsförsamlingar samt efter kön och ålder

Kön Ålder	Samfund											
	EFS	FB	FA	HF	MK	SAM	SB	SvF	SMF	ÖM	P	Summa
<i>Medlemmar i landsbygdsförsamlingar</i>												
Män												
—17.....	157	21	43	80	12	128	118	—	483	166	908	2 116
18—25.....	343	15	62	119	16	336	214	1	1 262	200	839	3 407
26—35.....	771	30	172	166	35	537	373	9	2 256	357	1 039	5 745
36—50.....	1 779	76	431	330	98	1 197	951	8	4 928	833	2 308	12 939
51—65.....	2 084	102	477	360	160	1 328	1 380	6	5 977	892	2 350	15 116
66.....	1 635	87	269	221	159	1 292	1 335	2	5 572	534	1 400	12 506
Kvinnor												
—17.....	293	40	121	157	18	214	218	—	882	319	1 507	3 769
18—25.....	582	37	189	196	29	542	417	4	2 315	339	1 336	5 986
26—35.....	1 148	61	455	249	86	774	645	14	3 650	575	1 583	9 240
36—50.....	2 739	124	1 301	526	228	1 670	1 717	31	7 947	1 295	3 568	21 146
51—65.....	3 469	152	1 599	459	398	1 816	2 613	47	10 013	1 454	4 016	26 036
66.....	2 995	200	1 025	288	427	1 643	2 873	19	10 107	1 072	2 632	23 281
Summa båda könen ¹	20 969	984	6 859	3 464	1 666	11 924	13 082	157	56 636	8 564	25 926	150 231
Antal												
redov. landsbygdsförs....	675	34	102	93	57	324	342	3	1 260	171	293	3 354
ej redov. förs.	325	7	5	6	8	50	58	—	154	23	169	805
Summa förs.	2 1 000	41	107	99	65	374	400	3	1 414	194	462	4 159
<i>Medlemmar i stadsförsamlingar</i>												
Män												
—17.....	76	2	461	5	73	7	194	6	257	205	1 247	2 533
18—25.....	174	8	494	9	111	30	395	9	795	311	1 259	3 595
26—35.....	299	20	779	23	193	52	598	35	1 376	405	1 534	5 314
36—50.....	507	21	1 681	58	427	73	1 202	72	2 849	952	2 843	10 685
51—65.....	401	36	1 658	38	553	81	1 334	102	2 712	986	2 732	10 633
65.....	274	31	1 062	33	476	74	1 210	67	2 536	654	1 431	7 848
Kvinnor												
—17.....	118	7	831	10	99	20	366	22	513	408	1 851	4 245
18—25.....	343	15	1 084	16	174	56	637	36	1 418	563	2 046	6 388
26—35.....	506	26	1 944	45	368	96	986	71	2 195	674	2 317	9 228
36—50.....	895	33	4 989	66	1 047	145	2 329	212	5 097	1 754	4 825	21 392
51—65.....	863	75	5 886	82	1 548	142	2 978	243	5 676	2 016	5 854	25 363
66.....	867	60	4 459	84	1 558	137	3 253	165	5 914	1 429	3 775	21 701
Summa båda könen ¹	5 697	334	26 352	469	6 627	913	15 492	1 040	32 022	10 375	36 084	135 405
Antal												
redov. stadsförs.....	59	10	123	5	72	9	112	16	136	51	78	671
ej redov. förs.	8	1	4	1	10	1	13	2	13	11	42	106
Summa förs.	2 67	11	127	6	82	10	125	18	149	62	120	777

Tabell 11. (forts.)

Kön Ålder	Samfund											
	EFS	FB	FA	HF	MK	SAM	SB	SvF	SMF	ÖM	P	Summa
<i>Samtliga församlingsmedlemmar</i>												
Män												
—17.....	233	23	504	85	85	135	312	6	740	371	2 155	4 649
18—25.....	517	23	556	128	127	366	609	10	2 057	511	2 098	7 002
26—35.....	1 070	50	951	189	228	589	971	44	3 632	762	2 573	11 059
36—50.....	2 286	97	2 112	388	525	1 270	2 153	80	7 777	1 785	5 151	23 624
51—65.....	2 485	138	2 135	398	713	1 409	2 714	108	8 689	1 878	5 082	25 749
66—.....	1 909	118	1 331	254	635	1 366	2 545	69	8 108	1 188	2 831	20 354
Kvinnor												
—17.....	411	47	952	167	117	234	584	22	1 395	727	3 358	8 014
18—25.....	925	52	1 273	212	203	598	1 054	40	3 733	902	3 382	12 374
26—35.....	1 654	87	2 399	294	454	870	1 631	85	5 845	1 249	3 900	18 468
36—50.....	3 634	157	6 290	592	1 275	1 815	4 046	243	13 044	3 049	8 393	42 538
51—65.....	4 332	227	7 485	541	1 946	1 958	5 591	290	15 689	3 470	9 870	51 399
66—.....	3 862	260	5 484	372	1 985	1 780	6 126	184	16 021	2 501	6 407	44 982
Summa båda könen¹.....	26 666	1 318	33 211	3 933	8 293	12 837	28 574	1 197	88 658	18 939	62 010	285 636
Antal												
redov. förs. . .	734	44	225	98	129	333	454	19	1 396	222	371	4 025
ej redov. förs. .	333	8	9	7	18	51	71	2	167	34	211	911
Summa förs.	1 067	52	234	105	147	384	525	21	1 563	256	582	4 936

¹ I summan ingår även medlemmar för vilka uppdelning på kön och ålder saknas.

² Häri ingår ett antal ungdomsföreningar vilka vid tiden för undersökningen fungerade som missionsföreningar.

DE FRIA SAMFUNDEN

(lokalplanet)

Tabell 12. Medlemmarnas procentuella fördelning inom samfundet efter kön och ålder

Kön Ålder	Samfund												Totalbe- folkning- ens procentuella fördel- ning ¹
	EFS	FB	FA	HF	MK	SAM	SB	SvF	SMF	ÖM	P	Sum- ma-	
Män													
—17	1,0	1,8	1,6	2,4	1,0	1,0	1,1	0,5	0,9	2,0	3,9	1,7	14,2
18—25	2,2	1,8	1,8	3,5	1,6	3,0	2,1	0,8	2,4	2,8	3,8	2,6	4,9
26—35	4,6	3,9	3,0	5,2	2,7	4,8	3,4	3,7	4,2	4,1	4,7	4,1	6,5
36—50	9,8	7,6	6,7	10,7	6,3	10,3	7,6	6,8	9,0	9,7	9,3	8,7	11,0
51—65	10,7	10,8	6,8	11,0	8,6	11,4	9,6	9,1	10,0	10,2	9,2	9,5	8,5
66—	8,2	9,2	4,2	7,0	7,7	11,0	9,0	5,8	9,3	6,5	5,1	7,5	4,8
Summa män	36,5	35,1	24,1	39,8	27,9	41,5	32,8	26,7	35,8	35,3	36,0	34,1	49,9
Kvinnor													
—17	1,8	3,7	3,0	4,6	1,4	1,9	2,1	1,9	1,6	4,0	6,1	3,0	13,4
18—25	4,0	4,1	4,0	5,9	2,4	4,8	3,7	3,4	4,3	4,9	6,1	4,6	4,8
26—35	7,1	6,8	7,6	8,1	5,5	7,0	5,8	7,2	6,7	6,8	7,1	6,8	6,4
36—50	15,6	12,3	20,0	16,4	15,4	14,6	14,3	20,6	15,0	16,6	15,2	15,7	10,8
51—65	18,5	17,7	23,8	14,9	23,5	15,8	19,7	24,6	18,1	18,9	17,9	19,2	8,9
66—	16,5	20,3	17,5	10,3	23,9	14,4	21,6	15,6	18,5	13,5	11,6	16,6	5,7
Summa kvinnor	63,5	64,9	75,9	60,2	72,1	58,5	67,2	73,3	64,2	64,7	64,0	65,9	50,1
Totalt	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

¹ Enligt 1960 års folkräkning.

Date		Description		Amount		Balance	
Month	Year	To	By	Dr	Cr	Dr	Cr
Jan	1901	Balance					
Jan	1901	Jan 1		100.00		100.00	
Jan	1901	Jan 5	Jan 5	50.00		50.00	
Jan	1901	Jan 10	Jan 10		25.00		25.00
Jan	1901	Jan 15	Jan 15	75.00		75.00	
Jan	1901	Jan 20	Jan 20		15.00		15.00
Jan	1901	Jan 25	Jan 25	125.00		125.00	
Jan	1901	Jan 31	Jan 31		5.00		5.00
Feb	1901	Feb 1					
Feb	1901	Feb 5	Feb 5	30.00		30.00	
Feb	1901	Feb 10	Feb 10		10.00		10.00
Feb	1901	Feb 15	Feb 15	40.00		40.00	
Feb	1901	Feb 20	Feb 20		20.00		20.00
Feb	1901	Feb 25	Feb 25	50.00		50.00	
Feb	1901	Feb 28	Feb 28		5.00		5.00
Mar	1901	Mar 1					
Mar	1901	Mar 5	Mar 5	20.00		20.00	
Mar	1901	Mar 10	Mar 10		10.00		10.00
Mar	1901	Mar 15	Mar 15	30.00		30.00	
Mar	1901	Mar 20	Mar 20		15.00		15.00
Mar	1901	Mar 25	Mar 25	45.00		45.00	
Mar	1901	Mar 31	Mar 31		5.00		5.00

Tabell 14. Gudsfrjånster och andra sammankomster

Verksamhetsform	Samfund											
	EFS	FB	FA	HF	MK	SAM	SB	SvF	SMF	ÖM	P	Summa
1. Gudsfrjånster												
Förs. med huvudgudstj.:												
varje vecka.....	104	17	216	59	114	110	316	19	701	205	346	2 207
varannan vecka.....	120	7	2	11	9	84	42	—	298	5	5	583
var 3:dje vecka.....	53	—	1	1	1	19	10	—	85	—	1	171
var 4:de ».....	190	5	—	9	5	52	44	—	159	4	7	475
Genomsnittligt ant. delt. per gudstj.-tillfälle, sammanlagt för försam- lingarna.....	14 260	620	9 967	2 090	4 103	6 894	13 261	663	44 652	8 635	26 197	131 342
2. Veckomöten												
Förs. med veckomöten:												
2 ggr i veckan.....	15	3	162	20	6	14	62	8	83	77	211	661
1 gång i veckan.....	91	10	47	39	63	115	204	7	476	105	117	1 274
varannan vecka.....	195	3	4	7	23	93	68	1	398	9	9	810
Genomsnittligt ant. delt. per veckomöte, sam- manlagt för församl. ...	6 797	301	12 511	1 277	1 333	3 712	5 570	560	15 065	3 961	11 820	62 907
3. Övriga möten												
Förs. med övriga möten:												
varje vecka.....	27	2	168	19	28	22	61	9	166	78	212	792
varannan vecka.....	68	5	15	18	14	44	40	3	144	13	19	383
var 4:de vecka.....	186	4	18	7	22	56	77	1	315	17	17	720
Genomsnittligt ant. delt. per möte, sammanlagt för församlingarna....	6 725	262	7 019	867	1 833	2 547	5 297	560	20 249	3 625	7 509	56 493
4. Förs.- och familjeaftnar												
Förs. med förs.- och fam- aftnar:												
varannan vecka.....	6	2	39	1	1	2	5	1	10	4	12	83
var 4:de vecka.....	35	3	71	9	31	5	39	1	01	20	00	341
varannan månad.....	64	3	24	5	31	30	57	2	242	5	2	465

Genomsnittligt ant. delt. per sammankomst, sammanlagt för församl.	4 777	200	6 106	490	2 965	1 851	4 664	165	17 409	1 416	6 050	46 093
5. Föräldraaftnar												
Förs. med föräldraaftn.: varannan vecka	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	2
var 4:de vecka	2	—	2	—	3	1	3	—	1	—	—	12
varannan månad	39	—	28	—	6	2	19	1	70	7	—	172
Genomsnittligt ant. delt. per sammankomst, sammanlagt för församl.	220	—	1 426	—	315	250	791	40	3 258	335	—	6 635
Ant. mammaträffar per år	22	—	47	—	23	4	104	—	93	3	—	320
Ant. pappaträffar per år	5	—	2	—	19	—	—	—	12	—	—	38
Ant. träffar för sk-bar-nens föräldrar	160	13	205	26	56	111	143	2	501	94	133	1 444
Ant. träffar för scouternas föräldrar	21	2	254	6	26	29	46	18	345	11	—	758
6. De gamlas dag												
Förs. anordn. de gamlas dag:												
2 ggr om året	2	—	17	1	3	3	7	2	54	5	18	112
1 gång om året	42	—	110	6	16	44	67	15	235	59	89	683
mera sällan	7	1	12	—	8	4	18	—	76	4	19	149
Genomsnittligt ant. delt. i de gamlas dag, sammanlagt för församl.	2 511	40	12 499	535	956	3 371	5 991	1 065	23 401	5 050	7 595	63 014

Case No.	Case Name	Age	Sex	Occupation	Address	City	State	County	Year	Month	Day	Time	Place	Event	Notes
100-1000	John Doe	35	M	Teacher	123 Main St	Springfield	Illinois	Springfield	1950	10	15	10:00 AM	Home	Birth	Normal delivery
100-1001	Jane Smith	28	F	Nurse	456 Oak St	Springfield	Illinois	Springfield	1950	10	16	11:00 AM	Home	Birth	Normal delivery
100-1002	Robert Johnson	42	M	Engineer	789 Pine St	Springfield	Illinois	Springfield	1950	10	17	12:00 PM	Home	Birth	Normal delivery
100-1003	Elizabeth Brown	30	F	Homemaker	101 Elm St	Springfield	Illinois	Springfield	1950	10	18	1:00 PM	Home	Birth	Normal delivery
100-1004	William Davis	38	M	Farmer	202 Maple St	Springfield	Illinois	Springfield	1950	10	19	2:00 PM	Home	Birth	Normal delivery
100-1005	Mary White	25	F	Student	303 Cedar St	Springfield	Illinois	Springfield	1950	10	20	3:00 PM	Home	Birth	Normal delivery
100-1006	Charles Black	40	M	Businessman	404 Birch St	Springfield	Illinois	Springfield	1950	10	21	4:00 PM	Home	Birth	Normal delivery
100-1007	Patricia Green	27	F	Teacher	505 Walnut St	Springfield	Illinois	Springfield	1950	10	22	5:00 PM	Home	Birth	Normal delivery
100-1008	Richard King	33	M	Engineer	606 Spruce St	Springfield	Illinois	Springfield	1950	10	23	6:00 PM	Home	Birth	Normal delivery
100-1009	Susan Lee	24	F	Student	707 Ash St	Springfield	Illinois	Springfield	1950	10	24	7:00 PM	Home	Birth	Normal delivery
100-1010	Thomas Hall	37	M	Businessman	808 Hickory St	Springfield	Illinois	Springfield	1950	10	25	8:00 PM	Home	Birth	Normal delivery
100-1011	Linda Young	26	F	Teacher	909 Cypress St	Springfield	Illinois	Springfield	1950	10	26	9:00 PM	Home	Birth	Normal delivery
100-1012	James Scott	41	M	Engineer	1010 Dogwood St	Springfield	Illinois	Springfield	1950	10	27	10:00 PM	Home	Birth	Normal delivery
100-1013	Karen Adams	23	F	Student	1111 Magnolia St	Springfield	Illinois	Springfield	1950	10	28	11:00 PM	Home	Birth	Normal delivery
100-1014	Michael Baker	36	M	Businessman	1212 Sycamore St	Springfield	Illinois	Springfield	1950	10	29	12:00 AM	Home	Birth	Normal delivery
100-1015	Nancy Clark	29	F	Teacher	1313 Redwood St	Springfield	Illinois	Springfield	1950	10	30	1:00 AM	Home	Birth	Normal delivery
100-1016	Christopher Evans	34	M	Engineer	1414 Juniper St	Springfield	Illinois	Springfield	1950	10	31	2:00 AM	Home	Birth	Normal delivery
100-1017	Amanda Hill	22	F	Student	1515 Willow St	Springfield	Illinois	Springfield	1950	10	1	3:00 AM	Home	Birth	Normal delivery
100-1018	Gregory King	39	M	Businessman	1616 Cottonwood St	Springfield	Illinois	Springfield	1950	10	2	4:00 AM	Home	Birth	Normal delivery
100-1019	Heather Lee	21	F	Student	1717 Birch St	Springfield	Illinois	Springfield	1950	10	3	5:00 AM	Home	Birth	Normal delivery
100-1020	Jonathan White	32	M	Engineer	1818 Elm St	Springfield	Illinois	Springfield	1950	10	4	6:00 AM	Home	Birth	Normal delivery

Births in 1950
 by month and sex
 Springfield, Ill.

DE FRIA SAMFUNDEN
(lokalplanet)

Tabell 15. Kyrkliga handlingar¹

Verksamhetsform	Samfund											Summa
	EFS	FB	FA	HF	MK	SAM	SB	SvF	SMF	ÖM	P	
Dop.....	38	55	—	391	287	419	1 191	15	3 048	1 119	4 104	*10 667
Barn dop.....	37	—	—	—	277	103	—	2	1 761	—	—	2 180
Vuxendop.....	1	55	—	391	10	316	1 191	13	1 281	1 119	4 104	6 481
Barnvälsignelser.....	5	10	145	116	—	149	393	5	761	313	1 272	3 169
Vigslar.....	7	16	53	54	105	121	346	3	1 196	261	763	2 925
därav båda parter tillh. samfundet.....	6	7	48	24	46	77	203	2	892	170	640	2 115
Jordfästningar.....	15	71	367	74	596	173	1 482	3	3 448	686	1 542	8 457
därav personer utom samfundet.....	3	1	22	5	74	15	51	1	230	30	58	490

¹ Uppgifterna avser tiden 1957—1959.

* Beträffande 6 dop saknas uppg. om karaktären.

DE FRIA SAMFUNDEN
(lokalplanet)

Tabell 16. Barn- och ungdomsarbete

Verksamhetsform	Samfund											
	EFS	FB	FA	HF	MK	SAM	SB	SvF	SMF	ÖM	P	Stumma
1. Söndagsskola												
Antal söndagsskolor . . .	636	33	308	88	161	297	696	18	2 280	381	1 072	5 970
Antal elever	18 033	857	23 248	2 803	6 161	8 598	24 003	560	77 495	14 886	41 603	218 247
Pojkar i åldern:												
— 4 år	103	4	632	42	83	66	352	3	833	262	608	2 988
4—7 år	1 551	64	2 599	280	707	923	2 552	39	9 879	1 457	2 747	22 798
8—10 år	1 760	71	2 223	291	500	826	2 059	22	7 615	1 261	2 490	19 118
11—14 år	1 061	48	1 332	160	284	570	1 258	9	4 777	825	1 720	12 044
15—17 år	29	5	84	7	10	7	58	—	163	50	100	513
18—	—	—	14	3	—	3	11	—	23	5	17	76
Flickor i åldern:												
— 4 år	123	4	762	71	115	98	545	9	1 204	404	741	4 076
4—7 år	2 127	87	3 863	374	1 153	1 083	3 730	78	13 719	1 918	3 641	31 773
8—10 år	2 603	104	3 411	365	995	948	3 308	55	11 070	1 796	3 623	28 278
11—14 år	1 634	80	2 255	293	582	748	2 165	42	7 866	1 312	2 315	19 292
15—17 år	42	8	169	8	28	8	112	—	196	84	147	802
18—	—	—	26	—	—	—	9	—	20	5	19	79
Elever ej uppdelade efter kön och/eller ålder . . .	7 000	382	5 878	909	1 704	3 318	7 844	303	20 130	5 507	23 435	76 410
2. Kristendomsskola (1957—1959)												
Antal elever	13	—	163	234	450	621	1 517	—	5 779	823	3 521	13 021
därav i åldern:												
under 13 år	—	—	—	6	1	15	122	—	126	46	252	568
13 år	—	—	10	84	75	126	431	—	1 725	201	394	3 046
14 år	—	—	11	50	291	262	428	—	2 692	143	350	4 239
15 år	1	—	13	26	42	59	170	—	493	62	169	1 035
över 15 år	—	—	13	28	16	20	83	—	134	34	133	461
Elever ej uppdelade efter ålder	—	—	16	10	92	100	300	—	600	607	2 220	6 072

3. <i>Ungdomsöreningar</i>	2 169	59	1 054	50	1 201	1 789	1 863	11 418	467	20 070
Antal samlingar per år	3 930	70	740	30	927	3 207	3 304	17 690	314	30 212
4. <i>Juniorföreningar</i>	8 745	270	6 147	1 345	2 838	5 425	7 016	30 720	4 164	66 772
Antal samlingar per år	6 451	222	3 859	712	1 782	3 527	4 713	21 494	3 375	46 197
5. <i>Scoutkårer</i>	1 425	—	5 550	230	863	1 327	1 495	14 270	650	26 472
Antal samlingar per år	1 344	—	3 949	202	758	1 294	1 165	17 501	699	27 260
6. <i>Arb. bland ungd. under scoutåldern</i>	2 743	38	3 788	53	1 637	70	5 489	500	651	15 325
Antal samlingar per år	2 780	25	2 205	109	949	95	4 857	394	524	12 161
7. <i>Öppen klubbverksamhet</i>	74	—	70	—	99	—	174	519	—	936
Antal samlingar per år										
8. <i>Ungdomsgudstjänster</i>	1 052	21	3 720	54	105	352	565	1 824	236	7 936
Antal ungdomsgudstj. per år										
9. <i>Öppna ungdomsaftnar</i>	799	102	1 057	53	360	243	630	3 131	133	6 508
Antal sammankomster										
10. <i>Studiecirklar och fritidsgrupper</i>	357	24	404	—	375	486	781	3 086	543	*6 548
Antal studiecirklar	424	3	150	—	167	203	394	2 278	84	43 770
Antal deltagare i studiecirklar och fritidsgrupper	\$147 739

¹ Avser kårkadetter.

² Därav flickor 46,2 %, pojkar 39,0 %, ej uppdelade efter kön 14,8 %.

³ I denna summa ingår 492 studiecirklar anordnade antingen av flera organisationer i samverkan eller av församlingar tillhörande Pingströrelsen, för vilket samfund ingen separat redovisning förekommer.

⁴ I denna summa ingår 67 fritidsgrupper, anordnade av Fria kristliga gymnastiströrelsen (15) och andra organisationer, i vilka Pingströrelsen medverkar (för detta samfund saknas nämligen separat redovisning i vad gäller fritidsgrupper).

⁵ Fördelning på olika samfund saknas.

DE FRIA SAMFUNDEN
(lokalplanet)

Tabell 17. Kvinnoarbete

Verksamhetsform	Samfund											
	EFS	FB	FA	HF	MK	SAM	SB	SvF	SMF	ÖM	P	Summa
1. Syföreningar	722	18	187	14	203	296	337	21	1 754	82	—	3 634
Antal syföreningar.....												
Fören. ¹ arb. för:												
mission.....	443	—	1	—	41	190	172	4	500	64	—	1 415
soc. ändam. inom landet	8	—	10	—	30	7	91	2	94	11	—	253
flyktinghj. e. d.....	25	—	—	—	22	18	103	2	88	22	—	280
egna förs.....	201	—	154	—	107	166	242	12	922	19	—	1 823
övr. ändamål.....	13	—	5	—	8	10	36	1	21	3	—	97
Antal samlingar.....	9 032	269	4 704	153	3 715	3 556	4 825	474	24 182	1 221	—	52 131
Antal medlemmar.....	12 051	162	5 057	193	6 024	3 335	6 740	2 184	27 920	1 218	—	64 884
2. Övrig kvinnoverksamhet												
Antal samlingar.....	41	—	4 886	84	401	17	792	—	443	126	474	7 264
Antal medlemmar.....	372	—	28 135	92	977	180	1 800	—	6 524	215	248	38 543

¹ Vissa syföreningar arbetar för mer än ett ändamål; från vissa föreligger ej uppgift om arbetsändamål.

Tabell 18. Sång- och musikverksamhet

Verksamhetsform	Samfund											Summa					
	EFS	FB	FA	HF	MK	SAM	SB	SvF	SMF	ÖM	P						
1. <i>Kyrkokörer</i>																	
Antal samlingar	885	50	61	12	1 174	258	1 914	—	6 985	505	703	12 547					
Antal medlemmar	800	11	180	35	837	303	1 908	—	6 046	669	1 024	11 813					
2. <i>Damkörer</i>																	
Antal samlingar	270	—	787	—	273	83	477	15	1 143	184	341	3 573					
Antal medlemmar	202	6	505	—	247	46	351	5	1 110	176	314	2 962					
3. <i>Manskörer</i>																	
Antal samlingar	127	5	198	10	127	104	77	—	801	59	214	1 722					
Antal medlemmar	118	4	194	8	106	102	139	—	800	130	348	1 949					
4. <i>Ungdomskörer</i>																	
Antal samlingar	621	—	603	15	118	136	324	30	1 283	142	396	3 668					
Antal medlemmar	577	—	439	18	123	99	358	15	1 114	165	715	3 623					
5. <i>Barnkörer</i>																	
Antal samlingar	67	—	564	—	92	56	112	—	716	33	372	2 012					
Antal medlemmar	63	—	299	—	93	49	104	—	864	45	472	1 989					
6. <i>Musikföreningar</i>																	
Antal samlingar	2 544	456	10 828	1 447	1 140	3 544	5 556	431	15 492	4 810	9 019	55 267					
Antal medlemmar	2 034	195	3 567	870	1 044	2 554	4 542	212	12 044	3 571	9 563	40 196					
7. <i>Stråkeensembler</i>																	
Antal samlingar	23	—	—	—	50	15	94	—	507	52	122	863					
Antal medlemmar	21	—	—	—	26	4	27	—	339	98	164	679					
8. <i>Hornmusikkörer</i>																	
Antal samlingar	650	—	5 291	2	132	320	643	60	2 621	794	1 754	12 267					
Antal medlemmar	307	—	1 330	12	49	171	341	19	1 173	369	1 158	4 929					

Tabell 19. Verksamhetens art och omfattning

(distriktsplanet)

Verksamhetsform	Samfund										Summa	
	EFS	FB	FA	HF	MK	SAM	SB	SvF	SMF	ÖM		P
I. Möten												
1. Distriktssamlingar												
Ant. distr.-samlingar . . .	98	10	22	37	17	2	111	5	152	20	—	474
Ant. delt. i saml.	13 202	640	1 116	5 312	1 365	60	12 968	435	39 939	1 155	—	76 192
Ant. delt. i senaste distr.möte	5 740	230	—	802	195	35	6 037	50	7 366	879	—	21 334
2. Distr.-ungd.förb:s samlingar												
Ant. delt. i senaste distr.möte	2 172	—	4 545	900	320	—	2 490	—	10 175	550	—	21 152
II. Läger och kurser m. m.												
1. Distr.-ungd.förb:s läger o. kurser												
Antal läger	77	5	33	20	13	3	50	—	192	15	—	408
Antal delt. i läger	3 699	200	3 200	1 025	840	250	3 250	—	17 919	1 037	—	31 420
Antal ledarkurser	25	2	42	1	6	3	35	—	118	9	—	241
Ant. delt. i ledarkurs . . .	650	60	1 540	20	85	59	868	—	5 301	215	—	8 798
2. Kurser för söndags-skollärare	5	—	22	—	1	—	6	—	77	—	—	111
Antal deltagare	175	—	1 135	—	45	—	180	—	3 960	—	—	5 495
3. Distr. kvinnorddens kurser	4	—	—	—	—	—	1	—	21	—	—	26
Antal deltagare	350	—	—	—	—	—	40	—	2 559	—	—	2 949
4. Distr.-körens o. musikförb:s samlingar . . .	46	—	—	—	—	—	33	—	60	6	—	145
Antal deltagare	2 741	—	—	—	—	—	3 143	—	8 095	200	—	14 179
5. Å distr.-ungd.gårdarna o. distr.-ungd.gårdarna anordnade läger o. kurser m. m.												
Antal deltagare ^{*)}	1124 908

¹ Tidigare redovisade samlingar, läger och kurser har till en del varit förlagda till ifrågasvarande gårdar, varför siffran ej kan sammantäckas med eljest i tabellen upptagna deltagarsiffror.

Tabell 20. Verksamhetens art och omfattning

Verksamhetsform	Samfund											
	EFS	FB	FA ¹	HF	MK	SAM	SB	SVF	SMF	ÖM	P	Summa
I. Verksamhet inom landet	1	—	1	1	1	1	1	—	1	1	—	8
1. Teologiska seminarier	45	—	37	16	18	25	37	—	95	40	—	313
2. Folkhögskolor	8	—	1	—	—	1	1	—	4	1	1	17
Antal elever	827	—	36	—	—	85	142	—	704	81	75	1 950
3. Övriga skolor	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1
Ant. sjuksköt.-skol . .	—	—	—	—	78	—	—	—	—	—	—	78
Ant. elever	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1
Ant. förs.-systerskol .	—	—	—	—	—	—	—	—	12	—	—	12
Ant. elever	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Ant. hemsysterskolor ²	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ant. elever	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	36
Ant. barnsköterskesk.	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Ant. elever	—	—	5	—	—	—	—	—	—	—	—	5
4. Sociala institutioner	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ant. sjukhus och sjukhem	—	—	—	—	4	—	—	—	—	—	—	4
Ant. patienter	—	—	—	—	1 493	—	—	—	—	—	—	1 493
Ant. pojkhem	—	—	1	—	2	—	—	—	—	—	—	5
Ant. inneboende	—	—	27	—	179	—	22	—	—	—	—	228
Ant. flickhem	—	—	2	—	1	—	—	—	—	—	—	3
Ant. inneboende	—	—	24	—	—	—	—	—	—	—	—	24
Ant. upptagn.- och inackord.hem	—	—	419	—	44	—	51	—	—	—	—	26
Ant. inneboende	—	—	375	—	—	—	24	—	—	—	—	419
Ant. ålderdomshem ³ . .	—	—	3	—	—	1	1	—	—	—	—	7
Ant. inneboende	—	—	65	—	—	6	45	—	14	—	—	148
Ant. missionärshem . .	—	—	18	—	1	1	—	—	72	—	—	5
Ant. inneboende	1	—	—	—	—	10	—	—	12	—	—	22
Ant. student- och seminaristhem	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3
Ant. inneboende	—	—	—	—	—	—	—	—	163	—	—	163
Ant. barnkolonier o. sommarhem för gamla	—	—	25	—	—	—	—	—	—	—	—	25
Ant. övriga sociala institutioner	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

1. 20000
 2. 30000
 3. 40000
 4. 50000
 5. 60000
 6. 70000
 7. 80000
 8. 90000
 9. 100000
 10. 110000
 11. 120000
 12. 130000
 13. 140000
 14. 150000
 15. 160000
 16. 170000
 17. 180000
 18. 190000
 19. 200000
 20. 210000
 21. 220000
 22. 230000
 23. 240000
 24. 250000
 25. 260000
 26. 270000
 27. 280000
 28. 290000
 29. 300000
 30. 310000
 31. 320000
 32. 330000
 33. 340000
 34. 350000
 35. 360000
 36. 370000
 37. 380000
 38. 390000
 39. 400000
 40. 410000
 41. 420000
 42. 430000
 43. 440000
 44. 450000
 45. 460000
 46. 470000
 47. 480000
 48. 490000
 49. 500000
 50. 510000
 51. 520000
 52. 530000
 53. 540000
 54. 550000
 55. 560000
 56. 570000
 57. 580000
 58. 590000
 59. 600000
 60. 610000
 61. 620000
 62. 630000
 63. 640000
 64. 650000
 65. 660000
 66. 670000
 67. 680000
 68. 690000
 69. 700000
 70. 710000
 71. 720000
 72. 730000
 73. 740000
 74. 750000
 75. 760000
 76. 770000
 77. 780000
 78. 790000
 79. 800000
 80. 810000
 81. 820000
 82. 830000
 83. 840000
 84. 850000
 85. 860000
 86. 870000
 87. 880000
 88. 890000
 89. 900000
 90. 910000
 91. 920000
 92. 930000
 93. 940000
 94. 950000
 95. 960000
 96. 970000
 97. 980000
 98. 990000
 99. 1000000
 100. 1010000
 101. 1020000
 102. 1030000
 103. 1040000
 104. 1050000
 105. 1060000
 106. 1070000
 107. 1080000
 108. 1090000
 109. 1100000
 110. 1110000
 111. 1120000
 112. 1130000
 113. 1140000
 114. 1150000
 115. 1160000
 116. 1170000
 117. 1180000
 118. 1190000
 119. 1200000
 120. 1210000
 121. 1220000
 122. 1230000
 123. 1240000
 124. 1250000
 125. 1260000
 126. 1270000
 127. 1280000
 128. 1290000
 129. 1300000
 130. 1310000
 131. 1320000
 132. 1330000
 133. 1340000
 134. 1350000
 135. 1360000
 136. 1370000
 137. 1380000
 138. 1390000
 139. 1400000
 140. 1410000
 141. 1420000
 142. 1430000
 143. 1440000
 144. 1450000
 145. 1460000
 146. 1470000
 147. 1480000
 148. 1490000
 149. 1500000
 150. 1510000
 151. 1520000
 152. 1530000
 153. 1540000
 154. 1550000
 155. 1560000
 156. 1570000
 157. 1580000
 158. 1590000
 159. 1600000
 160. 1610000
 161. 1620000
 162. 1630000
 163. 1640000
 164. 1650000
 165. 1660000
 166. 1670000
 167. 1680000
 168. 1690000
 169. 1700000
 170. 1710000
 171. 1720000
 172. 1730000
 173. 1740000
 174. 1750000
 175. 1760000
 176. 1770000
 177. 1780000
 178. 1790000
 179. 1800000
 180. 1810000
 181. 1820000
 182. 1830000
 183. 1840000
 184. 1850000
 185. 1860000
 186. 1870000
 187. 1880000
 188. 1890000
 189. 1900000
 190. 1910000
 191. 1920000
 192. 1930000
 193. 1940000
 194. 1950000
 195. 1960000
 196. 1970000
 197. 1980000
 198. 1990000
 199. 2000000

Year	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020							
1	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000					
2	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000		
3	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	
4	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000

2000
 2001
 2002
 2003
 2004
 2005
 2006
 2007
 2008
 2009
 2010
 2011
 2012
 2013
 2014
 2015
 2016
 2017
 2018
 2019
 2020
 2021
 2022
 2023
 2024
 2025
 2026
 2027
 2028
 2029
 2030
 2031
 2032
 2033
 2034
 2035
 2036
 2037
 2038
 2039
 2040
 2041
 2042
 2043
 2044
 2045
 2046
 2047
 2048
 2049
 2050
 2051
 2052
 2053
 2054
 2055
 2056
 2057
 2058
 2059
 2060
 2061
 2062
 2063
 2064
 2065
 2066
 2067
 2068
 2069
 2070
 2071
 2072
 2073
 2074
 2075
 2076
 2077
 2078
 2079
 2080
 2081
 2082
 2083
 2084
 2085
 2086
 2087
 2088
 2089
 2090
 2091
 2092
 2093
 2094
 2095
 2096
 2097
 2098
 2099
 2100

Tabell 21. Anställda samt vissa ledaruppdrag

Anställda m. m.	Samfund											
	EFS	FB	FA	HF	MK	SAM	SB	SvF	SMF	ÖM	P	Summa
På lokalplanet verksamma												
Pastorer	4270	—	356	50	131	225	329	27	1 054	210	494	3 146
Söndagskolläre	1 962	100	1 179	462	633	1 647	2 797	48	9 824	1 895	4 502	25 049
Ungdomsledaruppdrag	1 738	72	1 275	189	324	1 070	1 424	40	7 139	654	—	13 925
På distriktsplanet verksamma												
Distriktsförest./-sekr.	25	2	38	7	8	4	14	—	30	17	—	4137
Ungdomssekreterare	18	—	11	—	—	—	11	—	34	1	—	975
Undervisningssekreterare	2	—	—	—	—	—	—	—	12	—	—	14
Söndagskolläre	12	—	10	—	—	—	1	—	11	—	—	934
Övriga anställda	—	—	28	2	—	—	1	—	2	—	—	33
På riksplanel verksamma												
Missionsförest./-sekr.	5	—	3	2	4	3	3	1	8	3	—	32
Söndagskolläre	4	—	2	2	—	2	1	1	—	2	—	14
Undervisningssekreterare	3	—	1	1	7	1	2	—	5	—	—	14
Ungdomssekreterare	7	—	4	3	5	5	3	—	14	3	—	44
Socialsekreterare	1	—	2	—	1	—	1	—	1	—	—	6
Studentpastorer	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1
Lärare	105	—	15	4	9	13	21	—	98	20	5	290
därför vid:												
teol. seminarier	16	—	8	4	5	6	10	—	11	12	—	872
folkhögskolor	89	—	6	—	—	7	11	—	87	8	5	9213
sjuksköterskeskolor												
m. fl.	—	—	101	—	4	—	—	—	—	—	—	117
Övriga anställda	24	—	150	10	—	19	5	—	13	—	—	223
Missionärer (enl. tab. 25).	128	31	28	50	30	75	67	—	244	146	452	1 251

1 Redovisade direkt av samfundet.

2 I denna summa ingår även evangelister.

3 De av Metodistkyrkan anställda distriktsföreståndarna anses verksamma i central tjänst.

4 Därav 21 deltidsanställda.

5 Därav 18 deltidsanställda.

6 Därav 7 deltidsanställda.

7 Musikkonsulent.

8 Därav 44 deltidsanställda.

9 Därav 106 deltidsanställda.

10 Avser lärare vid barnsköterskeskola.

11 I denna summa ingår 2 lärare vid hemstyverskola som drivs av Sveriges frikyrkoråd.

12 I denna summa ingår 9 pastorer anställda av ungdomsförbundet.

Tabell 22. Ekonomiska uppgifter¹

Ekonomiska uppgifter (i 1 000-tals kr)	Samfund											Summa
	EFS	FB	FA	HF	MK	SAM	SB	SvF	SMF	ÖM	P	
<i>Lokalplanen</i>												
Inkomster	3 350,2	206,9	4 191,8	943,8	1 551,6	1 777,2	6 600,2	245,1	16 396,8	4 990,0	16,742,6	56 996,2
Insamlade medel ²												
därför för:												
församl.	906,3	88,2	2 255,6	363,4	960,5	759,2	4 039,7	113,5	10 703,4	2 476,1	6 496,6	29 162,5
inre mission	760,1	19,0	319,4	90,6	124,7	223,8	406,8	5,7	1 092,8	262,7	1 608,2	4 913,8
yttre mission	929,7	68,8	338,2	159,4	84,5	278,6	473,6	20,2	2 489,2	685,2	2 490,3	8 017,7
övriga ändamål	187,3	5,5	297,7	35,8	112,0	92,9	386,7	12,5	752,8	466,5	659,0	3 008,7
Gåvor o. donationer	308,2	26,5	372,1	33,8	158,8	233,9	303,9	11,8	1 569,4	92,5	81,8	3 192,7
Försäljningsinkomster	761,0	4,1	1 160,8	3,1	266,4	436,0	80,3	43,5	2 586,0	7,8	9,4	5 358,4
Bidr. av allm. medel ³	48,4	0,1	17,5	1,0	114,1	36,9	117,9	5,2	595,4	6,7	36,9	980,1
därför ställiga	5,6	0,1	7,0	0,1	2,0	4,4	26,7	—	179,1	4,5	13,5	243,0
» kommunala	8,6	—	10,5	0,9	2,8	9,8	23,7	5,2	247,8	4,1	20,8	334,2
Övr. inkomster (hyror, räntor etc.)	252,8	2,4	122,0	18,0	587,9	61,7	423,0	2,5	1 592,2	131,8	764,2	3 958,5
Summa	4 720,6	240,0	5 864,2	999,7	2 678,8	2 545,7	7 525,3	308,1	22 739,8	5 228,8	17 634,9	70 485,9
<i>Utgifter</i>												
Lönekostnader	584,4	56,2	1 968,9	271,4	785,6	598,1	2 140,2	118,2	6 342,4	1 340,1	3 539,2	17 744,4
Drifts- o. underhållsut- gifter												
för huvudkyrkan	702,8	22,7	—	93,3	645,2	240,6	1 124,2	6,7	2 455,6	542,2	1 283,5	7 116,8
» övr. gudstj. rum	58,1	0,6	0,4	1,9	60,1	2,3	124,9	—	399,0	33,1	245,7	926,1
» ungdomsgårdar	15,4	—	—	3,2	27,2	12,9	11,7	0,1	187,1	—	0,3	257,9
» ålderdomshem	12,7	—	—	—	321,4	—	—	—	335,2	—	—	669,3
» sommarhem	22,1	—	1,5	0,5	19,9	7,6	21,9	—	252,2	3,0	16,7	345,4
» övr. lokaler	16,8	—	—	1,6	120,9	4,5	94,7	—	506,5	11,9	234,5	991,4
Summa	1 412,3	79,5	1 970,8	371,9	1 980,3	866,0	3 517,6	125,0	10 478,0	1 930,3	5 319,9	28 051,3
<i>Tillgångar⁴</i>												
Huvudkyrka, värde	12 916,8	470,8	28 176,4	2 831,2	9 974,3	7 161,9	23 960,2	8 885,7	65 600,0	9 422,3	24 781,7	194 181,3
Övriga gudstj. rum, vär- de	1 064,6	—	50,0	112,8	766,8	309,5	3 030,2	20,0	11 365,7	1 393,5	5 215,0	23 379,9
Ungdomsgårdar, värde	284,2	—	146,4	27,3	201,0	246,0	215,7	20,0	2 101,9	15,9	12,0	3 270,4
Ålderdomshem, värde	90,0	—	—	—	2 021,6	—	18,9	—	858,4	40,0	—	3 028,9
Sommarhem, värde	363,9	—	72,9	27,5	300,4	296,9	348,7	15,0	3 742,0	138,1	220,0	5 525,4
Övriga lokaler, värde	332,4	3,0	15,0	64,0	1 296,5	303,9	1 041,1	—	8 484,3	878,1	1 420,9	13 839,2
Summa	15 051,9	525,6	28 460,7	3 062,8	14 560,6	8 318,2	28 614,8	8 940,7	92 152,3	11 887,0	31 640,6	242 995,4

Tabell 22. (forts.)

Ekonomiska uppgifter (i 1 000-tals kr)	Samfund											
	EFS	FB	FA	HF	MK	SAM	SB	SvF	SMF	ÖM	P	Summa
Statliga bidrag för skolor	1 182,0	—	—	—	—	183,4	177,6	—	933,2	191,2	—	52 705,4
» soc. institutioner	—	—	772,0	—	42,2	—	7,8	5,8	—	—	—	827,8
» konferens- o. semestergårdar	—	—	—	—	—	—	—	3,0	—	—	—	3,0
Landst.- o. kom. bidrag för skolor	348,0	—	58,9	—	72,0	36,0	73,0	—	277,2	29,0	—	904,1
» sociala institutioner	—	—	947,0	—	362,5	—	130,2	62,3	—	—	—	1 502,0
» konferens- o. semestergårdar	—	—	—	—	0,4	—	—	0,6	—	—	—	1,0
Övriga bidrag	—	—	717,7	—	120,9	—	20,0	46,2	1,7	—	—	797,2
Summa	5 933,6	289,8	5 035,5	975,3	1 066,7	2 295,1	1 878,7	173,9	6 701,5	2 136,6	2 900,0	29 445,4
Inkomster & missionsfältet ⁸	2 055,3	116,6	—	57,2	—	350,5	531,8	—	2 710,0	362,6	—	6 184,0
Därför bidrag av allm. medel ⁹	746,7	130,0	—	—	—	295,0	—	—	2 355,0	92,9	—	3 619,6
Utgifter												
Kostn. för anställd personal	1 047,4	—	—	270,0	1 074,1	367,7	1 099,4	66,2	2 837,1	86,4	—	5 848,3
Utg. för skolor (driftbudget)	3 679,4	—	595,2	60,0	390,3	401,5	480,4	—	2 935,5	632,3	275,4	19 617,0
» sociala institutioner (driftbudget)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
» konferens- o. semestergårdar (driftbudget) ¹²	52,6	120,0	5 750,8	—	2 761,9	26,0	317,0	109,3	108,7	—	—	9 246,3
Summa	4 779,4	120,0	6 892,0	365,0	4 338,4	820,9	896,8	185,5	6 681,8	773,7	275,4	26 295,9
Utg. för verksamhet utom landet ⁸	2 335,8	231,8	281,9	599,2	151,1	949,1	772,5	—	3 371,4	1 379,6	2 500,0	12 572,4
Tillgångar⁴												
Fastigheter, värde	8 610,5	216,7	52 264,8	1 205,3	8 088,7	1 507,8	4 989,6	7 017,5	14 620,3	2 858,5	455,4	131 020 063,1
därför skolor	5 338,0	—	1 587,9	131,0	1 890,0	544,0	1 045,0	—	4 477,3	1 275,6	455,4	13 169 972,2
» sociala institutioner	27,0	121,0	3 966,6	—	513,4	50,0	457,9	140,0	190,0	—	—	5 465,9

» konferens- o. semestergår- dar ¹²	—	1 429,1	50,0	509,3	—	—	37,5	2 436,0	161,0	—	4 622,9
Fonderade medel	2 953,2	105,1	3 192,4	1 178,3	—	551,6	2 573,0	3 880,0	5 550,7	76,8	20 061,1
Summa	11 563,7	321,8	55 457,2	2 383,6	8 088,7	2 059,4	7 562,6	10 897,5	20 171,0	2 935,3	122 124,2

¹ Redovisningen är ofullständig och upptager endast vissa poster. Redovisningen kan icke läggas till grund för bokföringsmässig ekonomisk bedömning.

² Specificering på olika ändamål saknas för en del av de insamlade medlen, varför summan av delposterna ej överensstämmer med totalsumman.

³ Uppdelning på bidrag av statliga och kommunala medel saknas för en del av de allmänna medel som redovisas, varför summan av delposterna ej överensstämmer med totalsumman.

⁴ I de fall då beträffande fast egendom uppgift om taxeringsvärde ej funnits tillgänglig, har byggnads- eller inköpskostnad angivits.

⁵ I summan ingår 38 000 kr som avser Stockholms hemsyssterskola, vilken drives av Sveriges frikyrkoråd.

⁶ I summan ingår 10 000 kr som avser Stockholms hemsyssterskola.

⁷ I summan ingår 10 700 kr som avser Stockholms hemsyssterskola.

⁸ Uppgifterna hämtade från Svenska missionsrådets statistik, se tabell 25.

⁹ Bidragen utgivna i de stater, där verksamhet bedrivs.

¹⁰ Avser endast ungdomsförbundet.

¹¹ I summan ingår 167 000 kr som avser Stockholms hemsyssterskola.

¹² Avser även student- och seminaristhem.

¹³ I summan ingår 228 000 kr som avser Stockholms hemsyssterskola.

Tabell 23. Utbildningsverksamhet, publikationer och anställda

Ekumeniska organ	Utbildn.verksamh.		Publikationer			Anställda	
	Antal kurser	Antal deltagare	Antal publikationer	Antal nummer per år	Upplaga	Antal anställda	Därav heltidsanställda
<i>Verksamhet inom Sverige</i>							
<i>A. Samarbetsorgan</i>							
1. Sv. ekumeniska nämnden	5	120	1	4	800	5	—
2. Sv. ekumeniska föreningen	6	c:a 10 000	—	—	—	—	—
3. Sv. ekumeniska kvinnoråd	2	c:a 30	—	—	—	—	—
4. Sv. kristna ungdomsråd	3	200	—	—	—	—	—
5. Sv. söndagsskolrådet	—	—	—	—	—	—	—
6. Samarbetsnämnden för kristet bildningsarbete	—	—	—	—	—	—	—
7. Sv. förenade kristliga lärarförb..	—	—	—	—	—	—	—
8. Sv. missionsrådet	2	55	1	4	1 300	2	—
9. Sv. ekumeniska kommittén för mellankyrkliga frågor	—	—	—	—	—	—	—
10. Kommittéerna för Sv. förenade student- och gymnasiströrelser	—	—	—	—	—	—	—
<i>B. Kristen fostran och utbildning</i>							
11. KFUM:s riksförbund	120	2 300	6	1—6	11 000	305	230
12. KFUK:s riksförbund	1	10	4 000	—	—
13. Sv. kristliga seminariströrelse ..	—	—	1	7	4 500	1	—
14. Förb. kristna seminarister och lärare	4	305	1	7	5 100	2	—
15. Förbundet för kristen fostran ..	—	—	1	..	2 300	—	—
16. Religionspedagogiska institutet.	3	80	—	—	—	1	—
17. Sv. bibelsällskapet	—	—	1	1	5 000	—	—
18. Stiftelsen Navigatörerna	1	150	1	4	22 000	4	4
19. Förbundet för kristen humanism	—	—	1	1	1 200	—	—
20. Förbundet soldaternas vänner .	1	30—50	1	4	1 500	8	8
<i>C. Social verksamhet</i>							
21. De kristna samfundens nykterhetsrörelse	74	124 180	1	6	15 000	18	13
22. Sv. sällskapet för nykterhet och folkuppfostran	1	40	—	—	—	—	—
23. Förb. för kristet samhällsliv	1	110	1	10	2 000	—	—
24. Kristet samhällsansvar	—	—	—	—	—	—	—
25. S:t Lukasstiftelsen	1	c:a 40	—	—	—	23	6
<i>D. Ekumeniska yrkessammanslutningar</i>							
26. Resande köpmäns kristliga förening	8	..	1	4	2 000	1	—
27. Samarbetsdelegationen för kristna affärsmän och näringsidkare, KAN-SAM och AKO...	2	4	1 000	10	6
<i>Internationellt verksamhet</i>							
28. Nordiska ekumeniska institutet	2	..	1	10	500	3	3
29. Inomeuropeisk mission	3	900	2	4 resp. 8—10	3 500 resp. 42 000	196	170
30. Sv. lokalavd. av International League for Apostolic Faith and Order	—	—	—	—	—	—	—
31. Nordisk evangelisk mission bland Östeuropas folk	5	125	1	6	1 000	3	2
32. Slaviska missionen	8	..	2	4 resp. 11	4 000 resp. 6 500	18	11
33. Sv. mongol- och japanmissionen	—	—	1	12	7 250	14	14
34. Sv. missionen i Kina och Japan.	1	..	1	12	3 100	14	12
35. Sv. lärares missionsförening	1	25	1	4	600	—	—
36. Lärarinnornas missionsförening .	9	1 120	2	4 resp. 9	16 500 resp. 6 000	9	8
37. Kvinnliga missionsarbetare	4	500	1	11	3 300	16	16
Summa	265	c:a 140 000	33	—	c:a 173 000	653	503

EKUMENISKA ORGANISATIONER

Tabell 24. Ekonomiska uppgifter

Ekumeniska organ	Inkomster (i 1 000-tals kr)				Utgifter (i 1 000-tals kr)	Tillgångar (i 1 000-tals kr)		Skulder (i 1 000-tals kr)
	Kol- lekter	För- saml- anslag	Bidrag av allm. medel ¹	Övriga inkoms- ter		Fastig- heter	Övriga tillgång- ar	
<i>Verksamma inom Sverige</i>								
<i>A. Samarbetsorgan</i>								
1. Sv. ekumeniska nämnden	111,8	—	25,0	33,1	132,3	—	255,6	1,5
2. Sv. ekumeniska föreningen	4,6	—	—	6,6	11,0	—	0,5	—
3. Sv. ekumeniska kvinnoråd	24,2	—	—	1,4	25,0	—	5,8	—
4. Sv. kristna ungdomsråd	—	—	—	9,6	—	—	1,3	—
5. Sv. söndagsskolrådet	—	—	—	8,1	7,9	—	9,5	—
6. Samarbetsnämnden för kristet bildningsarbete	—	—	—	2,1	2,9	—	3,1	—
7. Sv. förenade kristliga lärarför- bund	—	—	—	1,5	1,5	—	—	—
8. Sv. missionsrådet	—	—	—	50,1	44,4	—	51,4	15,3
9. Sv. ekumeniska kommittén för mellankyrkliga frågor	—	—	—	1,3	1,3	—	—	—
10. Kommittéerna för Sv. förenade student- och gymnasiströrelser	—	—	—	—	—	—	—	—
<i>B. Kristen fostran och utbildning</i>								
11. KFUM:s riksförbund	—	—	210,4	582,5	620,5	3 216,4	737,8	3 759,1
12. KFUK:s riksförbund	2,7	—	29,1	126,7	158,6	355,0	164,3	251,4
13. Sv. kristliga seminariströrelse . .	9,6	—	—	6,2	22,7	—	26,0	—
14. Förb. kristna seminarister och lärare	—	—	—	83,2	83,2	—	4,0	—
15. Förbundet för kristen fostran . .	1,0	—	—	31,0	33,0	—	37,7	0,3
16. Religionspedagogiska inst.	0,3	—	10,0	5,1	—	—	—	—
17. Sv. bibelsällskapet	89,8	—	—	29,0	141,7	—	363,7	58,4
18. Stiftelsen Navigatörerna	14,0	—	—	35,0	51,5	—	—	—
19. Förbundet för kristen humanism	—	—	2,5	9,5	12,9	—	5,2	—
20. Förbundet soldaternas vänner . .	91,3	—	10,0	62,1	154,3	60,0	40,5	—
<i>C. Social verksamhet</i>								
21. De kristna samfundens nykter- hetsrörelse	63,3	—	303,8	142,8	519,7	—	52,8	56,2
22. Sv. sällskapet för nykterhet och folkuppfostran	—	—	3,0	12,4	23,6	—	227,6	239,7
23. Förb. för kristet samhällsliv	11,0	—	—	15,0	—	—	16,0	9,5
24. Kristet samhällsansvar	—	—	—	—	—	—	—	—
25. St: Lukasstiftelsen	0,8	—	—	39,5	23,0	—	52,6	40,5
<i>D. Ekumeniska yrkessammanslut- ningar</i>								
26. Resande köpmäns kristliga för- ening	—	—	—	57,6	45,9	—	61,6	—
27. Samarbetsdelegationen för krist- na affärsmän och näringsidka- re, KAN-SAM och AKO	8,0	—	—	97,0	105,5	—	30,5	—
<i>Internationellt verksamma</i>								
28. Nordiska ekumeniska inst.	—	—	—	51,1	51,0	—	0,3	—
29. Inomeuropeisk mission	397,0	0,1	—	1 809,3	2 375,9	1 004,3	768,7	1 555,8

Tabell 24. (forts.)

Ekumeniska organ	Inkomster (i 1 000-tals kr)				Utgifter (i 1 000-tals kr)	Tillgångar (i 1 000-tals kr)		Skulder (i 1 000-tals kr)
	Kollekter	För-saml.-anslag	Bidrag av allm. medel ¹	Övriga inkomster		Fastigheter	Övriga tillgångar	
30. Sv. lokalavd. av International League for Apostolic Faith and Order	—	—	—	—	—	—	—	—
31. Nordisk evangelisk mission bland Östeuropas folk	24,8	—	—	19,1	38,2	—	15,7	—
32. Slaviska missionen	—	—	—	204,1	309,1	—	87,0	22,5
33. Sv. mongol- och japanmissionen	—	—	—	240,2	239,9	80,0	86,5	24,8
34. Sv. missionen i Kina och Japan	—	—	—	236,2	171,4	135,0	142,4	50,3
35. Sv. lärares missionsförening . . .	0,7	—	16,2	15,5	17,3	50,5	4,0	22,5
36. Lärarinnornas missionsfören. . . .	—	—	—	520,6	469,0	158,0	280,1	110,2
37. Kvinnliga missionsarbetare	—	—	—	333,7	212,6	64,2	201,9	146,3
Summa	854,9	0,1	410,0	4 878,2	6 106,8	5 123,4	3 734,1	6 364,3

¹ Därest annat ej säges, utgöres bidraget av statsbidrag. — ² Kommunala bidrag. — ³ Därav 113 700: — landstings- och kommunala bidrag.

Tabell 25. Allmän svensk missionsstatistik för år 1959 (bearbetning av bilaga till Svensk Missionstidskrift, 1960 nr 3)

Missionsområde	Missionärer			Personalia										Församlingsvården och det evangeliska arbetet							
	Män	Kvinnor	Summa	Inhemskt arbetare										Under året					Vid årets slut		
				Präster och andra i motsvarande ställning	Andra manliga arbetare i församlingen	Bibelkvinnor	Lärare	Lärarinnor	Läkare	Sjukvårdare	Summa	Fällets indelning	Ordnade församlingar	Döpta efter undervisning	Döpta barn av kristna föräldrar	Antal nattvardsberättigade	Antal döpta	Sönd-skolor el. religiösa skolor f. barn	Elever i dessa		
Svenska Kyrkans Mission	65	137	202	110	1 535	2 168	1 121	619	12	163	5 728	485	3 241	5 404	64 003	142 339	667	26 899			
Sydafrikanska Unionen	17	40	57	24	253	998	10	28	—	29	1 342	92	186	683	10 168	22 012	83	2 985			
Sydhodesia	22	46	68	9	337	786	327	133	—	29	1 621	156	921	380	9 471	12 929	378	12 017			
Ekvatorialafrika																					
(Tanganyika)	13	26	39	19	721	382	166	9	6	63	1 366	162	1 480	2 830	17 301	50 594	43	2 844			
Syindien	9	21	30	58	224	2	618	449	6	42	1 399	75	654	1 511	27 063	57 404	163	9 053			
Hongkong	4	4	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—			
Evangeliska Fosterlands-																					
Stiftelsen	43	85	128	82	972	39	266	82	—	84	1 525	112	3 279	4 535	55 480	90 733	286	13 060			
Eritrea	8	12	20	18	4	2	41	12	—	6	83	17	15	91	2 108	4 547	11	800			
Etiopien	14	28	42	11	81	—	53	9	—	37	191	35	4	587	1 533	7 018	6	455			
Ekvatorialafrika																					
(Tanganyika)*	15	29	44	39	855	—	123	10	—	8	1 035	39	3 224	3 720	49 231	74 060	230	10 159			
Indien (Madhya Pradesh)	6	16	22	14	32	37	49	51	—	33	216	21	36	137	2 608	5 108	39	2 246			
Svenska Missionsförbundet	93	151	244	54	694	26	519	30	1	57	1 381	31	5 077	17	72 362	75 782	335	15 697			
Ex-Belgiska Kongo o. Kongorepubliken	77	122	199	49	683	14	516	27	—	55	1 344	17	5 017	—	71 775	75 047	298	14 191			
Centralindien	8	17	25	3	7	6	3	3	1	2	25	4	20	17	270	418	17	700			
Japan	8	12	20	2	4	6	—	—	—	—	12	10	40	—	317	317	20	806			
Helgelseförbundet	20	30	50	26	241	55	8	9	—	26	365	99	515	—	6 237	6 192	123	7 208			
Sydafrika och Tanganyika	15	22	37	22	231	49	8	9	—	26	345	93	335	—	5 408	5 423	101	5 908			
Japan	4	5	9	4	1	1	—	—	—	—	6	4	30	—	90	30	8	350			
Formosa	1	3	4	—	9	5	—	—	—	—	14	2	150	—	739	739	14	950			

	25	50	75	101	499	1 058	48	32	—	7	1 745	359	786	12	19 426	19 000	171	0 711
Svenska Alliansmissionen.	10	20	30	78	493	1 031	30	22	—	5	1 659	330	734	—	14 500	18 000	96	4 467
Sydafrikanska Unionen	6	15	21	20	2	20	18	8	—	2	70	9	29	12	737	863	40	1 155
Indien (West-Kandesh).....	9	15	24	3	4	7	—	2	—	—	16	6	23	—	387	565	35	1 295
Japan och Hongkong..	27	40	67	21	361	—	153	—	—	29	564	9	2 152	—	17 614	17 614	13	2 034
Svenska Baptistmissionen.	22	34	56	17	361	—	128	—	—	29	535	7	2 104	—	17 251	17 251	10	1 819
Ex-Belgiska Kongo....	2	3	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Indien (Telugulandet)?	3	3	6	4	—	—	25	—	—	—	29	2	48	—	363	363	3	215
Japan ⁸	49	97	146	38	207	43	45	19	—	9	361	59	1 525	—	18 110	18 075	159	7 954
Örebro Missionsförening..	21	41	62	5	158	18	36	—	—	9	226	10	990	—	12 736	12 736	15	1 328
Centralaf. republ. o. Kongorepubl.....	6	20	26	9	12	14	7	18	—	—	60	10	51	—	638	603	15	930
Indien med Nepal.....	5	12	17	2	6	11	—	—	—	—	19	4	36	—	279	279	39	1 150
Japan.....	17	24	41	22	31	—	2	1	—	—	56	35	448	—	4 457	4 457	90	4 546
Brasilien.....	159	293	452	4 672	1 680	244	1 016	2	—	31	7 645	1 644	5 109	—	977 426	977 426	2 128	280 000
Pingstväckelsens Mission.	38	86	124	104	846	—	956	—	—	—	1 906	16	4 321	—	40 131	40 131	—	—
Ex-Belgiska Kongo....	31	65	96	5	148	—	60	2	—	31	246	21	788	—	4 323	4 323	—	—
Tanganyika.....	36	46	82	4 307	412	128	—	—	—	—	4 847	1 533	—	(764014)	(764014)	2 128	280 000	
Sydamerika ⁹ och Mexico.....	20	47	67	166	187	84	—	—	—	—	437	35	—	—	27 163	27 163	—	—
Asien ¹⁰	34	49	83	90	87	32	—	—	—	—	209	39	—	—	5 809	5 809	—	—
Austr, Isr, Tangent, Etiop, S-af, Lib, Eur.	9	17	26	9	26	—	100	11	—	29	175	30	470	508	—	—	20	1 010
Missionssällskapet Bibeltr.	7	11	18	8	7	—	72	9	—	17	113	13	29	50	12	—	5	410
Vänner.....	2	6	8	1	19	—	28	2	—	12	62	17	441	458	—	—	15	600
Etiopien med Eritrea ⁹ .	1	3	4	3	3	1	9	4	—	—	20	10	2	22	323	603	7	180
Kenya.....	1	6	7	—	3	2	—	—	—	—	5	3	3	—	35	35	31	850
Koinnl. Miss.-arb. (Cooch-Behar, Ind.)....	—	2	2	—	—	—	—	7	—	—	7	—	—	—	—	—	—	—
Svenska Missionen i Kina och Japan.....	8	5	13	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Svenska Jerusalemför-eningen.....	4	7	11	—	7	8	—	—	—	—	15	—	11	—	110	110	12	600
Svenska Israelsmissionen.	12	18	30	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Svenska Mongol- o. Japanmissionen.....	4	24	28	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Metodistkyrkan i Sverige ¹³	12	19	31	43	170	38	15	17	—	5	238	109	320	—	4 401	4 401	75	3 728
Frälsningsarmén ¹⁴	8	13	21	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Frälsningsarmén ¹⁵	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Slaviska Missionen.....	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Evangeliska Brödräfs-samlingen.....	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Nordiska Buddhistsmis-sionen ¹⁶	2	2	4	3	5	1	5	—	—	—	14	4	54	49	107	212	5	290
	542	999	1 541	5 162	6 403	3 683	3 305	832	13	440	19 838	2 943	22 544	10 547	331 832	453 550	4 035	367 027

Tabell 25. (forts.)

Missionsområde	Undervisning och utbildningsarbete											
	Småskolor och lägre folkskolor		Högre (fullständiga) folkskolor		Skolor för vuxna		Realskolor och läroverk		Särskilda högre utbildningskurser ¹		Hantverksskolor o. andra prakt. skolor	
	Antal	Elever	Antal	Elever	Antal	Elever	Antal	Elever	Antal	Elever	Antal	Elever
<i>Svenska Kyrkans Mission.</i>	366	40 221	41	12 777	6	487	9	5 594	592	2	191	
Sydafrikanska Unionen.	25	1 406	—	—	1	218	—	—	113	—	—	
Sydrhodesia.	138	16 913	10	1 261	5	269	1	67	160	1	61	
Ekvatorialafrika (Tanganyika).	61	6 325	6	762	—	—	1	115	74	—	—	
Syindien.	142	15 577	25	10 754	—	—	7	5 412	245	1	130	
Hongkong.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
<i>Evanjeliska Fosterlands-Stiftelsen.</i>	133	7 640	60	10 898	7	116	8	2 018	122	1	58	
Eritrea.	21	1 014	1	780	1	35	—	—	14	—	40	
Etiopien.	18	1 120	5	1 266	5	80	1	106	56	—	14	
Ekvatorialafrika (Tanganyika) ³	81	2 941	52	8 751	1	1	5	623	33	—	—	
Indien (Madhya Pradesh).	13	2 565	2	101	—	—	2	1 289	19	1	4	
<i>Svenska Missionsförbundet.</i>	150	14 303	47	8 366	6	682	3	187	262	7	411	
Ex-Belgiska Kongo o. Kongo-republiken.	150	14 303	47	8 366	2	68	3	187	262	6	391	
Centralindien.	—	—	—	—	4	614	—	—	—	1	20	
Japan.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
<i>Helgelseförbundet.</i>	13	472	—	—	—	—	—	—	25	—	—	
Sydafrika och Tanganyika.	13	472	—	—	—	—	—	—	20	—	—	
Japan.	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	
Formosa.	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	
<i>Svenska Alliansmissionen.</i>	42	3 175	1	389	1	—	—	22	28	—	—	
Sydafrikanska Unionen.	32	2 540	—	—	—	—	—	—	14	—	—	
Indien (West-Kandesh).	8	455	1	389	1	—	—	22	14	—	—	
Japan och Hongkong.	2	180	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
<i>Svenska Baptistmissionen.</i>	113	3 745	6	2 508	—	—	2	733	32	2	146	
Ex-Belgiska Kongo.	113	3 745	6	2 508	—	—	1	83	32	2	146	
Indien (Telugulandet) ⁷	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Japan ⁸	—	—	—	—	—	—	1	650	—	—	—	

Tabell 25. (forts.)

Missionsområde	Sjukvård						Ekonomi (i sv. kronor)				
	Sjukhus		Polikliniker		Specialanstalter ²		Inkomster i hemlandet	Inkomster å fältet			Utgifter från hemlandet och i hemlandet för missionsarbetet
	Antal patienter under året	Inneliggande patienter under året	Antal patienter under året	Antal behandlingar under året	Antal patienter under året	Antal patienter under året		Från egna kristna	Andra inkomster	Summa	
							Antal patienter under året				Antal patienter under året
<i>Svenska Kyrkans Mission</i>	11	28 467	54 738	238 309	3	913	1 612 978	3 556 258	5 169 236	6 073 866	
Sydafrikanska Unionen.....	4	7 532	8 872	22 354	—	—	365 554	832 287	1 197 841	—	
Sydhodesta.....	4	14 212	8 280	100 951	1	260	358 678	1 246 577	1 605 255	—	
Ekvatorialafrika (Tangan- yika).....	2	4 011	21 593	44 289	—	—	528 351	746 475	1 274 826	—	
Syndien.....	1	2 712	15 993	70 715	2	653	360 395	730 919	1 091 314	—	
Hongkong.....	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
<i>Evangeliska Fosterlands- Stiftelsen</i>	9	12 142	146 286	343 722	12	—	415 885	1 639 514	2 055 399	2 335 800	
Eritrea.....	—	—	4 690	240	12	—	10 000	262 000	272 000	—	
Etiopien.....	4	2 526	57 520	100 667	—	—	78 063	441 045	519 108	—	
Ekvatorialafrika (Tangan- yika) ³	2	8 887	65 156	195 468	—	—	284 888	764 716	1 049 604	—	
Indien (Madhya Pradesh).....	3	729	18 920	47 347	—	—	42 934	171 753	214 687	—	
<i>Svenska Missionsförbundet</i>	1	1 152	115 373	420 149	2	102	355 030	2 354 983	2 710 013	3 371 475	
Ex-Belgiska Kongo o. Kongorepubliken.....	1	1 152	111 492	412 848	2	102	336 620	2 353 491	2 690 111	—	
Centralindien.....	—	—	4 081	7 301	—	—	6 622	892	7 514	—	
Japan.....	—	—	—	—	—	—	11 788	600	12 388	—	
<i>Helgelseförbundet</i>	1	3 727	21 510	40 181	—	—	22 961	34 277	57 238	599 264	
Sydafrika och Tanganyika... Japan.....	1	3 727	21 510	40 181	—	—	19 961	34 277	54 238	—	
Formosa.....	—	—	—	—	—	—	3 000	—	3 000	—	
<i>Svenska Alliansmissionen</i>	1	2 323	4 200	12 476	—	—	80 388	270 175	350 563	949 190	
Sydafrikanska Unionen.....	1	2 323	4 200	—	—	—	59 987	245 675	305 662	—	
Indien (West-Kandesh).....	—	—	—	12 476	—	—	9 016	23 900	32 916	—	
Japan och Hongkong.....	—	—	—	—	—	—	11 385	600	11 985	—	
<i>Svenska Baptistsmissionen</i>	—	—	39 072	182 047	1	50	91 699	440 200	531 899	772 509	
Ex-Belgiska Kongo.....	—	—	39 072	182 047	1	50	88 102	440 200	528 302	—	
Indien (Telugulandet) ⁷ Japan ⁸	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	—	—	—	—	—	—	3 597	—	3 597	—	

Örebro Missionsförening	—	15	32 720	155 358	—	1 585 639	270 990	91 645	362 635	1 379 609
Centralaf. republ. o. Kongo-republ.	—	10	17 634	112 573	—	702 138	38 206	66 815	105 021	702 138
Indien med Nepal	—	5	15 086	42 785	—	512 233	10 146	24 830	34 976	306 203
Japan	—	—	—	—	—	150 105	14 243	—	14 243	150 105
Brasilien	—	—	—	—	—	221 163	208 395	—	208 395	221 163
Pingstväckelsens Mission	—	2 208	90 574	360 087	—	112 900 000	—	—	—	112 500 000
Ex-Belgiska Kongo	—	4	40 106	248 950	—	—	—	—	—	—
Tanganyika	—	2 208	50 468	111 137	—	—	—	—	—	—
Sydamerika ⁹ och Mexico	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Asten ¹⁰	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Austr, Isr. Tanger, Etiop, S-af, Lib, Eur.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Missionssällskapet Bibeltr. Väner	3	1 223	44 980	84 290	—	660 216	8 900	406 500	415 400	660 216
Etiopien med Eritrea ¹²	1	970	25 900	44 300	—	—	6 600	176 500	183 100	—
Kenya	2	253	19 080	39 990	—	—	2 300	230 000	232 300	—
Kvinnl. Miss.-arb. (Cooch- Behar, Ind.)	—	—	—	—	—	152 018	1 887	5 874	7 761	141 693
Svenska Missionen i Kina och Japan	—	—	—	—	—	236 198	—	—	—	171 230
Svenska Jerusalemföreningen	—	—	—	—	—	74 277	—	—	—	72 377
Svenska Israelmisionen	—	—	—	5 251	—	506 585	—	—	—	454 386
Svenska Mongol- o. Japan-missionen	—	—	—	—	—	208 180	7 000	208 180	215 180	203 770
Metodistkyrkan i Sverige ¹³	—	—	—	—	—	156 286	—	—	—	151 121
Frälsningsarmén ¹⁴	—	—	—	—	—	281 969	—	—	—	281 969
Fribaptistsamfundet ¹⁵	—	2 207	16 977	50 112	—	212 700	17 155	99 520	116 675	231 800
Slaviska Missionen	4	—	—	—	—	204 126	—	—	—	309 067
Evangeliska Brödräfsamlingen	—	—	—	—	—	70 120	—	—	—	70 073
Nordiska Buddhimissionen ¹⁶	—	—	—	—	—	83 657	—	—	—	113 063
	30	53 449	566 630	1 891 982	18	1 065	21 856 739	2 884 873	9 107 126	11 991 999

¹ Bl. a. lärarseminarier, evangelist- och bibelskolor samt teologiska seminarier och prästkurser.

² Spetälskehem, barnhem och liknande.

³ Uppgifterna om församlingsvärden och det evangeliska arbetet samt om skolorna avser hela Ubena-Konde-Kyrkan, således även de områden där Danska Missionssällskapet och Finska Missionssällskapet arbetar.

⁴ Därav 12 från Danska och Finska Missionssällskapen.

⁵ Därtill 25 hemnavarande missionärer.

⁶ Därav 3 anställda och underhållna av Finlands Svenska Baptistmission.

⁷ Arbetet bedrivs i samarbete med American Baptist Foreign Mission Society (ABFMS) och The American Baptist Telugu Mission. Ingen egen statistik föres.

⁸ Arbetet bedrivs i samarbete med ABFMS och The Japan Baptist Union. Siffrorna avser dock endast SBM:s eget arbete.

(forts.)

⁹ Den svenska Pingstväckelsens mission i Sydamerika bedrivs i Argentina, Bolivia, Brasilien, Chile, Paraguay, Peru och Uruguay. Uppgifterna om antal nattvårdsberättigade och döpta vid årets slut (varav 700 000 i Brasilien) är approximativa, varför de ej inräknats i slutsumman.

¹⁰ Arbetet bedrivs i Indien, Pakistan, Ceylon, Thailand, Hongkong, Formosa och Japan.

¹¹ Siffrorna härrör från år 1954 (nya uppgifter ej inkomna).

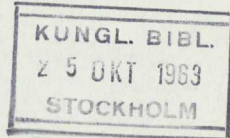
¹² Då missionen huvudsakligen arbetar bland koptiska kristna, förekommer ingen egentlig församlingsbildning, följaktligen ej heller uppgifter angående antalet kristna.

¹³ Arbetet bedrivs i Afrika, Indien, Borneo och Sumatra. Då metodistkyrkan bedriver sitt arbete inom den internationella metodismen, kan inga uppgifter lämnas för det svenska arbetet.

¹⁴ Arbetet bedrivs i Afrika, Centralamerika med Västindien, Indien, Indonesien och Sydamerika.

¹⁵ Arbetet bedrivs i Sydafrikanska unionen, Portugisiska Östafrika, Nordrhodesia och Hongkong.

¹⁶ Arbetet bedrivs i Hongkong och Japan. Uppgifterna avser endast den svenska avdelningen.

NORDISK UDREDNINGSSERIE (NU) 1963

1. Øresunds-forbindelsen. 1. del.
2. Fiske och flottning i gränsvattnen mellan Finland och Sverige.
3. Opprettelse av »Nordens Hus» i Reykjavik.

STATENS

OFFENTLIGA UTREDNINGAR 1963

Systematisk förteckning

(Siffrorna inom klammer beteckna utredningarnas nummer i den kronologiska förteckningen)

Justitiedepartementet

Utlännings tillträde till offentlig tjänst. [7]
Författningsutredningen VI. Sveriges statskick.
Del 1. Lagförslag. [16] Del 2. Motiv. [17] Del 4. Bilagor. [19]
Bärgarlönens fördelning, sjöförklaring m. m. [20]
Förslag till lag om vissa gemensamhetsanläggningar m. m. [23]
Trafikmål. [27]
Utsökningsrätt II. [28]
Skadestånd I. [33]

Utrikesdepartementet

Utrikesförvaltningens organisation och personalbehov. [3]
Administrativ organisation inom utrikesförvaltningen. [4]
U-länder och utbildning. [34]
Kommersiellt och handelspolitiskt utvecklingsbistånd. [37]

Försvarsdepartementet

Försvarskostnaderna budgetåren 1963/67. [5]
Försvar och fiskerinäring. [31]

Socialdepartementet

Den statliga konsulentverksamheten på socialvårdens område. [30]
Arbetsföreläggande. [38]

Finansdepartementet

Preliminär nationalbudget för år 1963. [8]
Undersökning av taxeringsutfallet. [14]

Ecklesiastikdepartementet

En teknisk institution inom Stockholms universitet. [1]
1955 års universitetsutredning VII. 1. Universitetens och högskolornas organisation och förvaltning. [9]
2. Universitetsväsendets organisation. [10]
Utbildning av lärare för jordbruk och skogsbruk samt fortbildning av lärare i yrkesämnen. [13]
1960 års gymnasieutredning. 1. Vägen genom gymnasiet. [15] 2. Kraven på gymnasiet. [22]
1958 års utredning kyrka—stat. I. Religionens betydelse som samhällsfaktor. [26] Kyrkor och samfund i Sverige. [39]
Lärare på grundskolans mellanstadium. [35]

Jordbruksdepartementet

Listerlandets ålfisken. [32]

Handelsdepartementet

Översättning av fördrag angående upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen och tillhörande dokument. [12]
Papper och annan skrivmateriel. [25]
Malmen i Norrbotten. [36]

Inrikesdepartementet

Kommunalrättskommittén IV. Kommunalförbundens lånerätt. [2] V. Kommunala renhållningsavgifter. [29]
Indelnings- och samarbetsfrågor i Göteborgs- och Malmöområdena. [6]
Upphållstillstånd m.m. för utländska studerande. [11]
Sjukhus och öppen vård. [21]
Mentalsjukhusens personalorganisation. Del. I. Intervju- och frekvensundersökningar m. m. [24]

IDUNS TRYCKERIAKTIEBOLAG, ESSELTE AB, STOCKHOLM 1963

